CONCURSUS DEI
PRÆVIUS ET EFFICAX

Necesſariò cohærens cum libero arbitrio humano à neceſſitate libero, ex Sacra Scriptura, Conciliis, & SS.Patribus depromptus.

VERA ETIAM CHRISTI GRATIA

Illuminans, vocans, & efficaciter adjuvans Infideles, Excœcatos, & Obduratos, juxta mirabilem SS.AUGUSTINI, & THOMÆ doctrinam propriis momentis ſtabilita, atque à Janſenii, & Queſnellii erroribus vindicata.

DISPUTATIONES THEOLOGICÆ

Infallibilem Summi Pontificis in rebus Fidei definiendis auctoritatem; nullitatem appellationis ad futurum Generale Concilium; vera Thomiſtarum principia, germana aliorum Theologorum placita, fideliter, & dilucidè exhibentes.

OLIM

Separatim editæ, & reſpectivè SS.D.N.CLEMENTI XII. feliciter regnanti, ac BENEDICTO XIII. Ord. Præd. ejuſdem Deceſſori dicatæ.

NUNC

In unum opus adunatæ, novo ordine diſpoſitæ, auctæ, perpolitæ: atque à Caducæi Theologici Martini Ortiz S. Theol. Licentiati, aliorumque noviſſimis objectionibus expeditæ.

AUCTORE

R.P. FR. CAJETANO BENITEZ DE LUGO

Provinciæ Hiſpaniæ S. T. M. Rm̃i P. Fr. THOMÆ RIPOLL Ordinis Prædicatorum Generalis Magiſtri Hiſpaniæ Socio, Sacræ Rituum Congregationis Conſultore; Sanctæ Romanæ ſupremæ & universalis Inquiſitionis Qualificatore.

TOMUS V.

ROMÆ, ex Typographia Rochi Bernabò, MDCCXXXVII.

SUPERIORUM PERMISSU.

DOCUMENTA
Hùc ſpectantia:
CLEMENS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI.
Univerſis Chriſtifidelibus ſalutem , & Apoſtolicam Benedictionem.

UNIGENITUS Dei Filius pro noſtra, & totius Mundi ſalute filius hominis factus, dum Diſcipulos ſuos doctrina veritatis inſtrueret, univerſamque Eccleſiam ſuam in Apoſtolis erudiret, præſentia diſponens, & futura proſpiciens, præclaro, ac ſaluberrimo documento Nos admonuit, ut attenderemus à falſis Prophetis, qui veniunt ad Nos in veſtimentis Ovium, quorum nomine potiſſimùm demonſtrantur Magiſtri illi mendaces, & in deceptione illuſores, qui ſplendidâ pietatis ſpecie prava dogmata latenter inſinuantes, introducunt ſectas perditionis ſub imagine Sanctitatis; utque faciliùs incautis obrepant, quaſi deponentes lupinam pellem, & ſeſe Divinæ Legis ſententiis, velut quibuſdam Ovium velleribus obvolventes, Sanctarum Scripturarum, adeoque etiam ipſius Novi Teſtamenti verbis, quæ multipliciter in ſuam, aliorumque perditionem depravant, nequiter abutuntur: antiqui ſcilicet, à quo progeniti ſunt, mendacii Parentis exemplo, ac magiſterio edocti, nullam omninò eſſe ad fallendum expeditiorem viam, quàm ut ubi nefarii erroris ſubintroducitur fraudulentia, ibi divinorum verborum prætendatur auctoritas.

His Nos verè Divinis monitis inſtructi, ubi primùm, non ſine intima cordis noſtri amaritudine, accepimus, Librum quendam Gallicô idiomate olim impreſſum, & in plures Tomos diſtributum, ſub titulo: *Le Nouveau Teſtament en François, avec des reflexions morales ſur chaque verſet, &c. A Paris* 1699. Aliter verò: *Abregé de la morale de l'Evangile, des Actes des Apoſtres, des Epiſtres de S. Paul, des Epiſtres Canoniques, e de l'Apocalypſe, ou Penſées Chretiennes ſur le Texte de ces Livres Sacrez, &c. A Paris* 1693. & 1694. tametſi aliàs à Nobis damnatum, ac reverà Catholicis veritatibus pravarum doctrinarum mendacia multifariam permiſcentem, adhuc tamen tamquam ab omni errore immunem, à pluribus haberi, Chriſtifidelium manibus paſſim obtrudi, ac nonnullorum nova ſemper tentantium conſilio, & opera ſtudioſè nimis quaquaverſùm diſſeminari, etiam latinè redditum, ut pernicioſæ inſtitutionis contagium, ſi fieri poſſit, per-

transeat de gente in gentem, & de Regno ad populum alterum; versutis hujusmodi seductionibus, atque fallaciis creditum Nobis Dominicum Gregem in viam perditionis sensim abduci summoperè doluimus: adeòque Pastoralis non minùs curæ nostræ stimulis, quàm frequentibus Orthodoxæ Fidei Zelatorum querelis, maximè verò complurium Venerabilium Fratrum, præsertim Galliæ Episcoporum, litteris, ac precibus excitati, gliscenti morbo, qui etiam aliquando posset in deteriora quæque proruere, validiori aliquo remedio obviam ire decrevimus.

Et quidem ad ipsam ingruentis mali causam providæ nostræ considerationis intuitum convertentes, perspicuè novimus summam hujusmodi Libri perniciem ideò potissimùm progredi, & invalescere, quòd eadem intus lateat, & velut improba sanies, nonnisi secto ulcere foras erumpat, cùm Liber ipse primo aspectu legentes specie quadam pietatis illiciat; molliti enim sunt sermones ejus super oleum: sed ipsi sunt jacula, & quidem intento arcu ad nocendum parata, ut sagittent in obscuro rectos corde. Nihil propterea opportunius, aut salubrius præstari à Nobis posse arbitrati sumus, quàm si fallacem Libri doctrinam generatim solummodò à Nobis hactenùs indicatam, pluribus singillatim ex eo excerptis Propositionibus, distinctiùs, & apertiùs explicaremus, atque universis Christifidelibus noxia Zizaniorum semina è medio Tritici, quo tegebantur, educta, velut ob oculos exponeremus. Ità nimirùm denudatis, & quasi in propatulo positis, non uno quidem, aut altero, sed plurimis, gravissimisque, tùm pridem damnatis, tùm etiam novè adinventis erroribus, planè confidimus, benedicente Domino, fore ut omnes tandem apertæ jam, manifestæque veritati cedere compellantur.

Id ipsum maximè è re Catholica futurum, sedandis præsertim in florentissimo Galliæ Regno exortis ingeniorum variè opinantium, jamque in acerbiores scissuras protendentium dissidiis apprimè proficuum. Conscientiarum denique tranquillitati perutile, & propemodùm necessarium, non modò præfati Episcopi, sed & ipse in primis charissimus in Christo Filius noster Ludovicus Francorum Rex Christianissimus, cujus eximium in tuenda Catholicæ Fidei puritate, extirpandisque erroribus zelum satis laudare non possumus, sæpiùs Nobis est contestatus; repetitis propterea verè piis, & Christianissimo Rege dignis officiis, atque ardentibus votis à Nobis efflagitans, ut instanti animarum necessitati prolata quantociùs Apostolici censura Judicii consuleremus.

Hinc adspirante Domino, ejusque cœlesti ope confisi, salutare opus sedulò, diligenterque, ut rei magnitudo postulabat, aggressi sumus, ac plurimas ex prædicto Libro, juxta supra recensitas respectivè editiones, fideliter extractas, & tùm Gallico, tùm Latino idiomate expressas Propositiones à compluribus in Sacra Theologia Magistris, primò quidem coram duobus ex Venerabilibus Fratribus nostris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus accuratè discuti: deindè verò coram Nobis, adhibito etiam aliorum plurium Cardinalium consilio, quàm ma-

maximâ diligentiâ, ac maturitate, singularum insuper Propositionum cum ipsomet Libri Textu exactissimè factâ collatione, pluries iteratis Congregationibus, expendi, & examinari mandavimus. Hujusmodi autem Propositiones sunt, quæ sequuntur, videlicet:

1 *QUid aliud remanet animæ, quæ Deum, atque ipsius gratiam amisit, nisi peccatum, & peccati consecutiones, superba paupertas, & segnis indigentia, hoc est generalis impotentia ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum?*

2 *Jesu Christi gratia, principium efficax boni cujuscumque generis, necessaria est ad omne opus bonum; absque illa, non solùm nihil fit, sed nec fieri potest.*

3 *In vanum Domine præcipis, si tu ipse non das quod præcipis.*

4 *Ita Domine: Omnia possibilia sunt ei, cui omnia possibilia facis, eadem operando in illo.*

5 *Quando Deus non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ suæ, exhortationes, & gratiæ exteriores non inserviunt, nisi ad illud magis obdurandum.*

6 *Discrimen inter fœdus Judaicum, & Christianum est, quod in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in sua impotentia: in isto verò Deus peccatori dat, quod jubet, illum sua gratia purificando.*

7 *Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati, imponendo ipsi suam legem? Quæ verò felicitas non est admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quod petit à nobis?*

8 *Nos non pertinemus ad novum fœdus, nisi in quantùm participes sumus ipsius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit.*

9 *Gratia Christi est gratia suprema, sine qua confiteri Christum nunquam possumus, & cum qua numquam illum abnegamus.*

10 *Gratia est operatio manus Omnipotentis Dei, quam nihil impedire potest, aut retardare.*

11 *Gratia non est aliud, quàm voluntas Omnipotentis Dei, jubentis, & facientis, quod jubet.*

12 *Quando Deus vult salvare animam, quocumque tempore, quocumque loco effectus indubitabilis sequitur voluntatem Dei.*

13 *Quando Deus vult animam salvam facere, & eam tangit interiori gratiæ suæ manu, nulla voluntas humana ei resistit.*

14 *Quantumcumque remotus à salute sit Peccator obstinatus, quando Jesus se ei videndum exhibet lumine salutari suæ gratiæ, oportet, ut se dedat, accurrat, sese humiliet, & adoret Salvatorem suum.*

15 *Quando Deus mandatum suum, & suam æternam locutionem comitatur unctione sui Spiritus, & interiori vi gratiæ suæ, operatur illa in corde obedientiam, quam petit.*

16 *Nullæ sunt illecebræ, quæ non cedant illecebris gratiæ, quia nihil resistit Omnipotenti.*

17 Gra-

17 *Gratia est vox illa Patris, quæ homines interius docet, ac eos venire facit ad Jesum Christum; quicumque ad eum non venit, postquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenus est doctus à Patre.*

18 *Semen Verbi, quod manus Dei irrigat, semper affert fructum suum.*

19 *Dei gratia nihil aliud est, quàm ejus omnipotens voluntas: hæc est idea, quam Deus ipse Nobis tradit in omnibus suis Scripturis.*

20 *Vera gratiæ idea est, quod Deus vult sibi à nobis obediri, & obeditur; imperat, & omnia fiunt; loquitur tamquam Dominus, & omnia sibi submissa sunt.*

21 *Gratia Jesu Christi est gratia fortis, potens, suprema, invincibilis, utpotè quæ est operatio voluntatis Omnipotentis, sequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & resuscitantis Filium suum.*

22 *Concordia Omnipotentis operationis Dei in corde hominis, cum libero ipsius voluntatis consensu, demonstratur illicò nobis, in Incarnatione, veluti in fonte, atque Archetypo omnium aliarum operationum misericordiæ, & gratiæ, quæ omnes ita gratuitæ, atque ita dependentes à Deo sunt, sicut ipsa originalis operatio.*

23 *Deus ipse nobis ideam tradidit omnipotentis operationis suæ gratiæ, eam significans per illam, qua Creaturas è nihilo producit, & mortuis reddit vitam.*

24 *Justa idea, quam Centurio habet de Omnipotentia Dei, & Jesu Christi, in sanandis corporibus solo motu suæ voluntatis, est imago ideæ, quæ haberi debet de omnipotentia suæ gratiæ in sanandis animabus à cupiditate.*

25 *Deus illuminat animam, & eam sanat æquè, ac corpus solâ suâ voluntate; jubet, & ipsi obtemperatur.*

26 *Nullæ dantur gratiæ, nisi per Fidem.*

27 *Fides est prima gratia, & fons omnium aliarum.*

28 *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori, est peccatorum remissio.*

29 *Extra Ecclesiam nulla conceditur gratia.*

30 *Omnes, quos Deus vult salvare per Christum, salvantur infallibiliter.*

31 *Desideria Christi semper habent suum effectum; pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat.*

32 *Jesus Christus se morti tradidit ad liberandum pro semper suo sanguine Primogenitos, idest Electos, de manu Angeli exterminatoris.*

33 *Proh! quantum oportet bonis terrenis, & sibimetipsi renuntiasse, ad hoc ut quis fiduciam habeat sibi, ut ita dicam, appropriandi Christum Jesum, ejus amorem, mortem, & mysteria, ut facit Sanctus Paulus dicens: Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.*

34 *Gratia Adami non producebat, nisi merita humana.*

35 *Gratia Adami est sequela creationis, & erat debita naturæ sanæ, & integræ.*

36 *Diffe-*

36 *Differentia essentialis inter gratiam Adami, & statum innocentiæ, ac gratiam Christianam est, quod primam unusquisque in propria persona recepisset: ista verò non recipitur, nisi in persona Jesu Christi resuscitati, cui nos uniti sumus.*

37 *Gratia Adami, sanctificando illum in semetipso, erat illi proportionata: Gratia Christiana nos sanctificando in Jesu Christo, est omnipotens, & digna Filio Dei.*

38 *Peccator non est liber, nisi ad malum, sine gratia Liberatoris.*

39 *Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, nisi ad aberrandum, ardoris, nisi ad se præcipitandum, virium, nisi ad se vulnerandum: Est capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.*

40 *Sine gratia nihil amare possumus, nisi ad nostram condemnationem.*

41 *Omnis cognitio Dei, etiam naturalis, etiam in Philosophis Ethnicis, non potest venire, nisi à Deo, & sine gratia non producit, nisi præsumptionem, vanitatem, & oppositionem ad ipsum Deum; loco affectuum adorationis, gratitudinis, & amoris.*

42 *Sola gratia Christi reddit hominem aptum ad sacrificium Fidei; sine hoc nihil, nisi impuritas, nihil, nisi indignitas.*

43 *Primus effectus gratiæ baptismalis est facere, ut moriamur peccato; adeo ut spiritus, cor, sensus non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo mortuus habeat pro rebus Mundi.*

44 *Non sunt, nisi duo amores, unde volitiones, & actiones omnes nostræ nascuntur; Amor Dei, qui omnia agit propter Deum, quemque Deus remuneratur; & amor, quo nos ipsos, ac Mundum diligimus, qui, quod ad Deum referendum est, non refert, & propter hoc ipsum fit malus.*

45 *Amore Dei in corde Peccatorum non amplius regnante, necesse est, ut in eo carnalis regnet cupiditas, omnesque actiones ejus corrumpat.*

46 *Cupiditas, aut Charitas, usum sensuum bonum, vel malum faciunt.*

47 *Obedientia legis profluere debet ex fonte; & hic fons est Charitas. Quando Dei amor est illius principium interius, & Dei gloria ejus finis, tunc purum est, quod apparet exterius; alioquin non est, nisi hypocrisis, aut falsa justitia.*

48 *Quid aliud esse possumus, nisi tenebræ, nisi aberratio, & nisi peccatum sine Fidei lumine, sine Christo, & sine Charitate?*

49 *Ut nullum peccatum est sine amore nostri, ita nullum est opus bonum sine amore Dei.*

50 *Frustra clamamus ad Deum, Pater mi: si spiritus Charitatis non est ille, qui clamat.*

51 *Fides justificat, quando operatur; sed ipsa non operatur, nisi per Charitatem.*

52 *Omnia alia salutis media continentur in fide, tamquam in suo germine, & semine; Sed hæc fides non est absque amore, & fiducia.*

53 *Sola Charitas Christiano modo facit (actiones Christianas) per relationem ad Deum, & Jesum Christum.*

54 *Sola Charitas est, quæ Deo loquitur, eam solam Deus audit.*

55 *Deus*

55 *Deus non coronat, nisi Charitatem; qui currit ex alio impulsu, & ex alio motivo, in vanum currit.*

56 *Deus non remunerat, nisi charitatem, quoniam charitas sola Deum honorat.*

57 *Totum deest Peccatori, quando ei deest spes, & non est spes in Deo, ubi non est amor Dei.*

58 *Nec Deus est, nec Religio, ubi non est charitas.*

59 *Oratio Impiorum est novum peccatum, & quod Deus illis concedit, est novum in eos judicium.*

60 *Si solus supplicii timor animat pœnitentiam, quò hæc est magis violenta, eo màgis ducit ad desperationem.*

61 *Timor nonnisi manum cohibet, cor autem tandiu peccato addicitur, quandiu ab amore justitiæ non ducitur.*

62 *Qui à malo non abstinet, nisi timore pœnæ, illud committit in corde suo, & jam est reus coram Deo.*

63 *Baptizatus adhuc est sub lege sicut Judæus, si legem non adimpleat, aut adimpleat ex solo timore.*

64 *Sub maledicto legis numquam fit bonum, quia peccatur sive faciendo malum, sive illud nonnisi ob timorem evitando.*

65 *Moyses, Prophetæ, Sacerdotes, & Doctores legis mortui sunt, absque eo quod ullum Deo dederint filium, cùm non effecerint nisi mancipia per timorem.*

66 *Qui vult Deo appropinquare, nec debet ad ipsum venire cum brutalibus passionibus, neque adduci per instinctum naturalem, aut per timorem, sicuti bestiæ, sed per fidem, & per amorem, sicuti filii.*

67 *Timor servilis non sibi repræsentat Deum, nisi ut Dominum durum, imperiosum, injustum, intractabilem.*

68 *Dei bonitas abbreviavit viam salutis claudendo totum in Fide, & precibus.*

69 *Fides, usus, augmentum, & præmium Fidei, totum est donum puræ liberalitatis Dei.*

70 *Nunquam Deus affligit innocentes, & afflictiones semper serviunt vel ad puniendum peccatum, vel ad purificandum Peccatorem.*

71 *Homo ob sui conservationem potest se se dispensare ab ea lege, quàm Deus condidit propter ejus utilitatem.*

72 *Nota Ecclesiæ Christianæ est, quod sit Catholica, comprehendens, & omnes Angelos cœli, & omnes Electos, & Justos terræ, & omnium sæculorum.*

73 *Quid est Ecclesia, nisi cætus Filiorum Dei manentium in ejus sinu, adoptatorum in Christo, subsistentium in ejus persona, redemptorum ejus sanguine, viventium ejus spiritu, agentium per ejus gratiam, & expectantium gratiam futuri sæculi?*

74 *Ecclesia, sive integer Christus, Incarnatum Verbum habet ut Caput, omnes verò Sanctos ut membra.*

75 *Ecclesia est unus solus homo, compositus ex pluribus membris, quorum Christus est caput, vita, subsistentia, & persona; Unus solus*

solus Christus, compositus ex pluribus Sanctis, quorum est Sanctificator.

76 *Nihil spatiosius Ecclesia Dei, quia omnes Electi, & Justi omnium sæculorum illam componunt.*

77 *Qui non ducit vitam dignam Filio Dei, & membro Christi, cessat interius habere Deum pro Patre, & Christum pro Capite.*

78 *Separatur quis à Populo Electo, cujus figura fuit Populus Judaicus, & Caput est Jesus Christus, tam non vivendo secundùm Evangelium, quàm non credendo Evangelio.*

79 *Utile, & necessarium est omni tempore, omni loco, & omni personarum generi studere, & cognoscere spiritum, pietatem, & mysteria Sacræ Scripturæ.*

80 *Lectio Sacræ Scripturæ est pro omnibus.*

81 *Obscuritas Sancta verbi Dei non est Laicis ratio dispensandi se ipsos ab ejus lectione.*

82 *Dies Dominicus à Christianis debet sanctificari lectionibus pietatis, & super omnia Sanctarum Scripturarum. Damnosum est velle Christianum ab hac lectione retrahere.*

83 *Est illusio sibi persuadere, quod notitia Mysteriorum Religionis non debeat communicari fœminis, lectione Sacrorum Librorum. Non ex fœminarum simplicitate, sed ex superba virorum scientia, ortus est Scripturarum abusus, & natæ sunt hæreses.*

84 *Abripere è Christianorum manibus novum Testamentum, seu eis illud clausum tenere, auferendo eis modum illud intelligendi, est illis Christi os obturare.*

85 *Interdicere Christianis lectionem Sacræ Scripturæ, præsertim Evangelii, est interdicere usum luminis filiis lucis, & facere ut patiantur speciem quamdam excommunicationis.*

86 *Eripere simplici Populo hoc solatium, jungendi vocem suam voci totius Ecclesiæ, est usus contrarius praxi Apostolicæ, & intentioni Dei.*

87 *Modus plenus sapientiâ, lumine, & charitate, est dare animabus tempus portandi cum humilitate, & sentiendi statum peccati, petendi spiritum pœnitentiæ, & contritionis, & incipiendi, ad minus, satisfacere Justitiæ Dei, antequam reconcilientur.*

88 *Ignoramus quid sit peccatum, & vera pœnitentia, quando volumus statim restitui possessioni bonorum illorum, quibus nos peccatum spoliavit, & detrectamus separationis istius ferre confusionem.*

89 *Quartus decimus gradus conversionis Peccatoris est, quod, cùm sit jam reconciliatus, habet jus assistendi Sacrificio Ecclesiæ.*

90 *Ecclesia auctoritatem excommunicandi habet, ut eam exerceat per primos Pastores de consensu, saltem præsumpto, totius Corporis.*

91 *Excommunicationis injustæ metus nunquam debet nos impedire ab implendo debito nostro. Nunquam eximus ab Ecclesia, etiam quando hominum nequitiâ, videmur ab ea expulsi, quando Deo, Jesu Christo, atque ipsi Ecclesiæ per charitatem affixi sumus.*

92 *Pati potius in pace excommunicationem, & anathema injustum, quam*

quam prodere veritatem, est imitari Sanctum Paulum: tantum abest, ut sit erigere se contra auctoritatem, aut scindere unitatem.

93 *Jesus quandoque sanat vulnera, quæ præceps primorum Pastorum festinatio infligit, sine ipsius mandato; Jesus restituit, quod ipsi inconsiderato zelo rescindunt.*

94 *Nihil pejorem de Ecclesia opinionem ingerit ejus inimicis, quàm videre illic dominatum exerceri supra fidem fidelium, & foveri divisiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores.*

95 *Veritates eo devenerunt, ut sint lingua quasi peregrina plerisque Christianis, & modus eas prædicandi est veluti idioma incognitum; adeò remotus est à simplicitate Apostolorum, & supra communem captum fidelium; Neque satis advertitur, quod hic defectus sit unum ex signis maximè sensibilibus senectutis Ecclesiæ, & iræ Dei in Filios suos.*

96 *Deus permittit, ut omnes potestates sint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non possit, nisi Divinæ gratiæ.*

97 *Nimis sæpè contingit, membra illa, quæ magis sanctè, ac magis strictè unita Ecclesiæ sunt, respici, atque tractari tanquam indigna, ut sint in Ecclesia, vel tanquam ab ea separata; sed justus vivit ex fide, & non ex opinione hominum.*

98 *Status persecutionis, & pœnarum, quas quis tolerat, tanquam Hæreticus, flagitiosus, & impius, ultima plerumque probatio est, & maximè meritoria, utpotè quæ facit hominem magis conformem Jesu Christo.*

99 *Pervicacia, præventio, obstinatio in nolendo, aut aliquid examinare, aut agnoscere se fuisse deceptum, mutant quotidiè quoad multos in odorem mortis id, quod Deus in sua Ecclesia posuit, ut in ea esset odor vitæ, v.g. bonos libros, instructiones, sancta exempla, &c.*

100 *Tempus deplorabile, quo creditur honorari Deus, persequendo veritatem, ejusque discipulos, tempus hoc advenit ..... Haberi, & tractari à Religionis Ministris, tanquam impium, & indignum omni commercio cum Deo, tanquam membrum putridum, capax corrumpendi omnia in societate Sanctorum, est hominibus piis morte corporis mors terribilior. Frustra quis sibi blanditur de suarum intentionum puritate, & zelo quodam Religionis, persequendo flamma, ferroque viros probos, si propriâ passione est excæcatus, aut abreptus alienâ, propterea quod nihil vult examinare. Frequenter credimus sacrificare Deo impium, & sacrificamus Diabolo Dei servum.*

101 *Nihil spiritui Dei, & doctrinæ Jesu Christi magis opponitur, quam communia facere juramenta in Ecclesia, quia hoc est multiplicare occasiones pejerandi, laqueos tendere infirmis, & idiotis, & efficere, ut nomen, & veritas Dei aliquando deserviant consilio impiorum.*

Auditis itaque tum voce, tum scripto Nobis exhibitis præfatorum Cardinalium, aliorumque Theologorum suffragiis, divinique in primis lu-

luminis, privatis ad eum finem, publicisque etiam indictis precibus, implorato præsidio; omnes, & singulas Propositiones præinsertas, tanquam falsas, & captiosas, malè sonantes, piarum aurium offensivas, scandalosas, perniciosas, temerarias, Ecclesiæ, & ejus praxi injuriosas, neque in Ecclesiam solum, sed etiam in potestates sæculi contumeliosas, seditiosas, impias, blasphemas, suspectas de hæresi, ac hæresim ipsam sapientes, necnon hæreticis, & hæresibus, ac etiam schismati faventes, erroneas, hæresi proximas, pluries damnatas, ac demum etiam hæreticas, variasque hæreses, & potissimùm illas, quæ in famosis Jansenii Propositionibus, & quidem in eo sensu, in quo hæ damnatæ fuerunt, acceptis, continentur, manifestè innovantes, respectivè, hâc nostrâ perpetuò valiturâ Constitutione declaramus, damnamus, & reprobamus.

Mandantes omnibus utriusque sexus Christifidelibus, ne de dictis Propositionibus sentire, docere, prædicare aliter præsumant, quàm in hac eadem Nostra Constitutione continetur; ita ut quicumque illas, vel illarum aliquam conjunctim, vel divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis, etiam disputativè, publicè, aut privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, Ecclesiasticis censuris, aliisque contra similia perpetrantes à Jure statutis pœnis ipso facto, absque alia declaratione, subjaceat.

Cæterum per expressam præfatarum Propositionum reprobationem alia in eodem Libro contenta nullatenus approbare intendimus; cùm præsertim in decursu examinis complures alias in eo deprehenderimus Propositiones illis, quæ, ut supra, damnatæ fuerunt, consimiles, & affines, iisdemque erroribus imbutas: nec sanè paucas sub imaginario quodam, veluti grassantis hodie persecutionis obtentu, inobedientiam, & pervicaciam nutrientes, easque falso Christianæ patientiæ nomine prædicantes; quas propterea singulatim recensere, & nimis longum esse duximus, & minimè necessarium; ac demum, quod intolerabilius est, Sacrum ipsum Novi Testamenti Textum damnabiliter vitiatum compererimus, & alteri dudum reprobatæ versioni Gallicæ Montensi in multis conformem: à vulgata verò editione, quæ tot sæculorum usu in Ecclesia probata est, atque ab Orthodoxis omnibus pro authentica haberi debet, multipliciter discrepantem, & aberrantem, pluriesque in alienos, exoticos, ac sæpè noxios sensus, non sine maxima perversitate detortum.

Eumdem propterea Librum, utpotè per dulces sermones, & benedictiones, ut Apostolus loquitur, hoc est, sub falsa piæ institutionis imagine, seducendis Innocentium cordibus longè accommodatum, sive præmissis, sive alio quovis titulo inscriptum, ubicumque, & quocumque alio idiomate, seu quâvis editione, aut versione hactenus impressum, aut in posterum (quod absit) imprimendum auctoritate Apostolicâ tenore præsentium iterum prohibemus, ac similiter damnamus; quemadmodum etiam alios omnes, & singulos in ejus defensionem tam scripto, quàm typis editos, seu forsan (quod Deus avertat) edendos libros, seu libellos, eorumque lectionem, descriptionem, retentionem, & usum

 omni-

omnibus, & singulis Christifidelibus sub pœna excommunicationis per contrafacientes ipso facto incurrenda, prohibemus pariter, & interdicimus.

Præcipimus insuper Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, aliisque locorum Ordinariis; necnôn hæreticæ pravitatis Inquisitoribus, ut contradictores, & rebelles quoscumque per censuras, & pœnas præfatas, aliaque Juris, & facti remedi, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, brachii sæcularis auxilio, omninò coerceant, & compellant.

Volumus autem, ut earumdem præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem fides prorsus adhibeatur, quæ ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, damnationis, mandati, prohibitionis, & interdictionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Domininicæ Millesimo septingentesimo decimo tertio, sexto Idus Septembris, Pontificatus Nostri Anno Decimotertio.

I. Card. Prodatarius.

F. Olverius.

CLEMENS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Universis Christi fidelibus præsentes litteras inspecturis salutem, & Apostolicam benedictionem.

PAstoralis Officii, quòd superni dispositione consilii gerimus, cura Nos admonet, ut animarum saluti ubique terrarum procurandæ, ac præsertim Orthodoxæ Fidei, sine qua impossibile est placere Deo, puritati servandæ omni studio advigilemus.

Eapropter cùm in quibusdam ultra montes Provinciis,& præcipuè in amplissimo Galliæ Regno, varia pravarum doctrinarum, imò & hæresum semina, occasione damnati cujusdam Libri Gallico idiomate jam pridem editi sub titulo: *le nouveau Testament en François, avec des reflexions Morales sur chaque &c.* Alter verò; *Abbregé de la Morale*

rale de l'Evangile, des Actes des Apotres, des Epitres de Saint Paul, des Epitres Canoniques, & de l'Apocalypse, vel Pensèes Chretiennes sur le Texte de ces livres sacres &c. germinare cognovissemus; iisdem eradicandis, Nostri non minus muneris debito admoniti, quàm crebris multorum Catholici Orbis, ac præsertim Galliæ Episcoporum, precibus excitati: quin etiam piis, ac sæpius repetitis clar. mem. Ludovici XIV., dum vixit, Francorum Regis Christianissimi votis, & officiis adducti quascumque potuimus Apostolicæ nostræ solicitudinis partes, adjuvante Domino, interponere non prætermisimus. Quæ autem, & quanta in hoc arduo, gravissimoque negotio per plures annos egerimus, & passi simus, quævè inobedientium hominum, & paucorum (quod valde dolentes dicimus) illustrium etiam Ecclesiarum Antistitum veritati non acquiescentium operâ in idem inclytum Regnum mala provenerint, vobis ferè omnibus minimè ignota esse existimamus.

Postquam siquidem, Divino in primis implorato præsidio, curâque omni, studio, ac labore, prout rei gravitas exposcebat, diutissimè collatis, adversùs prædictum librum, Constitutionem nostram, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*, anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo decimo tertio, sexto Idus Septembris editam promulgavimus, in qua plures noxios articulos ex eodem libro excerptos censuris variis, quas respectivè, ut ajunt, hoc est, singuli aliquam saltem earum merebantur, notatos, pro hujus Sanctæ Sedis more proscripsimus; cujusmodi remedii necessitatem tum memoratus Ludovicus Rex, tum plerique ex Gallia Episcopi supradicti iteratis obtestationibus inculcaverant, non aliter suborta dissidia sedari posse constanter affirmantes; tota quidem Christi Ecclesia Petrum per Nos, tametsi indignos, loquentem sequuta, Apostolicam ejusdem Constitutionis doctrinam debito obsequio, atque obedientiâ suscepit. At Novatores, qui sequuntur spiritum suum, & nihil vident, ex inconsulta eorumdem paucorum Antistitum hæsitatione ita animos extulerunt, ut incredibili audaciâ Constitutionem ipsam perversè interpretari, & incessere, pravæque etiam doctrinæ per impudentes calumnias insimulare non erubuerint. Itaque ut reluctantes illos Episcopos ad sectanda Fratrum suorum vestigia excitaremus, ac turbarum, malorumque omnium fomitem, quem improvida illa cunctatio ministraverat, extingueremus, canonicas animadversiones post diuturna trium annorum longanimitatis experimenta adhibere constitueramus. Verùm Venerabiles Fratres nostri S. R. E. Cardinales, quibuscum rationem consilii nostri communicare æquum esse censuimus, Nos enixè obsecraverunt, ut paulisper à severioribus remediis supersedere vellemus, dum interim communibus litteris collegam suum Constitutioni nostræ sese subjicere detrectantem, atque iisdem propterea animadversionibus obnoxium ad unitatis, & pacis consilia revocare conarentur. Eorum igitur precibus annuentes, ne quam lenitatis viam intentatam relinqueremus, per illas ipsas inducias Nos quoque ad universos Archiepiscopos, & Episcopos Regni Galliarum litteras in forma Brevis die xx Novembris MDCCXVI. expeditas dedimus, quibus rerum gestarum serie, & Ecclesiarum perturbatione ube-

uberiùs expositâ, illos hortati sumus, ut dissentientes Coepiscopos suos, nostro etiam nomine, convenirent, eosque officii sui fraternâ charitate admonerent, nec non omnibus Sacerdotalis solicitudinis argumentis, imploratoque, nostris etiam verbis, dilectissimi in Christo Filii nostri Philippi Ducis Aurelianensis, ejusdem Regni Rectoris, patrocinio, ad reparanda Ecclesiasticæ unitatis, & disciplinæ detrimenta, atque ad avertenda Catholicæ Religionis pericula flectere satagerent. Speravimus quidem uberem ex ejusmodi nostris literis fructum, junctoque nobiscum præclarissimorum Galliæ Præsulum zelo, qui maximo sanè numero pro veritate certabant, factum iri credidimus, ut diffidentes Fratres, quod Nobis adeo in votis erat, lucrari possèmus. Atqui spe nostrâ frustratos confestim Nos vidimus, dolentesque clamare coacti sumus; sustinuimus pacem, & non venit, quæsivimus bona, & ecce turbatio, & sanè tam gravis, ut qui ex adverso erant, illas ipsas nostras, & hujus Sanctæ Sedis voces variis artibus penè intercludere tentaverint. Neque profectò feliciùs cesserunt officia illa, quæ Cardinales prædicti per impetratas à Nobis, ut diximus, inducias præstiterunt. Quamquam enim communi totius Sacri Collegii Epistolâ, suasiones, consilia, obsecrationes, atque omnem ministerii sui, fraternæque benevolentiæ fidem, sedulitatem, atque solicitudinem adhibuissent, frustra se tamen laborasse intellexerunt, neque alium, præter inanes scandalorum, ac dissidiorum expostulationes, sed sine voluntate veram amovendi causam, unde illa emiserant, operæ suæ fructum reportarunt. Non tamen propterea concidimus animo, imò necdum à mitioribus consiliis recessimus: nihil interim curantes, quomodo homines modum hunc agendi nostrum interpretarenrur, quippe qui sciremus Deo æque per infamiam, & bonam famam serviendum esse. Itaque, ut Aberrantes in viam justitiæ suaviter revocaremus, iteratis sæpius hortationibus nostris, etiam preces addidimus, eumdemque in scopum, privatis literis manu nostrâ conscriptis, ea omnia paternæ mansuetudinis officia implevimus, quæ suggerere Nobis potuit Christiana charitas, quæ patiens est, benigna est, omnia suffert, omnia sustinet. Plures interea Gallicani Antistites non minus sapientiâ, & doctrinâ, quàm pietate, ac studio tuendæ Religionis illustres, ex iis scilicet, qui debita submissione Constitutionem nostram amplexi fuerant, dignitatis, & muneris sui probè memores, omnesque, & officiis nostris obsecundantes, favente etiam eorum conatibus memorato Philippo Duce, ac Rectore, curas omnes suas, assiduosque labores ad discordantium Fratrum animos permovendos enixè conferre non omiserunt. Sed hæc omnia prosperum illum, quem summoperè præstolabamur, exitum minimè habuerunt. Obscurati siquidem sunt Renitentium oculi, ne viderent, ac obturati sunt aures, ne audirent, adeo ut nonnulli eorum, non sine bonorum omnium luctu, hostiumque Ecclesiæ plausu, ad ea insuper publicè devenire ausi fuerint, quæ omnes ex vobis, quibus illa innotuerunt, improbasse non dubitamus, quæque ipsimet, qui ea perpetrarunt, à Nobis, & à Sancta Romana Ecclesia palàm, atque perpetuò damnanda, atque execranda esse non ignorabant.

Quare

Quare Nos, qui ſupremo Divini Paſtoris mandato deeſſe nec poſſumus, nec debemus, quo & illius oves paſcere, & Fratres noſtros confirmare præcipimur, animo nobiſcum reputantes, quod Verbum Dei non eſt alligatum, poſtquam diù tentatis inutiliter conſiliis pacis hucuſque ſiluimus, adhuc ulterius tacere Nobis non tutum, Chriſtiano autem Populo perniciosum fore cenſemus. Ad vos proinde omnes ex unaquaque Natione, quæ ſub Cœlo eſt, Chriſtifideles paternas noſtras voces dirigimus, quo primum quidem doloris noſtri participes, veſtras nobiſcum ad Deum preces deferatis, ut supernâ adſpirante gratiâ, qui hactenùs contumaces fuerunt, non jam ulterius alta ſapientes, ſed humilibus conſentientes ad debitam cum cæteris Chriſtifidelibus, in ſana, Catholicaque Doctrina profitenda veniant unitatem. Hoc nempe ex animo unicè quærimus, hoc dies, noctesque, nec ſine lacrimis à Domino imploramus; neque enim oblivisci poteſt mulier infantem ſuum, nec Sancta Romana Eccleſia filios ſuos. Deinde ne quis Chriſtianum Populum ſeducere pergat inanibus verbis, vos omnes, ut neceſſe eſt, monitos volumus, & certos facimus, quòd fruſtra, & quidem non ſine fermento malitiæ, & nequitiæ, iſtiuſmodi homines nobiſcum in Doctrina Religionis conſentire ſe jactant, dum interim, Heterodoxorum exemplo præeunte, editam à Nobis Conſtitutionem, quam univerſa Eccleſia veneratione debitâ complectitur, non modò alienis ab ipſo verborum tenore interpretationibus, ſed & apertis calumniis ſuperinductis malignè carpere audent, & immanium errorum accuſatione perſtringere; perindè ac ſi ipſi ſoli, aliis Chriſtifidelibus ubique gentium deſipientibus, ſaperent, ipſi ſoli, cæteris cæcutientibus, lumen veritatis aſpicerent. Nec profectò minor eſt illorum culpa, qui, ut facilius incautis illudant, cum hæc ipſa moliuntur, eidem Conſtitutioni noſtræ nequaquam adverſari, ſed ſolas declarationes, in rebus tamen apud cæteros omnes planè perſpicuis, poſtulare ſe ſimulant, non quidem, diſcere, ſed tentare cupientes, ut Eccleſiam, ſi poſſint, quæſtionibus inutilibus, & interminatis immiſceant, & luci Catholicæ veritatis tenebras quoquo modo obſcuritatis offundant. Ita ſanè patientiâ noſtrâ abutentes, Apoſtolicæ auctoritati obſequium, ac reverentiam ſe exhibere gloriantur illo ipſo tempore, quo ei graviſſimam inferunt injuriam; iiſdem ſiquidem explicationum petitionibus ſatis apertè oſtendunt ideo ſe Conſtitutioni noſtræ debitam obedientiam nondum præſtitiſſe, quia verentur, ne per illam Catholica Dogmata convellantur: ne laudabilis, & ab hac Sancta Sede probata Eccleſiaſtica Diſciplina infringatur: neve demum ſalubriores Chriſtianorum morum regulæ ſubvertantur; quod planè idem eſt ac vereri, ne defecerit Fides Petri, totaque Chriſti Eccleſia magiſterio Apoſtolicæ vocis imbuta à via veritatis, & ſalutis erraverit. Præterea ut peſſimæ cauſæ ſplendidum patrocinium concilient; præfatæque Conſtitutioni majorem undecumque invidiam faciant, ſe ab ea ſuſcipienda retardari affirmant, eoquod ſuſpicentur per illam damnari ſententias, atque Doctrinas, quas Inſignes Catholicorum Scholæ abſque ulla cenſura hactenus tenuerunt, ac tradiderunt. Cum tamen, niſi ab antiquis ſemitis, Sanctorumque Patrum veſti-

vestigiis, imò & ab eorumdem Scholarum instituto, quod verbis profitentur, reipsâ recessissent, probè reminisci deberent, quod illarum Principes, quorum nomina pertinaciæ suæ temerè prætendunt, quemadmodum & cæteri illustriores Ecclesiæ Scriptores suum semper esse duxerunt, ut ab Apostolica Sede discerent quid credere, quid tenere, quid docere deberent: ut ad illam scripta sua examinanda, & emendanda dirigerent: ut inde lumen Catholicæ Fidei reciperent, ubi non posset Fides ipsa sentire defectum: ut nemo eorum denique sententiam suam adversùs Petri authoritatem defenderet. Cæterum in hoc ipso præpostero judicio consuetum calumniandi morem non derelinquunt; nisi enim excæcaret eos malitia eorum, ac nisi diligerent magis tenebras, quàm lucem, ignorare non deberent sententias illas, ac doctrinas, quas ipsi cum erroribus per Nos damnatis confundunt, palàm, & liberè in Catholicis Scholis etiam post editam à Nobis memoratam Constitutionem, sub oculis nostris doceri, atque defendi, illasque propterea minimè per eam fuisse proscriptas. Verùm supercecidit ignis contentionis, & æmulationis, & non viderunt Solem lucidissimæ veritatis. Hinc justo Dei Judicio ambulantes in tenebris nesciunt planè quò vadant: Scandalum siquidem de Constitutione nostra comminiscuntur; sed seipsos potius de pervicaci sua inobedientia scandalum facere non agnoscunt. Sacrosanctam Episcopatus Dignitatem exaltare se velle declarant: sed re ipsâ deprimunt, dum interim fraternitatem ipsi contemnunt, audacissimæ inferioris Cleri rebellioni fomentum tribuunt, universumque Ecclesiasticum Ordinem Laicis Tribunalibus, vel in ipsa Religionis causa, indecorè, ac perperam subjici non attendunt. De veteris, ac novæ Legis discrimine tamquam de re ipsis soli perspecta, multa, & plerumque inutiliter disputant, novæque præstantiam, quam omnes agnoscunt, & profitentur, inculcare non desinunt; utriusque tamen Legis plenitudinem, quæ est dilectio, minimè observant. Charitatem nulli impensius laudant: nulli impudentius violant. Divinæ Gratiæ virtutem prædicant, quam Catholicus nullus negat: sed damnatis erroribus faventes, Spiritui Gratiæ contumeliam faciunt. Quod verò Nos de Pusillorum scandalo solicitos plurimum excruciat, illud est, quod dum plerique eorum hæc faciunt, vel consentiunt facientibus, adhuc specioso quodam ementitæ severitatis amictu se contegentes, rigidioris doctrinæ gloriam captare non cessant, instituendæque in melius Christianorum vitæ, & ad normam Evangelii componendæ zelum magnificè ostentant.

Quare Nos perniciosam hanc larvam, quæ animabus pretiosissimo Christi sanguine redemptis certum parare posset exitium, palàm detrahere, urgente Nos Apostolici Ministerii debito, volentes: ipsos primum aberrantes Fratres, ut alias sæpe privatim fecimus, publicè modò, & coram universa Ecclesia monitos facimus, ne sibi ulteriùs de falsa exactioris disciplinæ fama blandiantur; neque enim vera virtus absque humilitate, pietas absque obedientia, Christiana demum perfectio absque charitate potest consistere. Porrò, quæ humilitas, sensum proprium communi Fratrum sententiæ quin & supremæ Beati Petri Cathedræ

thedræ judicio obstinatè præferre. Quæ obedientia, Apostolicis definitionibus reluctari? Quæ tandem charitas injuriis, & contumeliis agere, iras, rixas, & contentiones ubique disseminare? Agnoscant igitur, Divini luminis irradiante fulgore, quàm gravibus coram Deo, & Ecclesia reatibus, & periculis involvantur. Meminerint scriptum esse, quod quasi peccatum ariolandi est, repugnare, & quasi scelus Idololatriæ est nolle acquiescere. Omnipotentis Dei, qui superbis resistit, tremendum, & imminens sibi judicium timeant, Ecclesiæque pacem simul, & Reipublicæ tranquillitatem perturbare tandem aliquando desistant. Reliquos deinde Vos omnes per universum Terrarum Orbem Apostolicæ Fidei Cultores paternè admonemus, requirimus, & obtestamur, ut ad eos, qui veniunt ad Vos in vestimentis ovium, probè dignoscendos, certissimam illam, quam Dominus, & Salvator Noster Nobis reliquit, regulam adhibeatis, videlicet: A fructibus eorum cognoscetis eos. Qui autem fructus isti sint, ex eorum, qui constitutioni nostræ sese submittere renuerunt, contumacia provenientes, toti jam penè Christiano Orbi nimium perspecti sunt, & manifesti. De illis propterea, ne acerbissimi doloris nostri vulnera refricemus, prolixiùs eloqui libenter abstimus. Nolite ergo, Filii dilectissimi, Vosque potissimum, qui ut loco, ita & periculo propinquiores estis, nolite effici participes eorum, nolite omni spiritui credere, doctrinis variis, & peregrinis nolite abduci, sed sanam, & Orthodoxam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Doctrinam, quæ Sacrum Fidei depositum intemeratè servat, tutò sequimini, & firmiter custodite. Nos verò, quos cæteris zelo Domus Dei non minùs, quàm Dignitate præire oportet, ut ingruentium tot malorum gravitati, quantùm rerum, & temporum præsens conditio patitur, opportunè occurramus, præsertim ne Pastores errantes, & in errorem mittentes disperdere, & dilacerare gregem Domini, nemine cohibente, prosequantur: nevè oves Christi, Nobis tacentibus rapi in præcipicia se sinant, Universis Christifidelibus, quid interim gravissima hac in re Nos agere duximus, palàm edicere, ac declarare statuimus.

Noverint ergo omnes, qui ubicumque terrarum Catholico nomine gloriantur, Nos, qui Unigeniti Filii Dei, & Salvatoris Nostri Jesu Christi vices, nullo licèt meritorum nostrorum suffragio, in terris gerimus, eos omnes, cujuscumque status, gradus, ordinis, & conditionis illi sint, etiamsi Episcopali, Archiepiscopali, aut aliâ quâlibet, etiam Cardinalatus Dignitate præfulgeant, qui memoratæ Constitutioni Nostræ debitam, & omnimodam obedientiam præstare hactenus recusarunt, aut in posterum recusare ausi fuerint, ut veros Sanctæ Romanæ Ecclesiæ filios non agnoscere: neque ut Nobis, & Beati Petri Cathedræ, quod falsò autumant, adhærentes, & consentientes, sed contra potius, uti apertè inobedientes, ac notoriè contumaces & refractarios habere, tenere, ac reputare. Et quoniam primò ipsi à Nobis, & Sancta Romana Ecclesia, si minus expressis verbis, factis certè, pertinacisque, & obduratæ mentis multiplici significatione recesserunt, illos similiter à Nobis, tamquam à Nostra, & ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ charitate prorsùs segregatos haberi: nullamque proinde Nobis, & ipsi

Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, deinceps cum illis communionem Ecclesiasticam exituram, donec (quod faxit Deus) integrè resipiscant, rejectâque penitùs audaciâ refragandi, per exhibitionem veræ obedientiæ, quam complures eorum Romano Pontifici Beati Petri Successori, ac Jesu Christi Vicario in ipsamet solemni professione Catholicæ Fidei, interposita juris jurandi religione, ad Sancta Dei Evangelia sæpiùs spoponderunt, pristinæ charitati, & unitati ab eadem Apostolica Sede restitui mereantur.

Ad vos postremò, Venerabiles Fratres, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi, Episcopi, cæterique omnes Ecclesiarum Præsules, gaudium nostrum, & corona nostra, Apostolicæ dilectionis nostræ sermonem convertimus, hortantes vos, & obsecrantes in Domino, ut pro eo, quò polletis, Pastorali zelo, commissas Vobis Christi oves à venenatis pascuis, idest prophanarum vocum, & doctrinarum novitatibus sedulò arceatis, simulque paternam sollicitudinem nostram in revocandis ad saniora consilia quibuscumque dissidentibus efficaciùs adjuvetis, itaut Vobis indivulsam cum Sancta Romana Ecclesia in Doctrina Fidei unitatem, quod jam plerique Vestrûm egregiè præstitistis, firmissimè profitentibus, Christiani omnes agnoscant Vos longè ab iis esse, qui elongaverunt se à Nobis, ac eorum damnabilem inobedientiam unà Nobiscum aversari, & improbare, eosque, nisi resipuerint, à communis societatis charitate prorsùs alienos habere. Utinam qui paternis hactenus humilitatis nostræ vocibus reluctati sunt, Vobis omnibus non modò arguentibus, obsecrantibus, & increpantibus, sed & ab eorum consortio penitùs abstinentibus, erubescant, confundantur, & convertantur, detque illis Deus pœnitentiam ad cognoscendam veritatem, ut secundùm Apostolicam Doctrinam, id ipsum tandem dicamus omnes, & non sint in Nobis schismata: simus autem perfecti in eodem sensu, & in eadem sententia, auxiliante Nobis per omnia gratiâ Domini Nostri Jesu Christi, cui est honor, & gloria in sæcula. Amen.

Ut autem præsentes Litteræ ad omnium Fidelium quibuscumque locis existentium notitiam faciliùs perveniant, volumus earum exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, ac sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eamdem prorsùs fidem haberi, quæ ipsis originalibus Litteris haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ admonitionis, edicti, declarationis, hortationis, obsecrationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo decimo octavo, quinto Kalendas Septembris, Pontificatus nostri anno XVIII.

I. Card. Pro-datarius.

F. Card. Oliverius.

CLE-

CLEMENS PAPA XII.

Ad futuram rei memoriam.

CUm, ficut accepimus, etfi ex ipfo tenore Conftitutionis noftræ tertio Kalend. Aprilis an. Incarnationis Dominicæ MDCCXXXII. quæ incipit: *Romanus Pontifex &c.* promulgatæ, perfpicuè, luculenterque appareat, per Moderationem à nobis inibi adhibitam non nifi ad terminos juris redactam fuiffe inter alia Conftitutionem felicis record. Benedicti PP. XII. Prædecefforis noftri, cujus initium eft: *Pretiofus &c.* anno ejufdem Incarnationis Dominicæ MDCCXXVII. feptimo Kalend. Junii emanatam, ejufque declarationes, ac privilegia, illa, gratias, favores, indulta, exemptiones, facultates, & declarationes, quæ ibidem Ordini Fratrum Prædicatorum de novo conceffa fuerant: Nihilominus aliqui Conftitutionem noftram finiftrè, ac fecus, quam par eft, interpretantes, plerafque lites, & controverfias Fratribus prædictis moverint in diverfis locis, ac Tribunalibus, per quas privilegia, & prærogativas, quibus iidem Fratres, priufquam ipfa Conftitutio Benedicti Prædecefforis emanaret, ex aliis legitimis titulis, & conceffionibus Apoftolicis potiebantur, aggredi, & oppugnare adnituntur; dictufque Ordo præcipuè vexetur occafionecelebrationis duarum Proceffionum, publicarumve fupplicationum, Sanctiffimi nempè Euchariftiæ Sacramenti, ac Rofarii Beatæ Mariæ Virginis, tametfi illam Sanctiffimi Euchariftiæ Sacramenti die Dominicâ intra octavam Corporis Chrifti à rec. mem. Pio V., & Clemente VIII., Romanis Pontificibus Prædecefforibus noftris, juxta ejufdem Clementis Prædecefforis die VIII. Martii MDXCVII., alteram verò Rofarii Beatæ Mariæ Virginis, Dominicâ primâ Octobris ab ipfo Benedicto Prædecefsore per fuas die X. Aprilis MDCCXXV., in fimili forma Brevis refpectivè expeditas Litteras, nec non declarationem die XVIII. Julii MDCCXXVI. defuper editam, quotannis peragendi facultas eidem Ordini difertè indulta fuerit, adeòque ante memoratam Benedicti Prædecefforis Conftitutionem, in qua, ejufque declarationibus Ordini prædicto nihil amplius circa duas Proceffiones præfatas tribuitur, quàm quòd jam antea per eofdem Pium, Clementem, & Benedictum Prædecefsores attributum fuerat: Et quia mens, & intentio noftra non eft, nec unquam fuit, gratiis, indultis, exemptionibus, & privilegiis dicto Ordini Fratrum Prædicatorum ante enarratam Benedicti Prædecefforis Conftitutionem conceffis, præfertim refpectu duarum Proceffionum hujufmodi, aliquod, vel minimum generare præjudicium. Hinc eft, quòd Nos lites, & controverfias præfatas è medio tollere, earumque occafionem, & quodvis aliud in præmiffis impedimentum fubmovere cupientes, nec non Ordinem, & Fratres prædictos fpecialibus favoribus, & gratiis profequi volentes, ipforumque Fratrum fingulares perfonas à quibufvis excommunicationis, fufpenfionis, & interdicti, aliifque Ecclefiafticis fententiis, cenfuris, & pœnis, à jure, vel ab homine

quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequen., dum harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, supradictis Clementis, & Benedicti Prædecessorum Litteras, editamque ab eodem Benedicto Prædecessore declarationem, quoad duas Processiones, publicasve supplicationes præfatas, cum omnibus, & singulis, in eisdem Litteris, & declaratione dispositis, & contentis, auctoritate Apostolicâ harum serie approbamus, confirmamus, & innovamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, ac illa deinceps exactè observari, atque executioni demandari, eâdem auctoritate, tenore præsentium præcipimus, & mandamus. Decernentes præsentes Litteras semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac Ordini, & Fratribus prædictis, aliisque, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, etiam de latere Legatos, Sedisque Apostolicæ Nuncios, aliosve quoslibet quâcumque præeminentiâ, & potestate fungentes, ac functuros, sublatâ eis, & eorum cuilibet quâvis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super his à quoquam quâvis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, nec non omnibus, & singulis, quæ in Clementis, ac Benedicti Prædecessorum Litteris, & declaratione præfatis concessa sunt non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut præsentium Litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsùs fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ præsentibus ipsis adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, sub annulo Piscatoris die x. Aprilis MDCCXXXIII., Pontificatus nostri anno III.

F. Card. Oliverius.

IN-

INDEX
DISPUTATIONUM,
ET PARAGRAPHORUM,
In hoc Quinto Tomo contentorum.

TRACTATUS APOLOGETICUS.

DISPUTATIO I.

DI-

DISPUTATIO II.

DISPUTATIO III.

DISPUTATIO IV.

TRA-

TRACTATUS APOLOGETICUS

In quo Doctrina Thomistica, Summi Pontificis infallibilitas, ejusque inappellabile judicium, justitia Constitutionis Unigenitus, *manifestato Quesnellianorum articulorum, materiam de gratia concernentium, veneno, à recentiorum calumniis vindicantur.*

PROOEMIUM.

1. NEMINEM arbitror futurum, qui post explicatam à nobis latiùs aliquantò, & fortè diffusiùs Thomistarum doctrinam circa concursum prævium, & ab intrinseco efficacem, hujusque cum libertate concordiam; rationem curiosè quærat, cur ad præsentem disputationem pro vindicanda doctrina Scholæ D. *Thomæ* circa gratiam ab extraneis calumniis animum applicaverim. Notum omnibus, quod ò utinàm sempiternæ oblivioni dari posset, quosdam Sacrosanctæ Constitutioni, quæ incipit: *Unigenitus*, debitam obedientiam præstare recusantes, excœcante eos malitià eorum, & diligentes magis tenebras, quam lucem, incredibili audacià Constitutionem ipsam perversè interpretari, & incessere, pravæque etiam doctrinæ per impudentes calumnias insimulare non erubuisse: quorum Novatorum dictæ Constitutioni adversantium calumnias, ac impudentiam exponit SS. D. N. fel. record. *Clemens* PP. XI. in Constitutione, seu Pastorali Monito, incipiente: *Pastoralis Officii* dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem anno Incarnationis Dominicæ 1718. 5. Kal. Septembris Pontificatûs anno 18. dicens: *Deinde ne quis Christianum Populum seducere pergat inanibus verbis, vos omnes, ut necesse est, monitos volumus, & certos facimus,*

quòd frustra, & quidèm non sine fermento malitiæ, & nequitiæ, hujusmodi homines nobiscum in doctrina Religionis consentire se jactant, dum interim, Heterodoxorum exemplo præeunte, editam à nobis Constitutionem, quam universa Ecclesia veneratione debita complectitur, non modò alienis ab ipso verborum tenore interpretationibus, sed & apertis calumniis superinductis, malignè carpere audent, & immanium errorum accusatione perstringere; perindè ac si ipsi soli, aliis Christi fidelibus ubique gentium desipientibus, saperent; ipsi soli, reliquis cæcutientibus, lumen veritatis aspicerent. Non satis erraffe Constitutioni se se subjicere nolendo; sed insuper nefariæ hujus, quæ adhuc fervet, seditionis Auctores, etiam contra Sedem Apostolicam manifestè caput erigunt, ut asturè Constitutionionis declinent fulmen: quod turpe authoritatis Pontificiæ imminutæ crimen maximum flagitium judicat Divus *Cyprianus* de unitate Ecclesiæ exprobrans discordiam, & fidelibus pacem commendans, dicens: *Rejicitis mandatum Dei, ut traditionem vestram statuatis: pejus hoc crimen est, quàm quòd admisisse lapsi videntur; qui tamen in pœnitentia criminis constituti, Deum plenis satisfactionibus deprecantur. Hìc Ecclesia quæritur, & rogatur: illic Ecclesiæ repugnatur. Hìc potest necessitas fuisse: illic voluntas tenetur in scelere. Hìc qui lapsus est, sibi tantùm nocuit: illic qui Hæresim, vel Schisma facere conatus est, multos secum trahendo decepit. Hìc animæ unius est damnum: illic periculum plurimorum. Certè peccasse se hìc & intelligit, & lamentatur, & plangit: ille tumens in peccato suo, & in ipsis sibi delictis placens, à Matre Filios segregare, oves à Pastore, sollicitat*. At non solùm his nostris temporibus tumentes in errore suo remanent plurimi, sed etiam, ut se à crimine purgent, veneranda SS. *Augustini*, & *Thomæ* objiciunt nomina, horum sententias corrumpentes, ut turpitudinem erroris, & fraudis rectis ipsorum verbis præpostero animo coaptent; & ut fumum imperitis, & simplicibus faciant, totumque Catholicum Orbem, malâ fide, omnique adhibitâ arte fallendi, quoniam, Domino eis resistente, pervertere nequeunt, saltem commovere conantur: Horum calumnias detegit, ac ob oculos ponit dicta Constitutio, sequentibus verbis: *Præterea, ut pessimæ causæ splendidum patrocinium concilient, præfatæque Constitutioni majorem undecumque invidiam faciant, se ab ea suscipienda retardari affirmant, eò quòd suspicentur, per illam damnari sententias, atque doctrinas, quas insignes Catholicorum Scholæ absque ulla censura hactenus tenuerunt, ac tradiderunt*. Sic conantur illi dolosis vocibus blandientes, falsâque amicitiâ cum veris, & Catholicis Thomistis habere consortium; non in veritatis obsequium, & amorem; non ut ad sanam redeant doctrinam; sed ut suo æquivoco Idiomate fraudis ignaros circumveniant: dum è contra, hoc exigente justitiâ, D. *Thomæ* Schola semper constans in retundendis erroribus, fugandisque Hæreticorum monstris, ad omnem gloriam, & incomparabilis felicitatis admirationem evecta celebratur, ut ipsos efficaciter redarguit Pastoralis Constitutio: *Cùm tamen, nisi ab antiquis semitis, Sanctorumque Patrum vesti-*

stigiis, immo & ab earumdem Scholarum instituto, quod verbis profitentur, re ipsâ recessissent, probè reminisci deberent, quòd illarum Principes, quorum nomina pertinaciæ suæ temerè prætendunt, quemadmodùm & cæteri illustriores Ecclesiæ Scriptores suum semper esse duxerunt, ut ab Apostolica Sede discerent, quid credere, quid tenere, quid docere deberent: ut ad illam scripta sua examinanda, & emendanda dirigerent: ut inde lumen Catholicæ Fidei reciperent, ubi non posset Fides ipsa sentire defectum: ut nemo eorum denique sententiam suam adversùs Petri auctoritatem defenderet.

2. Cœterùm, ut loquitur Constitutio, *in hoc ipso præpostero judicio consuetum calumniandi morem non derelinquunt*: cujus nos certiores facit D. *Cyprianus* locò suprà laudatò loquens de Dæmone novam semper excogitante fraudem, ut sub ipso Christiani nominis titulo fallat incautos: *Hæreses invenit, & Schismata, quibus subverteret fidem, veritatem corrumperet, scinderet unitatem. Rapit de ipsa Ecclesia homines, & dum sibi appropinquasse jam lumini, atque evasisse sæculi noctem videntur; alias nescientibus tenebras rursùs infundit; ut cum Evangelio Christi, & cum observatione ejus & lege non stantes, Christianos se vocent, & ambulantes in tenebris, habere se lumen existiment, blandiente adversario, atque fallente, qui secundùm Apostoli vocem 2. Cor. 11. transfigurat se velut Angelum lucis, & ministros subornat suos, velut ministros justitiæ; asserentes noctem pro die, interitum pro salute, desperationem sub obtentu spei, perfidiam sub prætextu fidei, Antichristum sub vocabulo Christi, ut dum verisimilia mentiuntur, veritatem subtilitate frustrentur. Hoc eò fit, Fratres Dilectissimi, dum ad veritatis originem non reditur, nec caput quæritur, nec Magistri cœlestis doctrina servatur.* Hæc profundè S. Doctor: nec tractu longo atque argumentis opus est, ut probemus, nostri temporis hæreticos sub ipso Catholico *Augustini*, & *Thomæ* nomine fallere incautos. Non est novum ipsis hoc iniquitatis mysterium cœlesti *Augustini* delectari patrocinio. *Jansenius* librum suum *Augustini Jansenii* appellavit, quasi solus in ipso loqueretur *Augustinus*; aut ex solo *Augustino* loqueretur *Jansenius*. *Bajus* damnationem suæ doctrinæ probrosam Sanctæ Sedi judicavit, & credidit, ut scripsit ad Cardinalem *Simonettam*, quia ipsissima D. *Augustini* in ipso damnata erat doctrina. *Totus meus est Augustinus*, dixit *Lutherus* de serv. arbitr. Errorem suum & auctoritate *Augustini* firmare voluit *Calvinus* lib. de prædest. *Augustinus adeò totus noster est, ut si mihi confessio facienda sit; ex ejus scriptis contextam proferre abundè mihi sufficiat.* Suum & aliorum Hæreticorum studia singulare sibi numen deposcunt. *Wicleph* apud *Valdensem* tom. 1. lib. 1. cap. 34. *A modernis dissentio, sed cum multis Sanctis antiquis, & specialiter Augustino consentio. Berengarius*, ejusque Asseclæ unius *Augustini* testimoniis utebantur, teste *Guitmundo* lib. 3. initio. *Serapion* Hæreticus in conflictu cum *Arnobio* juniore lib. 2. damnat hæresis eos, qui vel minimum ei refragarentur. *Claudius* Taurinensis Iconoclasta apud *Dungarum* omnes alios SS. PP. rejiciens;

 adhæ-

adhærere se tamen *Augustino* profitebatur. Omnes sic transfusum in se ipsos volunt *Augustinum*, ut à nobilitate Magistri sortiantur æstimationem, vel ut ait D. *Gregorius* lib. 2. Moral. cap. 15. *Ut ea, quæ asserunt, commendare stultis mentibus hominum, quasi de antiquitate possint, antiquos Patres se habere testantur, atque ipsos Doctores Ecclesiæ suæ professionis Magistros dicunt; cùmque præsentes Prædicatores despiciant, de antiquorum Patrum Magisterio, falsa præsumptione gloriantur*. Hoc quippè est ipsorum commentum & Diaboli, inquit *Basilius Magnus* Epist. 21. *suam malignitatem sub nomine christiano obtegentis*. Ita *Quesnellus* quasi sibi proprium vindicare voluit D. *Augustinum* in explicationis Apologeticæ præfatione anno 1712. dum ait: *Se doctrinam observationibus moralibus expressam hausisse ex SS. Augustino, & Thoma*. Et iterùm ipse, vel alius ei adhærens in libro, qui inscribitur: *Ecclesiastici Epistola, de mente S. Augustini circa auctoritatem Pontificis*. Mendax, & vana, sicut aliorum Hæreticorum, hæc *Quesnelli* impostura; quæ solùm contumeliam, & injuriam Scholæ Thomisticæ, Schisma, & seditionem totius Ecclesiæ respirat, ut suscitatis in rebellionem animis, audax ipsorum insolentia, nebulas effundens lucidissimæ veritati, contra Sedem Apostolicam excandescat. Hoc publicè loquor, quia & publicè sapientes rogare non erubesco; utens verbis Canticorum cap. 2. *Capite nobis vulpes parvulas, quæ demoliuntur vineas: nam vinea nostra floruit*. Floruit, & semper florebit Thomistica Schola, & florebit magis; cùm tanta fuerit inter nos, & ipsos, quanta maxima potest esse studiorum, & doctrinæ distantia; quare nobis maximè & justè timendum, nè hujus vulpinæ astutiæ singularissima perfidia Scholam Angelicam debellet, & robustior facta validiùs postea doctrinam impugnet; & hàc penitùs dissipatâ, ac eversâ, suam, quod enixiùs studet, paulatim introducat.

3. Huc sanè tendit, quòd dum Jansenistæ, & Quesnellistæ veros se discipulos SS. *Augustini*, & *Thomæ* prædicant, tàm in ipsos, quàm in Thomistas, velut in communes hostes, malitia ipsorum dissimulationis nescia, apertâ indignatione, propudiosa improperia jacere audax non veretur. Ab ipso *Jansenio* profluit odium adversus Thomistarum sententiam, qui tom. 3. edit. 1. Lovaniensis colum. 821. ita Scholam Thomisticam insectatur: *Qui medicinalem Christi Salvatoris gratiam sic defendere conantur, ut eam in talem prædeterminationem physicam transforment, omni statui hominum necessariam, magis profectò Aristotelici, quàm Augustiniani sunt: nam talis prædeterminatio sic asserta, non solùm nullo testimonio ejus* (Augustini) *probari potest, sed potiùs universam doctrinam ejus innumeris locis traditam inexplicabili confusione conturbat. Tollit enim differentiam integræ, læsæque voluntatis, tollit necessitatem duplicis adjutorii.... tollit, obscuratque veram radicem necessitatis gratiæ medicinalis, nec sinit intelligere veram naturam ejus..... Denique cogitur inferre non exiguam vim Scripturis Sacris*. Et colum. 822. *Per prædeterminationem physicam ... funditus illa doctrina Augustini, & Conciliorum labefactata corruet*. Et paulò su-

superiùs: *Prædeterminatio destruit potiùs magnam illam libertatem, & benè vivendi potestatem, quam Augustinus, Pontifices, & Concilia nos in Adamo amisisse testantur.*

4. Absurdiùs contra Divum *Augustinum Ægydius Candidus* Jansenistarum vindex, & *Quesnelli* defensor in *Augustino Iprensi vindicato* pag. 373. insurgit: *Si alterutrius esset facienda optio, an ut sensus librorum S. Augustini Hipponensis in materia liberi arbitrii, & gratiæ Dei, an verò sensus libri Janseniani, juxta Constitutionem Clementinam, Theologiæ tyronibus ejurandus esset, minùs è condemnatione prioris, quàm è posterioris Catholica Christi Ecclesia pateretur; nam Augustinus Hipponensis, tum quia non semper æquè in hac materia eruditus fuit; tum quia adversarios binos Manichæos, & Pelagianos è diametro in materia liberi arbitrii repugnantes, stylo suo expugnandos, ac fundendos habuit, aliquando, aut minùs cautè, aut minùs clarè locutus est, adeoque . . . in quæstionem, vitilitigationemque trahi potest: Jansenius nullo modo.* Alius *Quesnelli* fautor *Elias Dupin* in nova sua, & damnata Bibliotheca Scriptorum Ecclesiasticorum Hipponensem Antistitem sic describit: *S. Augustinus tam in Scripturarum interpretatione, quàm in Theologicis opinionibus sæpè recedebat à præcedentium tramite, ut viam sibi deligeret prorsus novam. Vocari potest in Theologicis Magnus opinator. Eruditionis multò minùs ei fuit, quàm ingenii: quia & linguarum ignarus erat, & vix legerat veteres.*

5. *Joannes Opstraet* in Theologo Christiano part. 2. cap. 4. §. 2. *Multorum utilitati, vel infirmitati non satis accommodatus est S. Thomas; tum quòd quæstiones multas Philosophicas Theologiæ immisceat, tum quòd terminis Philosophicis eas proponat, resolvatque.*

6. Non minùs rigide contra Thomistas *Ludovicus Duvancel*, qui Thomistis illudens, ad suum fidum *Achatem Quesnellum* scribens anno 1702. 25. Martii, ait: *Non minùs certè ego, quàm ille, irascor contra Baccalaureos* (id est, juxta detectam clavim, Dominicanos) *& indignor: ac partem majorem approbo eorum, quæ de hac re scribit. Nihil intolerabilius mihi videtur, quàm fascinatio, quâ supponunt existere sectam quamdam Jansenistarum, & scholæ suæ interesse, ut id supponatur, ut ab ea se discernant.* Et *Walonius* in Epist. anni 1702. 16. Septembris ad *Quesnellum*: *Homines isti plus nocent veritati, & bonæ causæ, quàm Molinistæ professi.* Et idem *Petrus de Ligni* loco citato: *Declaro,* inquit art. 2., *coram Deo, quòd post Adami lapsum non detur ampliùs gratia sufficiens, sed solùm efficax: quocirca sententia Molinistarum sit Semipelagiana, & damnata in Congregationibus de auxiliis; opinio verò Thomistarum sit mera stultitia, & ineptia.* Et art. 6. *Quòd prædeterminatio Physica, prout in Thomistarum Scholis explicatur, sit prorsus contraria doctrinæ S. Augustini, & quòd solutiones dari solitæ per sensum compositum, & divisum, atque indifferentiam judicii, sint meræ cavillationes, & tricæ: quarum ne minimum quidem in SS. Patribus sit vestigium.*

7. Ubi igitur illa erga sanctissimum, & gravissimum *Augustini, & Tho-*

& *Thomæ* nomen proclamata pietas? Ubi erga mirabilem, & egregiam ipsorum doctrinam amor, & benevolentia? Ubi illa certissima Scholæ Thomisticæ observantiæ significatio? Siccine omnium opprimitur, obscuratur, sepelitur gloria? Ergo non *Augustini*, & Scholæ Thomisticæ honor, & gloria, non illibata SS. Patrum doctrina, sed solùm tot ignorantiæ tenebris ipsorum propria seducta voluntas; vel potiùs constans deliberati in pertinacia animi libido, maximusque, nusquam satis sanguineis lacrymis deplorandus, præcipientis Ecclesiæ contemptus, struere calumnias, & dissentiones serere audet, negans Papæ in dogmatibus, & controversiis fidei infallibilem auctoritatem. Novum quidem, cunctisque retrò Ecclesiæ ætatibus apud Thomistas inauditum, utpotè contra expressam Angelici Præceptoris doctrinam 2. 2. qu. 11. art. 2. ad 3. *Postquam autem essent auctoritate universalis Ecclesiæ determinata, si quis tali ordinationi pertinaciter repugnaret, Hæreticus censeretur. Quæ quidem auctoritas principaliter residet in Summo Pontifice, dicitur enim 24. quæst. 1. Quoties fidei ratio ventilatur, arbitror, omnes fratres nostros, & Coepiscopos nonnisi ad Petrum, id est, ad sui nominis auctoritatem referri debere. Contra cujus auctoritatem nec Hieronymus, nec Augustinus, nec aliquis Sacrorum Doctorum suam sententiam defendit. Undè dicit Hieronymus ad Damasum Papam: Hæc est fides, Papa Beatissime, quam in Catholica didicimus Ecclesia, in qua si minùs peritè, aut parùm cautè fortè aliquid positum est, emendari cupimus à te, qui Petri fidem, & Sedem tenes. Si autem hæc nostra confessio Apostolatus tui judicio comprobatur, quicumque me culpare voluerit, se imperitum, vel malevolum, vel etiam non Catholicum, non me Hæreticum comprobabit*: quam Angelici Magistri doctrinam firmant omnes antiqui, & moderni Thomistæ non minùs sapientiâ, & doctrinâ, quàm pietate, ac studio tuendæ religionis illustres, à quibus recesserunt, qui illô fictô Thomistarum nomine gloriantur: quia nempè obscurati erant oculi eorum, ne legerent, ac obscuratæ aures, ne audirent, non sine maximo verorum Thomistarum luctu. Quicumque ergo veraciter se Thomistam credit, hanc Sancti Doctoris doctrinam totis viribus propugnet, ne fictè obtineat nomen, cùm professio, & sinceritas doctrinæ, non ex nomine, sed efficaciter insinuetur ex opere. Imitentur & D. *Thomam*, qui in obsequium Sedis Apostolicæ in captivitatem proprium redegit intellectum; undè in Epistola catenæ aureæ præfixa, quam *Urbano* IV. dicavit, reverenter dicit: *Suscipiat vestra Sanctitas præsens opus, vestro discutiendum, corrigendumque judicio, vestræ sollicitudinis, obedientiæ meæ fructum; ut dum à vobis emanavit præceptum, & vobis reservetur finale judicium; ad locum enim undè exeunt flumina, revertuntur*; quia silere debet humana præsumptio, ubi divino ore Apostolorum loquitur auctoritas.

8. En scribendi absolutissima ratio. His sanè nihil ampliùs requirendum pro hujus disputationis elucubratione, in defensionem veritatis, & Romanæ Ecclesiæ, quam amo ut Matrem, audio ut Magistram, & adoro ut certissimam viventem Fidei nostræ regulam. Si namque pro

pro transmissa sibi fide, & Ecclesiæ honore pugnare tenentur Catholici omnes, monente, & hortante Apostolo *Juda* his verbis, vers. 3. *Deprecans supercertari semel traditæ Sanctis Fidei*; quantò magis noster Prædicatorum Ordo, quem Ecclesia semper invictum sui juris defensorem, & acerrimum injuriarum ultorem adoptavit, & contra Hæreticorum zizania fortiter noscitur ubique decertasse, ut præsagiit, & futurum ante sensit *Honorius* III. in Bulla Confirmationis, ubi sic ad Sanctum Parentem *Dominicum*: *Nos attendentes, fratres Ordinis tui futuros pugiles Fidei*: quod sic contigisse probavit eventus, ut testatur *Leo* X. in Brevi dato Romæ die 21. Junii ann. 1518. Pontificatûs sui anno 6. *Cùm inter cæteros operarios, qui ad excolendam vineam Domini Sabaoth vocati sunt, Ordo Prædicatorum magnos & probitatis, & doctrinæ, & animarum salutis fructus semper olim attulerit; quotidièque afferre cernatur, deceatque, ut etiam in hac vita pro tot sanctis studiis, honestisque laboribus ab Apostolica Sede, cujus quoque nostris periculosis temporibus pacem, & dignitatem Ordo idem fortiter tutatus est, spiritualia &c.*

9. Verùm his nostris temporibus nova urget necessitas. Neminem fugit, quòd non sine gravi Thomisticæ Scholæ injuria, maximoque Reipublicæ Christianæ scandalo, sparsi sint undique libelli, exquisitâ ad fallendum arte compositi, Thomistarum doctrinam ream pessimæ *Jansenii* hæresis accusare audentes: quare consultiùs, ac prudentiùs fore credidimus, dictas *Quesnelli* propositiones ad examen adducere, nè audaciùs falsa hæc criminatio prævaleat; quamvis à tali calumnia tot Apostolicis diplomatibus plenè sit vindicata, quibus, ut veri Catholici, mentis obsequium præstare debuissent omnes; cùm non Scholæ nostræ solùm, indebitè loquendo, sed magis Sedi Apostolicæ videantur inferre convitium, cui minùs sincero animo obsequuntur illi, qui perperàm Ecclesiæ decreta ad sensus alienos, & extraneos detorquent. Quid enim est hoc, nisi Apostolicæ Sedis providentiam fallere, pacem Ecclesiæ subvertere, simplicium, ac pusillorum mentibus imponere, & dominari Ecclesiæ legibus, ac si ad nutum eorum inverti, ac transformari possent? Quarè in quatuor controversias distributio est præsentis Tractatus. In prima, excellentiam doctrinæ de gratia efficaci proponam. In secunda, infallibilem Summi Pontificis in diffiniendo potestatem expediam; ut quod Religioni, & Sedi Apostolicæ contumeliosum, & quæ ad auctoritatis infallibilis Summi Pontificis contemptum inducunt perniciosa dogmata, refellam. In tertia, appellationem ad futurum Concilium nullam, ac schismaticam ostendam. Hic Lectorem ab Eminentissimo Cardinali *Cajetano* monitum volo, nè putet ponere me falcem in messem alienam: *Nam materia ista primò, & principaliter est Theologorum, quorum est Sacram Scripturam, & Divina opera scrutari. Secundariò autem, in quantùm est in Sacris Canonibus declarata, ad Canonistas spectat. Propter quod graviter errant in hac Canonistis primò deferentes. Oportet ergo virum docilem, utrosque, Theologos, & Canonistas in hac re prospicere, & in suo quemque loco honorando,* *Theo-*

Theologiæ primatum dare: utpotè quæ ex propriis poteſt hoc determinare; Canonicum autem jus nonniſi ad Theologicam recurrat auctoritatem, ſcilicet Sacræ Scripturæ, quæ vera Theologia eſt. In quarta, *Queſnelli* propoſitiones ad trutinam expendam, ut certa ab incertis ſeparem, & propoſitionum principia perniciosa, documenta ſcandaloſa, chriſtianæ charitati maximè contraria omnibus aperiam: Thomiſtis, ut ea, quæ veritatis ſunt, defendant: Adverſariis, ut audiant, taceant; & deſinant inſidiari veritati; & cæteris ut præſtò ad legendum habeant, quid de tanta his temporibus concurſatione, maximaque, & olim ſæpè, & in præſenti contentione, ſit conſtituendum: utque in obſcuros aliquos Janſenianæ hæreſis fautores invigilent, tantò difficiliùs ſecernendos, quantò callidiùs obteguntur, ut dixit S. *Leo Magnus* Epiſtola ad *Aquilejenſem* Epiſcopum: *Cavendum ergo magnâque diligentiâ providendum, ne per hujuſmodi homines extincta dudum ſcandala ſuſcitentur; & de exciſo olim dogmate, aliquod in Provincia tua hujus mali germen oriatur; quod non ſolùm in radicibus ſuis creſcat, ſed etiam Sanctæ Eccleſiæ ſobolem veneno ſui odoris inficiat.* Verùm id nobis acturis, cùm plurimæ hic ſeſe offerant quæſtiones, ut lucidiùs res intelligi poſſit, non hic integra fuſiori ſtylo condemnationis motiva adducere animus eſt, cùm hoc præfixi hujus diſputationis limites minimè patiantur; ſed quid in his propoſitionibus, in quibus expreſſam, ac reaſſumptam noſcimus doctrinam *Janſenii*, omnique arte, ac machinatione in ipſis inſertam, veneni lateat, aperire, ut videatur idem *Queſnelli* ſenſus, qui priùs fuerat *Janſenii*, quo cum meritò damnata, & ad tenebras deducta *Queſnelli* doctrina: erudiente nos Divinâ gratiâ, quæ & ad dicendum, & ad Eccleſiæ vocem audiendam paratum ſemper animum efformat, ut inquit *Auguſtinus Honorato* reſpondens Epiſt. olim 140. nunc 260. *Deus cognitionem ſui nobis præſtat, ut per hoc intelligamus, ne hoc quidem nobis eſſe tribuendum, quòd noſcimus Deum, ſed eam quoque ſcientiam illius miſericordiæ tribuamus.* At ſi fortè in hoc ſcripto quiſpiam ignorantiæ error obrepſerit, ſi quid minùs providè, vel indiſcretè, & à Catholica Sedis Apoſtolicæ mente alienum, aut minùs conforme his, quæ de hac quæſtione, & de quibuſcumque aliis per dictam Conſtitutionem, fuerit determinatum, omnia per *Chriſti* Vicarium corrigi volo, ſicut omnia, prout definita ſunt ſimpliciter, & indubitabili fide tenere, promptè & liberè confiteri; ad exemplum D. *Petri Damiani* ſcribentis tom. 3. opuſc. 5. *Nos ſi quid erravimus, ad Petri magiſterium corrigendi libenter accedimus, & retractationis opprobrium non veremur. Hæc eſt enim illa, ut ità loquar, officina fabrilis, cui nimirùm is, qui Fabri dicebatur filius, præſidet; ad cujus regulam omnis meritò moneta reducitur; ad cujus rectitudinis lineam, quidquid uſpiam depravatum fuerit, reformatur.* Sic & nos, & decretum promulgatum ſequimur, & ſi quid adhuc ſalubrius in poſterum ſtatuendum eſt, obedientiam profitemur.

DISPU-

DISPUTATIO I.

Quantæ auctoritatis, & excellentiæ sit doctrina de Gratia se ipsa efficaci?

1. ID supponendum primò, propositiones quaslibet reduci posse ad tres quasi classes, adeò ut quædam earum sint intelligibiles per se, aliæ scibiles, tertiæ credibiles. Ut enim in hoc corporeis oculis visibili mundo sunt quædam corpora per se lucida, & se ipsa manifestantia, ac alia quæque illuminantia ut Sol, & fortè omnes Stellæ fixæ, lux, flamma, &c.; alia ex se quidem obscura, capacia tamen, ut ab aliis illustrentur, ac sic illustrata se manifestent, ut Luna, Stellæ errantes, & colores omnes: rursus alia, quæ nec in se lucida, nec illustrabilia, ut sunt ea, quæ sub terra reconduntur: ita in microcosmo, seu homine, ejusve intellectu reperiuntur quædam veritates per se notæ, puta, prima principia: aliæ ex se obscuræ, sed illustrabiles à primis principiis: & tandem aliæ veritates, quæ vel nullum, vel adeò exiguum lumen à primis principiis mutuantur, ut aut eorum veritas non appareat, aut adeò tenuiter, ut vix appareat; immò quandoque nullo modo. Fieri tamen potest, ut illis quoque tertii generis veritatibus firmiter adhæreat intellectus propter aliundè accersitum suffragium; quantò enim solidiùs testimonium fuerit cui innititur, eò firmior erit assensus.

2. Secundò: quòd cùm res credibiles priùs credantur, & posteà intelligantur; sumus enim infirmi ad inveniendam liquidâ ratione veritatem, & maximè hujus concordiæ libertatis cum gratia se ipsâ efficaci, quod toties diximus esse verbum, quod nunc in ænigmate nubium est, & evidenter non apparet nobis; ob hoc ad ostendendam hujus sententiæ excellentiam, & dignitatem, auctoritate nobis opus est. Loci Theologici sunt fontes quidam, ex quibus Theologia eruit argumenta, quibus utitur in firmum veritatis judicium; utque hanc à calumniis liberet,

quô nomine veniunt Scriptura Sacra, Traditio, Conciliorum, & Pontificum Decreta, Patrum, & Doctorum consensus, ratio naturalis, & historia; ex his argumenta sumere ad illustrandam hujus sententiæ credibilitatem: hâcque viâ procedere decrevi ad ejusdem defensionem; ne efficaciam gratiæ prædicemus, qualem sibi quisque fingit, & non qualem, nostro judicio, Ecclesia semper docuit: ut sic intelligant omnes, quibus rationibus in medio, quasi aggeribus, & propugnaculis inexpugnabilibus hoc dogma communitur: & ut id firmissimè teneamus, quod omnibus ætatibus semper à Sapientibus creditum fuerit.

§. I.

Tàm ex Sacris Litteris, quàm traditione Apostolica primum sumitur argumentum.

3. AD clariorem hujus intelligentiam, observandum, quòd duplici modo, nempè Scripturis, & traditionibus confirmari possunt Catholica dogmata, teste S. *Basilio* lib. de Spiritu Sancto cap. 27. dicente: *Dogmata, quæ in Ecclesia prædicantur, quædam habemus è doctrina scripto prodita, quædam rursus ex Apostolorum traditione in mysterio, id est, in occulto tradita recipimus; quorum utraque parem vim habent ad pietatem, nec his quispiam contradicit, quisquis sanè expertus est, quæ sint jura Ecclesiastica*, sive ut dist. 11. cap. *Ecclesiasticorum* legitur in Decreto *Gratiani* jussu *Gregorii* XIII. emendato: *qui vel exigua legum Ecclesiasticorum peritia præditus sit*. At cùm non omnia clarè, & distinctè loquatur Scriptura, totque legantur divina Oracula plena ænigmatibus, parabolis, & obscuris sermonibus, aliisque variis obscuritatum formis, ut probat illud *Pauli* dicentis, se perfectis loqui sapientiam *in mysterio absconditam*: & quod refertur actuum cap. 8. de Eunucho Reginæ *Candacis*, quòd interrogatus à *Philippo*, num *Isaiam*, quem legebat, intelligeret? Respondit: *Quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi*? Hinc traditio ad veram intelligentiam Scripturæ est penitùs necessaria, cujus necessitatem affirmat S. *Epiphanius* hæres. 61. *Traditione*, inquit, *opus est; neque enim ex Scripturis peti possunt omnia. Idcirco alia scripto, traditione alia, Sanctissimi Apostoli relinquerunt. Quod ipsum ita Paulus affirmat: Quemadmodum tradidi vobis &c.*

4. Hæc sanè convincunt, quòd ut germanus Scripturæ sensus circa varia dogmata Catholicis innotescat, traditio sacra necessaria est; & maximè, ut vindicetur dogma concordiæ gratiæ ab intrinseco efficacis cum libero arbitrio. Parum quippè est, quòd gratiæ intrinsecam efficaciam multis, magnisque ex Sacra Scriptura testimoniis probata sit toto hoc opere, & maximè Disp. 7. Dub. 2. nisi sensum, & intelligentiam Scripturæ illustret, & aperiat antiqua Ecclesiæ traditio, calculo, & judicio Sacrorum Conciliorum, Summorumque Pontificum approbata, cui consentit omnibus ætatibus Orbis Christianus; cùm & Adversarii

pro

prò sua sententia Sacras Litteras referant: & cùm in sensu,& interpretatione Scripturæ discrimen sit, hoc nonnisi traditione tolli potest; cùm nullus sit modus certior, nullus stabilior, nullus denique Sacris Litteris exponendis magis necessarius, quàm is est, quo Ecclesiæ traditio continetur, ut probat pulcherrima, & memorabilis S. *Clementis* sententia: *Relatum est*, inquit, *nobis, quòd quidam in partibus vestris commorantes adversantur sanis doctrinis, prout eis videtur, non secundùm traditionem Patrum, sed juxta alium sensum docere videntur: multas enim quidem, ut audivimus, secundùm ingenium hominum ex his, quæ legunt verisimilitudinis capiunt; & ideo diligenter observandum est, ut lex Dei, cum legitur, non secundùm propriam intelligentiam legatur, vel doceatur. Sunt enim multa verba in Scripturis divinis, quæ possunt trahi ad eum sensum, quem sibi unusquisque sponte præsumpsit, quod fieri non oportet. Non enim sensum extrinsecus ab aliis alienum, & extraneum quærere debetis, aut quomodo ipsum Scripturarum authoritate confirmetis, sed ex Scripturis sensum capere veritatis. Et ideo oportet, ab eo intelligentiam discere Scripturarum, qui eam à majoribus secundùm veritatem sibi traditam servavit, ut ipse possit ea, quæ rectè suscepit, competenter asserere. Nam Apostolus Paulus ad discipulum suum Timotheum, quæ audisti, inquit, per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt, & alios docere*: nec non illa D. *Iræneі* lib.3. contra hæreses, asserentis, quòd dum modica in aliqua quæstione emergit discrepatio, ad antiquissimas oporteat recurrere Ecclesias, in quibus Apostoli conversati sunt, & ab eis de præsenti quæstione sumere, quod certum, & liquidissimum erat: hinc pro confirmanda intrinseca efficacia gratiæ, ad traditionem Apostolicam recurrimus, ut in hoc divinorum eloquiorum lumine, veluti in præclaro speculo, mens erudita mysterium hoc sine offuscatione cognoscat. Nihil enim verius traditione Apostolicâ capitur, nihil magis solidat intellectum, solidatumque ostendit. *Nobis*, inquit *Tertullianus* de præscript. cap. 14. *curiositate opus non est post Christum Jesum, nec inquisitione post Evangelium*. Et cap.6. *Nobis nihil de nostro arbitrio inducere licet; sed nec eligere, quod aliquis de arbitrio suo induxerit. Apostolos Domini habemus Auctores, qui nec ipsi quidquam ex suo arbitrio, quod inducerent, elegerunt; sed acceptam à Christo disciplinam fideliter Nationibus assignaverunt*. Quarè sit Apostolica traditio Scripturis sociata primum credibilitatis fundamentum, divinæ voluntatis, & gratiæ insuperabilem intrinsecam efficaciam erga actus liberos attestans.

5. Et primò audiendus D. *Petrus*, qui primam, quam ad *Judæos* scribit Epistolam, incipit ab electione secundùm præscientiam, & prædestinationem Dei Patris, ut Sancti fiant per gratiam Spiritûs Sancti, dicens: *Electis advenis ... secundùm præscientiam Dei Patris, in sanctificationem Spiritus, in obedientiam, & aspersionem Sanguinis Jesu Christi*: quibus verbis Patrem principium electionis electorum agnoscit per præscientiam suam, & prædestinationem, merèque gratuitam mi-

 se-

sericordiam. Præcedit enim Divina electio electorum merita. Merita ex Dei gratia, hominisque arbitrio originem habent: at electio per voluntatem Dei ante tempora, ante Mundi constitutionem, omnemque Creaturam facta est. Ipsa est meritorum nostrorum causa efficiens. Non enim eliguntur electi, quia crediderunt; sed eliguntur, ut credant. Quarè versu sequenti immortales Deo gratias agit de illius erga electos suos infinita bonitate: *Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundùm misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis, in hæreditatem incorruptibilem; & incontaminatam, & immarcescibilem, conservatam in Cælis in vobis. Qui in virtute Dei custodimini per fidem in salutem, paratam revelari in tempore novissimo.* Nec enim electionis hujus alia quæri debet ratio, quàm misericordia Dei, qui nos Omnipotenti virtute gratiæ suæ custodit per fidem ad salutem æternam, quæ nobis jam parata est, & in fine sæculi exhibebitur, & omnibus innotescet; Quarè ob hoc tam immensum beneficium laudanda est benignitas ejus; nullis quippe meritis provocatus, sed ultrò suâ misericordiâ, quâ summus est, nos æterno consilio prædestinavit ad gloriam: benedictus ille, nè quid hinc laudis nobis arrogemus.

6. De hac Divina electione iterum loquitur Epist. 2. cap. 1. scribens iis, qui coæqualem cum ipso fidem mysteriorum, & promissionum Dei gratuitâ illius misericordiâ consequuti sunt per justitiam Dei, & *Christi Jesu* Domini nostri, ut Deum caput & Auctorem salutis agnoscant; quòd enim allecti in numerum Filiorum Dei, possessuri hæreditatem immortalis vitæ simus; non præstatur meritis nostris, sed illius gratuitâ munificentiâ, quâ ultrò vocavit nos ad beneficium salutis; eo nempe, quòd Divinâ ejus potentiâ nobis largita sunt omnia, quæ ad vitam spiritualem, & pietatem pertinet, & maxima illa, & pretiosa dona, *per cognitionem ejus, qui vocavit nos propriâ gloria, & virtute*, idest, non qualicumque vocatione, sed cœlesti illâ, de qua *Apostolus* ait: *qui vocavit nos in sortem Sanctorum in lumine*: quâ nempè Deus summam suam potentiam, bonitatem, & misericordiam gloriosè manifestat, dum virtute, & efficaciâ gratiæ homines ad suam, Patrisque notitiam, traducit, trahens illos vinculis charitatis, & bonis voluntatibus, quas in ipsis operatus est: & ut fruantur maximis illis, & pretiosis beneficiis, quæ olim promiserat, & solùm consequuntur illi, qui secundùm propositum sunt vocati, & electi, & quos prædestinavit ante mundi constitutionem, vocatque suo tempore, ut sint Sancti; ut testatur ipse *Actuum* cap. 2. vers. 39. *Vobis enim est repromissio, & filiis vestris, & omnibus, qui longè sunt, quoscumque advocaverit Dominus Deus noster*. Quarè in illa Epist. 1. cap. 5. vers. 10. Deum omnis gratiæ, omnisque boni salutaris Auctorem, & largitorem appellat, dicens: *Deus autem omnis gratiæ, qui vocavit nos in æternam suam Gloriam in Christo Jesu, modicum passos ipse perficiet, confirmabit, solidabitque*: dando nempè gratiam, viresque efficacissimas infirmis voluntatibus ad actus salutares; & electos gratiâ suâ præcedens, ipsos in hujus peregrinationis anfracti-

bus

bus per opaca vitiorum minimè aberrare permittens, donec pertingant ad *Christum*, atque possideantur ab ipso, ut aptè, & eleganter scribit Auctor libri de vocat. Gent. lib. 2. cap. 26. *Gratia Dei in omnibus justificationibus principaliter praeminet, suadendo exhortationibus, movendo exemplis, terrendo periculis, incitando miraculis, dando intellectum, inspirando consilium, corque ipsum illuminando, & fidei affectionibus imbuendo: sed etiam voluntas hominis subjungitur ei, atque conjungitur, quæ ad hoc prædictis est excitata præsidiis, ut Divino in se cooperetur operi, & incipiat exercere ad meritum, quod de superno semine concepit ad studium, de sua habens mutabilitate, si deficit; de gratiæ opitulatione, si proficit.*

7. Hæc est mirabilis de gratia, & prædestinatione D. *Petri* doctrina, qui dum tot adeo significantibus, & expressis modis prædestinationem prædicat, gratiam ab intrinseco efficacem, statuit: cùm inter prædestinationem gratuitam, & ante omnia prævisa merita, & gratiam ab intrinseco efficacem detur infallibilis connexio, teste D. *Augustino* de prædest. Sanctor. cap. 10. dicente: *Inter gratiam porrò, & prædestinationem hoc tantùm interest, quòd prædestinatio est gratiæ præparatio; gratia verò jam ipsa donatio*. Et infrà: *Quocirca prædestinatio Dei, quæ in bono est, gratiæ est, ut dixi, præparatio; gratia verò est ipsius prædestinationis effectus*. Ubi maximè notandum, quòd, cùm prædestinatio sit præparatio beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur quicumque liberantur, rectè intulit *Augustinus*, quòd gratia causatur, & præparatur à Deo per prædestinationem. Hæc enim, cùm sit specialis Dei providentia supponens intentionem efficacem gloriæ, versatur circa media, quibus consequitur, præparando illa omnia, quæ cum effectu conducunt ad illius consecutionem, quæ certè donantur, & præparantur à Deo ex vi prædestinationis.

8. At non solùm hanc efficaciam gratiæ commendat D. *Petrus*, sed hujus concordiam cum libero arbitrio prædicavit, dum *Simoni Mago* libertatis arbitrium neganti respondit Princeps Apostolorum, necessitatem, & contingentiam rerum creatarum in Divinam refundi debere voluntatem. Quod egregiè explicat doctrina nostri Excellentissimi *Archipræsulis Libelli*, quam dictavit Romæ, quando Theologiam docebat in nostro Conventu *S. M. super Minervam*. Refert illam celeberrimus noster *Gonetus* in Tractatu de volunt. Dei disp. 9. de concordia libertatis cum decreto prædeterminante art. 2. §. 2. nosterque *Ludovicus Bancel* tom. 2. q. 5. de Scientia media testatur, relationem esse fidelem prout dicit ex ore proprio *Archipræsulis*. Sic igitur habet.

Primus Hæreticorum qui Ecclesiam Dei, antequam adolesceret, præfocare tentavit, fuit Simon Magus, seductor insignis, qui incredibilem habuit apud suos Samaritas existimationem; adeò ut eum omnes virtutem Dei magnam appellarint; & nisi hujus irruentis mali principio Deus obstitisset, periculum fuisset, ne adhuc in cunis vagiens Ecclesia comprimeretur. Multa crepuit ex se, quæ p tius portenta, quàm opiniones appellari debent, sed (quemadmodum antiqui Scriptores nobis

bis reliquerunt) arbitrii creati libertatem potissimùm tentavit evertere, ut concusso libero arbitrio, quod est Christianæ Religionis fundamentum, ædificium, quod Apostoli sua doctrina parabant extruere, prorsus impediret. Et quoniam vir erat callidissimus, & Sycophanta vaferrimus, jam jam plurimos ad sui sequelam traxisset, quos veluti nepotes Satanæ genitori, cujus eum primogenitum Ignatius Martyr Episcopus ad Trallianos appellavit, generasset, nisi Deus opportunè occurrisset. Ipsi enim turbas Cæsareæ seducenti occurrit S. Petrus Apostolorum Princeps, qui ipsum veluti apostatam, & desertorem acribus verbis redarguit, defectionem increpavit, suæ dolosæ doctrinæ technas detexit, disputando sophismata resolvit, atque invictis argumentis pervicaciam confodit.

Inter capita, de quibus disputarunt S. Petrus, & Simon Magus, unum fuit de libertate arbitrii creati, contra quam argumentabatur Simon iisdem prorsus argumentis, quibus urgent nos adversarii nostri; & quibus solent impugnare nostra decreta prævenientia, & prædefinientia, nostra auxilia efficacia, nostram præscientiam independentem à veritate objectiva, & futuritione; cui S. Petrus post Christum primus Ecclesiæ Magister, iisdem prorsus modis respondit, quibus nos respondere solemus; adeò ut, me quidem judice, nec tantillum nostræ responsiones à responsionibus D. Petri dissentiant. Sed undenam hæc acceperim, tenete. Extant libri Recognitionum S. Clementis Romani, viri domi suæ nobilis, ut qui ex Cæsarum familia originem traxerit, quive D. Petro successit, & quem narrant à Petro vivente ad Apostolatus apicem vocatum, nimirum ut eo defuncto Romanam Ecclesiam gubernaret. Hunc libros prædictos scripsisse tradunt omnes, qui res antiquas curiosè scrutantur.

Inter alia quæ lib. 3. paulò post principium narrantur, una disputatio est inita Cæsareæ inter Simonem Magum, & Petrum Apostolum, ubi multa divinè D. Petrus de malo, de felicitate, de studiis hujus vitæ disseruit. Sed de libero arbitrio, inquirente & contradicente Mago, D. Petrus ea respondit, & resolvit, quæ modò nos ipsi respondemus, & quæ S. Thomas nobis dictavit, ut responderemus. Quod ut quàm verum sit cognoscatis, placet hic disputationem, quoad ea, quæ rei nostræ inserviunt, transcribere. Dicebat Simon, quòd unusquisque, sicut ei fato decernitur, vel sapit aliquid, vel intelligit, vel patitur; & in nulla re hominem esse sui arbitrii. At contra S. Petrus argumentatus est, necesse esse, hominem esse sui arbitrii, aliter convulsa esse omnia, frustra studium sectandi meliora, frustra principes hujusmodi legibus præesse, frustra punire, vana jura populorum, miseros esse eos, qui servant cum labore justitiam: beatos verò illos, qui in deliciis positi cum luxuria, & scelere viventes tyrannidem tenent. Quibus Simon minimè acquiescens, & ultimum experimentum doctrinæ D. Petri facere volens, institit interrogans, si quod Deus vult esse, est; & quod Deus vult non esse, non est? Quasi diceret: si hoc mihi concedas, jam fateberis, nihil à nobis liberè agi; quippè quod Deus vult esse, necessariò est.

Quæ

Quæ objectio tam valida Simoni videbatur, ut confidens, Petrum non responsurum, se obtemperaturum spoponderit, si illi D. Petrus respondisset. Quod argumentum illud est, quod adversarii nostri insolubile existimant, & cui S. Thomas imperturbabili, ac eodem semper tenore verborum respondet, cui Thomistæ summâ animorum concordiâ & antiquis temporibus satisfecerunt, & hodie, quo tempore molestius perurgentur, satisfaciunt. Videamus, quæ oracula fuderit Petrus, & attentè proprietatem, atque magnificentiam doctrinæ perpendite. Dicit, omnium, quæ moventur, quædam necessariò moveri, quædam voluntariè, & liberè moveri: solem motus necessitate duci, ut statutum compleat cursum; hominem verò actus suos liberè, ac voluntariè elicere. Jam ergo inquit (hæc sunt verba D. Petri) *ignoras Simon, & valde ignoras, quomodo in singulis quibusque voluntas Dei fit. Quædam enim voluit, ut diximus, ita esse, ut aliud esse non possent, quàm id, quod ab ipso instituta sunt. Ea verò, quæ ita esse voluit, ut in sua potestate habeant agere, quod velint, his pro actibus ac voluntatibus suis statuit, ut aut remunerationes mereantur, aut pœnas. Cum ergo in duas, ut docui, partes dividantur cuncta, quæ moventur; secundùm eam, quam suprà diximus distinctionem, omne, quod vult Deus, est: quod autem non vult, non est. Hactenus D. Petrus: quod si sincerè perpenderint hi, quibus displicet nostra doctrina, mutarent sententiam, cum primùm iis D. Petri doctrinam displicere constaret. Cum enim urgeret Simon, fieri non posse, ut cum voluntate efficaci Dei libertas humana componeretur, respondit Petrus, optimè cohærere, quoniam necesse est, illum actum esse liberum, quem Deus vult, esse liberum. Hæc est necessitas præveniens Thomistica, amica libertatis. Hæc prædeterminatio fovens libertatem. Hæc infallibilitas antecedens, libertati contubernalis. Hæc S. Thomæ frequens doctrina. Hoc tandem furtum augustissimum auspicatò factum, & quo nos magno utilitatis compendio utimur, ac religiosè, & felicissimè semper utemur.*

Unum remanet contrariis nostris effugium, dicere scilicet, libros Recognitionum D. Clementis suppositititios esse, vel ad minimùm ab Ebionitis, cæterisque Hæreticis, qui eo tempore contra Ecclesiam dimicarunt, depravatos, atque corruptos. Scio, primum non dicturos cordatiores Theologos: siquidem Patres ex prædictis libris Recognitionum argumenta fortissima contra hæreticos eliciunt, quibus præcipuè constat traditio. Et nihilominus contra hæreticos, illos libros penitùs negantes, eruditè disputat Lambertus Gruterus Veuradius in præfatione affixa principio operum D. Clementis: ipsum videte.

Ferendum potiùs esset, si dicerent, prædictos libros esse corruptos, ex quibus proinde non possunt ullius roboris argumenta depromi. Sed quamquam verum sit, præfatos libros ab Ebionitis fuisse corruptos, in materia tamen de libero arbitrio integri usque ad hæc nostra tempora pervenerunt, ut observavit Bellarminus, vir accuratissimus: nam ante Ruffini ætatem (inquit ipse lib. 1. de grat. & libero arbitrio cap. 25.) *qui hos Libros Latinos fecit, nulli fuerunt hæretici, qui libero arbitrio nimis*

nimis tribuerent, quod postea fecerunt Pelagiani. Multi autem fuerunt hæretici, qui negaverunt liberum arbitrium, ut Simon Magus, Manes, à quo Manichæi, & alii. Itaque si in iis libris negaretur liberum arbitrium, suspicari possemus, insertam fuisse eam doctrinam à Manichæis, vel aliis hujusmodi hæreticis: at liberi arbitrii confessionem non possumus ulli hæretico illius temporis ascribere. Deinde veteres Patres, qui dicunt, hos libros corruptos esse ab hæreticis, non tacent, in quibus articulis corrupti sunt, sed scribunt, in articulis de Divinitate Filii, aliisque similibus esse corruptos. Corruptelam autem in articulis de libertate arbitrii nullus veterum unquam notavit. Hæc omnia Excellentissimus *Archipræsul*. Quibus nihil disertius, nihil opportunius desiderari potest, ad probandum, concordiæ gratiæ ab intrinseco efficacis cum libero arbitrio doctrinam, prout à Thomistis exponitur, ab ipso Ecclesiæ Capite, & Apostolorum Principe D. *Petro* primitùs esse derivatam. Licèt enim, etiam apud Nostrates in dubium vocetur auctoritas libri Recognitionum, ut videre est in *Sixto Senensi* lib. 2. *Bibliot.* V. *Clemens*; firmum tamen ex ipso argumento duci potest ex ejus antiquitate, cùm antiquior sit, D. *Hieronymo*, & *Augustino*; utpotè latinè redditus à *Ruffino* contemporaneo D. *Hieronymi*, ad traditionem comprobandam, de sensu composito & diviso pro concilianda libertate; cùm apud *Ruffinum*, qui *Pelagianis* satis favet, fuerit approbata, dum suum fecit præfatum librum; eo modo aut proportionali ratione, quâ, licèt Canones Trullani *ex se* nullius sint auctoritatis, tamen evidens ex ipsis efficitur argumentum, quòd abstinentia à lacticiniis diebus Dominicis Quadragesimæ, sit antiqua Ecclesiæ traditio; quarè sunt testes traditionis, licèt ex se nullam habeant auctoritatem, utpotè extra legitimam Synodum editi, ut sentiunt *Baronius*, *Marchesius*, & *Cabasutius*.

9. Maximi etiam roboris, certissimæque firmitatis credibilitati fundamentum præbet auctoritas D. *Pauli*. Hic Patrum, Theologorumque omnium Dux, & Magister, notum faciens Evangelium, quod, ut testatur ipse, non accepit ab homine, neque didicit, sed per revelationem *Jesu Christi*, intrinsecam gratiæ efficaciam nobis multis in locis apertissimè tradit. Et quidem primò omne bonum, & perseverantiam in bono usque in finem, quam Deus in electis suis operatur, effectum agnoscit vocationis secundùm propositum, seu decreti Divinæ voluntatis, & fidelitatis, quam sibi ipsi debet, dicens Epist. 1. ad *Thessalon.* cap. 5. vers. 24. *Fidelis est, qui vocavit vos, qui etiam faciet*. Quibus verbis certitudinem, & immutabilitatem electionis Divinæ, sicut & infallibilem promissorum executionem refert ad placitum voluntatis Divinæ, & non ad humanæ voluntatis consensum. Enimverò, quâ ratione Deus esset securus de executione æterni propositi, & infallibilitate suæ promissionis, nisi nos gratiæ suæ fideles cooperatores efficiendo? Ut docet egregie *Augustinus* lib. de prædest. Sanctor. cap. 10. explicans illud Genes. 17. *Patrem multarum gentium posui te*, ubi inquit: *Non de nostræ voluntatis potestate, sed de sua prædestinatione promisit. Promisit enim,*

enim, quod ipse facturus fuerat, non quod homines. Quia etsi faciunt homines bona, quæ pertinent ad colendum Deum; ipse facit, ut illi faciant, quæ præcepit, non illi faciunt, ut ipse faciat, quod promisit: alioquin ut Dei promissa compleantur, non in Dei, sed in hominum est potestate, & quod à Domino promissum est, ab ipsis redditur Abrahæ. Quibus sanè gratiæ omnipotentis, fidem gentium operantis, efficaciam clarissimè ostendit.

10. Etiam in Epist. ad *Ephes.* cap. 1. docet iterum *Apostolus*, quàm potens, quàm efficax, quàm victrix sit gratia *Jesu Christi* in cordibus nostris. Deum quippè laudans, & adorans, qui nos omnibus donis spiritualibus ad salutem & vitam æternam in Cœlis nobis paratam conducentibus per *Christum Jesum* cumulavit, nè quærat aliquis, undè hic tantus favor, unde tam multa beneficentia? Sic illius bonitate æterno concilio decretum fuisse, etiam antequam Orbis conditi jacerentur fundamenta, respondet v. 3. 4. & 5. *Benedictus Deus, & Pater Domini Nostri Jesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cælestibus in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus Sancti, & immaculati in conspectu ejus in charitate.* Et v. 5. & 6. *Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum, secundùm propositum voluntatis suæ, in laudem gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificavit nos in dilecto Filio suo.* En quàm apertissimè enuntiat, quòd non nostris viribus, sed Deus, æterno suo decreto, sibi nos adoptavit in vicem, & jus Filiorum; idque per *Jesum Christum*: quod sic illi placuit; non ut nobis quicquam laudis tribuamus; *sed in laudem gloriæ gratiæ suæ*; ut nempe gratuitam suam beneficentiam redderet Orbi magis illustrem, ac dilucidam: quod æternum voluntatis suæ arcanum, tot jam sæculis Orbi celatum, nunc nobis tamquam Pater Filiis suis aperit, ut testatur v. 9. *Ut notum faceret Orbi sacramentum voluntatis suæ, secundùm beneplacitum ejus, quod proposuit in eo*, & cum hoc nulla mentis humanæ ratio poterat allequi, v. 11. ad illius cognitionem adducit, dicens: *In quo etiam, & nos sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum ejus, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ.* Sic illi visum, quòd nullis nostris meritis, sed gratuità ejus benignitate vocaremur in sortem, & hæreditatem, ut tota laus redundaret in gloriam suæ bonitatis.

11. Egregiè mentem *Apostoli* assecutus est *Hincmarus* lib. de prædest. Sanctor. & de dono persever. pag. 54. qui sic habet: *Hæc est immobilis veritas prædestinationis, & gratiæ, vel ut Apostolus ait: Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, prædestinans nos in adoptionem filiorum, non quia per nos Sancti, & immaculati futuri eramus, sed elegit, prædestinavitque, ut essemus. Fecit autem hoc secundùm placitum voluntatis suæ, ut nemo de sua, sed de illius erga se voluntate glorietur. Fecit hoc secundùm divitias gloriæ suæ, secundùm bonam voluntatem suam, quam proposuit in dilecto Filio suo, in quo sortem consecuti sumus, prædestinati secundùm propositum, non nostrum, sed ejus, qui universa operatur: usque adeo, ut ipse in nobis operetur &*

velle: operatur autem secundùm consilium voluntatis suæ, ut simus in laudem gloriæ ejus. Et item: *Ex hoc proposito ejus est illa electorum propria vocatio, quibus omnia cooperantur in bonum, qui secundùm propositum vocati sunt, & sine pœnitentia sunt dona, & vocatio Dei.* Quibus immediatè addit: *Talis est fides Orthodoxorum de prædestinatione Sanctorum.* Hæc fuit mens D. *Augustini*, cujus adest illustre testimonium lib. de prædest. Sanctor. cap. 19. hisce verbis expressum: *Sed hi nostri, de quibus, vel pro quibus nunc agimus, forsitan dicunt, Pelagianos hoc Apostolico testimonio refutari, ubi dicit, ideo nos electos in Christo, & prædestinatos ante mundi constitutionem, ut essemus Sancti, & immaculati in conspectu ejus in charitate. Ipsi enim putant, acceptis præceptis jam per nos ipsos fieri liberæ voluntatis arbitrio Sanctos, & immaculatos in conspectu ejus in charitate: quod futurum Deus, quoniam præscivit, inquiunt, ideo nos ante mundi constitutionem elegit, & prædestinavit in Christo: cum dicat Apostolus, non quia futuros tales nos esse præscivit, sed ut essemus tales per ipsam electionem gratiæ suæ, qua gratificavit nos in dilecto Filio suo: cum ergo nos prædestinavit, opus suum præscivit, quo nos Sanctos, & immaculatos facit. Unde rectè hoc testimonio Pelagianus error arguitur: nos autem dicimus, inquiunt, nostram Deum non præscisse nisi fidem, qua credere incipimus, & ideo nos elegisse ante mundi constitutionem, ac prædestinasse, ut etiam Sancti, & immaculati gratia, atque opere ejus essemus. Sed audiant & ipsi in hoc testimonio, ubi dicit, sortem consecuti sumus, prædestinati secundùm propositum, qui universa operatur. Ipse ergo, ut credere incipiamus, operatur, qui universa operatur: vocationem quippè illam, de qua dictum est, Sine pœnitentia sunt dona, & vocatio Dei; & de qua dictum est, Non ex operibus, sed ex vocante: cum posset dicere, sed ex credente: & electionem, quam significavit Dominus dicens: Non vos me elegistis, sed ego vos elegi; nec fides ipsa præcedit. Non enim quia credidimus, sed ut credamus, elegit nos, ne priores eum elegisse dicamur, falsumque sit; quod absit: non vos me elegistis, sed ego vos elegi. Nec quia credidimus, sed ut credamus, vocamur: atque illa vocatione, quæ sine pœnitentia est, id prorsus agitur, & peragitur, ut credamus.* At cognoscens *Apostolus*, quòd profundum hujus doctrinæ capere, & intra se concludere mentis nostræ angustiæ non possunt v. 17. 18. & 19. Deum rogat, ut illam rationis captui accommodatam, & proportionatam reddat, dicens: *Ut Deus Domini Nostri Jesu Christi Pater gloriæ det vobis spiritum sapientiæ, & revelationis in agnitione ejus, illuminatos oculos cordis vestri, ut sciatis, quæ sit spes vocationis ejus, & quæ divitiæ gloriæ hæreditatis ejus in Sanctis. Et quæ sit supereminens magnitudo virtutis ejus in nos, qui credimus secundùm operationem potentiæ virtutis ejus.* Hic enim sanè stupor, & humanæ mentis egestas. Ut cognoscatur efficacia, & virtus, illuminatis oculis opus est, cùm sit magna, supereminens, incomprehensa, quæ facit ex nolentibus volentes, ex repugnantibus consentientes, & ex oppugnantibus amantes.

12. Tra-

12. Tradit tertiò *Apostolus* omnem de gratia Dei doctrinam 1. ad *Corinth.* cap. 15. v. 10. dicens: *Gratia autem Dei sum id, quod sum, & gratia ejus in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia Dei mecum.* Hic necessitatem gratiæ, ejus effectus, & concordiam cum libero arbitrio docet. Necessitatem, dum dicit: *Gratia Dei sum id, quod sum*, illius scilicet muneris, non meriti mei. Ut enim dixit *Augustinus* lib. de grat. & libero arbitrio cap. 5. *Ut de Cœlo vocaretur, & tam magnâ & efficacissimâ vocatione converteretur, gratia Dei erat sola; quia merita ejus erant magna, sed mala.* Effectus gratiæ sequentibus verbis exprimit: *Et gratia ejus in me vacua non fuit, sed abundantius omnibus laboravi*: quia nempe ejus in eum beneficentia non otiosa, aut sterilis fuit. Hâc enim *Apostolus* abundantiùs laboravit ad Dei gloriam, propriam sanctificationem, & aliorum salutem: cùm enim sit efficax, & infallibiliter cum operatione connexa, vacua non est in his, quibus à Deo per *Christum* datur. Tandem hujus efficacis gratiæ concordiam cum libero arbitrio exprimit his verbis: *Non ego autem, sed gratia Dei mecum*: quibus ostendit, quod quamquam hoc ipsum laboraverit, non ei vendicandum, sed gratiæ Divinæ adscribendum. Quod dixit *Apostolus*, teste S. *Augustino* Epist. 186. aliàs 106. ad *Paulinum*: *Non quia ipse nihil boni agebat, sed quia nihil ageret, si illa non adjuvaret. Gratiam porrò Dei non aliquid meriti præcedit humani, sed ipsa gratia meretur augeri, ut aucta mereatur perfici, comitante, non ducente; pedissequa, non prævia voluntate.* Quarè Epist. 2. cap. 3. v. 17. monet, libertati nostræ nihil timendum ab efficacissima gratiæ virtute, dum voluntas ab ipsa adjuvatur, movetur, regitur, dicens: *Dominus autem Spiritus est. Ubi autem Spiritus Domini, ibi libertas.* Nihil enim liberiùs eo, cui Spiritus Dei dominatur, ut dicit S. *Augustinus* lib. de corrept. & grat. cap. 8. *Voluntas quippè humana non libertate consequitur gratiam, sed gratia potius libertatem, & ut perseveret delectabilem perpetuitatem, & insuperabilem fortitudinem.*

13. Transcribendæ essent omnes D. *Pauli* Epistolæ, si testimonia omnia, quibus veritatem prædestinationis, & gratiæ, & totam ejus œconomiam exprimit, proponere vellem. At silentio præterire non possum Epistolam ad *Romanos*, quæ primum inter Epistolas *Pauli* locum tenet, & quam cæteris præpositam, & præponendam probat *Theodoretus* præfat. in Epistolas *Pauli*: *Ut quæ in se omnis generis doctrinam, & accuratam, copiosamque dogmatum per tractationem contineat.* Hujus argumentum paucis verbis complectitur D. *Augustinus*, dicens in ejus expositione: *In hac Epistola quæstionem versari operum legis, & gratiæ.* Hìc *Apostolus* cap. 8. v. 14. affirmat: *Quicumque enim Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei.* Quem locum sic explicat *Augustinus* serm. 156. *Dicet mihi aliquis, ergo agimur, non agimus. Respondeo, immo & agis, & ageris, & tunc benè agis, si à bono agaris. Spiritus enim Dei est, qui te agit, agenti adjutor est tibi. Ipsum nomen adjutoris præscribit tibi, quia & tu ipse aliquid agis. Agnosce, quid poscas, agno-*

sce, quid confitearis, quando dicis, adjutor meus esto, ne derelinquas me. Adjutorem utique invocas Deum. Nemo adjuvatur, si ab illo nihil agatur. Quicumque enim, inquit, Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei: non littera, sed spiritu: non lege præcipiente, minante, promittente, sed spiritu exhortante, illuminante, adjuvante. Scimus, inquit idem Apostolus, quia diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Si non esses operator, ille non esset cooperator .... ducimini, sed currite & vos: ducimini, sed sequimini; quia cum secuti fueritis, verum erit illud, quia sine illo nihil facere potestis. Quibus verbis luculenter explicat *Augustinus* ex mente *Apostoli*, quomodò quicumque efficaciter moventur à gratia Spiritûs Sancti in ipsis operante, & adjuvante, ut benè agant, sunt filii Dei. Aguntur quidem, & agunt. Non enim durum est gratiæ imperium. Evocat ad magna, sed volentes & cupidos. Adspirat namque vim amoris, cui nihil potest esse difficile, nihil non suave.

14. Hanc eandem excellentiam, potentiam, & efficaciam gratiæ, in animis hominum ita mirabiliter operantis, exprimit *Apostolus* v. 26. dicens: *Similiter autem & Spiritus adjuvat infirmitatem nostram: nam quid oremus, sicut oportet, nescimus: sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Quid est autem*, inquit *Augustinus* Epist. 194. aliàs 105., *interpellat, nisi interpellare nos facit? Indigentis enim certissimum indicium est interpellare gemitibus, nullius autem rei esse indigentem fas est credere Spiritum Sanctum. Sed ita dictum est, interpellat, quia interpellare nos facit, nobisque interpellandi, & gemendi inspirat affectum: sicut illud in Evangelio Matthæi* 10. *Non enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. Neque enim & hoc ita fit de nobis, tanquam nihil facientibus nobis. Adjutorium igitur Spiritus Sancti sic expressum est, ut ipse facere diceretur, quod, ut faciamus, facit. Nam non esse intelligendum spiritum nostrum, de quo dictum est, interpellat gemitibus inenarrabilibus, sed Spiritum Sanctum, quo nostra infirmitas adjuvatur, satis ipse demonstrat Apostolus: indè enim cœpit, Spiritus, inquit, adjuvat infirmitatem nostram; deindè ita subjunxit: quid enim oremus, sicut oportet, nescimus*: ergo Spiritus Sanctus efficaci suâ in nobis operatione orare nos docet, & facit potentiâ, & efficaciâ, quæ convenienter, dignèque explicari minimè potest.

15. Pergit iterum vocationem ad gratiam, salutem, & gloriam secundùm propositum, seu decretum æternum, & omnino gratuitum Divinæ voluntatis exprimere v. 28. *Scimus autem, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui secundùm propositum vocati sunt Sancti.* Non secundùm propositum hominis, sed Dei, inquit *Augustinus* lib. 11. contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 10. qui propositum hominis intelligi volebant, quod sequeretur misericordia Dei vocantis: *Ignorantes, ait, ideo dictum esse, qui secundùm propositum vocati sunt, ut Dei, non hominis propositum intelligatur, quo eos, quos præscivit, & prædestinavit conformes imaginis Filii sui, elegit ante*

te mundi constitutionem: non enim omnes vocati, secundùm propositum sunt vocati: quoniam multi vocati, pauci electi..... hominis autem propositum bonum adjuvat quidem subsequens gratia, sed nec ipsum esset, nisi præcederet gratia. Quæ D. *Augustini* expositio consonat *Apostolo* versu sequenti dicenti: *Nam quos præscivit, & prædestinavit, conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis Fratribus*: quorum verborum sensus non est iste, quòd illos, quos præscivit, futuros esse conformes imaginis Filii sui, hos prædestinavit, seu elegit ad gloriam; iste enim expresè rejicitur à D. *Thoma* ibi lect. 6.; sed sensus est, quòd conformitas imaginis Filii sui sit in nobis prædestinationis effectus, ut ibidem profundè docet S. Doctor. Hic enim *Apostolus* totam prædestinationis seriem ordinat, dicens: *Nam quos præscivit* (suos videlicet ex vi hujus propositi) *hos prædestinavit; quos autem prædestinavit, hos & vocavit: & quos vocavit, hos & justificavit: quos autem justificavit, illos & glorificavit*. Quibus verbis habetur, quòd primum, unde prædestinatio incipit, est electio illa secundùm propositum ad gloriam, ex qua præscientia oritur, & ex hac formalis prædestinatio, quæ est præparatio mediorum; & hinc vocatio ad justificationem, quæ est primus prædestinationis effectus; ex qua & justificatio, & hinc omnium ultimus, glorificatio, suo tempore implenda. Hæc est connexio illa admirabilis decretorum Dei efficacium, & immutabilium, ante omnia prævisa merita, secundùm propositum occultissimæ justitiæ, bonitatisque Dei, ex quibus nostra pendet salus. *Quid ergo dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis, quis contra nos?* inquit *Apostolus*. Etenim si Deus efficaciter vult implere æternum salutis nostræ, & justificationis propositum, quis salutem nostram impedire poterit, ejus voluntati resistendo? *Certus sum*, inquit *Apostolus*, *quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Jesu Domino Nostro*: ac si diceret, si à nobis stat Deus, quid poterit ullus adversarius? Quid valebit ullus adversarius protegente nos efficaci gratiâ Dei?

16. Hoc ulteriùs urgeri, roborarique potest ex cap. 9. sequenti, ubi *Apostolus* hoc totum verissimum dicit. Testem ponit Spiritum Sanctum, qui est Spiritus veritatis, testem & propriam conscientiam, dicens v. 1. *Veritatem dico in Christo, non mentior, testimonium mihi perhibente conscientia mea in Spiritu Sancto*, quòd nempe electio ad gloriam ad immutabile Dei propositum, seu ad summum Divinæ voluntatis, ac libertatis arbitrium referenda sit. Quod clarissimè ostendit v. 11. 12. & 13. dicens: *Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali (ut secundùm electionem propositum Dei maneret) non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei: quia major serviet minori, sicut scriptum est: Jacob dilexi, Esau autem odio habui*. Hic sanè nihil agnoscit ex parte nostra præcedens prædestinationem, ut illius rationem, sivè hoc sit quid naturæ, sivè gratiæ, sed quòd hujus diver-

versitatis unica causa sit voluntas Dei. Quæ res enim *Jacob*, & *Esau* discrevit? Non carnalis propinquitas, non legis observatio, non circumcisio; siquidem de nondum natis antequam quidquam egissent, vel juxta legem, vel adversus legem dictum est, *major serviet minori*; sed quos Deus ad hoc delegit. Non enim est volentis aut currentis; sed miserentis Dei assequi salutem. Quod elegantissimè explicat *Augustinus* Epistolâ 194. aliàs 105. ubi cap. 8. adversùs *Pelagianos* sic arguit. *Non itaque misericordiæ gratuitæ Dei pertinacissima adversentur insaniâ .... Nec de inscrutabilibus judiciis ejus audeant judicare; cur in una, eademque causa super alium veniat misericordia ejus, super alium maneat ira ejus. Qui enim sunt isti, qui respondeant Deo, quandoquidem ille Rebecæ habenti geminos ex uno concubitu Isaac Patris nostri, cum illi nondum nati nihil egissent boni, vel mali, ut secundùm electionem propositum ejus maneret, electionem scilicet gratiæ, non debiti, electionem, qua eligendos facit ipse, non invenit; non ex operibus, sed ex vocante dicit, minori serviturum esse majorem. In quam sententiam B. Apostolus etiam testimonium Prophetæ longè posterioris assumpsit, Jacob dilexi, Esau autem odio habui: ut intelligeretur hoc apertum postea per Prophetam, quod antequam illi nascerentur, erat in Dei prædestinatione per gratiam. Quid enim diligebat in Jacob, antequam natus fecisset aliquid boni, nisi gratuitum misericordiæ suæ donum? Et quid oderat in Esau antequam natus fecisset aliquid mali, nisi originale peccatum? Nam neque in illo diligeret justitiam, quam nullam ille fecerat, neque in isto odisset naturam, quam bonam ipse fecerat. Mirum est autem cum his coarctantur angustiis, in quanta se abrupta præcipitent, metuentes retia veritatis. Ideò, inquiunt, nondum natorum alium oderat, alium diligebat; quia eorum futura opera prævidebat. Quis istum acutissimum sensum defuisse Apostolo non miretur? Hoc quippè ille non vidit, quando sibi velut adversantis objecta quæstione, non id potius tam breve, tam apertum, tam (sicut isti putant) verum, absolutumque respondit. Cum enim rem stupendam proposuisset, quomodò de nondum natis, nec aliquid agentibus boni, aut mali, rectè dici potuerit, quòd unum Deus dilexerit, alium odio habuerit, ipsa sibi objecta quæstione motum exprimens auditoris; quid ergo dicemus? inquit, numquid iniquitas apud Deum? Absit. Hic ergo erat locus, ut diceret, quod isti sentiunt; futura enim Deus opera prævidebat, quando minori majorem serviturum esse dicebat. Non autem hoc Apostolus dicit, sed potius ne quisquam de suorum operum audeat meritis gloriari, ad Dei gratiam, & gloriam commendandam voluit valere, quod dixit. Cum enim dixisset: absit, ut sit iniquitas apud Deum, tanquam ei diceremus, undè hoc ostendis, cum asseras non ex operibus, sed ex vocante dictum esse; major serviet minori? Moysi enim dicit, inquit, miserebor cui misertus ero, & misericordiam præstabo, cui misertus fuero. Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei. Ubi nunc merita, ubi opera, vel præterita, vel futura tanquam liberi arbitrii viribus adimpleta, vel adimplenda? Nonne apertam protulit Apostolus de gratuitæ gra-*

gratiæ, hoc est veræ gratiæ, commendatione sententiam? Nonne stultam fecit Deus Hæreticorum sapientiam? Quid autem agebatur, ut hoc Apostolus diceret, ut eorum geminorum commemoraret exemplum? Quid persuadere moliebatur? Quid inculcare cupiebat? Nonne hoc, quod ipsorum oppugnat amentia; quod superbi non capiunt, quod sapere nolunt, qui ignorantes Dei justitiam, & suam volentes constituere, justitiæ Dei non sunt subjecti? De ipsa quippè gratia satis agebat Apostolus, & ideò promissionis filios commendabat. Quod enim promittit Deus, non facit nisi Deus. Habet namque aliquid rationis, & veritatis, ut homo promittat, & Deus faciat. Ut autem homo se facere dicat, quod promiserit Deus, superbæ impietatis reprobus est sensus... Intentio igitur intuenda est Apostoli, quomodò propter gratiam commendandam noluit, eum, de quo dictum est, Jacob dilexi, nisi in Domino gloriari: ut cum ex eodem Patre, eadem Matre, uno concubitu, antequam aliquid egissent boni, aut mali, alterum Deus diligit, odit alterum, intelligat Jacob, ex illa massa originalis iniquitatis, ubi fratrem suum, cum quo habuit communem causam, videt per justitiam meruisse damnari, nonnisi per gratiam se potuisse discerni. Nondum enim nascentibus, nec agentibus bonum, aut malum, ut secundùm electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei, major serviet minori.

17. En quomodò *Augustinus Apostolum* illuminatione penè Divinâ explicat. Ore pleno, eademque voce affirmat, quòd electio ad gloriam non ex meritis bonorum operum præcedentium, aut prævisorum, sed ex solo, ac libero beneplacito Dei miserentis dependet; quòd nullus præsumendo glorietur de suis meritis, sed de Divinæ gratiæ largitate; quòd est operatio Dei gratuita, nulli debita, sed opus misericordiæ discernentis redemptos à perditis: in quo gratiam ab intrinseco efficacem evidenter nobis concludit. Si namque consideretur præcisivè ab efficacia, gratia prout sic, non est effectus prædestinationis, sed generalis providentiæ: cùm solùm gratia sit effectus prædestinationis, secundùm quòd dicit efficaciam, & effectivam conducentiam ad finem prædestinationis: ergo si efficacia, ut talis, dependet ab arbitrio, vel tanquam à vera causa, vel tanquam à conditione indispensabili, liberum arbitrium erit causa, vel aliquo modo motivum prædestinationis. Quid enim magis ex parte nostra assignari potest, ut causa, vel motivum prædestinationis, quàm quòd detur aliquid nostrum privativè, quod faciat gratiam cum beatitudine conjungi, & sine quo nullatenùs conjungeretur? Quod sanè affirmari, & subsequi debet, dum negatur gratia ab intrinseco efficax: tunc enim usus gratiæ, & formalis ejus determinatio, ut talis, non proveniunt à gratia, cùm potiùs gratia ipsa à libero arbitrio determinetur, ut asserunt ipsi: deindè hæc determinatio facit, ut cum effectu nos perducat in beatitudinem: ergo aliquid non proveniens à gratia, & quod tale est, quòd per illud gratia perducat ad beatitudinem, & sine quo non perduceret, esset ex parte nostra ratio, & meritum prædestinationis: cui sensus verborum apertissimus, & mens *Apo-*

Apostoli refragantur. Hìc, ut ostendat, quòd nulla est justitia Dei gratuitò, & sine meritis eligentis; nullaque iniquitas Dei quosdam reprobantis, seu in massa perditionis relinquentis, non impertiendo eis gratiam, versibus sequentibus addit: *Moysi enim dicit: miserebor, cujus misereor: & misericordiam præstabo, cujus miserebor: Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei*. Ergo cujus vult, miseretur, & quem vult indurat: attrahit quos illi visum est, etiam nihil promeritos; & rejicit nihil commeritos. Dignatur quos vult, sed ita, ut sit, de quo gratias agat, misericorditer attractus; non sit, quòd queratur suæ malitiæ derelictus.

18. Hìc iterum v. 19. objicit sibi *Apostolus*. *Dicis itaque mihi: quid adhuc queritur? Voluntati enim ejus quis resistit?* Ac si diceret: Si voluntas ejus est irresistibilis, quid Deus conqueritur de hominibus, quòd præceptis ejus resistant, quòd ad ipsum non convertantur, & duro corde sint? Audaciam arguentis repellit *Apostolus* dicens v. 20. & 21. *O homo, tu quis es, qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit; quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Quod si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa iræ apta in interitum, ut ostenderet divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloria*. Quibus efficacissimè persuadet *Apostolus* Judæis, quòd Deus miseretur, magnâ scilicet bonitate, & quòd obdurat nullâ iniquitate; ut nec liberatus de suis meritis glorietur, nec damnatus, nisi de suis meritis conqueratur; utens exemplo figuli, quo toties utitur Scriptura Sap. 15. *Isaiæ* 45. *Jeremiæ* 18., ut ostendat, quòd Deus est supremus, ac liberrimus gratiarum suarum dispensator. Quis enim ferret, si luteum vas cum figulo suo expostulet, dicatque: *Cur me sic finxisti?* Quod egregiè explicat *Augustinus* Enchiridii cap. 99. dicens: *Hoc loco quidam stulti putant, Apostolum in responsione defecisse; & inopiâ reddendæ rationis repressisse contradictoris audaciam. Sed magnum habet pondus, quod dictum est, ò homo, tu quis es? Et in talibus quæstionibus ad suæ capacitatis considerationem revocat hominem verbo quidem brevi, sed re ipsa magna est redditio rationis. Si enim hæc non capit, quis est, qui respondeat Deo? Si autem capit, magis non invenit, quid respondeat. Videt enim, si capit, universum genus humanum tam justo judicio Divino in apostatica radice damnatum, ut etiam si nullus indè liberaretur, nemo rectè posset Dei vituperare justitiam; & qui liberantur, sic oportuisse liberari, ut ex pluribus non liberatis, atque in damnatione justissima derelictis, ostenderetur, quid meruisset universa conspersio, & quo etiam istos debitum judicium Dei duceret, nisi eis indebita misericordia subveniret, ut volentium de suis meritis gloriari, omne os obstruatur* (*Rom.* 3. verf. 19.) *& qui gloriatur, in Domino glorietur*. 1. *Corinth.* 1. verf. 31.

19. At cur potiùs in his voluit Deus gloriæ suæ, bonitatisque divitias ostendere, & in aliorum punitione justitiam? Hìc curiositatis nostræ

stræ claudantur oculi. *O altitudo*, exclamat *Apostolus* cap. 11., *divitiarum Sapientiæ, & Scientiæ Dei! Quàm incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus! Quis habet*, inquit *Augustinus* serm. 165. aliàs 7. de verbis *Apostoli*, *nisi cui datum est? Quis non habet, nisi cui non est datum? Quare verò illi datum est, & illi non est datum? Non me piget dicere, hoc est profundum Crucis. De profundo nescio, quo judiciorum Dei, quæ perscrutari, contemplarique non possumus, procedit omne, quod possumus. Quod possum video: undè possim non video; nisi quia ex hoc hactenus video, quod novi esse à Deo. Quare autem illum, & non illum: multùm est ad me, abyssus est, profundum Crucis est: admiratione exclamare possum, disputatione demonstrare non possum. Quid possum exclamare de ista profunditate? Quàm magnificata sunt opera tua, Domine, nimis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ. Vir insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget hæc* (Psal. 91.) *Quid non intelligit stultus, & imprudens? Quia vel profundum est, Nam si stultus non intelligit, & sapiens intelligit, non est nimis profundum. Sed si sapiens intelligit, quia profundum est, stultus non intelligit, quia vel profundum est. Ideò multi de isto profundo quærentes reddere rationem, in fabulas vanitatis abierunt.... In hac Crucis profunditate, in hac rerum tanta obscuritate, non de nostra virtute præsumamus; non ingenioli nostri viribus in hac quæstione aliquid arrogemus: cum Psalmo 56. dicamus, miserere mei Deus, miserere mei. Quarè? Quia virtutem habeo, quâ te promerear? Non. Quarè? Quia voluntatis arbitrium gero, undè gratiam tuam meritum meum præcedat? Non. Sed quarè? Quoniam in te confidit anima mea. Magna scientia ista confidentia.*

20. Quod etiam elegantissimè explicat Auctor libri vocationis gentium lib. 1. cap. 13. dicens: *Quòd si aliquos, sicut videmus accidere, salvantis gratia præterierit, & pro eis oratio Ecclesiæ recepta non fuerit, ad occulta Divinæ justitiæ referendum, & agnoscendum secreti hujus profunditatem nobis in hac vita patere non posse. Ex parte enim scimus, & ex parte prophetamus* (1. Corinth.) *& videmus nunc per speculum in ænigmate: nec sapientiores, aut scientiores Beatissimo Apostolo sumus, qui cum de gratiæ potentia disputaret, magnorum mysteriorum ingressus arcanum iis, quæ impossibile erat enarrare, succumbit. Cum enim dixisset*: (ad *Rom.* 11.) *nolo enim vos ignorare, fratres, mysterium hoc, ut non sitis vobis ipsis sapientes, quia cæcitas ex parte in Israel contigit, donec plenitudo gentium intraret; & sic omnis Israel salvus fieret, sicut scriptum est* (*Isai.* 59.) *veniet ex Sion, qui eruat, & avertat impietates ab Jacob, & hoc illis à me testamentum, cùm abstulero peccata eorum. Secundùm Evangelium quidèm inimici propter vos, secundùm electionem verò dilecti propter vos Patres. Sine pœnitentia enim sunt dona, & vocatio Dei. Sicut enim aliquando & vos non credidistis Deo, nunc autem misericordiam consecuti estis propter illorum incredulitatem, ita & isti nunc non crediderunt in vestra misericordia, ut & ipsi misericordiam consequantur. Conclu-*

sit enim Deus omnia in incredulitate, ut omnium misereatur. Cùm ergo hæc operum Divinorum mysteria supra mensuras humanæ intelligentiæ excellentia, quodam mentis suæ profudisset excessu, totam expositionis rationem transtulit in stuporem, & admirator eorum, quæ protulerat, exclamavit, & dixit (ad *Rom.* 11.) *O altitudo divitiarum, Sapientiæ, & Scientiæ Dei: quàm incomprehensibilia sunt judicia ejus, & investigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit, aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia: ipsi gloria in sæcula, Amen.*

21. Sed nihil est, quòd ampliùs his immoremur, cùm apertioribus verbis hæc intrinseca gratiæ efficacia tradi ab *Apostolo* non possit. Quòd si alii *Apostolum* in diverso sensu intelligunt, parcant, amabò, liceatque mihi argumentum hoc verbis *Augustini* concludere ex Epist. 82. *Verumtamen ipse mihi pro his omnibus, immo supra hos omnes Apostolus Paulus occurrit. Ad ipsum confugio: ad ipsum, ab omnibus, qui aliud sentiunt, litterarum ejus tractatoribus, provoco... Audio eum paulò superiùs, in ejusdem narrationis exordio, religiosâ voce mihi clamantem: Quæ autem scribo vobis ecce coram Deo, quia non mentior.* Et ibi num. 25. *Dent veniam quilibet aliud opinantes: ego magis credo tanto Apostolo in suis, & pro suis litteris juranti, quàm cuiquam doctissimo de alienis litteris disputanti.* Quarè Apostolicum esse arbitror constanter perseverare in istiusmodi doctrina ab Apostolorum tempore successione, quasi per manus accepta, & cum tempore progrediente, per longam consuetudinem Ecclesiis tradita; dicente *Apostolo* 2. ad *Thessal.* 2. *State, & tenete traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per Epistolam nostram.* Et instruens idem *Apostolus Timotheum* Epist. 1. cap. 6. ipsum admonet, dicens: *Depositum custodi, devitans prophanas vocum novitates.* Et Epist. 2. cap. 1. *Formam habe sanorum verborum, quæ à me audisti.* Et ibi: *Bonum depositum custodi, per Spiritum Sanctum, qui habitat in nobis.* In cujus traditionis gratiam fuit in Synodo *Ephesina*, quæ fuit Generalis tertia, omnium Patrum una hæc vox contra *Nestorium*: *Quod fuit antiquitùs traditum, teneatur, & quod adinventum nuper, explodatur.*

§. II.

Ex judicio Summorum Pontificum aliud desumitur argumentum.

22. JUdicium Apostolicum esse locum Theologicum, multis eruditissimè probat Mag. *Cano* lib. 6. At observandum est, quoties Romani Pontifices, Concilia, & PP. errores impugnarunt, duo fecisse, adserere nimirùm, & excludere. De exclusione nihil directè facit ad præsentem controversiam; siquidem hæreses excludebant; nostra autem

tem concertatio cum Catholicis est. Undè in præsentiarum alteram assumimus partem; nempè assertionem SS. Pontificum, & PP. de qua adhuc inter Catholicos disputatio esse potest, an diversos sensus admittat; an uni dumtaxat adhæreat, sive unum contineat? Erit ergo labor noster probare contra eos, qui aliter opinentur, sententias PP., quâ parte veritatem asserunt, gratiæ ab intrinseco efficaci, atque ejus cum libertate concordiæ perpetuum, & expressum semper reddidisse testimonium. Igitur cùm id sequi debeamus, quod Sacratissima Beati Apostoli *Petri* Sedes contra inimicos gratiæ Dei per ministerium Summorum Pontificum sanxit, & docuit, necessarium est diligenter inquirere, quid Summi Pontifices contra nocentissimos liberi arbitrii defensores de gratia Dei sentiendum judicarunt, ut ex eorum consensu hujus antiqui dogmatis veritas confirmetur: etenim in ambiguis, & dubiis quæstionibus, pro certa, & constanti veritate conquirenda, nulla planior, aut expeditior via esse potest, quàm recurrere ad supremam Pontificum auctoritatem, quorum semper Ecclesia credens testimonio, & judicio de gratia pronunciavit, & quibus omnibus ætatibus consensit Orbis Christianus. Sicut & ex ipsis firmissimum sumpsit argumentum contra *Julianum* D. *Augustinus* lib.2. num.39. dicens: *At ego, ubicumque sis, ubicumque legere ista potueris, te ante istos Judices intus in tuo corde constituo; quos non amicos meos, & inimicos tuos, aliquâ in meam partem gratiâ propendentes, aliquô abs te meritô tuæ offensionis aversos, & ob hoc tibi adversos, in hac nostra disceptatione constitui cognitores. Nec eos, qui nunquam fuerunt, aut non sunt, aut quorum sententiæ de hoc, quod inter nos disputatur, incertæ sunt, inani cogitatione confinxi: sed Sanctos, & in Sancta Ecclesia illustres Antistites Dei, non Platonicis, & Aristotelicis, & Zenonicis, aliisque hujuscemodi, vel Græcis, vel Latinis, quamquam & istis aliquos eorum, verùm omnes Sacris Litteris eruditos, nominatim, sicut oportebat, expressi: eorumque sententias, quantùm sufficere videbatur, sine ulla editas ambiguitate digessi, ut in eis timeas, non ipsos, sed illum, qui sibi eos utilia vasa formavit, & sancta Templa construxit; qui tunc de ista causa judicaverunt, quando eos nemo potest dicere, perperam cuipiam vel adversari, vel favere potuisse.* Horum ergo mentem compendiosò manifestabimus indiculò. Et quidem omissis Summis Pontificibus *Zosimo*, & *Bonifacio*, de quibus satis suprà dictum est, primus sit S. *Cœlestinus* I. in Epist. ad Episcopos Galliæ. Hic, cùm Occidentalis Ecclesia, Auctoribus quibusdam Galliæ presbyteris S. *Augustini* Commentarios adversùs Pelagianos editos temere sugillantibus, vehementer turbaretur, scriptisque contrariis S. *Prosperi* nondum acquiescerent, Epistolam ad Episcopos, in quorum Ecclesiis illi Presbyterio fungebantur, scripsit, redarguens eos, & S. *Augustinum* laudans, ejusque scripta contra *Pelagium*, & *Cœlestium* approbans, & subjiciens quædam capita adversùs Pelagianos errores à prædecessoribus Pontificibus, & Africanis Conciliis decreta; eo fine, ut quid contra *Pelagium*, & *Cœlestium* tenendum sit, agnoscerent. Addit, non scripto tantùm,

sed etiam Apostolicis traditionibus Pelagianam Hæresim in Ecclesia refutari. Si ergo, quæ Epistolæ dictæ subjiciuntur capitula Episcoporum Apostolicæ Sedis de gratia, & libero voluntatis humanæ arbitrio, considerentur, sive fuerit illorum Auctor, ut plerique jam Sancti *Fulgentii* ætate Theologi *Cælestino* tribuerunt, sivè non, ut tenet cum aliis *Sirmundus*, his auctoritatibus attentè perfectis, nullo negotio veritas erit manifesta.

23. Et quidèm cap.VII. legitur, *Quòd nemo nisi per Christum liberò benè utatur arbitriò, idem Magister in Epist. ad Milevitanum Concilium data prædicat, dicens: Adverte tandem, ò pravissimarum mentium perversa doctrina, quòd primum hominem ita libertas ipsa decepit, ut dum indulgentiùs frænis ejus utitur, in prævaricationis præsumptionem conciderit. Nec ex hac potuit erui, nisi ei providentia regenerationis statum pristinæ libertatis Christi Domini reformasset adventus.*

24. Et cap.VIII. sequentia exprimit, ac resolvit. *Quòd omnia studia, & omnia opera, ac merita Sanctorum ad Dei gloriam, laudemque referenda sunt; quia nemo aliundè ei placeat, nisi ex eo, quod ipse donaverit. In quam nos sententiam dirigit beatæ recordationis Papæ Zosimi regularis auctoritas, cùm scribens ad totius Orbis Episcopos, ait: Nos autem instinctu Dei (omnia enim bona ad auctorem suum referenda sunt, undè nascuntur) ad fratrum, & Coepiscoporum nostrorum conscientiam universa retulimus. Hunc autem sermonem, sincerissimæ veritatis luce radiantem, tanto Afri Episcopi honore venerati sunt, ut ita ad eumdem virum rescriberent. Illud verò, quod in litteris, quas ad universas Provincias curasti esse mittendas, posuisti dicens: nos tamen instinctu Dei &c. Sic accipimus dictum, ut illos, qui contra Dei adjutorium extollunt humani arbitrii libertatem, districto gladio veritatis, vel ut cursim transiens, amputares. Quid enim tam liberò fecisti arbitrio, quàm quòd universa in nostræ humilitatis conscientiam retulisti? Et tamen instinctu Dei factum esse fideliter, sapienterque vidisti, veraciter, fidenterque dixisti. Ideò utique quia præparatur voluntas à Domino, & ut boni aliquid agant, paternis inspirationibus suorum ipse tangit corda fidelium. Quotquot enim Spiritu Dei aguntur, hi filii Dei sunt: ut nec nostrum deesse sentiamus arbitrium, & in bonis quibusque voluntatis humanæ singulis motibus, magis illius valere non dubitemus auxilium.*

25. Et cap.IX. *Quòd ita Deus in cordibus hominum, atque in ipso libero operetur arbitrio, ut sancta cogitatio, pium consilium, omnisque motus bonæ voluntatis ex Deo sit, quia per illum aliquid boni possumus, sine quo nihil possumus. Ad hanc enim nos professionem idem Doctor instituit, qui cùm ad totius Orbis Episcopos de Divinæ gratiæ opitulatione loqueretur: Quod ergo tempus, ait, intervenit, quò ejus non egeamus auxiliò? In omnibus igitur actibus, causis, cogitationibus, motibus, adjutor, & protector orandus est. Superbum est enim, ut quidquam sibi humana natura præsumat, clamante Apostolo ad Ephes.6. Non est nobis* col-

colluctatio adversùs carnem, & sanguinem, sed contra Principes, & potestates aeris huius, contra spiritualia nequitiæ in cælestibus. Et sicut ipse iterùm dicit ad Rom. 7. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum. Et iterùm 1. ad Corinth. 15. gratia Dei sum id, quod sum, & gratia ejus in me vacua non fuit, sed plus illis omnibus laboravi. Non ego autem, sed gratia Dei mecum.

26. Et cap. XI. *Præter eas beatissimæ, & Apostolicæ Sedis inviolabiles sanctiones, quibus nos piissimi Patres, pestiferæ novitatis elatione dejectâ, & bonæ voluntatis exordia, & incrementa probabilium studiorum, & in eis usque in finem perseverantiam, ad Christi gratiam referre docuerunt, obsecrationum quoque Sacerdotalium Sacramenta respiciamus, quæ ab Apostolis tradita in toto Mundo, atque in omni Ecclesia Catholica uniformiter celebrantur, ut legem credendi lex statuat supplicandi. Cùm enim Sanctarum Plebium præsules mandata sibimet legatione fungantur, apud Divinam clementiam humani generis agunt causam, & tota secum congemiscente Ecclesiá postulant, & precantur, ut infidelibus donetur fides, ut Idololatræ ab impietatis suæ liberentur erroribus, ut Judæis ablató cordis velamine lux veritatis appareat, ut Hæretici Catholicæ fidei perceptione resipiscant: ut Schismatici spiritum redivivæ charitatis accipiant, ut lapsis pœnitentiæ remedium conferatur, ut denique Catechumenis ad regenerationis sacramenta, perductis, cælestis aula misericordiæ reseretur. Hæc autem non perfunctoriè, neque inaniter à Domino peti, rerum ipsarum monstrat effectus: quandoquidem ex omni errorum genere plurimos Deus dignatur attrahere; quos erutos de potestate tenebrarum transferat in Regnum filii charitatis suæ, & ex vasis iræ faciat vasa misericordiæ. Quod adeò totum Divini operis esse sentitur, ut hæc efficienti Deo gratiarum semper actio, laudisque confessio pro illuminatione talium, vel correctione referatur.*

27. Et cap. XII. *His ergo Ecclesiasticis Regulis, & ex Divina sumptis auctoritate documentis, ita adjuvante Domino conformati sumus, ut omnium studiorum, omniumque virtutum, quibus ab initio fidei ad Deum tenditur, Deum fateamur auctorem, & non dubitemus ab ipsius gratia hominis merita præveniri, per quem fit, ut aliquid boni, & velle incipiamus & facere. Quo utique auxilio, & munere Dei non aufertur liberum arbitrium, sed liberatur; ut de tenebroso lucidum, de pravo rectum, de languido sanum, & imprudente sit providum. Tanta enim erga omnes homines est bonitas Dei, ut nostra velit esse merita, quæ sunt ipsius dona, & pro his, quæ largitus est, æterna præmia sit donaturus. Agit quippè in nobis, ut quod vult, & velimus, & agamus. Nec otiosa in nobis esse patitur, quæ exercenda, non negligenda donavit, ut & nos operatores simus gratiæ Dei, ac si quid in nobis ex nostra viderimus remissione languescere, ad illum sollicitè recurramus, qui sanat omnes languores nostros, & redimit de interitu vitam nostram. Et cui quotidiè dicimus Matthæi 6. Ne inducas nos in tentationem, sed libera nos à malo.*

28. Et

28. Et cap. XIII. *Profundiores verò, difficilioresque partes incurrentium quæstionum, quas latius pertractarunt, qui Hæreticis restiterunt, sicut non audemus contemnere, ita non necesse habemus adstruere: quia ad confitendum gratiam Dei, cujus operi, ac dignationi nihil penitùs subtrahendum est, satis sufficere credimus, quidquid secundùm prædictas regulas Apostolicæ Sedis nos scripta docuerunt, ut prorsus non opinemur Catholicum, quod apparuit præfixis sententiis esse contrarium*: Hæc ille: quibus sanè nihil veriùs, nihil Thomistarum doctrinæ conformius dici potuit.

29. Sit secundus tantæ veritatis testis S. *Leo* I. propter ingentia facta magni cognomen meritus, eadem ipsa disertis verbis testans in Epist. ad *Nicetam* Aquilejensem Episcopum, in qua Pelagianorum hæresim refellit: & ne introducta pernicies ad eversionem multarum tendat animarum, & per falsi nominis scientiam multorum corda corrumpat, mandat, *Ut qui de Pelagianorum, Celestianorumque consortio in communionem catholicam sunt recepti, damnent apertis professionibus sui superbi erroris Auctores, & quidquid in doctrina eorum universalis Ecclesia exhorruit, detestentur, omniaque decreta synodalia, quæ ad excisionem hujus hæreseos Apostolicæ Sedis confirmavit auctoritas, amplecti se, & in omnibus approbare, plenis, & apertis, ac propria manu subscriptis protestationibus eloquantur. Nihil in verbis eorum obscurum, nihil inveniatur ambiguum*. Cujus rationem assignat: *Quoniam novimus, hanc istorum esse versutiem, & in quacumque particula dogmatis execrandi, qua se à damnatorum societate discreverint, nihil sibi sensuum suorum existiment esse non salvum. Cùmque omnes diffinitiones suas ad tantam facilitatem improbare se simulent, atque deponere, hoc tibi totâ arte fallendi, nisi intelligantur, excipiant, ut gratia Dei secundùm meritum dari accipientium censeatur. Quæ nisi gratis detur, non est gratia, sed merces, retributioque meritorum, dicente B. Apostolo ad Ephes. 2. Gratia salvi facti estis per fidem, & hoc non ex vobis; Dei enim donum est. Non ex operibus, ne fortè quis extollatur. Ipsius enim sumus figmentum, creati in Christo Jesu, in operibus bonis, quæ præparavit Deus, ut in illis ambulemus. Omnis itaque bonorum operum donatio Divina præparatio est*. Hæc Summus Pontifex: in quibus prædestinationem gratuitam ad gloriam, agnoscit unam cum prædestinatione gratuita ad gratiam; inferens donationem gratiæ efficacis ex prædestinatione ad gloriam. Ubi non hoc Lector existimet, nos sententiam à S. *Leone* impugnatam cum ea, quam nos rejicimus, confundere: quod nefas esset; sed id tantum, quod nos sententiis, quibus usus est S. *Leo*, nostram ab ipso tanquam veram, & nullâ dubitatione receptam discimus.

30. Tertius sit *Gelasius* Papa I. Epist. 7. ad omnes Episcopos per *Picenum*, in qua tria præcipua Pelagianæ hæresis capita refellit, ubi cap. 3. sic loquitur: *Quis autem audeat dicere Christianus, aliquid habere boni sine gratia? Quando Magister Gentium clamat, cuncta breviter in se dona concludens: Gratia Dei sum id, quod sum; & gratia*

ejus

ejus in me vacua non fuit 1. *ad Corinth.*, *ut ostenderet, quia donum gratiæ non ipse præcesserit, sed fuerit subsecutus; atque monstraret, cooperatorem se esse gratiæ subsequendo: sed plus omnibus, inquit, illis laboravi. Ac rursus, veritas, ne de se præsumere videretur, adjunxit: Non ego, sed gratia Dei mecum. Non dixit: ego, & gratia Dei mecum; sed præposuit gratiam præcedentem se, atque subjunxit. Quid autem haberi possit sine gratia, cum sit fides ipsa per gratiam, eodem Apostolo nos docente,* 1. *ad Timoth. Misericordiam consecutus sum, ut fidelis essem. Nec aliud est misericordia divina, quàm gratia. Audiamus etiam quemadmodum informat Ecclesiam: Gratia, inquit ad Ephes.* 2., *salvi facti estis per fidem; ut principium salutis, & fidei à gratia cœpisse differeret, sicut secutus annectit: Et hoc non ex vobis, sed Dei donum est; non ex operibus, ne quis extollatur. Idem ipse alibi generaliter, & absolutè pronunciat, dicens: Quid enim habes, quod non accepisti? Aut si accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* 1. *ad Corint. Quis sufficiet singula recensere? Quibus evidenter apparet, non naturalis libertatis arbitrium gratiam promereri, sed potiùs per gratiam recipere, ut à servitute, quam peccando meruerat, misericorditer absolutum esset.* Quibus verbis docet, in quæstione de gratia Dei, & humano arbitrio rectum ita teneri debere doctrinæ tramitem, ne adversus Dei gratiam elevare quis velit humani arbitrii libertatem, quasi donum gratiæ non præcederet liberum arbitrium, & hoc non cooperaretur gratiæ subsequendo.

31. Quartus sit *Hormisdas* Papa Augustinianæ doctrinæ acerrimus defensor, cujus sententiam in præsenti controversia de gratia, & libero arbitrio prædicat, & attestatur Epistola Synodica Episcoporum Africanorum, hujus dogmatis veritatem apertissimè commendans, sic loquens cap. 10. *Quod autem vos dicitis, sola Dei misericordia salvari hominem, illi autem dicunt, nisi quis propriâ voluntate cucurrerit, & elaboraverit, salvus esse non poterit; dignè utrumque tenetur, si rectus ordo servetur divinæ misericordiæ, & voluntatis humanæ, ut illa præveniat, hæc sequatur: sola Dei misericordia initium salutis conferat: cui deindè voluntas hominis cooperatrix suæ salutis existat, ut misericordia Dei præveniens voluntatis humanæ dirigat cursum, & humana voluntas obediens, eâdem misericordiâ subsequente, secundùm intentionem currat ad bravium. Per hoc humana voluntas in eo, quod currit, utiliter laborat, & ex Dei misericordia sibi esse donum cursus, ac laboris agnoscat, nec sit ingrata misericordiæ, per quam salutis accipit initium, ut per ipsam perveniat ad plenum sempiternæ salutis effectum, quia tunc erit bona, si Dei præveniatur dono, & tunc permanebit bona, si ejus non destituatur auxilio. Errat autem quisquis putat, sic à Domino tribui, velut si quis accepto idoneo pignore, pecuniam det: cùm Dominus utique, & pignus Spiritus Sancti, ipse, quibus vult conferat, & pecuniam suam nummulariis expetendam, sicut ipse loquitur in Evangelio, servorum suorum curæ, officioque distribuat.*

32. Et Cap. 11. *Illa verò Apostoli sententia, quâ dicitur: Ergo cujus*

cujus vult, miseretur, & quem vult, obdurat: melius quidem ex persona confirmantis accipitur; quàm si quis non vult ex persona confirmantis accipere, illud sine contentione attendat, quod subsequenter dicitur: An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Et cùm in utroque vase faciendo figuli cognoverit potestatem, in vase honoris indebitam gratiam Dei miserantis intelligat, & in vase contumeliæ debitum judicium Dei obdurantis, id est, deserentis, agnoscat.

33. Et cap. eodem: *Deus autem obdurare dicitur, non quia ad iniquitatem compellit, sed cùm ab iniquitate non eripit: quod quia justus est, justè facit. Deo ergo miserante sine suis meritis, homo salvatur, obdurante autem, justè recipit, quod meretur. Dominus quippè dono bonitatis salvat, judicio severitatis obdurat.*

34. Et Cap. XII. *Illud etiam, quod vos dicitis: Dominus est enim, qui operatur in vobis & velle, & operari pro bona voluntate: illi autem dicunt, si volueritis, & audieritis me, bona terræ comedetis: si utrumque, sicut oportet animus in fide tranquillus acceperit, nulla de gratia, & libero arbitrio quæstio remanebit. Jubet enim Deus homini, ut velit, sed Dominus in homine operatur & velle: jubet, ut faciat, sed operatur & facere. Ideò utrumque beatus jungit Apostolus dicens: Cum timore, & tremore salutem vestram operamini. Dominus est enim, qui operatur in vobis & velle, & perficere pro bona voluntate. Ut ergo cum timore, & tremore suam quisque operetur salutem, opus est volentis hominis, sed hoc ipsum Dominus operatur in suis, ac per hoc quoniam habet homo liberum arbitrium, audit præcepta, quæ faciat: sed ad implenda præcepta liberum arbitrium idoneum nullatenùs efficitur, nisi divinitùs adjuvetur. Ita fit, ut se operari debere homo cognoscat, dum præceptum accipit, & Domino se sciat semper omne bonum debere, quod vult, ac facit: quem, teste Apostolo, cognoscat, operari in homine, & velle, & perficere pro bona voluntate: qui suis fidelibus hanc dignatus est gratiam promittere per Prophetam, dicens: Spiritum meum dabo in vobis, & faciam, ut in justificationibus meis ambuletis, & judicia mea observetis, & faciatis. Cùm ergo Dominus in homine operari cœperit velle, tunc homo ad Dominum convertitur, & eodem in se operante, undè ipsi placeat, operatur. De Domino enim dicit Apostolus: Aptet vos in omni bono, ut faciatis voluntatem ejus, faciens in vobis, quod placeat coram se. Ad vitam quoque in tantùm potest homo manum porrigere, in quantùm habuerit Dominum protectionem suam super manum dexteram suam.*

35. Et Cap. XIV. *Omnes autem prædestinati ipsi sunt, quos vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Qui propterea omnes dicuntur, quia in utroque sexu, ex omni hominum genere, gradu, ætate, & conditione salvantur. Semper quippè voluntas Dei omnipotentis impletur, quia potestas ejus nullatenùs vincitur. Ipse est enim, qui omnia quæcumque voluit fecit in Cælo, & in Terra, in Mari, & in omnibus Abyssis, & cujus voluntati nemo resistit. Verum namque est,* quod

quod de se testatus est Filius, quia in vivificandis nullum initium humanæ voluntatis expectat, sed ipsam voluntatem bonam faciendo vivificat. Hoc in majoribus. Parvulos autem, in quibus necdum potest bona voluntas fieri, solius gratiæ facit operatione salvari.

36. Et cap. xv. *Liberum verò arbitrium, quod fuit in primo homine sanum ante peccatum, nunc in Filiis Dei propria quidem infirmitate concutitur, sed majore divini muneris gratia sublevatur.*

37. Et cap. xvii. *Vos itaque, dilectissimi Fratres, per gratiam Dei estote stabiles, & immobiles; ac tenentes veram Fidem, exhibete Fratribus aliter sentientibus charitatem, nec de aliquo desperetis: quia qui hodie veritatem in aliquo non agnoscit, potest cras Deo revelante cognoscere. Deo enim subest, cum volet, posse. Sapient. 12. Oremus ergo pro eis, ut Dominus operetur in eis. Exhibeamus eis bonam voluntatem, de qua nos possumus habere mercedem: scientes quoniam in conspectu Dei quisquis de numero prædestinatorum fuerit, non peribit, & in omnibus voluntas omnipotentis implebitur, ut per gratiam salvi fiant, & agnitionem veritatis, Domino illuminante, percipiant.*

38. Et eod. capite in laudem M. P. *Augustini* sic scribunt: *Præ omnibus studium gerite libros S. Augustini, quos ad Prosperum, & Hilarium scripsit, memoratis Fratribus legendos ingerere. Quorum mentionem beatæ memoriæ Hormisdas Sedis Apostolicæ gloriosus Antistes in Epistola, quam consulenti se Sancto Fratri, Consacerdotique nostro Possessori rescripsit, cum magno præconio Catholicæ laudis inseruit. Cujus hæc verba sunt: De arbitrio tamen libero, & gratia Dei, quid Romana, hoc est Catholica sequatur, & servet Ecclesia, licèt in variis libris Beati Augustini, & maximè ad Prosperum, & Hilarium abundè possit agnosci, tamen & in Scriniis Ecclesiasticis expressa capitula continentur.* Hæc legat Lector, expendat, & judicet, an sit alia Thomistarum sententia.

39. Quintus sit *Felix* hujus nominis IV. die 12. Julii anni 526. Pontifex Romanus consecratus, qui ad lites de auxiliis Divinæ gratiæ, per centum ferè annos Gallias turbantes, Apostolicâ auctoritate sopiendas, vigintiquinque capitula ad gratiam, & liberum arbitrium spectantia, atque ex S. *Augustini* præsertim doctrina selecta, ad clarissimum virum *Cæsarium* Arelatensem Episcopum transmisit, ipsi, cæterisque Episcopis transcribenda: insigne præbens posteris documentum, ut in controversia de gratia ad ejusdem Sancti Doctoris doctrinam confugiant: ut legitur in Synodi *Arausicanæ* Præfatione, & comprobat *Gennadius* cap. 86. dicens: *De gratia quoque, & libero arbitrio edidit testimonia Divinarum Scripturarum, & Sanctorum Patrum judiciis munita, ubi docet, nihil hominem de proprio aliquid boni agere posse, nisi eum divina gratia prævenerit.* Quod opus etiam Papa *Felix* per suam Epistolam roboravit, & id latiùs promulgavit; in Concilio nempè *Arausicano*, cujus Concilii quot sunt capitula, tot sunt sententiæ Catholicæ Ecclesiæ stabilitæ ab illo Summo Pontifice, & à quibus absque prævaricationis piaculo nulli fideli recedere licet.

40. Sextus sit *Bonifacius* Papa II. Epist. 2. ad *Cæsarium* Arelatensem, ejus rogatu confirmans ea, quæ in Synodo *Arausicana* fuerant definita, sequentibus verbis: *Indicas enim, quòd aliqui Episcopi Galliarum, cum cætera jam bona ex Dei acquieverint gratia provenire, fidem tantùm, quâ in Christo credimus, naturæ esse velint, non gratiæ; & hominibus ex Adam, quod dici nefas est, in libero arbitrio remansisse, non etiam nunc in singulis misericordiæ divinæ largitate conferri: postulans, ut pro ambiguitate tollenda, confessionem vestram, quâ vos è diverso fidem rectam in Christo, totiusque bonæ voluntatis initium, juxta Catholicam veritatem, per prævenientem Dei gratiam singulorum definitis sensibus inspirari, auctoritate Sedis Apostolicæ firmaremus. Atque ideò, cùm de hac re multi Patres, & præ cæteris beatæ recordationis Augustinus Episcopus, sed & majores nostri Apostolicæ Sedis Antistites, ita ratione probentur disseruisse latissimè, ut nulli ulteriùs deberet esse ambiguum, fidem quoque nobis ipsam venire de gratia, supersedendum duximus responsione multiplici; maximè cùm secundum eas, quas ex Apostolo direxisti sententias, quibus dicit: Misericordiam consecutus sum, ut fidelis essem, & alibi: Vobis datum est pro Christo, non solùm, ut eum credatis, verum etiam, ut pro eo patiamini; evidenter appareat, fidem, quâ in Christo credimus, sicut & omnia bona, singulis hominibus ex dono supernæ venire gratiæ, non ex humanæ potestate naturæ: quod etiam fraternitatem tuam, habitâ collatione cum quibusdam Sacerdotibus Galliarum, juxta fidem gaudemus sensisse Catholicam; in his scilicet, in quibus uno, sicut indicasti, consensu definierunt, fidem, quâ in Christo credimus, gratiâ divinitatis præveniente conferri, adjicientes etiam, nihil esse prorsus secundùm Deum boni, quod sine Dei quis gratia aut velle, aut incipere, aut operari, aut perficere possit, dicente ipso Salvatore nostro: Sine me nihil potestis facere. Certum est enim, atque Catholicum, quia in omnibus bonis, quorum caput est fides, nolentes nos adhuc misericordia divina præveniat, ut velimus, insit nobis cùm volumus; sequatur etiam, ut in fide duremus, sicut David Propheta dicit: Deus meus misericordia ejus præveniet me. Et iterum: Misericordia mea cum ipso est. Et alibi: Misericordia ejus subsequetur me. Similiter & B. Paulus dicit: Aut quis prior dedit ei, & retribuetur illi? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia. Undè nimis eos, qui contra sentiunt, admiramur, usque eò vetusti erroris adhuc reliquiis prægravari, ut ad Christum non credant Dei beneficio, sed naturæ veniri; & ipsius naturæ bonum, quod Adæ peccato noscitur depravatum, Auctorem nostræ fidei dicant magis esse, quàm Christum, nec intelligunt se Dominicæ reclamare sententiæ dicenti: Nemo venit ad me, nisi datum fuerit illi à Patre meo. Sed & B. Paulo simul obsistere clamanti ad Hebræos: Curramus ad propositum nobis certamen aspicientes in Auctorem fidei, & consummatorem Jesum Christum. Quæ cùm ita sint, invenire non possumus, quid ad credendum in Christo, sine Dei gratia, humanæ deputent voluntati; cùm Christus Auctor, Consummatorque sit fidei. Quapropter affectu con-*

congruo salutantes, suprascriptam confessionem vestram consentaneam Catholicis Patrum regulis approbamus. Illos autem, qui præcedente fide cætera, sicut indicas, volunt gratiæ deputare, suá professione constringimus, ut multò magis dono gratiæ etiam fidem cogantur adscribere, præter quàm nihil est boni, quod secundùm Deum quilibet valeat operari, sicut Beatus Apostolus dicit: Omne quod ex fide non est, peccatum est. Quod cùm ita sit, aut nullum bonum gratiæ deputabunt, si ei fidem subtrahere moliuntur: aut si quod bonum esse dicunt de gratia, ipsa necessariò fides erit gratiæ deputanda. Si enim nihil boni est sine fide, fides autem ipsa venire negetur ex gratia; nullum, quod absit, bonum erit gratiæ deputandum. Ait enim Jacobus Apostolus: Omne donum bonum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à Patre luminum, sed & ipsi fatentur, ut dicis, dona cætera donari per gratiam; ipsa autem bona per fidem subsistere non ambigunt universa. Ipsa ergo necessariò fides erit gratiæ deputanda, à qua bonum, quod gratiæ tribuunt, separare non possunt. His itaque breviter assignatis contra reliquas Pelagiani erroris ineptias, quas illa videtur Epistola continere, quam à quodam tibi mandasti Sacerdote transmissam, respondendum non duximus, quia speramus de misericordia divina, quòd ita per ministerium tuæ fraternitatis, atque doctrinam, in omnium, quos dissentire mandasti, dignabitur cordibus operari, ut ex hoc omnem bonam voluntatem non ex se, sed ex divina credant gratia proficisci, cùm se senserint id jam velle defendere, quod nitebantur pertinaciter impugnare. Scriptum est enim: Præparatur voluntas à Domino; & alibi: Scio, quia non possum esse continens, nisi Deus dederit, & hoc ipsum erat sapientiæ, scire cujus esset hoc donum. Quibus verbis feliciter obtinetur gratia efficax, (& quidem ab intrinseco, ut manifestum ipsâ verborum energiâ videtur) quam impugnabant Pelagiani, eisdemque argumentis stabilitam credidit Summus Pontifex, quibus Thomistæ suam probant sententiam.

41. Septimus sit *Joannes* II. Epist. 3. ad *Senatores*, S. *Augustini* doctrinam amplectens, sic de tanto Doctore loquens: *Item S. Augustinus, cujus doctrinam secundùm Prædecessorum meorum statuta Romana sequitur, & servat Ecclesia.* Et infrà prædestinationem confitens, hanc probat testimonio D. *Augustini*. Accedunt & alii Summi Pontifices, quos vetusta sæcula hanc nostram doctrinam docentes adoraverunt; & quorum non ingrata nostra Schola recreatur memoria. *Adrianus* I. in Epist. ad Episcopos Hispaniæ, ubi circa prædestinationis doctrinam ferventior tunc temporis erat contentio: *Teneatur ergo prædestinationis veritas à fidelibus cunctis: quia quisquis Divinum non credit in hac prædestinatione consilium, non perveniet ad gloriosum ejusdem prædestinationis effectum. Nicolaus* I. qui Concilium *Lingonense* confirmavit, cujus Acta sunt eadem, ac Concilii *Valentini*. Hic teste S. *Prudentio* Tricassino Episcopo in suis Annalibus, ita decrevit. *Nicolaus Papa Pontifex Romanus de gratia Dei, & libero arbitrio, de veritate geminæ prædestinationis, & de Sanguine Christi, ut pro* cre-

credentibus omnibus fusus sit, fideliter confirmat, & catbolicè decernit. Innocentius III. & *Innocentius V.* æquæ virtutis, ac sapientiæ suffragio notissimi, qui in suis operibus doctrinam gratiæ, & prædestinationis, quam ipsi tenuerant, apertissimè docent.

42. *Sixtus* IV. qui anno 1474. damnavit *Petrum Rivium* Academiæ Lovaniensis Professorem, qui decreto, & auxilio ab intrinseco efficaci destrui liberum arbitrium, hoc nixus fundamento propugnabat. *Quod per necessariam consequentiam sequitur ex inimpedibili, boc est inimpedibile.* Cujus damnationis fidem faciunt Mag. *Lemos*, *Alvarez*, *Sylvius*, & alii videndi apud Mag. *Serry* Historiâ Congregationum de auxiliis divinæ gratiæ. Firmat hanc eandem doctrinam *Adrianus* VI. qui contorsit & ipse in *Lutherum* Apostolici Oraculi fulmina post *Leonem* X. Hic libro, quem scripsit, in 4. Sententiarum, duplex discriminavit auxilii divini genus: alterum sufficientis, alterum abundatioris gratiæ: illud, quo possit converti, hoc, quo convertitur. Sic ille pag. 103. *Ideò si debeant ad Deum carnalia corda, id est, peccatores converti: opus est, plusquam sufficienti gratia, id est, divina assistentia, sed abundanti, & quæ onus in magna parte alleviet. Hanc scilicet gratiam abundantem ob bominum mala merita, quasi indignis sæpè subtrahit, ut sint quasi vulnerati dormientes in sepulcris, quorum non est memor amplius &c.* En illud auxilium sufficiens, quo potest converti, vel gratia sufficiens, quæ dat potentiam proximam, & non actum. En gratia efficax, quam vocat *Adrianus* gratiam plusquam sufficientem, & abundantem, quâ invictissimè convertuntur, non tantùm quâ converti possunt: quod genus gratiæ divinæ efficacissimum ex intentione, & proposito Dei prædestinantis agnoscit. Et tandem, en gratia quam Deus interdum subtrahat peccatoribus: nempè abundantior, non tamen sufficiens, quâ possunt converti, etsi eâ non convertantur.

43. *Sixtus* V. in eadem doctrina constans, pro gratia ab intrinseco efficaci tulit suffragium, cujus veritatis testis locupletissimus est Pater *Henricus Henriquez* lib. de fine hominis cap. 12. *Satis videtur, si sententia affirmans electionem ad gloriam, factam esse ex prævisis electorum meritis, damnetur notâ temeritatis, ex Doctoribus Scholasticis suprà citatis, esseque planè contra Augustinum constat: quem Augustinum Patres in Conciliis, & major, meliorque pars Theologorum antiquorum, & torrens Recentiorum sapientûm sequitur in omni ferè Academia Orbis Christiani. Quidam doctus prædicavit in Academia Lovaniensi oppositum cum magno scandalo Academiæ; & re ad Sixtum V. delatâ, sustinuit suæ temeritatis acrem reprebensionem.*

44. Quid insigne, & assiduum commendandæ, ac defendendæ S. *Thomæ* doctrinæ studium referam *Pauli* IV. *Joannis Petri Caraffa*, qui Ordinis S. P. *Dominici* Institutum in ipsa pueritia petiit, à quo à Parentibus optimo proposito reclamantibus vi abductus est, ut scribit *Petrus Matthæus* J. U. D. in Summa Constitut. Summor. Pontif., qui tractatum S. *Doctoris* super quatuor libros ad *Hannibaldum* diù sepultum, ac penè amissum in lucem reduxit, ut testatur Fr. *Thomas Nerius* Floren-

rentinus in præfat. ad Lect. his verbis: *Quoniam Sanctissimi Domini Pauli IV. Pont. Max. cùm esset adhuc in minoribus, pium desiderium fuit cunctis prodesse, hoc D. Thomæ aureum opus, quod diu quasi sub terra latuerat, in lucem ejus providentia extulit, quod veluti totius Sacræ Theologiæ Summarium quoddam est.... Placuit eidem Sanctissimo D. N., ut in marginibus alia tibi assignarem loca, in quibus eadem D. Thomas pertractat.* Hunc Summum Pontificem Lectioni operum S. *Thomæ* sic addictum refert *Gravesonius* tom. 7. Histor. Ecclesiast., ut D. *Thomam appellare solitus esset Baculum senectutis suæ, & de eodem Doctore Angelico aliquando dixerit: extinctam in ipso puerperio Neapolim; cùm enixa Thomam est. Quâ sententiâ innuere volebat Summus ille Pontifex, numquam Urbem Neapolitanam alterum Thomam, seu alterum ingeniorum, doctrinæ, sanctitatisque miraculum par, aut simile Orbi Christiano daturam. Addebant insuper viri illi eruditi, Paulum IV. Pont. Max. in perpetuam memoriam præcipuæ illius venerationis, qua S. Thomam Aquinatem, civem suum, prosequabatur, statuisse ut singulis annis Sacra Solemnia in Ecclesia S. Mariæ super Minervam à Sacro Cardinalium Collegio die 7. mensis Martii Doctori Angelico dicata celebrarentur, eumque ad Purpuratos Patres concionem in S. Doctoris laudem habuisse, cùm primum peracta est eadem celebritas, cui etiamnùm, recurrente quotannis die 7. mensis Martii, interesse solent Eminentissimi Cardinales, ad quos inter Missarum solemnia Latinam Orationem, in laudem S. Thomæ concinnatam habet in eadem Ecclesia S. Mariæ super Minervam juvenis Familiæ Dominicanæ alumnus.* Quarè cùm egregium suum in *Thoma* studium collocaverit, ad pulcherrimum ejusdem S. *Doctoris* decus, fructusque suæ doctrinæ amplificandos, hoc amplissimum Conventui S. *Stephani* Salmanticensis, amoris reliquit monimentum.

PIUS EPISCOPUS,

SERVUS SERVORUM DEI,

Universis Christi fidelibus, præsentes literas inspecturis, salutem, & Apostolicam benedictionem.

S*Alvatoris, & Domini Nostri Jesu Christi, Dei Patris Unigeniti, qui ad hujus mundi infima, ut humanum genus, peccatorum mole obrutum, Æterno Patri reconciliaret, descendere, & carnem nostram ex utero Virgineo assumere, ac tandem acerbissimum Crucis tormentum subire dignatus est, exempla sequentes oves gregis sui curæ nostræ divinitus commissas ad vitam lucis æternæ, quantum cum Deo possumus, perducere conamur, & juxta creditum Nobis Apostolicæ servitutis officium, fideles singulos, quorum merita pro demeritis penitus sunt imparia, ad devotionis sinceritatem, & piorum locorum quorumlibet,* præ-

præsertim Monasteriorum, in Sanctorum Dei Martyrum honorem institutorum, visitationem spiritualibus muneribus, Indulgentiis videlicet, & peccatorum remissionibus libenter invitamus, ut per piorum operum exercitium, macula suorum abolita delictorum, ad sempiternæ beatitudinis gaudia feliciter pervenire mereantur. Ut igitur insignis Academia Salmantina, quæ, sicut accepimus, festivitatem S. Thomæ de Aquino, in Ecclesia Conventus S. Stephani Salmantini Ordinis Fratrum Prædicatorum, quotannis celebrare consuevit, ad tanti Doctoris, ex cujus Sacra Doctrina quanti fructus Ecclesiæ Dei pervenerint, & quotidiè perveniunt, nullus est ferè, qui nesciat, sanctissimos mores imitandos, assequendam doctrinam, & festum majori cum devotione celebrandum, quod ad Dei gloriam, & Ecclesiæ Catholicæ bonum cedere dubium non est, avidius accendantur, dictaque Ecclesia prædicti Conventus, ad quam, sicut etiam accepimus, dilectus filius Petrus Fernandez, dicti Ordinis professor singularem gerit devotionis affectum, in debita veneratione habeatur, ac congruis frequenter honoribus, & Christi fidelium animarum saluti opportunè consulatur, ipsique Christi fideles eò magis ad Apostolicæ Sedis obedientiam retinendam, & devotionem, quâ illam prosequuntur, conservandam afficiantur, quò majora beneficia ab illa se recepisse cognoverint, de Omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus, & singulis utriusque sexus Christi fidelibus undecumque existentibus verè pœnitentibus, & confessis, seu statutis à jure temporibus, firmum confitendi propositum habentibus, qui dictam Ecclesiam in singulis S. Thomæ, & S. Stephani prædictorum festivitatibus proximè futuris, & deinde annis singulis, quando videlicet, & quotiescumque in diem Dominicam, aut propter annum bissextilem, ipsum festum S. Thomæ in secundam feriam inciderit, à primis Vesperis usque ad occasum Solis festivitatem hujusmodi respectivè devotè visitaverint, & ibi pro pace S. Matris Ecclesiæ, & felici statu Romani Pontificis, vel alias oraverint, quoties id fecerint, Plenariam omnium, & singulorum peccatorum, & delictorum suorum Indulgentiam remissionem, & absolutionem in forma Jubilæi amplissima, prout in illius anno Ecclesias Almæ Urbis, & extra illius muros, ad id pro tempore deputatas, visitantibus concedi solet auctoritate Apostolica, tenore præsentium, perpetuo misericorditer in Domino concedimus, & elargimur. Quando verò S. Thomæ, & S. Stephani festivitates, in aliis diebus quam in Dominica, & propter annum bissextilem in secunda feria hujusmodi evenerint, tunc eis, qui dictam Ecclesiam in eisdem festivitatibus, à primis Vesperis, usque ad occasum Solis singularum festivitatum earumdem similiter visitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, quoties id fecerint, toties pro qualibet die festorum eorumdem, quadraginta annos, & totidem quadragenas, de injunctis sibi pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus. Prætereà, ut ipsi Christi fideles Indulgentiarum hujusmodi, Deo propitio, facilius efficiantur participes, eis, & eorum singulis, qui in singulis festivitatibus die Dominica contingentibus hujusmo-

jusmodi, Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum suscipere voluerint, & non alias, ut quoscumque sibi bene visos Presbyteros sæculares, vel dicti, aut quorumdam aliorum Ordinis regulares idoneos; per Ordinarium approbandos, in suos possint eligere Confessores, qui Confessionibus suis, diligenter auditis, ipsos, & eorum singulos ab omnibus excommunicationis, aliisque sententiis, censuris, & pœnis Ecclesiasticis, à jure, vel ab homine latis, sine præjudicio tertii, nec non ab eorum omnibus, & singulis peccatis, criminibus, excessibus, & delictis, quantumcumque gravibus, & enormibus, etiam locorum Ordinariis, ac Sedi Apostolicæ reservatis, præterquam in Bulla die Cœnæ Domini legi consueta contentis, eadem auctoritate absolvere, eisque pro commissis pœnitentiam salutarem, injungere, necnon vota quæcumque ultramarino, visitationis liminum ipsorum Apostolorum Petri, & Pauli de Urbe, & S. Jacobi in Compostella, necnon castitatis, & Religionis votis dumtaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare valeant, plenam, & liberam facultatem similiter concedimus, præsentibus, quas sub quibusvis illarum, aut similium, vel dissimilium Indulgentiarum, & gratiarum, revocationibus, suspensionibus, limitationibus, moderationibus, derogationibus, restrictionibus, aut aliis contrariis dispositionibus; etiam per Nos, & Successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes, vel dictam Sedem, etiam in favorem fabricæ Principis Apostolorum de dicta Urbe, Cruciatæ Sanctæ, vel expeditionis contra Infideles, & quibusvis aliis causis, etiam ad Imperatoris, Regum, Ducum, vel aliorum instantiam, seu etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, quomodolibet canonice, & de facto, nunc & pro tempore emanatis, nullatenus umquam comprehensas, sed semper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, & de novo concessas, fore, & censeri, ipsisque Christi fidelibus suffragari, decernimus, perpetuis futuris temporibus duraturis. Volumus autem, quod si fidelibus Ecclesiam S. Stephani prædictam visitantibus, aliqua alia Indulgentia ibi per Nos concessa fuerit, præsentes nullæ sint. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1564. Pontificatus nostri anno 5. Cæterùm dum horum, & aliorum Summorum Pontificum mentem prosequi studio vitandi prolixitatem vetamur, præterire non possumus hæc quatuor augustissima sapientiæ, ac virtutis nomina, in mundi lucem ad universale Ecclesiæ candelabrum collocata, *Clementem* VIII., *Paulum* V., *Alexandrum* VII., & *Clementem* XI.

45. *Clemens* VIII. quem tot sapientiæ splendoribus radiantem doctrinæ excellentia commendat, *Augustini* de gratia, & libero arbitrio doctrinam amplexus est, ut probat scriptum ab hoc Summo Pontifice congregationi de auxiliis exhibitum, in quo præcipua S. *Augustini* de gratia *Christi* dogmata ipsius *Augustini* verbis exponuntur. Hic n. 1. legitur: *Secundùm Sanctum Augustinum datur duplex adjutorium gratiæ Divinæ.* Et num. 2. *Duplex gratia operans, & cooperans.* Et

num. 3.

num. 3. *Gratia Dei est, quòd quis habeat suasores ad bonum*. Et n. 4. *Secundùm Sanctum Augustinum datur gratia efficax, imò efficacissima, nec tamen per eam læditur libertas humani arbitrii*. Et num. 5. *Hæc gratia habet suam efficaciam ab Omnipotentia Dei, & à dominio, quod Summa Divina Majestas habet in voluntates hominum, sicut in cætera omnia, quæ sub Cœlo sunt secundùm S. Augustinum*. Et num.6. *Per hanc gratiam secundùm Augustinum agit Deus omnipotens in cordibus hominum motum voluntatis eorum, faciendo ex nolentibus volentes, ex repugnantibus consentientes, ex oppugnantibus amantes*. Et num. 7. *Hanc gratiam efficacem secundùm S. Augustinum infundit Deus in cordibus nostris per operationem Spiritus Sancti innumerabilibus, & occultissimis modis*. Et n.8. *Hæc gratia Dei efficax secreta est secundùm S. Augustinum*. Et num.9. *Hæc gratia efficax secundùm S. Augustinum est prævia, non pedissequa: datur enim, non quia volumus, sed ut velimus: adeò per ipsam efficit Deus, nedum ut operemur, sed etiam ut velimus*. Et num. 10. *Effectus hujus gratiæ efficacis secundùm S. Augustinum est certus, & infallibilis*. Et num.11. *Hæc gratia efficax secundùm S. Augustinum non inducit fatum, nec efficit propterea Deum acceptorem personarum, nec tollit prædicationem, & correptionem, sed cum libertate humanæ voluntatis optimè consistit*. Et num.12. *Hæc gratia efficax, cur uni detur, & non alteri, occultioris judicii Dei est*. Et num. 13. *Hæc Dei gratia necessaria est ad singulos actus*. Et num.14. *Hæc gratia nullis meritis nostris redditur, sed gratuitâ bonitate donatur; nullum enim nostrum bonum meritum illam antecedit*. Et num. 15. *Donum perseverantiæ est singulare quoddam Dei donum, non omnibus commune, per quod fit, ut perseveret in bono quisque usque in finem*. Et in celeberrima de auxiliis disputatione nihil opportuniùs se facturum credidit, quàm ut S. *Augustini* doctrina consuleretur, & juxta ipsius mentem lites componerentur; quia nempè credidit, hanc de gratia controversiam tam altè penetrasse *Augustinum*, ut nihil ultrà desiderandum superesset.

46. *Paulus* V. eodem zelo, & religionis, ac veritatis spiritu ductus, mortuo *Clemente*, resolutorium hujus controversiæ processum urgere cœpit, causâque discussâ, auditisque Consultorum judiciis cum Eminentissimis Cardinalibus die 8. Martii 1606. deliberavit; An ad supremam ferendam sententiam esset procedendum? Ut reverà procedendum esse declaravit, haberique jussit 9. vel 10. Congregationes, ut omni diligentiâ, quâ major desiderari nusquam poterat, de propositionibus damnandis convenirent, in quo per sex menses maximâ sollicitudine, ac zelo laboratum fuit. Censurâ inustæ propositiones ad 14. referuntur, quarum tres, nempè 12. 13. & 14. ad prædestinationem pertinent. Duodecima censura his verbis concepta erat. *Qui dixerit, Deum ab æterno non ita constituisse; proposuisse, prædefinisse, seu prædeterminasse illos omnes, & singulos consensuros, credituros, operaturos, perseveraturos, quicumque in tempore à Deo vocati ad salutem consentiunt, & consentientes credunt, operantur, & perseverant, ut de-*

cre-

cretô absolutô, id est, quô absolutè vult, ut consentiant, credant, operentur, seu perseverent, præordinaverit unicuique eorum dare auxilium gratiæ, cujus virtutem, seu motionem præscit, tam esse efficacem ad subjiciendum sibi liberum arbitrium ejus, cui datur, ut ex ea certum sit, & infallibile, & insuperabile, quòd is consentiet, credet, operabitur, seu perseverabit, aut ejusmodi decretum Dei absolutum, seu efficacem motionem libertatem arbitrii tollere, vel ei adversari; errat. Decima tertia sic habebat. *Qui dixerit, præscientiam de hominum salute, seu quôcumque illorum actu ad salutem pertinente, fundari non in virtute auxilii, seu motionis efficacis ad subdendum sibi arbitrium ejus, cujus datur; sed in prævisô usu humani arbitrii, pro sua libertate auxilio Dei utentis, vel non utentis: aut hujusmodi præscientiam esse necessariam ad conciliandum inter se auxilium gratiæ Dei, & liberum usum humani arbitrii; errat ponendo in Deo scientiam, quæ nullum prorsùs habet, vel habere potest objectum*. Decima quarta sic: *Qui dixerit, prædestinationem Electorum sic pendere ab ipsorum arbitrio, ut non per efficaciam, seu virtutem auxiliorum, quæ Deus suâ prædestinatione decrevit dare, fiat, quòd benè iis utantur; sed quia Deus in præscientia sua videns, quibus auxiliis pro sua libertate benè utentur electi, hæc ipsis dare decreverit; errat, in illud incidens, prædestinationem Dei esse ex meritis hominis; ita nimirum ut gratia, quâ adjuvantur homines ad consequendum effectum, & finem, ad quem sunt prædestinati, idem iis detur, quia ipsi volunt usu illo sui arbitrii, quem pro libertate sua adhibent, non autem ideò velint, quia per gratiam adjuvantur*. Rursùs Augustinianæ Doctrinæ incitatus studio, cùm Romæ *Joannis Cassiani* opera typis excusa fuissent, ut diabolicum Pelagianæ Hæreseos tumorem elideret, quô tertia decima collatio est resperfa, ne esset ruinæ, & scandali occasio, optimo consiliô, quem contra ipsam Beatus *Prosper* libellum edidit, cui titulum inscripsit, *Contra Collatorem*, unô comprehensô volumine, publicare mandavit; ut adjectis hoc S. *Prosperi* antidoto, aliisque Scholiis, & annotationibus, lectoris animum à quibusvis offensionum periculis tutum faceret. Hanc æternam amoris Augustinianæ doctrinæ de gratia & libero arbitrio significationem præbens, ut semper Ecclesia in S. *Augustini* doctrina constans perseveret. Libertatem in nullum adduci discrimen ex gratia ab intrinseco efficaci, solemni suô declaravit *Innocentius* X. decretô datô die 23. Aprilis anni 1653. sequentibus verbis conceptô, super quæstione de divinis auxiliis, observanda esse decreta *Pauli* V. & *Urbani* VIII. suorum Prædecessorum: cujus & fidem locupletissimam facit *Dominus de Valencey* pro Christianissimo Rege apud *Innocent. X.* Orator, in Epist., quam Romæ scripsit die 6. Junii anni 1653. ad *Comitem de Brienne*, in qua ei significat, *Innocent.* X. palàm dixisse, *Se intactam penitùs reliquisse D. Augustini, ac D. Thomæ doctrinam de gratia se ipsa efficaci; illudque dogma, ac totam ea de re controversiam eôdem locô stare velle, quô fuerant à Clemente VIII., & Paulo V. constituta.*

47. Etiam *Alexander* VII. in suo Brevi ad Facultatem Lova-

nienſem ſub die 7. Auguſti monet, hortaturque, *Ut præclariſſimorum Eccleſiæ Doctorum Auguſtini, & Thomæ inconcuſſa, tutiſſimaque dogmata ſequantur*: iteratoque fulmine quinque *Janſenii* Propoſitiones profligavit. Satis explorata omnibus eſt Summorum Pontificum *Innocentii* XI. & XII., quorum primus ſuô decretô ſub die 23. Novembris 1679. damnavit, ut temerarias, ut minimum, & novas ſequentes delatas propoſitiones: *Deus donat nobis omnipotentiam ſuam, ut eâ utamur, ſicut aliquis donat alteri villam, vel librum*: Et, *Deus ſubjicit nobis ſuam Omnipotentiam*; Et ſecundus reſcripto ad Academiam *Lovanienſem* datò die 6. Februarii anni 1694. contra Fidei hoſtes, doctrinæ *Auguſtini*, & *Thomæ* certum, & glorioſum ſpondet triumphum his verbis: *Apoſtolica vos primùm auctoritate commonemus, ut, ſublatis contentionibus, ſapientiæ, quæ deſursùm, & pacifica eſt, vacetis; profitentes, ut aſſeritis, doctrinam præclariſſimorum Doctorum Auguſtini, & Thomæ: quorum ille tantæ ſcientiæ fuit, ut inter Magiſtros optimos etiam à noſtris Prædeceſſoribus haberetur, & cujus doctrinam, ſecundùm eorumdem Prædeceſſorum ſtatuta, Romana ſequitur, & ſervat Eccleſia: alter verò mirâ eruditione eamdem Dei Eccleſiam clarificat, & ſanctâ operatione fœcundat. Hos, dum Univerſitas veſtra doctrina duces ſecuta fuerit, ſecurè certabit, contra hoſtes Orthodoxæ Fidei, in Eccleſiæ gloriam, & ædificationem; excitabitque indies hanc Apoſtolicam Sedem, ut cumulatiùs ei præſtet paternæ charitatis officia*.

48. Non minori fervore, quia eodem horum Summorum Pontificum ſpiritu ductus *Clemens* XI., latitantes in foveis ſuis Janſeniſtas perſequens, totô impetu contra ipſos invectus, conſtitutionem, quæ incipit *Unigenitus*, quâ veluti ultimô ictu ipſos proſterneret, publicavit. At nè quis ſuſpicaretur, per dictam ſacroſanctam Conſtitutionem damnari ſententias, atque doctrinas, quas inſignes Catholicorum Scholæ abſque ulla cenſura hactenùs tenuerunt, tradiderunt; ne malum hoc, quod ab occultis, praviſque ſeminibus augetur quotidie, & ab ortu ſuo latiùs, longiùs diſtenderetur, Conſtitutionem edidit *Paſtoralis Officii* datam 5. Kalend. Septembris 1718. calumniæ opportunè ſequentibus verbis occurrens: *Niſi enim excæcaret eos malitia eorum, ac niſi diligerent magis tenebras, quàm lucem, ignorare non deberent, ſententias illas, ac doctrinas, quas ipſi cum erroribus per nos damnatis confundunt, palàm, & liberè in Catholicis Scholis etiam poſt editam à nobis memoratam Conſtitutionem ſub oculis noſtris doceri, atque defendi, illaſque propterea minimè per eam fuiſſe proſcriptas. Verùm ſupercecidit ignis contentionis, & æmulationis, & non viderunt ſolem luciddiſſimæ veritatis*. Et decretò ſuô ſub die 18. Januarii 1704. damnavit *tamquam impium, blaſphemum, necnon fulgidiſſimo Eccleſiæ lumini, maximoque Doctori S. Auguſtino, quinimmò ipſimet Eccleſiæ, atque Apoſtolicæ Sedi injurioſum* librum Gallicè inſcriptum: *Vera Eccleſiæ traditio in dogmate de prædeſtinatione, & gratia D. Launoii*: proferens inſuper à Deceſſoribus ſuis S. *Auguſtini* doctrinam magno ſemper in pretio habitam his verbis: *Paſtorali ſollicitudine, quantùm cum Domino poſſumus*,

sumus, occurrere cupientes, necnon Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum, qui ejusdem S. Doctoris præexcelsam doctrinam magno semper in pretio habuerunt, totoque mentis affectu amplexi fuerunt, laudabilibus vestigiis firmiter inhærere volentes, &c. Hoc zelo veritatis ductus *Clemens XI.* declaravit ne plurimi fallacibus improborum hominum sermonibus in laqueos erroris inducerentur; & ut alii pervicaces à teterrima erroris servitute in veram gratiæ libertatem adducerentur: sicque cederent aliquando rationi temeritas, luci tenebræ, mendacium veritati.

49. *Clementi* successit *Innocentius XIII.*, qui arma à quibusdam è Bulla *Unigenitus* contra Dominicanos assumpta è manibus extorsit, declarans in Brevi ad *Ludovicum XV.* Galliæ Regem, dato die 22. Martii 1722. Pontificatus sui anno I., se Prædecessoris sui *vestigiis inhærere, quo nihil sanè potius & antiquius habere debet*.

50. Optimo Pontifici *Innocentio XIII.* morte præmaturâ nimis erepto, à quo maximum hoc ab omnibus diu optatum, atque ab illo Pontifice jam inchoatum negotium ad finem perducendum sperabatur, successit *Benedictus XIII.*, quem ad publicam concordiam, & tranquillitatem aut constituendam, aut conservandam aptissimum gregi suo præfecit Deus. Nondum adhuc *Petri* Navis placido mari, secundis conspirationum ventorum ductibus impulsa ferebatur; & quamquàm à naufragio periculum nullum esset, non mediocris tamen animos tenebat metus, ne tam sæva procella, & horribilis tempestas, fideles multos, *Jansenii*, & *Quesnelli* opinionum fluctibus involutos, in æternam perditionem præcipites abriperet. Rebus sic in summum discrimen adductis, & extremâ spe pendentibus, verè Deus eduxit tamquam lumen justitiam suam, & judicium suum tamquam meridiem; dum Sanctissimus hic Pontifex, indefesso pietatis intuitu super Ecclesiæ vigilans custodia, certissimæ istius veritatis, suâ Constitutione *Pretiosus*, præclarum dedit testimonium, necnon suo speciali diplomate *Demissas preces* sub die 6. Novembris 1722. verè marmori, aut æri insculpendo, quod hìc integrum apponendum duxi, ne pretiosa ista Margarita desideretur in Opere isto.

Dilectis Filiis universis Fratribus Ordinis Prædicatorum Professoribus.

BENEDICTUS PP. XIII.

Dilecti Filii, salutem, & Apostolicam benedictionem.

D*Emissas preces, & æquissimas conquæstiones vestras, quas dilectus Filius Augustinus Pipia totius Ordinis Magister Generalis, Religiosæ vitæ exemplis, ac doctrina, prudentiaque commendatissimus, supplici libello ad nos detulit, ea benignitate complexi sumus,*

 quam

quam & vestra in Catholicam Religionem amplissima merita, & nostra, quam dudum professi sumus, erga Ordinem Prædicatorum observantia filialis, nostræque demum humilitati impositum paternæ charitatis, & sollicitudinis officium postulabant. Quod igitur ægrè admodum, ut par est, molesteque feratis, erroribus à fel. record. Clemente Papa XI. Prædecessore nostro per Constitutionem, quæ incipit: Unigenigenitus Dei Filius saluberrimó, & sapientissimó judició rejectis, damnatisque; Augustinianæ, & Angelicæ doctrinæ nomen obtendi; indeque audere nonnullos Apostolicæ auctoritati, ac vestræ existimationi detrahere, quòd ipsa vestrarum sententiarum capita, ejus Constitutionis censuris, notisque inusta esse calumnientur, justam quidem animorum vestrorum offensionem laudi damus; qua nimirum vos germanos S. Thomæ discipulos maxime probastis. Magisterio enim tanti Doctoris imbutos nihil decet magis, quam ut in addictissima huic Sanctæ Sedi fide, obedientiaque præcipuum studiorum suorum fructum, & laudem collocent; & absonas, refragantesque Apostolicis decretis opiniones, non aversentur modo, sed per arma etiam lucis, & veritatis dissipent, & evertant. Tantum tamen abest, ut vicem vestram doleamus, ut vobis potius gratulemur, quòd hac etiam in parte causa vestra ab hujus Sanctæ Sedis rationibus sejuncta esse non potuerit, quodque alienæ prorsus, calumniosæque interpretationes ad conflandam memoratæ Constitutioni invidiam temerè excogitatæ, ad injuriam quoque vestri nominis redundarint. Cæterùm non adeò vobis erat aut dolendum, aut mirandum, quòd cum ipsis Divinorum librorum oraculis, & Apostolicis definitionibus pro impotenti, obfirmatoque partium studio passim vis afferatur, hæc eadem contentionis, pervicaciæque licentia Angelicam doctrinam attentare non dubitaverit. Illud potius jurè mirandum, quod tam præpostero consilio in hac causa locus esse potuerit, ubi S. Thomæ exploratissimis sententiis damnati errores disertissimè confutantur. Quandoquidem Omnipotentis Dei providentiá factum est, ut Angelici Doctoris vi, ac veritate doctrinæ, non solùm innumeræ, quæ vel ipsius ætate, vel antea grassatæ sunt, sed multæ etiam, quæ deinceps exortæ sunt hæreses, confusæ, & convictæ dissiparentur. Magno igitur animo contemnite, dilecti filii, calumnias intentatas sententiis vestris, de gratia præsertim per se, & ab intrinseco efficaci, ac de gratuita Prædestinatione ad gloriam sine ulla prævisione meritorum, quas laudabiliter hactenus docuistis, & quas ab ipsis SS. Doctoribus Augustino, & Thoma se hausisse, & verbo Dei, Summorumque Pontificum, & Conciliorum decretis, & Patrum dictis consonas esse Schola vestra commendabili studio gloriatur. Cùm igitur bonis, & rectis corde satis constet, ipsique calumniatores, nisi dolum loqui velint, satis perspiciant, SS. Augustini, & Thomæ inconcussa, tutissimaque dogmata, nullis prorsus antedictæ Constitutionis censuris esse perstricta; nequis in posterum eo nomine calumnias struere, & dissensiones serere audeat, sub Canonicis pœnis districtè inhibemus. Pergite porrò Doctoris vestri opera Sole clariora, sine ullo prorsus errore conscripta, quibus Eccle-

siam

ſiam Chriſti mira eruditione clarificavit inoffenſo pede decurrere, ac per certiſſimam illam Chriſtianæ doctrinæ regulam Sacroſanctæ Religionis veritatem, incorruptaque diſciplinæ ſanctitatem tueri, ac vindicare. Hæc ſunt enim, dilecti filii, quæ Prædeceſſores noſtri de Sancti Thomæ doctrina ſenſerunt, & prædicarunt; quæque nos, non modo ad curarum veſtrarum lenimentum, ſed ad animi quoque noſtri ſolatium libentiſſime uſurpamus, & præconio Apoſtolicæ vocis efferimus. Inclytus enim Ordo iſte, cui nomen dedimus, & quem expreſſè, Domino miſerante, profeſſi ſumus, eodem Angelicæ doctrinæ lacte nos aluit, ac licet impari inſtitutionis fructu ad gerendam Eccleſiarum ſollicitudinem eduxit; ut privato etiam, diuturnoque colendarum artium experimento ediſcere potuerimus, quod ex Apoſtolatus ſpecula per haſce litteras annunciamus. Deum interea, qui pacem, & veritatem diligendam præcipit, ſupplices rogate, ut ſincero Angelici Doctoris ſtudio omnes in ſimplicitate cordis nitantur, quæ ille docuit, intellectu conſpicere, atque in unitate ſpiritus, & charitate fraternitatis, quæ ille egit, imitatione complere. Ac vobis, dilecti filii, Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die 6. *Novembris* 1724. *Pontificatus noſtri anno primo — Carolus Archiepiſcopus Emiſſenus.*

51. Breve hoc verè aureum,& Scholæ Thomiſtarum glorioſiſſimum meretur ſpeciali opere exponi, ac contra nonnullorum malas artes, machinationeſque defendi. In præſenti ſufficiet nobis ſummatim annotaſſe quædam. Et primò quidem expreſsè loquitur cum ſchola Thomiſtica, eam à calumniis vindicando, ut conſtat ex ejus epigraphe tenoris ſequentis, *adverſus calumnias doctrinæ SS. Auguſtini, & Thomæ intentatas*: quo jam apertè oſtendit eamdem omnino eſſe SS. Doctorum, & ſcholæ noſtræ doctrinam circa efficaciam Divinæ gratiæ, quam à calumniis vindicare intendit. Hinc referens dolorem, quò ſchola iſta afficiebatur ex tot callidis nonnullorum machinationibus, videns *erroribus damnatis .... Auguſtinianæ, & Angelicæ doctrinæ nomen obtendi, indeque audere nonnullos Apoſtolicæ auctoritati, ac veſtræ exiſtimationi detrahere, quòd ipſa veſtrarum ſententiarum capita ejus Conſtitutionis cenſuris, notiſque inuſta eſſe calumnientur*, eamdem agnoſcit Summus Pontifex *Auguſtini*, & *Thomæ* doctrinam circa efficaciam gratiæ, quam propugnat ſchola Thomiſtarum. Et quia eamdem credidit, dolorem ex intentata calumnia approbat, dicens: *Juſtam quidem animorum veſtrorum offenſionem laudi damus, quá* nimirum *vos germanos S. Thomæ Diſcipulos maxime probaſtis*. Agnoſcit ergo hujus ſcholæ Profeſſores germanos *S. Thomæ* Diſcipulos, quod iterum declarat, dicens: *Caterùm non adeò vobis erat aut dolendum, aut mirandum, quod cum ipſis Divinorum librorum oraculis, & Apoſtolicis Definitionibus .... vis afferatur, hæc eadem contentionis, pervicaciæque licentia Angelicam doctrinam attentare non dubitaverit. Illud potius jure mirandum, quod tam præpoſtero conſilio in hac cauſa locus eſſe potuerit, ubi S. Thomæ exploratiſſimis ſententiis damnati*

nati errores disertissime confutantur. Ex quibus eleganter concludit: *Magno igitur animo contemnite, dilecti filii, calumnias intentatas sententiis vestris de gratia præsertim per se, & ab intrinseco efficaci, ac de gratuita prædestinatione ad gloriam sine ulla prævisione meritorum, quas laudabiliter hactenus docuistis, & quas ab ipsis Sanctis DD. Augustino, & Thoma hausisse, & verbo Dei, Summorumque Pontificum, & Conciliorum Decretis, & Patrum dictis consonas esse, schola vestra commendabili studio gloriatur*. Quis hæc legens non videat eamdem esse Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ*, ac Thomistarum doctrinam? Si enim ad mentem Sanctissimi doctrina scholæ Thomisticæ de efficacia gratiæ non est ipsa genuina mens *D. Thomæ*: ex eo quòd errores damnati exploratissimis *S. Thomæ* sententiis disertissime confutantur, minimè sequitur, quòd sententia nostræ scholæ non subjaceat pessimis iisdem calumniis. Inconsequenter ergo infertur: *Magno igitur animo comtemnite calumnias intentas sententiis nostris &c.* Inconsequenter, quòd schola commendabili studio gloriari debeat has sententias à SS. DD. hausisse. Quæ ergo est doctrina illa consona verbo Dei, & SS. PP. & ex *Augustino*, & *Thoma* hausta, quam à calumniis vindicat? Nostra profectò; quia si nostra sententia est hausta ex *SS. Thoma*, & *Augustino*, hi verò suam doctrinam hauserint ex Sacra Scriptura, non potest nostra doctrina non esse hausta ex iisdem fontibus Sacræ Scripturæ.

52. Secundò, quid gloriosum magis scholæ Thomistarum, quàm videre Sedem Apostolicam nedùm partes ejus suscipere, verùm & ad ejus partes se adjungere, dum decernit eos, qui Thomisticarum *sententiarum capita, ejus Constitutionis censuris, notisque inusta esse*, calumniantur, illos etiam *Apostolicæ auctoritati*, nedum Thomistarum *existimationi detrahere*: ac si hac in parte *causa* Thomistarum *à Sanctæ Sedis rationibus sejuncta esse non potuerit*; taliter, ut sicut *alienæ prorsus, calumniosæque interpretationes* à Quesnellistis, *ad conflandam memoratæ Constitutioni invidiam temerè excogitatæ, ad injuriam quoque* Thomistici *nominis* redundarunt: vicissim interpretationes similes à quibusdam, qui Constitutionem præfatam recipiunt, simili modo excogitatæ ad *conflandam* Thomistico nomini *invidiam*, *ad injuriam quoque* memoratæ Constitutionis redundant. Hæc summa, & perfecta, admirabilis, & amplissima est scholæ Thomisticæ gloria, quòd eam Sancta Sedes, cum admiratione quadam, hoc honore dignam putet. Nullam jam mercedem pro tot laboribus susceptis Schola nostra, præter hanc laudis, gloriæque, ac unionis desideret: quâ, vel de qua Summus Pontifex ei gratulatur.

53. Tertiò, quòd S. Thomæ *exploratissimis sententiis damnati errores disertissimè confutantur*: adeoque etiam in hoc casu verum esse elogium doctrinæ *S. Thomæ* à nostro *S. Pio V.* olim datum de hæresibus prioribus, & posterioribus confutatis. Quartò calumniam esse, quòd sententiæ de gratia per se, & ab intrinseco efficaci, & prædestinatione gratuita sint condemnatæ; quippe *bonis, & rectis corde*, immo ipsis etiam calumniatoribus, *nisi dolum loqui* velint, satis constare

SS. Au-

SS. *Augustini*, & *Thomæ inconcussa*, *tutissimaque dogmata nullis prorsus antedictæ Constitutionis censuris esse perstricta*. Undè sub Canonicis pœnis districtè prohibetur, *ne quis imposterùm eo nomine calumnias struere, & dissensiones serere audeat*. Quintò, opera S. *Thomæ* esse sine ullo prorsus errore conscripta; ut olim etiam asseruit *Clemens* VIII. in Brevi ad *Neapolitanos*; adeòque meritò dicta sint à S. *Pio* V. *certissima Christianæ regula doctrinæ*. Sextò, notandum SS. *Augustini*, & *Thomæ* dogmata dici *inconcussa*, *tutissimaque*; sicque terminata est illa quæstio, quam aliqui olim moverunt circa Breve *Alexandri* VII. ad *Lovanienses*, in quo similiter SS. *Augustini*, & *Thomæ inconcussa*, *tutissimaque dogmata* præconizabantur. Septimò, studium Thomisticum esse amænissimum planum, in quo licet *inoffenso pede decurrere*. Octavò, hæc eadem fuisse olim à Prædecessoribus Summis Pontificibus de S. *Thoma* prædicata; neque dici solùm oratorio modo per amplificationem, sed, *præconio Apostolicæ vocis efferri*, atque *ex Apostolatûs specula* per hasce litteras annuntiari: idque ex certa scientia, *quam ex privato, diuturnoque*, plusquam quinquaginta annorum, *colendarum artium experimento* habere potuit optimus, & sapientissimus Pontifex.

54. Denique Deum suppliciter rogandum, ut sincero Angelici Doctoris studio omnes in simplicitate cordis nitantur, quæ ille docuit, intellectu conspicere, & quæ ille egit, imitatione complere. Rogo ergo impartialem Lectorem, ut diligenter attendat, qualiter hic Summus Pontifex loquatur de gratia per se ipsam, & ab intrinseco efficaci. Dicit calumniam esse asserere eam esse per Bullam *Unigenitus* condemnatam. Calumniam hanc non solùm in dedecus Scholæ Thomisticæ, sed ipsius etiam Sedis Apostolicæ redundare. Thomistas sententiam hanc laudabiliter hucusque sustinuisse, ac commendabili studio gloriari se eam ab ipsis SS. DD. *Augustino*, & *Thoma* hausisse, & verbo Dei, Summorumque Pontificum, & Conciliorum Decretis, & Patrum dictis consonam esse. Ac omnia illa Summus Pontifex asserit se *Apostolicæ vocis præconio* efferre, atque ex *Apostolatus specula* annuntiare. Quòd si in omnibus istis Scholastici Doctores convenirent cuncti, an non facerent sententiam illam manifestè credibilem? Atqui majus est testimonium Summi Pontificis, quàm omnium etiam Scholasticorum Doctorum: quid ergo mirum, quod hanc ego dixerim aliquandò manifestè credibilem?

55. Hic *Ortizium* monere venit, ut in posterum omittat expressionem, quam habet sæpiùs, & nominatim pag. 16. scilicet: *Quarè fusè probare S. Ignatium, S. Franciscum Borgia, S. Ludovicum Gonzaga, & alios fuisse mirè affectos in D. Thomam, nihil probat, ut indè confici possit, eos stetisse pro eo systemate, quod modo pugnaciter defendunt Patres Dominicani. Cùm enim in puncto de Prædestinatione, & quibusdam aliis mens Divi Thomæ sub lite sit inter Patres Dominicanos, atque Jesuitas, noverint universi Scholares, atque Doctores, nonnisi per injuriam posse PP. Dominicanos sibi solis adrogare hunc Doctorem, & aliis eripere*. Hanc, inquam, expressionem, & alias similes distin-

guen-

guentes sententiam Thomistarum, & S. *Thomæ* in materia de gratia efficaci, & prædestinatione gratuita, quasi alia esset mens S. *Thomæ*, & ejus fidelissimorum Discipulorum, vulgò *Thomistarum*, omittat: talis enim discretio Thomistarum à suo Magistro, modo, sine injuria hujus Brevis, necnon Constitutionum *Clementis* XII., ut infrà videbimus, fieri non potest. Et specialiter loquendo de hoc Brevi, Summus Pontifex nedum laudat Thomistas, eo quòd injuriam S. *Thomæ* irrogatam, ab his, qui effutierunt damnatam esse ejus doctrinam, & S. *Augustini* per Constitutionem *Unigenitus*, suæ Scholæ injuriam reputaverint; verùm hortatur eos, ut similes calumnias sibi, ac S. *Thomæ* eodem conatu, & actu irrogatas intrepidè pergant contemnere, eamdem, quam hactenus tradiderunt, doctrinam tradere, imò gaudere debeant, quòd pro veritate cum & post S. *Thomam* certantes, cum eodem meruerint, pro eadem veritate, contumeliam pati: siquidem ipse, dum Angelicæ doctrinæ lacte in Ordine Prædicatorum nutriretur, deprehendisse se attestatur, meritò asserere, ac commendabili studio gloriari, quòd eorum de gratia per se efficaci, ac prædestinatione gratuita sententiæ verè sint ex limpidissimis illis salutiferæ doctrinæ fontibus, Sanctæ Ecclesiæ Doctoribus *Augustino*, & *Thoma* haustæ, atque hoc, quod caput est omnium, & summoperè animadvertendum, *ex Apostolatus specula* asserit se denuntiare. Undè nulli inferunt Thomistæ injuriam, dum asserunt se in duobus illis Scholæ suæ cardinibus, mentem Sanctorum Præceptorum suorum assecutos; sed id solùm publicant, & profitentur, quod Romanus Pontifex falli, & fallere nescius *ex Apostolatûs specula* denuntiavit. Quin potiùs post talem denuntiationem injuria fit ipsis nequaquam levis ab eis, qui ut *Caducifer*, distinguunt inter sententias S. *Thomæ*, & Thomistarum: quin & ipsi Romano Pontifici injuria fit, dum hoc inficiando, aut erroris, aut privati affectûs virtualiter arguitur. Quod si non moveat eum reverentia Sanctæ Sedi debita (quod tamen non credo, quia non decet hominem eidem Sanctæ Sedi specialiter devotum in ejusdem Decretis ludere, & cavillari) saltem moveat eum ad abstinendum ab his dicteriis, reverentia, quam profitetur se habere erga inclytam Societatem *Jesu*, cujus se captivum fatetur pag. 37. num. 59. *Hinc me multum tenet obstrictum*, inquiens, *atque captivum Societas illa Jesu.* Moveat ergo eum tantæ Societatis auctoritas, quæ nihil nisi veritatem amans, dignum peculiaris obedientiæ, & submissionis ad Decreta Pontificia specimen toti Orbi laudabiliter præbet. Grave quippè nimis erit ei, à debita Summorum Pontificum Decretis, ac Constitutionibus obedientia deficere, quos Deus constituit ad perfectissimum Ecclesiæ suæ regimen, *Non enim convenit cum Deo contendere*, dixit *Pindarus*, quod & firmat *Homerus*, dicens: *Haud pugnare potest hominum cum Numine quisquam*; quod debitæ submissioni maximè repugnat.

56. Hoc, quod zelo Apostolicæ veritatis his litteris declaravit Summus Pontifex, tanquam Ecclesiæ Doctor, & Princeps, confirmat in Bulla *Pretiosus* data Setiæ anno Incarnationis Dominicæ 1727. 7. Kalend. Junii Pontificatûs anno 4. Sic §. 41. loquens: *Quum autem*

silere

silere Nos minimè deceat de doctrina Angelici Doctoris Sancti Thomæ Aquinatis, cui ipsemet Ordo salubriter insistit; ignoramus planè, quibus illam laudibus pro magnis suis in Ecclesiam meritis extollamus. Satiùs ergo ad absolutum illius præconium putamus commemorare, ipsam ex Salvatoris Crucifixi ore, sicuti piè testatur historia, fuisse probatam, & constanti Summorum Pontificum testimonio Orthodoxis commendatam Populis: Hoc potissimùm suis Constitutionibus, & litteris Apostolicis præstitere Joannes vulgò XXII. in Constitutione XX., *cujus initium: Redemptionem misit.* 15. *Kalend. Aug. anno Domini* 1323. *Clemens VI. Constitut. In ordine.* 8. *Idus Februar.* 1344. *Urbanus V. in diplomatibus: Copiosus, & laudabilis. Dat.* 10. *Kal. Julii, & prid. Kal. Septembris* 1368. *S. Pius V.* XXXVI. *Mirabilis Deus.* 3. *Idus April.* 1567. *Sixtus V.* LXXVI. *Triumphantis. Prid. Id. Martii* 1588. *Clemens VIII. In quo Nos. Et quantùm prodesse.* 22. *Novemb.* 1603. *&: Sicut Angeli.... Paulus V. Splendidissimi.* 17. *Decembris* 1607., *& Alexander VII. Litteras.* 7. *Augusti* 1660. *Æquum verò erat, ut Angelica doctrina tanti Doctoris non vulgaribus efferretur encomiis, quæ Solis instar Mundum universum illustrans, uberrima Christianæ Ecclesiæ bona peperit, paritque in dies singulos multiplici fructu, supremo Apostolicæ Sedis Magisterio adversùs quoscumque veteres, ac recentes errores, quos revincit, fidissimè famulans, eadem nos quoque diuturnis, atque assiduis ferè experimentis probè noscentes per alias peculiares nostras litteras incipien. Demissas preces: Dat.* 6. *Nov.* 1724. *calumnias ejusdem Angelici Doctoris, & S. Augustini doctrinæ temerè irrogatas retudimus, &, prout rei gravitas exposcebat, auctoritatis nostræ præsidio eliminavimus. Luculentiùs verò æstimationis argumentum in ipsam S. Thomæ doctrinam nunc edituri, quo magis, magisque Prædicatorum Ordo, cæterique Orthodoxi, ac veri ipsius Sectatores ad illius sinceram, & tutam professionem inflammentur, prædictas omnes, & singulas Decessorum nostrorum Constitutiones, Litteras, seu, ut vocant, Brevia, nec non omnia, & singula in eis contenta, suprema, quâ fungimur, auctoritate, motu, scientiâ, & deliberatione præmissis, comprobamus, & rursùs quatenùs opus fuerit, cum ipsismet editis nuper à Nobis litteris innovamus. Ut autem turbulenti, ac pertinaces tranquillitatis Ecclesiæ Catholicæ perturbatores desinant Orthodoxam S. Thomæ doctrinam calumniari, ac ne deinceps præposteris, & à veritate alienis interpretationibus Apostolicas ipsas litteras nostras, non sine aperta, ut accepimus, verbis nostris, ac etiam Decessorum nostrorum irrogatâ violentiâ, tam Prædicatorum Ordinem, quàm alios veros illius Asseclas, & Sectatores incessere audeant, Constitut.* XCVIII. *quæ incipit: Pastoralis Officii, fel. record. Clementis XI. omnibusque in ea contentis firmiter inhærentes, sub Divini interminatione Judicii, iterumque sub Canonicis pœnis omnibus, & singulis Christifidelibus mandamus, ne doctrinam memorati Sancti Doctoris, ejusque insignem in Ecclesia Scholam, præsertim ubi in eadem Schola de Divina gratia per se, & ab intrinseco efficaci, ac de gratuita prædestinatione ad glo-*

riam sine ulla meritorum prævisione, agitur, ullatenus dicto, vel scripto contumeliosè impetant, ac veluti consentientem cum damnatis ab Apostolica Sede, & signanter à Constitutione dict. fel. record. Clementis XI. incipiente Unigenitus, Jansenii, Quesnelli, & aliorum erroribus, traducant; à quibus S. Thomas, & vera Schola Thomistica, quàm longissimè abest, & absuit, universis tam antiquis, quàm nunc Christi Ecclesiam vexantibus hæresibus, & perniciosis assertis adversans. Damnamus item folia, Theses, & libros ante hac typis impressos, vel etiam, quòd Deus avertat, imprimendos; in quibus ad procreandam, seu fovendam doctrinæ S. Thomæ, Prædicatorum Ordini, aliisque genuinæ Thomisticæ doctrinæ Asseclis invidiam, designatæ, atque damnatæ à Nobis calumniæ assertivè renovantur, vel in aliam à germana prædictarum nostrarum litterarum sententia, sive Decessorum nostrorum mente, honorifica, atque faventia doctrinæ Thomisticæ verba fallacissimè detorquentur. Deum veritatis, & pacis enixè rogantes, ut ad majora gloriæ suæ incrementa creditus Nobis Populus non minùs tradita à tanto Magistro salutari doctrina, quàm ipsius innocentium morum, & illustrium virtutum imitatione proficiat.

57. Hæc Sanctissimi Domini Nostri *Benedicti* XIII. felici record. mens, & judicium. Hoc solemni approbationis elogio Scholæ nostræ in dogmate de Prædestinatione, & gratia commendat doctrinam, qui si in minoribus fuit ejusdem Scholæ Discipulus discendo; fuit etiam ad æternum ejus decus Orbis Pater, & Magister docendo. Cesset ergo quorumdam immoderata, & abrupta præsumptio, temeritate suâ plebis insipientis tranquillitatem perturbans, ac si honoris, & proprii esset commodi, veritatem istam ab aliorum cogitatione, & affectu sagaci ingenio depellere. Desinant isti malignantis naturæ spiritus ab his calumniis, adulterinisque doctrinis, Thomisticæ Scholæ pudicitiam corrumpere; cujus fructibus gratulari, & pios triumphos æmulari potiùs deberent ipsi, quàm garrulis clamoribus veritatem evertere. Justi esse nequeunt, qui veritati, & tot Constitutionum justitiæ adversantur: quibus etsi hæc veritas ultimato judicio non fuerit definita, certissimam esse tot Summorum Pontificum declarat consensus, quibus hæc de gratia D. *Augustini* doctrina verior, purior, lucidior ità apparuit, ut meritò dixerit *Baronius* in Not. ad tom. 10. cap. 9. *S. Augustini doctrina ulla ex parte impugnari, aut reprehendi non potest sine manifesto viginti, & ampliùs Pontificum contemptu, & sine singulari S. Sedis Apostolicæ injuria.*

58. Gloriabitur ergo Thomistica Schola in veritate, securitate, & certitudine hujus doctrinæ. *Necesse namque est*, inquit *Vincentius Lyrinensis* Commonitorii cap. 38., *omnibus Catholicis, qui sese Ecclesiæ legitimos filios probare student, ut SS. PP. Fidei inhæreant, adglutinentur, immoriantur; prophanas verò novitates detestentur, horrescant, persequantur. Concilio enim Ephesino divinitùs placuit, nihil aliud posteris credendum decernere, nisi quod sacra sibi consentiens SS. PP. tenuisset antiquitas.* Gloriabitur cum Sanctissimo Domino Be-

Benedicto XIII., quòd doctrinam de gratia per se, & ab intrinseco efficaci, ac de gratuita prædestinatione ad gloriam sine ulla prævisione meritorum, quam laudabiliter hactenùs docuit, ab ipsis SS. Doctoribus *Augustino*, & *Thoma*, se hausisse, & verbo Dei, Summorumque Pontificum, & Conciliorum Decretis, & Patrum dictis, consonam esse: & commendabili studio gloriabitur, nec erit vana jactatio, quia reverà ex his profundissimis sapientiæ fontibus hausit, & Patrum menti, & dictis est consona ejus doctrina. Insipiens namque esset Scholæ gloriatio, si non verè foret hausta ex istis fontibus; ut notat *Angelicus Præceptor* super illud *Apostoli* 2. ad *Corinth.* 12. vers. 6. *Si voluero gloriari, non ero insipiens, veritatem enim dicam*, ubi D. *Thomas* lect. 2. *Dicit autem, non ero insipiens, quia gloriabitur de his, quæ habebat. Quando enim gloriatur quis de his, quæ non habet, stultè gloriatur. Apocalyps.* 3. *Dicis, quia dives sum, & locupletatus, & nullius egeo, & nescis &c.* Ergo gloriatio Thomisticæ Scholæ commendabilis erit, & non erit insipiens, quia veritatem dicit, quòd doctrinam re ipsâ hauserit à Sanctis Patribus, & à D. *Thoma*, cujus Angelici Doctoris vi, ac veritate doctrinæ, Omnipotentis Dei providentiâ factum est, ut non solùm innumeræ, quæ vel ipsius ætate, vel antea grassatæ sunt, sed multæ etiam, quæ deinceps exortæ sunt hæreses, confusæ, & convictæ dissiparentur. Gloriabitur, pergens tanti Doctoris opera Sole clariora sine ullo prorsus errore conscripta, quibus Ecclesiam *Christi* mirâ eruditione clarificavit, inoffenso pede decurrere, ac per certissimam illam Christianæ doctrinæ regulam Sacrosanctæ Religionis veritatem, incorruptæque Disciplinæ sanctitatem tueri, ac vindicare. Et tandem gloriabitur, quòd *Benedictus* XIII. suâ Constitutione novum, & æternum credibilitatis præbeat fundamentum. Non ille simplex homo, sed simul Vicarius *Christi*, Pastor, Pater, & Magister totius Orbis. Non ibi privata, & simplex unius hominis persona, sed persona publica, Papa cui summa potestas Ecclesiæ conjuncta est, *ex Apostolatûs specula* loquitur. Hæc actio est operatio potestatis in hac singulari persona collocatæ, & quâdam speciali ratione à Deo gubernata. Enimverò si Spiritus Sanctus ex promissione *Christi Joan.* 15. & 16. manet nobiscum in æternum, ut doceat omnem veritatem; quis dubitare poterit, quòd Capiti Ecclesiæ speciali ratione assistat, ut benè in doctrinis approbandis Ecclesiam regat? Hæc sanè suadent maximum hujus doctrinæ credibilitatis motivum, cùm non solùm in *Benedicto* XIII., sed in tot Summis Pontificibus, ut cumulatissimè commonstravimus, legatur veritas ista probata, fulta, roborata, & apertissimè prædicata, & nulli Catholico debeat esse sentiendi ambiguitas, dum vocem Summorum Pontificum audit, in quibus est secura, & præfulgida via, quæ ad veritatem ducit. Ampliùs enim quærere ignorantium est, qui non facilè percipiunt, ubi tutò conquiescat ratio, vel quid sit Conciliis, & Patribus, Summoque Pontifici cum ipsis unum, idemque concinentibus, dissentire.

§. III.

Refellitur quædam Caduciferi responsio.

59. Efficacissimum hoc argumentum ex præfatis Constitutionibus Apostolicis desumptum non dissimulanter tulit *Caducifer*. Quarè tam Brevi, quod incipit *Demissas preces*, quàm Bullæ *Pretiosus* in omnibus in eis præcontentis Constitutione Sanctissimi Domini nostri *Clementis* XII., quæ incipit *Romanus Pontifex*, esse derogatum, confidenter affirmat. Sic ille part. 2. punct. 11. num. 280. *Quoad Breve autem Demissas preces, ubi dicitur, quod glorietur Schola Thomistica, se laudabili studio haurire contendere de D. Augustino, & Thoma doctrinam de Gratia per se efficaci, & de Prædestinatione ante prævisa merita: in primis etiam relata Constitutio SS. P. N. Clementis XII. tale Breve satis ibi revocatum tradit sive in clausula, in qua revocat omnia ea, quæ quomodolibet ad revocatas Bullas reduci, & concernere videbuntur, omnia restituendo in pristinum statum, ac si talia non emanassent; sive in clausula, in qua prohibet quidquid in illo genere proclive erat turbare Universitates, ac cœtus Ecclesiasticos: veluti fecit illud Breve, dum sub ejus clausulis honorificis prætendebatur declaratio doctrinæ Thomisticæ.* Et fol. 458. *Nota tertio. Inter litteras propterea à Summo Pontifice P. N. Clemente XII. revocatas reperiri, ut supra constitit, pariter revocatam Bullam Benedicti XIII., quæ incipit* Pretiosus *una cum declarationibus sub die* 28. *Septembris anno* 1728. *ab eodem Pontifice factis sub quibusdam dubiis, circa intelligentiam rerum, in ipsa Constitutione contentarum, exortis. In quarum litterarum revocatione, ut credi potest, includitur illud Breve ab eodem Benedicto XIII. RR. PP. Dominicanis, quod incipit: Demissas preces. Quippe ex quo circa puncta speculativa doctrinæ inter Academias, & DD. dissidia non modica promanarunt: cum tenor Bullæ hujus Clementinæ revocatoriæ planè ejusmodi omnia sit abunde complexa, ut in ejus clausulis supra datis proclive est relegere: & unde verba hæc paucula excerpimus. [Nos tamen, qui post varias altercationes, & difficultates de iisdem litteris, & Constitutionibus excitatas, optatam S. Dei Ecclesiæ tranquillitatem præ oculis habemus ... Ad præservandam iisdem Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ac quibuscumque aliis Ordinibus, ac Cœtibus Ecclesiasticis, & Sæcularibus suorum jurium exercitium, & possessionem, amovendamque quarumcumque dissensionum, & litium occasionem .... Decernimus, de singulis prædictis litteris, & Constitutionibus, quæ ab eodem Antecessore nostro Benedicto prodierunt; necnon de omnibus privilegiis, gratiis, favoribus, indultis, exemptionibus, facultatibus, & declarationibus, in iisdem contentiis, eam deinceps decisionem, ac judicium etiam in foro conscientiæ habendum, quod sive ex jure communi, sive ex Concilio Tridentino sive ex Decretis, & Constitutionibus Apostolicis, sive aliàs, legitimè habe-*

be-

bebatur, antequam eædem litteræ, & declarationes ab eodem Benedicto concessæ fuissent, perinde scilicet, ac si illæ non emanassent: ad quam dispositionem, ejusque pristinum statum, ac terminum omnia superius enuntiata omnino reducimus, & reducta esse volumus: ita ut imposterum supradicti Ordines Regulares earumdem litterarum, & Constitutionum usu, commodo, & effectu penitus carere debere intelligantur.]. *Ex quibus omnibus liquido constat, quasvis Prædecessoris litteras, sive in forma Bullæ, sive in forma Brevis, unde eadem crearentur, & foverentur diffidia, & lites, quas Summus Pontifex Clemens XII. tam opportune resecare decrevit, proculdubio censendas esse, ac si omnino non emanassent.* Sic *Caducifer*.

60. Sed hoc est apertissimè falsum, minimè concedendum, omnique conatu, & contentione refellendum. Et primò quidem ex notissimis juris elementis, quibus disponitur, quòd contra eum, qui legem dicere potuit apertius, interpretatio est facienda; quòd quidquid novâ lege expressum non habetur, veteris juris dispositioni relinquitur; & quòd exceptio firmat certissimam regulam in contrarium. Numquid ergo non poterat Summus Pontifex revocans varias sui Prædecessoris Constitutiones, easque nominatim exprimens, pari modo exprimere Constitutionem *Demissas preces*? Cùm ergo hoc non fecerit, manifestum est minimè voluisse Constitutionem illam revocare, sed relinquere in suo vigore, sicut omnes alias Constitutiones, quas *Benedictus* paterno affectu, ut loquitur *Clemens* XII. in Brevi *Romanus Pontifex*, in omnes omnino Sacros Ordines, absquè ullâ exceptione concessit, & in novo illo jure revocatorio expresfæ non sunt, exceptione earum, quæ revocantur, firmante, & robur quasi novum dante iis, quæ à contrario ibidem expresfè non leguntur.

61. Secundò etsi non expressis terminis, virtualiter tamen, & satis intelligibiliter declaratur non revocari Breve *Demissas preces*. Siquidem *Clemens* XII. declarat jura, ac privilegia, gratias, & favores, quibus fruebantur ii, quorum aliquod Breve revocatur, priusquam illæ litteræ revocatæ concederentur, in pristino suo vigore manere; verba *Clementis* sunt, quæ sequuntur: *Statuimus, & decernimus de omnibus, & singulis prædictis litteris, & Constitutionibus, quæ ab eodem Antecessore nostro Benedicto prodierunt; necnon de omnibus privilegiis, gratiis, favoribus, indultis, exemptionibus, facultatibus, & declarationibus in iisdem contentis, eam deinceps decisionem, ac judicium etiam in foro conscientiæ habendum, quod sive ex jure communi, sive ex Concilio Tridentino, sive ex Decretis, & Constitutionibus Apostolicis, sive aliàs legitimè habebatur, antequàm eædem litteræ, & declarationes ab eodem Benedicto concessæ fuissent*: ergo cùm priusquam Bulla *Pretiosus* emanaret, jam legitimè haberent PP. Prædicatores Constitutionem *Demissas preces*, minimè hæc fuit revocata. Sed in re tam manifesta, & per Sanctissimum Dominum Nostrum *Clementem* declarata non egemus argumentis. Extat siquidem Breve ejusdem, quod incipit: *Cum sicut accepimus*, expeditum Romæ die 10. Aprilis an. 1733.

(quod

(quod Auctor *Caducæi* dissimulavit) ubi sic ait: *Etsi ex ipso tenore Constitutionis nostræ* 3. *Kalendas Aprilis anno Incarnationis Dominicæ* 1732., *quæ incipit, Romanus Pontifex .... perspicue, luculenterque appareat, per moderationem à Nobis inibi adhibitam, non nisi ad terminos juris redactam fuisse inter alia Constitutionem Pretiosus ... nihilominus aliqui Constitutionem nostram sinistrè, ac secus, quam par erat, interpretantes, plerasque lites, & controversias Fratribus prædictis moverint .... per quas privilegia, quibus iidem Fratres*, PRIUSQUAM IPSA CONSTITUTIO BENEDICTI PRÆDECESSORIS EMANARET, *ex aliis legitimis titulis, & concessionibus Apostolicis* POTIEBANTUR, *aggredi, & oppugnare adnituntur .... & quia mens, & intentio nostra non est, nec umquam fuit, gratiis, indultis, privilegiis, & exemptionibus dicto Ordini Fratrum Prædicatorum* ANTE ENARRATAM BENEDICTI PRÆDECESSORIS CONSTITUTIONEM CONCESSIS .... ALIQUOD VEL MINIMUM GENERARE PRÆJUDICIUM. *Hinc est &c.* Quà universali declaratione respectu omnium ante prædictam Constitutionem concessarum, evidens fit nullatenus derogatum fuisse prærogativis, quibus sententia Scholæ nostræ donatur per Breve *Demissas preces* expeditum 6. Novembris 1724. biennio ante expeditionem Constitutionis *Pretiosus* die 26. Maii 1727. Quarè ob hanc rationem non dicuntur in Brevi *Romanus Pontifex* expresse ibidem Constitutiones revocari, irritari, aut annullari, sed *moderari*: accipe verba num. 2. *In hanc sententiam devenimus .... ut subsequentibus litteris, & Constitutionibus Apostolicis moderationem aliquam auctoritate nostra adhibendam esse decerneremus.* Et in fine: *Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostri statuti, Decreti, voluntatis, moderationis, & reductionis infringere.* Ubi nihil de cassatione, irritatione, revocatione, ut vides.

62. Tertiò, Constitutio *Romanus Pontifex* revocat solummodò nova privilegia, & jura concessa per litteras revocatas, prout ex textu clarum fit. Quale autem privilegium, vel jus novum, obsecro, obtinuit Ordo Prædicatorum per Breve *Demissas preces*? Nullum omnino; sed solùm à calumniis vindicatur doctrina SS. *Augustini*, & *Thomæ* circa gratiam efficacem, & prædestinationem gratuitam ad gloriam; unde vocari posset judicium doctrinale Sanctæ Sedis, quò Catholica doctrina secernitur ab Hæretica; aut si mavis, dicatur confirmatio, & major explicatio judicii doctrinalis jam antè editi à *Clemente* XI. in Bulla, *Pastoralis officii*. Quomodò ergo hoc revocatum dici potest? Primò quia semper extant laudes positivè *iterato judicio* comprobatæ, & confirmatæ per *Clementis* XII. Breve, *Apostolicæ providentiæ*. Secundò, si Breve *Demissas preces* revocatum est cum illa Constitutione *Pretiosus*; ubinam in Ecclesia extant laudes per *Benedictum* XIII. Scholæ Thomisticæ delatæ, quæ comprobentur, & confirmentur? Ubinam *Apostolicæ providentiæ officium* à *Benedicto* XIII. sapienter impensum, ad dissipandas novatorum calumnias, & artes contra Constitutionem *Unigenitus*, cujus disertè meminit, ipso *Benedicto* XIII. expresso, SS.D. Noster in principio laudati Brevis? Nam *Benedictus* XIII. contra Nova-

vatores, & ad laudem Scholæ nostræ nullas alias Litteras Apostolicas expedivit præter laudatum Breve *Demissas preces*, & Constitutionem *Pretiosus* in §. 41. Si ergo per Constitutionem revocatoriam Constitutionis *Pretiosus*, omnes hæ litteræ revocatæ fuerunt, & positæ in statu, ac si non emanassent, extinctum prorsus est in Ecclesia officium *Benedicti* XIII. contra Novatores, quod absit dicere; cùm hujus meminerit SS. D. N. *Clemens* XII. Renovat ergo, & confirmat *Clemens* XII. in Constitutionibus *Verbo Dei scripto*, & *Apostolicæ providentiæ* laudes SS. Ecclesiæ Doctoribus *Augustino*, & *Thomæ*, & cum eis Scholæ Thomisticæ delatas à Prædecessoribus suis, nominatim *Clemente* XI., & *Benedicto* XIII. Quarè absque injuria Summi Pontificis *Clementis* XII. dici non potest, ipsum approbationem illarum doctrinarum revocasse. Observa, Lector, quæso, pretiosissima illa verba *Apostolicæ providentiæ: Laudes*, inquit *Clemens* XII. *Thomisticæ Scholæ* (*à Clemente* XI., & *Benedicto* XIII., quos ante nominaverat)....*iterato nostro judicio comprobamus, & confirmamus*. Ubinam *Clemens* XI., nisi in Bulla *Pastoralis officii*? Ubinam, iterum dico, *Benedictus* XIII., nisi in Constitutione *Demissas preces* laudes Thomisticæ Scholæ detulerunt? Tantum ergo abest, ut laudatæ Constitutiones sint revocatæ, quòd potiùs sint renovatæ, ac confirmatæ: & cum Breve *Demissas preces* innovatum sit, in illo §.41., novam acquisivit solemnitatem.

63. Hoc Theologis vim judicii doctrinalis perfectè callentibus, & possidentibus manifestum esse debet. Nam cùm Sancta Ecclesia Romana fideliter custodiatur ex infallibilitate à *Christo* D. suo in terris Vicario Summo Pontifici concessa, cùm incorrupta morum disciplina; tum per omnia sana in fide doctrina: inter hæc illud est discrimen, quòd licèt Romanus Pontifex non possit errare in doctrina, circa disciplinam tamen pro diversitate temporum, & circumstantiarum providè, & prudenter potest moderari, & revocare ea, quæ vel ipse, vel Prædecessores per suas Litteras mandaverant, aut indulserant. At quæ Romani Pontifices circa speculativam doctrinam *ex Apostolatus specula* semel protulerunt irrevocabilia sunt. Nam erga hæc jure adaptatur illud *Apostoli* ad *Galat.* 2. *Si enim, quæ destruxi, iterùm reædifico, prævaricatorem me constituo*. Quod ex privilegio illo *Christi Lucæ* 22. *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua*, longissimè abest à Romano Pontifice: quemadmodùm enim si aliquid, etsi minimum, erratum est in Divinis Scripturis auctore Spiritu Sancto acceptis, tota nutat Scripturæ Sacræ auctoritas, ut advertit S. *Augustinus*: ita tota debilitatur auctoritas Summi Pontificis circa confirmationem fidelium in sana doctrina, si semel in Litteris Apostolicis, in quibus *ex Apostolatus specula* disertè profitetur se loqui, aliquid reformabile inveniatur circa doctrinas speculativas Theologicas, maximè ita graves, ut sunt, quæ versantur circa efficaciam gratiæ Dei, in quibus Ecclesia inter extremas hæreses *Pelagianorum*, & *Calvinistarum* (etiam quando procedit laudando præcisè citra definitionem, & intra limites doctrinæ probabiliter defensandæ in Ecclesia) procedit, ut destruat hâc etiam viâ erro-

res

res pulsantes Ecclesiam eò tempore, quò Romanus Pontifex per tales Litteras laudatorias *Apostolicæ Providentiæ* officium impendit: quod impendisse *Clementem* XI., & *Benedictum* XIII. evidens fit ex initio Brevis *Apostolicæ Providentiæ*. Ex ipso ergo privilegio infallibilitatis Romanus Pontifex constans redditur, ne destruat, quod semel ædificavit; & ædificet, quod semel destruxit.

64. Præterea, si semel in Ecclesia à viris Catholicis, & piis dicitur, Romanum Pontificem revocasse, quod vel ipse, vel ejus Prædecessor ex *Apostolatus specula* annuntiavit, & Apostolicò præconiò extulit in puncto doctrinæ speculativæ Theologicæ de efficacia gratiæ, atque in libris publicis typis datis hoc exprimitur: nonnè rursùs animos sumet pervicacia Novatorum Galliæ, ut clamet, ac procaciter petat moderationem Constitutionis *Unigenitus*, quatenùs tangit articulos de gratia? Nec quiescent, si ipsis assignetur disparitas, quòd in illa Constitutione processerit Romanus Pontifex diffinitivè, in Brevi autem *Demissas preces* providentialiter. Tum, quia eorum pervicacia procedit ex superbia, quâ nolentes subjici judicio Romani Pontificis, ex quibusvis, etiam levissimis, fibris funem conficiunt, quâ in Apostolicam Sedem lapides jaciant. Tum, quia hoc est primum, quod pervicaciter negant, scilicet Romanum Pontificem citra Concilium Generale, judicium exercere in rebus Fidei prorsùs irreformabile: cui arundineo baculo nixi ad Concilium Generale provocaverunt, imitantes *Pelagianos* sic provocantes à sententiis contra eos latis per *Innocentium* I., & alios Romanos Pontifices, ut patet ex D. *Augustino* ad calcem librorum ad *Bonifacium* Papam. Tum, quia semper insistent: Si semel Litteræ ex *Apostolatus specula* emanatæ, laudantes doctrinam speculativam circa efficaciam gratiæ, à Successore revocatæ sunt œconomiæ causâ, & ad vitandas discordias; cur eâdem œconomiâ revocari non poterunt ejusdem Apostolicæ Sedis Litteræ, seu Constitutio *Unigenitus*, etiamsi versentur circa doctrinam speculativam Theologicam de efficacia gratiæ? Nam quoties sensibiliter constet de intentione Summi Pontificis, & quòd ejus mens sit loqui, non ut Doctor privatus, sed ut communis Doctor Ecclesiæ, idem robur habent ejus Litteræ Apostolicæ, sub quacumque formula procedant: cùm tamquam Supremus Princeps, superiorem in terris non agnoscens, ad nullam teneatur formulam; sed sive per Constitutionem, sive per nudam Epistolam irrefragabile præstat robur, ut in Ecclesia semper intellectum est, & patet ex Epistola *Cælestini*, & ex Epistolis *Innocentii* I. ad Synodos *Carthaginensem*, & *Milevitanam*, quibus acceptis, S. *Augustinus* serm. 2. de verbis *Apostoli* contra *Pelagianos* dixit: *Ab Apostolica Sede rescripta venerunt, causa finita est, utinam finiatur error.*

65. Hoc confirmatur magis; nam Summi Pontifices in suis Constitutionibus semper quidèm docent; non tamen illô stylô Scholasticis propriô, sed altiori, proponendô (ut sic loquamur) textum, quem Scholastici exponant, Theologi scilicet, aut Juris Canonici periti juxta qualitatem materiæ. Sic in puncto ipso, cui discursus præsens nititur, ma-

manifestè cernitur. Expedivit namque SS. *Clemens* XI. Constitutionem definitivam contra errores *Quesnellii*, relinquendo Theologis Catholicis expositionem sensûs obvii, & legitimi, in quo essent damnati; idcircò numquam acquiescens importunæ expostulationi Novatorum, petentium à Sede Apostolica declarationem suæ Constitutionis. Quidni ergo SS. D.N. *Clemens* XII. ita se gesserit in Constitutione *Romanus Pontifex*, unô velut ictu Constitutionem *Pretiosus* moderans, sed Theologis relinquens expositionem sensûs genuini præfatæ revocationis, ut scilicet prorsus revocata intelligantur, per providentiam Ecclesiæ revocabilia, spectantia nempè ad disciplinam, etiam in illo §. 41., si quæ in illo sunt spectantia ad disciplinam: sed nullatenùs intelligantur revocata ea, quæ suaptè naturâ immutabilia sunt, spectantia nempe ad doctrinam.

66. Exemplum aptissimum, ac simul clarissima doctrina, quâ & Juris Canonici periti, & Theologi possint, & debeant circa hanc intelligentiam, & interpretationem Constitutionis revocatoriæ regulari, extat in ipso corpore juris. Ubi mirabile alicui forsan videbitur, quòd locetur, ut locatur, tit. *de privilegiis* inter Extravagantes communes, illa Decretalis *Benedicti* XI., quæ incipit; *Inter cunctas*, per quam plura privilegia concedebat *Prædicatoribus*, & *Minoribus*: cùm tempore, quò inserta fuit juri communi, jam esset revocata à *Clemente* V. in Concilio *Viennensi* per Clementinam *Dudum de sepulturis*; eâdem fermè ratione, quâ modò promotus fuit SS. D. N. Sic enim inquit *Clemens* V. de præfata Constitutione *Inter cunctas*: *Quæ quia, ut probavit effectus, nedum pacis ab auctore ipsius speratæ fructum non attulit; quinimò discordiæ, pro qua sedanda processerat, fomentum non modicum ministravit*: *Nos eam omninò cassantes*, &c. Si autem quæramus rationem, quarè etiam modò est, etsi revocata, in corpore juris? Illam promit epigraphe in limine ejus, etiam in editione Romana jussu *Gregorii* XIII. correctâ quantùm ad Glossas, & annotationes in omnibus etiam Extravagantibus; sic enim ibi legitur: *Hæc Extravagans dat Prædicatoribus, & Minoribus privilegia plurima ... Et licet sit revocata per Clementem 2. de sepulturis, multa tamen notatu digna in ea reperiuntur, quæ non sunt retractata*. Etsi ergo aliqua Constitutio Summi Pontificis sine expressâ limitatione sit omninò cassata; per hoc tamen numquam intelligitur, quòd cassatum sit, aut revocatum aliquid spectans ad doctrinam, hoc petente excellentissimâ qualitate Conditoris, communis Pastoris, & Doctoris. Debemus ergo propter revocationem factam à SS. D. N. *Clemente* XII. carere omni commodô, & effectu quoad omnia privilegia DE NOVO per Constitutionem *Pretiosus* concessa. Revocata item erunt, si quæ sunt in illo §. 41., quæ disciplinam quoquô modò tangere possint, & quæ antea legitimè non habebamus. Verùm ea, quæ doctrinam, prout à disciplina distinctam, tangunt, & quæ antea legitimè possidebamus, manent in terminis juris communis, prout de omnibus dixit expressè ipse SS. in eadem Constitutione revocatoria: ex vi autem juris communis doctrinalia sunt im-

mutabilia. Verùm seriò notandum, quòd Auctor *Caducæi* clausulam illam, *circa puncta speculativa doctrinæ*, appofuisse videtur, tamquam diminuentem, & veluti denotando, Ecclesiam parvipendere puncta speculativa doctrinæ, si jam non sint locata in arce sententiæ tenendæ de Fide; quod à vera Theologia, quàm alienum sit, satis superque videtur in tot exemplis, in quibus Ecclesia suis Decretis laudavit sententias purè speculativas nondum definitas. Immo Fides, etsi consentanea sana doctrina, etiam, ut de Fide non definita, principaliter versatur circa puncta speculativa doctrinæ, ut est constans in Theologia. Nec inter speculativa, ut minoris momenti, habenda est quæstio de efficacia gratiæ, cùm quæstiones de Divinæ gratiæ efficacia, liberique arbitrii viribus fundamenti locò sint universæ Theologiæ, ex quibus profectò pendent omnes gravissimæ controversiæ, quæ de Divina Prædestinatione, scientia, justificatione, providentia, voluntate, merito, Redemptione *Christi*, Sacramentorum efficacia, aliisque benè multis agitari solent.

67. Unum superest, ut ad examen revocetur fundamentum, quô innititur *Ortizius*. Totum reducitur ad hoc: primò, quòd motivum harum Litterarum moderativarum Decretorum *Benedicti* XIII. fuerit ad sedandos rumores propterea excitatos, mutuamque, & verè Christianam inter Episcopos, & Regulares Familias, ac etiam Sæculares Ordines, & Sodalitates, publicasque Universitates, benevolentiam, & pacem ubique in Ecclesia servandam: *Ideòque*, inquit *Caducifer*, *credi potest, in illa revocatione includi illud Breve à Benedicto XIII. Reverendissimis PP. Dominicanis datum, quod incipit: Demissas preces. Quippè ex quo circa puncta speculativa doctrinæ inter Academias, & DD. dissidia non modica promanarunt: cùm tenor Bullæ hujus Clementinæ revocatoriæ, planè ejusmodi omnia sit abundè complexa*, adeòque simul cum illis revocata fuisse. Secundò, inquit, in vi earumdem Litterarum, quas D.N. *Clemens XII. dignatus est expedire, nedùm revocatas esse omnes Litteras Prædecessoris, tum ibi expressas, tùm tacitè inclusas in ejusdem proscriptione argumenti; verùm etiam ulteriùs prudentissimè cavisse, nè ullæ dissensionum reliquiæ ex eadem radice possent pullulare; ita ut omnes lites exinde jam motæ, nec decisæ, immo & decisæ; si dissidia forent successiva (quem quidèm tractum de se habent puncta speculativa doctrinarum) omnino abrumpi, penitusque tumulari, ad cardines solius juris ante tales Benedictinas Litteras præexistentis cuncta revocari debere*. Hæc *Caducifer*.

68. Verùm totum hoc penitus evanescit, si observetur, duplicis generis lites exortas fuisse occasione Bullæ *Pretiosus*, aliæ in foro contentioso, aliæ in Scholis Theologorum: quas omnes *Clemens* XII. prudentissimè voluit cessare. Hoc ut obtineret duplici viâ incedendum putavit; scilicet, ad tollendas primi generis lites, revocavit totum id, quod *de novo* concessum fuerat certis Ordinibus per Litteras *Benedicti* XIII. in Bulla *Romanus Pontifex* expressas: non tamen revocavit omnia omninò privilegia, jura, exemptiones &c. illorum Ordinum à Prædecessoribus suis ipso etiam *Benedicto* concessa, sed præcisè, & unicè

cè id, quod *de novo* illis Ordinibus per dicta Brevia revocata concessum fuerat. Id clarè patet ex ipsa Bulla *Romanus Pontifex*, & magis ex altero Brevi ejusdem *Clementis* XII. datò Ordini Prædicatorum infra ponendò pro rei evidentia. Aliis verò litibus inter Theologos ab aliquibus S. *Thomæ* non ita benè affectis denuò suscitatis extinguendis, credidit Optimus Pontifex ipsam Bullam *Romanus Pontifex* sufficere, utpotè in qua expressissimis terminis declarabatur omnia reponi in eodem statu, in quo erant, priusquam Bulla *Benedicti* XIII. *Pretiosus* emanasset, adeòque in integrum perseverare, & Bullam *Clementis* XI. *Pastoralis Officii*, & Breve *Demissas preces*; quæ emanarunt ante Constitutionem *Pretiosus*. Verùm ubi advertit aliquos refractarios renovare antiquas querelas, ac recantare damnationem SS. Ecclesiæ Doctorum *Augustini*, & *Thomæ*, vel etiam Scholæ Thomisticæ doctrinæ, per Bullam *Unigenitus*: alios, etsi obedientes huic posteriori Bullæ, aliis tamen de causis eamdem vocem (velut præcedentium echo) repetere, inivit consilium prudentiâ suâ dignissimum, non jam doctrinam D. *Thomæ* in *abstracto*, ut sic loquamur, sed in *concreto*, prout scilicet in Scholis Prædicatorum traditur, universæque latè patet Ecclesiæ, commendare constituit, ac præmiis insignibus, Theologicis scilicet gradibus ab iisdem Prædicatorii Ordinis Patribus, iis conferendis, qui Angelicæ doctrinæ in eorum Gymnasiis operam navarent sedulam, adolescentes ad eam ibidem hauriendam allicere, ac animare. Illò igitur, à quo *sancta desideria*, *recta consilia*, *& justa sunt opera* efficaciter SS. D. N. præmovente, ut piè credimus, edita est Bulla, verè aurea, quæ sic incipit: *Verbo Dei scripto, & tradito iunixam scientiam*, quam infrà ad perpetuam memoriam subjiciemus.

69. Hôc editô præclarô, ac æternâ memoriâ dignô facinore confidebat veritatis defensor Pontifex omnia tranquilla fore; cùm ecce deferuntur novæ querelæ. Quales illæ fuerint, & à quibus depositæ, necesse non habeo dicere, sat enim omnia illa deteguntur ex diplomate Summi Pontificis, quod produxerunt. Hoc est illud Decretum secundum Incipiens: *Apostolicæ Providentiæ*, in quo Pontifex primò ait se dolere: *Magnopere dolemus*, inquit, *tenebras à dissensionis filiis offusas, nondum ex quorumdam mentibus satis esse discussas; sed plerosque etiam nunc intollerabili pertinaciâ contendere, censuris laudatæ Constitutionis* (Unigenitus) *doctrinam SS. Augustini, & Thomæ de Divinæ gratiæ efficacia esse perstrictam*. Cùm verò multi sint, qui gloriantur se gloriosissimorum istorum Doctorum sequi sententias: & quia laudes, quas in præcedenti Bulla *Verbo Dei*, tum suis in Bullis Prædecessores Pontifices dederant, tantæ erant, ut videretur, aut videri posset doctrina illa canonizata, ac definita; unde fieri poterat, ut aliorum Doctorum sententiis crederetur anathema dictum; opportunè his occurrere volens Pontifex, declarat: primò laudes doctrinæ S. *Thomæ* datas, intelligendas de ea doctrina, quæ sub S. *Thomæ* nomine in Schola, vulgò *Thomistica* traditur: *Nolumus*, inquit, *aut per nostras, aut per ipsorum Prædecessorum laudes* THOMISTICÆ SCHOLÆ *delatas, quas iteratò*

ratô nostrô judiciô comprobamus, *& confirmamus &c.* Volens autem ostendere per has laudes nondum ultimatè definitam esse utramque sententiam Thomistarum, postquam *iteratô judiciô* comprobaverat, & confirmaverat prælaudatam doctrinam, quasi paternè monendo, & animando ad eam tandem amplectendam doctrinam, quam Sancta Sedes ab initio, suò calculò probavit, omnibusque sectandam proposuit, & quotidie magis, ac magis commendat; declarat tandem in libertate esse positum eorum, qui contraria principia, hucusque sunt sectati, antiquas sententias defendere, DONEC *&c.* Interim rigorosissimè prohibet: *Singulis Christi fidelibus*, *quácumque dignitate*, *etiam Episcopali*, *& majori fulgentibus*, *in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipimus*, inquit Pontifex, *& sub Canonicis pœnis mandamus*, *ne disputantes*, *aut docentes*, *sive in Scholis*, *sive in Concionibus*, *sive scriptis editis*, *sive aliter*, *propositiones defendant*, *aut enuntient*, *quæ antedictas Novatorum calumnias firmare*, *ac promovere possint*: quibus Sanctitas Sua nedum prohibet censurare binas illas Thomisticæ Scholæ sententias, sicut prohibitum est particularibus Doctoribus censurare sententias quascumque in Catholicis Scholis toleratas; verùm plus hìc prohibetur; nimirùm, ut nè quidèm tales Conclusiones defendantur, aut enuntientur, sive scriptis editis, sive in Concionibus, sive in Scholis dicendo, aut etiam, quod speciali notâ dignum, DISPUTANDO, quæ calumnias, dicentium damnatas illas sententias valeant firmare, aut promovere: Sic paulatim prudentissimi Pontifices procedunt ad stabiliendam firmiter aliquam doctrinam, exhortando, alliciendo, invitando ad eam sequendam; aut etiam pœnas comminando iis, qui talem doctrinam ausi fuerint censuris afficere, aut censuras quoquô modô firmare, ac promovere. Quod si obstinatè aliqui pergant obluctari; non sine causa gladium portant Pontifices.

70. Gravissima ergo, & acerbissima esset Sedi Apostolicæ injuria, quòd post tot reiterata decreta Summorum Pontificum similes spargantur calumniæ. Hæc intolerabilis judicata fuit in *Massiliensibus*, nec impunita remansit. Infensi enim doctrinæ S. *Augustini* traditæ in lib. de correptione, & gratia, quæ contra ejus doctrinam injuriosè spargebant isti, eadem modo objiciuntur nobis. At ut calumniam istam propulsarent fidelissimi ejus Discipuli *Prosper*, & *Hilarius* post mortem S. Doctoris, Sedem Apostolicam adiêrunt, & à *Cælestino* I. impetrârunt illam ad Episcopos Galliæ epistolam, quæ extat ad calcem tom. 10. Operum D. *August.*, in qua graviter eos reprehendit, quod permitterent tales in tantum Doctorem calumnias, in cujus laudem hæc profert: *Augustinum sanctæ recordationis virum pro vita sua, atque meritis in nostra communione semper habuimus, nec umquam hunc sinistræ suspicionis rumor saltem aspersit, quem tantæ scientiæ olim fuisse meminimus, ut inter Magistros optimos etiam à meis semper decessoribus haberetur. Benè ergo de eo omnes in communi senserunt, utpote qui ubique cunctis & amori fuerit, & honori. Unde resistendum talibus, quos malè crescere videmus. Nefas est hæc pati religiosas animas &c.*

Porrò

Porrò quæ fuerint præcipuè *Massiliensium* in D. *Augustinum* calumniæ, manifestè patet, præsertim ex duobus prioribus libris, quos Divus *Prosper* scripsit adversus calumniatores doctrinæ D. *Augustini* de gratia Dei: quorum primus est *Ad capita objectionum Gallorum*, secundus, *Ad capita objectionum Vicentianarum*, in quibus sigillatim refert calumnias, & retundit. Maximè autem urget, & exaggerat granditatem calumniæ idem *Prosper* lib. 4. suarum responsionum adversus *Cassianum*, seu Collatorem cap. 21., ex eo quòd adhuc pergerent in calumniis, etiam postquam *Cælestinus* ita laudavit D. *Augustinum*, & ejus doctrinam. Positis ad litteram verbis *Cælestini* suprà scriptis, sic exclamat: *Contra istam clarissimæ laudationis tubam, contra istam sacratissimi testimonii dignitatem audet quisquam malignæ interpretationis murmur emittere? Et perspicuæ, sincerissimæque sententiæ, nubem aliquam ambiguitatis obtendere? Ut scilicet quia in epistola Papæ librorum, pro quibus actum est, non expressus est titulus, hinc eos appareat non probatos, & istam in S. Augustinum laudationem pro anteriorum scriptorum meritis fuisse collatam*. In quibus habemus primò, quòd etiam ante epistolam *Cælestini* laudantis D. *Augustinum*, intolerabiles erant istæ calumniæ; quod *Cælestinus* satis innuit, dum Episcopos Galliæ arguit audientes, & tacentes: *Timeo*, inquit, *ne connivere sit hoc tacere; timeo, ne magis ipsi loquantur, qui permittunt illis talia loqui. In talibus causis non caret suspicione taciturnitas, quia occurreret veritas, si falsitas displiceret. Merito namque causa nos respicit, si cum silentio faveamus errori. Ergo corripiantur hujusmodi, non sit his liberum habere pro voluntate sermonem*. En quàm intolerabilis, & in Sedem Apostolicam redundans visa est calumnia illa, postquam *Cælestinus* Papa laudavit D. *Augustinum*, & ejus doctrinam; quam nec ipsi *Massilienses* ausi fuissent criticare, si *Cælestinus* Papa non tantùm in communi, sed speciatim laudasset libros, de quibus agebatur; cùm priores libros contra *Pelagianos* ipsi admitterent. Quid dicendum erit de enuntiantibus esse contrarias libertati sententias de gratia per se, & ab intrinseco efficaci, & prædestinatione gratuita, jam a *Clemente* XI. à calumniis vindicatas, & à *Benedicto* XIII. expresè, & sub proprio nomine laudatas: maximè postquam *Clemens* XII. prædicta omnia Apostolico judicio approbavit; ac propositis præmiis omnes invitavit ad frequentandas Thomistarum Scholas, in quibus sciebat illas sententias expressissimè, & tamquam puncta Scholæ istius Cardinalia tradi, ac doceri?

71. Hæc cùm ita sint, & quòd in Brevi *Demissas preces*, & in n. 41. Bullæ *Pretiosus*, nihil novi juris, gratiæ, indulti, exemptionis, privilegii concedatur Ordini Prædicatorum, sed quantus quantus est, occupatur in laudibus S. *Thomæ* ejusque Scholæ, atque in calumniis iisdem à malevolis impactis retundendis, vellem ego scire, qui sensus est *Caducifero*? Quæ ipsius mens? Quis iste ardor animi? Quid cupit? Quid optat, dum ita cupidè instat, ac tali studio urget, ut credatur Brevis *Demissas preces* revocatio? Si Magistrum habet D. *Thomam*, ut ipse va-

variis in locis buccinat, hoc quod veris S. *Thomæ* discipulis gratissimum est, ipsi *Caducifero* displicere non debuit. Verus quippe Discipulus illustratur ipsius nominis gloriâ. Sed cùm articulum istum vellicet, ostendit discipulatum, quem identidem deprædicat, nonnisi larvam fore, quâ tectus liberiùs in doctrinam D. *Thomæ*, ejusque Scholæ invehi possit, sub specioso scilicet obtentu discipulatûs ejusdem S. *Thomæ*: quod planè insidiosè agere est; siquidem *Laërtio* teste: *Nullæ sunt occultiores insidiæ, quàm quæ latent in simulatione officii*.

72. Sed agamus paulo liberaliùs cum illo. Supponamus tantisper, quod tamen falsissimum esse ostendimus, supponamus, inquam, numerum 41. Bullæ *Pretiosus* fuisse abolitum, deletum, revocatum, annihilatum per Bullam *Romanus Pontifex*; exiguam inde consolationem habere posset ille. Primò, quia cùm *Clemens* XII. utrumque numerum 41. & 42. Bullæ *Pretiosus* in integrum restituerit, confirmaverit, ampliaverit, duabus editis Constitutionibus, quarum prima incipit sic: *Verbo Dei scripto, & tradito*. Altera sic: *Apostolicæ Providentiæ*: Et cùm juxta communem Canonistarum sententiam, de qua *Fagnanus* cap. *Ex tua* de Cleric. non residentibus num.27. & super cap. *Tuam* de Privilegiis num. 35. *innovatio hoc præstat*, nempe, *ut litteræ innovatæ insint innovantibus eòdem prorsus modò, ac si de verbo ad verbum ibi insererentur, ac exprimerentur*; hinc fit, quòd Breve *Demissas preces*, & n. 41. Constitut. *Pretiosus*, cum omnibus, & singulis in eis contentis, ex vi talis innovationis accipiant vim, & robur ipsius Constitutionis *Apostolicæ*; ac per consequens, quod detrahit tàm auctoritati Apostolicæ, quàm Scholæ D. *Thomæ* existimationi, quisquis post Decretum Summi Pontificis tales conclusiones defendit, aut enuntiat.

73. Secundò, quia incassum laborat, negotium aggrediens inutile futurum. Fas quippe non est agere causam, de quâ jam ex *Apostolatûs specula* pronuntiatum est à *Benedicto* XIII. cujus supremæ locutionis effectus in laudem, ac decus Scholæ Thomisticæ, nullâ posteriori revocatione valet intelligi cassatus, & revocatus. Id, quod plurimis exemplis probari posset, sequenti solo confirmo; desumpto ex Constitutionibus illis, quibus *Bonifacius* VIII., S. *Pius* V., & *Sixtus* V. ad honorem solemnium Doctorum Ecclesiæ evexerunt SS. DD. *Gregorium*, *Ambrosium*, *Augustinum*, *Thomam*, & *Bonaventuram*, quorum doctrina, ideò summæ auctoritatis est in Ecclesia, & talis, qualem illam explicat *Sixtus* V. in Constitutione pro D. *Bonaventura*, quæ incipit: *Triumphantis*; habet namque Catholicorum DD. doctrina ab Ecclesia auctoritatem, ut docet D. *Thomas* 2. 2. q. 10. art. 10. Demus ergo, quòd modò Ecclesia Constitutiones illas revocaret. Hâc revocatione factâ utique tollerentur illi effectus, qui in puncto disciplinæ, ex illis derivati sunt jure Ecclesiasticò positivò, & ab eo in sua persistentia, & conservatione pendent: quò circa tolleretur ille major cultus in Officiis Ecclesiasticis illis tributus: & pœnæ, quæ attentis illis Constitutionibus, responderent his, qui in lectionibus, sermonibus, ac aliis contemnerent, aut parvipenderent, vel etiam non suspicerent illorum Doctorum au-

auctoritatem contra Constitutionem *Sixti* V. Non tamen tolleretur illa auctoritas, quæ jam resultavit in scriptis horum Sanctorum DD.; quam quis corde revereri tenetur: nam hæc resultat ipso jure Divino ex infallibilitate Summi Pontificis: licèt, ut resultaret, opus fuerit, quòd emanaverint illæ Constitutiones, postea quoad id quod est juris positivi revocatæ. Sic in præsenti dicimus, quod postquam præconio Apostolicæ vocis locutus est *Benedictus* XIII. in laudem SS. *Augustini*, & *Thomæ*, & Scholæ Thomisticæ, & doctrinæ de gratia per se, & ab intrinseco efficaci, litteræ hujus Summi Pontificis publicatæ, & expeditæ, jam non subsunt quoad effectum auctoritatis doctrinæ, de quo in præsenti agitur, desideratæ illi à *Caducifero* revocationi. Quarè si hoc intendit, inanis est labor; oleum, & operam perdit. At cùm illius sit interpretari legem, cujus est condere, totum hoc dictum haberi volo salvâ debitâ reverentiâ Sedi Apostolicæ, quam usque ad extremum vitæ spiritum, Dei adjuvante gratiâ, ut humillimus Ecclesiæ filius, pro spiritu, quo in Ordine Prædicatorum, Angelicæ D. *Thomæ* doctrinæ lacte nutritus sum, servare profiteor.

§. IV.

Referuntur duæ Constitutiones Clementis *XII. quibus idem roboratur assumptum.*

74 NOn omittenda sunt promissa auctoritatis Pontificiæ documenta, quæ etsi notiora, silentio præterire non possumus; cùm & illa causam, quam hic gerimus, non mediocriter juvent. Et maximè, cùm sint SS. D. N. *Clementis* XII., quem Deus Ecclesiæ rectorem, ad publicam concordiam, & tranquillitatem, aut constituendam, aut conservandam, dignissimum constituit his nostris temporibus, in quibus Petri Navis, non placido mari, & secundis aspirantibus ventorum flatibus impulsa fertur; sed etiamnum procellis, turbidinibus, tempestatibus, licèt non omnino patentibus, & apertis, nihilominus tamen periculosis impetitur; dum tot hominum millia hæreticarum opinionum fluctibus involuti, improborum hominum sermonibus in laqueis erroris detinentur abscissi à corpore Ecclesiæ; non obstante quòd Summus Pontifex amoverit larvas, quæ priùs ipsos terruerant. Hunc ergo dignissimum Summum Pontificem, quem Deus elegit, ut converteret corda Filiorum ad Patres; ut eos, qui nefarium bellum adversus Constitutiones Apostolicas susceperunt, depositâ contumaciâ ad sanitatem reduceret; & quo Duce futurum speramus, ut novum hunc optabilem Ecclesia consequatur Triumpum; hunc, inquam, in duabus editis Constitutionibus, quarum prima incipit: *Verbo Dei scripto, & tradito*, & altera, *Apostolicæ Providentiæ*, docentem nos audiamus.

75. Si Breve *Benedicti XIII.* aurum sit, geminum Breve hujus Pontificis meritò gemmæ lucentes in auro vocari queunt; *Benedictus* siquidem *XIII.*, cùm esset Ordinis nostri amantissimus, ita verba sua mo-

moderatus erat, ut præter ea, quæ necessaria erant, bino doctrinæ Thomisticæ quasi Polo; prædestinatione, inquam, creaturæ rationalis ad finem supernaturalem omnino gratuita, & primæ causæ prævio influxu ad omne bonum; solidando, atque à calumniis vindicando, necessarium erat, aliud nil fecerit, quàm repetere Elogia Prædecessorum suorum Summorum Pontificum; eaque non oratorio more, ut quidam perperam de decessoribus ejus effutierant, sed *Apostolicæ vocis præconio, ex Apostolatûs specula* annuntiare. Et meritò, ac prudentissimè id fecit Optimus Pontifex. Prævidebat enim non defuturos, qui, si plus faceret, essent asserturi, ex privato affectu erga *S. Thomam*, atque Prædicatorum Ordinem profecta, non tanti esse facienda. At *Clemens XII.* ab omni illa suspicione vacuus, utpote qui nec Prædicatorum Ordinis Professor, nec ei Ordini præ cæteris affectus, ut ostendit in revocatione Bullæ *Pretiosus*, poterat liberiùs expatiari; prout fecit duplici præfata Constitutione, quæ si ab hoc opere abessent, mancum omnino, & mutilum meritò judicari deberet. Illas ergo Constitutiones æternæ gloriæ nobis futuras subjiciam, notisque pauculis illustrabo.

CLEMENS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Ad perpetuam rei memoriam.

VErbo Dei scripto & tradito innixam scientiam, res divinas, & mores Christiano homine dignos, ad rectam Ecclesiæ Ministrorum institutionem, & salutem animarum, solidè pertractantem, ejusque Doctores, ac Magistros, pietate venerabiles, commendari tunc maximè convenit, quum, ingruente falsorum dogmatum illuvie, Fides catholica, & Christiani mores, supremæ curæ nostræ commissi, periclitantur: quo loco Decessores nostri Romani Pontifices sanctum Christi Confessorem Thomam Aquinatem Ordinis Prædicatorum, & Ecclesiæ Doctorem, honoris causâ Angelici cognomento appellatum, semper habuerunt; eum propterea justis laudibus in suis Diplomatibus prosequuti, & præsertim Alexander IV. qui Thomam, adhuc viventem, per Dei gratiam thesaurum litteralis scientiæ adeptum pronunciavit, inque ejus vestigia subindè incurrentes alii Romani Pontifices subsequuti, Joannes XXII. Clemens VI. Urbanus V. Nicolaus V. Pius IV. & beatus Pius V. Sixtus V. Clemens VIII. Paulus V. Alexander VII. Innocentius XII. & Benedictus XIII. qui omnes, uno eum ore adprobantes, in sacris Ecclesiæ Fastis juxta, ac magnos Ecclesiæ Doctores, Gregorium, Ambrosium, Augustinum, & Hieronymum, Thomam quoque, ut vitæ probitate, & sanctioris Theologiæ scientiâ venerabilem, mirâque eruditione Ecclesiam Dei clarificantem, ac sanctâ operatione fœcundantem, coli voluerunt.

Itaque tanti viri doctrinam, in Conciliis etiam Oecumenicis celebratam,

bratam, debitis præconiis, rei publicæ causa nos quoque ornare cupientes, quum dilectus noster in Christo, ac fratris germani filius, Nereus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconus Cardinalis Sancti Hadriani, Corsinus nuncupatus, necnon æquè dilecti Ordinis Fratrum Prædicatorum Protector, flagitantibus ejusdem Ordinis Fratribus, Magistro & Procuratore Generalibus, Thoma Ripollio, & Guillelmo Moso, submissas preces nobis obtulerit, ut præcipuo quodam, & speciali modo ejusdem Sancti Viri doctrinam, in gymnasiis Ordinis eorumdem Fratrum Prædicatorum non unis regularibus, sed etiam externis sæcularibus Alumnis, illuc ad eam perdiscendam confluentibus, tradi solitam, pro nostra erga Beatum Thomam devotione, totumque Ordinem, de Ecclesia præclarè meritum, singulari benevolentiâ, ornare dignaremur, ut adolescentes, aliquo veluti præmio animati, ad Beati Thomæ doctrinam cum Dei gratia intellectu conspiciendam, alacriùs incumberent; quandoquidem nullum in iisdem gymnasiis præmium, nulla ipsis expedita via pateat ad eas Ecclesiæ dignitates consequendas, quæ in Sacræ Paginæ doctrina, lauream, quam vocant, licentiam, vel gradum publicè adeptis, aliàs de more conferri debent; Nos hujusmodi precibus, pietate, ac justitiâ subnixis, annuere volentes, ad amplificandum sub tanto Magistro probæ, incorruptæque doctrinæ studium inter juvenes, divino famulatui per sacratiores Disciplinas addictos, motu proprio, ex certa scientia, & mera voluntate nostra, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, in quibuscumque gymnasiis, scholis, studiis, & collegiis Ordinis Fratrum Prædicatorum, extra cæteras Studiorum generalium Universitates erectis, vel erigendis concedi, extendi, & prorogari volumus, ac decernimus pro externis quibuscumque sæcularibus, in iisdem gymnasiis Theologicæ facultati toto triennio absolutam operam dantibus, omnia & singula Apostolica privilegia, ab Antecessoribus nostris Romanis Pontificibus concessa, juxta consuetudinem, & methodum præscriptam, vel præscribendam ab eodem Generali Ordinis Prædicatorum Magistro, ut post præmissum diligens probationis examen, laurea Doctoralis, seu Magistralis, præsentatura, licentia, baccalaureatus, atque alii gradus consueti in sacra Theologia liberè, & licitè conferantur: quos quidem gradus iis pares esse volumus, qui in hoc nostro Archigymnasio & Academia, Romanæ Sapientiæ nuncupata, quibuscumque Scholaribus solemni cæremonia conferri solent: idemque hoc privilegium omninò valere statuimus in quibuscumque insignioribus Civitatibus, & Locis, in quibus sæculares juvenes Theologicæ facultati operam daturi, Scholas Ordinis Fratrum Prædicatorum frequentare permittuntur, sive pauperes, sive etiam divites sint, quos Universitatum Officiales ad gradus promovere fortasse recusaverint; etiamsi alias in iisdem locis publicæ hujusmodi, & ordinariæ studiorum Universitates eis pateant; itaut postquam iidem sæculares, & externi juvenes, sine præjudicio quorumcumque jurium, ipsis Universitatibus de more persolvendorum, à qua solutione divites eximi non debent, ad jam dictos gradus solemni cæremonia probati, ac promoti fuerint, de eadem re, ac facul-

tate prælegere, disputare, ac alios quoscumque actus, ad id necessarios, ubique facere possint, omnibusque & singulis privilegiis, prærogativis, immunitatibus, exemtionibus, libertatibus, præcedentiis, favoribus, gratiis, & indultis uti, potiri, & gaudere possint, quibus alii, prævio diligenti examine, in studiorum generalium Universitatibus, juxta earumdem leges, ordinationes, usus, ritus, & mores, de jure, vel consuetudine, aut alias quomodocumque utuntur, potiuntur, & gaudent in omnibus, & per omnia, nullo prorsus discrimine, ac si gradus suos in publicis Universitatibus, & non alibi, accepissent, hac una in re, si, & quatenùs unquam fortasse opus esset, propterea derogantes Constitutioni nostræ, pridem editæ, quæ incipit: Romanus Pontifex.

Præsentes quoque litteras, & in eis contenta, & expressa quæcumque, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, vel intentionis nostræ, etiam ex eo, quod causæ, propter quas illæ emanarint, coram nobis, vel alibi adductæ, verificatæ, & justificatæ, ac quicumque in præmissis, & circa ea interesse quomodolibet habentes, seu habere prætendentes, ad id vocati, & auditi non fuerint, & consensum suum eisdem non præstiterint, aut quovis alio, quantumvis substantiali defectu, fortasse laborarent: sive etiam ex eo, quod in eis solemnitates, ac quævis alia servanda, & adimplenda, servata, & adimpleta non fuerint, aut ex quocumque alio capite, vel causa etiam, quantumvis legitima, justa, & privilegiata, quæque ad id exprimenda esset, expressa non fuerit, notari, impugnari, invalidari, in jus, vel controversiam vocari, ad viam, & terminos juris reduci, aut in illas quodcumque juris, vel facti remedium, aut oris aperitio impetrari: neque illas sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus comprehendi possint; sed semper excipi debeant, & quotiescumque emanaverint, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè integratas, ac de novo etiam sub quacumque posteriori data per dictos Ordinis Fratrum Prædicatorum, Magistrum, ac Procuratorem generales, pro tempore existentes, quandocumque eligenda, concessas, validas, & efficaces fore & esse, suosque plenarios, & integros effectus in omnibus, & per omnia sortiri, & obtinere, dictisque Fratribus, ac sæcularibus apud eos, ut prædicitur, theologicæ facultati triennalem operam dantibus, & ad gradus hujusmodi, ut præfertur, promovendis, aliisque, ad quos nunc spectat, & imposterum quomodolibet spectabit, in omnibus, & per omnia plenissimè suffragari volumus. Sicque & non alias per quoscumque Judices ordinarios, vel delegatos, quâvis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, ac prædicti Ordinis Prædicatorum pro tempore existentem protectorem, aliosque Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, Vicelegatos, & Sedis Apostolicæ Nuncios, sublatâ eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, definiendi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, definiri, & interpretari debere: & quidquid secus super his à quoquam quâvis

aucto-

auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Non obstantibus, quatenùs opus sit, una, de non concedendis gratiis ad instar, & altera, Nostris & Cancellariæ Apostolicæ regulis de jure quæsito non tollendo, ac etiam in synodalibus, provincialibus, generalibus, universalibusque Conciliis, editis, vel edendis, specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis quibusvis personis, alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, approbatis, & innovatis: quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, earumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, earum tenores eisdem præsentibus, etiam pro plenè, & sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, latissimè, & plenissimè, ac specialiter, & expressè motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, derogamus, cæterisque contrariis, quibuscumque.

Volumus autem, ut ipsarum præsentium transumptis, etiam impressis, alicujus in dignitate Ecclesiastica constitutæ personæ sigillo, & Notarii manu obsignatis, vel etiam, saltem extra Italiam, sigillo, & subscriptione Magistri Ordinis, aut Provincialium ejusdem Ordinis pro tempore, munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ adhiberetur præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis, extensionis, prorogationis, voluntatis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo trigesimo tertio, quinto Kalend. Septembris. Pontificatûs nostri anno quarto.

A. Card. Prodatarius. F. Card. Oliverius.

VISA

De Curia J. Archiep. Ancyranus.

Stivanus.

Loco ✝ Plumbi.

Registrata in Secret. Brevium.

76. Nota primò, quod initium suæ Constitutionis sumpsit prudentissimus, & perspicacissimus Pontifex ex Brevi *Benedicti* XIII. *Demissas preces*, idque, ut ostenderet per Breve *Romanus Pontifex*, quò revocatur certo sensu Bulla *Pretiosus*, nullo modo censeri revocatum Breve *Demissas preces*. Sed accuratè observandum, quòd cùm *Benedictus* XIII. solùm dixisset Scholam Thomisticam commendabili studio gloriari, bina illa famosa Angelicæ doctrinæ capita, ab ipsis SS. Docto-

 ribus

ribus *Augustino*, & *Thoma* se hausisse, & *Verbo Dei* &c. consonas esse, *Clemens* XII. absolutè sic denotat: VERBO DEI SCRIPTO, ET TRADITO INNIXAM SCIENTIAM &c. de doctrina S. *Thomæ* loquens.

77. Secundò nota, quòd licèt explicitè non fiat mentio de illis duobus doctrinæ nostræ capitibus, implicitè tamen dicuntur *Verbo Dei scripto, & tradito innixa*. Quomodò enim doctrina aliqua in communi dici potest innixa verbo Dei, si præcipua puncta, & characteristica, non forent eidem verbo Dei innixa? Deindè, qui posset Pontifex studentes ad hanc doctrinam in Collegiis, Scholis, Studiis Ordinis Prædicatorum, propositis maximis præmiis allicere, si aut ibi non traderetur vera doctrina S. *Thomæ*, aut non esset illa doctrina solida, inconcussà, Scripturis, & Patribus innixa? Aut quomodò potuisset Pontifex Summus, in decisionibus circa doctrinam Fidei, & morum infallibilis, vocare doctrinam, locis dictis tradi solidam, PROBAM, ET INCORRUPTAM? Novum ergo hic habemus fundamentum, Judicis infallibilis sententià solidatum, credendi doctrinam, de qua agimus, esse VERBO DEI SCRIPTO, ET TRADITO INNIXAM.

78. Hic omittere nefas foret insignem fraudem *Caduciferi* circa privilegium graduum conferendorum. Dicit enim pag. 465. *Cùm intentum SS. D. N. Clementis PP. XII. unicè fuisset revocare Bullas, quæ .... visa ipsi sunt turbationes aliquas excitare; & privilegium graduum conferendorum .... Hæc non haberet, & jam pridem à Gregorio XIII., Paulo V., & Innocentio X. memoraretur indultum; vix opus esse videbatur, ut denuò à præsenti Summo Pontifice P. N. assereretur, nisi quatenùs religiositas RR. PP. Prædicatorum rem vellet omni etiam existimato offendiculo liberatam*. Quibus verbis subdolè insinuat nihil aliud concessum esse Ordini Prædicatorum à *Clemente* XII. feliciter regnante, quàm olim fuerat concessum per *Gregorium* XIII., *Paulum* V., & *Innocentium* X., quod manifestè falsum est. Nam dicti tres Pontifices, ut constat ex num.42. Bullæ *Pretiosus* tale Privilegium conferendorum graduum solùm concesserant Fratribus ejusdem Ordinis Prædicatorum Provinciæ S. *Antonini* de novo Regno in Civitate S. *Fidei*. At *Clemens* XII. sic ait: *In quibuscumque Gymnasiis, Scholis, Studiis, & Collegiis Ordinis Fratrum Prædicatorum extra cæteras Studiorum Generalium Universitates erectis, vel erigendis concedi, extendi, & prorogari volumus, ac decernimus pro externis quibuscumque Sæcularibus .... Idem hoc privilegium omninò valere statuimus in quibuscumque insignioribus Civitatibus, & Locis, in quibus Sæculares Juvenes Theologicæ facultati operam daturi, Scholas Ordinis Fratrum Prædicatorum frequentare permittuntur, sive pauperes, sive etiam divites sint, quos Universitatum Officiales ad gradus promovere fortasse recusaverint; etiamsi aliàs in iisdem locis publicæ hujusmodi, & ordinariæ Studiorum Universitates eis pateant* &c. Post tam expressam, & solemnem Concessionem, & extensionem hujus Privilegii ad omnes Scholas, Gymnasia, Collegia Ordinis Prædicatorum *Caducifer* composito ad decipiendum sermone, *Vix*, inquit, *opus esse videbatur*, *ut*

ut denuo à præsente Summo Pontifice P. N. assereretur; nisi quatenùs Religiositas PP. Prædicatorum rem vellet omnii etiam existimato offendiculo liberatam. Apage turpem, ac insidiosum adulatorem, ac fraudulentum Expositorem. Hæc ex prima Constitutione *Clementis* XII. Sequitur Breve secundum, quòd Adversariis nostris, post Summum Pontificem scilicet, acceptum referimus.

CLEMENS PAPA XII.

Ad futuram rei memoriam.

Apostolicæ providentiæ officio à Prædecessoribus Nostris fel. record. Clemente XI., & Benedicto XIII. sapienter impenso ad dissipandas Novatorum calumnias, & artes, per quas Inducta proscriptis erroribus Catholicorum dogmatum larva, & Sanctorum Doctorum illustria nomina obtendentes, simplicium animos à debita Constitutioni, quæ incipit Unigenitus, *obedientia deterrere moliebantur, Nos paternâ quoque sollicitudine inhærentes, magnoperè dolemus, tenebras à dissensionis filiis offusas nondum ex quorundam mentibus satis esse discussas; sed plerosque etiam nunc intolerabili pertinaciâ contendere, censuris laudatæ Constitutionis doctrinam Sanctorum Augustini, & Thomæ de Divinæ Gratiæ efficacia esse perstrictam. Ut igitur nullas caritatis partes ad revocandos errantes Nobis reliquas faciamus, universis, & singulis Christifidelibus quacumque dignitate, etiam Episcopali, & majori fulgentibus in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipimus, & sub Canonicis pœnis mandamus, ne disputantes, aut docentes sive in Scholis, sive in concionibus, sive scriptis editis, sive aliter propositiones defendant, aut enuncient, quæ antedictas Novatorum calumnias firmare, ac promovere possint. Mentem tamen eorundem Prædecessorum Nostrorum compertam habentes, nolumus aut per Nostras, aut per ipsorum laudes Thomisticæ Scholæ delatas, quas iterato Nostro judicio comprobamus, & confirmamus, quidquam esse detractum cæteris Catholicis Scholis diversa ab eadem in explicanda Divinæ Gratiæ efficacia sentientibus, quarum etiam erga hanc Sanctam Sedem præclara sunt merita, quominus sententias ea de re tueri pergant, quas hactenus palàm, & liberè ubique, etiam in hujus Almæ Urbis luce, docuerunt & propugnarunt. Quamobrem fel. record. Pauli V., & aliorum Prædecessorum Nostrorum ad restinguendum dissensionum fomitem vestigia prosequentes, & saluberrima mandata renovantes, auctoritate quoque Nostrâ omnibus, & singulis superiùs expressis interdicimus, & prohibemus sub iisdem pœnis, ne vel scribendo, vel docendo, vel disputando, vel aliâ qualibet occasione notam, aut censuram ullam Theologicam iisdem Scholis diversa sentientibus inurere, aut earum sententias conviciis, & contumeliis incessere audeant, donec de iisdem controversiis hæc Sancta Sedes aliquid definiendum, ac pronunciandum censuerit. Pacem siquidem, quam cum veritate diligendam Dominus præcepit, inter Ca-*

Catholicæ Ecclesiæ Filios fovere, & communire debemus, & curamus; ut conjunctis diversarum licet Scholarum studiis firmiùs sit adversus erroris insidias præsidium. Propterea locorum Ordinariis, Inquisitoribus, cæterisque Judicibus Ecclesiasticis injungimus, ut altercationes, & contentiones, quæ, disputationis æstu animos abripiente, in Christiani populi scandala erumpere possent, per Canonica remedia compescant; iisdem facultatem ad id necessariam, & opportunam impertientes; in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die secunda Octobris M.DCC.XXXIII. *Pontificatus Nostri Anno Quarto.*

C. Archiepiscopus Emissenus.

79. Hìc primò Summus Pontifex dolorem exprimit, quòd cùm *Clemens* XI., ad purgandas Orbis Catholici Provincias, ad omnes impiorum dogmatum fibras eliciendas, omnes radices evellendas, atque excidendas, toto pectore incubuerit Constitutionibus suis; necnon *Benedictus* XIII. Brevi *Demissas preces*; eò quòd plerique intolerabili pertinaciâ contendere ausi sint, censuris laudatæ Constitutionis *Unigenitus* doctrinam SS. *Augustini*, & *Thomæ* de Divinæ gratiæ efficacia esse perstrictam; ut pestilentissimas voces istas, quæ quasi contagione quâdam paulatim serpunt, auctoritate suâ dissiparet, & extingueret, quibus Novatores calumnias struebant contra Sedem Apostolicam; jam hic proponit, ac sententias SS. *Augustini*, & *Thomæ*, laudesque suorum Prædecessorum delatas Thomisticæ Scholæ, nedùm *iterato judicio suo* comprobat, & confirmat; verùm etiam sub Canonicis pœnis prohibet, nequis audeat notâ, aut censurâ inurere, vel convitiis, aut contumeliis lacessere sententias præfatas. Porrò in hoc solo Brevi iterum excedit *Clemens* XII. nostrum *Benedictum* XIII. Hic in suo Brevi *Demissas preces* solùm vetuerat, nequis in posterum *eo nomine*, (scilicet SS. *Augustini*, & *Thomæ* inconcussa, tutissimaque dogmata censuris Constitutionis *Unigenitus* esse perstricta) *calumnias struere, & dissensiones serere audeat*. *Clemens* verò XII. in hoc Brevi ait: *Universis, & singulis Christifidelibus, quâcumque dignitate, etiam Episcopali, & majori fulgentibus, in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipimus, & sub Canonicis pœnis mandamus, nè disputantes, & docentes, sive in Scholis, sive in Concionibus, sive scriptis editis, sive aliter propositiones defendant, aut enuntient, quæ antedictas Novatorum calumnias firmare, ac promovere possint*. Sic ille expressè loquens de doctrina SS. *Augustini*, & *Thomæ* circa gratiam per se efficacem, ut clarè constat.

80. Videat autem *Caducifer*, ut hoc obiter dicamus, an ipse non impegerit in hanc Pontificis Constitutionem, adeòque incurrerit pœnas ibidem contravenientibus inflictas; dum non solùm ita de Thomistarum sententiis loquitur, ut calumnias Novatorum videatur firmare, ac promovere, sed temerariam censuram operibus Patris *Suarez* à *Theophylo Raynaudo*, ut aliqui suspicantur, intrusam, audet repetere laudando etiam Auctorem illius à modestia pag. 293. num. 79. his verbis: *Unde immeritò tam altè conqueritur R. Massouliè q. 9. art. 1. de mo-*

modestissimo Suario, quasi terminos totius moderationis excesserit, dum in suo opere de auxilio efficaci cap. ult. inquit: Talem physicam præmotionem, gratiam sufficientem, libertatisque usum de medio tollere; ac proinde Hæreticis hujus temporis favere, ideoque dignam esse, ut per Ecclesiæ censuram damnetur, vel potius damnata declaretur... Nam licet non sub ea voce, sub aliis æquivalentibus jam damnata est. Sed dimittamus hominem illum ad propriæ conscientiæ tribunal. Nobis sufficiunt quatuor Pontifices Summi, qui doctrinam nostram ab his calumniis abundè liberarunt, declarando eam Decretis illis, quibus *Janseniani*, & *Quesnelliani* errores damnantur, nequaquam attingi; quorum Decreta, ut rectam, Regiamque Divinæ justitiæ viam sine erroris offensa teneamus, veluti inextinguibiles quædam, semperque lucentes faces, sequenda sunt debitâ obedientiâ. Imo, cùm hujus temporis Hæretici *Lutherani*, *Calvinistæ*, *Jansenistæ* damnati sint, quòd eliminarint gratias verè sufficientes, atque liberum voluntatis arbitrium subverterint; cùm Pontifices, ut vidimus, doctrinam, quæ in Scholâ Thomisticâ hodie traditur, & semper tradita fuit splendidis laudibus extollant, velut *Verbo Dei scripto, & tradito* consonam; Summorum Pontificum, Conciliorum Decretis, ac SS. Patrum, nominatim *Augustini*, & *Thomæ* auctoritate fulcitam; per infallibilem consequentiam sequitur, gratiam per se, & ex vi sua intrinseca efficacem, eo modo quo explicatur hoc tempore & semper explicata fuit, apud Thomistas, nec gratiam sufficientem, nec libertatis usum de medio tollere: cùm etiam Privilegio singulari Scholam nostram ornare, & donare dignatus sit *Clemens XII.*, auctoritate scilicet conferendi Academicos gradus, illis omnino pares, qui in Archigymnasio Romanæ Sapientiæ, conferuntur: ut hoc præmio allecti ingenui adolescentes, eam doctrinam ibidem avidiùs, ac frequentiùs hauriant imposterum. Si namque in hoc gravissimo Theologico puncto deflectit nostra Schola à genuina mente D. *Thomæ*: quomodò subsistit motivum Privilegii ad amplificandam doctrinam D. *Thomæ* dati?

81. Sed diligenter notari velim, & observari illa verba hujus Brevis, quibus *Caducifer* majusculis litteris apposuit, NOTA, ubi Sapientissimus Pontifex, quia laudes ab ipso, & Prædecessoribus ejus Thomisticæ Scholæ delatæ non per omnia æquivalent ultimæ, & finali definitioni doctrinæ Scholæ nostræ, vetat sub Canonicis pœnis, nè notam, aut censuram ullam Theologicam Scholis diversa sentientibus inurere, aut earum sententias conviciis, & contumeliis incessere audeant; *Donec de iisdem controversiis Sancta Sedes aliquid definiendum* finaliter, *& pronuntiandum censuerit*. Ubi, inquam, observari velim, quod dicatur: laudes Thomisticæ Scholæ à se, & Prædecessoribus delatas: nè ultra aliquis præsumat distinguere inter laudes D. *Thomæ*, & Thomisticæ Scholæ; sicut refractarii Sanctæ Sedis distingunt, sed pessimè, inter doctrinam Cathedræ *Petri*, & sedentis in Cathedra. Ex quibus ulteriùs sequitur, quòd approbationes doctrinæ S. *Thomæ* à variis Pontificibus emanatæ sint totidem approbationes doctrinæ, quæ in Scholis Thomisticis ho-

hodie traditur. Cùmque S. *Thomas* vestigia S. *Augustini* secutus sit, ut *Urbanus* V. ad *Tolosanos* scribit, rursus inferre licet approbationes doctrinæ S. *Augustini* esse totidem approbationes doctrinæ Thomisticæ Scholæ. De primo ergo ad ultimum concludamus sic: Id, quod Romani Pontifices in Decretis suis doctrinalibus statuunt, & definiunt, id tale esse, quale ipsi asserunt, moraliter saltem, certum est; v. g. dum Pontifex Brevi suo declarat aliquam doctrinam esse probabilem, probabiliorem, aut veram; aut si declaret aliquam doctrinam esse falsam, scandalosam, erroneam, temerariam &c. moraliter, ad minimum, certum est, doctrinas illas respectivè esse, aut probabiles, probabiliores, veras; aut falsas, scandalosas, erroneas &c. Stantibus ergo Summorum Pontificum Decretis, mox recensitis, moraliter, ut minimum dicam, certum erit doctrinam Scholæ Thomisticæ etiam hodiernæ (quod addo, quia *Caducifer* prætendit Thomistas olim tradidisse aliud genus gratiæ per se efficacis, & Prædestinationis, quam de facto tradunt) in principalibus suis punctis, de gratia vi suâ efficaci, & prædestinatione ad gloriam omnino gratuita, infinitis parasangis distare à doctrina *Lutheri*, *Calvini*, *Jansenii*, *Quesnelli*: non tollere gratias sufficientes, quales Ecclesia agnoscit contra illos hæreticos, nec libertatem, nec meritum, aut demeritum: eam doctrinam esse haustam ex SS. Ecclesiæ DD. *Augustino*, & *Thoma*: esse conformem Decretis Summorum Pontificum, Conciliorum, SS. Patrum: esse *innixam Verbo Dei scripto*, & *tradito*; quia omnia illa laudati Summi Pontifices de doctrina hodierna Thomistica affirmant. Hæc omnia attentiùs considerata à veris Discipulis horum SS. Patrum, ac Ecclesiæ Doctorum, qui ex pio erga tantos viros affectu eorum doctrinam student totis viribus ampliare, & qui *Petrum* per Romanos Pontifices sibi videntur audire loquentem, faciunt eis hanc doctrinam certò credibilem. Eximium certè, ac egregium excellentiæ & auctoritatis hujus doctrinæ argumentum! Pudeat ergo affectare nomen Discipuli SS. *Augustini*, & *Thomæ*, & in his punctis ab eis discedere: pudeat magis gaudere, dum alii discedunt, & longè maximè hortari, & instigare alios ad illos SS. PP. deserendum, prout *Caducæi Theologici* Auctor ubique facit, propositis etiam quorumdam antiquorum exemplis, qui S. *Thomam*, in minutiis tamen, & eô tempore, quô ejus doctrina non erat tam magnificè, ut modò, à Summis Pontificibus approbata, deseruerunt. Hoc enimverò est contradicere Pontifici, qui omnes invitat ad S. *Thomæ* doctrinam sectandam. Sed, ut dixi, non sine causa gladium portat.

§. V. *Ter-*

§. V.

Tertium credibilitatis argumentum ex Patrum & Theologorum consensu.

82. N*Ihil novandum, nisi quod traditum est. Hoc proprium Christianæ modestiæ, & gravitatis, non sua posteris tradere, sed à majoribus accepta servare*, prudenter, & sapienter dixit *Vincentius Lirinensis* Commonit. cap. 9. quod sanè maximè tenet in veritatibus à majoribus acceptis, quæ fidei intimæ, vel conjunctæ quodammodo sunt, quæ nempè illustrari, confirmari, non contrariis opinionibus labefactari debent. *Sed forsitan dicit aliquis*, inquit Auctor iste cap. 27. *Nullusne ergo in Ecclesia Christi profectus habebitur Religionis?* Cui obiectioni ipse statim respondet: *Habeatur planè, & maximus. Sed ita tamen, ut verè profectus sit ille fidei, non permutatio. Siquidem ad profectum pertinet, ut in semetipsa unaquæque res amplificetur, ad permutationem verò, ut aliquid ex alio in aliud transvertatur.* Quem profectum immediatè explicat, & dicit consistere *in eodem dogmate, eodem sensu, eademque sententia*. At forsan & nobis reponent Adversarii cum eodem *Vincentio* cap. 39. *antiquam SS. PP. consensionem non in omnibus divinæ legis quæstiunculis, sed solùm certe, præcipuè in fidei regula magno nobis studio, & investigandam esse, & sequendam.* Ita sane est; sed numquid, ut elegantissimè dicit *Ludovicus Thomassinus* de Deo, Deique proprietatibus lib. 9. cap. 2. *has quæstiunculas esse volent, ubi de prædestinatione, & gratia divina, ubi de humana libertate, ubi de salutis humanæ summa vertitur? His illuminandis totus Augustinus, quantus quantus est, incubuit, & toto insudavit annorum viginti spatio: his Prosper, & Fulgentius; his præcipui deinceps omnes Antistites, & Scriptores Catholici invigilavêre summo studio: his Schola Theologica jam inde à cunabulis suis tota virium contentione lucem aliquam affundere certavit, & certat etiam nunc indefessa, & has esse quæstiunculas ajent? Enim verò quid ipsi fidei substantiæ, vel penitiùs, vel conjunctiùs, quàm humanæ libertatis cum divina gratia conciliatio? Atqui huc pertinent omnia, quæ vel Augustinus, vel vetustiores Patres de prædestinatione, & efficacia gratiæ disputarunt. An quæstiunculas, & quisquilias nauci faciendas garrient, ubi de Scripturæ divinæ capitum principaliorum explanatione, de toto penè Paulinarum Epistolarum contextu, in diversos, & contrarios sensus contorquendo, vel ad unam, sinceramque & Patribus approbatam sententiam vendicando laboratur? Ergo illa quoque hic valeat regula ejusdem Vincentii, ut in interpretandis Scripturis Catholicæ, Apostolicæque Ecclesiæ sequamur universitatem, antiquitatem, consensionem.* Valeat utique; cùm PP. & Theologorum antiquorum menti inhærere, debeat esse certissima, & magis expedita veritatis exquirendæ regula in hac

hac gravissima quæstione. Et maximè cùm huic majorum doctrinæ confidens *Augustinus* pugnaverit contra *Pelagianos*. Etenim *Juliano* redarguenti ipsum, quòd à præceptorum suorum doctrina nec minimum discreparet, sic respondet lib.6. contra *Julianum* num. 21. *Magnam te mihi putas invidiam comparare, cum dicis, nihil me à meo Præceptore differre. At ego in laudem meam tua sumo convitia, &c. Præceptores meos negare non debeo, qui me ad hoc Joannis Apostoli dictum intelligendum suo litterario labore juverunt. Meus Præceptor est Cyprianus, qui dicit &c. Meus est Præceptor Ambrosius, cujus non solùm libros legi, sed verba etiam loquentis audivi &c. Ego adversus te, & meam defendo, & illorum fidem, quos palàm times habere inimicos, & invitus pateris Judices*. Hæc *Augustinus*; ex quibus perspici potest, quòd in dogmate de prædestinatione nihil fideles docere voluit à se excogitatum, vel quod Patribus antiquis adversum crediderit.

83. Etenim si Apostolicas traditiones venerari velimus, ubi expressè in Sacris Litteris non habentur, alia non apparet via, quàm communis Patrum consensus, quibus, ne quid minus nobis deesset de gloria veritatis, & ad nostram eruditionem de ejus cognitione, Deus contulit Scripturarum scientiam, intellectum, & cognitionem, ut nobis manifestam facerent veritatis claritatem. Ita ad Africanos Episcopos scribit Summus Pontifex *Zosimus* Epist. 3. *Charitatem vestram tàm Apostolicæ Sedis auctoritate, quàm mutua amoris affectione commoneo, ut jam ingenia vestra Sanctarum omnium Scripturarum, quæ secundùm traditionem Patrum, atque majorum præcepta sunt, præceptis, observationibusque sufficiant. Quid illic non abundans? Quid non Dei spiritu, & vocibus plenum sit. Nisi libet unumquemque plus sibi credere, suoque de sui uti judicio*. Hoc sanè maximè necessarium, dum ad indaginem efficaciæ gratiæ quis pervenire desiderat; vel quia humana mens mortalitatis tenebris involuta, ad hoc incomprehensibile ascendere aliter non valet: & ut consona, & uniformis priscis Ecclesiæ Patribus, & Magistris fidei sit nostris temporibus doctrina gratiæ, ne gratiam prædicemus, qualem quis sibi fingit, non qualem veritas dicit, & Ecclesia docet.

84. Conferantur Patrum sententiæ, de quibus plura diximus superiùs disp.9. Dub.1. qui tametsi diversis temporibus, & locis floruerunt, in eadem permanserunt doctrina: quibus meritò assentiri debemus, & quidquid ipsi uno, eodemque consensu apertè, frequenter, perseveranter tenuisse, scripsisse, docuisse, noverimus, id nobis quoque, & posteris omnibus credendum esse proculdubiò intelligamus: cùm hæc de gratia doctrina ex animo in animum nobis semper commendata sit. Tot, ac tanta sunt Sapientùm testimonia, ut deficeret mihi tempus, si cuncta vellem recensere: undè brevitati studens hæc pauca seligo. Divus *Gregorius Magnus* lib. 11. moral. super *Job.* cap 5. *Benè autem subditur*, inquit, *si incluserit hominem, nullus est, qui aperiat: quia sicut nemo obsistit largitati vocantis, ita nullus obviat justitiæ relinquentis. Includere itaque Dei, est clausis non aperire; obdurare quippè*

per

per justitiam dicitur Deus, quando cor reprobum per gratiam non emollit. *Cassiodorus* super Psal. 50. *Si à nobis esset bonæ voluntatis initium, nos magis poneremus fundamentum, ubi ædificaret Dominus: quod certè nulla potest mentis sanitas approbare. Illi obedienter audiunt, quos ipse facit audire. Illi proficuè capiunt, qui munus divinitatis accipiunt. Nam post vitiatam humani generis naturam, liberi arbitrii salutiferam partem Dominus tribuit, & operationem ipsius suâ pietate concedit. Hæc quidèm latiùs B. Augustinus, hæc doctissimus Hieronymus, hæc Prosper consensu generalitatis divino munere docuerunt.* Et ad verba illa Psal. 64. *Beatus, quem elegisti, & assumpsisti,* sic illud *elegisti*, exponit: *ut hanc electionem nemo suis meritis applicaret: sicut, &c. Quia nequeunt illuc introire* (in atria Domini) *nisi quos cœlestis misericordia dignatur eligere.* Et ad illa verba Psal. 92. *Parata Sedes tua ex tunc; Parata*, inquit, *significat prædestinationem, quia totum in illa veritate consistit, quidquid in administratione mundi venire contigerit.*

85. S. *Prudentius* Episcopus *Trojanus* eamdem apertissimè docet doctrinam in Epist. ad *Hincmarum*, & *Pardulum*, quæ legitur to. 2. *Mauguini* par. 6. *Hoc primum*, inquit, *præcipueque moneo, & postulo, ut doctrinam Beatissimi Patris Augustini omnium absque ulla dubietate undecumque doctissimi, Sanctarum Scripturarum auctoritati in omnibus concordissimam (quippè nullus Doctorum abstrusa earum scrupulosiùs rimatus, diligentiùs exquisierit, veriùs invenerit, veraciùs protulerit, luculentiùs enodaverit, fideliùs tenuerit, robustiùs defenderit, effusiùs disseminaverit) vestri Pontificatûs tempore commento quolibet impugnari non permittatis: quando tanto cœlestis gratiæ munere donata existit, ut nullô cujusquam conamine ullatenùs evelli possit: cùm eam, & Apostolicæ Sedis sublimitas, & totius Ecclesiæ Catholicæ unitas, auctoritate concordissimâ approbarint: adeo ut nullus ei singulariter, verùm Universitati Ecclesiæ Catholicæ cum ea, & in ea queat anniti.* Et immediatè referens laudes, quibus, & celebratus fuit *Augustinus* à Summis Pontificibus *Innocentio*, *Zosimo*, *Bonifacio*, *Cælestino*, & *S. Gregorio*, addit: *Cùm aliqui Gallorum nequaquàm prædestinationem perditorum reprehenderint, sed Sanctorum prædestinationi novô colludiô derogare maluerint, quorum insanæ præsumptioni memorabilis idem Augustinus Doctor eximius, petentibus Prospero, & Hilario, orthodoxe respondens, duos libros, alterum de prædestinatione Sanctorum, alterum de dono perseverantiæ plenissimè, fidelissimèque confecit: in quibus perpauca de prædestinatis ad interitum, quàm plura verò de prædestinatis ad gloriam verissimè disseruit.* Hic etiam Episcopus cùm interesse non posset ordinationi *Raneæ* Parisiensis Episcopi, eidem consensum exhibuit, eâ tamen conditione, ut se addictum Sanctor. Patrum doctrinæ circa gratiam testaretur Episcopus, & specialiter quatuor capita tueri, ac defendere subscriberet; ut constat ex sequentibus verbis: *Præsentiam cæteris, atque Legato nostræ Ecclesiæ Presbytero Arnoldo mei consensûs præsentiam eatenùs exhibeo, ut his, qui or-*

ordinandus est, Apostolicæ Sedis omnibus institutis, & Beatorum Patrum Innocentii, Zosimi, Bonifacii, Sixti, Leonis, Gelasii, Cælestini, Gregorii, Hilarii, Ambrosii, Augustini, Isidori, Primasii, Fulgentii, Gregorii, Hieronymi, Cassiodori, Bedæ, aliorumque adæquè Catholicorum, atque Orthodoxorum virorum scriptis, & dictis, ac specialiter super quatuor capitulis, quibus omnis Ecclesia Catholica adversùs Pelagium, ejusque Hæreseos sequaces pugnavit, ac vicit..... confitendo subscribere, subscribendo confiteri voluerit, ejusmet ordinationi consentaneum esse profiteor. Sin aliàs, prorsùs neque assentior, neque fidelibus Christianis assentiendum suadeo. Primum autem ex quatuor Capitulis est sequens: *Ut sine ipsa nihil boni nos posse nullatenus aut cogitare, aut velle, aut operari sciamus.* Secundum verò: *Ut Dei omnipotentis altissimò, secretóque consiliò credat, atque fateatur, quosdam Dei gratuità misericordià ante omnia sæcula prædestinatos ad vitam; quosdam imperscrutabili justitià prædestinatos ad pœnam; ut id videlicet, sive in salvandis, sive in damnandis prædestinaverit, quod se præscierat esse judicandò facturum, dicente Prophetà: Qui fecit, quæ futura sunt.* Et relatis duobus aliis Capitulis, sic concludit: *Et licèt quædam sint alia, quibus in Pelagio damnatis universaliter Ecclesia consenserit, fategerit, atque subscripserit, hæc tamen specialiter adversùs eum, ejusque complicem per Apostolicam Sedem, instantià Beatissimi Aurelii Carthaginensis Episcopi, atque Augustini cum aliis 214. Episcopis ab ejus pravissimis sensibus eruta, vindicata, & multis tam Epistolis, quàm libris toto Orbe vulgata, omnis, hodieque gaudet, confitetur, prædicat, & tenet, atque tenebit Ecclesia.*

86. Beatus *Lupus* Abbas Ferrierensis in Diœcesi Senonensi scribens *Hincmaro* Archiepiscopo Remensi, ut legitur tom. 1. *Mauguini* par. 19. sic ait: *Hæc verissima videtur sententia, ut prædestinatio sit in bonis, juxta intellectum doctissimi Augustini, gratiæ præparatio. Prædestinatio autem in malis, secundùm nostram capacitatem gratiæ subtractio. De quibus idem certissimus Auctor ita sensit: quibus non vult subvenire, non subvenit, de quibus in sua prædestinatione aliud judicavit, ita tamen, ut in utrisque Creator æquissimus inveniatur, dum & aliis gratiam misericordià impertitur, & istis eamdem gratiam, quamquam occultò, justò tamen judiciò, non largitur.... Cùm ergo communiter omnes damnati simus, cujus nostrum vult Deus miseretur, & quem vult indurat; hoc est, in propria duritia derelinquit. Miseretur magnà bonitate, indurat nullà iniquitate.... Nemo tamen opinetur, aut justis, aut reprobis prædestinationis veritate fatalem necessitatem induci, cùm in utrisque suspicionem necessitatis libertas voluntatis excludat. Siquidem electi accipientes à Deo & velle, & perficere libenter agunt, undè sempiternum præmium consequantur, perversi autem deserti ab eodem Deo, non inviti, sed & ipsi libenter agunt: undè in æternum meritò puniantur. Quis verò, nisi, ut mitiùs loquar, tardissimus, ibi asserat necessitatem, ubi videat regnare voluntatem, vel adjutam misericordià, vel desertam divinò judiciò?*

87. S. R.-

87. S. *Remigius* Diœcesis ejusdem nominis Archiepiscopus in lib. *De tenenda immobiliter Scripturæ Sanctæ veritate, & Sanctorum Orthodoxorum Patrum auctoritate fideliter sectanda*, id incunctanter pronunciat. *Hæc igitur cùm legissemus, & adjunctō nobis Fratrum nostrorum, Deo donante, benè studentium, & rectè intelligentium Collegiō, piā, & fideli attentione singula pertractassemus, graviter perculsi, & confusi animō vidimus in eis, & Scripturæ Sanctæ certissimam veritatem, & Beatissimorum Patrum, præcipuèque S. Augustini reverendam, & in omni Ecclesia Catholica receptissimam auctoritatem, novo conatu, & ausu nimis temerario impugnari, & quantùm in ipsis fuit, improvidè, atque insolenter labefactari*. Et pag. 205. mentem S. *Augustini* scrutatus, & secutus, ait: *Beatus quoque Antistes, & gloriosus Confessor Fulgentius de hac judicii in utramque partem præscientia, & prædestinatione egregium librum scribit; qui sicut & cætera ejus admiranda, & veneranda scripta, semper ab Ecclesia fideliter receptus, & inter Scriptores Ecclesiasticos laudabiliter annumeratus est. Et nunc nescimus, quā ratione, immo infidelitate, & contentione simul cum Beato Augustino objicitur; & ab eis, qui Catholici videri volunt, tales, ac tanti viri Dei iniquissimè injuriati, & spreti velut quisquiliæ, & purgamenta vilissima conculcantur. Et est nimis mirabile, immo horribile, quomodò, ut suis adinventionibus, & ineptiis credatur, exigant, cùm ipsi Beatissimos Patres, & Illustrissimos Doctores Ecclesiæ abjecerint. Ac per hoc nisi se citiùs corrigere studeant verissimè Hæretici judicari possunt, qui fidei, & charitati, & sincerissimæ Patrum doctrinæ non communicant, sed insuper cum ipsis etiam Scripturæ Sanctæ cœlestem auctoritatem contemnunt*. Id iterùm expressit mirum in modum cap. 9. ubi hanc fuisse magni *Augustini* sententiam præsupponit planè certum, his verbis: *Denique de Beati Augustini libris, & scriptis, in quibus ex necessitate novæ, id est Pelagianæ, hæresis destruendæ, & fidei Catholicæ defendendæ instantissimā intentione de natura, & gratia; de gratia, & libero arbitrio; de correptione, & gratia; de prædestinatione Sanctorum, & bono perseverantiæ, ac de Baptismo parvulorum; juxta profunditatem Scripturæ Sanctæ, & Evangelicæ, atque Apostolicæ doctrinæ regulam, multipliciter disputavit adhuc ipsō vivente, sicut Prosper, & Hilarius ad eumdem scribunt, & multò magis post obitum ejus propter obscuritatem rerum, & tarditatem minùs intelligentium multiplex querela, maximè intra Gallias exorta est. Sed continuò per divinæ misericordiæ providentiam, & Conciliis, & Statutis Beatissimorum Patrum, & Decretis, atque auctoritate Apostolicæ Sedis Pontificum solertissimè sedatā, atque sanatā: ita ut stultis, & indisciplinatis quæstionibus silentium imponeretur, & Sanctissimi, ac sincerissimi Doctoris auctoritas in omnibus Ecclesiis, atque in ipsa Sede Apostolica confirmaretur. Denique Beatissimus Papa Cœlestinus &c.*

88. Eidem sententiæ adhæsisse videntur alia sapientiæ lumina. *Hincmarus* in suo opere de prædest. laudans M. P. *Augustinum*, præ-

sertim in libro de prædest. Sanctor., ubi referens varia SS. *Augustini*, & *Prosperi* testimonia, sic habet: *Hæc est immobilis veritas prædestinationis, & gratiæ, velut Apostolus ait: Elegit nos in ipso ante Mundi constitutionem, prædestinans nos in adoptionem filiorum, non quia per nos sancti, & immaculati futuri eramus, sed elegit, prædestinavitque, ut essemus. Fecit autem hoc secundùm placitum voluntatis suæ, ut nemo de sua, sed de illius erga se voluntate glorietur. Fecit hoc secundùm divitias gloriæ suæ, secundùm bonam voluntatem suam, quam proposuit in dilecto Filio suo, in quo sortem consecuti sumus: prædestinati secundùm propositum, non nostrum, sed ejus, qui universa operatur, usque adeò ut ipse in nobis operetur & velle: operatur autem secundùm consilium voluntatis suæ, ut simus in laudem gloriæ ejus. Etenim ex hoc proposito ejus est illa Electorum propria vocatio, quibus omnia cooperantur in bonum, qui secundùm propositum vocati sunt, & sine pœnitentia sunt dona, & vocatio Dei.* Et immediatè addit: *Talis est fides Orthodoxorum de prædestinatione Sanctorum.* Consimili voce loquitur Abbas *Gilbertus* serm. 30. super Cantica: *Novit Dominus, qui sunt ejus: ideò moveri non possunt ad fremitum Leonis, qui immobili Divinæ notitiæ continentur signaculo. Bonum enim signaculum notitia Dei. Notitia, quæ secundum propositum est, secundùm quod vocati sunt Sancti. Firmum est signaculum hoc notitiæ ejus, quia nihil ei deperit. Non tantùm non deperit ei nihil; sed ipsa salvandos parit, ipsa prædestinat, ipsa signat quos suos esse velit..... Vide duas hujus signaculi partes: unam Divinæ tantum gratiæ, alteram, & libertatis, & gratiæ nostræ: illam propositi, hanc adjutorii.... Illa causa, hæc est illius effectus.* Audiendus etiam Abbas *Riesvalencis Adredus* Ordinis Cisterciensis in suo speculo charitatis, ubi ait cap. 11. *Ut opus, quod in nobis, sive per nos operatur, etiam nostrum sit, inclinat voluntatem, ut consentiamus, sicque ex ejus gratia merces sit nostra. Ut autem sim volens in bono opere, Deus est, qui operatur & velle, ipsam deinde voluntatem excitans ad petendum, ad quærendum, ad pulsandum, dat gratiam pro gratia, perficere scilicet pro bona voluntate. Postremò quia Vita æterna bonorum operum merces est, ipsam dans coronat dona sua, quæ voluit esse merita nostra.* Et cap. 15. *Cùm utrosque parvulos par teneat involutos damnatio; cur ille eligitur, iste respuitur? Audi quarè: quia Jacob, inqnit, dilexi; Esau tamen odio habui. Injustum clamas. Nunquid dicit figmentum &c. Si ergo homo ex vasis, quæ facit, quæ volucrit, deputat honori, quæ voluerit, exponit contumeliæ, nec quisquam est, qui causetur injustum; tu calumniaris, si Deus ex vasis omnibus justissimæ contumeliæ expositis, quæ voluerit, assumat, quæ voluerit, relinquat, quibus voluerit, debitam inferat damnationem.*

89. His sanè nihil amplius requirendum ad certitudinem, probabilitatem majorem, & carentiam omnis falsitatis. Standum auctoritati Scripturæ, SS. PP., & Scholasticorum doctrinæ. Non unius, aut duorum auctoritatem adducimus, sed quod omnes uno, eodemque consensu apertè, frequenter, & perseveranter diversis tenuère temporibus. Do-

Docibilis ratio nescit contradicere, repugnare non vult; auctoritatibus SS. PP. fideliter acquiescit, & tamquam cœlestibus oraculis dissentire non audet: cùm ne Doctores super Doctores simus, Patribus sacra dogmata probantibus, & decernentibus obedire justum sit. Quocirca Schola Thomistarum doctrinam hanc, veluti paternam quamdam hæreditatem conservat; & perseverare vult in doctrina à tot Summis Pontificibus, Conciliis, & Ecclesiæ Patribus tradita: præsertim ubi comperit, Sanctos *Augustinum*, & *Thomam*, & quotquot ipsos præcesserunt, incomparabilis doctrinæ viros, in eadem ex Scriptura, Conciliis, & Patribus constitisse sententia; cui constantiùs, tenaciùsque nititur, quàm cuicumque aliorum diversæ opinioni. Nihil novatum usquam, & sibi pugnans: omnia sibi apta, & conjugata: docet omnes eadem veritatis lux, quam in Scholis suis præsentem, & incommutabiliter sibi similem venerantur Magistram; quod & Discipulis solatio, & omnibus admirationi esse debet. At Auctores oppositæ sententiæ, non se antiquæ Ecclesiæ doctrinæ propagatores, sed propriæ sapientiæ, & sententiæ venditatores se jactant, & ostentant. Scientiam mediam scientiam esse novam, vel novum conciliandæ libertatis modum fatentur, Pater *Molina* hujus novæ Scholæ princeps in concor. q. 14. art. 13. disp. 55. memb. 2. & Pater *Fonseca*, qui q. 6. metaph. sect. 8. alta illa scientiæ mediæ mysteria sibi ab annis suprà triginta revelata gloriatur: videantur quæ suprà diximus Disp. 7. §. 2. à num. 33. Et verum omnes dicunt; cùm ignorari à nullo possit auctor, locus, tempus, cum quibus discipulis inceperit, cum qua admiratione Sapientum apparuerit, & ex horum perturbatione quando ad judicium, & examen fuerit adducta.

90. Plures gravissimos ejusdem Societatis Theologos disp. 9. dub. 4. §. 4. & 5. adduximus, qui sententiam Thomistarum amplexi sunt: &, quod magis mirandum, ipse P. *Bastida*, eximius electus Jesuitarum disputator, Hispaniam petiit, Societatem deseruit, ac publicè sententiam Thomistarum docuit, teste Illmo, ac Rmo Domino Fr. *Petro de Tapia*, ut refert *Paulus Fasseau*. Cap. 2. sect. 6. compend. Hist. de auxiliis. Idem affirmant *Thomas Soveges* in Elucidar. ad mensem Maii. *Henricus Gravius* Bibliothecarius Apostolicus sub *Sixto* V. Nec negat *Caducifer*, qui propterea *Bastidam* pyrobolo comparat; qui primò quidem aspectu admirationem causat sua luce, ac splendore, sed post se nonnisi fumum, & fœtorem relinquit: sed quidquid sit de comparatione ista, fuit ille è præcipuis Societatis Theologis tempore illo.

91. Hujus inconstantiæ doctrinæ argumento est mandatum, quod SSmus D. fel. record. *Clemens* VIII. dedit Rmo *Claudio Aquaviva* Soc. Jesu Præposito Generali, de præscribenda suis, simpliciter absque limitatione ulla, sequela doctrinæ D. *Thomæ*. Quare anno 1613., ut fatentur *Tannerus*, & *Vitus Ebermannus* Jesuitæ, opinionem P. *Molinæ* circa efficaciam gratiæ è Scholis, & Libris Societatis proscripsit. Quod satis firmat *Caducifer*, qui gloriatur, quòd RR. *Mutius Vitelleseus* ejusdem Soc. Præpositus Generalis liberaverit Societatis Professores à Prædeterminatione physica; quamquàm in dubium vocari posset,

set, an præfatus R̃mus è propria sententia id egerit; videtur enim maximè in Scholam Thomisticam adhuc fuisse inclinatus. Hinc effugere non potuit *Mutius* petulantem calamum *Theophili Raynaudi*, qui de suo Superiore, immò totius Societatis Præposito, non erubuit sequentia scribere *Diatriba* 5. §. 94. *Quidam strangulaturus sententiam Jesuitarum, voluit ex prohibitionibus Pauli V. tractationis de efficacia auxiliorum comprehendi tractationem de libertate expedita, & tractationem de scientia futurorum sub conditione: jamque* MOLLITUDO VITELLICA, *manus dederat, contenta, ut tractationes de ea scientia abstineretur, ne crabones Cyriacos commoveret*. Quidquid sit de eo, jam equidem liberatos fatetur *Caducifer* Jesuitas à Prædeterminatione physica, atque adeo aliquando eos eidem fuisse adstrictos.

92. Nullus est etiam qui ignoret, in hac stabilienda sententia hujus Scholæ Professores non in uno dicendi modo constantes stetisse, sed passim varios, & plerumque ambiguos: quod non dicerem, nisi ipsa familiarium Disputationum testarentur scripta. Unde in tanta opinionum varietate, nihil adhuc nostris temporibus certum, constans, exploratumque legitur. Si fortè fallor, alii judicent, quorum censuræ subesse non vereor. Sed sive hoc verum sit, sive falsum, non moror. Hoc mihi certum, quòd si nova est, non in SS. PP. investiganda, sed in suis Auctoribus legenda. Rogo enim; vel ante P. *Molinam* erat vera in Ecclesia in Conciliis *Carthaginensi*, *Milevitano*, & *Arausicano* hujus concordiæ doctrina, vel non? Hoc secundum execrabile nimis, quod absque errore sustineri nequit. Itane cæcutiit Ecclesia in cognoscenda vera circa gratiam doctrina? An doctrina, quam ipsi Scholastici, & universa testatur Ecclesia, esse rectissimè in *Augustino* comprehensam, nullus intellexit, vel attendit? An in *Augustino* non eâ emicat luce, ut genuinum ipsius sensum assequi non potuerint tot peritissimi antiquioris ævi Theologi, ipsisque solùm datum est sapere, & intelligere? Ergo cùm hoc incredibile sit, absolutè dicendum, quòd ante Patrem *Molinam* erat vera in Ecclesia circa gratiam, & concordiam cum libero arbitrio doctrina. Quòd si ita est, ad quid novam pro hujusmodi concordia doctrinam introducere? Secundò: ergo vera, & verissima erat in Ecclesia doctrina circa gratiam, & concordiam cum libero arbitrio; at nusquam docùit Ecclesia priscis temporibus scientiam mediam, nec hoc, nec alio nomine expressam: ergo hæc est inutilis ad concordiam libertatis. Tertiò, inquiro de doctrina illa, quæ ante P. *Molinam* viguit in Ecclesia: dicant, amabo, quænam illa fuerit? An gratiam esse ab intrinseco efficacem, vel alia? Si alia: qualis erat doctrina ista? Ubi erat ostendant? Quòd si nulla alia potest designari, nisi doctrina de gratia ab intrinseco efficaci, ut tot argumentis probatum dedimus, necesse est fateri, quòd hæc sola vera habebatur. Sed quid in his amplius immoror? Doctrinam gratiæ ab intrinseco efficacis habuisse initium in primitiva Ecclesia, cunctisque præteritis sæculis traditam apertissimè comprobatur. Quòd modò sit, & floreat non parùm inter Scholasticos Viros, sensus cum manifesta evidentia ostendit. Quòd si considerata, ut modò est, & propugna-

gna-

gnatur doctrina ista, comparetur cum eadem in præteritis sæculis, & in primitiva Ecclesia, fuisse omninò eamdem certissimè apparebit, nullis unquam ex SS. PP., & priorum sæculorum Theologis contra ipsam reclamantibus: ergo verissima prudenter judicabitur, cùm totum hoc certum, firmumque verisimilitudinis formet argumentum: sicut & opiniones novæ, *de ætate sola præjudicantur*, ut dixit *Tertullianus* tract. de Præscrip.

93. Si dicant, quòd ante P. *Molinam* erat doctrina concordiæ gratiæ cum libero arbitrio, sed erat ignota: contra est primò: ergo non potest probari, quòd fuerit: ergo non debet credi. Secundò: vel semper fuit ignota, vel aliquando cognita? Si primùm ergo non est eadem cum doctrina gratiæ primitivæ Ecclesiæ, quæ omnino nota fuit, & cujus notitia per Scripturam, PP., & Concilia clarissimè habetur. Si aliquando fuit nota? Redit argumentum: dicant quando, & quomodò nota fuerit? Ne si non dicant, ut non probata rejici debeat. Deinde: si doctrina gratiæ à suis Auctoribus asserta sensibilis est, & non potest aliter non esse, quomodò possibile est credere, quòd eadem doctrina ante P. *Molinam* fuerit insensibilis, & post eum eadem manens sensibilis facta fuerit: nisi fortè velint, quòd P. *Molina* feliciùs *Augustino* Scripturas, & traditiones internoverit, altiorique supernæ lucis revelatione perfusus, recondita hæc gratiæ Dei mysteria recognoverit, & perviderit: quod si non omnes admiratione afficit, in maximam *Bernardum Clarævallensem* adduceret, qui Epist. 77. ad *Hugonem* scripsit: *Miror admodum, si novus iste novarum assertionum inventor, & assertor inventionum, invenire potuerit in hoc rationem, quæ S. Patrem latuerit Augustinum.* Ulteriùs: impossibile est, quòd aliquis sit certus de primitivæ Ecclesiæ doctrina, nisi certò cognoscat præcisè, & specificè, quænam ipsa sit: ergo, vel ante hoc novum gratiæ systema fuit in Ecclesia cognita, vel nec à Conciliis, nec à SS. PP. *Hieronymo, Hilario, Augustino*, & D. *Prospero* fuit usquam perfectè, & specificè scita, & cognita: quod cùm absurdissimum sit, quod illustrius argumentum, ut appareat certa ratio, cur hæc doctrina vera sit, & vera esse dicatur? Cùm necessariò vera sit doctrina illa, quæ modò est, & semper in Ecclesia fuit: cùm in statuendo aliquo dogmate, id statim ponitur ordine primo, quod Ecclesia profitetur, omnique retro tempore professa est; & quod Summi Pontifices, majores, & PP. nostri pro altitudine mysterii semper habuerunt. Tantò enim commendabilior est doctrina, quantò certior ejus antiquitas: quare *Tertullianus* de carne *Christi* adversùs *Marcionem* antiquitate doctrinam suam commendat, dicens: *Ego meum dico verum, Marcion suum. Ego Marcionis affirmo adulteratum, Marcion meum. Quis inter nos determinabit, nisi temporis ratio ei proscribens auctoritatem, quod antiquiùs reperietur, & ei præjudicans vitiationem, quod posterius revinceretur? In quantum enim falsum corruptio est veri, in tantum præcedat, necesse est, veritas falsum. Prior erit res passione, & materia æmulatione. Alioquin quàm absurdum, ut si nostrum antiquius probaverimus, Marcionis verò posterius, & nostrum an-*

ante videatur falsum, quàm habuerit de veritate materiam; & Marcionis ante credatur æmulationem à nostro expertum, quàm est editum: & postremò id verius existimetur, quod est serius post tot, ac tanta jam opera, atque documenta Christianæ Religionis sæculo edita, quæ edi utique non potuissent sine Evangelii veritate. Hoc, quod *Tertulliano* fuit invictum, & ineluctabile doctrinæ suæ veritatis argumentum, & nobis est magnum credibilitatis argumentum. Rogo enim Auctores oppositæ sententiæ, an concordiam investigantas majorem evidentiam desiderent? An hoc arcanum secundùm creatæ naturæ intelligentiam metiendum credant, & non secundùm sacras paginas, PP., & veterum Theologorum doctrinam disputandum? Absit. Non enim *S. Augustinus*, quod noviter temporibus suis inventum fuit, docuit, sed quod temporibus illis receptum erat, totque sæculorum, & SS.PP. consensione firmatum. Quare *Augustinum* appellat *Hieronymus* epist. 25. *antiquæ rursum fidei conditorem*. Nècnon ex ipsò certissimum posse traditionis argumentum elici, affirmat *D. Fulgentius* de *veritate prædest.* lib.2. cap. 18. dicens: *Hæc itaque Catholicarum Patrum Apostolicis institutionibus tradita permanet in Ecclesiis sine aliquâ dubitatione doctrina, quam Græci, Latinique Pontifices, Sancti Spiritus infusione firmati, uno, atque indissonabili semper tenuere consensu. In quo B. Augustinus indutus virtute ex alto, abundantius illis omnibus laboravit: non autem ipse, sed gratia Dei cum illo: ipsius ministerio Dominus uberiorem hujus res fidelibus suis instructionem præbuit. Quippe adhùc ipsò in corpore constitutò Pelagiana hæresis adversus gratiam Dei mortiferis ausibus rebellavit. Nec defuit in vita benignitas miserantis Dei, quæ militem suum spiritalis gratiæ armis, tantò fortius præcingeret, quantò acrius adversus eamdem vasa iræ Diabolus instigaret. Proinde memoratus Dei Pontifex turrim fortitudinis ipsam gratiam tenens, & exinde cuncta hostilium machinamenta telorum cœlestis juvaminis virtute confringens, non solùm ipse de hoste victoriam referens triumphavit; quin etiam posteris certandi, & vincendi ordinem, si quando victa pravitas recidivò ausu infandum caput erigere niteretur, ostendit. Sensum quippe Christi habens, tam gratiæ Dei, quàm humani arbitrii, & officia discrevit, & merita, semper divinis humana subjiciens, & veraciter docens, divinitus homini, & gratuitò justificationis donum, & bonæ voluntatis exordium, & plenum tribui glorificationis effectum. Hunc legat omnis, qui salutem æternam adipisci desiderat, humiliter orans misericordiæ Dominum, ut eumdem spiritum intelligentiæ legens accipiat, quem ille accepit, ut scriberet, & eamdem illuminationis gratiam adipiscatur, ut discat, quam ille adeptus est, ut doceret.*

94. Si ergo *Augustini* doctrina de concordia gratiæ efficacis cum libero arbitrio habet pro se universitatem, antiquitatem, & consensionem, licèt nusquam fuerit, nec modò sit, ut dogma fidei recepta, maximum sanè debet esse fidelissimis ejus Discipulis credibilitatis fundamentum. Quid cæteri? Nolumus eorum aut prævenire, aut præcave-

vere judicium. Nostra enim interest duntaxat, quid nos existimemus, exponere. Hinc meritò in celeberrima de divinis auxiliis Congregatione jussit Summus Pontifex *Clemens* VIII. fel. record. universa doctrinæ capita, ad mentem D. *Augustini*, tanquam ad Lydium lapidem probari, ut supremò Ecclesiæ judiciò essent definienda. Eritne ergo, qui ita persuasionis suæ impeditus obscuro sit, qui contra *Hieronymum*, *Prosperum*, & *Fulgentium Augustini* doctrinam non esse traditionis Ecclesiæ affirmet? Non talem traditionem dico, ut præceptivam asseram; alioquin oppositam opinionem (quod absit) damnarem; sed talem intelligo, ut Ecclesia illam sententiam, & non aliam docuerit, juxta illorum Patrum sensum. Quarè nos aliquandò diximus, doctrinam istam de concordia gratiæ cum libero arbitrio esse evidenter credibilem; non quia demonstrationibus evidentissimis, & inconcussis egimus; nec quia eâ morali credulitatis evidentiâ donata nobis sit, quâ fidei articulos auctoritate divinâ promulgatos suaderi prædicamus; sed quia abundè sufficit traditio à Patribus, maximè à S. *Augustino* ad nos usque perducta, velut hæreditaria quædam veritatis successio, quæ noviter inventis opinionibus posthaberi nequit. Ideò hanc credibilitatis evidentiam, non formalem, sed materialem, & fundamentalem aliquando diximus; quatenùs rebus ipsis inspectis dignam quisque sententiam istam prudenter existimare, & credere debeat humanâ fide, ut vera credatur, atque revelatis, quantùm est ex se, consentanea. Hoc sufficit ad argumenti nostri demonstrationem. Cur namque non erit Thomistis certò credibilis tot sæculorum spatio comprobata doctrina, quæ tot præcipuis, expressis, receptis Scripturarum, Traditionisque documentis, atque principiis firmatur; & ad apertam Scripturarum mentem, atque Traditionis antiquitatem cum eodem *Augustino* propugnatur? Quod si ita non esse quis asserat, quærat, qui velit, *Augustino*, & Sanctis Patribus doctiores; sed caveat, ne inveniat præsumptiores.

§. VI.

Argumento à ratione naturali ducto, probatur necessitas gratiæ se ipsâ efficacis.

95. ETsi in doctrina gratiæ magis ponendum sit, quod est consonum dictis Sanctorum Patrum, & Traditioni Ecclesiæ; auctoritas tamen debet esse rationi conjuncta, teste D. *Augustino* de vera Relig. cap. 23. dicente: *Auctoritas rationi præparat hominem, & ratio ad intellectum, cognitionemque perducit*. Auctoritas rationis præparat hominem: cùm enim rerum obscuritas nos tenet, quis neget auctoritatem debere præcedere rationem, quâ meliùs disponatur intellectus, ut rationem capiat, & veritatis perferat lucem? Ratio ad intellectum, cognitionemque perducit; est enim ratio fundamentum solidum, super quod omnis Sapientiæ, & doctrinæ nostræ solidatur auctoritas, ipsa est

L 2 quæ-

quæstionis judex, quæ errores detegit, sapientiam parit, veritatem extollit; si tamen vera ratio sit, ad propria unumquodque reducens principia; id est, ad humana, quæ humana sunt; quæ verò Divina, vel etsi humana, auctoritate magis, quàm discursu sustinenda, ad ipsam, præ ratione, auctoritatem; ut extrema vitentur vitia; hinc plus justo rationi deferentium; illinc eamdem jure suo privantium. Quâ de re doctissimè, more suo, disserit *Canus* noster de locis Theolog. lib. 9. Quamvis ergo inter Sanctos Patres, & Theologos Scholasticos circa efficaciam gratiæ, veritatis æquabilis unitas, & concordia sit, hanc ulteriùs rationibus Theologicis stabilire operæ pretium duximus, ut magis veritas pateat, veritas placeat, veritas moveat. Theologicis, dixi, rationibus; illæ enim Theologo rationes sunt, ut innui, quæ principia supponunt, non scita, sed credita; vel facit, ut scita creditis inserviant. Hinc rationem naturalem quærimus, quâ meliùs persuadeatur necessitas gratiæ ab intrinseco efficacis, ex necessitate nempè divinæ motionis.

96. Necessitatem Divinæ motionis probat D. *Thomas* 1. 2. quæst 9. art. 4. *Dicendum, quòd secundùm quòd voluntas movetur ab objecto, manifestum est, quòd moveri potest ab aliquo exteriori: sed eo modo, quo movetur quantùm ad exercitium actus, adhuc necesse est ponere voluntatem ab aliquo principio exteriori moveri.* Cujus rationem assignat D. *Thomas* immediatè subjiciens: *Omne enim, quod quandoque est agens in actu, & quandoque in potentia, indiget moveri ab aliquo movente. Manifestum est autem, quòd voluntas incipit velle aliquid, cùm hoc priùs non vellet: necesse est ergo, quòd ab aliquo moveatur ad volendum.* His verbis clarissimè rationem dedit nobis D. *Thomas*, quæ ad hanc formam reducitur. Voluntas quantumvis completa sit in actu primo proximo, & expedito, per assistentiam omnium talem potestatem constituentium, est indifferens indifferentiâ potentialitatis: tum, quia complexum ex voluntate, & requisitis ad complendam potestatem est quid potentiale, & separabile tàm ab actu, qui est últiina formalis potentiæ perfectio, quàm a determinatione ad actum: tum, quia illa indifferentia potentialitatis præcedit actum secundum, & adstantibus omnibus constitutivis actûs primi proximi, & expediti, potest componi cum carentia illius: tum denique, quia quod jam ex se habet determinationem, & applicationem ad actum, nec à se, nec ab alio potest expectare ad talem actum determinari, & applicari, cùm jam ex se determinatum, & applicatum sit; quod verissimum est tam in naturalibus, quàm in supernaturalibus; sed juxta D. *Thomam*, omne, quod est ita indifferens indifferentiâ potentialitatis, sive quod quandoque est agens in actu, & quandoque in potentia, indiget moveri ab aliquo movente: ergo voluntas eget tali motione, ut hunc actum potiùs, quàm alium eliciat: sed id quo eget, ut sic determinetur, & applicetur, est concursus prævius primæ causæ, seu physica prædeterminatio: tum quia agens liberum à nullo alio agente creato potest determinari sufficienter ad actum, ut docet D. *Thomas* 1. 2. quæst. 9. art. 5. Tum, quia si ab aliquo extra Deum determinaretur, de hoc etiam erit quæstio, à quo illud crea-

creatum determinans voluntatem, determinatur, ut voluntatem determinet? Cùm eadem sit ratio de isto, ac de voluntate: ergo vel admittendus est processus in infinitum, vel sisti debet in Deo, qui suo concursu prævio voluntatem determinat, & reducit de potentia ad actum.

97. Elucidabit hanc Ang. Præceptoris doctrinam sequens discursus. Voluntas, quantumvis sit completa complemento actûs primi, & potestatis proximæ, non est ex se, & ex natura sua potiùs determinata, & applicata ad hunc actum, quàm ad oppositum, tam in ordine naturali, quàm in supernaturali; cùm adhuc stante illo complemento conjungibilis sit cum quolibet ex suis actibus, immò, & cum exercitio negativo, omnisque actûs omissione. Est etiam in potentia physica, & reali ad quemlibet ex suis actibus, eò quòd illorum quemlibet potest physicè in se recipere, & ab illo physicè, ac realiter actuari; quia ab omni suo actu realiter distinguitur, neque per actum constituitur potestas, sed exercetur libertas: ergo eget aliquo extrinseco, quò ad istum præ alio opposito determinetur, & applicetur: cùm applicatio illa, & determinatio conveniat causæ in exercitio operanti, quam ex se non habet, quantumvis in genere potentiæ sit completa; complementum enim non dat applicationem, & determinationem, sed potestatem voluntati tribuit, ut incipiente Deo, ipsa se determinet ut causa secunda sui actûs. A Deo ergo debet incipere hujusmodi determinatio, tollique indifferentia. Non enim potentialitas reducitur ad actum, nisi ab aliquo existente ex natura in actu, & per aliquid actuale ab eo dimanans, & præcedens actum potentiæ, à qua per reductionem ad actum excluditur potentialitas. Hoc argumentum eximiâ, prout mos illi est, efficaciâ, & claritate ponderat nobilissimus Metaphysicus *Bernardinus Mazziotta* Societatis Jesu inter selectas ejus, quæst. 2. illudque, sicut Thomistæ omnes, sumpsit ex iis, quæ dicto art. 4. docet D. *Thomas* tàm in verbis citatis, quàm posterioribus, dicens: *Undè necesse est ponere, quòd in primum motum voluntatis, voluntas pendeat ex instinctu alicujus exterioris moventis, ut Aristoteles concludit in quodam cap. Ethicæ Eudimicæ*. Quod idem priùs docuerat quæst. 6. art. 1. ad 3. *Dicendum, quòd Deus movet hominem ad agendum non solùm sicut proponens sensui appetibile, vel sicut immutans corpus, sed etiam sicut movens ipsam voluntatem; quia omnis motus tàm voluntatis, quàm naturæ ab eo procedit, sicut à primo movente. Et sicut non est contra rationem naturæ, quòd motus naturæ sit à Deo, sicut à primo movente, inquantùm natura est quoddam instrumentum Dei moventis: ita non est contra rationem actûs voluntatis, quòd sit à Deo inquantum voluntas à Deo movetur: est tamen communiter de ratione naturalis, & voluntarii motûs, quòd sint à principio intrinseco*. Quod repetit ibi art. 4. ad 1. *Dicendum, quòd Deus, qui est potentior, quàm voluntas humana, potest voluntatem movere, secundùm illud Proverb. 21. Cor Regis in manu Dei est: & quocumque voluerit, vertet illud*. Quod eàdem deductione probat de veritate qu. 6. de electione humana art. 1. Et 3. contra Gentes cap. 89. sed expressiùs cap. 91. ubi sic discurrit: *Oportet omne multiforme,*

& mu-

& mutabile, & deficere potens reduci ſicut in principium in aliquod uniforme, & immutabile, & deficere non valens: omnia autem, quæ in nobis ſunt, inveniuntur eſſe multiplicia, variabilia, & defectibilia. Patet enim, quòd electiones noſtræ multiplicitatem habent, cùm in diverſis, & à diverſis diverſa eligantur. Mutabiles etiam ſunt: tum propter animi levitatem, qui non eſt firmatus in fine ultimo: tum etiam propter mutationem rerum, quæ nos circumſtant. Quòd autem defectibiles ſint, hominum peccata teſtantur: Divina autem voluntas uniformis eſt, qui unum volendo, alia omnia vult; & immutabilis, & indeficiens eſt. Oportet ergo, omnium voluntatum, & electionum motus in Divinam voluntatem reduci, non autem in aliquam aliam cauſam, quia ſolus Deus noſtrarum voluntatum, & electionum cauſa eſt. Quam doctrinam iterùm docuit 1. part. quæſt. 115. art. 3. in corp. *Dicendum, quòd cum omnis multitudo ab unitate procedat, quod autem immobile eſt, uno modo ſe habet, quod verò movetur, multiformiter: conſiderandum eſt in tota natura, quòd omnis motus ab immobili procedit.*

98. Hoc principium, quod in his doctrinis nititur, verum tenet in voluntate ultimò completa, & expedita ad actum, & illius carentiam, quod planum fiet, ſic arguendo. Omnis unitas, ſeu uniformitas, actualis determinatio, & carentia actualis defectûs reperta in aliquo multiformi, mutabili, & defectibili cauſatur à voluntate Dei, quæ eſt ex natura ſua uniformis, immutabilis, & indefectibilis: ſed voluntas noſtra, prout indifferens indifferentiâ dominii, & poteſtatis proximæ, eſt multiformis, mutabilis, & defectibilis: ergo determinatio ad unum, quâ redditur uniformis, & pro tunc firma, & non deficiens, ſi bonum eligit, eſt ex determinatione Dei. Vel aliter: Omne mutabile ad plura, ut ad unum determinetur, neceſſe habet determinari ab aliquo immutabili; ſed voluntas, etiam prout indifferens indifferentiâ dominii, & poteſtatis proximæ, mutabilis eſt ad plura: ergo ut determinetur ad unum, ab ente immobili debet determinari. Vel aliter: Quod non ex natura ſua, ſed per accidens redditur uniforme, per determinationem ad unum, & non deficiens, quia elegit bonum, id habet à voluntate per ſe uniformi, & indefectibili, ut à propria cauſa, & ex illius influxu: ſed voluntas prout indifferens indifferentiâ dominii, non ex natura ſua, ſed per accidens redditur uniformis per determinationem ad unum, & per accidens redditur non deficiens, quia ex natura ex ſe defectibili potiùs deficeret, quàm principio omnis boni ſe uniformaret: ergo id habet à voluntate Dei per ſe, & ex natura ſua uniformi, & indefectibili, ut ex propria cauſa, & ex illius influxu. Vel aliter: Determinatio contingentis ad alteram partem, cùm ex ſe ſe haberet ad utrumlibet, immediatè reducitur ad determinationem ortam ab ente per ſe neceſſariò: ſed voluntas etiam prout indifferens indifferentiâ dominii, ſe habet ad utrumlibet, & contingenter ad unum determinatur: ergo illius determinatio ad hoc potiùs, quàm ad aliud, immediatè reducitur ad determinationem ortam ab ente per ſe neceſſariò, quod eſt Deus.

99. Hæc efficaciſſima ratio ex duplici principio deſumitur, ex illo nem-

nempè *Philosophi* 7. Physicor. text. 1. 2. & 3. *Omne autem, quod movetur, ab alio moveri necessum est*, quod multoties repetit 8. Physicor. & D. *Thomas* hic text. 43. super illa verba: *Ipsum seipsum movens necesse est, ex immobili esse*: lect. 1. post multa ita ait: *Hic ostendit, quòd etiamsi perveniatur ad primum, quod etiam se ipsum movet, nihilominùs oportet devenire ad primum, quod est immobile*. Et ex alio non minùs evidenti, *Unumquodque operatur in quantùm est in actu*. Natura ipsa ostendit veritatem illius principii: omne, quod movetur, ab alio movetur. in naturalibus, in quibus nihil se ipsum primò movet. Sic in viventibus corporeis pars illa, à qua primò incipit motus reliquarum, non movetur à se, sed à generante: undè motus cordis, quod se habet, & est primum movens intrinsecum, non movetur à se, sed ab alio. Similiter in intellectualibus, intellectus movetur ad conclusionem ex præmissis; cognitio autem præmissarum illi inest medio intellectu agente, qui saltem ad producendam primam speciem movetur à Deo. Voluntas etiam ad electionem mediorum movetur ex intentione finis, ad primam autem intentionem movetur à Deo. Idem patet in agentibus non vitalibus, quia secundum alterans, ut Philosophorum more loquar, in sua actione pendet, ut à movente, à primo alterante; primum verò alterans, ut à movente pendet ab intelligentia motrice. Assumpsit ergo hoc principium, ut verum, primum, & sapientibus per se notum *Aristoteles* 8. Physicorum, nec non Divus *Thomas* ibi, & 1. part. quæst. 2. artic. 13. & 3. contra Gentes cap. 13. ut probaret existentiam Dei.

100. Etiam nititur ratio præmissa in illo alio principio, *Unumquodque operatur, in quantùm est in actu*, cujus verissima intelligentia hæc est: tantùm habet causa de activitate ad agendum, quantùm habet de actualitate: & è contra, tantùm deficit activitate, quantùm caret actualitate. Ex quo immediatè sequitur: ergo causa existens in potentia vera, & reali caret activitate requisita ad existentiam actûs, nec potest in actum prorumpere, nisi ab ea potentialitas removeatur: quam sanè causa potentialis per se ipsam, sive ex se ipsa, removere à se minimè potest; cùm causa, quæ ex se caret activitate, sive actualitate, illam ex se non habet. Si ergo illam ex se non habet, quomodò auferri potest ab ea ejusdem potentialitas, quæ solùm per veram actualitatem auferri potest? Ergo cùm una, & eadem causa non possit simul carere, & habere illam actualitatem, illam sibimetipsi præstare non potest.

101. Nec nobis reponatur, quòd licet voluntas sit in potentia formali, quia ex natura sua non est in actu operationis, cùm sit indifferens ex natura sua ad actum, & ad carentiam illius; habet tamen actum ex propria determinatione; nam est in actu virtuali: quia id habet indifferentia dominii, ut possit pro suo libito ad extremum, quod maluerit sese determinare. Non, inquam, id dicant. Nihil enim, opinor, minùs aptum ad solvendum præsens argumentum, quod iterùm instaurando fiet manifestum. Actus, qui prætenditur virtualis, & indifferentia dominii quantumvis figuretur completa, si tamen ex se, & ex natura sua, non habet determinationem requisitam ad existentiam consensûs præ

dissen-

dissensu, aut præ omissione consensûs; aliquo eget extra se existente, à quo determinationem accipiat requisitam ad consensum præ dissensu, aut præ consensûs omissione: sed actus ille dictus à contrariis virtualis, & indifferentia dominii, si re verà sit potentialis, nec ex se, nec ex natura sua, sed contingenter habet illam determinationem requisitam ad consensum præ dissensu: dum actus potentialis cum indifferentia dominii (quamvis velint illam imaginare in sua linea completam) si re verà est potentialis, conjungibilis sit cum carentia actûs, & operationis: ergo actus ille potentialis (quem solutio vocat virtualem), & indifferentia dominii (quantumvis figuretur completa) nec ex se, nec ex natura sua habet actum operationis. Dum enim in voluntate nuda per comparationem ad actum naturalem, & in voluntate auxiliata per gratiam, & charitatem, comparativè ad amorem Dei supernaturalem, statuimus virtutem sufficientem, & completam; hæc sufficientia tamen, sivè complementum actûs primi, potentialis est: immò & potentialis duplici potentialitate; alterâ, nimirùm subjectivâ in ordine ad primum motorem, alterâ, quæ dicitur activa, quia se habet in ordine ad actum, quem producit; sed & passiva est; nam ab eodem informatur. Unum è duobus modò convincere intendimus; scilicet, quòd si virtus illa est in potentia hac secunda, non continet quidquid ex omni capite requiritur ad existentiam actûs, quia non continet actu, & formaliter, aut saltem virtualiter actualitatem illam, quam debet producere exiens in actum, & qua excluderetur potentialitas subjectiva in ordine ad motorem: vel quòd si illam actu continet virtuali, non potest actum recipere, quia per omnia esset in actu tantâ actualitate, quantam præstaret actus, sivè operatio, cum quo incompatibile est, quòd actum recipiat, quia nihil recipit id, quod perfectius jam habet: est autem longè perfectior actus virtualis, quàm formalis; cùm importet actualem continentiam totius perfectionis actûs formalis. Undè actus virtualis competens voluntati sufficienter auxiliatæ, ac proinde indifferentia dominii constituta per auxilia sufficientia, non habet ex se, aut ex natura sua actum, quo reddatur formaliter operans. Tota hæc ratio fortè clarior sub his terminis evadet. Actus ille virtualis, qui ponitur in solutione, aut est continentia virtualis actûs producendi, aut non? Si negas: ergo est pura potentialitas ab alio determinanda; nam potentialitas à se ipsa non potest habere actum determinationis, ut est evidens. Si verò dicas, esse continentiam virtualem determinationis actualis, infero: ergo suscipere non potest actum determinationis actualis, neque à se, neque ab alio. Hanc consequentiam ostendo; quia magis excludit potentialitatem susceptivam actûs formalis continentia virtualis, sivè (quod idem est) virtualis actus, quàm ipse actus formalis; virtualis enim præstat formali actui in perfectione; actus autem formalis excludit actualem potentialitatem; cùm illam compleat: ergo magis illam excludit continentia virtualis; & proinde potentia continens virtualiter actum formalem non potest illum suscipere.

102. Hæc enim est illa maxima, & infinita distantia, quæ versatur in-

inter indifferentiam sufficientiæ Divinæ, & indifferentiæ creatæ. Voluntas enim Divina, cùm sit actus purus, non est indifferens ad nolitionem, & volitionem liberam entitativè sumptam, undè non est indifferens indifferentiâ passivâ, sed purè, & omnibus modis activâ, ut explicat D. *Thomas* 1. contra gent. cap. 82. ac per consequens ex se, & à se habet suum velle, & suum nolle absque ulla intrinseca distinctione. E contrà verò indifferentia dominii creati, quantumvis completa, non est actus purus, sed potentialis, reducibilis ad actum per operationem realiter distinctam, & entitativè superadditam, quam non habet ex se, & à se, sicut Deus: ergo actus virtualis, & indifferentia dominii creati aliquo eget, à quo reducatur in actum. Si enim affirmatio est causa affirmationis in causis præcisis, & negatio debet esse causa negationis: ergo si causa præcisa, & adæquata, quare Deus suam determinationem, & suum actum liberum habet à se, & non ex influxu alterius, est sua actualitas omnem potentialitatem excludens, potentialitas virtutis, & indifferentiæ erit causa præcisa habendi ab alio determinationem, & actum. Quarè meritò definivit potentiam passivam *Philosophus* 9. Methaphysicæ, dicens, *quòd potentia passiva est principium transmutationis ab alio, prout aliud est*. Quam sic exponit ibi *Angelicus Magister*: *Hoc dicit, quia etsi idem patiatur à se ipso, non tamen secundum idem, sed secundum aliud*. Ergo actus virtualis, qui simul sit potentia passiva formalis, & perfectibilis, debet reduci ab alio ad actum formalem.

103. Totum id luculentissimâ ratione confirmari potest. Primò, quia potentia passiva, quà talis, est impedimentum aliquod agendi, id ipsum ad quod in potentia comparatur: nam agens, ut tale, est perfectivum, & ut tale est in se perfectum, & actuatum, potentia autem passiva est perfectibilis, imperfecta, & potentialis; sed prius est, quòd auferatur impedimentum agendi, quàm quòd agens agat: ergo illa potentia, quæ est in actu virtuali incompleto, indiget reduci ab alio in actum ad illius elicientiam; cùm id, quod est in potentia, non possit se ipsum determinare ad actum, qui est ejus formalis determinatio, cùm non sit in actu. Hanc rationem maximè animadvertere debent Adversarii nostri, qui præmotionem vice impedimenti concipientes, indè putant lædi libertatem, quòd putatum impedimentum non possit voluntas removere. Argumentum hoc si perpendant, illos premit; nam quodnam majus impedimentum, quam defectus actualitatis necessariæ ad operationem? Quid magis ligat activam potentiam, quàm potentialitas? Nos autem non premit. Quia propterea dicimus, motionem Dei, non impedimentum, sed expedimentum, si dicere fas est, esse. Quod urgentiùs expono, & confirmo sequenti argumento. Secundò, quia id, quod est in potentia formali ad aliquem actum, nequit esse in actu virtuali respectu ejusdem. Quomodò enim quod est in actu virtuali ad actum, potest comparari ad illud, ut quid potentiale, & perfectibile per ipsum, cùm illum præhabeat modo perfectiori, vel æquè perfecto? Sic Sol non est perfectibilis per calorem, quia calorem continet virtualiter: nec unum simile v. g. calidum ut sex potest agere in

calidum ut sex, quia habet in se æqualem perfectionem. Ulteriùs perfectibile, & potentiale indiget perfectione, ad quam est in potentia formali, quâ minimè indiget, quod est in actu virtuali respectu alicujus perfectionis, cùm illam aut virtualiter, aut eminenter, vel formaliter habeat. Divisi eminentialem à virtuali continentia; quia illa petit formaliter, superiori modo perfectionem contentam; ut scientiam prædicamus de Deo. Virtualis enim id non petit; undè calidum non prædicamus de Sole. Ad rem autem nostram utrumque æquè militat. Undè Deus non indiget perfectionibus, quas creaturis communicat, quia illas aut virtualiter, aut eminenter habet; nec ignis indiget calore, quem producit in ligno, quia illum in se formaliter præhabet: ergo vel non est in actu virtuali voluntas respectu talis perfectionis, vel negandum, quòd sit in potentia formali ad proprium actum. Tertiò, quia si idem potest esse in potentia formali ad aliquem actum, & in actu virtuali respectu ejusdem, nulla erit illa unica assignabilis ratio, quâ Philosophi negant, idem posse agere in se ipsum. Hoc enim unicè probant, quia ununquodque agit in quantùm est in actu, & patitur in quantùm est in potentia; & idem respectu ejusdem non potest esse in actu, & potentia. Inquiro modò: Prædicta ratio vel assumitur, ut principium ad probandum idem non posse agere in se ipsum, quod idem non potest esse simul in potentia formali, & in actu formali, vel sumitur pro principio, quod idem non potest esse in actu virtuali, & in potentia formali? Si hoc secundum; falsum erit juxta hunc modum dicendi. Si primum: assumit verum, sed impertinens, & insufficiens; posset enim aliquid agere in se ipsum, quatenus esset in actu virtuali, & in potentia formali. Essetque inde mala illatio: Unumquodque agit in quantùm est in actu: ergo nihil agit in se ipsum: ergo si idem potest esse in potentia formali, & in actu virtuali respectu ejusdem, prædicta ratio non probat, idem non posse agere in se ipsum.

104. *D. Thomas* semper in eodem principio insistens, hanc efficacem Dei motionem necessariam exposcit, ut iterum videre est 1. 2. q. 109. art. 1. dicens: *Non solùm autem à Deo est omnis motus sicut à primo movente, sed etiam ab ipso est omnis formalis perfectio, sicut à primo actu. Sic igitur actio intellectus, & cujuscumque entis creati dependet à Deo quantùm ad duo; uno modo in quantùm ab ipso habet perfectionem, sive formam, per quam agit: alio modo in quantùm movetur ab ipso ad agendum.* Quod repetit art. 9. & q. 110. art. 2. & q. 112. art. 2. & art. 3. & q. 113. art. 3. & art. 4. dicens, *quòd Deus movet animam hominis ad convertendum eam ad se ipsum*; in quibus omnibus contradistinguit *D. Thomas* virtutem activam, quam à Deo creatura accipit ab ejus concursu influente in ipsam, ut agat, verèque, & physicè movente ad operandum, ut creatura in ipsa operatione immediatè dependeat à Deo, sicut dependet in operandi virtute; cùm res, quæ in aliqua formalitate, aut ratione positiva, & reali non dependet: immediatè à Deo, nec absolutè à Deo dependet: sicut enim res, quæ est ab alio, non potest secum identificare hoc, quod est esse à se; ita nec res, quæ absolutè dependet à Deo, potest se-

secum identificare operari à se, aut quodvis aliud de perfectione essendi, & operandi; in se enim, sed non à se, habet operari, & esse; cùm æquè in utroque dependeat à primo, summo, & unico principio omnis naturæ, virtutis, & operationis. Debet ergo Creatura non solùm in posse operari, sed in ipsa actuali operatione immediatè dependere à Deo; quæ immediata actualis operationis dependentia intelligi nequit sine influxu Dei in causam, qui causam præmoveat: sicut intelligi non potest dependentia quantùm ad esse, & operandi virtutem sine prævia Dei motione utrumque tribuente. Quâ ratione verum est, quòd *motio moventis præcedit motum mobilis ratione, & causa*, ut inquit *D. Thomas* 3. contra Gent. cap. 149. licèt enim tàm Deus, quàm voluntas operentur, ordinantur secundùm prius, & posterius; nec voluntati conferri potest, quòd operetur absque Dei motione: quod semper docet S. Doctor, & maximè 1. contra Gent. cap. 13. dicens: *In moventibus, & motis ordinatis, quorum unum per ordinem movetur ab alio, primum est causa movendi omnibus aliis*. Quod & iterum clarissimè scribit 1. 2. q. 113. art. 6. sequentibus verbis: *In quolibet motu, quo aliquid ab altero movetur, tria requiruntur. Primò quidem motio ipsius moventis. Secundò motûs mobilis. Tertiò consummatio motûs, sive perventio ad finem*. Et art. 8. *In quolibet motu naturali primum est motio ipsius moventis, secundum autem est dispositio materiæ, sive motus ipsius mobilis: ultimum verò est finis, vel terminus motus, ad quem terminatur motio moventis*. Est ergo Deus primò in nobis operans, & primum movens voluntatem ad agendum, ita ut gratia prior, voluntas posterior operetur. Quam doctrinam, ut certissimam præ oculis habens M. P. *Augustinus* lib. 2. contra duas Epist. Pelag. cap. 9. dixit: *Avertat ergo Deus hanc amentiam, ut in donis ejus nos priores faciamus, posteriorem ipsum; quoniam misericordia ejus prævenit me*.

105. Hæc est invictissima ratio *D. Thomæ*, quam illidere conantur Adversarii, dicendo primò: Voluntas non determinatur à Deo ad peccandum, aliàs Deus esset causa peccati; nec determinatur ab alio agente creato; quia nullum agens creatum potest movere, aut determinare quoad exercitium voluntatem alterius; & tamen ipsa, quandoque est actu peccans, & quandoque peccans in potentia; &, ut actu peccet, non indiget applicari, & determinari ab aliquo exteriori principio: ergo stat, voluntatem quandoque esse in actu operantem, quandoque in potentia, & quòd non indigeat ab exteriori principio applicari, seu determinari ad agendum. Secundò: quia ex nostra ratione ad summum convincitur necessitas concursûs prævii ad primum actum, simpliciter, & omnibus modis primum, vel ad primum in aliquo particulari negotio; non tamen ad actum, quo eligimus media ex intentione finis, qui est actus potissimus, in quo explicatur indifferentia potestatis, & dominii. Hoc ex ipsa ratione concluditur: Eò voluntas indiget concursu prævio ad actum, quia ante illius elicientiam est in potentia formali ad actum; sed quando potentia est proximè potens eligere, non est in potentia formali ad electionem; cùm jam sit actuata per intentionem finis,

ex qua electio necessariò sequitur: ergo ad illam non eget concursu prævio. Tertiò: Positâ, & suppositâ finis intentione, & præmotione Dei, voluntas est in potentia ad electionem, & per eam perfectibilis; & tamen, ut determinetur, non indiget aliò actu præter finis intentionem, nec novâ, & distinctâ præmotione physicâ: ergo potentialitas, & perfectibilitas voluntatis per actum electionis non probat, voluntatem indigere actu priori, nec prædeterminatione divinâ. Et tandem: Ut amor Dei supernaturalis, & hoc quod est, voluntatem amare Deum auctorem supernatutalem, sit effectus charitatis, sufficit, quod voluntas illum non eliciat, nec Deum amet, nisi actuata per charitatem, ita ut charitas sit tota virtus proxima, vel saltem partialis: ergo, ut volitio creata, & quod est, voluntatem amare Deum, sit effectus Dei verè, & propriè, non est necessarius concursus prævius, sed sufficit simultaneus.

106. His omnibus subtiliter; & acutè objectis, non difficiliter præstò est solutio. Sed monitum lectorem volo, versari nos in materia, in quâ ad Metaphysicam demonstrationem per principia pervenire non possumus, & quicumque illam quærit, errat. Revelationibus inhærendo procedere debemus; quia supernaturalia mente tractamus. Principia autem altiora sunt; ad quæ nimirum, comparantur revelationes (quas tanquam principia accipit Theologia nostra) velut conclusiones. Inde est, quòd in iis, quæ ex fide deducuntur, nescimus, cur ita sint: & noscimus duntaxat, ita esse, quia revelatio non exposuit nobis causam, sed veritatem. Undè nec à nobis exigit scientiam, sed fidem. Fides autem docet, Deum, qui infinitum bonum est, nihil continere mali: quòd si non continet, utique non producit. Si ergo in aliqua actione & bonitas reperiatur, & malitia, illa à Deo est, à quo est omne bonum; hæc à Deo non est, à quo nullum est malum. Hæc ex fide habemus. Quâ verò ratione cohæreant, ad causam pertinet, quam ex fide non habemus; non ad veritatem, quam ex illa novimus. Undè sufficit nobis, si respondentes detegamus, illationes contrarias non concludere; v. g. ista: *Malum est identicè bonum; creatura non eget determinatione ad malum: ergo nec ad bonum*, in qua est tota vis primæ objectionis. Nunc ad illam dico, quòd vel argumentum procedit de peccato omissionis, vel de peccato commissionis; si de primo, vel procedit in sententia admittente possibilitatem puræ omissionis, vel in sententia hanc absolutè negante: juxta primam caret omni difficultate; nam peccatum puræ omissionis incurritur per meram cessationem ab actu; & ad non agendum non eget agens principio, a quo præmoveatur. Si tamen procedat de peccato omissionis causatæ, aut occasionatæ ab alio actu, eadem est ad præsens difficultas, ac de peccato commissionis. Quam ut solvamus, adverte, duo in peccato commissionis reperiri, & entitatem actûs, & malitiam. Ad malitiam non potest voluntas à Deo præmoveri, sed illam ponit voluntas à bono deficiens ex propria determinatione, juxta dicta; indiget tamen, præmoveri à Deo ad entitatem, quæ bona est, & à Deo causatur. Cœterùm voluntas nunquam se determinat per se, & directè ad malitiam, quia nemo intendens

dens ad malum, operatur; sed directè, & per se ad bonum se determinat, cui malum conjungitur, & ne hoc amittat bonum, declinat in malum, & peccat. Ex quo fit, quòd voluntas & se determinat, & determinatur à Deo ad entitatem actûs, quæ bona est, & perfectio, saltem physica, voluntatis. Licèt ergo ad hanc entitatem consequatur malitia, Deus ad malitiam nullatenùs voluntatem determinat; cùm sola voluntas, ut prima causa defectibilis se ad illam possit determinare. Ex quibus ad argumentum distinguo antecedens: stat, agens quandoque esse in potentia operandi entitatem actûs, quandoque actum hunc operans, & quòd non indigeat ab aliquo exteriori principio applicari, & determinari ad illam operandum neg. antec. ad operando deficiendum, conc. ant. à Deo enim est bonitas, quæ est de linea perfectionis, & directè volita; à defectibili verò voluntate est malitia, quæ est de linea imperfectionis, & indirectè, seu ex consequenti volita. Hæc nullâ difficultate concipiuntur. Quænam enim extat in eo, quòd Deus sit causa effectuum, & non defectuum? Nam sicut potentia peccandi sequitur entitatem creaturæ rationalis absque influxu aliquo Dei, illam creantis, ita & malitia sequitur entitatem actûs absque Dei influxu, qui solùm tendit, & movet ad id, quod in actu est entitatis, & directè intenditur à voluntate peccantis. Hinc nec ulla manet difficultas argumenti; quæ enim consequutio est: *Principium deficiendi potest se determinare ad defectum: ergo ad effectum?* Igitur à potentia (quæ logicè tantùm dicitur) deficiendi ad actum deficiendi, se primò determinat. A potentia verò efficiendi ad ejus generis actum debet à Deo determinari; quia actus iste perfectio est; ille verò imperfectio, & non *esse*. Scio, difficultatem aliam manere, quæ non est hujus loci; quomodo, scilicet, Deus ad effectum citra defectum determinet? Hæc autem, quam gravem fatemur, cùm sit extra terminos præsentis objectionis, non hic venit discutienda; de qua supra egimus totâ disputatione 12., reducendo assertiones nostras, prout Deus dedit, ad veritatis principia, cujus supponimus, non inquirimus, supernaturalem rationem, seu causam; quæ Dei scientiæ, non nostræ subest.

107. Neque plus officit, quod secundo loco objicitur. Nam omittendo doctrinam de speciali Dei concursu ad primum simpliciter actum, quam loquendo de Angelis tradit *D. Thomas* 1. p. q. 63. art. 5. argumentum probationis nostræ, cùm ex ratione potentialitatis, & dependentiæ secundorum agentium procedat; ubicumque reperiatur potentialitas, & ratio dependentiæ, locum habet, etiam non considerato titulo, quo à generante sunt primi motus, aut actiones geniti. Igitur actus electionis sub intentione finis, perfectio est, secundùm quam transit voluntas de potentia, seu actu potentiali in actum complentem: ergo suppositâ intentione finis, manet integra vis argumenti nostri. Intentio autem finis non actuat lineam electivam: unde actus intentionis, licèt determinet ad illam, non tamen determinat ad illam exercendam sine Deo; sed dante Deo, & dependenter à Deo; ut qui intentionem incepit, electionem, & executionem perficiat: ad modum, quo intentio natu-

turæ singularis determinat eam ad generationem; sed non ad illam exequendam sine prævio concursu causarum universalium. Undè ex igne applicato hìc & nunc passo, infertur ignis generatio, ponenda tamen dependenter ab illis. Hinc etiam quod tertiò locò objiciebatur, dissolutum manet; cùm minor, cujus nulla extat probatio, sit ex dictis manifestè falsa.

108. Nec firmiori titulô nititur, quod ultimò objicitur, quamvis hôc debili argumentô se protegant Adversarii, quod & sæpè per modum exempli repetunt, ut explicent concursum omnipotentiæ cum voluntate creata, & ut probent, volitionem nostram esse effectum Dei. Sed irritô conatu; nam ut suprà num. 9. expressô S. *Thomæ* testimoniô probavimus, duplex debet esse dependentia causæ creatæ à Deo: alia quantùm ad formam; alia quantùm ad operationem; & titulô secundæ dependentiæ diximus, præmotionem requiri. Eamdem doctrinam repetit eadem quæst. 109. art. 9. dicens de homine justo, & in charitate existente; & de auxilio requisito, ut per charitatem operetur: *Sicut supra dictum est, homo ad rectè vivendum dupliciter auxiliô Dei indiget. Unô quidèm modô, quantum ad aliquod habituale donum per quod natura humana corrupta sanetur, & etiam sanata elevetur ad operanda opera meritoria vitæ æternæ, quæ excedunt proportionem naturæ: aliô modô indiget homo auxiliô gratiæ, ut à Deo moveatur ad agendum. Quantùm igitur ad primum auxilii modum homo in gratia existens non indiget aliô auxiliô gratiæ, quasi aliô aliquô habitu infusô: indiget tamen auxiliô gratiæ, secundùm alium modum, ut scilicet, à Deo moveatur ad rectè agendum, & hoc propter duo: primò quidèm, ratione generali, propter hoc quod sicut supra dictum est, nulla res creata potest in quemcumque actum prodire, nisi in virtute motionis Divinæ.* Quibus positis, fatemur quidèm, quòd, ut amor Dei sit effectus charitatis, sufficit, quòd ab illa procedat; nec voluntas illum sine charitate eliciat. Sed rogo, ut dicant, an ut ita sit, debeat charitas præcedere amorem? Affirmabunt certè. Sed ecce vertitur in ipsos Adversarios argumentum. Quia enim amor dependet à charitate, debet charitas præcedere per modum formæ; ergo quia dependet à motione Dei, debet motio Dei præcedere per modum determinantis. Igitur tollenda est è medio æquivocatio, ne quæramus in principio secundo, quod est proprium primi; nec excludamus à primo, quod non reperimus in secundo. Agentis, seu virtutis secundæ est facere à se dependentem actionem ratione continentiæ: undè dum semel amor à virtute contentiva egrediatur, salvatur ratio effectûs. Agentis verò primi est facere à se dependentem actionem secundi ratione virtutis continentis, & ratione motionis, ut cum D. *Thoma* diximus: undè, ut salvetur ratio effectûs respectu Dei, non sufficit, quòd det præcedentem formam, aut virtutem, sed requiritur, quòd det etiam præcedentem motionem. Et sicut dando motionem, si ab ipso non esset forma, non salvaretur propria ratio effectûs Dei; ita dando formam, si non daret motionem prædictam, effectûs proprii Dei ratio non salvaretur. Non ergo sufficeret ad hoc concursus simultaneus, & consequenter nulla est memoratæ objectionis illatio.

109. En

109. En ergo ratione naturali probata, seu exposita necessitas gratiæ seipsâ efficacis; quia nempè à Deo est omnis motio, sicut à primo movente, quâ voluntas creata determinatur, & applicatur ad agendum; potentique suâ operatione nos aptat, & in nobis efficit omne bonum, bonamque voluntatem, quam in corde non invenit, sed facit. Hujus motionis naturalis energiam, & efficaciam agnoverunt ipsimet Gentiles. Nam ipsos in Actibus Apostolorum cap. 17. v. 28. commemoravit *Paulus*: ubi cùm dixisset de Deo, *in illo enim vivimus, movemur, & sumus*: quibus incomparabilem, & ineffabilem modum prædicat, quò Deus indesinenter operatur in cordibus, adjunxit continuò: *Sicut & quidam vestrorum Poëtarum dixerunt*; Poëtæ enim erant quodammodò Ethnicæ Religionis Prophetæ. Vetustissimum quoddam oraculum erat eis, ut videre est apud Porphyr.: *Omnia Deo plena sunt: Deus sese prodit ubique*. *Deus*, ait *Seneca* Epist. 41., *propè te est, tecum est, intus est*: sed præclariùs *Homerus* affimat, qualiter Deus operetur in cordibus hominum omnipotentissimâ potestate. Lib. 14. legitur: *Quæ Deus mihi in animo posuit*. Et postea: *At mihi Jupiter ipse ita in mente consilium fecit*. Rursùs ibi *Cumæam Ulyssi* respondentem inducit; *Deus autem hoc quidèm dabit, hoc autem sinet quodcumque animô vult; potest enim omnia*. Et lib. 16. *Quando multi consilii in mentibus ponet Minerva*. Et alibi. *Adhuc autem mihi hoc majus in mentibus posuit Saturnus*. Et lib. 19. *Inspiravit mentibus Deus ..... huic enim Minerva mentem vertit*. Et lib. 20. *Jupiter autem virtutem viris auget, minuitque, prout voluerit: ille enim potentissimus est omnium*.

Ejusdem labii est *Virgilius* lib. 1. Æneid.

Ponuntque ferocia Pœni
Corda, volente Deo.

Et lib. 2. ostendit *Æneæ*, qualiter dextera Excelsi corda convertit, & volentes ex nolentibus facit.

Non tibi Tyndaridis facies invisa Lacenæ
Culpatusve Paris; Divum, inclementia Divûm,
Has evertit opes, sternitque à culmine Trojam,
Aspice ..... nubem eripiam .....
Neptunus muros, Juno portas .....
Ipse pater Danais animos, viresque secundas
Sufficit; ipse Deus in Dardana suscitat arma.

Sed quid in his testimoniis adducendis immoror; cùm hujus rei irrefragabile testimonium præbeat oratio *Esther* ad Dominum pro liberatione populi sui. Legitur enim cap. 14. v. 8. *Et nunc non eis sufficit, quòd durissimâ nos opprimunt servitute, sed robur manuum suarum Idolorum potentiæ deputantes*; quibus constat Gentiles Omnipotentiæ Dei effectum tribuere Idolis suis. Quarè ne *Idolorum laudent fortitudinem*, orat Deum: *Ne tradas, Domine, sceptrum tuum his, qui non sunt, ne rideant ad ruinam nostram*. Hæc ex Philosophis adduximus, quia ab eis, si quid rectè dictum, in nostrum usum convertendum esse docet D. *Au-*

D. *Augustinus* lib. 2. de doctr. Christ. cap. 40. num.60. uti converterunt, inquit S. Doctor., *Cyprianus*, *Lactantius*, *Victorinus*, *Hilarius*, & ante eos *Moyses*. Argumentum ex humanæ historiæ auctoritate omittimus, utpotè minus utile, & necessarium. Quæ enim nobis historia suppeditare potest, nemo, à Theologiæ studio non abhorrens, ignorat; & satis ex supradictis apparet. Quòd si quis clarissimos Scriptores desideret, consulat inter alios doctissimum *Calmet*, qui dissert. in prædestinat. & reprobat. hominum historiam, summâ eruditione posteris mandavit. Hìc ergo sit hujus Disputationis finis, nè offendat unius tractatûs nimia longitudo: *Quod si*, ut inquit *Augustinus* lib. de prædest. Sanctor. cap.21., *& diutius fecimus, quàm forsitan vellent hi, propter quos fecimus: hinc ab eis reprehendi parati sumus; dum tamen etsi multò diutiùs quàm vellent, etsi cum fastidio, ac tædio intelligentium, fateantur nos fecisse, quod fecimus.*

DISPU-

DISPUTATIO II.

De infallibili Summi Pontificis in definiendo auctoritate.

1. MAXIMA institutæ quæstionis utilitas, vel ex multitudine Adversariorum cognosci potest, qui in auctoritatis infallibilis Summi Pontificis contemptum inducentes, eam totis viribus, summâque animi contentione impugnare ausi sunt. Malum hoc jam à primis Ecclesiæ sæculis cœperat, sed nunc crevit ejusdem mali infesta cædes, quam ingemiscimus, & dolemus. Undè procurantes, ne magis exurgat, & pullulet hujus doctrinæ venenata pernicies, pro veritate, & infallibilitate Sedis Apostolicæ vindicanda, quod ab aliis eruditissimis viris, pluribus, maximisque argumentis demonstratum est, in breves angustias contrahemus.

2. Ad persuadendam veritatem resolutionis hujus, & pleniorem ipsius intelligentiam quædam fundamenta sternere opus est. Primum sit contra *Eusebianam* factionem, revelatâ fronte negantem, regimen Ecclesiæ fuisse à *Christo* Domino institutum Monarchicum; sed ex Divino instituto esse Aristocraticum, æquali auctoritate, & mensurâ in tres Patriarchas distributum, quorum nullus habeat auctoritatem in alterum: Romanumque Pontificem esse solùm primum loco, non jurisdictione. Sic illi vaterrimô studiô destruere studuerunt in Concilio *Antiocheno* Privilegium Romanæ Appellationis, statuentes, damnatum à Synodo non posse appellare Romam, sed aliud majus in Oriente Concilium. Hic fuit *Eusebii*, & sequacium deplorabilis error. Contra hunc Schismaticum, & Hæreticum *Eusebianæ* factionis errorem, supponimus *Christum* Dominum aliquod in Ecclesia visibile Caput constituisse sui Vicarium cum amplissima auctoritate gubernandi totam Ecclesiam; hoc enim exigit regimen optimè ordinatum, ut probat Divus

Thomas 4. *contra Gent.* cap. 76. & egregiè declarat 1. par. quæst. 103. art. 3. probans, Monarchiam esse præstantiorem regiminis formam: *Optima*, inquit, *gubernatio est, quæ fit per unum, cujus ratio est, quia gubernatio nihil aliud est, quàm directio gubernatorum ad finem, qui est aliquod bonum: unitas autem pertinet ad rationem bonitatis, ut Boëtius probat in 3. de Consolatione* (prosa 2.) *per hoc, quòd sicut omnia desiderant bonum, ita desiderant unitatem, sine qua esse non possunt; nam unumquodque in tantùm est, in quantùm unum est: undè videmus, quòd res repugnant suæ divisioni quantùm possunt, & quòd dissolutio uniuscujusque rei provenit ex defectu illius rei. Et ideò id, ad quod tendit intentio multitudinem gubernantis, est unitas, sive pax: unitatis autem causa per se est unum. Manifestum est enim, quòd plures multa unire, & concordare non possunt, nisi ipsi aliquô modô uniantur: illud autem, quod est per se unum, potest esse causa unitatis convenientius, quàm multi uniti: undè multitudo meliùs gubernatur per unum, quàm plures. Relinquitur ergo, quòd gubernatio Mundi, quæ est optima, sit ab uno gubernante, & hoc est, quod Philosophus dicit in 12. Methaph. entia nolunt disponi malè, nec bonum pluralitas principatuum; unus ergo Princeps*, vel sicut legit P. *Nicolai*, *unus esto Princeps*.

3. Hoc, quod universaliter est verum, maximè locum tenet in Ecclesia, quæ per Orbem dispersa, ex *Christi* institutione unum est regnum spirituale, cui & unum propterea Caput præfici debuit. Hoc verè fuit D. *Petrus*, & quidèm solus ex Apostolis: quod in definitionem fidei legimus constitutum in Concilio *Nicæno* II. actione 2. approbante Epistolam *Hadriani* I. ad *Tarasium* Patriarcham Constantinopolitanum, in qua sic dicitur: *Per totum Terrarum Orbem primatum obtinuet, lucet, omniumque Ecclesiarum Dei Caput existit; undè & ipse B. Petrus Apostolus, Dei jussu Ecclesiam pascens, nihil omninò prætermisit, sed ubique Primatum obtinuit, & obtinet*. Est communis Patrum intelligentia. Ita D. *Cyprianus* Epist. 40. *Deus unus est, & Christus unus, & una Ecclesia: & Cathedra una super Petrum Domini voce fundata*. Et *Origenes* Homil. 5. in Exod. *Vide, magnô illi Ecclesiæ fundamento, & petræ solidissimæ, super quam Christus fundavit Ecclesiam, quid dicatur à Domino*. D. *Thomas* satis superque id ipsum in 4. dist. 24. quæst. 3. art. 2. quæst. 3. ad 1. comprobat: *Quamvis*, inquit, *omnibus Apostolis data est communiter potestas ligandi, atque solvendi, tamen, ut in hac potestate ordo aliquis significaretur, primò soli Petro data est*. Et quæst. 40. in suplem. art. 6. in corp. asserit: *Quòd ubi multa sunt regimina ordinata in unum, oportet esse aliquod universale regimen supra particularia regimina: quia ut dicitur 1. Ethicor. in omnibus virtutibus, & artibus est ordo, secundùm ordinem finium: bonum autem commune est divinius, quàm bonum speciale; & ideò supra potestatem regitivam, quæ conjectat bonum speciale, oportet esse potestatem regitivam universalem respectu boni communis; aliàs non posset esse collatio ad unum. Et ideò, cùm tota Ecclesia sit unum corpus, opor-*

oportet, si ista unitas debet observari, quod sit aliqua potestas regitiva totius Ecclesiæ supra potestatem Episcopalem, quâ unaquæque specialis Ecclesia regitur: & ideò illi, qui hanc potestatem negant, Schismatici dicuntur, quasi divisores unitatis Ecclesiæ: cùm priùs in argumento *sed contra* ex S. *Cyrillo* potestatem regitivam respectu totius Ecclesiæ in Summo Pontifice agnovisset, dicens: *Præterea B. Cyrillus Episcopus Alexandrinus dicit: ut membra maneamus in Capite nostro Apostolico Throno Romanorum Pontificum, à quo nostrum est quærere, quid credere, & quid tenere debeamus, ipsum venerantes, ipsum rogantes præ omnibus: quoniam ipsius est reprehendere, corripere, statuere, disponere, solvere, & ligare locò illius, qui ipsum ædificavit: & nulli alii quod suum est plenum, sed ipsi soli dedit, cui omnes jure Divino caput inclinant, & Primates Mundi tanquam ipsi Domino Jesu Christo obediunt*. Ubi illud enitescit, quòd una sit Ecclesiæ Catholicæ nunc per Caput solum, nunc per totum Ecclesiæ Corpus auctoritas. Non illa major, non illa minor, sed una, indiscretaque residet, & in Capite, & in corpore auctoritas.

4. Secundò hìc maximè supponendum, Summum Pontificem esse verum B. *Petri* Successorem, non solùm in Romano Episcopatu, sed in Primatu jurisdictionis, quam habuit in tota Ecclesia: atque in omnibus *Petri* privilegiis, atque prærogativis: cùm sit constitutus totius ovilis *Christi* Pastor & Caput, quæ veritas luculento veterum Patrum consensu constat; qui illum hoc nomine appellant. *Cum Successore Petri loquor*, inquit *Hieronymus* Epistola ad *Damasum*, & hunc eundem *Damasum* profitetur, *Petri* & Fidem, & Sedem tenere. Non est assertio ista quæstio indifferens; est Orthodoxum Dogma definitum in Concilio *Florentino*: *Definimus Sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in universum Orbem tenere Primatum; & ipsum Pontificem Romanum Successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ Caput, & omnium Christianorum Patrem, & Doctorem existere; & ipsi in Beato Petro pascendi, regendi, ac gubernandi Ecclesiam à Domino Nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis Oecumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur*. Et *Martinus* V. in Bulla edita in Concilio *Constantiensi* præcipit, ut suspecti de fide interrogentur: *An credant, quòd Papa canonicè electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expresso, sit Successor Divi Petri?* Agnoscens in Pontifice Romano prærogativam Capitis, ac Primatum jurisdictionis in Ecclesia, quod à nemine Catholico in dubium verti potest; quin potiùs id firmiter credere tenentur omnes contra Græcos Schismaticos, qui à tempore *Photii* contendunt, Pontificem Romanum, tantùm *Petro* succedere in Romano Episcopatu, minimè tamen in potestate jurisdictionis: quem Græcorum errorem refellit Divus *Thomas* Opusc. 1. cap. 8., Conciliorum, ac Patrum Græcorum auctoritate.

5. Tandem hìc diligenter observandum, de fide esse, Pontificem

ritè electum esse Summum Pontificem, seu Divi *Petri* Successorem: cùm hæc propositio universalis: *Omnis homo ritè electus ab Ecclesia in Petri Successorem est Summus Ecclesiæ Pontifex*, sit revelata à Deo Ecclesiæ in illis *Christi* verbis: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*; & in illis: *Tibi dabo claves Regni Cœlorum*; & in aliis: *Pasce oves meas*, quæ ad *Petrum*, ejusque Successores dicta sunt: ergo & hæc propositio particularis: *Hic numero ritè electus, est Summus Ecclesiæ Pontifex*, est propositio revelata; nihil enim aliud est propositio universalis, quàm omnes particulares in ipsa præcontentæ: quarè intantùm vera est propositio universalis, inquantùm particulares, quæ continentur in ipsa, veræ sunt: sed hæc propositio: *Hic ritè electus est verus Pontifex*, continetur in illa propositione universali, & de ejus continentia in universali, non tantùm negativè, sed etiam positivè certi sumus, post acceptationem Ecclesiæ ipsum in verum Pontificem acceptantis, quæ acceptatio est quædam veluti definitio hujus veritatis: *Clemens XII. est verus Pontifex*: cùm definitio Ecclesiæ universalis in materia, quæ aliundè revelata est, faciat illam respectu nostri ad fidem pertinere: ergo ad fidem pertinet, & est formaliter, & immediatè revelata hæc propositio particularis: *Hic ritè electus in Successorem Petri est Summus Pontifex*. Sicut quia hæc propositio universalis, omnis aqua naturalis est materia Baptismi,est immediatè de fide, & ad fidem immediatè spectat, quod hæc aqua naturalis sit Baptismi materia; & quia immediatè est de fide, quòd omnis panis verus est materia consecrationis, etiam spectat immediatè ad fidem, quod hic verus panis est materia consecrationis; ratione dictâ; quia propositio universalis enuntiat omnia objecta particularia; hincque propositioni universali correspondet descensus copulativus. Ubi notandum, quòd ut propositio particularis sit de fide, non requiritur, quòd detur certitudo fidei, aut metaphysica de ejus continentia in universali; sed sufficit certitudo moralis excludens omnem prudentem formidinem de continentia; qualis reverà datur circa electionem *Clementis* XII. aliàs hunc esse verum Pontificem, nec mediatè pertineret ad fidem, ut conclusio Theologica, quod adversatur communi Theologorum sententiæ: non enim est adhuc theologicè certum, quod non concluditur ex præmissa ita certa,ut omnem formidinem excludat. Datur ergo certitudo moralis omnem excludens formidinem ritæ electionis hujus numero Pontificis; quæ innititur pacificæ acceptationi totius Ecclesiæ; quæ sicut errare nequit acceptando regulam inanimatam fidei reverà non talem; nec acceptando regulam vivam fidei: in quo sanè esset gravissimus error. At licèt dicta propositio directa sit immediatè de fide, reflexa tamen non est immediatè de fide; cùm non sit de fide, illam esse de fide, ut propugnant gravissimi Theologi. Non etenim idem est aliquod objectum esse immediatè de fide, ac esse de fide, quòd sit immediatè de fide; sic plures Theologi disputant, An sit de fide gratiam esse qualitatem? An sit de fide *Christi* Domini intellectum humanum intelligere per intellectionem increatam? Et quamvis affirment esse de fide, negant tamen esse de fide, quod sit de fide

fide gratiam esse qualitatem, aut intellectum humanum *Christi* Domini intelligere per intellectionem increatam: potest namque ex terminis directa esse vera; quin vera sit reflexa: sicuti verum est in præsenti esse de fide *Clementem* XII. esse verum Pontificem, non tamen est de fide esse immediatè de fide. His statutis ad resolutionem disputationis accedamus: An nempè Summus Pontifex in doctrina fidei, vel morum possit errare? Quæ sanè quæstio maximi cum primis momenti sit, ad sedandas omnes istius turbulentissimæ tempestatis procellas, quò dissolvatur solidiùs, sit.

§. I.

Statuitur Conclusio, & hujus prima probatio ex Scripturis.

6. SUmmum Pontificem in decisionibus dogmaticis fidem Catholicam, & mores concernentibus esse infallibilem, est veritas à *Christo* Domino prædicata, traditione ad nos missa, Summorum Pontificum, Sacrorum Canonum, & Conciliorum Oraculis confirmata, praxi Ecclesiæ servata, innumeris SS. PP. testimoniis roborata, certis Theologicis rationibus à Theologis Scholasticis, & Canonistis invictissimè probata, maximè à D. *Thoma* 2. 2. quæst. 1. art. 10. lib. 4. contra Gent. & Opusc. 1. contra errores Græcorum. Quem sequuntur omnes ejus Discipuli. *Cajetanus* in tract. de auctoritate Papæ. *Turrecremata* lib. 2. Summæ de Ecclesia. *Gravina* de Catholicis præscription. tom. 4. par. 2. disp. 1. *Victoria* in relect. de potestate Papæ. Mag. *Cano* lib. 6. de locis Theologicis cap. 1. *Carranza* in Summa Conciliorum controv. 1. Mag. *Bañez* 2. 2. quæst. 1. art. 10. Sicut & omnes Recentiores videndi apud Mag. *Gonet*.

7. Hanc conclusionem evidentissimis argumentis assero; at prima probatio fit ex Scripturis: *Non enim* (ut dicitur Cauf. 24. quæst. 1.) *afferamus stateras dolosas, ubi appendamus, quod volumus pro arbitrio nostro, dicentes: Hoc grave est, hoc leve est: sed afferamus divinam stateram de Scripturis Sacris; tanquam de Thesauris Dominicis, & in illa quid sit graviùs appendamus.* Hæc ergo probatur primò ex illo *Matthæi* 16. *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* Etenim Redemptor Noster Dominus *Jesus Christus* Æterni Patris Filius, *sempiternum habens Sacerdotium, eò quòd maneat in æternum*, teste *Apostolo* ad *Hebr.* 7. per resurrectionem suam, elevandusque in Cœlum, Principem in terra vicem suam gerentem habere voluit, cui ligandi, solvendique plenissima inesset potestas, & apud quem robur, firmamentum, & totius Ecclesiæ esset auctoritas. Principem hujus Apostolicæ Arcis constituit *Petrum*: cùm illo interrogante, quem illum esse dicerent homines? *Petrus* in cunctorum Apostolorum silentio, Dei Filium revelatione Patris intelligens, confestim prosilivit,

ac

ac præveniens ait: *Tu es Christus Filius Dei vivi*: audire, & ipse meruit: *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ Inferi non prævalebunt adversus eam; & quodcumque solveris super terram, erit solutum, & in Cœlis, & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum, & in Cœlis.* Hìc promissus *Petro* totius Ecclesiæ Principatus, quòd erit saxum immobile, totius operis Christiani compagem, molemque continens, supra quod Ecclesiastici ædificii altitudo consurget. Hìc *Christus* omni asseveratione affirmat, quòd Inferorum portæ, quæ sunt Hæreticorum ora, adversus Fidem nunquam prævalebunt, aut evertere illam poterunt. Et tandem hìc firmat, quòd fides Ecclesiæ fortis, stabilis, & supra hanc petram est robustâ mole fundâta; & contra omnes tempestates, & turbines sæculi immobili, & inconcussâ firmitate solidata, ut exponunt Sancti Patres, D. *Basilius* lib. 2. in Eunom. *Petrus propter fidei excellentiam Ecclesiæ ædificationem in se ipsum suscepit. Cyrillus* lib 2. cap. 2. in *Joann. Nec Simon fore jam nomen illi, sed Petrus prædicit: vocabulo ipso commodè significans, quòd in eo tanquam in petra, lapideque firmissimo suam esset ædificaturus Ecclesiam. Euthymius* in cap. 16. *Matthæi*: *Te ponam*, inquit, *fundamentum credentium, ædificabo super te Ecclesiam meam*. *Leo* Serm. 2. de Anniversario assumptionis suæ ad Pontificatum: *Manet ergo dispositio veritatis, & Beatus Petrus in accepta fortitudine petræ perseverans, suscepta Ecclesiæ gubernacula non reliquit. Sic enim præ cæteris est ordinatus, ut dum petra dicitur, dum fundamentum pronunciatur, dum Regni Cœlorum janitor constituitur, qualis ipsi cum Christo esset societas, per ipsa appellationis mysteria nosceremus.* Sed inter omnes audiendus maximè D. *Augustinus* Serm. de Sanctis: *Ideò solus inter Apostolos meruit audire, tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: dignus certè, qui in ædificandis in domo Dei lapis esset ad fundamentum, columna ad sustentaculum, clavis ad Regnum. Est lapis ad fundamentum*, ut tantum, tam ingens, tam sublime, tam immensum Ecclesiæ ædificium collocetur: & tantâ divinitùs soliditate munitum, ut ipsum nec hæretica unquam corrumpet pravitas, nec superare poterit ejus perfidia. Enimverò, si Fides nostra adhæret *Christo* primæ veritati revelanti mysteria; etiam Summo Pontifici, quem sui vices visibiliter gerentem constituit (ne visibilis fabricæ lateret omninò oculis humanis fundamentum) proponenti, & explicanti veritates Fidei, Fidem ut regulæ haberi voluit. Liquet ergo, quòd nostræ Fidei, & inflexibilis veritatis, perpetuò visibile fundamentum in *Petro*, & Successoribus ejus, ita firmè est locatum, ut nulla planè in confessione Catholicæ veritatis ab ipsis definitæ, & in soliditate Christianæ fidei persistentibus debeat esse de errore hæsitatio, aut de recessu à vera doctrina metus. Enimverò, si fallibilis esset auctoritas Summi Pontificis, recedere posset, ut Summus Ecclesiæ Pastor, ab una veritate; sed cum defectu unius veritatis non stabit lapis ad fundamentum veritatis: ergo vel *Christus* verum non dixit, vel si verum dixit, impossibilis est in ipso defectus veritatis. Secundò: Lapis ad funda-

damentum veritatis firmat, & certam facit definiendo fidem talis veritatis; solâ namque certitudine firma dicitur cognitio: & cùm certitudo fidei fundetur in revelatione illius, qui nec fallere, nec falli potest, rogo, an Pontifex fallibilis sit in judicio fidei, vel non? Si infallibilis: ergo certam nobis veritatem fidei proponit. Si fallibilis, & quomodò poterit esse fundamentum, & firmamentum veritatis? Ergo vel infallibilis est, vel falsa *Christi* promissio: quod sanè pronunciari nequit. Igitur veritas ista divinæ auctoritatis existit attestatione suffulta; *Et ego dico tibi: Non*, inquit *Hieronymus* super eumdem locum *Matthæi*, *sermone casso, nec ullam opus habente, sed dico tibi, quia meum dixisse fecisse est: quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam;* vel ut *Nicolaus* Papa scribit Mediolanensibus cap. *Omnes* distinct. 22. *Non ergo quælibet terrena sententia, sed illud verbum, quo constructum est Cælum, & Terra; per quod denique omnia condita sunt elementa, Romanam fundavit Ecclesiam: Illius certè privilegio fungitur, cujus auctoritate fulcitur.* Et suprà: *Illam verò solus ipse fundavit, & supra petram fidei mox nascentis erexit, qui Beato Petro æternæ vitæ clavigero terreni simul, & cælestis Imperii jura commisit*: ergo cùm hoc testimonio nihil sit firmiùs; est enim æterna veritas, quæ nullatenùs errare valet; quis fundamentum ab ædificio Ecclesiæ removere audeat? Cui erit negandi libertas, hanc esse firmissimam, & probatissimam petram in fundamentis Ecclesiæ ad infallibilitatem nostræ fidei constitutam, nunc & in æternum Hæretici fœtoris expertem?

8. Hanc eamdem infallibilitatem designat, & denuntiat *Augustinus*, dum de *Petro* dicit: *Est Columna ad sustentaculum*. Columna nempè maximi roboris, & infallibilis firmitatis, nè adversus Ecclesiam superbæ Inferi portæ prævaleant, eaque ruere errando in fide possit. Etenim in Columna illa veritas fidei stat firmata, quæ sola sustinet ædificium, ne Inferi portæ prævaleant adversus eam; quod ponderans D. *Thomas* in *Catena aurea* cum B. *Cyrillo* observat: *Quòd secundùm hanc Domini promissionem Ecclesia Apostolica Petri ab omni seductione, hæreticaque circumventione manet immaculata*. Enimverò quomodò firmiter in veritate subsisteret, si in rebus ad fidem, & morum doctrinam spectantibus non esset Summi Pontificis definitio infallibilis Ecclesiæ fidei fundamentum; aut posset ipse errare, & deficere definiendo? Periret sanè Ecclesia, & caderet firmamentum: quarè dixit *Christus Luc.* 22. *Ego rogavi pro te, Petre, ne deficiat fides tua*, in proponenda nempè fidei doctrina, quæ ad officium Summi Pontificis, & *Christi* Vicarii pertinet. Rogavit pro persona *Petri*, quam tantùm denotat utens pronomine secundæ personæ *pro te, fides tua*; & cùm oraverit pro ipso in utilitatem Ecclesiæ, & pro Successoribus ejus rogavit, ut tanquam veri Pontifices nihil contra fidem docerent, & ne evanesceret fides eorum. Ex quo textu Romanum Pontificem ex Cathedra docentem non posse errare efficacissimè arguunt, tam Summi Pontifices, quàm SS. Patres, *Lucius* I. Papa, & Martyr in Epist. 1. ad Episcopos Hispaniæ, & Galliæ: *Ecclesia*, inquit, *Romana, Apostolica est, & Mater omnium Ecclesiarum*,

rum, quæ à tramite Apostolicæ traditionis nunquam errasse probatur, nec Hæreticis novitatibus depravata succubuit, secundùm ipsius Domini pollicitationem dicentis: Ego rogavi pro te. *Felix* I. in Epist. ad *Benignum*: *Ut in exordio normam fidei Christianæ percepit ab Auctoribus suis, Apostolorum Christi Principibus, illibata manet, juxta illud: Ego rogavi pro te.* *Agatho* Papa in Epist. ad *Constantinum* Imperatorem: *Hæc est veræ fidei regula, quam & in prosperis, & in adversis vivaciter tenuit Apostolica Christi Ecclesia, quæ per Dei gratiam à tramite Apostolicæ traditionis nunquam errasse probatur, nec Hæreticis novitatibus unquam depravata succubuit, quia dictum est Petro, Simon, Simon, ecce Satanas &c. Ego autem rogavi pro te &c. Hic Dominus fidem Petri non defecturam promisit, & confirmare eum Fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices meæ exiguitatis Prædecessores confidenter fecisse semper, cunctis est agnitum.* *Leo* IX. in Epist. ad *Petrum* Antiochenum: *Nimirùm solus est, pro quo ne deficeret fides ejus, Dominus, & Salvator asseruit, se rogasse, dicens: Rogavi pro te &c. Quæ venerabilis, & efficax oratio obtinuit, quòd hactenus fides Petri non deficit, nec defectura creditur in Throno illius:* ergo divinæ gratiæ in *Petro* ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quæ per *Christum Petro* tribuitur, per *Petrum* cæteris conferatur, ut omnium firmetur certitudo. At quomodò firmaretur certitudo, aut confirmaret ipse Fratres suos in fide nutantes, & vacillantes, si in Throno suo deficere posset veræ fidei definitio? Ergo vel ex hoc solo testimonio definitio Summi Pontificis suscipienda reverenter, amplectenda sincerè, fortiter tenenda, efficacissimè observanda; cùm veritas sit, quæ semper inconcussa manet, nec potest corrumpi, nec ullò valet modò in semetipsa variari.

9. Hanc eamdem nobis insinuat veritatem *Augustinus*, dum dicit: *Clavis ad Regnum*. Hìc *Petrus* in sua persona, Evangelico contextu attentiùs inspecto, claves accipit, ut Princeps, & moderator totius Ecclesiæ: cùm Principatus significetur nomine clavium, ut probat illud Apocalip. 3. *Hæc dicit Sanctus, & verus, qui habet clavem David, qui aperit, & nemo claudit, claudit, & nemo aperit.* Quare *Petro* concessa est plenitudo potestatis secundùm mensuram donationis *Christi*, ut esset verum Ecclesiæ caput sub *Christo*, ejus Vicarius, & Minister, ac si diceret *Christus*; sicut habeo clavem *David*, quâ occlusos Cœlos aperturus modò sum, eorumdem Cœlorum claves tibi concredam, ut quidquid vice meâ solveris super terram, sit solutum & in Cœlis, & quidquid ligaveris, ligatum: ut observat *D. Gregorius* lib. 4. Epist 32. *Cunctis Evangelium scientibus liquet, quòd voce Dominica Sancto, & omnium Apostolorum Principi Petro totius Ecclesiæ cura commissa est.* Cujus rationem reddit: *Ipsi quippe dicitur, tibi dabo claves Regni Cœlorum.* At cùm in supremo controversiarum Judice necessaria sit, non solùm auctoritas coactiva in utrôque foro, seu talis, ut ei acquiescere teneamur, ejus judicio nostrum conformando, sed & scientia; utramque clavem, & auctoritatis, & scientiæ eidem *Christus* con-

conferre dignatus est: quatenus per auctoritatem tumentes deprimat, & per scientiam omnes dirigat; ut clave auctoritatis Cœlorum januas claudat, abjiciatque claviger iste Regni cœlestis, quos à suis deviare intelligat doctrinis: & clave scientiæ Arcana Mysteriorum tangat, Scripturarum obscura penetret, erroris convincat argumenta, Hæreticorum fallacias detegat, novitates eliminet, opinionum veritatem omni perspicuitate discernat: mores, omnemque instruat regulam sanctitatis: uno verbo: ad profectum Ecclesiæ collata est scientiæ clavis, nè erret, aut malè eo, quod optimè concessum est, utatur. Quis ergo, hoc attestante *Christo*, audeat discordiæ furore vesanus *Petri*, & Successorum ejus auctoritati vim inferre? Quis in Apostolicam Sedem injurius, & in Summum Pontificem impudentissimus Calumniator contra ejus infallibilem definitionem erroris venena infundere? Quis valeat ejusdem soliditatem evertere, vel perturbare, dum quæstiones in fide difficiles solvit jure suo Summus Pontifex, ligatque proindè suo judicio, ut id fideles teneant, quod ipse decrevit? Errat sanè, & semitam, quæ ad veritatem inducit, ignorat. *Possunt illi Apostolicam Sedem contemnere: possunt apud nos calcaneum elevare: datum à Deo privilegium evertere, vel auferre non possunt, quo Petro dictum est: Tu es Petrus &c. Et tibi dabo claves Regni Cœlorum*, dixit *Paschalis* Episcopo Panormitano cap. *Significasti* de elect. & electi Potestate.

10. Novum, & validissimum argumentum, quo corroboretur hæc infallibilis Summi Pontificis auctoritas desumitur ex illo *Joann.* 21. *Pasce oves meas*; dum *Christus* oves suas pascendas, regendasque committit *Petro*, ipsi orbis terrarum demandans curam, ut quas mortifero errore dispersas inveniret, in pacem salutis æternæ congregaret, secundùm Domini præceptum per *Ezechielem* Pastoribus positum cap. 34. revocare errantes, & perditos requirere. At cùm actus Pastoralis, ut suprà diximus, non scientiam tantùm, sed etiam summam potestatem desideret, ut dicitur capite *Decretalis* dist. 20. *In negotiis definiendis, non solùm est necessaria scientia, sed etiam potestas: unde Christus dicturus Petro: quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum, & in Cœlis &c. prius dedit sibi claves Regni Cœlorum. In altera dedit ei scientiam discernendi inter lepram, & lepram: in altera dans sibi potestatem ejiciendi aliquos ab Ecclesia, vel recipiendi*; hanc Pastoralis actûs verissimam potestatem contulit *Christus*, dicens: *Pasce oves meas*: ut omnes obedienter attendant, quia *D. Petrus*, qui in propria Sede vivit, & præsidet, præstat quærentibus fidei veritatem, ut ex *Alcuino* dixit *D. Thomas* in *Catena aurea* ad illud caput *Joannis*: *Pascere oves est credentes in Christo, ne à fide deficiant, confortare, terrena subsidia, si necesse est, subditis providere, & exempla virtutum cum verbo prædicationis impendere, adversariis obsistere, errantes subditos corrigere*. Non has, vel illas, hujus, vel alterius Regni oves committit, sed universum Gregem suum; ut sicut erat unum ovile, ipse esset unus Pastor. Nullus est, cujuscumque Religionis, sapientiæ, & dignitatis existat, quamvis spiritualis, & excellens, qui se

Christi ovem non glorietur, ut incunctanter pronunciant SS. PP. Divus *Bernardus* lib. 2. de consideratione: *Cui non dico Episcoporum, sed etiam Apostolorum, sic absolutè, & indiscretè totæ commissæ sunt oves? Si me amas, Petre, pasce oves meas. Quas? Illius, vel illius Populos Civitatis, aut Regionis, aut certè Regni? Oves meas*, inquit, *cui non planum non designasse aliquas, sed assignatas omnes? Nihil excipitur, ubi distinguitur nihil. D. Leo* dicto serm. 3. *de toto Mundo*, inquit, *unus Petrus eligitur, qui & universarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur; ut quamvis in Populo Dei multi Sacerdotes sint, multique Pastores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Christus*. Omnes designat *Christus*; noverat namque Deus, quàm prona ad lapsum hominis natura celeriter suo paret affectui. Noverat Dei sapientia, quòd cogitationes hominis vanæ sunt, nisi superno illustrentur lumine. Noverat, quòd quisquis, etsi in sublimi eruditionis, & sapientiæ positus, suâ præceps ducitur voluntate; & tandem quòd omnes, dum in corpore sumus constituti, plurimis tenebrarum irretimur vinculis, quibus verum, æternumque lumen, ne videamus, impedimur: ergo ut omnium mentium in rebus fidei, ac morum lux una esset illuminativa, viarum Dei ostensiva, dubiorum omnium resolutiva in definiendo; hunc supremum Ecclesiæ Pastorem, qui nec fallere, nec falli posset, Deus magno privilegio in Ecclesiæ bonum concesso, reliquit, ut omnes ipsum loquentem ex Cathedra audiant: in quo sanè infallibilitas supponitur. Etenim auditus fidei necessariò supponit loquentem, cui credat, & certò credat: ergo fideles ab aliquo, cui certò credendum sit, docendi erunt; sed docendi sunt à Summo Ecclesiæ Pastore, juxta illud: *Pasce oves meas*: ergo huic ex Cathedra loquenti tenentur certò credere. Vel aliter: Dùm Pontifex determinat aliquid de fide, vel ipsi fideles credere tenentur, vel non? Si primum: ergo supponitur infallibilitas ex parte loquentis, quia certitudo fidei sine illa esse non potest; immo fides Pontificis ex Cathedra loquentis, erit vera, certa, & infallibilis credendi regula. Si dicatur secundum: ergo Pontifex non erit legitimus Ecclesiæ Pastor; oves enim tenentur sequi vocem Pastoris: frustràque esset à *Christo* constitutus, ut super terram certâ definitione omnes pascat, & doceat; quarè nec Pastor esset unus, nec ovile unum, cùm ipso errorem fidei contrarium decernente, oves quoquè, errante Pastore, dispergerentur. Quonam ergo colore, quânam justâ ratione id in dubium revocari potest, quòd cùm sit verus Pastor, ipsi præcipuum Pastoris munus deficiat? Nempe discernere bona pascua à malis; omnibus, non solùm salutiferæ, ac veræ doctrinæ præbere pabulum, sed & omnes ducere, & reducere de errore ad veritatem, de dispersione ad unitatem, de tenebris revocare ad lucem. Si ergo, ut inquit *Hugo à S. Victore* Erud. Theol. de Sacram. lib. 1. cap. 4. *Papa vicem, & locum Christi tenet*; si capitis, & Pastoris universalis munere fungitur; si est animata fidei regula, dirigens actiones, & operationes nostras; si hoc Magisterium reliquit nobis *Christus*, ut ju-

judicet de doctrina, an hæretica, aut devia ullo modo sit, nec ne? Ergo hujus judicio, veritatem consulentes, immobiliter stemus; cùm non sit judicium purè humanum, sed in rebus fidei specialiter dirigatur à Spiritu Sancto, ut dixit *D. Thomas* quodlibet. 9. art. 16. *Dico ergo, quòd judicium eorum, qui præsunt Ecclesiæ potest errare in quibuslibet, si personæ eorum tantùm respiciantur. Si verò consideretur divina Providentia, quæ Ecclesiam suam Spiritu Sancto dirigit, ut non erret, sicut ipse promisit Joann. 14. Quòd Spiritus adveniens doceret omnem veritatem de necessariis, scilicet, ad salutem, certum est, quòd judicium Ecclesiæ universalis errare in his, quæ ad fidem pertinent, impossibile est. Unde magis est standum sententiæ Papæ, ad quem pertinet determinare de fide, quam in judicio profert, quàm quorumlibet sapientûm hominum in Scripturis opinioni, cum Caiphas, quamvis nequam, tamen quia Pontifex, legatur etiam inscius prophetasse, Joann.* 11. Hæc ergo est Sedis Apostolicæ infallibilis definitio. Hæc vera doctrina, quæ prædicanda est, & præcipuè diligenda, fovenda, & fideliter ab omnibus tenenda; cum vi hujus infallibilitatis *in Sede Apostolica extra maculam semper est Catholica servata Religio*, ut *Eusebius* Papa scripsit Epist. 3. Episcop. *Tusciæ*.

§. II.

Secunda probatio ex traditione, auctoritate Summorum Pontificum, Conciliorum, & SS. PP. desumpta.

11. Quamvis jus divinum in hac re non esset clarissimè expressum, hæc infallibilis Summi Pontificis in rebus fidei, & morum definiendis auctoritas maximum ex traditione accipit testimonium. Non enim Ecclesia huic doctrinæ, aut nova fundamenta jacit, aut novas fabricas addit: sed quam spiritualem, & visibilem ædificationem accepit à *Christo* Domino, infallibili traditionis testimonio agnitam, sartam tectam conservat. Quod optimè animadvertit M. *Buñez*, cujus verba usurpo, quia melius dicere nequeo. *Quocirca* (inquit 2.2. q.1. art.10.) *arbitror, hanc conclusionem, tanquam Apostolicam traditionem esse tenendam. Et quidem, ut talis haberetur ab omnibus fidelibus, nisi à tempore Concilii Constantiensis in agro Domini inimicus homo, idest Diabolus, zizaniam superseminasset. Etenim usque ad illa tempora soli Græci errabant in hac parte. Atque ita D. Thomas in Opusc. citato hunc errorem tamquam Græcorum singularem narrat.*

13. Et quidem probatur primò variis Summorum Pontificum testimoniis, quæ tantùm valent ad dogmata fidei comprobanda. *Syxtus* Papa II. creatus anno 257. Epist. 1. ad *Gratum* Episcopum, quæ refertur c. *Memor* caus. 24. q. 1. explicans, quòd fides Romanæ Ecclesiæ omnem hæresim destruit, & nullam fovet, sic loquitur. *Memor sum, me sub illius nomine Ecclesiæ præsidere, & cujus fides nullum unquam*

fallit, & cujus confessio à Domino Jesu Christo glorificata est: cujus & fides nullam hæresim fovet unquam: sed omnes quidem hæreses destruit. Intelligo autem mihi aliter non licere, quàm ut omnes conatus meos ei causæ, in qua universalis Ecclesiæ salus infestatur, impendam. Quam Epistolam, etsi ut spuriam annotet P. l'*Abbè* tom. 1. Concil. ex falsâ temporis notâ; & quia non sunt in fastis hi Consules *Valerianus*, & *Decius*, hujus tamen esse Pontificis agnoscitur, cùm occasione *Sabellii*, *Noëtii*, *Ebionis*, *& Cerinthi* fuerit scripta ad *Gratum* Episcopum, ut ipsum, hac de re consulentem, instrueret. *Marcellus*, qui sedit anno *Christi* 304. Epist. 1. Episcopis per Antiochiam constitutis scribit, quòd aliud quàm Romana Ecclesia, neque sentire, neque velle permittitur, ut refertur cap. *Rogamus* caus. 24. q. 1. *Rogamus vos Fratres Dilectissimi, ut non aliud doceatis, nec sentiatis quàm quod à B. Petro, & reliquis Apostolis, & Patribus accepistis. Ab illo enim primò instructi estis: ideò non oportet vos proprium relinquere Patrem, & alios sequi. Ipse enim est caput totius Ecclesiæ, cui ait Dominus, Matth.* 16. *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*, & reliqua. *Ejus enim sedes primitus apud vos fuit, quæ postea, jubente Domino, Romam translata est: cui (adminiculante gratia divina) hodierna præsidemus die.. nec ab ejus dispositione vos deviare oportet, ad quam cuncta, majora Ecclesiastica negotia (divinâ disponente gratiâ) jussa sunt referri, ut ab ea regulariter disponantur, à qua sumpsére principia.* Nos minimè latet, hanc etiam Epistolam suppositam velle P. l'*Abbè* cum aliis, tam ex Data Kalendis Aprilis ann. 309. diebus 74. à morte *S. Marcelli*, quæ contigit die 16. Januarii, tum ex eo, quod non erant in fastis *Maxentius*, & *Maximinus*. At licèt his inspectis non esse illius appareat, ab isto Pontifice fuisse scriptam, satis probabiliter, & clarè statuere licet. *Julius* Papa, qui Ecclesiam rexit anno 336. apud *S. Athanasium* Apolog. 2. n. 35. edit. PP. Congregationis *S. Mauri* pag. 153. tom. 1. *An ignoratis, hanc esse consuetudinem, ut primùm nobis scribatur, & hinc quod justum est, decernatur? Damasus* Papa creatus anno 367. in Epist. ad omnes Episcopos Orientales, quam *Theodoretus* recitat libr. 5. Histor. cap. 10. *Quoniam*, inquit, *Apostolicæ Sedi reverentiam debitam charitas vestra distribuit, vobis quamplurimum, carissimi Filii, præstitistis.* Et in Epist. 4. ad Episcopos Numidiæ: *Cuncta, quæ possunt aliquam recipere dubitationem, ad Nos tanquam ad caput, ut semper fuit consuetudo, deferre non desinatis. Innocentius*, qui Pontificatum adiit anno 402. in Epist. ad Episc. Concilii Carthag. *Inquirendo de his rebus, quas omni cum sollicitudine decet, à Sacerdotibus, maximè verò à vestro, justoque & Catholico tractari Concilio, antiquæ traditionis exempla servantes, & Ecclesiasticæ memores disciplinæ, vestræ Religionis vigorem non minus nunc in consulendo, quàm antea cum pronunciaretis, vera ratione firmatis, qui ad nostrum referendum approbastis esse judicium; scientes, quid Apostolicæ Sedi (cum omnes hoc loco positi ipsum sequi desideremus Apostolum) debeatur .... Patrum instituta Sacerdotali officio custodientes,*

non

non humanâ, sed divinâ decrevêre sententiâ, ut quidquid, quamvis de disjunctis, remotisque Provinciis ageretur, non prius ducerent finiendum, nisi ad hujus sedis notitiam perveniret, ut tota hujus auctoritate, justa quæ fuerit, pronunciatio firmaretur; indeque sumerent cæteræ Ecclesiæ, ut de natali suo fonte aquæ cunctæ procederent, & per diversas Mundi regiones puri Capitis incorruptæ manerent. Zosimus Pontifex creatus anno 417. Epist. ad *Hesichium* Salonitanum Episcopum: *Ad te*, inquit, *potissimùm scripta direximus, quæ in omnium Fratrum, & Episcoporum nostrorum facies ire notitiam*. Et infrà: *Sciet quisquis hoc, postpositâ PP. & Apostolicæ Sedis auctoritate, neglexerit, à nobis districtius vindicandum, ut loci sui minimè dubitet sibi non constare rationem, si hoc putat post tot prohibitiones posse tentari. S. Leo* Papa I. creatus anno 440. cap. *Manet* cauſ. 24. q. 1. sic loquitur: *Manet ergo Petri privilegium ubicumque ex ipsius æquitate fertur judicium: nec nimia severitas, vel remissio est, ubi nihil erit ligatum, vel solutum, nisi quod B. Petrus aut ligaverit, aut solverit*. Et Epist. 87. ad Episcopos Viennenses cap. *Ita Dominus* dist. 19. *Sed hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in Beatissimo Petro omnium Apostolorum Summo principaliter collocaret, ut ab ipso quasi à quodam capite dona sua, velut in corpus omne diffunderet, ut exortem intelligeret se divini ministerii esse, qui ausus fuisset à Petri soliditate recedere. Hunc enim in consortium individuæ unitatis assumptum, id quod ipse erat Dominus voluit nominare, dicendo: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: ut æterni Templi ædificatio mirabili munere gratiæ Dei in Petri soliditate consisteret: hanc etiam Ecclesiam sua firmitate corroborans, ut illam nec humana temeritas posset appetere, nec portæ Inferi contra illam prævalerent. Verùm hanc Petræ istius sanctissimam firmitatem Deo (ut diximus) ædificante constructam, nimis vult impia præsumptione violare quisquis ejus potestatem tentat infringere, favendo cupiditatibus suis, & id quod accepit à veteribus, non sequendo*. Et in Epist. 84. ad *Anastasium* Episcopum Thessalonicensem: *Sicut Præcessores mei Præcessoribus tuis, ita etiam ego dilectioni tuæ priorum secutus exemplum, vices mei moderaminis delegavi, ut curam, quam universis Ecclesiis principaliter ex divina institutione debemus, imitator nostræ mansuetudinis effectus, adjuvares; & longinquis ab Apostolica Sede Provinciis præsentiam quodammodo nostræ visitationis impenderes*. Et infrà: *Vices nostras ita tuæ credidimus charitati, ut in partem sis vocatus sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis. S. Gelasius* creatus anno 492. in Epist. ad Episcopos Dardaniæ: *Cuncta per Mundum novit Ecclesia, quoniam quorumlibet sententiis ligata Pontificum, Sedes B. Petri Apostoli jus habeat resolvendi: utpotè quæ de omni Ecclesia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio. Alexander* II. anno 1061. scribens *Valeriano* Episcopo, & Martyri: *Undè cum omnibus Discipulis parem ligandi, atque solvendi potestatem Dominus daret, Petro pro omnibus, & præ*

& præ omnibus claves Regni Cœlorum se daturum promisit, dicens: Tibi dabo claves Regni Cœlorum. *Felix* IV., qui *Baronio*, aliisque recentioribus est, qui sedit anno 526. Epist. 1. ad varios Episcopos, inquit: *Sanctitatis vestræ scripta, quæ ad Sedem Apostolicam misistis, tanquam ad caput, ut indè acciperetis responsa, undè omnis Ecclesia totius Religionis sumpsit exordium, gratanter suscepi &c.* Et tandem *D. Gregorius Magnus* insignis, & acerrimus Pontificiæ auctoritatis vindex lib. 1. Epist. 72. ad *Gennadium*: *Ex Concilio*, inquit, *Numidiæ si qui desideraverint ad Apostolicam Sedem venire, permitte, & si quilibet eorum viæ contradicere voluerit, obviato*. Et lib. 2. Epist. 37. ad *Natalem*: *Postquam*, inquit, *ad Beatitudinem vestram, & Decessoris mei, & mea in causa Honorati Archidiaconi scripta directa sunt, tunc contempta utriusque sententia præfatus Honoratus proprio gradu privatus est. Quod si quilibet ex quatuor Patriarchis fecisset: sine gravissimo scandalo tanta contumacia transire nullo modo potuisset*.

14. Tot Summorum Pontificum testimonia hìc adscripsimus, ut eorum doctrina, & sanctiones, quæ ab omni lingua venerari debent, nobis certam hujus traditionis faciant fidem. Quorum dicta immeritò haberi possunt suspecta: cùm Romani Pontifices non in propriæ Dignitatis, & Sedis Apostolicæ majorem excellentiam inclinent: non quærunt quæ sua sunt, sed quæ *Jesu Christi*, à quo Sedi Apostolicæ Divinum hoc non errandi impartitum est privilegium, ut tot undique pullulantes Hæreses posset justè comprimere. Cujus rei optimum, etsi nullum aliud suppeteret, argumentum est, omnes Catholicos temporibus omnibus illis successivè, eorum dicta, ut ab ore *Petri* prolata, nullâ hæsitatione suscepisse. Horum ideò Pontificum quanta sit vis, & auctoritas ad dogmata fidei comprobanda dicitur cap. *Si Romanorum* dist. 19. ex *Nicolao* Papa scribente Archiepiscopis, & Episcopis per Galliam constitutis: *Si Romanorum Pontificum decreto, cæterorum Opuscula tractatorum approbantur, vel reprobantur, ita ut quod verè Sedes Apostolica probavit, hodiè teneatur acceptum, & quod illa repulit, hactenus inefficax habeatur: quantò potius ea, quæ ipsa pro Catholica fide, pro sanis dogmatibus, pro variis, & multifariis Ecclesiæ necessitatibus, & fidelium moribus diverso tempore scripsit, omni honore debent præferri, & ab omnibus prorsus in quibuslibet necessitatibus, vel opportunitatibus, discretione vel dispensatione magistrâ reverenter assumi? Quamquam quidam vestrum scripserint, haud illa decretalia priscorum Pontificum in toto Canonum Codicis corpore esse descripta, & ideò inter Canones non assumenda*. Id ipsum scripsit *Leo* Papa IV. Episcopis Britanniæ cap. *De libellis*, & *Nicolaus* Papa Clero Constantinopolitano cap. *Si Decreta*. Et dixit *Innocentius* Papa cap. *De quibus causis* dist. 19. Ex quibus irrefragabile fit argumentum. Dogma, quod ut fidei Summi Pontifices, quos Deus ad regimen Ecclesiæ constituit, secundùm temporum successionem constantissimè tenuerunt, & cujus contrarium, ut errorem, concordissimè refutarunt, id nimirum per Apostolicam traditionem tenet Ecclesia: sed quòd supremus Pontifex sit judex

dex universalis, & publicus, supremâ, & irrefragabili auctoritate pollens ad definiendum, ubi controversia circa fidei, & morum doctrinam occurrit, ipsi constantissimè testantur, & docent: ergo ut vera, & fidelis traditio credi debet infallibilitas Summi Pontificis, antiquiùs ab Apostolorum temporibus hucusque ad nos delata. Ergo quòd Romanus Pontifex *Petro* & in fidei firmitate, & in finiendis fidei, & religionis controversiis Divino jure succedat, non est res privatæ alicujus opinionis, non clandestinæ, furtivæque doctrinæ, sed publicâ Ecclesiæ traditione ad nos transmissà. Quarè hæc est una, & eadem per singulas ætatum successiones incorrupta veritas traditione manens, & usque in sæcula sine fine mansura.

15. Secundò probatur Conclusio auctoritate Conciliorum, quorum extant plurima decreta, quibus res ista sancitur. Et quidem primò ex Concilio *Niceno* approbante Epistolam *Hadriani I.* ad *Tarasium* Patriarcham Constantinopolitanum, in qua de Romana Sede ista leguntur: *Per totum Terrarum Orbem Primatum obtinet, lucet, omniumque Ecclesiarum Dei Caput existit; unde & ipse B. Petrus Apostolus Dei jussu Ecclesiam pascens nihil omnino pertimescit, sed ubique Primatum obtinuit, & obtinet*: si autem Primatum, certè jurisdictionis, & auctoritatis in dubiis aliàs omnibus definiendis, ut in quem omnis inferiorum auctoritas, & potestas resolvatur. Alioquin eà parte Primatum amittet, quia cæterorum etiam congregatorum submittetur judicio. Quarè mihi à summi Primatûs jure ad infallibilitatem regulæ certissima illatio est.

16. Secundum testimonium fit Concilii *Chalcedonensis*, quod refert D. *Thomas* in Opusculo contra errores Græcorum in hæc verba: *Veneramur secundùm Scripturas, & Canonum definitionem, Sanctissimum antiquæ Romæ Episcopum, primum esse, & maximum Episcopum*. Et infrà: *Si quis Episcopus prædicatur infamis, liberam habeat sententiam appellandi ad Beatissimum Episcopum antiquæ Romæ: quia habemus Petrum petram refugii, & ipsi soli libera potestate loco Dei sit jus discernendi, secundùm claves à Domino sibi datas: & omnia ab eo definita teneantur, tanquam à Vicario Apostolici Throni*. Ac reverà in hujus Synodi act. 1. de *Leone* dicitur *Apostolicum gubernare Thronum*, & Sedes Romana *Caput omnium Ecclesiarum*. Et act. 2. cùm esset lecta Epistola *Leonis*, Patres clamaverunt: *Anathema qui ita non credit: Petrus per Leonem locutus est*. Et in act. 3. Romanum Episcopum Dominum nostrum vocant, eique acclamantes, Apostolicum, & universalem appellant: & ejus doctrinam, ut B. *Petri* amplectuntur, atque universa Concilii dogmata optant Sedis Apostolicæ auctoritate confirmari. Et cùm *Leo Dioscorum* condemnasset, Synodus ait, *Sanctissimus Archiepiscopus magnæ Romæ unà cum Beatissimo Petro, qui est petra, & crepido Catholicæ Ecclesiæ, & ille, qui est rectæ fidei fundamentum, nudavit eum Episcopatûs dignitate*. Et in Epistola Synodali ad *Leonem* gratulantur Patres, *quòd tantum Antistitem Apostolicæ Sedi, undè Religionis nostræ fons, & origo manat, Dominus dederit*.

17. Ter-

17. Tertium testimonium desumitur ex Concilio *Constantinopolitano* in Epistola Synodica ad *Agathonem* tunc Romanæ Sedis Antistitem: *Tibi, ut primæ Sedis Antistiti universalis Ecclesiæ, quid gerendum sit, relinquimus, stanti super firmam fidei petram*. Et infrà testatur, *Hæreticos fuisse damnatos ex sententia per sacras vestras litteras de his prius lata*: ac demùm gestorum omnium confirmationem ab eo postulat. *Agatho* quoque in professione fidei, quam probavit eadem Synodus, de Ecclesia Romana ait: *Hujus auctoritatem, utpotè Apostolorum omnium Principis, semper omnis Catholica Christi Ecclesia, & universales Synodi fideliter amplectentes in cunctis secutæ sunt: omnesque venerabiles Patres Apostolicam ejus doctrinam amplexi sunt*.

18. Quartum testimonium desumitur ex Concilio *Lugdunensi* sub *Gregorio X.*, cujus verba referuntur cap. *Ubi periculum* de elect. in 6. in illis autem ab eodem *Gregorio* Romanus Pontifex vocatur *Christi Vicarius, Petri successor, & universalis Ecclesiæ Rector*. Tandem ex *Florentino* in decreto unionis: *Definimus, Sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in universum Orbem tenere Primatum; & ipsum Pontificem Romanum Successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, totiusque Ecclesiæ Caput, & omnium Christianorum Patrem, & Doctorem existere; & ipsi in Beato Petro pascendi, regendi, ac gubernandi universalem Ecclesiam à Domino nostro Jesu Christo plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis Oecumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur*. En vox clarissima Conciliorum hanc certitudinis infallibilis gratiam *Petri*, & Successorum ejus commendans, quæ magni apud omnes esse debet; cùm illius Concilii sententia magis tenenda sit; cujus antiquior, & potior extat auctoritas, ut dicitur cap. *Domino Sancto* Dist. 50. En qualiter maximum infallibilitatis donum, cujus publicum judicium sequi tenetur Ecclesia, ex communi Catholicorum sensu affirmat. Ex quo efficax insurgit argumentum. Quod tot Conciliorum antiquissimis decretis, totque Canonicis maximæ auctoritatis Ecclesiæ sanctionibus universa tenet Ecclesia, nec à Conciliis institutum, nec humanâ potestate effici potuit, nonnisi auctoritate Apostolicâ traditum rectissimè creditur; sed infallibilis Summi Pontificis auctoritas, quâ illa, quæ sunt fidei, roborantur, & cujus terminantur judicio, nec à Conciliis instituta est, nec humana potestas hanc efficere potuit: ergo judicium in rebus fidei infallibile, dum ex Cathedra loquitur, nonnisi auctoritate Apostolicâ traditum rectissimè creditur. Minor quoad utramque partem certissima est: Ubi enim in sacris Conciliis instituta legitur ab ipsis hæc irrefragabilis in definiendo Summi Pontificis auctoritas? Ubi, quod magis est, in Sacris Litteris traditur adhuc ipsimet Concilio potestas docendi, pascendi, regendi, ligandi, solvendi, cùm Ecclesia vocetur semper grex, qui pasci debet? Ulteriùs: Hæc potestas, cùm sit supernaturalis, & de jure Divino, illam non habet Pontifex à Prædecessoribus suis, nec à Conciliis Ecclesiæ, sed à Deo, qui est illius causa immediata efficiens, de qua potestate maximè intelligendum est illud ad

ad *Rom.* 13. *Non est potestas nisi à Deo, & qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit*. Si enim de sæculari potestate naturalis ordinis jure constituta id verum est; quantò magis de potestate illius ordinis, qui visibilium & conditionem, & ordinem transcendit, supernaturali virtute constituta ab eo, qui dixit: *Tibi dabo claves &c. Pasce oves meas?* ergo cùm tot antiquissimis Conciliorum decretis sit stabilita hæc infallibilis auctoritas, id ex *Apostolorum* traditione necessariò derivatum credi debet. Videatur D. *Emmanuel Gonzalez* cap. *Majores* de Baptismo rem istam luculenter probans.

19. Tertiò ad defendendam Summi Pontificis infallibilitatem conspirant Patres tam Græci, quàm Latini septimi sæculi. Constat ex Epist. PP. Synodi *Ciprensis* ad *Theodorum* Summum Pontificem, quam refert *Labbè* tom. 6. Concil. col. 124. quæ talis est: *Theodoro: Firmamentum à Deo fixum, & immobile, atque tituli formam lucidissimam fidei vestram Apostolicam Sedem constituit. O Sacer vertex. Christus Deus noster: Tu es enim, sicut Divinum pronunciat verbum, Petrus, & super fundamentum tuum Ecclesiæ columnæ confirmatæ sunt... Tu prophanarum hæreseon depositor existis, ut Princeps, & Doctor Orthodoxæ & immaculatæ Fidei. Igitur non despicias Patrum tuorum, Pater, fidem æstuantem, & ab aliquibus hæreticis ventis violentatam, necnon periclitantem, resolve nebulam insipientiæ lumine tuæ Divinæ scientiæ, ò Sanctissime &c.* Eidem veritati subscribunt Patres Africanæ Provinciæ Epist. etiam ad *Theodorum* scripta, quam refert *Labbeus* col. 1028. *Domino Beatissimo Theodoro summo omnium Prælatorum Pontifici, Columbus primæ Sedis Episcopus Concilii Numediæ, & Stephanus primæ Sedis Episcopus Concilii Bizanceni, & Reparatus Episcopus primæ Sedis Concilii Mauritaniæ, & universi Episcopi de tribus Conciliis antedictis Africanæ Provinciæ. Antiquis regulis sancitum est, ut quidquid quamvis in remotis vel in longinquis positis ageretur Provinciis non prius tractandum vel accipiendum sit, nisi ad notitiam almæ Sedis vestræ fuisset deductum, ut hujus auctoritate, justa quæ fuerit pronunciatio firmaretur: indeque sumerent cæteræ Ecclesiæ veluti de natali suo fonte prædicationis exordium, & per diversas totius mundi regiones puritatis incorruptæ manarent fidei Sacramenta salutis.*

20. Ad nostrum quartò argumentum comprobandum multùm valet auctoritas SS. PP. à quorum vestigiis, & unitate absit, ut nos ullatenùs recedamus; nè ab ipsis divisi, etiam ab ipso Domino dividamur. Eò namque majoris auctoritatis eorum doctrina esse videtur, quò pleniori gratiâ Sancti Spiritûs, & ampliori scientiâ aliis præcellentes rationi magis adhæsisse probantur. In hujus veritatis defensionem venit Divus *Hieroymus* ad *Damasum* cap *Hæc est fides* caus. 24. q. 1. *Hæc est fides, Papa Beatissime, quam in Catholica didicimus Ecclesia, quamque semper tenuimus: in qua si minùs peritè, aut parùm cautè fortè aliqnid positum est, emendari cupimus à te, qui Petri sedem, & fidem tenes: Si autem hæc nostra confessio Apostolatûs tui judicio comprobatur, quicumque me culpare voluerit, se imperitum, vel malevolum, vel etiam*

non Catholicum, sed Hæreticum comprobabit. Et cap. *Quoniam* ibidem ad *Damasum* scribens: *Quamquam igitur tui me terreat magnitudo, tamen invitat humilitas: à Sacerdote victima salutem, à Pastore præsidium ovis flagito. Fatiscat invidia, Romani culminis recedat ambitio. Cum Successore Piscatoris, & Discipulo Christi loquor. Ego nullum præmium nisi Christum sequens, Beatitudini tuæ, id est, Cathedræ S. Petri communionem consortior. Super illam petram fundatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est. Si quis in arca Noë non fuerit, peribit, regnante diluvió. Et quia pro facinoribus meis ad eam solitudinem commigravi, quæ Syriam conjunctò Barbariæ fine determinat, non possum Sanctum Domini tot interjacentibus spatiis à Sanctimonia tua semper expetere. Ideòque Collegas tuos Ægyptios Martyres, & Confessores sequor: & sub onerariis parva navicula delitesco. Non novi Vitalem, Miletum respuo, ignoro Paulinum. Quicumque non tecum colligit, spargit: hoc est, qui Christi non est, Antichristi est.*

21. Consimili voce loquitur S. *Augustinus*, Doctor ille maximus, in cujus laudem dixit *Petrus Cluniacensis* Abbas Epist. lib.6. Epist. 44. ad *Eugenium* III. Papam: *Verbum memorabile magni Patris, & summi Ecclesiæ Dei post Apostolos Doctoris Augustini, ad mentem, si fortè excidit, revoco.* Hic serm. 2. de *verbis Apostol.* tom.5. pag.646. *Jam enim de hac causa duo Concilia missa sunt ad Sedem Apostolicam. Inde etiam* (scilicet à Sede Apostolica) *rescripta venerunt, causa finita est, utinam aliquando finiatur error.* Et Epist. 162. *In Romana*, inquit, *Ecclesia semper Apostolicæ Cathedræ viguit principatus.* Item Epistola 92. ad *Innocentium*: *Quia te Dominus gratiæ suæ præcipuo munere in Sede Apostolica collocavit, talemque nostris temporibus præstitit, ut nobis potiùs ad culpam negligentiæ valeat, si apud tuam venerationem, quæ pro Ecclesia suggerenda sunt, tacuerimus, quàm tu possis, vel fastidiosè, vel negligenter accipere, magnis periculis infirmorum membrorum Christi, pastoralem diligentiam quæsumus, adhibere digneris.* Et contra duas Epist. *Pelag.* lib.1. cap.1. *Hæc ergo, quas istis duabus Epistolis illorum istâ disputatione respondeo, ad tuam potissimùm dirigere Sanctitatem, non tam discenda, quàm examinanda, ut ubi forsan aliquid displicuerit, emendanda constitui.*

22. D. *Anselmus* lib. de Incarnat. Verbi cap. 1. dedicat librum *Urbano* Papæ, his verbis: *Domino, & Patri universæ Ecclesiæ in terra peregrinantis Summo Pontifici Urbano, frater Anselmus vitâ peccator, habitu Monachus, sive jubente, sive permittente Deo, Cantuariæ Metropolis vocatus Episcopus, debitam subjectionem cum humili servitio, & devotis orationibus. Quoniam Divina Providentia vestram elegit sanctitatem, cui vitam, & fidem Christianam custodiendam, & Ecclesiam suam regendam committeret, ad nullum alium rectiùs refertur, si quid contra Catholicam fidem oritur in Ecclesia, ut ejus auctoritate corrigatur, nec ulli alii tutiùs, si quid contra errorem respondetur, ostenditur, ut ejus prudentiâ examinetur.*

23. Adhæ-

23. Adhærent & alii Patres: S. *Petrus Chrysologus* in Epist. ad *Eutychetem*: *In omnibus hortamur te, frater honorabilis, ut his, quæ à Beatissimo Papa Romanæ Civitatis scripta sunt, obedienter attendas, quoniam B. Petrus, qui in propria Sede, & vivit, & præsidet, præstat quærentibus fidei veritatem. Nos enim pro studio pacis, & fidei extra consensum Romanæ Civitatis Episcopi, causas fidei audire non possumus.* *Beda* super *Matth.*, ut refertur cap. *Quicumque* caus. 24. q. 1. *Quicumque ab unitate fidei, vel societatis Petri Apostoli quolibet modo semetipsos segregaverint, tales nec vinculis peccatorum absolvi, nec januam possunt Regni Cœlestis ingredi.* *Theodoretus* in suis ad *Leonem* Litteris: *Si Paulus præco veritatis, tuba Spiritûs Sancti ad magnum Petrum se contulit, ut iis, qui Antiochiæ de legali conversatione ambigebant, explicationem ab illo referret, multò magis nos humiles, & pusilli ad Apostolicam Sedem vestram accurrimus, ut Ecclesiarum remedia à vobis accipiamus. Vobis enim primas in omnibus tenere convenit. Multis siquidem prærogativis ornatur Sedes vestra. Etenim alias Urbes ornat, vel magnitudo, vel pulchritudo, vel habitatorum frequentia. Nonnullas etiam, quæ his carent, spiritualia quædam dona illustrant. Vestræ verò bonorum affluentiam omnium largitor dedit.* Divus *Athanasius* in Epist. ad *Felicem* Papam: *Ob id vos Prædecessoresque vestros, Apostolicos videlicet Præsules, in summitatis arce constituit, omniumque Ecclesiarum curam habere præcepit, ut nobis succurratis &c.* S. *Irenæus* lib. 3. cap. 3. *Maximæ*, inquit, *& antiquissimæ, & omnibus cognitæ à gloriosissimis duobus Apostolis Petro, & Paulo Romæ fundatæ, & constitutæ Ecclesiæ, eam, quam habet ab Apostolis traditionem, & annunciatam omnibus fidem per successiones Episcoporum pervenientem usque ad nos, indicantes, confundimus eos, qui quoquo modo, vel per sui placentiam malam, vel vanam gloriam, vel per cæcitatem, & malam scientiam, præter quam oportet, colligunt. Ad hanc enim Ecclesiam propter potentiorem principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est, eos, qui sunt undique fideles, in qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, quæ ab Apostolis est, traditio.* *Theodoretus* in Epist. ad *Leonem* Papam: *Ego*, inquit, *Apostolicæ vestræ Sedis expecto sententiam, & supplico, & obsecro vestram sanctitatem, ut mihi opem ferat, justum vestrum, & rectum appellanti judicium, & jubeat ad vos accurrere, & ostendere meam doctrinam vestigia Apostolica sequentem.* S. *Bernardus* Epist. 190. ad *Innoc. Oportet ad vestrum referri Apostolatum pericula quæque, & scandala Regni Dei; ea præsertim, quæ de fide contingunt. Dignum namque arbitror, ibi potissimùm resarciri damna Fidei, ubi non possit Fides sentire defectum. Hæc quippè prærogativa Sedis est. Cui enim alteri Sedi dictum est aliquando: Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua.* *Ivo Carn. Manifestè contra Sedem Apostolicam caput erigitis; dum quod illa ædificat; quantum in vobis est; destruitis; & quod ille destruit, vos ædificare contenditis: cujus judiciis, & Constitutionibus obviare, planè est hæreticæ pravitatis notam incurrere.*

P 2 *Nam*

Nam hæreticum esse constat, qui Romanæ Ecclesiæ non concordat.

24. En quomodò SS. PP., ortâ aliquâ in rebus fidei dubitatione, ut ab Hæreseos labe, & periculo essent immunes, semper Sedem S. *Petri*, tanquam sanæ doctrinæ, ac veritatis regulam, respexerunt: decisum amplectebantur, damnatum, & à se damnari profitebantur; quod sanè est efficax argumentum, credidisse Patres, esse certum de fide, dedisse Deum Summo Ecclesiæ Pontifici pretiosum infallibilitatis in definiendo privilegium, ut fidem certam proponeret. Hoc SS. PP. tantô studiô fidelibus commendant, ut in omnium fide,ac religione deponerent obligationem credendi definitioni. Hoc assertum irrefragabile est; primò: quia si non esset fidelibus certum, & notum de fide, quòd Deus Summo Pontifici hoc infallibilitatis dederit privilegium, non tenerentur fideles credere illi in his, quæ docet, vel definit, ut summus Ecclesiæ Doctor, & Pontifex; qui namque dubitat de infallibilitate, non erit certus, quòd non possit errare; ubi enim privilegium non creditur, ibi certitudo fidei esse non potest;cùm nequeat esse certitudo fidei nisi pro fundamento statuatur veritas illius, qui fallere non potest, secundùm promissionem Domini, qui fallere nec falli potest: sed SS. PP. hanc omnibus fidelibus commendant Pontifici ex Cathedra docenti obedientiam: ergo crediderunt ipsi, Summum Pontificem esse in definiendo infallibilem. Secundò, insurgit in Ecclesia aliqua nova hæresis. In illa quæstione fidei ad expediendum difficili, veritatem in illo diversarum opinionum conflictu conquirentes, ad aliquem confugere necesse erit, qui veritatem fidei cum certitudine doceat: obligare enim fideles ad certitudinem fidei habendam, & non dari medium, à quo hanc certitudinem habeant, est penitùs incredibile: ergo necesse est, ut quærant Judicem, cujus infallibili dubium hoc terminetur judiciô. Quis ergo erit iste, nisi Summus Pontifex? Ita enim, nec aliter necesse est, ipsos asserere; cùm ipsi soli, tanquam supremo *Christi* Vicario, commissa sit ligandi, atque solvendi potestas; cùm & hoc tot SS. PP., & Conciliorum testimoniô omnibus sit evidens; & cùm negare hoc, esset sanè negare, ipsum esse regulam animatam fidei. Rogo modò, an teneantur fideles cum certitudine fidei credere rei definitæ, vel non? Si primum concedatur: ergo agnoscere debent, & credere, esse in ipso tanquam in supremo Ecclesiæ Capite infallibilitatem fidei. Si dicatur secundum: en redit argumentum factum: ergo non ab illo, sed ab alio certitudinem quærent, ut infallibili ejus judiciô dubium terminetur: ne teneantur concedere, quòd credere debent cum certitudine fidei, quod possit esse falsum, quod ita impossibile est, sicut & quòd fidei veræ possit subesse falsum. Desinant ergo ab his vanis cogitationibus. Sunt etenim hæc, nè plus dicam, spinosissima, multisque, & magnis periculis plena. An non hoc Sacræ Litteræ docent? An cuipiam dubia esse potest hæc antiqua nobis à Patribus, & Conciliis tradita fides? Non decet, antiquissimam hujus infallibilitatis Pontificiæ traditionem propter supervacaneas rationes, ac disceptationes deserere; vel nimiis inquisitionibus humanæ mentis, rem captum excedentem, subjicere, vel in medium exilire, veluti Judices,

dices, ut nostrô sensu veritatem metientes, in controversiis fidei hanc, vel illam partem defendamus. Necesse etenim est, sapientissimo Deo consiliorum suorum rationes integrè permittere; Scripturis, Conciliis, & PP. hanc summam salutarem decretis Summorum Pontificum obedientiam prædicantibus, credere: maximè cùm à primis Ecclesiæ temporibus infallibilitas hæc in eo veritatis gradu constituta sit, quòd ipsam nec humani ingenii cavillatio, nec Hæreticorum labefactare poterit injuria.

§. III.

Ex auctoritate D. Thomæ, & invicto S. Doctoris argumento ultima probatio.

25. ETsi doctrinæ Scripturæ, & Traditioni, necnon Conciliorum, & Sacrorum Canonum decretis, sicut & SS. PP. testimoniis, potiusquam argumentis philosophicis sit inhærendum, non est tamen à Theologo alienum, rationem auctoritati Scripturæ, Traditioni, & Conciliorum definitionibus subnectere, atque in subsidium vocare modum illum Scholæ accommodatum, ut religionis, seu fidei, & morum doctrina pertractetur. Sic methodum istam usurpavit D. *Athanasius*, teste *Photio* in Bibliotheca cod. 140. juxta *Andreæ Schotti* Jesuitæ translationem dicente: *Dialecticis ad hæc usus est argumentis....... Philosophorum more magnificè prolatis*. Quarè audiendus modò Divus *Thomas* Scholasticorum Princeps; ille Doctor, ut dicit *Titelmannus* annotat. super Psal. 109. *Celeberrimus, omniscius, Theologorum Theologus, Theologorum Coryphæus, Alpha litterarum omnium, omnis litteraturæ delicia, primus, medius, & novissimus Sapientûm*: vel ut dixit *Possevinus* ejusdem Societatis lib. 13. suæ Bibliothecæ cap. 4. *Pace aliorum Doctorum dixerim: unus D. Thomas instar est omnium; tantam enim lucem suis scriptis Philosophiæ, ac Theologiæ attulit unus, quantùm cæteri omnes; nec in hoc arbitror quidquam ex alterius laude detrahi, quia id de D. Thoma dicitur, quod ipsorum quisque, si videret, & adesset, videretur de eodem esse dicturus*. Hanc veritatem probat 4. contra Gentes cap. 76. *Manifestum est*, inquit, *quòd quamvis populi distinguantur per diversas Diœceses, & Civitates, tamen sicut una est Ecclesia, ita oportet esse unum populum Christianum. Sicut in uno speciali populo unius Ecclesiæ requiritur unus Episcopus, qui sit totius populi Caput: ita in toto populo Christiano requiritur, quòd unus sit totius Ecclesiæ Caput. Item ad unitatem Ecclesiæ requiritur, quòd omnes Fideles in fide conveniant: circa verò ea, quæ fidei sunt, contingit quæstiones moveri: per diversitatem autem sententiarum divideretur Ecclesia, nisi in unitate per unius sententiam conservaretur. Exigitur ergo ad unitatem Ecclesiæ conservandam, quòd sit unus, qui toti Ecclesiæ præsit. Manifestum est autem, quòd Christus Ecclesiæ in-*

ne-

necessariis non deficit, quam dilexit, & pro ea sanguinem fudit, cum & de Synagoga dicatur per Dominum: Quid ultra debui facere vineæ meæ, & non feci? Isaiæ 5. Non est igitur dubitandum, quin ex ordinatione Christi unus toti Ecclesiæ præsit. Adhuc nulli dubium esse debet, quin Ecclesiæ regimen sit optimè ordinatum, utpotè per eum dispositum, per quem Reges regnant, & legum Conditores justa decernunt. Optimum autem regimen multitudinis est, ut regatur per unum: quod patet ex fine regiminis, qui est pax; pax enim, & unitas subditorum est finis regentis: unitatis autem congruentior causa est unus, quàm multi. Manifestum est igitur regimen Ecclesiæ sic esse dispositum, ut unus toti Ecclesiæ præsit. Amplius: Ecclesia militans ex triumphanti Ecclesia per similitudinem derivatur: undè & Joannes in Apocalypsi vidit Jerusalem descendentem de Cœlo: & Moysi dictum est, quòd faceret omnia secundùm exemplar ei in Monte monstratum. In triumphanti autem Ecclesia unus præsidet, qui etiam præsidet in toto Universo, scilicet Deus. Dicitur enim Apocalyps. 21. Ipsi populus ejus erunt, & ipse cum eis erit eorum Deus. Ergo & in Ecclesia militante unus est, qui præsidet universis; hinc est quod Oseæ 1. dicitur: Congregabuntur filii Juda, & filii Israel pariter, & ponent sibi Caput unum. Et Dominus dicit Joann. 10. Fiet unum Ovile, & unus Pastor. Si quis autem dicat, quòd unum Caput, & unus Pastor est Christus, qui est unius Ecclesiæ sponsus, non sufficienter respondet. Manifestum est enim, quòd omnia Ecclesiastica Sacramenta ipse Christus perficit; ipse enim est, qui baptizat; ipse est, qui peccata remittit; ipse est verus Sacerdos, qui se obtulit in ara Crucis, & cujus virtute Corpus ejus in Altari quotidie consecratur: & tamen, quia corporaliter non cum omnibus Fidelibus præsentialiter erat futurus, elegit Ministros, per quos prædicta Fidelibus dispensaret, ut supra dictum est (cap. 74.) Eâdem igitur ratione, quia præsentiam corporalem erat Ecclesiæ subtracturus, oportuit, ut alicui committeret, qui loco sui universalis Ecclesiæ curam gereret. Hinc est, quòd Petro dixit ante Ascensionem: Pasce oves meas, Joann. ultimo; & ante Passionem: Tu iterùm conversus confirma fratres tuos, Luc. 22. & ei soli promisit: Tibi dabo claves Regni Cœlorum, ut ostenderetur potestas clavium, per eum ad alios derivanda ad conservandam Ecclesiæ unitatem. Numquid optari potuit quidquam dilucidiùs?

26. Sed hoc fortè splendidiùs fiet ex alio ejusdem Sancti Doctoris luculentissimo testimonio Opusc. 1. contra errores Græcorum cap. ult. ubi postquam Sanctus Doctor statuit, quòd Pontifex Romanus est primus, & maximus inter omnes Episcopos, & quòd habet in totam Ecclesiam *Christi* universalem Prælationem; & ipsum habere in Ecclesia potestatis plenitudinem probat sequentibus verbis: *Habetur etiam ex prædictorum Doctorum auctoritatibus, quòd Romanus Pontifex habeat in Ecclesia plenitudinem potestatis. Dicit Cyrillus Patriarcha Alexandrinus in lib. Thesaurorum: Sicut Christus accepit à Patre dux & sceptrum Ecclesiæ gentium ex Israel egrediens super omnem principatum, & po-*

& potestatem, super omne quodcumque est, ut ei cuncta curventur, plenissimam potestatem; sic & Petro, & ejus Successoribus plenissimè commisit. Et etiam nulli alii, quàm Petro Christus, quod suum est plenum; sed ipsi soli dedit. Et infra pedes Christi humanitas est, scilicet ipse homo, cui tota Trinitas plenissimam dedit potestatem, quem unus trium assumpsit in unitate personæ: transvexit ad Patrem super omnem principatum, & potestatem, ut adorent eum omnes Angeli Dei: quem totum dimisit per Sacramentum, & potestatem Petro, & Ecclesiæ ejus. Et Chrysostomus dicit ad Consulta Bulgarorum, ex persona Christi loquens: Ter te interrogo, an ames, an ames, an diligas: quia ter me trepidus, & timidus negasti. Nunc autem reductus, ne credant te fratres gratiam, & clavium auctoritatem amisisse, quia amas me, coram ipsis id tibi jam confirmo, quod meum est plenum. Hoc etiam trahitur auctoritate Scripturæ. Nam Dominus, Matthæi 16. *universaliter Petro dixit: Quodcumque solveris super terram, erit solutum & in Cælis. Ostenditur etiam, quòd Petrus sit Christi Vicarius, & Romanus Pontifex Petri Successor in eadem potestate ei à Christo collata. Dicit enim Canon Concilii Chalcedonensis: Si quis Episcopus prædicatur infamis, liberam habeat sententiam appellandi ad Beatissimum Episcopum antiquæ Romæ: quia habemus Petrum petram refugii, & ipsi soli liberá potestate loco Dei sit jus discernendi Episcopi criminati infamiam, secundùm claves à Domino sibi datas. Et omnia ab eo definita, ab eo teneantur tanquam à Vicario Apostolici Throni. Item Cyrillus Jerosolymitanus Patriarcha dicit ex persona Christi loquens: Tu cum fine, & ego sine fine, cum omnibus, quos loco tui ponam, plenè, & perfectè Sacramento, & auctoritate cum eis ero, sicut sum & tecum. Et Cyrillus in libro Thesaurorum dixit, quòd Apostoli in Evangeliis, & Epistolis affirmaverunt in omni doctrina, Petrum esse loco Dei, & ejus Ecclesiam, eidem dantes locum in omni Capitulo, & Synagoga in omni electione, & affirmatione. Et infra, cui, scilicet Petro, omnes jure Divinó caput inclinant, & Primates Mundi tanquam ipsi Domino Jesu obediunt. Et Chrysostomus dicit ex persona filii loquens: Pasce oves meas, id est, loco mei præpositus esto fratrum.*

27. Hæc Divus *Thomas*, cujus doctrina, atque scientia tantò in Ecclesia Catholica honore, & amore convaluit. Hoc pacto, & propriam mentem explicat Sanctus Doctor, & quid confert ad infallibilitatem Summi Pontificis duplici efficacissimo argumento ostendit, & probat. Et quidem primò notum est illud; quòd unius potestas est optima regiminis forma, quod Divus *Thomas*, ut principium assumit: est namque evidens ipsi, quòd pluralitas principiorum est carentia principii. Hoc egregiè exponit Sanctus Doctor 1. part. quæst. 103. artic. 3. *Respondeo dicendum, quòd necesse est dicere, quòd Mundus ab uno gubernetur. Cùm enim gubernationis Mundi finis sit, quod est essentialiter bonum, quod est optimum, necesse est, quòd Mundi gubernatio sit optima. Optima autem gubernatio est, quæ fit per unum. Cujus ratio est, quia gubernatio nihil aliud est, quàm directio gubernatorum ad finem, qui est*

est aliquod bonum : unitas autem pertinet ad rationem bonitatis, ut Boëtius probat in 3. de Consolat. per hoc, quòd sicut omnia desiderant bonum, ita desiderant unitatem, sine qua esse non possunt. Nam unumquodque intantùm est, inquantùm unum est. En quomodò ex tribus formis regendæ multitudinis optimum, & utilissimum esse Monarchiæ principatum pronunciat, quo unus Princeps Reipublicæ præficitur, & summa potestas gubernativa in una singulari persona constituta est. Rex in Regno unitatem constituit, quia ipse unus est, & ab ipso omnis gubernatio dependet. Ipse utique imperat omnibus; sub illo tanquam sub capite omnia membra unita sunt, quæ immediatè reguntur ab ipso; citò, & rectè providet, & exequitur, nec ab ullo impeditur ejus executio: quarè ipse est causa ordinis, quia ipse unus est. *In Apibus Princeps unus est*, ut dicitur caus. 7. quæst. 1. eodem capite, *& grues unam sequuntur ordine litterato. Imperator unus: Judex unus Provinciæ. Roma, ut condita est, duos Fratres simul Reges habere non potuit: & parricidio dedicatur. In Rebeccæ verò utero Esau, & Jacob bella gesserunt. Singuli Ecclesiarum Episcopi, singuli Archiepiscopi, singuli Archidiaconi, & omnis Ordo Ecclesiasticus suis Rectoribus nititur.* An non omnis humana societas dividitur in partem gubernantem, & gubernatam? An in quolibet homine sensus non gubernantur à ratione; voluntas ab intellectu, ipsequemet intellectus, ut ratio, seu ut discursivus, an non dirigitur ex intellectu, ut intellectus est, qui errare nequit circa prima principia? Hoc apertum est in Sacris Litteris. Etenim legimus *Exod.* 18. quòd cùm cœpisset Populus Dei regi ad formam quamdam Ecclesiasticæ Reipublicæ, sedebat *Moyses* tanquam caput, & Princeps illius Ecclesiæ ad omnia dubia circa legem respondens: *Quod cùm vidisset cognatus ejus, omnia scilicet, quæ agebat in Populo, ait: Quid est hoc, quod facis in Plebe? Cur solus Sedes, & omnis Populus præstolatur de mane usque ad vesperam? Cui respondit Moyses: Venit ad me Populus quærens sententiam Dei. Cùmque acciderit eis aliqua disceptatio, veniunt ad me, ut judicem inter eos, & ostendam præcepta Dei, & leges ejus.* Auferat quis Pontificis infallibilitatem, & optima hæc gubernii Hierarchia ruet; non enim ad unum caput reducitur, ubi in una, & maxima parte, (nempè doctrinæ) deficiat definientis veritas, & auctoritas. Undè & eodem cap. 18. legitur, quòd jusserit Dominus in Rationali Summi Pontificis poni doctrinam, & veritatem, cùm vers. 30. habeatur: *Pones autem in rationali judicii doctrinam, & veritatem, quæ erunt in pectore Aaron, quando ingredietur coram Domino*; quia nempè ex Cathedra docens præstabat quærentibus fidei veritatem. Etiam in *Deuteronomio* legitur cap. 28. lex illa generalis: *Si difficile, & ambiguum apud te judicium esse perspexeris inter sanguinem, & sanguinem, causam, & causam, lepram, & lepram: & judicum intra portas tuas videris verba variari, surge, & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus. Veniesque ad Sacerdotes Levitici generis, & ad Judicem, qui fuerit illo tempore, quæresque ab eis, qui judicabunt tibi judicii veritatem. Et facies quodcumque dixerint, qui præ-*

præsunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te juxta legem ejus: sequerisque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, neque ad sinistram: QUI AUTEM SUPERBIERIT, NOLENS OBEDIRE SACERDOTIS IMPERIO, QUI EO TEMPORE MINISTRAT DOMINO DEO TUO, ET DECRETO JUDICIS, MORIETUR HOMO ILLE, ET AUFERES MALUM DE ISRAEL. Et 2. Paralipom. cap. 19. quòd ubicumque esset quæstio de lege, de mandato, de cœremoniis, de justificationibus, dicitur recurrendum esse ad *Amariam*: *Amarias autem Sacerdos, & Pontifex vester in his, quæ ad Deum pertinent, præsidebit*. Et *Malach.* 2. *Labia Sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum est*. Et Ecclesiast. 12. *Verba Sapientum sicut stimuli, & sicut clavi in altum defixi, quæ per Magistrorum consilium data sunt à Pastore*. Sed inter omnes illustris est textus ille *Matthæi* cap. 23. *Super Cathedram Moysi sederunt Scribæ, & Pharisæi. Omnia ergo, quæcumque dixerint vobis, servate, & facite*.

28. En quomodò in testamento veteri fideles circa fidem docebantur, & docentibus credere tenebantur. Si ergo Deus in lege veteri gubernavit Populum Hebræum per unum Summum Sacerdotem, quomodò negari potest, quòd in Ecclesia institutus sit à *Christo* Summus Pontifex, ut supremus inter lepram, & lepram Ecclesiæ Judex, qui publicâ auctoritate polleat ad dirimendas controversias, quæ etiam Religionis persæpè occurrunt, & quòd Ecclesiæ deficiat illa perfectissima gubernandi forma, cùm perfectissimè instituta fuerit? Quâ obsecro ratione Catholicæ *Christi* Ecclesiæ per omnem Orbem longè, latèque diffusæ sua salus constare potest salva, atque perennis inter tot hominum dissidia, ingeniorum discrimina, assiduaque Dæmonum discordiæ magistrorum machinamenta, si unus quispiam ei non sit præfectus, quem singuli consulant? Quem omnes audiant? Cui universi & obsequantur, & obediant? Ut egregiè inquit Divus *Bonaventura* Apol. Paup. cap. 1. *Si autem tempore Sacerdotii figurativi, Pontificis sententiæ adversari malum erat, mortisque pœna mulctandum; multò fortiùs tempore veritatis, quando Christi Vicario plenitudo potestatis collata esse dignoscitur, malum esse constat nullatenùs tolerandum, in fide & moribus, ejus definitioni dogmatizare contrarium, approbando quod ipse reprobat, reædificando quod ipse destruit, & defensando quod ipse damnat*. Esset Respublica Christiana omnium miserrima. Nullus esset, cujus curæ commissum esset commune Ecclesiæ bonum: nulla veritas, nullus ordo. Esset in Ecclesia maxima ordinis perturbatio, cùm nullus esset, in quo possent in rebus fidei uniri fideles; nullus primus Judex, vel Summus unus Sacerdos, qui in sententia ferenda, vel solus significaretur habere auctoritatem. Audiendus hic M. *Cano* disertissimè scribens lib. 6. cap. 3. *Nunc autem id solùm agimus, Deum post tempora etiam Moysis, quandiù Synagoga futura erat, instituisse Maximi Pontificis unum Tribunal Summum, è cujus judicio privati omnes Cives, ac Judices etiam minores penderent. Quid ergo? Moyses providit Synagogæ, & Christus non providit Ecclesiæ? An volumus, ut his diebus non sit Judex in Israel,*

sed unusquisque quod sibi videatur bonum, id & faciat, & sentiat? Volumus, inquiunt, Evangelii libertatem. At ne est libertas Civitati, nullum habere à quo regatur? Est libertas navi sine gubernatore undis, ventisque permitti? Libertas ergo erit, ut quidam ait, nullum esse in Schola præceptorem, nullum in humano corpore caput, nullam mentem in homine, sed solis cupiditatibus turbari, ac misceri omnia, pro libidine. Id verè ne pecudes quidem cuperent, quarum interest pastores habere, à quibus deducantur in pascua, atque in eis defendantur ab injuria ferarum. Non itaque, ut ad propositum revertamur, Domus una sine Patre familias, una Civitas sine Rectore, Ovile unum sine Pastore, uno mortuo Petro, relictum est, sed est aliquis; qui illi in regendi, ac pascendi oves, auctoritate succedat. Certè si nulla nobis alia, aut auctoritas Scripturæ, aut Sanctorum Patrum, aut Conciliorum suppeditaret argumenta, solus hic Angelici Magistri discursus in statuenda hac infallibili Pontificis auctoritate sufficeret, quæ definitionibus Pontificiis talem, ac tantam venerationem tribuit, & tribuendam à Discipulis docet.

29. Præstat ulterius suis S. *Doctorem* verbis loquentem audire 2. 2. q. 1. art. 10. *Respondeo*, inquit, *dicendum, quòd, sicut supra dictum est, nova editio Symboli necessaria est ad vitandum insurgentes errores. Ad illius ergo auctoritatem pertinet editio Symboli, ad cujus auctoritatem pertinet finaliter determinare ea, quæ sunt fidei, ut ab omnibus inconcussâ fide teneantur: hoc autem pertinet ad auctoritatem Summi Pontificis, ad quem majores, & difficiliores Ecclesiæ quæstiones referuntur, ut dicitur in Decret. lib. de Baptism. C. Majores. Unde & Dominus, Lucæ 22. Petro dixit, quem Summum Pontificem constituit: Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conversus confirma Fratres tuos. Et hujus ratio est: quia una fides debet esse totius Ecclesiæ, secundùm illud 1. ad Cor. 1. Idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata: quod servari non posset, nisi quæstio fidei de fide exorta determinetur per eum, qui toti Ecclesiæ præest; ut sic ejus sententia à tota Ecclesia firmiter teneatur. Et ideo ad solam auctoritatem Summi Pontificis pertinet nova editio Symboli; sicut & omnia alia, quæ pertinent ad totam Ecclesiam, ut congregare Synodum Generalem, & alia hujusmodi.*

30. Hic verbis luce meridianâ clarioribus firmat infallibilitatem Summi Pontificis; quod ineluctabiliter probat primò ex Canonica sanctione cap. *Majores* de *Baptism. Majores Ecclesiæ causas, præsertim circa articulos fidei contingentes, ad B. Petri Sedem referendas intelligit, qui novit, Dominum pro eo exorasse, ut non deficeret fides ejus*, nempe in Sede illius. Ad quid enim essent referendæ, si in ferendo de fide, moribusque judicio Papa errori esset obnoxius? Rursus indeficientiam Summi Pontificis probat D. *Thomas* ex fusa à *Christo* Domino oratione: *quæ venerabilis, & efficax oratio*, ut scripsit *Leo* IX. Epist. 5. ad *Petrum Patriarcham Antiochenum, obtinuit, quòd hactenus fides Petri non defecerit, nec defutura creditur in Throno ejus in sæculum sæcu-*

culi, sed confirmabit corda Fratrum. Quod repetit Epist. 1. ad *Michaëlem Patriarcham Constantinopolitanum*, dicens: *Fuit ergo quisquam tantæ dementiæ, qui orationem illius, cujus velle est posse, audeat in aliquo vacuam putare? Nonne à Sede Principis Apostolorum, tam per eumdem Petrum, quàm per Successores suos reprobata, & convicta, atque expugnata sunt omnium Hæreticorum commenta; & fratrum corda in fide Petri, quæ hactenus nec defecit, neque usque in finem deficiet, sunt confirmata?* Hæc namque *Christi* oratio fuit nedum pro fide *Petri*, sed pro omnibus Successoribus, ut privilegium *Petro* in illis persisteret inconcussum, ut exprimunt verba illa, *Petro dixit, quem Summum Pontificem constituit*; quod ideo dixit, ut textus intelligeretur, & de *Petro*, & Summo Pontifice; cùm pro *Petro* Summo Pontifice rogaverit *Christus*. Hoc tandem invicto argumento demonstrat: *Et hujus ratio est: quia una fides debet esse totius Ecclesiæ*: quâ vel solâ ratione peremptoriè concluditur Summi Pontificis infallibilitas. Si namque in ferendo de fide, moribusque judicio errare posset, falsum statuere, decernere, & definire, dum Ecclesiam docet, instruit, & informat, non omnium una esset fides; cùm nulla prorsus Ecclesiastica quæstio solvi, nullumque dogma concludi posset, si cuiquam liceret de ejus judicare judicio. Quare *Petro* dixit *Christus, & tu aliquando conversus confirma Fratres tuos*, ut illi infallibilitatis privilegium agnoscentes, constanter, & immobiliter essent ejus definitioni adhærentes, ut scripsit *Innocentius* III. Epist. 209. ad *Patriarcham Constantinopolitanum*, dicens: *Pro Petro Dominus se orasse fatetur; & ex hoc innuens manifestè, quòd Successores ipsius à fide Catholica nullo unquam tempore deviarent, sed revocarent magis alios, & confirmarent etiam hæsitantes; per hoc sic confirmandi alios potestatem indulgens, ut aliis necessitatem imponeret obsequendi*.

31. Non hæc Thomistarum opinio singularitatis accusari potest, quæ tot illustres nacta est apud Theologos, & Canonistas assertores. Audiendus *Gersonius* tom. 1. pag. 125. *Plenitudo potestatis Ecclesiasticæ complectitur in se plenitudinem duplicis potestatis, scilicet ordinis, & jurisdictionis, tam in foro exteriori, quàm interiori, quæ circa quemlibet de Ecclesia potest immediatè, & absque limitatione exerceri, clave non errante*. Et postea: *Plenitudo potestatis Ecclesiæ sic propriè sumpta, non potest esse de lege ordinata, nisi in unico Summo Pontifice. Alioquin Ecclesiasticum Regimen non esset Monarchicum &c.* Et pag. 158. *Nullam aliam politiam instituit Christus immutabiliter Monarchiam, & quodammodo regalem, nisi Ecclesiam, & oppositum sentientes de Ecclesia, quod fas non est, esse plures Papas, aut quòd quilibet Episcopus est in sua Diœcesi Papa, vel Pastor Supremus, æqualis Papæ Romano, errant in fide, & unitate Ecclesiæ, contra illum articulum: & in unam Sanctam &c. Petrus Alliacensis* de auctor. Eccles. pag. 887. *Quia ex hoc confusio sequi poterat, ideo Dominus hoc prævidens contulit Petro pro se, & suis Successoribus auctoritatem disponendi Ministros Ecclesiæ, & determinandi jurisdictionem, dicens: Pasce oves meas, id*

 est,

est, sis Pastor generalis, ad quem pertineat dispositio, & Regimen generale ovium, & ovilis &c. Et ita in Petro fuit ista plenitudo potestatis, quam tamen postea divisim aliis dedit, vocans eos in partem solicitudinis. His addimus solemnem protestationem nomine Universitatis Parisiensis anno 1387. factam coram *Clemente* VII. à *Petro Aillio*: *Hæc est fides, Beatissime Pater, quam in Catholica Ecclesia didicimus, in qua si minus cautè fortè aliquid positum est; emendare petimus à te, qui Petri fidem, & Sedem tenes: non ignoramus enim, sed firmissimè tenemus, & nullatenus dubitamus, quod Sancta Sedes Apostolica est illa Cathedra Petri, super quam fundata est Ecclesia, de qua Sede in persona Petri Apostoli in ea sedentis dictum est: Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: hæc est igitur, ad quam determinatio fidei, & approbatio veritatis Catholicæ, ac hæreticæ impietatis detestatio maximè pertinet.* Infiniti essemus in recensendis Auctoribus, qui, unanimi consensu sibi persuasissimum habent, dedisse *Christum Petro*, & Successoribus ejus quidquid auctoritatis, præcellentiæ, & potestatis erat necessarium ad ædificationem Ecclesiæ, ad fidei, pietatis, & justitiæ, hujusque corporis sui mystici maximum incrementum; & ad supremum, & immediatum Monarchicum Ecclesiæ Principatum, quem divino jure institutum, fultumque suprà diximus: & tale esse agnovit *Mauclerus*; quarè operi suo sequentem inscripsit titulum, *De Monarchia Divina, Ecclesiastica & sæculari*.

32. Hæc prima *Angelici Magistri* ratio, nobis stravit viam ad secundam, quâ probat D. *Thomas*, esse incommutabilis juris, ut Orbis Christianus universus regatur ab uno, qui sit supremus controversiarum fidei Judex, dicens: *Item ad unitatem Ecclesiæ requiritur, quòd omnes fideles in fide conveniant: circa verò ea, quæ fidei sunt, contingit quæstiones moveri: per diversitatem autem sententiarum divideretur Ecclesia, nisi in unitate per unius sententiam conservaretur. Exigitur ergo ad unitatem Ecclesiæ conservandam, quòd sit unus, qui toti Ecclesiæ præsit*: quibus suadet, Summo Pontifici, tanquam *Christi* Ministro, ipsius in terra Vicemgerenti, debitum debere omnes, non solùm præbere obedientiæ famulatum, sed & esse de fide ejus infallibilitatem: ac si diceret D. *Thomas*, illud, per quod Ecclesia Dei primò, & per se habet unitatem fidei, est ab omnibus fidelibus credendum; cùm hanc fidei unitatem necessariò habeat Ecclesia Dei: sed Primatus Romani Pontificis, ejusque infallibilitas in definiendo, est illud, per quod Ecclesia Dei habet unitatem fidei: ergo hæc infallibilitas, & hic supremus Ecclesiæ Principatus est de fide tenendus. Minorem ratio invictissimè probat, primò: vel enim fideles habent libertatem conscientiæ, ut possint credere definitioni Summi Pontificis ex Cathedra loquentis, vel non? Si hoc secundum: ergo ipse infallibilis est. Si primum: ergo nec ordo, nec unitas fidei in Ecclesia esset; certissimumque omnibus erroribus aperiretur ostium. Nihil esset certum de doctrina fidei, & morum, dum Catholici sibi ipsis in gravissimis controversiis essent oppositi, diversos Scripturæ Sacræ testimoniis, pro causæ, quam defendunt, studio, affinge-

gerent sensus. Quomodo ergo esset fides una? Secundò: Si ex Cathedra loquente Summo Pontifice, singuli fideles possunt credere, quod sibi placet, & contraria credere: ergo non tenentur fideles sequi fidem Summi Pontificis: ergo nec esset una fides in capite, & membris, quia fides Pontificis esset à fide fidelium non solùm dissona, sed & ipsi positivè contraria. Parum dixi, nec in Summo Pontifice ex Cathedra definiente, si errare potest, esset vera fides, nec in omnibus illis fidelibus, qui sincerè obtemperarent Constitutioni. Nam fides vera est certa certitudine infallibili; sed in Summo Pontifice non agnoscunt hanc infallibilem certitudinem fidei, cùm affirment, posse errare in definiendo: ergo nec veram fidem in capite Ecclesiæ necessariò agnoscunt. Non similiter eamdem fatentur in fidelibus Constitutioni Pontificiæ obtemperantibus: nam isti credentes sequuntur fidem Summi Pontificis: ergo si non est vera fides in Summo Pontifice, à fortiori & incerta erit fides fidelium Constitutioni credentium; ac per consequens, vel nulla datur in Ecclesia fides in capite, & membris; vel si quæ datur, solùm in ipsis datur divisa à capite, & membris. Quo argumento usus est *Pelagius* Papa cap. *Schisma* caus. 24. q. 1. dicens: *Sed nec illud eis prodest, quòd eos in eisdem litteris, vel ignorantiâ rationis; vel simplicitate intellectus sui à nostra se communione suspendisse perhibetis. Id ipsum enim magis est propter quod Schismatici sunt, quia non eos diversa sentiendi judicium, sed quædam apud se delata, sibi tamen incognita metuentes, & contra Apostolicam Sedem temerè credentes, pessima divisit opinio: quod Schisma specialiter esse B. denunciat Augustinus dicens de talibus: Adversus auctoritatem illarum Ecclesiarum, quæ ab Apostolica Sede Epistolas accipere meruerunt, temerè credendo, immanissimum Schismatis crimen à se propulsare non poterunt. Ad summam, aut illos Ecclesiam esse creditis, & cum duæ Ecclesiæ esse non possint, nos (quod absit) Schismaticos judicabitis: aut si veram in Apostolicis Sedibus esse constat Ecclesiam, & illos à bonitate divisos cognoscite, & communionis quæstionem esse sublatam, quam veram nisi in unitate constat esse non posse.* Videant ergo illi, quomodò ex positione, & sententia ipsorum emergit grande illud Ecclesiæ Dei detrimentum, dignèque lugendum, quòd in cordibus fidelium orietur deplorabilis ille Clavium Ecclesiæ contemptus, inobedientia Ecclesiasticarum Sanctionum, Sacrarum vilipensio decisionum. Et tandem, quod Deus avertat, Summi Pontificis derideretur auctoritas, & membrorum, & capitis scinderetur unitas. Quod rectè agnovit *Petrus Cluniacensis* Abbas his ad *Innocentium* II. Epist. 1. scribens verbis: *Nihil nos à Pastore, nihil à Petro, nihil à Christo, quæ omnia in te uno habemus, separare poterit.* Et ad *Cælestinum* Papam Epist. 18. *Ipsos Apostolorum Summos Petrum, & Paulum, immo ipsum Christum in vobis solo se habere gloriabitur Orbis terrarum.*

33. Ex hoc ineluctabili argumento infertur, quòd non solùm ipsis Summis Pontificibus deferendus est honor, singularis reverentia, obedientia summa, sed & necessitas obedientiæ, non personæ, sed dignitatis

tati; seu potiùs Deo in ipso, & per ipsum præcipienti cum reverentia parendum est. Ita *D. Thomas* citato Opusc. 1. sequentibus verbis. *Ostenditur etiam, quòd subesse Romano Pontifici sit de necessitate salutis. Dicit enim Cyrillus in lib. Thesauri: itaque Fratres, si Christum imitamur, ut ipsius oves vocem ejus audiamus, manentes in Ecclesia Petri: & non inflemur vento superbiæ, ne fortè tortuosus Serpens propter nostram contentionem nos ejiciat, ut Evam olim de Paradiso.* Et *Maximus* in Epistola Orientalibus directa dicit: *Coadunatam, & fundatam secundùm petram confessionis Petri dicimus universalem Ecclesiam secundùm definitionem Salvatoris, in qua necessariò salutis animarum nostrarum est remanere, & ei est obedire, suam servantes fidem, & confessionem.* En qualem decretis Apostolicis obedientiam prædicat, & commendat *D. Thomas*. En qualis de necessitate salutis adhibenda est subjectio, si velimus Ecclesiæ servare fidem, & communionem. Nam quomodò ad veritatis originem accedere possunt illi, & in ea remanere, qui caput non quærunt, nec capitis servant doctrinam? Ergo tenentur omnes, & est de necessitate salutis, obsequi Summo Pontifici, nedum in his, quæ credenda proponit, sed etiam in doctrina morum, illi vitam, & actus nostros accommodando. Quarè idem Angelicus Magister eos, qui pertinaciter præcepta Ecclesiæ contemnunt, & judicium Summi Pontificis subire recusant, Schismatis reos pronunciat. Ita expressè q. 40. supplementi art. 6. in corp. *Quòd ubi multa sunt regimina ordinata in unum, oportet esse aliquod universale regimen supra particularia regimina, quia ut dicitur* 1. *Æthic. in omnibus virtutibus, & artibus est ordo secundùm ordinem finium: bonum autem commune est divinius, quam bonum speciale, & ideo suprà potestatem regitivam, quæ conjectat bonum speciale, oportet esse potestatem regitivam universalem respectu boni communis; aliàs non posset esse collatio ad unum. Et ideo cum tota Ecclesia sit unum corpus, oportet, si ista unitas debet conservari, quòd sit aliqua potestas regitiva totius Ecclesiæ supra potestatem Episcopalem, quâ unaquæque specialis Ecclesia regitur: & ideo illi, qui hanc potestatem negant, Schismatici dicuntur, quasi divisores unitatis Ecclesiæ.* Et 2. 2. q. 39. art. 1. *Dicendum, quòd sicut Isidorus dicit in lib.* Ethymo: *nomen Schismatis à scissura animorum vocatum est: scissio autem unitati opponitur. Undè peccatum Schismatis dicitur, quod directè, & per se opponitur unitati. Sicut enim in rebus naturalibus id, quod est per accidens non constituit speciem, ita etiam nec in rebus moralibus, in quibus id, quod est intentum, est per se: quod autem sequitur præter intentionem, est quasi per accidens. Et ideo peccatum Schismatis propriè est speciale peccatum ex eo, quòd intendit se ab unitate separare, quam charitas facit, quæ non solùm alteram personam alteri unit spirituali dilectionis vinculo, sed etiam totam Ecclesiam unitate Spiritûs. Et ideo propriè Schismatici dicuntur, qui propriâ sponte, & intentione se ab unitate Ecclesiæ separant, quæ est unitas principalis. Nam unitas particularis aliquorum ad invicem ordinatur ad unitatem Ecclesiæ, sicut compo-*

positio singulorum membrorum in corpore naturali ordinatur ad totius corporis unitatem. Ecclesiæ autem unitas in duobus attenditur, scilicet connexione membrorum Ecclesiæ ad invicem, seu communicatione: & iterum in ordine omnium membrorum Ecclesiæ ad unum caput, secundùm illud ad Col. 2. inflatus sensu carnis suæ, & non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus, & conjunctiones subministratum, & constructum crescit in augumentum Dei. Hoc autem caput est ipse Christus, cujus vicem in Ecclesia gerit Summus Pontifex. Et ideò Schismatici dicuntur, qui subesse renuunt Summo Pontifici, & qui membris Ecclesiæ ei subjectis communicare recusant.

34. Hæc ratio *D. Thomæ* maximi momenti haberi debet, cùm sit illud efficacissimum argumentum, quo *D. Cyprianus* redarguit omnes resistentes Apostolicæ Sedis decretis, maximè Epist. 55. ad *Cornelium*: *Quales putas esse eos, qui Sacerdotum hostes, & contra Ecclesiam Catholicam rebelles, nec præmonentis Domini comminatione, nec futuri judicii ultione terrentur? Neque enim aliundè hæreses obortæ sunt, aut natæ sunt Schismata, quàm indè quòd Sacerdoti Dei non obtemperaret, nec unus in Ecclesia ad tempus Sacerdos, & ad tempus Judex Vice Christi cogitatur. Cui si secundùm magisteria divina obtemperante fraternitas universa; nemo adversum Sacerdotum Collegium quidquam moveret; nemo post divinum judicium, post populi suffragium, post Coëpiscoporum consensum judicem se jam non Episcopi, sed Dei faceret; nemo dissidio unitatis, Christi Ecclesiam scinderet; nemo sibi placens, ac tumens seorsum foris hæresim novam conderet; nisi si ita est aliquis Sacrilegæ temeritatis, ac perditæ mentis, ut putet, sine Dei judicio fieri Sacerdotem.* Super quo eruditè notat *Jacobus Pamelius* ibi num. 27. dicens: *Similes locos habes infra dictis Epistolis ad Rogatianum Episcopum, & Florent. Pupianum; libris item de unitate Ecclesiæ, ac de zelo, & livore. Etsi autem aliis illis locis de se, & Episcopis omnibus loqui videatur, quòd nempè omnes hæreses initium suum habuerint ex contemptu Episcoporum, id est, ex ipso Schismate: certè tum hoc loco, tum præsertim initio libri de unitate Ecclesiæ, de Romano Episcopo solo loquitur. Qui vel unicus locus (ut ibi latius) ita confirmat Episcopi, seu Pontificis Romani primatum, ut non possit magis. Circumstantiæ textûs hoc loco, quæ arguunt de Romano loqui, & Summo Pontifice, sunt imprimis testimonia præmissa ex Deuter. lib. 1. Reg. Evang. Joannis, & act. Apostolorum, quæ nonnisi in Summos Pontifices Judæorum quadrare nemini dubium est, atque adeò aptius ad Summum Pontificem Romanum referuntur. Deindè quòd loquatur de uno Sacerdote, seu uno Episcopo in Ecclesia, quam appellationem tum ex Epistola Cornelii supra 48. tum ex aliis ejus Epistolis, & lib. de unitate Ecclesiæ Cyprianum satis constat non solere usurpare, nisi de Summo Pontifice.* Apertiora sunt *D. Cypriani* verba, & interpretis consensus manifestior, quàm ut negare quis possit, hanc esse certissimam S. Doctoris sententiam.

35. Sed audiendus iterum *D. Cyprianus de unit. Ecclesiæ* in eamdem

dem se recipiens sententiam, dum asserit: *Hoc eo fit Fratres dilectissimi, dum ad veritatis originem non reditur; nec caput quæritur; nec Magistri cœlestis doctrina servatur. Quæ si quis consideret, & examinet, tractatu longo, argumentis opus non est. Probatio est ad fidem facilis compendio veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum: Ego tibi dico, inquit, quia tu es Petrus, & super istam petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ Inferorum non vincent eam: & tibi dabo claves Regni Cœlorum, & quæ ligaveris super terram, erunt ligata & in Cœlis, & quæcumque solveris super terram, erunt soluta & in Cœlis. Et iterum eidem post resurrectionem suam dicit: Pasce oves meas. Super illum unum ædificat Ecclesiam suam, & illi pascendas mandat oves suas.... Hanc Ecclesiæ unitatem qui non tenet, tenere se fidem credit? Qui Ecclesiæ renititur, & resistit, qui Cathedram Petri, super quam fundata est Ecclesia, deserit, in Ecclesia se esse confidit?... Ecclesia quoque una est, quæ in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur; quo modo solis multi radii, sed lumen unum tenaci radice fundatum: & cum de fonte uno rivi plurimi defluunt, numerositas licèt diffusa videatur exundantis copiæ largitate; unitas tamen servatur in origine. Avelle radium Solis à corpore; divisionem lucis unitas non capit: ab arbore frange ramum, fructus germinare non poterit: à fonte præcide rivum, præcisus arescet. Sic & Ecclesia Domini luce perfusa per Orbem totum radios suos porrigit, unum tamen lumen est, quod ubique diffunditur, nec unitas corporis separatur: ramos suos in universam terram copia ubertatis extendit, profluentes largiter rivos latius expandit: unum tamen caput est, & origo una, & una Mater, fœcunditatis Successoribus copiosa, illius fœtu nascimur, illius lacte nutrimur, Spiritu ejus animamur.*

36. Firmat hanc doctrinam unanimis Scholæ nostræ consensio, cujus in hoc dogmate consensus invictum argumentum est, hanc esse verissimam *D. Thomæ* mentem, quæ Discipulos omnes ad hanc concordiam attulit. Quid ergo? Parvanè in Discipulis de doctrina *D. Thomæ*, SS. PP. auctoritate firmata currit auctoritas? An qui Discipulorum nomine gloriantur sapientiores Magistro se existimant, ut ejus doctrinam ita apertâ prævaricatione corrumpant? An vera sunt, quæ in dedecus Apostolicæ auctoritatis astruunt, & falsa, quæ ita solidè S. Doctor scripsit? Nefas est credere; falsa sunt penitus, quæ sinistrè scripsêre illi, & vera sunt, quæ *D. Thomas* fidèliter Discipulis credenda proponit, ut Discipulorum sicut est una, & incontaminata fides, in ipsis sit una sententia; in his maximè, quæ fidem concernunt, & quæ tam arctè cum ipsa cohærent.

37. Insigne est ad id comprobandum, quod Eminent. Card. *Ludovicus Antonius de Noailles* Archiépiscopus Parisiensis anno 1711. scripsit Summo Pontifici *Clementi XI. Beatissime Pater: Cum intimo doloris sensu accepi modum illum, quem Clerus noster Gallicanus in comitiis habitis anno* 1715. *tenuit occasione Constitutionis à S. V. editæ adversùs Jansenianum errorem; quæ incipit:* Vineam Domini Sabaoth,

baoth, *visum fuisse S. V. diversum ab eo, quem olim Majores nostri, occasione Constitutionum à Summis Pontificibus Innocentio X. & Alexandro VII. eadem in re editarum, tenuerunt. Adeòque præfatam S. V. Constitutionem, non eâ, quâ par fuit, veneratione, & obedientiâ ab eodem Clero acceptam fuisse. Quòd sanè cùm à mente ipsius Cleri prorsus alienum fuerit, officii mei, & æquitatis esse duxi Beatitudini Vestræ, quid rei esset, aperire. Maximè cùm iisdem Comitiis præfuerim, eaque de causa votorum omnium particeps, ac præcipuus testis fuerim. Testor igitur* 1. *In comitiis prædictis Clerum nostrum verè in animo habuisse S. V. Constitutionem eodem prorsus obsequio, eádemque obedientiâ accipere, & complecti, quâ Majores nostri omnes S. V. Prædecessorum Bullas adversùs Jansenium acceperunt, & complexi sunt.* 2. *Cùm Clerus dixit*, Constitutiones Summorum Pontificum à corpore Episcoporum acceptatas totam Ecclesiam obligare, *mens ejus non fuit, necessariam esse hujusmodi acceptationis solemnitatem ad hoc, ut illæ tamquam regulæ credendi, & loquendi à Catholicis omnibus haberi debeant, licèt aliquando ista solemnitas non mediocris esse possit utilitatis, ubi natus est error. Sed ultima Jansenistarum munimenta penitus convellere, & ipsis omne effugium in nostris partibus, principio ab his concesso, intercludere operæpretium esse duxit.* 3. *Non sibi arrogavit Clerus, ut sanctiones Pontificias examini suo judicandas subjiceret: sed in ipsis, quod olim scribebant Leoni Magno Episcopi Gallicani*, gaudens, & exultans fidei suæ sensum recognovit, & ita semper se tenuisse, ut vester Apostolatus exposuit, jure lætatus est. 4. *Certum illi fuit Pontificiis Decretis adversùs Jansenium nihil deesse, ut universam Ecclesiam obligent, & circa illa nec appellationem admitti, nec mutationem expectari posse, Idem & de Apostolicis adversùs Bajum, Molinosum, & Librum vulgò dictum*, Les Maximes des SS. *Definitionibus professurum fuisse Clerum existimo, si de illis actum fuisset. Quæ cùm ita se habeant, & genuinam Episcoporum nostrorum sententiam explicent; S. V. enixè precor, ut ita de Ecclesia Gallicana sentiat, & illam credat, qualem scripsit Innocentio II. Sanctus Bernardus*, fortem in Fide, pacificam in unitate, devotam in obedientia vestra, promptam ad servitium: *sic etiam affecti sunt omnes Episcopi nostri. Ego verò debitæ Apostolatui vestro obedientiæ primus omnium faciam satis. Apostolicæ Sedi quanta debeam, monebunt me Religio, gratus animus, & insita erga Romanam Ecclesiam reverentia. Neque necessarius erit ad confirmandam omnimodam hanc in eam observantiam meam aspectus purpuræ, quâ honestor. Et in omnibus summa cum veneratione, summoque obsequio exibebo me*. Sanctitatis vestræ. Humillimum, devotissimum, & obedientissimum Filium, & Servum L.A. Card. de *Noailles*. Hæc Eminentissimus iste adulationis omnis extra controversiam nihil minus quàm suspectus, quibus efficacissimis, ac præclarissimis verbis infallibilitatem Summi Pontificis, & ultroneam Decretis Sedis Apostolicæ profitetur obedientiam, & subjectionem.

38. At si quis adhuc discordiæ furore vesanus in contrario propriæ

opinionis contumaciâ imprudenter detinetur; agnoscat veraciter, quantùm necesse sit inhærere firmiter immobili Pontificiæ definitionis veritati, obedire humiliter ejus sacræ fundatissimæ auctoritati, claudere, & obstruere auditum indisciplinatæ, & vanissimæ Quesnellistarum falsitati, & Schismaticæ præsumptioni. Mirari enim satis non possum, quòd quidam se Angelici Doctoris profiteantur fidelissimos Discipulos, & non vereantur adversùs ipsum Romani Pontificis infallibilis definitionis excellentiam disputare, quam divinam Apostolicæ veritatis legem Discipulos docet, ut immobiles in fide sint, & servent unitatem Spiritûs in vinculo pacis. Quòd si pertinaces in hoc damnabili Schismate, & ab Ecclesia, & à nobis in doctrina separati esse velint; nec priorem errorem corrigere, pœnitentiam agere, & indulgentiam petere ab eo, qui potest præstare: quòd à Schola nostra expulsi sint, non parum nobis gratulandum, sicut & gratulandum Ecclesiæ dixit *D. Cyprianus* de unit. Ecclesiæ: *Gratulandum est, cum tales de Ecclesia separantur, ne columbas, ne oves Christi sæva sua, & venenata contagione prædentur. Cohærere, & conjungi non potest amaritudo cum dulcedine, caligo cum lumine, pluvia cum serenitate, pugna cum pace, cum fœcunditate sterilitas, cum fontibus siccitas, cum tranquillitate tempestas. Nemo existimet, bonos de Ecclesia posse discedere. Triticum non rapit ventus, nec arborem solida radice fundatam procella subvertit. Inanes paleæ tempestate jactantur, invalidæ arbores turbinis incursione evertuntur. Hos execratur, & percussit Joannes Apostolus dicens: Ex nobis exierunt, sed non fuerunt ex nobis; si enim fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum. Hinc hæreses & factæ sunt frequenter, & fiunt, dum perversa mens non habet pacem, dum perfidia discordans non tenet unitatem. Fieri verò hæc Dominus permittit, & patitur, manente propriæ libertatis arbitrio, ut dum corda, & mentes nostras veritatis discrimen examinat, probatorum fides integra manifesta luce clarescat.* O quanta eorum cæcitas! Sed hæc deploranda, non disputanda.

§. IV.

Vindicatur Summi Pontificis infallibilitas, ex quo à Divo Petro ad nos usque nullus Papa ex Cathedra loquens erraverit in Fide.

39. Efficacissimum contra vana Hæreticorum obstrepentium commenta argumentum eliditur, quatenus nedum continuâ successione Fidem ab Apostolis acceptam illibatam servaverint Summi Pontifices: verùm quia omnes, qui fuerunt à Summis Pontificibus proscripti, semper habiti sunt ab Ecclesia, ut Hæretici, & ab ejus corpore, ut membra putrida divulsa, & rescissa. Hæresim *Cerdonis* damnavit *S. Hyginus* Martyr; *Marcionem*, & *Valentinum*, *S. Eleutherius*, *Theo-*

Theodorum Coriarium Victor I. Praxeam Zephirinus. Contra rebaptizantes definivit *Stephanus I.* Contra *Rufinum Anastasius I.* Errores *Nestorii*, ejusque scripta proscripsit *Cœlestinus* in epist. ad *Concilium Ephesinum*; *S. Leo* suâ quoque ad Synodum *Chalcedonensem* errores *Euthychis* damnavit; & *Agatho* in sua ad sextum Concilium epistola hæresim *Monothelitarum* profligavit; sicut & *Adrianus I.* errores *Iconomachorum* perstrinxit. Et ut propriùs ad nostra tempora accedamus, *Lutheri* nefandam hæresim damnavit *Leo X.* S. *Pius V.* anno 1567. errores *Baii*, & post ipsum *Gregorius XIII.* Constitutione *Provisionis nostræ* anno 1579. iterato anathemate perculsit. *Urbanus VIII.* suo dogmatico Decreto, *In eminenti Ecclesiæ Militantis Sede*, librum *Jansenii* damnavit, quem *Innocentius X.* in Bulla *Cum occasione* anno 1653. iterum proscripsit, & post eos *Alexander VII.* anno 1656. quinque ejusdem *Jansenii* famosas propositiones, Constitutione *Ad Sacram Petri Fidem*, anathematis gladio perculsit. Qui omnes, applaudente Ecclesiâ universali, ut fugiendi & Hæretici habiti sunt: necnon Summorum Pontificum dogmatica Decreta ab omni nævo immunia venerata sunt: sufficiebat quippe Ecclesiæ universali, quid contra eorum errores sentiret Sedes Apostolica, quæ semper agnita fuit, ut regula Fidei immobilis, & reformationis incapax.

40. Hic in dubium vocari potest, an, ut sit infallibile decretum Summi Pontificis ex cathedra loquentis de rebus dogmaticis, & ad Religionem spectantibus, requiratur consensus tacitus, vel expressus Ecclesiæ? Cui negativè respondendum censeo; ut enim egregiè observat clarissimus vir Mag. Fr. *Aloysius Lucini* Ordinis Prædicat. Commiss. Gener. Romæ S. Officii in suo Opere de Infallibilitate Summi Pontificis, in quo laudando nihil dici tam amplum, ac magnificum potest, quin pluribus partibus ejus doctrina superetur; *Nullum*, inquit ille pag. 6. *consensum sive prævium, sive posteriorem involvit, aut explicat Textus Evangelicus: nullum postulavit antiquitas, nullum quoque Patrum traditio exegit, adeo ut per mille & ampliùs annos ignoraverit Catholicus quilibet dependentiam hanc Pontificiæ, immo ipsius Petri infallibilitatis ab alieno consensu.* Exponit insuper, quanti ponderis, ac momenti fuerit semper Hæreticis auctoritas Summi Pontificis, quem toties ad sui patrocinium advocarunt, ut liberè nefandum caput, ausu temerario, erigere possent. *Ipsi Hæretici*, prosequitur ille, *etiam in æstu pervicacioris contentionis, independentem, & absolutam infallibilitatem Papæ professi sunt. Etenim Ariani Eusebianæ factionis, unà cum Conciliabulo Antiocheno, totum conatum, laboremque impenderunt, ut oraculum unius Julii PP. ad firmandam eorum sententiam præiret. Eâdem vi, & fraude usi sunt, ut unius Liberii constantiam vincerent: rati, securò otiò triumphare non posse, etsi ferè totus mundus, duce Constantiò Imperatore, in Arianismum propenderet, nisi Pontifex Romanus indefectibilitatis pondus unicè adjecisset. Quorsum tanta cura? Quorsum tot studia, si à consensu Ecclesiæ veritas dogmatis inconcussa penderet; vel firmitas judicii ab assensu alieno haberetur ac-*

 cepta,

cepta, quum Papa pronunciat? Noverant, velint, nolint, Hæretici Ariani pertinere ad Romanum Pontificem quæstiones de fide peremptoriè definire, esto simul turpissimè errarent, cogitantes, posse Papam hæresim, aut errorem ex cathedra docere, & Arianam probare perfidiam. Et Liberius sibi probè conscius, nullatenùs debere sive consilium, sive consensum, sive definitionem Concilii Ariminensis sequi, restitit petitioni, & illorum Patrum subscriptioni strenuè est refragatus. En quale de controversia ista, quæ maximè intra Gallias orta est, vir iste clarissimus pronunciat judicium.

41. Et sanè si piâ, & fideli attentione perlegantur ea, quæ suprà adduximus, luce meridianâ clarius apparet, Summum Pontificem pro priori ad omnem tacitum, vel expressum assensum Ecclesiæ, esse infallibilem. Enimverò si à Deo constitutus est, ut omnia ad Fidem pertinentia dijudicet, & ab eodem habet infallibilitatis promissionem in judicando: ergo pro priori ad omnem assensum Ecclesiæ est animata regula Fidei. Si Spiritus Sanctus est, qui loquitur in Summo Pontifice, per quem summam credendorum proponit, & explicat: ergo cùm pro priori ad assensum Ecclesiæ loquatur per ipsum, ab eodem Spiritu Sancto infallibiliter motus credenda proponit. Et tandem si Deus Summo Pontifici totius ovilis curam injunxit, cui se usque ad finem sæculi minimè defecturum, & cui portas inferi numquam prævalituras promisit, cujusque sententiâ, quæ ligarentur in terris, & solvi testatus est non posse nec in Cœlo; quis negare potest, quòd in Summo Pontifice Christus instituit? Quis in examen adducere, aut disceptare, quæ ille non humanâ, sed Divinâ decrevit sententiâ? Absit, quòd eorum, quæ semel à Sede Apostolica judicata est veritas, sit secundùm hominum sapientiam, & quam à seipsis inveniunt, & non ad Divinam referatur Spiritûs Sancti assistentiam. Summum Pontificem ex Cathedra loquentem secutus est assensus universalis Ecclesiæ, qui fideliter acquiescit decreto illius, qui tanto cœlestis gratiæ ad definiendum ornatus existit, agnoscens, quòd Summo Pontifice ex Cathedra loquente, & tota per ipsum loquitur Ecclesia. Quod optimè agnoverunt Emi DD. Cardinales num. 30. assidentes Concilio Romæ *Lateranensi* à *Benedicto* XIII. fel. record. coacto; cùm enim quæsitum fuit, quæ formula subscribendi usurpanda foret à Patribus; sub die 27. Maii 1725. supplicem libellum à singulis subscriptum Summo Pontifici obtulerunt, tenoris sequentis: *Non posse tutâ conscientiâ in subscriptione Actorum Concilii uti verbo* CONSENTIENS, *quia evidens in januis est periculum, ne maxima pugna insurgeret adversùs supremam Pontificiam auctoritatem, usque ad vulnus inferendum Apostolicæ Sedis dignitati. Eo quia id præposterè acceptum iri ab Adversariis proclive est, perindè ac Patres assidentes unà cum Papa fuerint Conjudices, atque Conlegislatores; vel inde trahentes Adversarii, ut necessarium consectarium vacuas, sive pendulas evadere Pontificias Constitutiones, nisi per Patrum consensum plenum robur obtinerent.* Quod urgentiùs sub die 29. Maii supplici repetitô libellô rogaverunt Summum Pontificem: *Ne permittat verbum* CON-

SEN-

SENTIENS, *quòd nullatenùs ipsi adhibere intendunt, parati tamen, ac prompti ad subscribendum per verbum simplex* SUBSCRIPSI.

42. At cùm scopus disputationis nostræ sit solùm debellare hæreses circa infallibilitatem Summi Pontificis, recentem hanc doctrinam, quæ statuit firmitatem judicii dogmatici, ab assensu alieno debere accipi, aliorum meliori & sapientiori judicio examinandam relinquo: illi tamen neque assentior, nec aliis assentiendum suadeo. Quarè præsenti disputationi finem impono præclarissimis verbis *Agathonis* Papæ, qui in sua ad Imperatores *Constantinum, Heraclium*, & *Tiberium* Epistola, quæ Act. 4. sextæ Synodi lecta est, & Act. 8. ejusdem Synodi à Patribus unanimiter recepta est, infallibilitatem Summi Pontificis sequentibus verbis demonstrat; *Hæc est vera Fidei regula, quam & in prosperis, & in adversis vivaciter tenuit, ac defendit hæc spiritualis Mater vestri tranquillissimi imperii Apostolica Christi Ecclesia, quæ per Dei omnipotentis gratiam à tramite Apostolicæ Traditionis numquam erravisse probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata succubuit, sed ut ab exordio fidei Christianæ percepit ab auctoribus Apostolorum Christi Principibus, illibatâ fide textus permanet, secundùm ipsius Domini Salvatoris Divinam pollicitationem, quam suorum discipulorum Principi, in Sacris Evangeliis fatus: Petre, Petre, inquiens, ecce Satanas expetivit ut cribaret vos, sicut qui cribat triticum: Ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Consideret itaque vestra tranquilla clementia, quoniam Dominus, & Salvator omnium, cujus fides est, qui fidem Petri non defecturam promisit, confirmare eum fratres admonuit, quod Apostolicos Pontifices meæ exiguitatis Prædecessores confidenter fecisse semper, cunctis cognitum est: quorum pusillitas mea, licèt impar & minima, pro suscepto tamen Divinâ dignatione ministerio, pedissequa cupit existere.*

DI.

DISPUTATIO III.

An detur locus appellationis à definitiva Summi Pontificis sententia ad Concilium Generale?

1. CONSTITUTÔ, quantùm Scripturæ, traditioni, & SS. PP. adversetur opinio negans, quòd Summus Pontifex sit Ecclesiæ vera animata fidei regula, & Doctor, Magisterque infallibiliter judicans de doctrina fidei, & morum; subsequitur, ut membrorum alterum hujus tractatus expendamus, an nempè dari possit appellatio in rebus fidei, & morum ab ejus definitivo judicio ad generale Concilium, & hujus auctoritate possit sententia Summi Pontificis retractari, judicari, circumcidi? Hæc sanè maximi momenti est quæstio; in cujus argumenti elucidationem multa conferri possent; cùm omnia jam sint eliquatissimâ perspectione discussa. Sed cùm res hæc sit præcipuum universæ Ecclesiæ negotium; cujus sacratissimam Capitis firmitatem, Deo ædificante, constructam, nimis impiâ vult præsumptione violare, quisquis hujusmodi recursum, & appellationis remedium tentat; non est, cur otiosè quæstionem istam transcurramus; cùm sacratissima Summi Pontificis jura tueri, ac propugnare nostri, & omnium necessariò muneris sit; ad exemplum illius celeberrimi *Osii* Cordubensis Episcopi, qui non dubitanter, sed generosè, constanter, & ex Apostolico pectore contra Hæreticos, & sceleratæ factionis petulantiam, clamavit ad *Sardicensem* Synodum: *S. Petri Apostoli memoriam veneremur*. In maximam ergo Summi Pontificis venerationem, appellationem ab ejus definitivo judicio esse penitùs nullam, contra universalem, & constantem Ecclesiæ praxim, & ab Ecclesia jurè ut Schismaticam reprobatam evidentibus argumentis demonstrabimus, ut omnis, qui æquò, ac sincerò judiciò Theologus, & Canonista sit, hoc facilè comprehendet.

§.I. *Nul-*

§. I.

Nullitas appellationis gravissimis fundamentis declaratur.

2. ET quidèm primò: quia secunda instantia, seu remedium appellationis ad superiorem institutum est, ut iniquitas prioris sententiæ corrigatur, ac reformetur: judicatur ergo, ac reformatur Judex inferior à superiori. En prima nullitas appellationis à Summo Pontifice, cùm prima Sedes nullius judicio subjaceat, ut dixit *Innocentius* Papa cauf.9. q.3. cap. *Nemo judicabit primam Sedem justitiam temperare desiderantem. Neque enim ab Augusto, neque ab omni Clero, neque à Regibus, neque à Populo Judex judicabitur.* Et *Simmachus* Papa cap. *Aliorum* dict. cauf. 9. q. 3. *Tu dicas forsitan, omnium animarum talis erit in illa disceptatione conditio: replicabo, uni dictum est: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: & quæcumque solveris super terram, erunt soluta & in Cœlo? Et rursùs patet Sanctorum voce Pontificum, dignitatem Sedis ejus factam toto Orbe venerabilem, dum illi quicquid fidelium est ubique submittitur: dum totius corporis Caput esse designatur. De hac mihi per Prophetam dictum videtur: Si hæc humiliatur, ad cujus fugietis auxilium, & ubi relinquetis gloriam vestram?* Et Papa *Gelasius* cap. *Ipsi sunt* dicta q.3. *Ipsi sunt Canones, qui appellationes totius Ecclesiæ ad hujus S. Sedis examen voluerunt deferri: ab ipsa verò nusquam prorsus appellari debere sanxerunt, ac per hoc illam de tota Ecclesia judicare, ipsam ad nullius commeare judicium; nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari, sententiamque ejus constituerunt non oportere dissolvi, cujus potius sequenda decreta mandaverunt.* Et cap. *Cuncta* idem Pontifex Episcopis Dardaniæ. *Cuncta per mundum novit Ecclesia, quòd Sacrosancta Romana Ecclesia fas de omnibus habeat judicandi: neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte appellandum est: ab illa autem nemo est appellare permissus.* Undè *Nicolaus* I. ad *Michaelem* Imperatorem scribens, ut legitur cap. *Nemini* causa. 17. q.3. dixit: *Nemini est de Sedis Apostolicæ judicio judicare, aut illius sententiam retractare permissum: videlicet propter Romanæ Ecclesiæ primatum Christi munere in B. Petro Apostolo divinitùs collatum.* Et constat ex dictis *Bonifacii* Martyris dist. 40. cap. *Si Papa. Hujus culpas istic redarguere præsumit mortalium nullus: quia cunctos ipse judicaturus, à nemine est judicandus, nisi deprehendatur à fide devius. Pro cujus perpetuo statu universitas fidelium tantò instantiùs orat, quantò suam salutem post Deum ex illius incolumitate animadvertit propensiùs pendere.* Quò ergo jure valida potest esse appellatio ad Concilium generale, cùm nemini permissum sit de eo, quod Papa definivit, judicare, vel etiam sententiam retractare? Etenim Papa est Vicarius Dei in terris, & idem cum illo in terris tribunal habere creditur: ergo ejus sententia est ultima, & inappellabilis; nequitque ultra pro-

procedi, sed tota ipsius causa Dei judiciô reservatur; ut dixit *Innocentius* Papa cap. *Aliorum* caus.9. q.3. *Aliorum hominum causas Deus voluit per homines terminari: sed Sedis istius Præsulem suô sine quæstione reservavit arbitriô. Voluit B. Petri Apostoli Successores Cœlo tantùm debere innocentiam, & subtilissimi discussoris indagini inviolatam habere conscientiam.* Et *Anterus* Papa cap. *Facta*: ad Episcopos Provinciarum *Bethicæ*, & *Toletanæ*: *Facta subditorum judicantur à nobis, nostra verò à Domino judicantur.* Quæ omnia Summorum Pontificum decreta fideles omnes semper osculati sunt. Id constare certò, idque inconcussè retinendum suadetur, & confirmatur magis ex excellentia Judicis, & ex injustitia appellationis. Ex summitate Judicis; nam si à sententia Regis non recognoscentis superiorem, nec à sententia lata per ejus Senatum valet appellatio leg.1. *ff. à quibus appell. licet*, leg.1. cod. *de sentent. Præfect. Prætor.* leg. *Si quis* cod. *de prec. Imper. offer.* quomodò potest agnosci vera appellatio respectu Summi Pontificis; cùm in Ecclesia major sit Imperatore, & Regibus tam dignitate, quàm jurisdictione, ut rescripsit *Innocentius* III. cap. *Solitæ* de appell. Imper. Constantinopolitano: *Nosse debueras, quòd fecit Deus duo magna luminaria in firmamento Cœli: luminare majus, ut præesset diei, & luminare minus, ut præesset nocti, utrumque magnum, sed alterum majus: Ad firmamentum igitur Cœli, hoc est, universalis Ecclesiæ, fecit Deus duo magna luminaria, id est, duas instituit dignitates, quæ sunt Pontificalis auctoritas, & Regalis potestas, sed illa, quæ præest diebus id est, spiritualibus, major est; quæ verò carnalibus minor, ut quanta est inter Solem, & Lunam, tanta inter Pontifices, & Reges differentia cognoscatur.* Etiam constat nullitas appellationis ex forma appellandi, quæ sanè arguit defectum potestatis contra supremam Ecclesiæ dignitatem dum insurgunt impiis conviciis, mendaciis, cavillationibus, argumentis fallacibus, dicteriis scandalosis: ergo cùm fiat ex contemptu Summi Pontificis, nulla est appellatio: impedit namque contemptus judicis, qui fit à vero contumace, quominùs à sententia in contumacem lata appellari possit; nam solùm appellationis beneficium conceditur gravato, & oppresso, non verò rebelli, refractario, & contumaci ad injustitiæ, & iniquitatis defensionem. Leg.1. cod. *Quorum appell. non recip.* leg. *Ex consensu* 23. §. *final.* ff. *de appell.*

3. Secundò rejicitur hujusmodi appellatio ex formalissimo conceptu appellationis, quæ definitivè importat provocationem inferioris ad superiorem leg. 1 §. *Si quis* ff. *de appellat.* hæc namque est generalis regula juris, quam scripsit Sanctus *Gelasius* ad *Dardaniæ* Episcopos: *Ab inferioribus potior discuti non potest, aut judicari.* Illegitima ergo, & frivola est appellatio ad generale Concilium; cùm generali Concilio supereminreat dignitas Summi Pontificis, qui apicem totius Ecclesiæ obtinet, & penes quem à *Christo* est immediatè hujus potestatis plenitudo, quæ ab ipso, ut ex *Cypriano* diximus, tanquàm à radice ramus, tanquàm à fonte rivulus, communicatur, & participatur; quod dogma Catholicum negavit primus infelicissimus *Photius* miserandi, & nusquam

quam satis deplorandi Schismatis inter Græcam, & Latinam Ecclesiam Parens, docens, Summum Pontificem subesse Canonibus, posse limites excedere, errare in suis judiciis; ideòque non esse authentica, & admittenda. Ejusdem erroris fuit *Melchius* Schismaticus Patriarcha Alexandrinus in Litteris ad *Ruthenos*: quorum nefandi prorsus, & ab omnibus anathematizandi erroris reos advertimus, quotquot amantes semper errare, & nusquam in fundamento Apostolico permanere, à Summo Pontifice ad Concilium generale provocant.

4. Contra omnes stat sequens discursus. Potestas Summi Pontificis non est in eo limitata, sed plena, & integra, nec in terris Superiorem agnoscit, à quo ejus confirmetur decisio. Ipsi utique, tanquam *Christi* Vicario, totius Ecclesiæ est attributa spiritualis potestas, Thesauros Ecclesiæ dividendi, congregandi Concilia, decreta faciendi, infringendi, atque modificandi. In se continet omnium reliquorum potestatem, *tanquam causa universalis*, ut dixit Emus *Cajetanus* cap. 7. opusculo citato; & quæ talis est, *Quòd si fingendi detur licentia, non potest intelligi alia auctoritas major in Ecclesia*. Est, ut diximus, *Christi* Vicarius, totius Ecclesiæ Caput, claves Regni Cœlorum tenens. Concilium hoc uno Summi Pontificis spiritu, unâque, ac summâ Capitis potestate regitur; ita ut Ecclesia sine Papa, ut idem Eminentissimus dixit, sit *Corpus enormiter diminutum, truncum absque principali membro; ac per hoc non est Corpus universalis Ecclesiæ, quæ perfectum significat; quarè Divinæ Providentiæ non convenit in tam imperfecto corpore supremam auctoritatem locare, sed magis ipsum à Capite dependere*. Pro quorum omnium majori intelligentia observandum primò, quòd congregari non potest Concilium generale sine ipso, & congregatum, nisi per ipsum, aliquid potest cognoscere: quarè si præter voluntatem, & auctoritatem Summi Pontificis congregaretur Concilium, impium, & seditiosum Conciliabulum esset; ut ad suam Romanam Synodum dixit *Felix* III. *Quoties intra Italiam propter Ecclesiasticas causas, præcipuæ fidei, colliguntur Domini Sacerdotes, consuetudo retinetur, ut Successor Præsulum Sedis Apostolicæ ex persona cunctorum totius Italiæ Sacerdotum, juxta sollicitudinem sibi Ecclesiarum omnium competentem cuncta constituat, qui Caput est omnium*. Et ad Chalcedonensem Synodum venerabilis *Lucentius Esculanus* in Apulia Episcopus Legatus, ac Vicarius *Magni Leonis*: *Dioscorus, cùm judicandi personam non haberet, præsumpsit, & Synodum ausus est facere sine auctoritate Sedis Apostolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum est*. Si enim Concilium sine auctoritate Papæ congregatur, ipso jure cassum, & inutile est, ut etiam scripsit *Pelagius* II. ad Episcopos, qui convenerunt ad Concilium universale vocati à *Joanne* Patriarcha Constantinopolitano: & constat ex cap. *Multis denuo*, & cap. *Synodum Episcoporum*, & cap. *Huic soli*, & cap. *Nec licuit alicui*, distinct. 17. Remanet merum Conciliabulum, Acephalum, & Schismaticum, ut expressè legitur cap. *Clericus* caus. 24. quæst. 3. *Clericus Hæreticorum, & Schismaticorum tam convivia, quàm sodalitates evitet æqualiter*.

 Eo-

Eorum conventicula non Ecclesiæ, sed Conciliabula appellanda sunt. Et d. cap. *Multis*. *Quapropter, ut jam dictum est, rectè non Concilium, sed conventiculum vestrum, vel Conciliabulum cassatur.* Et *Leo* I. Epist. 6. ad *Michaëlem* Patriarcham Constantinopolitanum: *Quid hoc monstri est, Frater charissime, Romana Ecclesia Caput, & Mater Ecclesiarum membra, & filios non habet? Et quomodò potest dici Caput, & Mater? Credimus enim, propter quod & loquimur, atque constanter profitemur: Romana Ecclesia adeò non est sola, vel sicut tu putas, una, ut in toto Orbe Terrarum, quæcumque natio dissentit superbè ab ea, non sit jam dicenda, vel habenda Ecclesia aliqua, sed omninò nulla: quin potiùs Conciliabulum Hæreticorum, aut Conventiculum Schismaticorum, & Synagoga Satanæ.* Quod & definitum fuit in Concilio *Lateranensi* sub *Leone* X.

5. Secundò, maximè etiam animadvertendum, quòd nihil firmi dogmatis à Conciliis generalibus proficisci potest, quousque à Summo Pontifice approbetur, & quòd solas sibi à Pontifice delegatas causas valet agitare, ac definire. Non enim *Christus* contulit Ecclesiæ corpori potestatem, ut hæc illam in *Petrum*, id est, in Caput transferret, & immediatè à *Petro* in Successoribus derivaretur. Est enim Ecclesia super unum ædificata, de cujus fonte omnis defluit jurisdictio; unitatem tamen in origine servans, unum Caput datur, & origo una, à qua omnis in subjecta membra descendit potestas, quæ à *Christo* Domino sine medio influit in ipsum, ut dixit *Pelagius* Papa omnibus Orthodoxis cap. *Quamvis* distinct. 21. *Quamvis universæ per Orbem Catholicæ, & Apostolicæ constitutæ Ecclesiæ, unus thalamus Christi sit: tamen Sancta Romana Ecclesia Catholica, & Apostolica nullis Synodicis Constitutis cæteris Ecclesiis prælata est: sed Evangelicâ voce Domini, & Salvatoris nostri primatum obtinuit. Tu es, inquiens, Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* Et *Nicolaus* Papa scribens Mediolanensibus cap. *Omnes*, sequ. distinct. 22. *Omnes sive Patriarchæ cujuslibet apicem, sive Metropoleon Primatus, aut Episcopatuum Cathedras, vel Ecclesiarum, sive cujuscumque Ordinis dignitatem instituit Romana Ecclesia. Illam verò solus ipse fundavit, & supra petram fidei mox nascentis erexit, qui B. Petro æternæ vitæ clavigero terreni simul, & cælestis Imperii jura commisit.* Quarè Concilium summum robur accipit ex confirmatione Pontificis, ut decisum manet cap. *Multis* distinct. 17. cap. *In nomine* distinct. 24. cap. *Ad Apostolicæ* de re judic. in 6. Et Sedes Apostolica damnat, & ligat quidquid Concilia generalia sine ejus auctoritate decernunt, vel absolvunt, ut patet in *Ariminensi*, & *Ephesino II.* Mutat etiam quædam à generali Concilio statuta, ut probat Textus ex cap. *Non debet* de consanguin. & affinit. cap. *Statutum* de rescript. in 6. Quæ cùm ita certissimè sint; quænam est ista frivola, ac commentitia appellatio, quam omnia jura reprobant? Si Summus Pontifex est caput Ecclesiæ, à Domino, & non ab aliis constitutum, an valida erit appellatio à capite ad membra? Si Summi Pontificis auctoritate Concilium regitur, sicut cardine ostium;

ostium; si ab Ecclesia ad Apostolicam Sedem omnia judicia referri præcipitur; si ex ipso omnia Ecclesiæ jura dimanant, & ab ipso formam, & jurisdictionem accipit Concilium; quomodò ad istud provocari potest contra supremam Papæ auctoritatem? Hoc cogitans errorem *Photii* renovat, & sibi animo fingit aliam potestatem in Ecclesia, quæ non sit particeps illius auctoritatis, ac jurisdictionis à *Christo* Dño in Ecclesia constitutæ. Jus soli Sedi concessum violare præsumit; undè *& bonore Ecclesiasticò indignus, & Sedis Apostolicæ contemptor judicari debet*, ut dixit *Romanus* Papa cap. *Huic soli* distinct. 17. Quod tamen ad rei præsentis elucidationem, de potestate Summi Pontificis ad controververssias fidei definiendas, constitutum intellige, quoniam nihil in præsenti disputare volumus, an jurisdictio aliorum Episcoporum sit immediatè à *Christo*, an solùm sit collata à Papa? Nam hæc quæstio ab ea, quæ modò in manibus est, separatur; cùm & eam esse immediatè à *Christo* propugnent gravissimi Theologi Hispani, qui optimè sentiunt de Primatu jurisdictionis Papæ, etiam supra totam Ecclesiam, & Concilium generale, ut videre est apud Mag. *Soto* de justitia, & jure lib. 10. qu. 1. art. 4. disputans contra *Catherinum*. Videndusque in 4. dist. 24. q. 2. art. 5. §. *Igitur ad argumentum ex S. Leone*.

6. Hoc magis luculenter confirmari potest: nam cùm appellatio sit de genere permissorum, debet secundùm Leges, & Canones procedere, & ex alterutro defectu proclamatur irrita. Ubi ergo hic appellationis ordo legitur constitutus? Vel ex quo jure oritur? Non ex jure Divino; cùm nullibi reperiatur scriptum, quòd hæc infallibilitas sit concessa Conciliis, sed Papæ, cui soli dictum est, *Pasce oves meas*. Non ex jure positivo stabilito à Summis Pontificibus Prædecessoribus; cùm totum jus positivum sit submissum Summo Pontifici; nec possit unus Pontifex Successori legem dicere, à qua non possit recedere. Non ex Conciliis generalibus; cùm ex ipso, ut diximus, pendeat eorum auctoritas; & potestatem Summi Pontificis nulla Synodus potest derogare, nec ipsi limites ponere, ac restringere, ac circumscribere: cùm restringi, aut limitari non possit nisi à majori potestate; nec à *Christo* ullibi insinuata sit hujusmodi à Conciliis dependentia, cùm illa sit de jure Divino, & Divina, ut dicitur, extra. *Unam sanctam de major. & obed.* Etenim sicut ordinem rerum naturalium in regimine naturali nemo potest immutare, nisi Deus; ita in hoc spirituali regimine judicialem ordinem immutare nemo potest, nisi Papa, qui gerit vicem Dei in terra. Quod cùm certissimum sit, Romani Pontificis auctoritas per interjectas ad generale Concilium appellationes non suspenditur; nam operatio, quæ valida non est, nullum potest operari effectum, ut probat Textus ex cap. *Pastoralis* de appellatione, cap. *Non solùm* dict. tit. in 6. cap. *Per tuas* de sentent. excommunic. Semel namque, quòd sententia transit in rem judicatam, nihil operatur appellatio ff. *à quibus appellat. non licet.* L. 1. §. final. cap. *Quoad consultationem* de re judic. & leg. 1. & 2. cod. *Quorum appell. non recip.* Qualis ergo est appellatio ista, in qua appellans non eximitur à jurisdictione illius, à quo appellat? In qua gravatus

S 2 nec

nec minimè levatur, sed incidit in potestatem gravantis? Et in qua appellans damnatur à potestate illius, à quo appellat? Cujus nobile, & eximium tradit testimonium Sanctus *Alcimus Avitus* Viennensis Archiepiscopus in Litteris ad *Hormisdam* Pontificem, quibus testatur, *Nestorium*, & *Eutychem*, qui à Romanæ Sedis judicio ad generalem Synodum appellavêre, damnatos fuisse ab illa ipsa Sede, & ab isto illius Sedis Pontifice, adversùs quem uterque provocaverat. Ad quid ergo contentiosâ importunitate, & importunâ contentione reclamant? Ad quid vocant in causam Orbem terrarum? Nisi ut sibi foveam fodiant, in qua præcipitentur.

7. Hoc sufficientissimum hujus veritatis argumentum, & fundamentum pari fide, ac candore magis perpendamus. Ecquidnam potest esse causæ, ut Conciliorum definitionibus tam sincerè, & obedienter acquiescant, & definitioni Summi Pontificis ita constanter refragentur? Eadem ubique est vis, & auctoritas; cùm nimirùm Concilium Papæ auctoritate regatur; alioquin nulla in Concilio auctoritas; ergo vel abjicienda est Conciliorum definitio, vel fideliter, & sincerè complectenda est Summi Pontificis definitio: cùm pari auctoritatis pondere hæc infallibilitas à *Christo* ei commendata sit, & concessà: ergo vel rejicienda est Concilii definitio, vel quidquid à Summo Pontifice ex Cathedra docente datur, fateri tenentur, quod & firmâ veritate datur, & firmâ veritate percipi debet.

8. Nec nobis reponant, maximum esse utrobique discrimen; nam dubitari rationabiliter potest, an Summus Pontifex in definiendo res fidei, & morum sufficientem, & debitam adhibuerit diligentiam; esset tamen summæ imprudentiæ reus, qui sibi persuasum haberet, Patres Concilii, non fuisse diligentes, & industrios, ut ab ipsis vera secundùm Fidem Catholicam procederet resolutio. Sed huic responsioni luculenter, & theologicè occurrit Mag. *Cano* lib. 5. cap. 5. *Qui sivè Pontificum, seu Conciliorum diligentiam fidei causa finienda in dubium vocant, eos necesse est omnia Pontificum judicia, ac Conciliorum infirmare. Nos igitur scrupulum illum posteriorem, si cui infixus est, aliter ex animo evellemus. Nam Deus suaviter disponit omnia; simulque prospicit, & finem, & media ad finem necessaria. Si enim promitteret cuiquam æternam vitam, mox conferret etiam illi bonarum gratiam actionum, quibus eam vitam consequeretur. Videlicet quos glorificavit, eosdem & justificavit, & vocavit, ut ad Rom.* 8. *cap. dicitur. Sic omninò, cum Ecclesiæ fidei firmitatem fuerit pollicitus, deesse non potest, quominùs tribuat Ecclesiæ preces, cæteraque præsidia, quibus hæc firmitas conservatur. Nec verò dubitari potest, quòd in rebus naturalibus contingit, idem in supernaturalibus quoque usu venire; ut qui dat finem, det consequentia ad finem ..... Itaque præstat semper Pontifex, quod in se est, præstatque Concilium, cùm de fide pronuntiant; caditque causa, siquis è nostris aliter existimat. Quemadmodum enim, si Christus Petro diceret, ego rogavi pro te, ne deficiat charitas tua; certò certiùs intelligeretur, diligentiam, curam, vigilias, preces, cæteraque au-*

auxilia opportuna illi impetrasse, quæ sunt ad charitatis conservationem necessaria: ita cùm dixit, ego rogavi pro te, ne deficiat fides tua, procul dubio intelligimus, id à Patre suo consecutum, ut quæ ad rectum de fidei quæstione judicium oporterent, ea adessent Petro omnia, sive à Deo, sive ab homine expectarentur. Quòd si Deus in sequentem annum frugum abundantiam polliceretur, ecquid stultiùs esse posset, quam dubitare, an ne homines semina terræ mandaturi sint? Certè si seruerint, metent: si non seruerint, non metent. Sed ex Dei pollicitatione colligimus, non solùm propitias Cæli conversiones, quibus omnia, quæ terra gignit, uberiora proveniunt, sed agricolarum etiam curas, operas, diligentiam. Non enim frugum abundantia illa promissa, nisi arantibus, seminantibus, laborantibusque continget. Quibus ex rebus facilè comprehenditur, cùm spiritum veritatis Christus Apostolis, eorumque Successoribus in fidei judicio promiserit, nihil omninò illis defuturum, quod fidei controversiis finiendis fuerit necessarium. Ac si semel Hæreticis hanc licentiam permittimus, ut in quæstionem vocent, num Ecclesiæ Judices eam diligentiam, & curam exhibuerint, quæ opus fuerat, ut quæstio via, & ratione finiretur: ecquis adeò cæcus est, qui non videat, omnia mox Pontificum, Conciliorumque judicia labefactari? Porrò si illud in quæstionem veniat, nec certis argumentis confirmari possit: at hæc res tamen Theologis constituta sit, ac definita, Concilia quoquo modò se habeant, si à Summo Pontifice confirmata sunt, errare in fide non posse. Quamquam me quidem judice, absurdum est, ad finem aliquem, nisi per consentanea media, perveniri. Ita numquam ego admittam, aut Pontificem, aut Concilium diligentiam aliquam necessariam quæstionibus fidei decernendis omisisse. Id, quod privato cuicumque alteri homini accidere potest, ut nec diligentem navet operam ad disquirendam veritatem, & ut navaverit, integrumque sese in ea re præstiterit, erret adhuc tamen, quamvis error sine culpa sit. Error autem, vel inculpatus, ab Ecclesia Dei longissimè abest. Vix aliud disertiùs exprimi potest, ut probetur, quàm futilis, & vana sit refragantium decretis Apostolicis responsio, quæ non tam infallibilitatem Summi Pontificis infringit, quàm Conciliorum; nam si de diligentia Judicum dubitare licet, semper novum examen, novumque judicium pro debita adhibenda diligentia postulabitur. Igitur concedi debet, quòd definitioni Pontificiæ nihil eorum deesse potest, quod ad rectum, verumque Ecclesiæ judicium necessarium est. Nam etsi Summi Pontificis sufficeret auctoritas, prudentes, & doctissimos viros ad consultum hujus necessariæ indagationis advocat, ut plurimorum judicio, & consensu res geratur, & injusta perversorum hominum querela sopiatur. Quod copiosissimè juxta, ac liquidissimè ex instituto demonstrat supra laudatus Reverendissimus Magister *Aloysius Maria Lucini*. Consulat Lector egregium illud opus, in quo, iterùm dico, Auctoris sublimis sapientia, & profunda eruditio de palma contendunt; non enim patitur præsentis negotii institutum hìc nos esse diffusos.

9. Invenientnè ipsi unum antiquitatis exemplum, quo probent ali-

aliquem novum errorem damnatum à Pontifice, non habitum pro errore? Aut quòd illi determinationi Pontificiæ non acquiescentes, non continuò Hæretici à Catholica Ecclesia habiti sint? An invenient, quòd Summus Pontifex ex Cathedra loquens in dirimendis fidei controversiis aliquandò erraverit? Quòd in suis Pontificibus ad quodlibet erroris diverticulum declinaverit Ecclesia? Ipsa potiùs ab omni hæresi nunc usque conservata est illibata, & omnes à recto fidei tramite quoquo modo deviantes per Summos Pontifices ad rectitudinem revocat. Testis hujus veritatis *Theodoretus* in Epist. 116. ad *Renatum* Presbyterum: *Habet Sanctissima illa Sedes Ecclesiarum, quæ in toto Orbe sunt, principatum multis nominibus, atque hoc ante omnia, quòd ab hæretica tabe immunis mansit, nec ullus contraria sentiens in illa sedit, sed Apostolicam integram gratiam conservavit.* Hoc namque est Divinum Sedis Apostolicæ privilegium, quòd nunquam erraverit in fide, sed errantes semper revocaverit ab hæresi ad rectam fidem; cùm è contra legatur, errasse Concilia generalia, etiam præsidentibus Legatis Apostolicis. Erravit Concilium *Ephesinum* II. *Euthychetem* absolvens, & *Flavianum* condemnans. Erravit & Synodus Quinisexta quoad cælibatum Sacerdotum, & Sabbati jejunium Can. 13. & 15. Erravit & *Ariminensis* expunctâ voce *Consubstantiali*, & filiùm similem Patri affirmans. Erravit & Concilium *Basilæense*, & alia plurima, quæ videri possunt apud *Eugenium* Lombardum de superioritate Papæ §. 10. In quo ergo potest meritò esse suspectus Summus Pontifex, ut temerè ejus spernant judicium, & ab ipso provocent ad generale Concilium? Cùm id privativè spectet ad illius infallibilitatis privilegium, ut definitum legitur cap. *Cuncta* cauf. 9. quæst. 3. ut scribit *Gelasius* Papa Episcopis per Dardaniam constitutis: *Cuncta per Mundum novit Ecclesia, quòd Sacrosancta Romana Ecclesia fas de omnibus habeat judicandi.... Sed nec illa præterimus, quòd Apostolica Sedes sine ulla Synodo præcedente, & solvendi quos Synodus iniquè damnaverat, & damnandi nullá existente Synodo quos oportuit, habuit facultatem; & hoc ni mirùm pro suo principatu, quem B. Petrus Apostolus Domini voce, & tenuit semper, & tenebit.* Ad quid Ecclesiam per omnia conturbare festinant scriptis, injuriarum maledictionibus plenis, postulantes generalem Synodum, & à Summo Pontifice necessariò concedendam, cùm ad hæresis damnationem sufficiat Apostolica Sedes, nec opus sit Concilio generali, fueritque perpetuus Ecclesiæ usus, controversiam fidei soliùs Apostolicæ Sedis judicio posse, ac debere finiri, ut probat Epistola S. *Flaviani* ad Sanctum *Leonem*, his verbis: *Commotus itaque, Sanctissime Pater, in his omnibus, quæ ab eo præsumpta sunt, & ab ea, quæ in nos, & Sanctissimam Ecclesiam facta sunt, atque fiunt, pro consueta fiducia fiducialiter age, secundùm quòd Sacerdotio competit, propriamque faciens communem causam, & Sanctam Ecclesiarum disciplinam, simul decernere damnationem adversus eum regulariter factam, & per propria scripta dignare, confortare autem, & piissimi, & Christi amantissimi nostri Imperatoris fidem. Causa eget solummodò vestro solatio,*

atque

atque defensione, quâ debeatis consensu proprio ad tranquillitatem, & pacem cuncta perducere. Sic enim hæresis, quæ surrexit, & turbæ, quæ propter eam factæ sunt, facillimè destruentur, Deo cooperante per vestras sacratissimas litteras. Removebitur autem & Concilium, quod fieri divulgatur: quatenùs nequaquam Sanctissimæ ubique turbentur Ecclesiæ. Quod sufficeret sanè, ut resipiscant, & confundantur calumniam facientes infallibili Summi Pontificis auctoritati.

10. Audiant D. *Augustinum* ad *Bonifacium* lib. 2. cap. 12. num. 34. *Quid est ergo quod dicunt, simplicibus Episcopis, sine Congregatione Synodi in locis suis sedentibus, extorta subscriptio est? Numquid beatissimis, & in Fide Catholica excellentissimis viris Cypriano, & Ambrosio ante istos, adversus istos extorta subscriptio est: qui eorum impia dogmata tantâ manifestatione subvertunt, ut quæ contra eos manifestiora dicamus, vix nos invenire possimus? Aut verò Congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur? Quasi nulla hæresis aliquando nisi Synodi Congregatione damnata sit, cùm potiùs rarissimæ inveniantur, propter quas damnandas necessitas talis extiterit; multòque sint, atque incomparabiliter plures, quæ ibi extiterunt, illic improbari, damnarique meruerunt; atque indè per cæteras terras devitandæ innotescere potuerunt. Verum istorum superbia, quæ tantùm se extollit adversus Deum, ut non in illo velit, sed potiùs in libero arbitrio gloriari; hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis, & Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippè Catholicum, quoniam Domino eis resistente, pervertere nequeunt, saltem commovere conantur: cum potiùs vigilantia, & diligentia pastorali post factum de illis competens, sufficiensque judicium, ubicumque isti Lupi apparuerint, conterendi sint, sive ut sanentur, atque mutentur, sive ut ab aliorum salute, atque integritate vitentur.* Et lib. 3. contra *Julianum* cap. 1. num. 5. *Vestra verò*, inquit Sanctus Doctor, *apud competens judicium communium Episcoporum, modò causa finita est: nec ampliùs vobiscum agendum est, quantùm ad jus examinis pertinet, nisi ut prolatam hac de re sententiam cum pace sequamini, quòd si nolueritis, à turbulenta, vel insidiosa inquietudine cobibeamini.* Et infrà: *Maximianistæ vos ad ista vaniloquia præcesserunt: quamvis dederit vobis Ecclesia Catholica judicium, quale debuit, ubi causa vestra finita est: illis autem nullum dare dignata est; quia non à nobis sicut vos, sed à Donatistis fuerant segregati. Si autem in Maximianistis videtis non esse consequens, ut qui conferre in aliquo judicio non sinuntur, putari debeant de veritate confidere: nolite ulteriùs hæc vana jactare; vobisque sufficiat, quòd vos Ecclesia Catholica, & maternâ lenitate sustinuit, & judiciariâ severitate, vel potiùs medicinali necessitate damnavit.* Nisi fortè velint, quòd, quia illi desperati, & perditi, nefaria cum injuria Sedis Apostolicæ, errores tam irrefragabili Sedis Apostolicæ judicio, quàm totius Ecclesiæ consensu reprobatos, propugnare, ac protegere non verentur, à supremo Ecclesiæ judicio eis appellare, ac provocare liceat; cùm potiùs, ut dixit S. *Augustinus* adversus *Julianum*:

Adhùc

Adhùc insuper flagitant audientiam, cùm damnati debeant agere pœnitentiam. Quarè stupet S. *Hieronymus*, decreta Summi Pontificis minùs religiosè servari, & quòd possit esse aliquis, qui ab antiqua fide discedens, ejus irrefragabili auctoritati audeat hostiliter, & pertinaciter resistere. *Miror*, inquit lib. 2. contra *Ruffinum, quomodò Episcopi receperint, quod Sedes Apostolica condemnavit*.

11. Tandem rejicitur ad Concilium Generale provocatio ex dolo, & astutia appellationis, quâ nempè subdolè, cautè, & fraudulenter provocant, ut interjectis hujusmodi ad Concilium Generale appellationibus, impediatur causæ cognitio, nihilque innovetur, appellatione pendente, resque in suspenso maneat. Horum appellantium fraudem, & dolum notavit D. *Thomas* 2. 2. quæst. 69. art. 3. dicens: *Alio modo aliquis appellat causa differendæ moræ, ne contra eum justa sententia proferatur: & hoc est calumniosè se defendere, quod est illicitum, sicut suprà dictum est*. Etenim *serò medicina paratur, cum mala per longas invaluêre moras*. Hæc ergo illorum mens; hæc maxima ipsorum in arrodenda Apostolica Sede hujuscemodi recursûs contumacia; ut effræes, penèque intolerabiles, majorique audaciâ, adversus Summum Pontificem insurgant, fasque sit luxuriare, & indulgere suo quemque judicio, & infidelitatem suam doloso simulare silentio. Quarè si Summus Pontifex in generalem Synodum consentiat; aut generali Concilio ipsi interesse nolunt vocati, vel rem differre quotidiè, ac Synodum procrastinare intentant, ut suæ interim unusquisque potestati relinquatur. Quibus *Nestorius* comminationibus, insectationibus, callidis, & pravis machinationibus usus non est, ut suam insaniam confirmatiorem redderet? Quæ pro obtinendo Concilio Generali non est aggressus? Et tamen cùm ad instantiam *Theodosii* Imperatoris indictum esset à *Cœlestino* Papa Concilium Generale; os suum Patribus Concilii ostendere non est ausus; Romanæ Ecclesiæ judicium fugit, ut scripsit Summus Pontifex ad Constantinopolitanam Ecclesiam: *Quis petitorem Synodi crederet Synodo absuturum? Campum ad certamen exposcit; Sacerdotale postulat, cui non erat adfuturus, examen*. Eusebiana factio Romanas appellationes aliquando approbavit; at ter per *Julium* Romam evocati Eusebiani, nocte, & insalutato Pontifice fugiunt, ut de ipsis scripsit ad omnes Ecclesias Sardicensis Synodus: *In itinere Sardicensi certis in locis Conciliabula in modum Synodi inter se habuerunt, & fœdera cum interminationibus conflaverunt, ut ubi Sardicam pervenissent, minimè se in judicio sisterent, aut in eumdem locum cum sacra Synodo convenirent; sed mox ubi eò pervenissent, & perfunctoriâ specie adventum suum ostentassent, raptim indè aufugerent*. Etiam Pelagiani, (ut Lutheranos, & alios omittam, qui à Pontifice ad Ecclesiam appellarunt) ulteriorem audientiam postularunt; at cùm Orthodoxæ Christianæ Fidei veritas per unum Summum Pontificem est discutienda, Apostolicâ Sede semel oraculum effundente, respondit *Augustinus*: *Causa terminata est*: nam post factam definitionem error finiendus est; cùm fides una, atque irrefragabilis sit; & quod meruit abscindi, nusquam Eccle-

Ecclesia admisit retractari; damnatis, non examen judicii, sed solùm pœnitentiæ remedium præstans. Ergo ubi sententia definitiva pronunciata est, improba refugia repellenda sunt, ne pertinaci animorum contentione, & turbetur Ecclesia, & destruatur communis Populi ædificatio. Pedem ergo sistant, & terminos jam ab Ecclesia constitutos non transgrediantur. Inappellabilis est Summi Pontificis in rebus fidei, & morum sententia, quam ut Successor *Petri*, & Vicarius *Christi* pronunciat, & cujus ministerio Spiritus Sanctus totius falsitatis figmenta reprobat. Toto corde potiùs, seu verâ cordis credibilitate, & oris sincerâ professione hujus extremi, & peremptorii judicii auctoritas, & potestas est amplectenda; non simulatione fictâ, seu velamine veritatis, ut verè quis cum *Hincmaro* Remensi Episcopo confiteri possit, quod ipse in Epistola ad *Carolum* Regem: *Etsi divinis, & authenticis Scripturis, & Catholicæ, atque Apostolicæ Ecclesiæ, Sanctaque Romanæ Sedis fidei, & orthodoxorum Patrum sensibus, qui eidem Sanctæ Matri Ecclesiæ præsederunt, & qui ab eadem Apostolica Sede Romana nobis in Canone recipiendi dati sunt, sensum nostrum in eisdem Capitulis expressum concordari, demonstrare potuerimus, agere veraciter, humiliter, & devotè studebimus. Quia aliorum adstipulandum nostræ Catholicæ intelligentiæ sensum sententias recipere, nec proferre voluimus: cùm constet, illud esse verum, atque Catholicum, quod ipsa Mater omnium Ecclesiarum, et universalis Ecclesiæ duxerit adprobandum.* Quod replicat de Prædest. cap. 4. *Sequimur autem, quæ Catholica, & Apostolica nos docet Sancta Romana Ecclesia, quæ nos in fide genuit, Catholico lacte aluit, uberibus Cælo plenis ad solitum cibum nutrivit, disciplina orthodoxa ad perfectum virum perduxit, atque in doctrinali Cathedra fautore, & adjutore Domino sublimando constituit.* Sic Scriptura, sic Rex Regum *Christus*, sic omnia veneranda Concilia, & Summorum Pontificum Apostolica decreta promulgant. Nimirùm solus est *Petrus*, pro quo se rogasse Dominus asserit, qui confirmavit corda Fratrum variis concutienda fidei periclitationibus, sicut usque nunc confirmare non cessat.

§. II.

Aliud ex praxi Ecclesiæ à Conciliis appellandi Romam, & Sanctæ Sedis absque Generali Synodo damnandi hæreses, sumitur argumentum.

12. QUantùm universus Orbis de Sanctæ Sedis infallibili auctoritate in caussis fidei terminandis consenserit, fidem faciunt tot Historiæ Ecclesiasticæ monumenta, quibus exploratissimum est, ad nullum alium ultimò referri posse, & debere, ubi quid primum in fidei dogmate ambigitur, quàm ad Romanum Pontificem, cui Deus divinâ providentiâ fidem custodiendam, & Ecclesiam suam regendam com-

misit, ut eleganter dixit B. *Petrus Damianus* lib. 3. Epist. 1. *Petrum præ cæteris mortalibus de toto Terrarum Orbe conditor Orbis elegit, cui Cathedram Magisterii principaliter in Ecclesia tenere perpetuo privilegii jure concessit; ut quisquis divinum aliquid, ac profundum nosse desiderat, ad hujus præceptoris oraculum, doctrinamque recurrat &c. Quid ergo mirum si Sacerdos licèt sanctitate conspicuus, licèt eloquiis divinis vehementer instructus, ad Apostolorum Principis magisterium misit, ad quem etiam Angelus docendi gratia primitias Gentium Cornelium destinavit? Paulus quoque, qui non ab hominibus, sed ab ipso Christo, & Deo Patre fuerat factus Apostolus, atque ab Auctore sapientiæ sufficienter instructus ad Petri tamen Magisterium venit; & non in transcursu, sed per plurimos dies apud eum in cælesti Schola permansit... Dignum ergo fuit, ut ad Sedem illius vestra sancta prudentia solvendam dirigeret quæstionem, ad quem & ignarus fidei vir angelitùs mittitur, & à quo Apostolus etiam, qui jam à Deo instructus fuerat plenius eruditur.* Sic ad Cathedram Magisterii Ecclesiæ, & ad hujus Doctoris oraculum, doctrinamque provocavère fideles ex toto Orbe terrarum, credentes omnes, tutissimè, & catholicè se amplecti, quod Sedes Apostolica tenet, & tenendum decernit. Clamant authentica documenta, quibus redargui possunt Novatores hoc jus appellationis Apostolicæ Sedi negantes.

13. Et quidem primò certissimum esse debet, appellationes Episcoporum ad Romanam Sedem viguisse in toto Oriente. In illa felicissima Orbis parte, quæ fuit S. *Petri* fundatio: licèt cæteri quoque *Apostoli* eamdem Fidem promulgassent. De cæteris minus est dubium; nam ut scripsit S. Papa *Innocentius* ad *Decentium* Eugub. Episc. *Manifestum est, in omnem Italiam, Gallias, Hispanias, Africam, atque Siciliam, Insulasque interjacentes, nullum instituisse Ecclesias, nisi eos quos Venerabilis Apostolus Petrus, aut ejus Successores constituerunt Sacerdotes. Aut legant, si in his Provinciis alius Apostolorum invenitur, aut legitur docuisse.* Hoc jus Apostolicæ Sedis clarissimis testimoniis, atque exemplis probari potest. Appellatio S. *Flaviani* adversus Generalem totius Ecclesiæ Synodum est sublime ac eximium Romanæ appellationis testimonium. Hic enim Constantinopolitanus Episcopus appellationem emisit, post latam adversùs se à *Dioscoro* Patriarcha Alexandrino Præside Oecumenicæ Synodi sententiam, ad solum Romanum Pontificem *Leonem*; ut constat ex hujus Summi Pontificis Litteris ad Imperatorem *Theodosium*: in quibus affirmat, eum appellasse ea appellatione, quam approbant, & præscribunt Sacri Canones. *Privatus* Lamberitanus Episcopus à nonaginta Episcopis ob gravissima damnatus crimina, appellavit Romam, & accessit ad S. *Fabianum* Summum Pontificem; in quo facto luculenter advertit *Franciscus Hallier* Episcopus Cabillonensis lib. 4. de Hierarchia Ecclesiastica: *Ad quid Romani Pontificis judicio iterum damnarentur, qui ab Africanis damnati essent, nisi ejus sententia potuissent absolvi? Antonius* primus Fusalensis Episcopus Synodaliter damnatus provocavit ad S. *Bonifacium*, teste S. *Augustino* Epist. 262.

Epist. 262. *Novatus* apud Afros Episcopus appellavit ad S. *Cornelium*, ut scribit S. *Cyprianus* Epist. 49. *Helladius* Thercensis Episcopus per primam *Silviam* Metropolita, & *Eutherius* Thyanensis Episcopus Metropolita per secundam Cappadociam appellarunt ad *Sixtum* III. Pontificem *Magni Leonis* antecessorem suo & aliorum nomine, adversus Concilium *Ephesinum*, tunc ab ipsis rejectum, & improbatum. *Zosimus* Papa Romanus recurrentem ad se *Apianum* admisit, justificavit, & ad Africanam Synodum misit cum Litteris commendatitiis, quibus acceptis, non restitit Synodus Voto Romani Pontificis. Sed quid alia commemorem? Infiniti essemus in his exemplis referendis: satis sit dicere, quòd cùm inferiori Clero nullus esset appellationi locus; semper tamen potuit in materia fidei Romam appellare, tanta namque erat Sanctæ Sedis auctoritas, ut scripsit *Zosimus* Carthaginensi Synodo his verbis: *Tantam Petro Apostolo Canonica antiquitas super sententias omnium voluit esse potentiam, & ipsa quoque Christi Dei nostri promissio, ut & ligata solveret, & soluta vinceret.*

14. Hanc in Summis Pontificibus plenissima appellatæ causæ ad Summum Tribunal evocandæ, retractandæ, ac definiendæ potestatem agnovit Antiochena Sedes, ut probat dictum *Juvenalis* Hierosolymæ Episcopi in *Ephesino* Concilio adversus *Joannem* Antiochiæ Patriarcham, Synodali evocationi parere detrectantem: *Oportebat, Joannem confestim accurrere ad Apostolicam Sedem Magnæ Romæ nobiscum confidentem, apud quam mos est ex Apostolico Ordine, & traditione, ut ipsa Sedes Antiochena dirigatur, & judicetur.* Sic Pentapolitana Ægyptiacæ Diœcesis Provincia suum Patriarcham *Dionysium* prophani dogmatis suspectum detulit S. *Dionysio* Pontifici. *Nestorium* S. *Cælestino* Pontifici detulit S. *Cyrillus*. Accusatus etiam fuit apud S. *Leonem* à Clericis Alexandrinis *Dioscorus*. Etiam Orientales Episcopi, & Patriarchæ in causa fidei, & ob causas Canonicas appellarunt ad solum Romanum Pontificem, ut appellavit *Joannes* Patriarcha Alexandrinus, cujus postulatorium libellum primus suscepit *Felix* Pontifex, ut constat ex litteris, quibus per *Vitalem*, & *Misenum* vocavit *Acacium* ad suum Tribunal: *Superveniens Frater, & Coëpiscopus noster Joannes fugatus ab Hæreticis pervasoribus Sedis Alexandrinæ, libellum nobis, quem sanctæ memoriæ Prædecessori meo paraverat porrigendum, ingessit. Quem morem majoris sui beatæ memoriæ Athanasii exemplo, & priorum nostrorum non potuimus refutare.* Hoc ipsum lucidè testatur *Gelasius* in litteris ad Dardaniæ Episcopos, in quibus habet inter cætera: *Sed nec ista præterimus, quòd Apostolica Sedes frequenter more Majorum, etiam sine ulla Synodo præcedente, & absolvendi, quos Synodus iniquè damnaverat, & damnandi, nulla existente Synodo, quos oportuit, habuerit facultatem. Sanctæ memoriæ quippè Athanasium Synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum Sedes Apostolica, quia damnationi Græcorum non consensit, absolvit. Sanctæ memoriæ nihilominus Joannem Constantinopolitanum Synodus etiam Catholicorum Præsulum certè damnaret, quem simili modo Sedes Apostolica,*

T 2 etiam

etiam sola, quia non consensit, absolvit. Itemque sanctæ memoriæ Flavianum, Pontificum Congregatione damnatum, pari tenore; quoniam sola Sedes Apostolica non consensit, absolvit, potiusque qui illic receptus fuerat, Dioscorum secundæ Sedis Præsulem sua auctoritate damnavit, & impiam Synodum non consentiendo sola submovit, ac pro veritate, ut Chalcedonensis Synodus fieret, sola decrevit, in qua Pontificibus innumeris, qui latrocinio corruerant Ephesino, veniam poscentibus sola concessit, & in sua perfidia permanentes nihilominus sua auctoritate prostravit, quam Congregatio, quæ illic pro reparanda veritate congregata fuerat, est secuta. Quoniam sicut id, quod primò Sedes non probaverat, constare non potuit, sic quod illa censuit judicandum, Ecclesia suscepit. Hæc fuit perpetuo Orbis, & Ecclesiarum illarum fiducia, consuetudo, ac praxis, ad omnia retractanda, & finienda, & ad totum docendum Orbem, minimè requiri Generale Concilium, sed definitivum Romanæ Sedis sufficere judicium, ut omnis dubietatis scrupulus tollatur. Dignum namque est, ibi resarciri damna fidei, ubi non potest fides sentire defectum; ab eo judicium accipere, qui caput est Ecclesiæ, cui *Christus* Ecclesiam commisit, & cujus fidei incumbunt universi fideles.

15 Fulget præterea eadem praxis in Catholicissima Galliarum Ecclesia, cujus intemeratam fidem, & Sedis Apostolicæ obsequium commendat *Joannes* Pontifex in Epistola ad *Stephanum* Parisiensem Episcopum, dicens: *Relatio nimis implacida nostrum nuper turbavit auditum, quòd Parisiis, ubi fons vivus sapientiæ salutaris abundanter hucusque scaturiit, suos viros limpidissimos fidem patefacientes Catholicam usque ad terminos Orbis diffundens, quidam errores in præjudicium ejusdem fidei de novo pullulasse dicuntur. Volumus itaque, tibique auctoritate præsentium districtè præcipiendo mandamus, quatenus diligenter facias inspici, vel inquiri à quibus personis, & in quibus locis errores hujusmodi dicti sunt, & scripti.* Primus ergo hujus Romanæ appellationis in Gallia testis, & assertor sit S. *Leo* Epistolâ ad Viennensis Provinciæ Episcopos dicens: *Nobiscum fraternitas vestra recognoscat Apostolicam Sedem, pro sui reverentia, à vestræ etiam Provinciæ Sacerdotibus, innumeris relationibus esse consultam, & per diversarum, quemadmodum vetus consuetudo poscebat, appellationem causarum, aut retractata, aut confirmata fuisse judicia. Et hunc tramitem, semper inter Majores nostros, & benè tentum, & salubriter custoditum, Hilarius Ecclesiarum statum, & concordiam Sacerdotum novis præsumptionibus turbaturus excessit: ipsius quoque Beatissimi Petri reverentiam verbis arrogantioribus minuendo, cui pascendarum ovium cura specialius mandata est.* En quomodò agnoscit in Gallia plenissimam definiendæ, ac retractandæ aliorum sententiæ Summi Pontificis auctoritatem, quorum innumera sunt appellationum exempla juxta perpetuam Galliarum Ecclesiæ praxim, & quòd appellationis prosequendæ auctoritas sit immediatè à *Christo* Summo Pontifici attributa, cui pascendarum ovium mandavit specialius curam. Sed rem variis exem-

exemplis, & incorruptis testibus confirmemus. Appellavit ad Sedem Apostolicam *Rotardus* Episcopus, ut constat ex cap. *Arguta* cauf. 2. q. 6. ubi *Nicolaus* Papa in Remensem Archiepiscopum invehitur, qui eum appellantem Apostolicam Sedem damnare ausus est, ita dicens: *Arguta sapientia tua (utinam in bono) accepto fomite judicii materiam depositionis adversus Rotardum assumpsit, & ab itinere Apostolicæ Sedis removit, & continuatim Apostolicam Sedem appellantem damnavit, & carcerali custodiæ mancipavit.* Et infrà: *Privilegia tamen Apostolicæ Sedis vos oblivioni tradere nullo modo debuissetis, quibus venerandi Canones judicia totius Ecclesiæ ad hanc deferri jubent.* Et infrà: *Hoc quippè nos in Rotardo idcirco noveritis operatos, ut privilegia Sedis Apostolicæ, quæ malè à vobis violata esse videbantur, auctoritate Apostolica, & Canonica Patrum deliberatione pristino tandem ingenio, & proprio decorentur honore.* Hunc tramitem, semper inter majores, & benè tentum, & salubriter custoditum secutus est *Maximinus* Treverensium Antistes, qui Sancto Pontifici *Julio* suasit, ut in Sanctum *Athanasium*, aliosque Orientales ad ipsum appellantes, plenâ suæ Sedis auctoritate in ipsos uteretur. Provocavit ad Sedem Apostolicam S. *Britius* Turonensis Episcopus, ut testatur Sanctus *Gregorius* Turonensis Episcopus in Francorum Historia lib. 2. cap. 1. Appellarunt Sedem Apostolicam *Heros*, & *Lazarus* Gallicani Episcopi, ut constat ex Litteris *Zosimi* ad Africanos Episcopos. Accurrit Romam *Abaelardus* à Concilio *Senonensi* ad *Innocentium* Papam, ut constat ex Epistola 189. ad eumdem. D. *Bernardi* inter fragmenta *Nicolai* Pontificis legitur Epistola ad *Herardum* Turonensem Episcopum, quâ *Christophorum* ad se appellantem declarat innoxium. In Epistola ad Suessionensem Synodum affirmat idem Pontifex, Rhemenses à degradato Episcopo *Ebbone* ordinatos Clericos, non ad se solùm, sed etiam ad suos Antecessores *Leonem* IV. ac *Benedictum* III. appellasse. Provocavit & *Honoratus* ad Sedem Apostolicam, de cujus appellatione agit S. *Gregorius* Epist. 14. 15. 16. & 17. Et tandem Epist. 8. ad *Michaëlem Augustum* affirmat, ex omni terrarum Orbe plura milliaria hominum Sedem Apostolicam accurrere. Sic semper Gallicana Ecclesia fuit, uti Religione fervens, ita & Sedis Apostolicæ observantissima.

16. Hoc evidenter insuper evincitur, & plenissimè elucet, si & plura alia collustrentur ejusdem Galliæ documenta, maximè illius Regum, qui pro amplitudine, & auctoritate Sedis Apostolicæ decertarunt; præcipientes, causas fidei ad Sedem Apostolicam transmitti, cujus peremptorio denique terminarentur judicio. Aderit primus *Philippus Pulcher*, qui anno 1310. ad *Clementem V.* scripsit: *Absit à Regia perennitate, in quæstione fidei quidquam, quod vestra sanctitas, maximè Sacro approbante Concilio, decíderit, in aliquod, unquam dubium revocare*: quod adverbium *maximè*, est adverbium assentientis, & consentientis rebus à Papa definitis, licèt præcipuè ipso accedente, & approbante Concilio. Concinit per omnia *Carolo Magno*, qui in Epistolâ ad *Elipandum* hanc Sedis Apostolicæ auctoritatem venera-

tur,

tur, dicens: *Ad Beatissimum Apostolicæ Sedis Pontificem de hac nova liutentione ter, quaterque direximus missos, scire cupientes, quid Sancta Romana Ecclesia Apostolicis edocta traditionibus de hac respondere voluisset inquisitione .... Post hanc verò correptionem, sive admonitionem Apostolicæ auctoritatis, si non resipiscitis ab errore vestro, scitote, omnino vos pro Hæreticis haberi*: quia nefas credidit, non obsequi Summo Pontifici, & alibi veritatem quærere, dum hæresis ab ipso damnatur. *Caroli* obedientiam commendat *Hadrianus* ad Episcopos Galliæ, & Hispaniæ dicens: *Quoniam ferventi succensus zelo fidei Carolus Magnus, ea, quæ contraria orthodoxæ fidei Hispaniarum de confiniis allata sibi persensit, nostris curavit summa pernicitate obtutibus præsentari: B. Petri amore feliciter obstrictus, non renuit illi honorem debitum exhibere &c. Ex auctoritate Sedis Apostolicæ, pro causa siquidem orthodoxæ fidei, æquum, ratumque duximus respondendum: eos ni resipiscant, definit, à gremio Ecclesiæ alienos, & ultrici cum sequacibus suis vindicta plectendos*. Sic in memoriam *D. Petri* honoravit Gallia Sanctam Romanam, & Apostolicam Sedem, ut quæ omnibus Populis est Religionis Mater, ipsi etiam esset Magistra veritatis. Sed quò prisca tempora altiùs revolvuntur, eò sæpiùs, clariùs, validiùsque id confirmatur. Etenim rogatus Imperator *Valentinianus* à Summo Pontifice *Leone*, ut ipsum ejus Regiâ adjuvaret auctoritate contra contumacem *Hilarii* in Sedem Apostolicam, & avitam Gallicanæ Ecclesiæ praxim, inobedientiam; legem tulit Imperator, asserens, hunc fuisse morem, & praxim Gallicanæ Ecclesiæ, dicens: *Hæc cum hactenus inviolabiliter fuerint custodita, Hilarius contumaci ausu inclita quædam præsumenda tentavit. Nec id Gallicanis Episcopis contra veterem consuetudinem liceat*. Quam veterem consuetudinem sequentibus verbis profitetur. *Et erat quidem ipsa Papalis sententia per Gallias etiam sine Imperiali sanctione valitura. Quid enim tanti Pontificis auctoritati in Ecclesias non liceret? Sed nostram quoque præceptionem hæc ratio provocavit, ne ulterius Hilario, nec cuiquam alteri liceat præceptis Romani Antistitis obviare*. En qualis erat temporibus illis decretorum Summi Pontificis observantia. Nulla ad futurum Concilium appellationis umbra; In omnibus erat perfecta obedientia. Quarè & Imperator *Honorius* inobedientes, Sede Apostolicâ damnatos, perpetuo anathemate devinctos declaravit, ut testatur *Possidius* in vita *S. Augustini* cap. 18. dicens: *Hoc tale de illis Ecclesiæ Dei Catholicæ prolatum judicium, etiam piissimus Imperator Honorius, sui eos legibus damnatos, inter Hæreticos haberi debere, constituit*. Id ipsum clamat, & confitetur *Justinianus* Imperator in Epistola ad *Joannem* Papam scripta anno Domini 533. his verbis: *Reddentes honorem Apostolicæ Sedi, & vestræ sanctitati: quod semper nobis in voto fuit, & est (ut decet Patrem) honorantes vestram Beatitudinem, omnia, quæ ad Ecclesiarum statum pertinent, festinavimus ad notitiam deferre vestræ Sanctitatis, quoniam semper nobis fuit magnum studium, unitatem vestræ Apostolicæ Sedis, & statum San-*

Sanctarum Dei Ecclesiarum custodire; quæ hactenus obtinet, & incommotè permanet, nulla intercedente contrarietate. Itaque omnes Sacerdotes universi Orientalis tractus & subjicere, & unire Sedi vestræ Sanctitatis properavimus. In præsenti ergo, quæ commota sunt, quamvis manifesta, & indubitata sint, & secundùm Apostolicæ vestræ Sedis doctrinam ab omnibus semper Sacerdotibus firmè custodita, & prædicata, necessarium duximus, ut ad notitiam vestræ Sanctitatis perveniant. Nec enim patimur quidquam, quod ad Ecclesiarum statum pertinet, quamvis manifestum, & indubitatum sit, quod movetur, ut non etiam innotescat Sanctitati, quæ caput est omnium Sanctarum Ecclesiarum. Per omnia enim (ut dictum est) properamus, honorem, & auctoritatem crescere vestræ Sedis. En qualem summam profligandæ hæreseos, atque universalem definiendi auctoritatem absque generali Synodo in Summo Pontifice agnoscit piissimus Imperator: cui respondit Summus Pontifex.

17. *Inter claras sapientiæ, ac mansuetudinis vestræ laudes, Christianissime Principum, puriore luce tanquam aliquod sidus irradiat, quòd amore fidei, quòd charitatis studio, edocti Ecclesiasticis Disciplinis, Romanæ Sedis reverentiam conservatis, & ei cuncta subjicitis, & ad ejus deducitis unitatem, ad cujus auctorem, hoc est, Apostolorum primum, Domino loquente præceptum est, pasce oves meas, quam esse verè omnium Ecclesiarum caput, & Patrum regulæ & Principum statuta declarant, & pietatis vestræ reverendissimi testantur affatus. Patet igitur, in vobis impletum fore, quod Scripturæ loquuntur: per me Reges regnant, & potentes scribunt justitiam. Nihil est enim, quod lumine clariore præfulgeat, quàm recta fides in Principe: nihil est, quod ita nequeat occasui subjacere, quàm vera Religio: nam cum Auctorem vitæ, vel luminis utraque respiciant, rectè & tenebras respuunt, & nesciunt subjacere defectui. Quamobrem, gloriosissime Principum, votis omnibus exorabitur divina potentia, ut pietatem vestram in hoc ardore fidei, in hac devotione mentis, in hoc integræ Religionis studio sine defectu sui in longiora tempora conservet. Hoc enim, & Sanctis credimus Ecclesiis expedire: scriptum est enim, labiis regit Rex: & iterum cor Regis in manu Dei est, & ubi voluerit, inclinabit illud: hoc est enim quod vestrum firmat Imperium, hoc quod vestra Regna conservat....* Et infrà: *Liquet igitur, Imperator gloriosissime, ut lectionis tenor, & legatorum vestrorum relatio patefecit, vos Apostolicis eruditionibus studere: cum de Religionis Catholicæ fide ea sapitis, ea scripsistis, ea protulistis, ea populis fidelibus publicastis, quæ (sicut diximus) & Sedis Apostolicæ doctrina, & SS. PP. veneranda decernit auctoritas, & nos confirmamus in omnibus. Opportunum est ergo voce proclamare prophetica: Tibi abundet Cœlum desuper, & effundant montes jucunditatem, & colles lætitia lætabuntur.* Insuper ibi refractarios Apostolicis decretis describit Summus Pontifex. *Sli etenim professionibus nostris adversantur, de quibus divina Scriptura loquitur, dicens: Posuerunt mendacium spem suam, & mendacio oper-*

operti speraverunt: & iterum, qui secundùm Prophetam dicunt Domino: Recede à nobis; vias tuas scire nolumus, propter quod Salomon dicit per semitas propriæ culturæ erraverunt, colligunt autem manibus infructuosa. Hæc est igitur vera vestra fides, hæc certa Religio; hoc beatæ recordationis (ut diximus) Patres omnes, Præsulesque Romanæ Ecclesiæ, quos in omnibus sequimur, hoc Sedes Apostolica prædicavit hactenus, & inconcussè custodivit: huic confessioni, huic fidei quisquis contradictor extiterit, alienum seipsum à Sancta Communione, alienum ab Ecclesia judicabit esse Catholica. En *Justinianus* auctoritatis Sedis Apostolicæ vindex, pravas, & falsas doctrinas, & quod his aditum, causam, occasionemque aperire posset, ejus auctoritate solà, omni studio, omni conatu avertere studens. Etiam *Constantinus* fuit hujus Apostolici juris acerrimus vindex. Donatistas ad se provocantes remisit ad Papam *Melchiadem*; lectisque eorum appellationis litteris, pleno ore respondit: *Petitis à me in sæculo judicium, cum ego ipse Christi judicium expectem*. Irà excanduit Imperatoris *Constantini* pietas, propter Donatistarum appellationem, & exclamavit: *O rabida furoris audacia, sicut in causis Gentilium fieri solet, appellationem interposuerunt*; ut refert *Optatus Milevit.* lib. 1. Ita piissimi Imperatores Ecclesiæ fidem custodire, disciplinam diligere, Canones venerari, se Sacerdotalibus causis non immiscere, & ad pestiferæ hæreseos debellationem ad Sedem Apostolicam remittere studuerunt, liberum ei obortæ altercationis remittentes judicium; ut à quibus proficiscuntur institutæ doctrinæ, ab eisdem discordis eruditionis repugnantia solveretur. Quibus satis evidenter constare videtur, qualis fuerit illorum temporum praxis, & quòd nusquam in illis temporibus, nec spes, nec suspicio invocandi Generale Concilium, nec interponendæ ex animo contumaciæ fuerit.

18. Luculentum in eam adhuc rem, id est, Gallicanæ Ecclesiæ praxim argumentum exhibent ejusdem Christianissimi Regni testes alii. Et quidem dubitarenè quisquam potest, quòd M. Fr. *Natalis Alexander* Regni Galliarum doctrinam probè intellexerit, & quòd in id desudaverit, ut cardinem istum tàm difficilis quæstionis elucidaret? Hic tantus Sorbonæ discipulus, & Magister fatetur, nulla fuisse priscis temporibus appellationis ad Concilium generale vestigia; quod hoc penitus ignorabat illorum temporum disciplina. Ita dissert. in 3. Sæculum. *Denique si res fidei visa est; non fuit necessarium universæ Ecclesiæ Concilium, ut inexcusabiles essent Africani, & Orientales, qui Hæreticos baptizabant. Siquidem non excusantur, qui errorem contra fidem à Sede Apostolica damnatum pertinaciter propugnant, etiam ante Concilii Oecumenici celebrationem, ut in causa Pelagianorum videre est, quibus spem Concilii generalis ademit Sanctus Augustinus*. Ejusdem opinionis, & sensus est *Ludovicus Thomassinus*, qui sententiam oppositam inauditam in Gallia testatur dissert. 18. in Synodum Romanam anni 532. ubi contra Adversarios nostræ sententiæ insurgit, dicens; *Suos ergo ipsimet confitentur natales, scilicet nuperos, & limites, val-*

valde angustos, si Ecclesiasticæ antiquitatis, & universalitatis ratio ineatur. Scholam, non Ecclesiam Parisinam, aut ut ipsis largiamur, quod ad libitum sumunt, Gallicanam, non Catholicam: post Constantiense demum Concilium, non ante sensisse ita affirmant, nec sponte eò, sed vi quâdam delatam, cum non aliter ex Schismatis illius pestiferi laqueis extricari se posse arbitrarentur: cum ad dubios, vel spurios Pontifices fas esset eam sententiam coarctare. Prius autem, vel ipsi non dissimulant inauditam hanc fuisse in Ecclesia Christi constitutionem Pontificis, & Concilii, Capitis, & Corporis. Et nè quis in hanc sententiam peritare credat Scholam Parisiensem, sed potius constantissimè oppositam tueri, luculentissimum *Petri Aurelii* affert testimonium, qui p. 1. pag. 249. de libello *Richerii* disserens, sic loquitur: *Quòd Sorbonæ partem maximam, & eam, quæ in facultate dominetur, Richeriano libello astipulari faciunt, non judicio loquuntur, sed odio, & malevolentiæ instinctu; cum ex tota rei hujus ab initio serie clarissimè pateat, eam paucis semper placuisse, præsertim ut in tam numeroso cætu. Quod ex eo perspicere licet, quia nullum unquam extitit decretum facultatis, quo doctrinæ istæ, seu expressè, seu tacitè tribuatur auctoritas, &c. Contra nemo nescit, Richerium ipsum, ex quo doctrinam suam non probari vidit, à conventibus facultatis perpetuò recessisse, ne quempiam offenderet.* Et mox: *Accedit, quod & Richerius ipse palàm professus est, omnes ejus libelli propositiones, earumque expositiones Sanctæ Sedi Apostolicæ, & Ecclesiæ Catholicæ, ac Romanæ judicio subjicere, paratumque emendare, quidquid emendandum judicaretur. Hæc ejus declaratio, & olim ab ipso edita, & nuper apud Eminentissimum Richelium Cardinalem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ renovata, & extremo spiritu, quem catholicè emisit, apud Confessorem confirmata, & ad hoc Illustrissimi Archiepiscopi Parisiensis jussu vulgata, quantùmvis errores vulgare potuit.* Et ad majorem rei confirmationem adducit censuram Theologicæ Facultatis Parisiensis anno 1644. quâ damnantur quædam propositiones, in quantùm infallibilitatem Ecclesiæ universali in nullo alio statu, quàm in solo Concilio Oecumenico congregatæ tribuunt, ut temerariæ, ipsi Ecclesiæ injuriosæ, & hæreticæ. Quam sanè censuram omnium animis insculpi vellem. Videndi sunt & alii Doctores Galli, *Mauclerus* Doctor Sorbonicus de Monarchia divina, Ecclesiast. & Sæcul. libr. 3. cap. 10. ibi: *Quintum denique*, inquit, *ac postremum de præcipuis privilegium illud est, de quo hìc quæstio vertitur, quod supra tetigimus, contra quod ridiculæ fiunt à quibusdam, Schismaticorum partes, suâ partim malitiâ, partim imperitiâ foventibus, objectiones, nonnullaque ad suam confirmandam rebellionem exempla producuntur: quæ à doctissimo nostræ ætatis Theologo viro sanctissimæ vitæ valde eruditè refutata, & explosa, studiosus Lector videre poterit. Tot sacris Ecclesiæ Decretis, Canonibusque, veluti Divini Sancti Spiritus oraculis ritè consideratis, justoque ratiocinio, Theologicæque sapientiæ trutinatis examine, quam justè spiritualem anathematis gladium, contra provocantes à Pontificis Monar-*

chæ judicio ad futurum Concilium, à Sanctissimis Sedis Apostolicæ Præsulibus evaginatum fuisse credere debemus. Et lib. 4. cap. 4. & 11. *Hæc illa communis sacræ sapientiæ Professorum, quæ docetur in Scholis assertio, disceptationum, causarumque de Fide cursum, motumque Romani Pontificis in Cathedra Petri sedentis consopitum judicio finiri*. Concinit *Andreas Duvallius* de suprema Rom. Pontif. in Eccles. potest. p. 4. q. ultim. ait: *Maneat itaque hoc ratum, & constans, omnem à Summo Pontifice ad Concilium, sive futurum, sive præsens, appellationem esse prorsus illicitam: idque sive Papa sit infra, sive supra Concilium, cum rationes allatæ in utraque sententia concludant. Dices, Principes, & Respublicas graviter nonnunquam conqueri, se à Pontificibus graves injurias pati, nullumque ad has depellendas, efficacius remedium esse præter provocationem ad Concilium generale. Respondeo, non licere propterea ad Concilium provocare*. Etiam *Honoratus Tournely* Sacræ Facultatis Parisiensis Doctor, Socius Sorbonicus, Regius, & emeritus Professor, Sacrosanctæ Cappellæ Regii Palatii Parisiensis Canonicus, ejusdemque Facultatis Syndicus tract. de grat. art. 1. q. 3. *Et verò cum æqualis sit Ecclesiæ, seu dispersæ, seu in Concilio coactæ infallibilis auctoritas, par & æqualis debetur ejus definitioni mentis obedientia. Necesse verò est vigere semper, ac subsistere in Ecclesia Tribunal certum, ac vivam quamdam regulam, qua enatæ circa Religionem controversiæ finiantur, ac terminentur: aliàs, quò amabo, res fidei tandem reciderent, si expectanda foret Concilii plenarii fortè tam longè dissita, tam operosa, & molesta Congregatio? Quæ enim interim foret vivens, ac spirans regula fidei? Quis controversiarum finis? Nullus. Unicuique laxaretur, quidquid vellet, sentiendi licentia: quanta inde in Ecclesia Christi confusio, perturbatio quanta? Maymbourg* in tractatu historico de prærogativis Ecclesiæ Romanæ. *Charlas* de libert. Ecclesiæ Gallicanæ tom. 1. lib. 4. cap. 6. tom. 2. lib. 8. cap. 14. tom. 3. in observat. ad Epist. Episcopi Tornacensis. Liber Gallico idiomate impressus anno 1719. *Monumentum, seu memoria contra appellationem à Bulla Unigenitus ad futurum Concilium interpositam anno* 1717. Sed piis, sapientibus, & prudentibus hoc potest, & debet sufficere, ut agnoscant hanc esse antiquam, & perennem Galliæ, & Ecclesiæ Catholicæ fidem, non alio, quàm Romani Pontificis momento, & pondere res fidei definiri, ipsiusque magisterio ligandi, solvendique in Cœlo, & in Terra potestatem, dono *Christi* inviolabili, incumbere: nec ex hoc evelli libertatem Ecclesiæ Gallicanæ, ut testatur *Petrus de Marca* de concord. Sacerd. & imper. seu de libert. Eccl. Gallic. lib. 1. cap. 2. his verbis: *Primum est, ut Ecclesiæ Gallicanæ libertatem eo præcipuè fundamento niti, ut supremam Apostolicæ Sedis auctoritatem & profiteatur, & omnibus officiis colat: etenim cum Ecclesia Gallicana inter præcipua, & illustriora Ecclesiæ universalis membra censeatur, totius verò corporis caput in Ecclesia Romana sit constitutum; fieri non potest, ut veræ Ecclesiæ libertatibus fruatur, nisi capitis hujus communioni inserta sit; retineri autem illa communio*

non

non potest, nisi officiis illis caput excolatur, quæ Principatui Apostolicæ Sedis nemo sanus unquam negaverit: dicendum itaque Gallos ab ipsis Ecclesiæ primordiis usque ad nostram ætatem, & communionis Ecclesiasticæ originem in Cathedra Petri constituisse, & supremam Ecclesiæ auctoritatem huic Sedi collatam semper coluisse: quibus satis constat nihil contra Regis, Gallicique Regni jura, aut receptos in Gallia Canones ex infallibilitate Summi Pontificis oriri.

19. Alterum ejusdem veritatis desumitur fundamentum ex eo, quòd Hæreses multæ solâ Summi Pontificis auctoritate, nullo generali Concilio sint invictè profligatæ. Etenim Sancta Apostolica Sedes sanctæ fidei veritatis munita armis, & à Divino fonte lucis, & clarissimo origine bonitatis salutaribus perpetuò satiata fluentis; & horrendis, atrocibusque hæresum obsistit monstris, & mellislua veritatis Catholicæ pocula ad omnium salutem omnibus per Orbem ministrat. Etenim quas non à primis temporibus usque ad nostra tempora, Summorum Pontificum judiciò, & non judiciali Concilii generalis auctoritate, confixas, ac profligatas legimus hæreses? Fidem faciunt tot historiæ Ecclesiasticæ monumenta, quòd dum nova fuit hæresis, judicanda, ac definienda fuit à Sede Apostolica. Origenistas damnavit *Anastasius*, ut constat ex Epist. 3. ad *Joannem Hierosolymitanum*, & fidem facit D. *Hieronymus* in Epist. ad *Pammachium*, & in Apolog. advers. *Ruffinum*. Quartodecimani pronuntiati sunt Hæretici sine Concilio generali à *Victore* Pontifice, ut affirmat *Eusebius* lib. 5. cap. 2. & 3. Jovinianistarum hæresis extirpata fuit à *Syricio* Pontifice Maximo. Prostrati fuerunt Priscillianistæ decreto *Leonis* Papæ I., ut constat ex Synodo Bracarensi prima, in qua hæc *Lucretius* Metropolita Braccarensis testatur: *Eò tempore, quò in his Regionibus nefandissima Priscillianæ Sectæ venena serpebant B. Papa Urbis Romanæ Leo, qui quadragesimus ferè existit Apostoli Petri Successor, per Turibium Notarium Sedis suæ, ad Synodum Gallciæ contra impiam Priscilliani Sectam scripta sua direxit. Cujus etiam præcepto Carthaginenses, & Tarraconenses Episcopi, Lusitani quoque, & Betbici, factò inter se Conciliò, regulam fidei contra Priscillianam hæresim cum aliquibus Capitulis conscribentes, ad Baleonium, tunc hujus Bracharensis Ecclesiæ Præsulem, direxerunt*. Anabaptismum ab Afris inductum proscripsit *Stephanus* Papa. Ita S. *Augustinus* lib. 3. de Bapt. cap. 23. Fulminibus *Petri* disjecta Macedonianorum insana, & hæretica deliramenta à S. *Damaso* fuère. *Eutychen* damnavit Magnus *Leo*, ut constat ex ejus Epistola ad S. *Flavianum*: *Accepimus libellum Eutychetis Presbyteri, qui se queritur immeritò communione privatum*. Monothelitarum hæresi obstitit Sedes Apostolica; quæ sicut Ecthesis *Heraclii* proscripta fuit à *Severino* Papa, teste *Baronio* ad annum 639. necnon & *Gilberti Porretani* ab *Eugenio* III. *Nestorii* Exegeses, atque Epistolas, & tradita in ipsis dogmata definitivè damnavit S. *Cœlestinus*, ut scripsit *Avitus* Viennensis Episcopus ad *Hormisdam* Papam: *Eutychetis igitur, Nestoriique damnatio, quos jam dudum per Beatissimos Prædecessores Sanctæ Sedis vestræ calcavit* au-

auctoritas, ad notitiam jam pridem nostram, Apostolicæ ad nos diligentiæ provisione perlata est. Macedonianos, Arrianos, & Iconomachos à Sede Apostolica damnatos fuisse nemo nisi rerum Ecclesiæ ignarus ambiguit. *Apollinaris* hæresis damnata fuit per *Damasum* Papam, ut constat ex Epistola *Joannis* Patriarchæ Antioch. ad *Rufum* Archiepiscopum Thessalonicensem, quæ legitur in 3. p. *Ephesini* Concilii. *Beatissimus Damasus Apollinarium, Vitalem, ac Timotheum hæreticos gradu movit.* Hæresim *Berengarii* damnavit *Leo* IX. Damnata & fuit hæresis *Petri Abaëlardi* ab *Innoc.* II. Animas plenè purgatas illicò videre Deum, non expectatô die Judicii, *Benedictus* XII. absque generali Concilio, ut fide certum declaravit. Adversùs *Pelagium* stetit *Innocentius* I., & huic Sancto Pontifici talis profligatæ hæreseos laudem adsignat *Gennadius* in Cathalogo Virorum illustrium: *Innocentius Urbis Romæ Episcopus scripsit decretum Occidentalium, & Orientalium Ecclesiarum adversùs Pelagianos datum: quod postea Successor ejus Zosimus latiùs promulgavit.*

20. Sed quid prisca tempora altiùs revolvuntur? Dum nostris temporibus, ubi novæ exortæ sunt hæreses, semper ad Papam factus est recursus, ut ipse potissimùm adversùs novum dogma consurgat, & introductores pravitatis dignô anathematis jaculô confodiat. Definivit *Syxtus* IV. contra *Petrum Oxomensem*: *Pius* V., & *Gregorius* VIII. contra *Michaëlem Bajum*. Damnavit *Innocentius* X. quinque celeberrimas *Jansenii* propositiones, & eas hæreticas declaravit, & anathemate inussit; & ejus Constitutio fuit ab *Alexandro* Papa VIII. confirmata Constitutione, *Ad sanctam*, sub die decimasexta mensis Octobris 1656. *Innocentius* XI. sub die 3. Septembris 1687. damnavit suâ Constitutione, *Ad abolendam*, 68. propositiones *Michaëlis de Molinos*; & nonnullas earum hæreticas declaravit. *Alexander* Papa VIII. sub die 24. Augusti anno 1690. duas damnavit propositiones, quarum alteram declaravit hæreticam. *Innocentius* Papa XII. suô speciali Brevi, datô sub die 13. Martii anno 1699. damnavit 23. propositiones contentas in libro, Parisiis anno 1697. impressô, cui titulus: *Explication des Maximes des Saints sur la vie interieure*, eas declarando temerarias, scandalosas, malè sonantes, piarum aurium offensivas, in praxi perniciosas.

21. Huic semper infallibili innixus auctoritati stetit Orbis universus, ut elegantissimè scripsit noster eruditus Hispanus *Melchior Cano* de locis Theologicis lib.6. cap.7. *Ad Romanam porrò Sedem Episcopos Ecclesiarum in causis quibuscumque gravissimis provocare, ab illius ore fideles fidei semper oracula petiisse, illius judicium Catholicos omnes in Religionis controversiis expectasse, illius denique & vim, & auctoritatem sacra omnia efflagitasse Concilia, adeo certum, & manifestum est, ut sim ego ineptus, si velim ostendere. Quibus ex rebus, quoniam negari non possunt, conflatur, & efficitur id, quod quærimus argumentum, quô ex multis, magnisque haud facilè quis dixerit aliud, aut evidentius, aut certius. Si enim legum Christi interpres nullus sanior est, quàm perpetuus Ecclesiæ usus; Ecclesia verò in fidei, religionisque*

quæ-

quæstione, ac cæteris gravissimis controversiis non ad Antiochenum, Alexandrinum, Constantinopolitanum, Ephesinum, Mediolanensem, Parisiensem, Coloniensem, Toletanum, aut Bracharensem Episcopos, sed ad Romanum omni semper ætate recurrit: quis dubitet, hunc esse, quem, ut Successorem Petri, ita quoque doctrinæ Apostolicæ magistrum, quæstionumque de fide judicem habemus? Nam si aliquem ejusmodi post Petrum, Ecclesia instituenda, atque in veritate continenda reliquit Christus, nimirùm aut hic est, aut nullus est: quippè cùm de aliarum Ecclesiarum Episcopis nulla quæstio sit, quin non fuerint locō Petri, universalis Ecclesiæ Doctores, Pastoresque à Deo dati. Romanus igitur Episcopus, Ecclesiæ usu interpretante, ille est, cui Dominus in Petro ait, super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claves Regni Cælorum; & quodcumque solveris, &c. Ac rursum: Pasce oves meas: Et iterum: Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu confirma fratres tuos. Quid? Quod ipsō etiam rerum experimentō comperimus, Christi de Petro, & Successoribus vaticinia in Ecclesia Romana manifestiùs impleri? Hanc enim constat, fixam, & immobilem, orbe etiam totō omni illam machinarum genere quatiente, in fide, & auctoritate Petri permansisse. Non minùs disertè Scriptores Galli, & Canonum, & morum, & dogmatum Patriæ amantissimi. *Hugo de Sancto Victore* de *Sacram.* lib.3. cap.43. *Papa dicitur, quia Pater Patrum: Universalis dicitur, quia universæ præest Ecclesiæ. Hic quoque Apostolicus appellatur, quia Principis Apostolorum vice fungitur. Ejus officium est, &c. Canones etiam pro tempore ad utilitatem Ecclesiæ promulgare, vel immutare, &c. Totam Ecclesiam vice Christi gubernare. Itaque Papa vicem, & locum Christi tenet, Episcopi Apostolorum. Petrus Blesensis* Epist. 99. *Ad Urbanum Papam; Domus Dei, quæ in lapide adjutorii super fundamentum Apostolicum stabilita est, à Petro, & Successoribus ejus formam semper eruditionis, & statum incolumitatis accepit. Quod enim stipiti rami, quod Capiti membra, quod radii Soli, quod Fonti rivuli, hoc Apostolicæ Sedis eminentiæ debent Ecclesiæ omnes, quas ubique terrarum Religio fundavit. Petrus Cellensis* lib. 6. Epist. ultim. *Est auro locus, in quo conflatur, & habet argentum venarum suarum principia, Sedem Petri, & Curiam Romanam, quæ claves Cæli principaliter tenet. Hæc Sedes Petri, id est, petra, in qua Moyses residet, videlicet Lex Dei immaculata, convertens animas, fragosa quæque Hæreticorum Conciliabula elidit, atque allidit, profanas vocum novitates resecat, & rescindit, superflua confodit, & jugulat, hiantia, & eclyptica complet, & illustrat.*

22. Sed inter tot eruditissimos Galliæ Theologos addamus *Petrum de Marca* Ordinarium Sacri Concistorii Consiliarium, & in supremo Navarræ Senatu Præsidem; sic ille lib. de libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ, sive de concordia Sacerdotii, & Imperii: *Confutatur communis opinio, quæ docet, præcipuam libertatum regulam hanc esse, ut Concilium Oecumenicum superiùs Romano Pontifice dicatur. Quamvis hæc sit Scholæ Gallicanæ sententia, non est una ex libertatibus Gallicanis.*

In

In foro perindè est, si Summus Pontifex æquô, vel superiori jure cum Conciliis utatur. Ubi id tantùm expenditur, an nova rescripta noceant Ecclesiæ Gallicanæ. Lib. 4. cap. 7. in Synopsi. Et mox: *Solet à plerisque pragmaticis hoc ferè præcipuum constitui libertatis Gallicanæ theorema, Concilium Oecumenicum superiùs esse Summo Pontifici: unde sequatur, nihil à Sedis Apostolicæ Præsulibus tentari posse, quod Synodorum generalium definitionibus adversetur, &c. Attamen si cum bona Magistrorum venia, id quod sentio, liberè profite. i liceat, existimo libertates Ecclesiæ Gallicanæ hoc axiomate non omninò niti. Qui Romani Pontificis odium in has libertates concitant, id præcipue urgent, eas aliâ ratione constare non posse, quàm Apostolicæ Sedis dignitate in eo maximè imminuta, quòd Pontifex Concilii generalis auctoritati subjiciatur.* Et cap. 17. n. 4. *Primus omnium, qui appellatione usus est ad futurum Concilium, prodit sese apud Historicos Fridericus II. Imperator. Qui ad Concilii cognitionem evocatus à Gregorio IX., & ab Innocentio IV. Thaddæum Legatum ad Concilium Lugdunense misit anno 1256. Hic post exceptiones Friderici propositas, cùm ferendam videret ab Innocentio depositionis sententiam, appellavit pro eo ad Concilium proximè futurum generalius.* Et paulò supra: *Perstrictô obiter dissidiô Bonifacii VIII., & Philippi Pulchri: tunc Guillelmus de Plessejano, ut se tutum à Bonifacii censuris præstaret, futurum Concilium generale appellavit, & futurum Papam Catholicum, & Sedem Apostolicam.* Et mox ait: *Hanc novam rationem in Ecclesiam invectam, ab iis, qui se Romanæ Curiæ censuris premi existimabant; scilicet appellationem à Papæ decreto ad futurum Concilium. Novam dixi, quia nunquam in Ecclesia admissa fuit provocatio à Papa ad Concilium: licèt aliquando remediô quôdam extraordinariô Sedis Apostolicæ judicium in majori Synodo instauratum fuerit. Quod illi facilè concedent, quibus perspecta est antiqua disciplina.* Dilucidissima sunt hæc, ex quibus consecrata, & trita majorum vestigiis itinera designantur, juxta antiquissimam Galliæ praxim. Appellationi locus non erat. Nulla damnatis suppetebat ratio, ut Summi Pontificis oraculô resistere possent. Principes super S. *Petrum*, & ejus Apostolicam Cathedram nihil ausi sunt constituere. Ad perimendas hæreses subindè pullulantes non alio quôpiam utebantur oraculô, nisi Summi Pontificis. Nefas erat dicere, quòd erat in potestate hominum ad Concilium provocare. Tantum deferebat Orbis definitionibus Apostolicæ Sedis, quas ut regulam indeclinabilem fidei venerabatur. Hic juvat intexere, quod *Petrus Puteanus* de libert. Eccl. gallic. refert, nomine totius supremi Senatus Parisiensis *Joannes Lozilier* Præses Classis inquisitoriæ oratione habitâ coram *Ludovico* XI. dixit: *Protestatur Curia vestra Majestati, se nullô modô propter quæcumque inferiùs dicenda, excellentiæ, sanctitati, dignitati, honori, & auctoritati nostri Sancti Patris Papæ, Sanctæque Sedi derogare; sed contra ei honorem, reverentiam, & obedientiam, quam omnes boni Fideles Catholici supremo Ecclesiæ Pastori præstare tenentur: protestans insuper si quid dictum factumque à se fuerit, quod*

cor-

correctione egeat, illud totum velle se omninò Ecclesiæ Sanctæ, Apostolicæ, ac Romanæ determinationi submittere; QUÆ ERRARE NON POTEST, *juxta Canon. à recta* 24. *q.* 3. Et cùm Canon iste loquatur de auctoritate Ecclesiæ Romanæ, quæ est *mater omnium Ecclesiarum*, de illa, & non de Ecclesia universali loquitur ille.

23. Hæc cùm certissima sint, ad quid inordinatè ab hoc supremo, & inappellabili judicio provocare? Maximè contra constantem Regni praxim, cujus traditioni non assentiuntur appellantes, sed solùm electioni voluntatis, & intelligentiæ suæ. Novis vetera subvertunt, & nova potiùs condunt, quàm accepta retinent: parùm dixi, accepta perdunt, & religiosè præsumunt. Ecquis enim negare potest, quòd Hæreticis zizaniis imminentibus, sufficiat Apostolica Sedes, nunc, & per universum tempus ad mendacium convincendum, impietatemque reprimendam, & corrigendam? Numquid totus, jam penè terrarum Orbis per Catholicam Fidem *Christo* incorporatus, tam longò sæculorum tractu ignoravit, erravit, nescivit, quid credere de Apostolicæ Sedis auctoritate deberet? An in his definitionibus proponendis, ut necessariò credendis, potuit per tot annos Sedes Apostolica falli, & fallere Ecclesiam? Cum qua verax Pater, veritas Filius, & veritatis Spiritus Sanctus perpetuò mansit? *Error namque, cui non resistitur* (ut dixit *Innocentius* dist. 83. cap. *Error*) *approbatur*: ergo, cùm hoc impossibile sit, evidens est, quòd illius definitionibus dogmaticis ad omnibus Catholicis Fidelis, & humilis obedientia exhiberi debeat.

24. Hoc mihi evidentissimum est. Nam si non fideli obsequio, & ut fide certà amplectenda est definitio Summi Pontificis: ergo quod ab ipsis definitum est, indifferenter purè nobis traditum est. Modò sic: Quod indifferenter traditum est, aut totum suscipi, aut totum rejici potest; sed plura à Sede Apostolica definita sine Concilio generali rejicienda esse, non concedent Adversarii, nisi apertè Hæretici sint; ergo invictâ hàc ratione cogente totum ab ipsis suscipiendum est. Nam dicant, amabò, quò lumine innotescere poterit nobis, ubi sit, aut ubi non sit definitionibus Ecclesiæ adhibenda fides? Si nobis reponant cum *Duvallio* p. 2. qu. 2. de infallibilitate Romani Pontificis, quòd, ut aliquod dogma tamquam hæreticum habeatur, *Non esse necessariam Concilii generalis celebrationem, sed sufficere Summi Pontificis condemnationem unà cum acceptatione totius Ecclesiæ per Orbem diffusæ. Licèt enim Decretum Pontificis, quatenùs ab eo solo promanat, de fide non sit, cùm ejus in decernendo infallibilitas fide Catholicâ minimè constet, ut supra declaravimus: nihilominùs si hæc condemnatio ab universali Ecclesia licèt diffusa, & non coacta in Concilio approbetur, jam nemo citra fidei detrimentum ei potest contradicere. Est enim de fide, Ecclesiam non tantùm ut congregatam in Oecumenico Concilio, sed ut diffusam per orbem errare non posse.*

25. Sed absit, ut constitutum à *Christo* in terris ordinem, & exquirendæ mentis, ac lucis ipsius, quas nobis reliquit, vias non sequamur. An Episcopis plus fidei adjiciendum est, quàm Summo Pontifici, qui est

est Episcopus Episcoporum, Pater Patrum Ecclesiæ, Doctor Christianorum à Deo constitutus, & quem Episcopi universi Orbis, ut ordinarium sibi Magistrum audire debent? Ergo nulla ab Episcopis fieri potest inquisitio judicialis veritatis rei definitæ; cùm & ipsimet Episcopi fideles, & obsequentes teneantur esse; eorumque captivari debeat in obsequium fidei intellectus, ut obsequatur ratio auctoritati; cùm fides ex auditu sit.

26. Secundò, ab infallibili solùm, & majori auctoritate definitivum judicium solvi potest: ergo cùm inferior Papa sit quælibet alia universorum Episcoporum consensio, sitque suprema omnium *Petri* Sedes, fidei, & unitatis Ecclesiasticæ Caput, cujus Præsidi concessa est potestas, & gratia præcipua confirmandi fratres; internam animi fidem, certamque fixam ejus decretis obedientiam adhibere necesse est, etiamsi non sint ab Ecclesia diffusa per Orbem confirmata. Quis namque Doctor supra Ecclesiæ Doctorem? Quis audiat esse Judicem supra Judicem Ecclesiæ à Deo constitutum? Quandonam à condito Sæculo auditum est, quòd judicium Summi Pontificis auctoritatem habeat à consensu Inferiorum; quòd Oves velint pascere Pastorem, judicare Judicem, legem dare Legislatori? Non ergo ratio est in ordine ovium constitutis, quæ supra ipsos sunt, quærendi, & ambiendi; ut obliviscentes proprium ordinem, & membra capitis hujus se esse minimè cogitantes, legem velint ponere capiti, aut proprio judicio, aut dubiis, imperitisque forsan cogitantibus improbare, quod auctoritate infallibili est definitum.

27. Tertiò. Tantam in Ecclesia obtinet Summus Pontifex potestatem, quanta ad unitatem Ecclesiæ conservandam est necessaria; sed ad hanc unitatem retinendam necessaria est infallibilitas in definiendo independens ab acceptatione Ecclesiæ: ergo de fide est, hanc potestatem independentem à consensu Episcoporum esse à *Christo* ipsi concessam. Nam quomodò aliter fides indivulsis semper nexibus in omnibus membris constricta, & complicata poterit retineri? Non enim jam fides una erit; sed tot erunt fides, quot voluntates, quot Episcoporum versatilium huc illuc mutationes in sui dogmatis, vel defensionem, vel damnationem consurgentes: tot erunt fides, quot Doctorum in alia, & alia propensiones, rem definitam pro cujuslibet captu, vel libito intervertentes: ergo cùm fides una sit, nulla certissimè fides erit, ubi tot Episcoporum fides possunt esse, si ab ipsorum examine, & assensu auctoritatem accipit definitio Summi Pontificis.

28. Rem clarissimè explico. Sit, ut modò est, per Constitutionem *Unigenitus* dogma definitum, cui definitioni aliqui resistant Episcopi, reliquis Constitutionem sincerè, ac fideliter amplectentibus. In hac hypothesi impossibilis videtur universalis Ecclesiæ consensus, non solùm Ecclesiæ per Orbem diffusæ, sed nec in Concilio Generali congregatæ. Etenim, qui ita apertè refragantur Constitutioni, ipsos sanè ad appellationem movere deberet aliqua (saltem judicio eorum, nè temerè, & imprudenter dicantur resistere) perspicua, clara, & prorsus indubitata ratio, aut ex Scripturis, aut ex Traditione desumpta, cui immobili-

biliter adhærerent; & vi cujus immobiliter certum, ac sibi persuasum haberent oppositum rei definitæ: ergo nusquam poterunt inter se convenire Pontificiæ infallibilitatis assertores, ac refragatores. Hæc consequentia est evidens; nam primi fidem certam, minimèque ipsis ambiguam habent de infallibilitate Papæ in definiendo, cui etiam immobiliter adhærent: ergo cùm fides incline t ad resistendum omni contrario suo, ut docet Divus *Thomas* 2.2. quæst. 1. art. 4. ad 3. & quæst. 2. art. 3. ad 2. & de Merit. quæst. 14. art. 4. ad 3. & art. 10. ad 1. & art. 11. ad 3. constanter, & catholicè resistent refractariis Constitutioni: ergo nusquam ejusdem fidei vinculo colligati remanere poterunt: & cùm in hoc dissidio dissonet utriusque partis fides, & fides juxta Apostolum una sit, nulla certissimè, existente tali dissidio, si vera est illorum opinio, fides erit. Quid ergo periculosius, & miserabilius, quàm tot tunc fides existere, quot voluntates; quòd fides à Sede Apostolica scribatur, ut volumus; aut ita, ut volumus intelligatur? Etenim cùm secundùm Deum fides una sit, excidimus ab ea fide, quæ sola est: & dum plures sunt, fateri est necesse, ut nulla sit.

29. Quartò: Fiat Synodus Generalis ad refractariorum instantiam, ut constet de assensu totius Ecclesiæ. Quid faciendum in illa Synodo, cùm alii sint refractarii, alii assertores auctoritatis Pontificiæ? Vel existimant illi, majorem Episcoporum partem assentientium Constitutioni necessariò esse requisitam, ut infallibilis sit definitio; vel putant aliam minorem partem ipsis sufficere posse, quæ favet ipsis, contradicentibus aliis? Si primum: quò jure, aut quâ veritate Constitutioni refragantur modò, cùm à majori Episcoporum parte jam sit humiliter, & obedienter acceptata? Si secundum: ergo meliori jure pars major opposita ipsis credere poterit, quod est acceptatio requisita ad infallibilitatem definitionis, etiam resistentibus illis; necnon æquiùs judicare poterunt, esse injustam, & Schismaticam illorum resistentiam.

30. Quintò: Nam quæ perspicua, clara, & indubitata ratio esse poterit, quæ ipsos revocet à credendo, quæ Summum Pontificem, & viros eruditissimos ad Consultum hujus necessariæ indagationis non revocaret à definiendo? Ex quo sic interrogo; An ille, qui promisit fidem non defecturam *Petro*, & confirmandi cæteros dedit facultatem, minùs sollicitus sit de mediis, quibus aut de more humano, aut inspiratione Divina utrumque sit implendum? Ergo si nulla occurrit Pontifici definienti ad oppositum ratio, nulla prorsus potest esse fidelibus, etsi Episcopis ad denegationem obedientiæ. Quarè meritò dixit Imperator *Marcianus* decreto post Concilium *Chalcedonense* pronunciato: *Remota est de Orthodoxa Christianorum lege contentio. Tandem remedia culpabilis erroris inventa sunt.... Cesset igitur jam profana contentio. Nam verè impius, atque sacrilegus est, qui post tot Sacerdotum sententiam opinioni suæ aliquid tractandum reliquit; extremæ quippè dementiæ est, in medio, & perspicuo die commentitium lumen inquirere: qui enim post veritatem repertam aliquid ulterius discutit, mendacium quærit.*

31. Et tandem in hujus prætensi juris res fidei examinandi discussione, aliquod ab ipsis assignari debet talis concessionis irrefragabile privilegium : qnale ergo erit hoc? An huic Pontificio juri ulla ætas, ulla auctoritas derogavit? An revincta antiquorum Canonum vinculis est, aut potest esse potestas Summo Pontifici à *Christo* concessa? An privilegium ab Ecclesia concessum dici potest illud, quod ab Ecclesia concedi nequit; cùm infallibilitatis privilegium sit proprium, & minimè alteri communicabile? An privilegium, & specialis gratia appellari potest diminuta infra Concilium Pontificis dignitas, quæ si est in aliquo Regno inferior, & in omnibus gentibus inferior esse debet? An contra potestatem Summi Pontificis prævalere potest quælibet consuetudo? Radicitùs est evellenda perniciosa consuetudo, ut scripsit *Nicolaus* Papa *Ignatio* Rhemensi Archiepiscopo cap. *Mala* dist. 8. *Mala autem consuetudo non minùs, quàm perniciosa corruptela abjicienda, & vitanda est: quæ nisi citiùs radicitus evellatur, in privilegiorum jus ab impiis assumitur : & incipiunt prævaricationes, & variæ præsumptiones celerrimè non compressæ, pro legibus venerari; & privilegiorum more perpetuo celebrari*. Etenim veritati, & rationi consuetudo est postponenda, ut ibidem legitur cap. *Veritate* : *Planè quis dubitet, veritati manifestæ consuetudinem cedere; nam veritati consuetudo est postponenda, quantumvis vetusta, quantumvis vulgata : & usus, qui veritati est contrarius, est abolendus*. Quarè contra eos, qui veritate revelatâ, consuetudini immobiliter adhærent, sic cap. *Qui contemptâ* pronunciat *Augustinus*, in lib. de Baptismo parvulorum : *Qui contemptâ veritate præsumit consuetudinem sequi, aut circa Fratres invidus est, & malignus, quibus veritas revelatur : aut circa Deum ingratus est, inspiratione cujus Ecclesia ejus instruitur. Nam Dominus in Evangelio, Ego sum, inquit, veritas. Non dixit, ego sum consuetudo. Itaque veritate manifestatâ, cedat consuetudo veritati. Revelatione igitur factâ veritatis, veritati cedat consuetudo : quia & Petrus, qui circumcidebat, cessit Paulo veritatem prædicanti. Igitur cùm Christus veritas sit, magis veritatem, quàm consuetudinem sequi debemus*. Et cap. *Frustra*. *Consuetudinem nobis objiciunt; quasi consuetudo major sit veritate : aut non sit in spiritualibus sequendum, quod meliùs à Spiritu Sancto revelatum est*. Et cap. *Consuetudo*. *Consuetudo sine veritate vetustas erroris est : propter quod relictô errore, sequamur veritatem : quia ... veritas valet, & invalescit, & vivit in æternum, & obtinet in sæcula sæculorum. Ignosci potest simpliciter erranti : sicut de se ipso Paulus Apostolus dicit: Qui priùs fui blasphemus, & persecutor, & injuriosus: sed misericordiam merui, quia ignorans feci. Post inspirationem verò, & revelationem veritatis factam, qui in eo, quod erraverat, perseverat prudens, & sciens, jam non in venia ignorantiæ peccat. Præsumptione enim quadam uititur, cum ratione superetur*. Et tandem cap. *finali*: *Si solus Christus audiendus est, non debemus attendere, quid aliquis ante nos faciendum putaverit: sed quid priùs, qui ante omnes est, Christus prior fecerit : neque enim hominis consuetudinem sequi oportet,*

sed

sed Dei veritatem: cùm per *Esaiam Prophetam loquatur Deus*, *& dicat*: *Sine causa colunt me, mandata, & doctrinas hominum docentes*. Alienissima sunt hæc omnia ab eorum opinatione, qui pertinaciter resistunt decretis Sedis Apostolicæ; qui fidei definitionibus vim inesse, à solo jactant haberi fidelium consensu, & non ab infallibili Sedis auctoritate. Sedis Apostolicæ Discipuli minimè sunt, qui hujus sententiam sequi se nolle apertè profitentur, nec illi, qui subtili tectas calliditate versutias, & sub Religionis obtentu, ad inobedientiæ dissimulationem, objectiones opponunt: quod in Monachis Siciliæ lugebat Summus Pontifex *Hormisdas* his verbis: *Beati Pauli monita non tacentes*: *Noli verbis contendere, ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium. Sed quando virus, quod viscera penetravit, evellitur? Quando corda malè sibi credula, veritatis obtemperant institutis? Quando induit obedientiæ humilitatem opinionibus suis vallata superbia? Quando acquiescunt paci, contentionum studiis assueti sola certamina amantes, de Religione captare, & mandata negligere? Una pertinacis cura propositi, rationi velle imperare, non credere: Contemptores auctoritatum veterum, novarum cupidi quæstionum; solam putantes scientiæ rectam viam qualibet conceptam facilitate sententiam; eò usque tumoris elati, ut ad arbitrium suum totius Orbis putent inclinandum esse judicium. Nec in numero Fidelium deputantes sequaces traditionis paternæ, si suæ viderint cedere nollè sententiæ; docti crimina serere, obtrectationum venena componere, integrum Ecclesiæ corpus odisse...... Et pro obedientia obstinationem pertinacis amare superbiæ. Non illos potuimus monitis, non mansuetudine, non auctoritate comprimere*.

§. IV.

An provocatio à Summo Pontifice in rebus fidei, & morum ad Concilium Generale sit practicè probabilis?

32. Licèt rerum retrogestarum monumenta revolventibus, illis tot efficacissimis argumentis, quibus probatam dedimus auctoritatem Summi Pontificis, certissima debeat esse pars negativa, quam à sensu, fide, moribusque suis ferè universa confirmat Ecclesia; affirmativæ tamen quidam aversis vestigiis insistere videntur. Ita *Joannes Gersonius*: *Si dicatur, quòd potest à Papa fieri appellatio ad Concilium Generale, dixerunt olim ante Concilium Generale Pisanum, & Constantiense, quòd hoc nullo modo licebat*: *& allegant jura pro se valdè, sicut eis videtur, expressa. Sed constanter nunc asseritur, quòd est hæresis damnata per Constitutionem Concilii Constantiensis*. Sic ille tom. 2. pag. 348. Quod & repetit tom. 1. pag. 127. *Posuerunt isti Papalem auctoritatem supra Concilium, aut saltem non imparem; est autem certum apud eos, quòd par in parem non habet imperium. Benedictus autem Deus, qui per hoc Sacrosanctum Constantiense Concilium illu-*

ſtratum divinæ Legis lumine, dante ad hoc ipſum vexatione præſentis Schiſmatis intellectum, liberavit Eccleſiam ſuam ab hac peſtifera, perniciosiſſimaque doctrina, quâ ſemper manente, perſeveraſſet ſemper Schiſma nutritum ab ea. Id ipſum propugnat *Almainus* lib.de poteſt. Eccleſiæ cap.15. *Concluſio eſt, quam tenent Doctores omnes Pariſienſes, & Galli, quod poteſtas Papæ eſt ſubjecta poteſtati Concilii.* Conſentit eidem ſententiæ *Joannes Major* de auctoritate Eccleſ. *Duo ſunt modi oppoſiti dicendi, quorum unus tenet, Papam eſſe ſupra Concilium Generale. Hunc modum aliqui Cardinalium tenuerunt, & tenent communiter Thomiſtæ, & Romæ, ut aſſeritur, nulli fas eſt oppoſitum tueri. Alium modum ſemper noſtra Univerſitas Pariſina à diebus Concilii Conſtantienſis imitata eſt; ſic, quod in ea, qui prædictam viam tenuerit, in campo cogitur eam revocare.* Et infrà: *Noſtra facultas, à diebus Concilii Conſtantienſis, in qua plures exercitatos habebis Theologos, quam in duobus, vel tribus Regnis, ſic hanc partem fovet, quòd nulli licuit aſſerere oppoſitum probabile.*

33. Sed hæc doctrina, & infelix opinio, quæ ſententiam oppoſitam improbabilem, & Schiſmaticam dicit, eſt deſperatæ mentis reſolutio, præcipitans Auctores ſuos, & aliorum fidelium corda trahens in apertam animarum ſuarum ruinam; quod efficaciſſimè plurimis, maximiſque argumentis demonſtrabimus, non noſtro ſenſu, aut præſumptione, ſed manifeſtiſſimis Eccleſiæ Oraculis, antiquiſſimis, & maximæ auctoritatis Sacris Canonibus, luculentiſſimis Theologorum teſtimoniis, uno ſenſu conſtanter opinionem affirmativam Schiſmaticam, & Hæreticam declarantibus. Mirari etenim ſatis non poſſum, quòd numerus ille Doctorum ſuperexcedens Theologos, qui in duobus, vel tribus Regnis haberi poſſunt, determinatum præbeat illi opinioni aſſenſum, ut illam habeat pro regula ſuæ prudentis operationis. Poterit ſanè minor eſſe aliorum Regnorum Theologorum multitudo, quæ ab Auctore iſto, ut vulgaris turba contemnitur, quia nempè pauciores; at facilis eſt his illa *Auguſtini* reſponſio, quâ uſus eſt Sanctus Doctor contra *Julianum* lib. 6. cap. 1. *Frequentiùs eſt iter noſtrum, quò antiquiùs; quia Catholicum eſt: veſtrum verò tantò minùs frequens, quantò magis novitium, quia Hæreticum.*

34. At iterùm dico, non eſt hæc celeberrimæ toto Orbe Pariſienſis univerſitatis doctrina. In hoc erravit ille, cùm ex dictis ſatis ſuperque conſtet, quòd ſit merus abuſus, qui cœpit poſt magnum Schiſma, ut & ipſi fatentur; cujus rei fidem facit *Pius* II. in ſua Conſtitutione publicata die 18. Januarii 1459. vocans ipſam *Execrabilem, & priſtinis temporibus inauditam, ac tempeſtate ſuâ introductum abuſum*: ſic hujuſmodi appellationem nominat. Undè non contra nobiliſſimum tanti nominis Cœtum, ſed contra refractarios, hunc peſſimum abuſum ſuſtinentes, inſurgo, oſtendens, eſſe doctrinam purè Schiſmaticam. Et primò efficaciſſimè probatur aſſertum ex Conſtitutione *Julii* II. quæ incipit: *Suſcepti regiminis*, data Romæ 1. Julii anno 1509. innovantis Conſtitutionem *Pii*, qui declaravit Schiſmaticos appellantes à Papa ad futurum Con-

Concilium; cujus hæc sunt verba: *Nos igitur, quàm detestanda sit eorum perversitas, attendentes, qui propriis innixi commodis, & nefariis cupiditatibus mancipati, salubria decreta Patrum, & Superiorum jussa spernentes, inconsutilem Christi tunicam scindere, aut etiam scissionis causam præbere contendunt, & Ecclesiæ unitatem dividere, prædictæ Sanctæ Sedis Apostolicæ principatum tollere, & contra tot Sanctorum Patrum, & Sacrorum Conciliorum decreta temerè, & damnabiliter magna audacia venire non erubescunt, & contra facere non verentur, asserentes inter cætera, consulentes, persuadentes, determinantes, seu determinationi hujusmodi interessentes sola consilii præstatione, seu persuasione, deliberatione, aut determinatione, quòd aliquibus casibus à Romano Pontifice, seu ejus sententia, vel decreto ad futurum Concilium Generale appellari possit dictâ Pii prædecessoris Constitutione non ligari, nisi in ipsa actuali appellatione, & illius interpositione, vel Scripturæ compositione se immiscuerint: ne de cætero tali assertione se excusare, ac tale quid in posterum præsumere impunè valeant, opportunam tam immani, & periculoso morbo medelam adhibere volentes, hâc generali, & in perpetuum valitura Constitutione ex certa nostra scientia, & potestatis plenitudine, de venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Consilio promulgata, sancimus, Constitutionem Pii prædecessoris præfatam, tam citra, quàm ultra montes, & in Ultramontanis partibus quoad omnes tam Ecclesiasticas, quàm Sæculares personas etiam regali dignitate, ac Cardinalatus honore fulgentes, Capitula, Universitates, Communitates, & Collegia, Congregationes, & Synodos, ac Parlamenta valuisse, valere, & perpetuò valituram declaramus, cum suppletione solemnitatis cujuslibet, etiam publicationis omissæ, cujus in illa edenda, vel publicanda defectus prætendi posset, quæ juxta illam fieri requirebatur, eamque ex præterito nunc, & imposterum inviolabiliter observari mandamus: ipsius violatores cujuscumque dignitatis existant, pœnis, & censuris in eadem expressis quocumque tempore subjacere statuentes, contraria consuetudine, seu potiùs corruptela, non obstante: decernentes, & declarantes, ultra pœnas impositas (quas ipso facto dictos violatores, & contravenientes incurrere volumus) ipsos, & eorum quemlibet pro veris, & indubitatis Schismaticis, & inconsutilis tunicæ Domini nostri Jesu Christi violatoribus, & dissipatoribus, ac de Catholica fide malè sentientibus habendos, & reputandos, pœnisque Canonicis, & Legalibus contra tales impositis subjacere, & cùm Dathan, & Abiron partem, & damnationem habere*. Ex qua Constitutione sic appellantes in crimen hæresis incidere existimat *Cardinalis Alban.* de potestate Papæ, & Concilii part. 2. num. 82. An ergo hæc est illa improbabilis, & Schismatica opinio, quam Doctor Ecclesiæ hâc suâ infallibilis auctoritatis Constitutione docendam, & sequendam fidelibus proponit? An non potiùs appellantes à Pontifice ad Concilium Generale ut Schismatici, & Hæretici censeri debent ex vi ejusdem Constitutionis? Maximè, cùm, ut nefaria hujus doctrinæ pestis ex omni Christiana ditione de-

dejiceretur, hoc ipsum damnatum fuerit, & oppositum definitum in Concilio *Lateranensi*, sub *Leone* X. celebrato, simul reprobante sententiam, quam de superioritate Concilii supra Papam *Constantiense*, & *Basileense* Concilia tulerant, eo quòd maximè in hoc decreto erraverint: *Nec enim*, ut dicit Illustrissimus *Arauxo* de statu civili disp. 4. diffic. 1. num. 7. *inconvenit*, *Concilium*, *aliàs initio sui legitimè Congregatum*, *in progressu in errores prolabi*, *antequàm accedat Summi Pontificis confirmatio*, *ac approbatio*. Et ita sanè est, quòd Concilium errare potest; prout aliàs erravit, ut cap. *De puellis*, & cap. *Placuit*, & cap. *Tria* 36. q. 2. & ut notat *Abbas* in cap. *Significasti* num. 3. de *elect.* Et ideo licèt universale Concilium *Ephesinum* II. extirpandæ hæresis gratia fuerit legitimâ auctoritate congregatum; nihilominus *Leo* Papa minimè probavit ejus definitionem; immo in sequenti *Chalcedonensi* Concilio, tanquam hæreticam damnavit, ut refert Card. *Turrecrem.* in cap. *Anastasius* dist. 19. *& in Summa de Ecclesia* lib. 2. cap. 100. Damnatum & fuit hoc à *Syxto* IV. anno 1483. cujus decretum jussit *Ludovicus* Galliarum Rex publicari, & promulgari; teste *Raynaldo* ad annum 1483. quod ut sanctum, & justum laudant *Maymbourg*, & *Charlas* locis suprà citatis. Quid ergo? En Generale Concilium, cui Summus Pontifex verus, & indubitatus præsidebat; quod & recipi ab omnibus debet, cùm negari ab ipsis minimè possit; esse infallibilis auctoritatis, hujusque decretum de fide immutabile esse; & tamen rem istam definit: ergo potiùs improbabilis, & schismatica est illorum opinio, cùm fidei definitiones à Conciliis Generalibus hauriendas esse ipsimet fateantur. Quarè justissimè appellantes à Papa ad futurum Concilium Generale excommunicationis vinculo innodati declarantur Bulla Cœnæ Can. 2. cujus tenor est: *Item excommunicamus*, *& anathematizamus omnes*, *& singulos cujuscumque sexus*, *gradus*, *seu conditionis fuerint*; *Universitates verò*, *Collegia*, *& Capitula*, *quocumque nomine nuncupentur*, *interdicimus*, *ab ordinationibus*, *seu mandatis nostris*, *ac Romanorum Pontificum pro tempore existentium*, *ad universale futurum Concilium appellantes*; *nec non eos*, *quorum auxilio*, *vel favore appellatum fuerit*. Si ergo infallibilis veritatis Ecclesiæ regula, ex sibi promissâ Spiritûs Sancti assistentiâ, schismaticam, falsam, & improbabilem, & perpetuo anathemate devinctam sententiam oppositam declarat, nullum fat firmum stare potest fundamentum pro ejus probabilitate; jam oppositæ sententiæ veritate infallibiliter comperta. Ergo cùm in oppositum detur definitio convincens, ipsam subesse falso, ut assertio falsa, penitùs è Scholis evanuit.

35. Audiant D. *Thomam* 2. 2. q. 11. art. 2. ad 3. *Postquam ea essent auctoritate universalis Ecclesiæ determinata*, *si quis tali ordinationi pertinaciter repugnaret*, *Hæreticus censeretur*. *Quæ quidem auctoritas principaliter residet in Summo Pontifice*. *Dicitur enim* 24. *q.* 1. *Quoties fidei ratio ventilatur*, *arbitror*, *omnes Fratres nostros*, *& Coepiscopos*, *non nisi ad Petrum*, *id est*, *ad sui nominis*, *& honoris Auctorem referre debere*. *Contra cujus auctoritatem nec Hieronymus*, *nec*

nec Augustinus, nec aliquis Sacrorum Doctorum suam sententiam defendit. Unde dicit Hieronymus ad Damasum Papam &c. Et q. 10. de potent. art. 4. ad 13. ubi pro Latina Ecclesia adversus Græcorum querimonias ita decertat: *Sicut autem posterior Synodus potestatem habet interpretandi Symbolum à priori Synodo conditum, ac ponendi aliqua ad ejus explanationem, ut ex prædictis patet: ita etiam Romanus Pontifex hoc sua auctoritate potest, cujus auctoritate sola Synodus congregari potest, & à quo sententia Synodi confirmatur, & ad ipsum à Synodo appellatur. Quæ omnia patent ex gestis Chalcedonensis Synodi. Nec est necessarium, quòd ad ejus expositionem faciendam universale Concilium congregetur, cum quandoque id fieri prohibeant bellorum dissidia; sicut in sexta Synodo legitur, quòd Constantinus Augustus dicit, quòd propter imminentia bella universaliter Episcopos congregare non potuit. Sed tamen illi, qui convenerunt, quædam dubia in fide exorta, sequentes sententiam Agathonis Papæ, determinaverunt, scilicet quòd in Christo sint duæ voluntates, & duæ actiones. Et similiter Patres in Chalcedonensi Synodo congregati, secuti sunt sententiam Leonis Papæ, qui determinavit, Christum esse in duabus naturis post Incarnationem.*

36. Id æquè pespicuum facit D. *Thomas* 4. contra Gent. cap. 76. *Ad unitatem Ecclesiæ requiritur, quòd omnes fideles in fide conveniant. Circa verò ea, quæ fidei sunt, contingit quæstiones moveri; per diversitatem autem sententiarum divideretur Ecclesia, nisi in unitate per unius sententiam conservaretur. Exigitur ergo ad unitatem Ecclesiæ conservandam, quòd sit unus, qui toti Ecclesiæ præsit: manifestum est autem, quòd Christus Ecclesiæ in necessariis non deficit, quam dilexit, & pro ea sanguinem suum fudit, cum & de Synagoga dicitur per Dominum, quid ultra debui facere vineæ meæ, & non feci? Isa. 5. Non est igitur dubitandum, quin ex ordinatione Christi unus toti Ecclesiæ præsit.* Et infrà: *Hinc est, quòd Petro dixit ante Ascensionem: pasce oves meas, Joann. ultim. & ante Passionem: tu iterum conversus confirma Fratres tuos, Luc. 22. & ei soli promisit: tibi dabo claves Regni Cœlorum: ut ostenderetur potestas clavium per eum ad alios derivanda ad conservandam Ecclesiæ unitatem.* Super quem textum D. *Thomæ* dicit Ferrariensis: *Ex prædictis constat, vanam esse, & à fide Christiana alienam opinionem dicentium, Concilium, & Ecclesiam esse supra Papam, & ipsum Papam ab Ecclesia auctoritatem habere, tanquam ab ipsa institutum.*

37. Vindicat iterum auctoritatem Sedis Apostolicæ D. *Thomas*, mentemque suam aperit Opusc. contra errores Græcorum dicens: *Ostenditur etiam, quòd Petrus sit Christi Vicarius, & Romanus Pontifex Petri Successor, in eadem potestate ei à Christo collata. Dicit enim Canon Concilii Chalcedonensis. Si quis Episcopus prædicatur infamis, liberum habeat sententiam appellandi ad Beatissimum Episcopum antiquæ Romæ; quia habemus Petrum petram refugii, & ipsi soli libera potestate loco Dei sit jus discernendi Episcopi criminati infamiam se-*

secundùm claves à Domino sibi datas. Et infrà: *Et omnia ab eo definita, ab eo teneantur tanquam à Vicario Apostolici Throni. Item Cyrillus Jerosolimitanus Patriarcha dicit ex persona Christi loquens. Tu cum fine, & ego sine fine, cum omnibus, quos loco tui ponam, plenè, & perfectè Sacramento, & auctoritate cum eis ero sicut sum, & tecum. Et Cyrillus in lib. Thesaur. dicit, quòd Apostoli in Evangeliis, & Epistolis affirmaverunt in omni doctrina, Petrum esse loco Dei, & ejus Ecclesiam, eidem dantes locum in omni Capitulo, & Synagoga in omni electione, & affirmatione*. Et infrà: *Cui, scilicet Petro, omnes jure divino caput inclinant, & Primates Mundi tanquam ipsi Domino Jesu obediunt. Et Chrysostomus dicit ex persona Filii loquens: Pasce oves meas, id est, loco mei propositus esto Fratrum*. Et immediatè post declarans, ad Summum Pontificem pertinere determinare ea, quæ sunt fidei, sic docet: *Ostenditur etiam, quòd ad dictum Pontificem pertinent, quæ fidei sunt determinare. Dicit enim Cyrillus in lib. Thesauri: Ut membra maneamus in capite nostro Apostolico Throno Romanorum Pontificum, à quo nostrum est quærere, quid credere, & quid tenere debeamus. Item Maximus in Epistola Orientalibus directâ dicit: Omnes fines Orbis, qui Dominum sincerè receperunt, & ubique terrarum Catholici veram fidem confitentes, in Ecclesiam Romanorum tanquam in solem respiciunt: & ex ipsa lumen Catholicæ, & Apostolicæ fidei recipiunt. Nec immeritò: nam Petrus legitur primò perfectam fidem esse confessus, Domino revelante, cum dixit Matth. 16. Tu es Christus Filius Dei vivi. Unde & eidem Dominus dicit; Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua*. Et ulteriùs: *Patet etiam, quòd ipse Patriarchis Prælatus existat, ex hoc quod Cyrillus dicit, quòd ipsius S. Apostolici Throni Romanorum Pontificum solius est reprehendere, corrigere, statuere, solvere, disponere, & loco illius ligare, qui ipsum ædificavit. Et Chrysostomus super Act. Apostolor. dicit, quòd Petrus est vertex Sanctissimus Beati Apostolici Throni, pastor bonus. Item etiam hoc patet ex auctoritate Domini dicentis Luc. 22. Tu aliquando conversus confirmo Fratres tuos*. Hæc D. *Thomas*. Nusquam hic mentio appellationis ad futurum Concilium. Hæreticos nominat pertinaciter resistentes auctoritati Summi Pontificis. Ad hanc solam attinere statuit articulos omnes, eisque contrarios ut falsos, & à Catholica fide devios reprobare, & quòd ejus decretis semper accessit consensio universalis Ecclesiæ. Ad quid ergo id istam tanti Doctoris abolendam doctrinam, qui Discipulorum nomine falsò gloriantur, omnem lapidem movent? Hæc est contradictio pervicax, quæ imperat ipsis, ut non aliud credant, dum clarissimæ huic S. Doctoris renuunt acquiescere sententiæ.

38. Præclarè etiam D. *Bonaventura* lib. 1. dist. 11. art. 1. q. 1. Græcorum superbiam, & incredulitatem notans, & causam Latinorum de Processione Spiritûs Sancti propugnans, ait: *Quia cum reputarent sesciolos, & vocati non fuerint, noluerunt profiteri, quod non erat per eos inventum .... Suam sententiam defendere ausi sunt, & auctoritati Ecclesiæ Romanæ obviare: & ideo facti sunt Hæretici, quia negant fidei ve-*

veritatem: & Schismatici, quia recesserunt ab Ecclesiæ unitate: potest dici, sicut dicit Anselmus, quòd novum edidimus, quod quidem facere potuimus. Quia Romana Ecclesia plenitudinem potestatis à Petro Apostolorum Principe acceperat, in quam nulla Patrum sententia nec interdictum ponere, nec arctare potuit, nec ei præjudicare, nec ligare eam ad aliquid. Et rursus: *Similiter dicunt nos Schismaticos, quia à nobis incipit divisio: cum enim hoc vellemus asserere, noluimus eos vocare. Et ad hoc responderi potest pro Latinis, quòd eos vocare non fuit opportunum, quia Ecclesia sine eis hoc poterat &c. Et quia erat periculosum, quia quod pro certo habendum erat, periculum erat ducere in dubium.*

39. His concinit *Alensis* q. 43. memb. 4. *Quoniam igitur & necessitas cogebat, & ratio nulla prohibebat, & vera fides hoc admittebat, fiducialiter asseruit Latinus, quod confitendum, & credendum esse cognoscebat. Quod autem quæritur, quare hoc Græcorum Ecclesiæ consensu factum non est? Respondemus, quia nimis erat Latinis difficile Græcorum Episcopos ad consulendum de hac re colligere, nec erat necesse, unde non dubitabant in quæstionem adducere. Quæ enim Ecclesia est, quæ per amplitudinem unius Regni dilatatur, cui non liceat aliquid secundùm rectam fidem constituere, quod in Conventu populi utiliter legatur, aut cantetur? Quantò magis licet Romanis hoc constanter proferre, in quo gentes, & omnia Regna, quæ Latinis utuntur litteris, pariter concordant.*

40. *Angelici Magistri* doctrinam tenent omnes ejus Discipuli. S. *Antoninus* 3. p. tit. 23. cap. 3. affirmat, quòd qui privilegia Romanæ Sedi à *Christo* tradita aufert, hæreticus est. Et ibi §. 1. inter hujusmodi privilegia supremam numerat potestatem, quam habet respectu Concilii universalis. Quod probat tota dist. 17. ex caus. 2. q. 6. cap. *Ideo huic Sanctæ Sedi*. *Franciscus à Victoria* relect. 4. de potest. Pap. & Concil. num. 5. dicens, *sententiam Gersonis Cancellarii Parisiensis de auctoritate Papæ parum differre à Schismate*. Eminentissimus *Cajetanus* Opusc. de Auctor. Pap. cap. 6. §. *De prima ergo*: *Etsi*, inquit, *de Ecclesia universali sic sumpta* (nempè sine capite, id est sine Papa omninò) *intelligatur, quòd habet immediatè potestatem à Christo; & quòd ipsa repræsentatur per universale Concilium, erratur errore intolerabili*. Videndi *Turrecremata* Summa de Ecclesia cap. 47. & sequentibus. M. *Bañez* 2. 2. q. 1. art. 10. cum aliis Recentioribus. Adstipulantur P. *Suarez* de fid. lib. 4. cap. 34. *Bellarminus* lib. 2. de Conciliis cap. 17. Eminentissimus Cardinalis *Sfrondatus* in suo Regali Sacerdotio lib. 2. §. 12. sub num. 3. *Scortia* ad Constitutiones Pontificias Epith. 38. Theore. 106. & Epith. 166. Theorem. 411. Hæc est tot eruditissimorum virorum mens, qui nihil aliud laborarunt magis, quàm ut Ecclesiæ vigentem suo ævo de Sedis Apostolicæ auctoritate doctrinam nobis suo invicto munitam testimonio consignarent.

41. Sed rem accuratiùs ponderemus. Non enim aliter cogitari potuit hæc auctoritas omnibus retro sæculis. Nam si appellationi datur

locus: ergo Summus Pontifex non est *Christi* in terris Vicarius, cùm à judice per *Christum* constituto ejus vices immediatè gerenti, nefas sit dicere, quòd detur appellabilis sententia. Ergo non esset caput universale Ecclesiæ, omnium fidelium Pastor, & Magister; cùm ejus judicium subjiceretur reformationi alterius judicis. Ergo duplex daretur Ecclesia, quæ appellat, & à qua appellatur. Quis in hoc schismaticam, atque hæreticam petulantiam non agnoscat? Dum altare contra altare erigentes Apostolicæ Sedis destruunt auctoritatem: quod schismaticum pronunciavit Pontifex *Pelagius* cap. *Schisma* 24. q. 1. dicens: *Adversus auctoritatem illarum Ecclesiarum, quæ ab Apostolica Sede Epistolas accipere meruerunt temerè credendo, immanissimum Schismatis crimen à se propulsare non poterunt. Ad summam, aut illos Ecclesiam esse creditis, & cum duæ Ecclesiæ esse non possint, nos (quod absit) Schismaticos judicabitis: aut si veram in Apostolicis Sedibus esse constat Ecclesiam, & illos ab unitate divisos cognoscite, & communionis quæstionem esse sublatam, quam veram nisi in unitate constat esse non posse*: quod & pluribus textibus probat *Jacobatius* lib. 10. quia nempè conatur auferre privilegium capitis, & principalitatis, quod est in Papa: ut in cap. *Rogamus* 24. q. 1. & in cap. *Non docet* 12. dist. & cap. *Præceptis* ea dist. & aliis similibus. Item quia conatur auferre privilegium plenitudinis potestatis, quæ est in solo Romano Pontifice, ut in cap. *Decreto*. Et cap. *Qui se scit* 2. q. 6. & in cap. *Ad honorem* de auctorit. & usu Pallii & cap. *Proposuit* de concess. Præb. Ulteriùs, quia conatur auferre privilegium superioritatis Papæ ad Concilium, quia Papa dat robur Conciliis, ut in cap. *Significasti* de elect. Tandem conatur auferre privilegium, quòd à nullo judicatur nisi à Deo, ut in cap. *Nemo* & cap. *Aliorum* & cap. *Facta* q. 5. & cap. *Si Papa* 40. dist. ergo redarguenda est ut Schismatica hujusmodi appellatio: quarè *Ennodius Ticinensis* Episcopus grassationes *Euthychianorum* in Oriente lamentatus diù, sic tandem ait: *Proindè Fratres, manentem in supernis Petrum, & adhærentem B. Petro tenete sententiam; quia nos mundæ Ecclesiæ, & non habentis maculam optamus unitatem.*

42. Secundò: cùm persæpè non debeat, nec possit generale Concilium congregari, hâc admissâ appellatione, quæ non accenderetur flamma discordiæ? Qualis non impacata audiretur dissensio? Errores, nemine obsistente, crescerent; fidelium membra confunderetur ad invicem; omnes insitum sibi crederent spiritum veritatis; & quidquid propriarum opinionum suggereret contumacia, hoc statim contenderent esse Spiritûs Sancti oraculum, quod omnes subditi audire tenerentur. Esset ergo maxima inter Fideles contentio; destruerentur, & non esset constans Spiritus veritatis; non esset in pacis vinculo unitas, nec perpetua, ac inconcussa charitas. Hæreses omnes impunè grassarentur, & non haberet Ecclesia extra Concilium potestatem Hæreticos coercendi. Redderetur nobis statim incerta plurimarum Hæresum facta condemnatio, cùm plures non sint per Concilium generale damnatæ, sed solùm per Romanæ Ecclesiæ judicium, & decretum: quinimmo ipsa

etiam

etiam decreta generalium Conciliorum, quorum verba multoties aut malitiâ, aut ignorantiâ hominum hùc illùc distrahuntur, nullius auctoritate juxta legitimum sensum firmari valerent. Sic in derisum inimicorum verteretur Ecclesia. Quod fermè totum disertissimè ponderat *Pii* citata Constitutio sequentibus verbis: *Inolevit abusus, ut à Romano Pontifice Jesu Christi Vicario, cui dictum est in persona B. Petri, Pasce oves meas &c. Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in Cœlis, &c. ad futurum Concilium provocare præsumant, quod quantum sacris Canonibus adversetur, quantumque Reipublicæ Christianæ noxium sit, quisquis non ignarus jurium intelligere potest. Namque (ut alia prætereamus, quæ huic corruptelæ manifestissimè refragantur) quis non illud ridiculum judicaverit, quòd ad id appellatur, quod nusquam est, nec scitur, quando futurum sit? Pauperes à Potentioribus multipliciter opprimuntur, remanent impunita scelera, nutritur adversus primam Sedem rebellio, libertas delinquendi conceditur, & omnis Ecclesiastica disciplina, & Hierarchicus Ordo confunditur.* Quæ ergo est magis certa Schismatica pravitas; dum Fideles in sensu suo abundantes, eam detestantur doctrinæ veritatem, quam Apostolicâ Sede roboratam agnoscit ferè tota universalis Ecclesia? Ad quid appellatio? Cujus appellationis temeritatem satis redarguit S. *Leo* loquens de Sectatoribus *Eutychetis* dicens: *Quæ patefacta sunt quærere, quæ perfecta sunt retractare, & quæ sunt definita convellere; quid aliud est, quàm de adeptis gratiam non referre, & ad interdictæ arboris cibum mortiferos appetitus mortiferæ cupiditatis extendere? ... Detestandum ergo nobis est, perseveranterque vitandum, quòd fraus hæretica nititur obtinere; nec in aliquam disceptationem piè, & plenè definita revocanda sunt, ne ad arbitrium damnatorum ipsi de his videamur ambigere, quæ manifestum est per omnia Propheticis, & Evangelicis, & Apostolicis auctoritatibus consonare.*

43. Tertiò: si inter Patres, convocato Concilio, exoritur controversia, ut lis, & quæstio finiatur, ad alicujus auctoritatem provocandum erit; cùm & Judex in Ecclesia debeat esse, & profligandi erroris, & fidei sanciendæ una debeat esse ratio, una potestas, una veritas, una & regula fidei. Quis ergo erit Judex ille ad exquirendam perfectissimam, & accuratissimam veritatis controversiæ fidem? Non Summus Pontifex ex Cathedra docens; cùm ab ipso fiat appellatio, & consequenter incertum foret ejus judicium. Non Concilium generale; cùm Patres supponantur inter se dissentientes, & discordantes: ergo in ancipiti, & incerto penderet fides Ecclesiæ; non esset vera, certa, infallibilis, & omnibus nota fidei regula. An non est hoc apertissima, ac prævaricatoria Sedis Apostolicæ irreverentia? An non est negare, quòd S. Petrus perpetuò in firmamento Ecclesiæ luce veritatis irradiet? Hoc sanè statuere est, quòd Ecclesia Hæresim fovet; quòd ipsa, hâc insurgente discordiâ, firma, & immobilis non persistat: ergo evidens est, quòd semetipsos à Sede Apostolica segregantes spiritum fidei non habent; quòd ipsi in unitate hujus spiritûs, quo sunt omnes Catho-

lici inconvulsâ societate, & communione connexi, minimè sunt; quia in partem solùm esse volunt; nam *quomodo potest ipse cum aliquo convenire, qui cum corpore ipsius Ecclesiæ, & cum universa fraternitate non convenit? Quomodo autem possunt duo, vel tres in nomine Christi colligi, quos constat à Christo, & ejus Evangelio separari?* Ut dicitur cap. *Alienus* caus. 24. q. 1.

44. Quartò: demus ipsis (quod nusquam concedam, & Deus avertat) quòd causa fidei sit judicanda ultimò ab universali Ecclesia,& quòd detur appellatio ad Concilium generale: hoc sanè poterit esse, si nova sit exorta Hæresis, neque hactenus ab Ecclesia damnata; at ubi Hæresis nova non est, ubi Constitutio Sedis Apostolicæ errorem damnans est, ut justissima, à tota Ecclesia acceptata, transiitque in rem judicatam, quodnam est hujus appellationis fundamentum? Sed errores Constitutione *Unigenitus* damnati, ab eodem *Jansenii* fonte, ac radice derivantur, ut modò videbimus; & Constitutio *Innocentii X.* fuit jussu Regis Christianissimi in Gallia publicata, & eo, quo par erat, reverentiæ, & obedientiæ sensu admissa, non solùm ab aliis Galliæ Universitatibus, sed & ab ipsa Facultate *Parisiensi*, quæ æquissimum, & ad omnes juris regulas accuratissimè exactum Sedis Apostolicæ de quinque *Jansenii* propositionibus judicium declaravit; decreta expulsionis à suo ordine adversùs rebelles, ac contumaces ferens: sicuti & in Belgio, imposita etiam fuit lex iis omnibus, qui ad aliquod seu Civile, seu Ecclesiasticum munus promoveri cuperent, ut propriâ syngraphâ, ac juramento testarentur *se obsequentes esse S. R. Ecclesiæ, & S. D. N. Innocentio X. Pontifici Romano, & acceptare debitâ obedientiâ Constitutionem Urbani, in qua damnatur, & probibetur liber Jansenii.* Ad quid ergo sententiam damnationis latam lacessere, aut hujuscemodi appellatione eludere? Rogo enim: vel fideliter amplexi sunt Constitutionem *Innocentii X.* contra *Jansenii* Hæresim, hancque sincerè, & studiosè detestantur, vel non? Absit hoc secundum; nam apertè essent Hæretici, & ab avita Majorum suorum fide, & doctrina discederent: ergo pro suo in tuenda religione studio primum concedi debet. Quod si ita est, quænam modò urget repugnantia, ut eâ Majorum suorum fide imbuti Constitutioni *Unigenitus* debitum mentis non præstent obsequium? Quanto meliori jure præsentem Constitutionem observantiâ debitâ colere deberent, si error idem proscribitur, & modò est à Constitutione Apostolica prostratus, quem illi ipsi ejuravêre, & modò omnes ejurare tenentur.

45. Quintò: quæ non ex hujusmodi appellatione insurgunt absurda? Nam si appellationi locus est, qui à Summo Pontifice damnati sunt, ut Hæretici, absolvi possent à generali Concilio, cujus judicium reformare posset: ergo definiente Pontifice, malè possent fideles eligere credibilia, ut de Hæreticis notat *D. Thomas* 2. 2. q. 11. art. 1. Secundò sequitur, quòd falsum posset subesse fidei, quod nefas est dicere, ut probat *D. Thomas* 1. p. q. 1. art. 8. & q. 13. art. 12. & 2. 2. q. 1. art. 3. & q. 4. art. 5. & q. 10. art. 2. ad 3. & 3. p. q. 46. art. 2. ad 4. cùm res à Sum-

à Summo Pontifice definita posset, ut falsa, à Concilio generali reformari. Tertiò: permissus esset error usque ad definitionem Concilii; & de rebus fidei non esset æqualis certitudo, cùm certiorem velint ipsi definitionem esse Concilii definitione Summi Pontificis, cujus oppositum apertè docet *D. Thomas* in 3. d. 29. art. 2. ad 1. Et tandem fides credentium non esset æterna, & immutabilis, variareturque substantia, & fundamentum totius spiritualis ædificii. Quid ergo magis Schismaticum, injuriosum Ecclesiæ, propudiosum auctoritati Sedis Apostolicæ dici, aut excogitari potest? Cùm hoc sit confiteri, quòd Ecclesia credens auctoritati infallibili Summi Pontificis, possit aliquando demergi in nefandum hæresis barathrum; illa nempe quæ à portis inferi nusquam pro Dei permissione vincitur; & quòd in Synodo generali tetris erroris umbris obscuratus, & obtenebratus videri possit Sol Ecclesiæ, Præsidens in Concilio, ut luminare majus, declarante Concilio, Summum Pontificem errasse in definiendo.

46. Tandem injustitiæ, & temeritatis maximæ, admissâ hâc appellatione, redargui potest & Summus Pontifex; nam si talia sunt fidei judicia, quæ postea revocari possunt, revocato hoc judicio verificaretur, quòd Summus Sacerdos mundum leprosum fecerit, alligans eum, qui insons erat: quod ut injustum maximè reprobat cap. *Quomodo* caus. 11. q. 4. Quid etiam injustius? Quàm ut hæreticum denunciare, qui aliquando ab Ecclesia posset absolvi: cùm judicari non debeant incerta, & dubia, ut constat ex cap. *Nomen* caus. 2. q. 1 *Nomen Presbyteri prætere a non ausus sum de numero collegarum ejus vel supprimere, vel delere, ne Divinæ pietatis potestati, sub cujus examine causa adhuc pendet, facere viderer injuriam, si illius judicium meo vellem judicio prævenire: quod nec in negotiis sæcularibus Judices faciunt, quando ad majorem potestatem dubitatio refertur, ut pendente relatione aliquid audeant commutare*. Quæ sanè temeritas judicandi non ei, qui judicatur, sed in maximum Sedis Apostolicæ dedecus verteretur; cùm temeritas judicandi non ei, qui judicatur, sed Judici noceat, ut dicitur cap. *Temerarium* caus. 11. q. 3. *Temerarium judicium plerumque nihil nocet ei, de quo temerè judicatur, ei autem, qui temerè judicat, ipsa temeritas necesse est, ut noceat*, & cap. *Quid obest homini*. Videant ergo ipsi, an hujus temeritatis, & injustitiæ redargui possit à Catholicis Sedes Apostolica, dum major ipsis amor nominis, & honoris hujus Sanctæ Sedis, & zelus Religionis incumbit? Videant, an probabilis possit dici opinio illa, quæ sic audet temerare Sedem Apostolicam, Divinis institutis obniti, Majorum suorum consuetudinem, observatamque praxim adulterare? Videant, an probabilis sit illa opinio, in cujus positione nulla Sedis Apostolicæ reverentia, nulla pietas, nulla Patrum, nulla Majorum suorum veneratio avitarum traditionum, & Sacrorum Canonum summus despectus; cujus sequaces sunt fulmine excommunicationis perculsi; & ejusdem opinionis auctores à Sedis Apostolicæ communione suspensi? Non illi auctoritatem Sanctæ Sedis diligunt, sed se ipsos; non veritatem, sed perceptas opiniones suas.

ſuas. Sunt, & volunt eſſe ſuæ tenaciores voluntatis, quàm veritatis. Undè Sedes Apoſtolica appellantes execrata, & deteſtata eſt. Magnus Papa *Leo* Euthychianos Alexandrinæ Eccleſiæ Legatos, nec ad aciem uſque ſalutationis admiſit. *S. Stephanus* Papa, & Martyr Legatos Epiſcopos *S. Cypriani* circa Baptiſmum errantis nec ad ſermonem colloquii ſaltem communis admiſit, & omne illis apud Fideles interdixit hoſpitium. *Agapetus Antimi* Conſtantinopolitani Patriarchæ præſentiam ſprevit, eumque ad ſalutandum ſuſcipere noluit. De Græcorum Epiſcopis ſibi circa tria famoſa Capitula obedire detrectantibus, ad omnem Eccleſiam ſcripſit *Vigilius* Pontifex: *Eos ulterius non permiſimus eſſe noſtræ communionis participes, nec adſpectus eorum oculi noſtri receperunt*. *Pyrrhus* Eutychianus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Antiſtes convictus à S. Abbate *Maximo*, & confuſus humiliter ſupplicavit: *Hoc unum, & ſolum rogo, primùm quidem, ut merear Apoſtolica delubra, magis autem ipſos Apoſtolorum Principes adorare. Deinde verò, ut liceat Sanctiſſimum Papam in faciem videre, eique libellum eorum, quæ abſurdè geſta ſunt, tradere*. Cui *S. Maximus*, ac *Gregorius Patritius* reſponderunt: *Quando tua propoſitio bona eſt, atque utilis, ſic fiat*. Tunc *Pyrrhus* ex Africa Romam venit, & *S. Maximus* pergit: *In hanc celeberrimam Urbem Romam cum Pyrrhus veniſſet nobiſcum, promiſſum implevit, damnavitque impiæ Ecthesios dogmata, ac ſe per rectam profeſſionem cum Sancta Eccleſia conjunxit*. Sic inobedientes ſuis decretis Sedes Apoſtolica indignè tulit, ut refert *Lupus* de *Romanis appellat.* cap. 7. Et meritò ſanè; nam dicant, amabo, qui à Sede Apoſtolica ad Concilium generale provocant, qualem ipſi in rebus fidei Summi Pontificis poteſtatem agnoſcunt? Si namque ad res fidei, & morum non ſufficit ejus auctoritas, ſed neceſſaria eſt Synodus Oecumenica: ergo ſolùm Papæ competeret plena auctoritas denunciandi ante damnatum per aliquam generalem Synodum; quòd nempè ſit executor ſententiæ latæ adversùs auctores hæreſeos, & ejus complices; ſed hæc auctoritas communis eſt omnibus Epiſcopis: ergo non aliam agnoſcunt auctoritatem, quàm illam, quæ Epiſcopis convenit. Quod falſiſſimum eſt, & derogans Sole clariori Sedis Apoſtolicæ dignitati; cui non circumſcriptam, diminutam, ſed pleniſſimam definiendi poteſtatem dedit *Chriſtus*; & quæ nec falſo, nec pravo dogmate quemquam fefellit, nec ab aliqua hæreſi, à Summo Pontifice falli poteſt; cùm non ipſum permitteret Spiritus Sanctus in talem erroris foveam collabi.

47. Siſte hìc paulisper, ſtudioſè Lector, & obſerva, quid dicerent Summi illi Pontifices, aut quæ non eſſet eorumdem admiratio, videntium tot clariſſimis Sacrarum Litterarum documentis, ac liquido, contextatoque eorum ſenſui, Patrumque Orthodoxorum conſenſui refragari hiſce diebus plures, negantes nedum, Sedem Apoſtolicam in iis, quæ ſpectant ad Fidem, & Religionem, eſſe infallibilem; verùm & ejuſdem definitioni refragantes, accedente etiam conſenſu majoris partis Prælatorum Eccleſiæ: contra id, quod ubique, quod ſemper ut verum,

rum, ac Catholicum tenuit Ecclesia? Quid dicerent PP. *Ephesini Concilii*, audientes errorem miserabilem eorum, qui asserunt majorem Præsulum partem Capiti Supremo Ecclesiæ adhærentium derelinquendam esse: illi, qui act. 5. dicebant: *Perabsurdum est ducentorum, & decem SS. Episcoporum Synodo, quibus & universa Occidentalium SS. Episcoporum multitudo, & per ipsos reliquus totus terrarum Orbis consentit, triginta tantùm numero sese opponere?* Quid & PP. *Concilii Chalcedonensis*, qui ubi lecta *S. Leonis* de Fide Incarnationis epistola, cui Episcopi *Ægypti* nolebant subscribere, sic alloquuti sunt, act. 1. pag. 10. Conc. *Binnii* col. 2. *Universalis hæc Synodus Ægyptica regione major est, & fide dignior. Et non est justum decem hæreticos audiri, & prætermitti mille ducentos Episcopos.* Quid *D. Athanasius*, qui Apol. 2. agens partes majoris numeri Episcoporum Fidei *Nicænæ*, & *S. Silvestro* adhærentium: *In magno*, inquit, *Sardico Concilio ad edictum religiosissimorum Principum Constantii, & Constantis, in quo judicio ita ceciderunt Adversarii, ut habiti pro calumniatoribus depositionem, exauctorationemque Ordinis sui retulerint: nostram verò innocentiam plures quàm trecenti Episcopi suis calculis comprobarent, qui ex multis Provinciis...... Eo se ad Concilium contulerant, adeo ut Ursatius, & Valens, cùm antea se pro calumniatoribus gessissent, pœnitere se sui facti protestarentur.* Quo eodem argumento urget *S. Basilius Arianos* epist. 75. dicens: *Fuerat justiùs res nostras æstimare, non ex uno, aut altero eorum, qui ad veritatem haud recto pede ingrediuntur, sed ex multitudine totius Orbis Episcoporum, qui gratia Christi conjuncti sunt nobis, requirantur vero Pisidæ, Lycaones &c.*

48. An non despicerent SS. Doctores *Hieronymus*, & *Augustinus* horrendum paradoxum eorum, qui fœdissimæ hallucinationis imperitiâ detenti, in minori numero à capite Ecclesiæ diviso, posse esse Ecclesiam Dei asserunt; cùm *Hieronymus* Dialog. contra *Luciferianos* tom. 1. pag. 298. ostendat illis Hæreticis veram, propter membrorum suorum paucitatem, non habere Ecclesiam: *Alloquutio Patris adimpleta est; Postula à me, & dabo tibi gentes in hæreditatem tuam.... Et ubi isti sunt nimium Religiosi, imò nimium prophani, qui plures Synagogas asserunt esse, quàm Ecclesias.... Si Ecclesiam non habet Christus, aut si in Sardinia tantùm habet, nimium pauper factus est.* Eodem universitatis argumento *S. Augustinus* arguit *Donatistas*, qui Ecclesiam apud se solùm existere dicebant. Sic tract. 3. in epist. Joann. illis respondet: *Tenemus hæreditatem Christi: illi eam non tenent, non communicant Orbi terrarum, non communicant universitati reddente sanguine Christi.* An non etiam *S. Augustinus* rideret hos Cathedræ Romanæ contemptores sibi placentes, ac tumentes, qui de paucitate gloriantur, sicut lib. 5. contra *Julianum* num. 1. irridet Pelagianos, qui de paucitate sua sibi placebant, his verbis: *Hæc & veterum, & novorum omnium vox est Hæreticorum, ipsâ consuetudine jam sordita, atque protrita, & tamen necessitate compellitur talibus pannis indui tam magna etiam vestra superbia.* Pauci erant illi, quia in multitudine

ne Catholica humiles esse nolentes, alii facti sunt quàm multi, ex quibus constat Catholica *Christi* Ecclesia: ut dicit idem S. Doctor enarrat in Psalm. 106. *Manifestum est, fratres omnes, qui se dividunt ab unitate, pauci sunt. Multi enim: sed in unitate, dum non separantur ab unitate. Cum enim cœperit ad eos non pertinere multitudo unitatis in hæresi, & in Schismate pauci sunt. Et pauci facti sunt, & vexati sunt à tribulatione malorum, & dolore, effusus est contemptus super Principes. Reprobati enim sunt ab Ecclesia Dei; & magis, quia Principes esse voluerunt, ideo contempti sunt, & facti sunt sal infatuatum projectum foras, ideo conculcatur ab hominibus.* An ergo subsistet Ecclesia apud paucos appellantes, rebelles Constitutioni Apostolicæ, qui multum de se præsumentes, pauci facti sunt, & hinc meritò reprobati, & rejecti ab Ecclesia Dei, & facti sunt sal infatuatum, qui foras projectus conculcatur? Ergo etiam Ariani, Donatistæ, Pelagiani, cæterique jactantes veram in suis cœtibus Ecclesiam permansisse, minimè falsitatis justè possunt redargui à SS. Doctoribus; cùm & illi suos haberent Episcopos; & in majori numero, quàm Quesnellistæ habent in Gallia; Donatistæ enim in Africa 200. ad minus Episcopos numerabant; quod quàm erroneum sit, quis non videat?

49. Nec quis reponat, posse in quæstione obscura veritatem ab uno dumtaxat, vel paucis teneri, & cognosci, ut dixit *Augustinus* lib. 3. de Baptismo cap. 2. Sic *Stephanus I.* restitit rebaptizantibus, ut ait *S. Augustinus* lib. de unico Baptismo cap. 12. Quibus prævaluit, illique potiùs quàm Conciliorum particularium multitudini adhærendum erat. Sed futilis est hujusmodi argumentatio; id quippe licèt in rebus aliis verissimum sit, nè, v. g. inter fallaces tenebras cæca, & errabunda multitudinis errantium vestigia sequatur, juxta illud Exod. 13. *Non eris cum pluribus in malitia, & non accipies per eos peccatum*: minimè tamen in rebus fidei, quæ cùm supernaturales sint, non secundùm multitudinem, sed secundùm Scripturas, & traditionem dijudicandæ sunt, Cùm ergo *Stephanus* pro se haberet traditionem Apostolicam, quid mirum, quòd potiùs illi, quàm Conciliorum particularium multitudini fides adhiberetur? Absit ergo à fidelium mentibus hoc horrendum, & in praxi vitandum paradoxum, Ecclesiam constare quandoque paucorum Episcoporum numero à suo legitimo Capite, sive Summo Pontifice dissidentium. Absit, quòd quis paucorum subdolis assertionibus consentiat, adversùs animatam regulam fidei: & quòd illi pauci ad conturbandam Catholicæ veritatis lucem, puro semper splendore radiantem, aliquid veriùs credant inveniri posse, quàm quod cum Summo Pontifice universalis tenet Ecclesia.

50. Vana ergo, Schismatica, & erronea est hujusmodi à decretis receptis Sedis Apostolicæ ad Concilium Generale provocatio. Non spectent, quod hanc approbet S. Doctor *Augustinus*, qui, ut suprà diximus, serm. 2. de verb. Apost. dixit: *Inde etiam* (scilicet à Sede Apostolica) *rescripta venerunt, causa finita est: utinam aliquando finiatur error*. Quæstionem inter Catholicos, & Pelagianos finitam dicit Sanctus

ctus Doctor per *Innocentii I.* sententiam, prius quàm fuisset acceptata à tota Ecclesia; quandoquidem eadem sententia, non nisi per *Zosimum* ejus successorem fuit ad omnes Ecclesiæ Episcopos transmissa, uti *Natalis Alexander*, aliique Historiæ Ecclesiasticæ Scriptores testantur. Finita ergo fuit causa, alias non addidisset, *Utinam finiatur error!* nec eorum appellationem explosisset, sicut lib. 4. contra duas epistolas Pelagianorum cap. 12. num. 23. vanitatem illorum reprehendit, qui Synodi Congregationem ad hæreses damnandas necessariam dicebant: *Verùm istorum superbia, quæ tantùm se extollit adversùs Deum .... hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis, & Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippe Catholicum, quoniam Domino eis resistente pervertere nequeunt, saltem commovere conantur.* Quod & dixerat S. Doctor contra *Julianum* lib. 1. num. 13. *An ideo contemnendos putas, quia Occidentalis Ecclesiæ sunt omnes, nec ullus est in eis commemoratus à nobis Orientis Episcopus? Quid ergo faciemus, cùm illi Græci sint, nos autem Latini? Puto tibi, eam partem Orbis sufficere debere, in qua primùm Apostolorum suorum voluit Dominus glorioso martyrio coronare. Cui Ecclesiæ præsidentem Beatum Innocentium, si audire voluisses, jam tunc periculosam juventutem tuam Pelagianis laqueis exuisses. Quid enim potuit ille vir Sanctus Africanis respondere Conciliis, nisi quod antiquitus Apostolica Sedes, & Romana cum cæteris tenet Ecclesia? Et tamen ejus Successorem* (Zosimum) *crimine prævaricationis accusas, quia doctrinæ Apostolicæ, & sui Decessoris sententiæ noluit refragari.* Non enim cum persona Summi Pontificis, sed cum universa Dei Ecclesia causa est; ubi quis contra Apostolicam sententiam venire nititur.

51. Non spectent Concilium Generale, à quo Sedis Apostolicæ sententia reformari valeat, cùm irrefragabile, & reformationis incapax sit ejus dogmaticum judicium, ut scripsit *Zosimus* ad *Africanos* Episcopos epist. in causa *Cælestii* dicens: *Quamvis Patrum traditio Apostolicæ Sedi auctoritatem tantam tribuerit, ut de ejus judicio disceptare nullus auderet, idque per Canones semper, regulasque servaverit, & currens adhuc suis legibus Ecclesiastica disciplina Petri nomini, à quo ipsa quoque descendit, reverentiam, quam debet, exolvat: tantam enim huic Apostolo canonica antiquitas per sententias omnium voluit esse potentiam, ex ipsa quoque Christi Dei nostri promissione, ut & ligata solveret, & soluta vinciret ..... Cùm ergo tantæ auctoritatis Petrus Caput sit, & sequentia omnium majorum studia firmaverit .... cujus locum nos regere, & potestatem nominis obtinere non latet vos, sed nostis fratres charissimi, & quemadmodùm Sacerdotes scire debetis: tamen cùm tantum nobis esset auctoritatis, ut nullus de nostra possit retractare sententia.* Cui concinit *S. Leo* potestatis sibi à Deo traditæ optimè conscius loquens adversùs eos, à quibus interruptâ debitâ Sedis Apostolicæ reverentiâ, scissis in partes studiis, materia impacatæ dissensionis in Ecclesia inducta est, & quod requirebant novum Sedis Apostolicæ judicium. Sic Epist. 62. *Nimis autem iniquum est, ut per pau-*

corum insipientiam ad conjecturas opinionum . . . . . revocemur; utrum perversè Dioscorus judicârit, quin sanctæ memoriæ Flaviani condemnatione perculit, & simpliciores quosque, ut in eamdem ruinam provolverentur, impegit, quorum multis jam, ut cognovimus, ad satisfactionis remedia conversis, & veniam de inconstanti trepidatione poscentibus, non cujusmodi sit fides tenenda, tractandum est, sed quorum precibus, & qualiter annuendum. Quod iterum inculcat Summus Pontifex Epist. 69. *Neque enim illuc ullis contentionum difficultatibus credimus laborandum; cùm & ipse judicare dignatus sis, quid in suscipienda Catholica Fide, omnes Orientales subscripserint Sacerdotes.* Idem *Marciano* Imperatori significat Epist. 73. *Per ipsum Dominum nostrum Jesum Christum obtestor, & obsecro clementiam vestram, ut in præsenti Synodo fidem, quam Beati Patres nostri, ab Apostolis sibi traditam prædicarunt, non patiamini quasi dubiam retractari, & quæ olim majorum sunt auctoritate damnata, redivivis non permittatis conatibus excitari.* Id etiam declarat, Epist. 93. aliàs 63. ad *Theodoretum* cap. 1. *Quæ Dominus nostro prius ministerio definierat, universæ fraternitatis irretractabili firmavit assensu.* Et Epist. ad *Leonem Augustum* 115. aliàs 75. *Nulla permittatis retractatione pulsari; quia in illo Concilio per Spiritum Sanctum congregato, tam plenis, atque perfectis definitionibus cuncta firmata sunt, ut nihil ei regulæ, quæ ex divina inspiratione prolata est, addi potest, & minui.* Et sicut irrefragabile est, quod est universali consensu constitutum, ita in æternum manet Sedis Apostolicæ solemne dogmaticum judicium. Quid ergo ex Concilio Generali expectare possunt illi, cùm tot rescriptis Apostolicis satis sit responsum, ac dilucidè quæ sequi debeant, expositum, si velint magis recta discere, quàm prava docere?

52. Sed quid in his probandis immoror, quæ illi dolosæ artis ingenio, majorique versutiâ, ac fraudulentiâ, quàm imperitiâ asserunt? An non ipse *Quesnellius* in sua ad *D. Vittè* epistola profitetur, Bullam, *Vineam Domini Sabaoth*, esse regulam Fidei, eo quòd accesserit ei consensus, saltem tacitus, Ecclesiæ? An non de illa idem confessus est *D. Daguesseau* Galliæ Cancellarius in sua ad Senatum Parisiensem Oratione, dum erat Procurator Regius, loquens de Constitutionibus *Innocentii X.* & *Alexandri VII.* contra *Jansenium*, *Innocentii XI.* contra spuriam *Molinos* doctrinam? An non Emus Card. de *Noailles* laudatam Bullam, *Vineam Domini*, *Clementis XI.* assensu expresso, vel tacito munitam, esse regulam infallibilem Fidei dixit? Ergo hæc, & alia adversùs Sedem Apostolicam magis seditiosè, quàm indoctè clamant illi. Non eos rectum diversa sentiendi judicium, sed contra infallibilitatem Summi Pontificis temerè credentes pessimè divisit opinio; relictâque communis, & propriæ scientiæ luce, novæ disputationis tenebras introferre audent contra Constitutionem *Unigenitus*, ut vafrâ calliditate novis ambagibus ejus veram involvant fidem: & ut unumquemque libeat plus sibi credere, suoque in rebus fidei ad regulam uti judicio. Quarè *Erasmus*, in quadam ad *Melanctonem* Epistola, de diffici-

scipulis *Lutheri* egregiè observat: *Omnes unum occinunt Evangelium, sed cujus ipsi volunt esse interpretes.* Misera ergo, & maximè deploranda esset Ecclesiæ conditio: misera in tribus primis sæculis, in quibus nusquam congregata fuit Synodus generalis à temporibus Apostolorum; nulla namque erat congregandi Synodum generalem facultas, ob immanem Gentilium Imperatorum persecutionem. Misera etiam esset Ecclesia nostris temporibus, ubi ita difficilis evadit Congregatio Concilii generalis ob tot gravia impedimenta, quæ occurrunt. Verùm supervacaneum duco de iis, quæ tam apertâ turpidine laborant, tantâque facilitate redargui possunt, omnino curare. Sit ergo certum, quòd tam ad totum Concilium generale integrum, & perfectum, utpotè constans ex capite, & membris, quàm ad Summum Pontificem, immutabili Divino privilegio spectat de controversiis fidei irreformabili judicio judicare; ita quòd Summi Pontificis in definiendo auctoritas, nec à Concilio generali dependet, nec à consultatione, aut Concilio cujuscumque alterius, nec ab acceptatione fidelium. Est independens à Concilio; nam si fides Pontificis penderet à consensu Concilii, & non è contra Concilii fides à fide Petri; ipse non confirmaret Fratres suos, sed confirmaretur ab eis. Non dependet à consultatione, seu consilio cujuscumque alteriùs; aliàs esset ejus auctoritas imperfecta; cùm non accedente consensu, maneret suspensa, expectans conditionis eventum. Non tandem ab acceptatione Fidelium pendet; nam eo ipso, quòd à Summo Pontifice res, ut fide credenda, proponitur, quilibet fidelis obligatur ex fide assentiri; cùm constet eo ipso, esse rem à Deo revelatam, & consequenter fide Divinâ credendam; unde Deo specialiter protegente, vel Summus Pontifex non definiet, aut si definiat, verum pronunciabit, æstimarique debet prudentissima ejus definitio; quia tunc procederet ex aliqua prudentissima ratione, aut Deo specialiter movente; semperque ejus postulato mediâ oratione auxilio; etenim exaudita fuit efficax *Christi* Domini oratio, ut non deficeret fides ejus. Quarè suprema Hispaniæ Inquisitio, cujus inexpugnabilis custodia ad Regni securitatem à Deo, & Sede Apostolica est concessa, contra errores decertans, decreto edito anno 1683. sequentes proscripsit propositiones: *Papa in decidendis articulis, qui pertinent ad fidem, non est infallibilis absque consensu Ecclesiæ.* Et istam: *Concilium est supra Papam.* Primam dixit erroream esse, & hæresi proximam. Secundam erroneam, & Schismaticam pronunciavit. Hoc attentè legentes legitimum reor comperturos; non quòd nostris laboribus quidquam deferendum censeamus; sed quòd aliàs dispersa veritatis argumenta objicienda oculis collegerimus. Quos etiam *Pelagii II.* verbis convenimus, ad Episcopos scilicet ab Ecclesia separatos: quia nempe falsò credebant, nullam fuisse trium Capitulorum proscriptionem, ipsâque derogari auctoritati Concilii *Chalcedonensis*: *Si cum studio charitatis, quæ à nobis scribuntur cum timore follicitè, vigilanterque relegetis, facilè sentietis, quantum sit periculum pro superfluis quæstionibus, & Hæreticorum defensione Capitulorum tamdiù ab universa Ecclesia separari.* Sed à Viris dissidii ad materiæ controversiam, seu ad id, quod damnatum est in propositionibus *Quesnelli* convertamur.

DISPUTATIO IV.

Utrùm æquissima sit contra propositiones Paschasii Quesnelli, *quæ ad tractatum de gratia pertinent, Sedis Apostolicæ sententia?*

1. EO tandem instituti nostri perventum est, ut eum præcipuum articulum ex his, qui totâ hâc Disputatione circumferuntur, diligentiùs pertractemus; an nempè justum fuerit Ecclesiæ judicium contra *Quesnellum*, quo nempè Summus Pontifex *Clemens* XI. Constitutione *Unigenitus* pullulantis erroris novitatibus resistens, pro antiquissima fidei veritate, omnes & singulas respectivè propositiones in dicta Bulla præcontentas damnavit his verbis: *Falsas, captiosas, malè sonantes, temerarias, Ecclesiæ, & ejus praxi injuriosas, neque in Ecclesiam solùm, sed etiam in potestates sæculi contumeliosas, seditiosas, impias, blasphemas, suspectas de hæresi, ac hæresim ipsam sapientes, necnon Hæreticis, & hæresibus, ac etiam Schismati faventes, erroneas, hæresi proximas, pluries damnatas, ac demum etiam hæreticas, variasque hæreses, et potissimùm illas, quæ in famosis Jansenii propositionibus, & quidem in eo sensu, in quo hæ damnatæ fuerunt, acceptis, manifestè innovantes, respectivè, hâc nostrâ perpetuò valiturâ Constitutione declaramus, damnamus, & reprobamus*. Has omnes propositiones infallibili judicio damnat Pontifex; cujus decreto, quò nempè causa finita fuit, cùm contenti deberent esse omnes *Quesnelli* Asseclæ, contra probatam de hac re sententiam, turbulentâ, & insidiosâ iniquitate, ad novum examen provocare audent; non agnoscentes, quòd in plurium hæresum, maximè *Jansenii* damnationem simul ipse incurrat *Quesnellius*, qui *Jansenii* erroribus suam communionem miscuit. Ejusdem

dem namque hæresis, ejusdem erroris, ejusdem temeritatis, ejusdem scandali est illius dogma, ac dogma *Jansenii*; quarè cùm jam damnatam in illo hæresim renovet, necesse erat, ut & eadem recideret in *Quesnellum* justâ lance sententia. Quis enim neget, quòd apertè Hæretici sint, qui damnatam sententiam sequuntur? Dicitur enim caus. 24. quæst. 1. cap. *Quod autem*: *Omnis enim Hæreticus, aut jam damnatam hæresim sequitur, aut novam confingit: qui verò hæresim jam damnatam sequitur, ejus damnationis se participem facit*. Quarè cùm *Acacius* absque Synodali auctoritate ab Apostolica Sede se damnatum quereretur, contra eum *Gelasius* Papa scripsit, dicens: *Acacius non est factus inventor novi erroris, sed veteris imitator: atque ideò non erat necessarium, ut adversùs eum nova sententia prodiret, sed antiqua tantummodò renovaretur. Factus sum itaque executor veteris constituti, non promulgator novi. Quicumque enim in hæresim semel damnatam labitur, ejus damnatione se ipsum involvit*. Undè cap. *Majores* resolvit Summus Pontifex, minimè retractandum esse, quod semel contra unamquamque hæresim est ab Ecclesia statutum. Sic ille ad Episcopos Dardaniæ: *Majores nostri Divinâ inspiratione cernentes necessariò præcaverunt, ut quod contra unamquamque hæresim coacta semel Synodus pro fidei communione, & veritate Catholica, atque Apostolica promulgasset, non sinerent, novis post hæc retractationibus mutilari, ne pravis occasio præberetur, quæ medicinaliter fuerant statuta, pulsandi: sed Auctore cujuslibet insaniæ, ac pariter errore damnato sufficere judicaverunt, ut quisquis aliquando hujus erroris communicator existeret, principali sententia damnationis ejus esset obstrictus. Sic Sabellium damnavit Synodus, nec fuit necesse, ut ejus Sectatores postea damnarentur, sed pro tenore Constitutionis antiquæ, qui vel pravitatis illius, vel communionis extiterint participes, universalis Ecclesia duxit esse refutandos*.

2. Hæresis est centiceps illa hydra erroribus, & plagis suis crescens, non aliud incrementum obtinens, quàm ut pluries Vaticani conquassetur fulminibus. Quod elegantissimè scribit S. *Ambrosius* lib. 1. de fide cap. 3. *Da veniam, Sancte Imperator, si ad ipsos verba converto. Sed quem potissimùm legam, Eudoxium, Eunomiumve, an Arrium, vel Etium ejus Magistros? Plura enim nomina, sed una perfidia impietate non dissonans, sed cogitatione discreta. Cur enim secum nolint convenire, non intelligo? Eunomii personam diffugiunt Arriani, sed ejus perfidiam asserunt, impietatem exequuntur. Ajunt enim prodidisse effusiùs, quæ Arrius scripserat: Magna cæcitatis effusio. Auctorem probant, executorem refutant. Itaque nunc in plures se se divisêre formas. Alii Eudoxium, alii Eunomium, vel Etium, alii Palladium, vel Demophilum, atque Ausentium, vel perfidiæ ejus hæredes sequuntur, alii diversos. Numquid divisus est Christus? Sed qui eum à Patre dividunt, ipsi se scindunt: & ideò quoniam communiter adversus Ecclesiam Dei, quibus inter se ipsos non convenit, conspirarunt, communi nomine hæreticos, quibus respondendum est, nominabo. Hæresis enim velut quædam hydra fabularum vulneribus suis crevit*. Sic *Bajus*, *Jansenius*, *Que-*

Quesnellius plura sunt nomina, sed dogmatis una perfidia; unum est dogma, sed nec dissimile fraude, nec ab ejus impietate dissonans: & cùm quolibet, quo exoriatur tempore, semper sibi simile surgat, uno, eodemque opprimi debet Ecclesiæ fulmine, quo ante justè contritum evanuit.

3. At cùm ex propositionibus damnatis multæ sint ad diversos tractatus pertinentes, nempè de Lectione Scripturæ Sacræ, de Divinorum Officiorum celebratione, de dilatione absolutionis, & reconciliationis pœnitentium, de impiorum oratione, de timore pœnarum, de Ecclesia, de legibus, de afflictionibus, ac persecutionibus fidelium, juramentis, & de excommunicatione; quarum impugnationes parùm lucis ad argumentum, quod versamus, afferre possunt; ideò nos, qui sedulâ, vigilantique investigatione veritati inquirendæ circa efficaciam gratiæ studemus, omissis illis, pressiùs, & diligentiùs examinabimus omnes, quæ ad gratiam pertinent, quippè non satis liquet veritas, nisi ex mendacii confutatione; nec lux aliàs magis radiat, quàm ex comparatione tenebrarum. At non examinabuntur eo ordine, quo in laudata Constitutione adnotantur, sed redactæ ad propriam classem, ut cuilibet nota sit absurditas propositionum, æquissimum Ecclesiæ judicium, abusus, & iniquissima eas adhuc defendentium petulantia. Quarè primò explicabuntur propositiones, in quibus negat justis volentibus adimplere præcepta Dei gratiam, quâ possibilia fiant, & illæ, quibus denegat etiam peccatoribus gratiam sufficientem ad bonum faciendum, & vitandum malum. Post omnes, in quibus nullam agnoscit resistibilem gratiam. Tertiò illæ, quibus in Deo voluntatem non admittit, nisi efficacem, infallibilem, & infrustrabilem; immò & gratiam necessitantem. Et tandem aliæ, quæ ad hunc tractatum de gratia pertinent: quamvis satiùs foret consoslàs semel decretis Apostolicis propositiones ad novam disputationem minimè revocare: ne venenata dogmata afflatu pestifero aliis sint in ruinam; ut de erroribus *Euthychetis* scripsit *Ferrandus* Ecclesiæ Carthaginensis Diaconus in Epist. ad *Anatolium* Romanæ Ecclesiæ Diaconum: *Post Epistolam B. Leonis Papæ, & salubria Chalcedonensis decreta Concilii, Sancte Frater Anatoli, non indiget Eutychetis olim damnata perfidia pleniore disputatione convinci. Sepultus ergo jaceat in cineribus suis nefandæ hæreseos profanus inventor. Semel illum fulmine anathematis judicantium Sacerdotum percussit auctoritas: quid opus est iterum cadaver exanime gladio veritatis interfici? Doctrinam simul carentem lumine rationis, perpetui silentii carcer abscondat. Interdum pessima dogmata, dum quasi expugnanda proferuntur, veneno pestifero simplicium corda perturbant. Satiùs est ita nescire, fidemque Catholicam supplosis profanis novitatibus inviolabilem custodire: manentibus in pristina firmitate, quæ sunt etiam Synodalibus roborata definitionibus*. Non ergo pleniori disputatione retractarios convincere est animus. Hoc sanè minimè decens, nec expediens. Satis clarum, quod est definitum, & determinatum; ut per novas disputationes, seu alias altercationes, vel aliter quomodolibet in du-

dubium, non oporteat ulteriùs revocare. Ubi de excelso gloriæ suæ Throno residens loquitur Summus Pontifex, nihil valet hominum scientia, nihil Magistrorum eruditio; nihil Universitatum nobilissima ingenia; sola Summi Pontificis infallibilis auctoritas super omnes est, universa evacuat. Æquum igitur est habere ratum, quod tantus Pontifex infallibili, ac irrevocabili judicio declaravit. Quarè solùm per modum instructionis, quoad aliquos salutiferæ, procedimus; ut sincerum veritatis lumen videant, & orthodoxa doctrina clariùs exponatur ipsis, eorumque error argumentis Theologicis refutetur.

§. I.

Nonnulla ad majorem Quæstionis intelligentiam supponuntur.

4. ID primò supponendum est, Summum Pontificem esse infallibilem in quæstionibus juris, & facti dogmatici, seu facti implicantis dogma ad Fidem Catholicam pertinens; an nempè aliqua opinio sit hujus, vel alterius Auctoris; sequeretur enim, quod nullus certò haberi posset proscriptus Hæreticorum liber; cùm Auctor in scriptis suis damnatus, posset semper alterum à condemnatione sensum affingere, ut declinaret Ecclesiæ contra suam doctrinam vibrata fulmina, asserens falsò sibi & ad calumniam errores eos esse objectos, aliterque sentire, quàm damnatio contexuit. Sic inquiebat *Pelagius* lib. de libero arbitr. *Legant etiam recens meum Opusculum, quod pro libero nuper arbitrio edere compulsi sumus, & cognoscent, quàm iniquè nos negatione gratiæ infamare gestierint, qui per totum penè ipsius textum Operis perfectè, atque integrè liberum arbitrium confitemur, & gratiam.* Cùm ergo, ut plurimum contendant Hæretici damnatos errores, nec non illorum Auctores vindicare ab inustis censuris, & ab anathemate lato eripere, *qui variis distinctionibus, seu potiùs effugiis ad circumventionem erroris excogitatis, Ecclesiam ipsam turbare, eamque interminatis quæstionibus... implicare conantur*: verba sunt *Clementis* XI. in Constitutione *Vineam Domini*; debet necessariò agnosci in Ecclesia infallibilis regula in judicando, quænam sit mens Auctoris in textu expressa, ubi Auctor suum agnoscit textum; tunc enim secundùm obvium legenti sensum, Ecclesia infallibiliter de textu illo sub isto respectu judicat: nam quod tunc, definiendum est, jus est, vel dogma ab eo textu indivulsum. Sic Concilium *Constantiense Wicleffum, Joannem Hus, & Hieronymum à Praga* proscripsit, & eodem anathemate eorum scripta conclusit. Etiam *Tridentinum* damnavit *Lutherum*, & *Calvinum*, eorumque scripta. *Innocentius* X. & *Alexander* VII. anno 1653. & rursus anno 1656. damnaverunt librum *Jansenii Iprensis* ab Episcopis Galliæ delatum: & cùm defensores *Jansenii* ad declinandum anathema opponerent, alii, propositiones damnatas non reperiri in libro *Jansenii*; alii verò

verò non esse damnatas in sensu *Jansenii*, Summus Pontifex *Alexander* VII., prævio maturo examine, utrumque definivit, & propositiones reperiri in libro, & fuisse damnatas in sensu obvio ab Auctore intento, ut constat ex definitione tenoris sequentis: *Cùm autem, sicut accepimus, nonnulli iniquitatis filii prædictas quinque propositiones, vel in libro prædicto ejusdem Cornelii Jansenii non reperiri, sed fictè, et pro arbitrio compositas esse, vel non in sensu ab eodem intento damnatas esse, asserere, magno cum Christi fidelium scandalo, non reformident. Nos, qui omnia, quæ hac in re gesta sunt, sufficienter, & attentè perspeximus ..... ex debito nostri Pastoralis officii, ac maturá deliberatione præinsertam Innocentii Prædecessoris nostri Constitutionem, declarationem, & definitionem harum serie confirmamus, approbamus, & innovamus; & quinque illas propositiones ex libro præmemorati Cornelii Jansenii Episcopi Iprensis, cui titulus, Augustinus, excerptas, ac in sensu ab eodem Cornelio intento damnatas fuisse declaramus, & definimus, & uti tales, injustá scilicet eadem singulis notá, quæ in prædicta declaratione, & definitione unicuique illarum sigillatim inuritur, iterùm damnamus.* Quod etiam infallibili judicio definivit *Clemens* XI. in laudata Constitutione *Vineam Domini*, dicens: *Et qninque illas propositiones ex libro præmemorati Cornelii Jansenii Episcopi Iprensis ..... excerptas, ac in sensu ab eodem Cornelio Jansenio intento damnatas fuisse declaramus, & definimus.* Hoc maximè observandum; eò nemirè, quòd nonnulli in examine facti dogmatici fuerunt hallucinati, simplex factum confundendo cum facto mixto cum jure, vel jus à facto dividendo; præsertim hisce temporibus, in quibus nonnulli eludere conantur proscriptionem *Quesnellii*, eâdem novâ adhibitâ responsione, *obedientia juri, reverentia facto*; sic illi prætexentes obedientiam, huic obsequiosum silentium: *Sed veriùs*, ut inquit Mag. *Lucini* opusc. cit. pag. 136., *in neutrum captivantes intellectum, aut utrumque illudentes*. Videantur noster *Alexander Natalis* Hist. Eccles. ad Sæcul. 5. disser. 14. indeficientiam judicii in Papa, & Conciliis super facto dogmatico eruditissimè propugnans.

5. Secundò supponendum, quòd ubi constat de sententia Summi Pontificis, ut certum haberi debet præcessisse examen sufficiens, & motiva, quæ ad definitionem requiruntur, minimè defuisse; alioquin nullus esset fidelibus certus, & indubitatus judex loquens; & quis facilè posset de examinis prævii sufficientia, de modo, quô prolatum est judicium, an occultè & malitiosè, dubium objicere: quod totum egregiè explicat eruditissimus *Cano* suprà à nobis laudatus Disp. 3. §. 1. num. 8., & quod iterùm in memoriam revocare juvat: *Ea par est & gravia, & certa in Ecclesia haberi, quæ judició consideratè, constanterque edita sunt. Quamobrem qui sive Pontificum, seu Conciliorum diligentiam fidei causa finienda in dubium vocant, eos necesse est, omnia Pontificum judicia, ac Conciliorum infirmare. Nos igitur scrupulum illum posteriorem, si cui infixus est, aliter ex animo evellemus. Nam Deus suaviter disponit omnia, simulque prospicit, & finem, & media ad finem ne-*

necessaria. Si enim promitteret cuiquam æternam vitam, mox conferret etiam illi bonarum gratiam actionum, quibus eam vitam consequeretur. Videlicet quos glorificavit, eosdem & justificavit, & vocavit, ut ad Rom. 8. cap. dicitur. Sic omninò cùm Ecclesiæ fidei firmitatem fuerit pollicitus, deesse non potest, quominùs tribuat Ecclesiæ preces, cæteraque præsidia, quibus hæc firmitas conservatur. Quod infrà luculentiùs exponit: *Quemadmodùm enim, si Christus Petro diceret, ego rogavi pro te, ne deficiat charitas tua; certò certiùs intelligeretur, diligentiam, curam, vigilias, preces, cæteraque auxilia opportuna illi impetrasse, quæ sunt ad charitatis conservationem necessaria: ita cùm dixit: Ego rogavi pro te, ne deficiat fides tua, proculdubiò intelligimus id à Patre suo consecutum, ut quæ ad rectum de fidei quæstione judicium oporterent, ea adessent Petro omnia, sive à Deo, sive ab homine expectarentur..... Quibus ex rebus facilè comprehenditur, cùm Spiritum veritatis Christus Apostolis, eorumque Successoribus in fidei judicio promiserit, nihil omninò illis defuturum, quod fidei controversiis finiendis fuerit necessarium. Ac si semel Hæreticis hanc licentiam permittimus, ut in quæstionem vocent, num Ecclesiæ Judices eam diligentiam, & curam exhibuerint, quæ opus erat, ut quæstio viâ, & ratione finiretur: ecquis adeò cæcus est, qui non videat, omnia mox Pontificum, Conciliorumque judicia labefactari.... Quid? Quod si semel de diligentia Judicum dubitamus, novum examen, judiciumque semper recens postulabitur, ut de diligentia adhibita, vel non adhibita censeatur. Concedamus ergò Judicibus à Deo in Ecclesia constitutis nihil eorum deesse posse, quæ ad rectum, verumque judicium necessaria sint.* Hæc vir iste doctissimus. Et sanò, an non idem dicerent *Quesnellistæ*, si in Concilio Generali, ad quod appellant, damnarentur iteratò tot propositiones à *Clemente* XI. proscriptæ, quòd nempè causa non esset satis prævię discussa; quòd major Episcoporum pars ex motivis purè humanis, metu Summi Pontificis, timore Principibus displicendi, vel ex spe temporalis commodi doctrinam *Quesnellii* reprobaverint? quare eumdem errorem in Dei Ecclesia refunderent.

6. Tertiò supponendum, quòd propositiones damnantur quandoque ut hæreticæ, & erroneæ, nonnunquam ut temerariæ, & scandalosæ; sæpiùs etiam ut malè sonantes, & offensivæ: nedum enim proscribuntur propositiones illæ, quarum contradictoriæ sunt de fide, & illæ, quæ enuntiant contradictorium veritatis, quæ sapientûm judicio fidei veritas est, licèt planè ab Ecclesia non sit definita, nec certò argumentò demonstrata: verùm etiam propositiones, quæ in sensu obvio Catholicum præ se ferunt sensum, abjicit Ecclesia, ut malè sonantes, & temerarias, juxta temporum diversitatem propter abusum, quò Heterodoxi consequentias erroneas ex illis propositionibus elicere possunt: aut quia, etsi in illis nullus error fidei adversùs notari potest, absonum nescio quid, & absurdum, indignumque piis & religiosis auribus videntur enuntiare: quod eruditè docet suprà laudatus Mag. *Cano* lib. 12. cap. 10. his verbis: *Quemadmodum autem non solùm res falsæ, atque per-*

perabsurdæ, sed graves quoque, ac veræ sententiæ inconditis verbis elatæ offendunt aures, acres præsertim, & acutas; sic Theologorum aures teretes & religiosæ, non à sententiis modò falsis, & hæreticis, sed ab his etiam abhorrent, quas intelligenti judicio percipiunt malè, atque absurdè sonare, quamvis nullam in eis falsitatem hæreseos deprehendant. Quod scandalum aures offendens magis infrà exponit, dicens; *Sic Ecclesiæ Romanæ abusus plebi rudi objicere, atque in vulgus edere scandalum est: Sic propositiones illæ scandalosæ sunt, Prælatus malus verè est fur, & latro: Per censuras Ecclesiasticas Clerus populum suppeditat, & avaritiam multiplicat: Sacerdotes criminosè viventes Sacerdotii polluunt potestatem;* de quibus, & aliis ibi recensitis sequens profert judicium: *Quarum nonnullæ hæresim sapiunt, non inficior: sed quamvis in verum sensum deflectantur, non solùm error, sed ipsa etiam istbæc veritas, qualiscumque illa sit, quæ fortè in his dictis inveniri potest, scandalum affert idiotis, & infirmis. Non enim solùm falsa scandalum faciunt, sed aliquando etiam nova.* Quarè cùm non singulæ sint æqualiter virulentæ, & noxiæ, prudentissimè Ecclesia eas damnat in cumulo, & respectivè quod fecit *Clemens* XI. Constitutione *Unigenitus*, ut suprà diximus num. 1. Hic enim modus censurandi propositiones respectivè in Ecclesia Dei novus non est. Constat tum ex decreto Concilii generalis *Constantiensis* celebrati anno 1414., in quo respectivè damnatæ sunt 45. propositiones *Wicleffi*, & 30. *Joannis Hus*. Etiam *Leo* X. 41. propositiones *Lutheri*; *Pius* V. 79. propositiones *Michaëlis Baii*: *Innocentius* XI. 67. *Michaëlis Molinos*, *Clemens* XI. quasdam propositiones è libro Gallico *Maximes des Saints*: qui omnes præfatas propositiones respectivè damnarunt, non determinando quæ censura propositiones damnatas singillatim afficiat.

7. Tandem observandum, quòd solemniùs Constitutio *Unigenitus* acceptata est ab Ecclesia, ut infallibilis auctoritatis, quàm Constitutiones aliorum Summorum Pontificum; *Leonis* X. contra *Lutherum*; *Pii* V., & *Gregorii* XIII. contra *Michaëlem Bajum*; *Innocentii* X., & *Alexandri* VII. contra *Jansenium*; *Innocentii* XI. contra *Molinos*; *Alexandri* VIII. contra Rigoristas: quæ tamen Constitutiones ab omnibus Catholicis, ut infallibilis auctoritatis habentur. Constat id ex Pastorali Epistola Illmi Gandensium Episcopi *Philippi Erardi Vander-Noot* anni 1719., in qua ad maximam hujus Constitutionis laudem legitur: *A mari usque ad mare audita est Constitutio Supremi Pontificis in Ecclesiis annuntiata à Pastoribus, ab ovibus summâ veneratione recepta, ac laudata. Omnium Ecclesiarum unus consensus est .... Constitutionem recipimus, doctrinam Apostolicam in ea accepimus, illi omnimodam, ac integram obedientiam debemus, Clementi XI. Pontifici multos annos, æternam gloriam. Amen, Amen.* Cui concinunt ferè totius Orbis Episcopi, ut videre est in lib. Epist. *Clementis* XI. Dissentientibus solùm quibusdam in Gallia, qui sicut in Synodo Generali minimè considerarentur, ita nec modò considerari merentur. Quibus ad ple-

pleniorem dicendorum intelligentiam statutis, propositiones pergamus in medium proferre; in lucem enim protractæ, ad veritatis tanquam Solis lucem evanescent.

§. II.

Proponuntur Propositiones, quibus justis conantibus, & volentibus negat gratiam, quâ Dei præcepta sint ipsis possibilia.

Prop. 2. *Jesu Christi gratia, principium efficax boni cujuscumque generis, necessaria est ad omne opus bonum: absque illa, non solùm nihil fit, sed nec fieri potest.*

3. *In vanum Domine præcipis, si tu ipse non das, quod præcipis.*

4. *Ita Domine; omnia possibilia sunt ei, cui omnia possibilia facis, eadem operando in illo.*

5. *Quando Deus non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ suæ, exhortationes, & gratiæ exteriores non inserviunt, nisi ad illud magis obdurandum.*

6. *Discrimen inter Fœdus Judaicum, & Christianum est, quòd in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in sua impotentia: in isto verò Deus peccatori dat, quod jubet, illum suâ gratiâ purificando.*

7. *Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati, imponendo ipsi suam legem? Quæ verò felicitas non est admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quod petit à nobis?*

8. *Nos non pertinemus ad novum fœdus, nisi in quantùm participes sumus ipsius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit.*

9. *Gratia Christi est gratia suprema, sine qua confiteri Christum nunquam possumus, & cum qua nunquam illum abnegamus.*

8. AD harum propositionum intelligentiam supponendum, quòd in hoc totius Quesnellianæ pestis virus reconditur; quòd *Jansenii* Episcopi Iprensis sequens vestigia, sufficientem gratiam pro virili à naturæ lapsæ finibus exterminare intenderit; cùm nec in consequentibus, nec in antecedentibus, aut universis ejus propositionibus appareat quidquam, undè gratia sufficiens ab efficaci distincta ab eo unquam agnita cognoscatur. Et quod magis est, in suis scriptis post damnatas Propositiones, quò plenius ejus protervia dignoscitur, solùm cavillationibus subdolis, & circuitibus variis restitit Sacrosanctæ *Unigenitus* definitioni. In perniciem ergo animarum *Jansenii* erroribus studens, & Sacrosanctæ Sedis Apostolicæ contra *Jansenium* Constitutiones contemnens, hanc solùm idæam gratiæ proponit; quòd nempè gratia est

 ope-

operatio manûs omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare; quod non eſt aliud, quàm voluntas omnipotentis Dei jubentis, ac facientis quod jubet; quod eſt vox illa Patris, quæ homines interiùs docet, ac eos venire facit ad *Jeſum Chriſtum*; quod nihil aliud eſt, quàm ejus omnipotens voluntas; quòd hanc ideam Deus nobis in omnibus ſuis Scripturis tradit; quòd vera gratia idæa eſt, quòd Deus vult ſibi à nobis obediri, & obediatur, imperat, & omnia fiunt; loquitur tanquam Dominus, & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt. Et tandem, quòd gratia *Jeſu Chriſti* eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis, utpotè quæ eſt operatio voluntatis omnipotentis, ſequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & reſuſcitantis Filium ſuum. Hanc ſibi univerſalem finxit ideam gratiæ; cùm omnes ejus Propoſitiones ſint indefinitæ, & omnes in materia doctrinali æquivaleant univerſali. Nullam ergo gratiam ſufficientem agnoſcit. Etenim gratia ſufficiens, quæ vera *Chriſti* gratia eſt, non eſt operatio manûs omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare. Non eſt voluntas omnipotentis Dei jubentis, ac facientis quod jubet; vel vox illa Patris, quæ homines interius docet, ac eos venire facit ad *Jeſum Chriſtum*; vel gratia, quâ vult ſibi à nobis obediri, & obeditur; imperat, & omnia fiunt; & quâ loquitur tanquam ſupremus Dominus. Et tandem non eſt gratia ſufficiens gratia illa fortis, potens, ſuprema, invincibilis operatio voluntatis omnipotentis, ſequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & reſuſcitantis; quod tot repugnat Sacrarum Scripturarum oraculis, definitionibus Apoſtolicis, SS. PP., & Conciliorum teſtimoniis: quarè excluſâ gratiâ ſufficiente, juſtè Eccleſiæ fulmine perculſæ ſunt omnes ejus Propoſitiones.

9. Et quidèm primò propoſitio ſecunda, cujus ex dictis facilis, & clara redditur expoſitio, apertè rejicit omnem gratiam ſufficientem, & ſolùm agnoſcit gratiam efficacem: quod ſanè exprimit vox iſta, *principium efficax*; etenim efficacia dicta de gratia, nominat gratiam efficacem, ut ipſa naturalis verborum ſignificatio naturaliter repræſentat; ſicut & efficaciter probat communis, & uſitatus in Scholis loquendi modus. Hanc ergo efficacem gratiam, & efficacem ab intrinſeco neceſſariam agnoſcit ad omne opus bonum, & quidquid ſit, an loquatur de omni opere bono meritorio, vel de omni opere bono morali, quod vires naturales non excedit, & quòd ſine tali divinæ gratiæ munere operari poteſt homo, ut explicat D. *Thomas* q. 24. de verit. art. 11. & cum eo conſentiunt omnes Theologi; hoc tamen certiſſimum eſt, quòd hanc efficacem gratiam ita neceſſariam agnoſcit; quòd *abſque illa non ſolùm nihil fit, ſed nec fieri poteſt*: ergo in eo, qui caret gratiâ efficaci, nulla datur alia gratia ſufficiens ad non peccandum; & ad ſinceram mandatorum poſſibilitatem conciliandam.

10. Explicat ſatis clarè hanc ſecundam Propoſitionem tertia; dum dicit: *In vanum Domine præcipis, ſi tu ipſe non das, quod præcipis*. Quibus negationem gratiæ ſufficientis ad implenda præcepta iterùm repetit, ſolam gratiam efficacem admittens, quâ Deus dat actum ipſum,

ipsum, quem præcipit, vel ipse solus operatur observantiam Præcepti; & consequenter, si gratia efficax, aut victrix deest, quæ det id, quod præcipit, vult deesse gratiam, quâ possibilia sint præcepta Dei. Non enim dicit, in vanum præcipis, si non das mediâ gratiâ sufficiente potestatem ad id ipsum, quod præcipis; hic namque Catholicus sensus maximè distat ab illius positione, nullam agnoscentis gratiam sufficientem distinctam ab efficaci: quarè sensus germanus, & ab ipso intentus est, observantiam mandatorum solùm per efficacem gratiam, & non per sufficientem esse possibilem; ita quòd apud ipsum verissimum est dicere: ideo aliquid est possibile, quia fit; quæ æquivalet huic; homini impossibile est servare mandata, & in tantùm servari possunt, in quantùm, cùm Deus præcipit, dat ipse, quod præcipit: sic Deum injustum faciens Legislatorem, & in vanum præcipere affirmans, dum non dat gratiam efficacem, quæ det quod præcipit: cui minimè favet celeberrima illa S. *Augustini* sententia, *Da quod jubes, & jube quod vis*; quâ S. Doctor gratiam efficacem orat; at præter gratiam efficacem sufficientem aliam agnoscit, quam etiam, agendo de oratione, materiam orationis esse, diximus; cùm Deus sit orandus, nedùm pro efficaci, quâ præcepta exequimur, sed pro sufficiente, quâ illa adimplere possimus. Temerè ergo *vanum* Dei præceptum dicit; de quo dicitur Psal. 103. v. 24., *Omnia in sapientia fecisti*: aut potiùs blasphemè id in Deum pronuntiat, quoties auxilium efficax negat; ac si præcipiendo minùs sapiens esset Deus, qui omnibus largitur gratiam sufficientem, largiturus etiam efficacem, si hujus largitioni obstaculum non ponerent.

11. Id ipsum non minori claritate elucescit in quarta, quæ expressè affirmat, observantiam mandatorum expectari solùm debere à Deo, operante in nobis; quasi nos liberè non cooperaremur operanti Deo; quæ operatio Dei, cùm non sit per gratiam sufficientem, sed per efficacem, quam victricem, invincibilem, effectricem, supremam, & omnipotentem agnoscit, falsum penitùs est apud ipsum dicere: *Ideo aliquid à Deo præcipitur, quia est possibile*; cùm præceptum non supponat per prius virtutem, & potestatem, vi cujus res præcepta sit possibilis: unde posse benè velle, deficiente efficaci gratiâ, est juxta ipsum impossibile. Hic est propriissimus harum trium Propositionum sensus obvius, & quem juxta communem modum loquendi, verba exhibent. Non tanquam res diversas fieri à posse fieri contradistinguit; ad utrumque requirit principium efficax, quo circa excludit adiutorium sufficiens distinctum ab adjutorio efficaci: cùm nihil juxta ipsum homo facere per gratiam possit, quod semel non fiat, & quod Deus non operetur in ipso, cùm præcipit. Quare fit evidens, quòd non affirmat in Propositionibus istis meram negationem actûs, sed negationem potestatis simpliciter talis. Quæ enim, amabò, est potestas illa, quæ in istis Propositionibus negatur? Non potestas consequens: ineptus quippè esset sensus Propositionis, magisque ridicula adversativa, quâ utitur, *Absque illa non solùm nihil fit, sed nec fieri potest*: quod esset idem, ac dicere: Absque illa non solùm nihil fit, sed nec fit: quod æquè ridicu-

lum

lum est, ac si quis de causa, aut principio efficaci, ut quid maximum, ita pronuntiaret: Absque illo, non solùm non datur effectus, sed nec est: ergo non potestatem actui conjunctam negat solùm *Quesnellius*, sed potestatem antecedentem, ut exindè inferat, ut verùs *Jansenii* Discipulus, non solùm absque gratia nihil fieri, sed & deficere potestatem; Deum in vanum præcipere, si non dat id ipsum, quod præcipit; cùm exclusâ gratiâ efficaci non sit alia potestas sufficiens ad adimpletionem: nullum quippè juxta ipsum datur auxilium, nisi quod cum effectu certissimè connectitur, vel nisi quô Deus potenter, fortiter, insuperabiliter, indeclinabiliter in nobis operatur.

12. At quæ non ex utriusque positione insurgunt inconvenientia? Quid enim magis Catholicæ fidei contrarium, quàm quòd homo careat auxiliò necessàriò ad adimpletionem præcepti, & quòd homo justus solùm illud bonum possit operari, quod Deus vult efficaciter ipsum operari, & quod si non operatur, est, quia Deus non vult, ipsum operari, cùm omnis ejus potestas non proveniat, nisi à gratia efficaci infallibiliter conjuncta cum actu? Multiplex & alia inevitabilis fluit ex hoc systemate absurditas; de quo plura diximus agendo de necessitate gratiæ sufficientis. Et quidèm apertè contraria est Scripturis Sacris; dicitur enim Prover. 1. vers. 20. *Sapientia foris prædicat, dat vocem suam: in capite turbarum clamitat, in foribus portarum Urbis profert verba sua, dicens: Usquequò parvuli diligitis infantiam, & stulti ea, quæ sibi sunt noxia, cupient, & imprudentes odibunt scientiam? Convertimini ad correptionem meam: en proferam vobis Spiritum meum, & ostendam vobis verba mea. Quia vocavi, & renuistis: extendi manum meam, & non fuit, qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis.* Et Eccles. cap. 15. v. 11. *Non dixeris: per Deum abest; quæ enim odit, ne feceris.* Et cap. 51. v. 31. *Appropiate ad me indocti, & congregate vos in domum disciplinæ. Quid adhuc retardatis? Et quid dicitis in his? Animæ vestræ sitiunt vehementer. Aperui os meum, & locutus sum, comparate vobis sine argento, & collum vestrum subjicite jugo, & suscipiat anima vestra disciplinam, in proximo est enim invenire eam.* Et *Matth.* cap. 22. v. 3. *Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, & nolebant venire. Iterùm misit alios servos, dicens: dicite invitatis, ecce prandium meum paravi, tauri mei, & altilia occisa sunt, & omnia parata, venite ad nuptias, illi autem neglexerunt, & abierunt, alius in villam suam, alius verò ad negotiationem suam.* Et 2. ad Corint. cap. 6. v. 1. *Hortamur vos, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis*, Et ad *Rom.* 10. v. 21. *Expandi manus meas totâ die ad populum non credentem, & contradicentem.* Et Apocalip. 3. v. 20. *Ecce sto ad ostium, & pulso. Si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi.* Et act. 7. v. 51. *Vos semper Spiritui Sancto resistitis.* Videantur & alia Sacræ Scripturæ oracula disp. 6. dub. 1. §. 2. Quibus omnibus constat, quòd mediis auxiliis sufficientibus plena tribuitur præcepta servandi potestas.

13. Adversatur insuper Sacris Conciliorum Oraculis; *Tridentino* sess. 6.

sess.6. de justific. cap.11. dicenti: *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat, ut possis*. Et iterum: *Nemo temeraria illa, & à Patribus sub anathemate prohibita voce uti debet, Dei præcepta homini justificato ad observandum esse impossibilia*. Et rursus: *Qui autem diligunt, ut ipsemet testatur, servant sermones ejus, quod utique cum divino auxilio præstare possunt .... Quo fit, ut justi ipsi eò magis se obligatos ad ambulandum in via justitiæ sentire debeant, quò liberati jam à peccato, servi autem facti Deo, sobriè, & justè, & piè viventes proficere possint per Christum Jesum, per quem accessum habuerunt in gratiam istam: Deus namque sua gratia semel justificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur*. In contra similiter est Concilium *Coloniense* anno 1536. p.7. c.32. dicens: *Nemo hic excusationem prætexat; cum Deus semper stet ad ostium pulsans, nimirùm per internum, & externum verbum commonens, ut convertatur à via sua pessima*. Concilium *Lateranense* sub *Innocentio* III. cap. *Firmiter*: *Si post susceptionem Baptismi quispiam relapsus fuerit in peccatum, per veram pœnitentiam semper potest reparari*. Concilium *Senonense* Can.5. *Neque tamen tanta gratiæ necessitas libero præjudicat arbitrio, cum illa sit in promptu*. Concilium *Valentinum* III. sub *Lothario* anno 855. asserit: *Nec ipsos malos ideo perire, quia boni esse non potuerunt; sed quia boni esse noluerunt, suoque vitio in massa damnationis, vel merito originali; vel etiam actuali permanserunt*, quæ sanè probant, esse fide certum, quòd justis nulla sunt impossibilia præcepta, & quòd nusquam deest illis gratia sufficiens, quâ possibilia fiant. Quandoquidem quantumvis homo pondere peccatorum prematur, vitiisque usque ad profundum mergatur; dum tamen viator est, non illi negat misericordia Dei potestatem orandi: nam fidelis est qui dixit: *Amen dico vobis, quidquid orantes petitis, credite, quia accipietis, & fiet vobis*.

14. Repugnat & hoc perversum *Quesnellii* dogma tam SS. *Augustini*, & *Thomæ* Doctrinis, quàm communi omnium SS. PP. consensui. Et primò *Angelico Magistro* 4. sentent. dist.17. q.1. art.1. quæstiunc. 2. dicenti: *Vocatio est duplex: quædam exterior ... quædam verò interior; & hæc quandoque quidem non pertingit ad finem suum ex vocati defectu: & hæc vocatio nihil aliud est, quàm instinctus, vel motus ad bonum à Deo immissus. Quandoque autem pertingit ad finem, quando scilicet, quis audit vocantem, & venit ad Christum*. En vocatio interior, instinctus, vel motus ad bonum à Deo immissus, verè sufficiens, & ob vocati resistentiam suum ultimum non obtinens effectum: qui si expressè à D. *Thoma* non vocatur *sufficiens*, in re tamen talis est. Nec opus habebat S. *Doctor* id exprimere; cùm nondùm exortæ fuissent chimæricæ cavillationes hominum, contra quos procedimus. Cùm autem dixerit *ex vocati defectu*, satis significavit sufficientiam ex parte Dei, quæ ad finem pervenisset, nisi per homines stetisset. Unde eumdem sensum non semel tradit, absque expressionibus ad intentum tunc impertinentibus: utitur enim modo loquendi M. P. *Augustini*, ut vide-

dere est 1. 2. q.109. art.10. ubi ad 3. inquit: *Dicendum, quòd sicut Augustinus dicit lib. de Natur. & grat. cap.43. homo in primo statu accepit donum, per quod perseverare posset, non autem accepit, ut perseveraret: nunc autem per gratiam Christi multi accipiunt, & donum gratiæ, quo perseverare possunt, & ulterius eis datur, quòd perseverent. Et sic donum Christi est majus, quàm delictum Adæ*; ubi S. *Doctor* contradistinguens auxilium *sine quo* potest quis perseverare, ab illo *quo* de facto perseverat, clarissimè exprimit auxilium sufficiens distinctum ab auxilio *quo* actu perseverat, quod secundùm omnes est efficax. Et iterum de corrept. & grat. cap.12. docet S. *Doctor*, hæc duo adjutoria distinguenda esse: aliud namque est adjutorium, *sine quo* aliquid non fit, & aliud est adjutorium *quo* aliquid fit. Primum vocat adjutorium possibilitatis: aliud adjutorium *quo*, gratiam actionis, quod efficax est, dans ipsum agere. Videantur quæ suprà diximus dicta Disp. 6. Dub. 2. §. 1. diffusè de mente Divi *Augustini*: quibus tamen placet alia superaddere testimonia, in quibus mentem suam circa gratiam sufficientem luculenter explicat. Hanc apertè exhibet lib. de Spirit. & litter. cap.34. dicens: *Consentire vocationi Dei, vel ab ea dissentire propriæ voluntatis est.* Et lib. de peccator. merit. cap. 34. *Habet peccator concupiscentiam, cum qua pugnat, eamque, Deo adjuvante, superaret, si non in vacuum gratiam ejus susciperet.* Et lib. 1. ad *Simp.* q. 2. *Nemo credit non vocatus, sed non omnis credit vocatus.* Et infrà: *Noluit Esau, & non cucurrit; cucurrisset, nisi, vocatione contempta, reprobus fieret.* Et tract.53. in *Joann. Agendæ sunt gratiæ, quia data est potestas: orandum, ne sucumbat infirmitas.*

15. Concinit universus SS. PP. Chorus expressè affirmans, quòd ipse Deus, qui dat præcepta vivendi, ita præcipit, ut præmium sit constitutum parentibus, quia poterant non parere, si vellent; & non parentibus pœna, quia poterant parere, si vellent. Sic D. *Gregorius* lib. 33. moral. cap. 20. *Ideo nequaquam cælestis patriæ præmia æterna percipiunt, quia ea, dum promereri poterant, ex libero arbitrio contempserunt.* D. *Damascenus* lib.2. de fid. cap.27. *Potestatem habet refrænare appetitum, & ipsum sequi .... mera arbitrii potestate malitiæ inventor effectus.* Id ipsum affirmant S. *Dionysius* (nam pro nobis adhuc *Dionysius* est) lib. cæleſt. Hierar. cap. 9. S. *Hilarius* lib. 1. de Trinit. S. *Clemens Alexandrinus* lib. 7. Stromat. S. *Chrysost.* homil. 7. super *Joann.* & Serm.16. super Epist.ad *Rom.* Videantur & alii SS.PP. citati Disp.1. Dub.2. §.2. n.19.

16. Proscripta, & damnata est hæc *Quesnellii* doctrina renovans damnatam *Jansenii* propositionem primam, quæ est origo, & fundamentum totius ejus de gratia systematis. Etiam immani, & pernicioso *Calvini*, & *Lutheri* se implicat errore, qui non formidârunt asserere, nedum difficilem esse legis Evangelicæ observantiam, sed impossibilem prorsus esse, etiam justis, utcumque Spiritu Dei adjuventur, sine efficaci gratia: quorum error damnatus fuit in Concilio *Tridentino* loco suprà citato. Etenim *Calvinus* in Antidoto Conc. *Trid.* ad sess. 6. affirmat,

mat, *motum Spiritûs Sancti sic esse efficacem, ut fidem semper gignat*: deceptosque fuisse Patres Concilii *Tridentini* ait lib. 2. instit. cap. 3. §. 10. *Quòd motum nobis offerre somnient, qui mediam electionem nobis relinquat*. Et alibi: *Gratiam voluntatem movere, non qualiter multis sæculis traditum est, & creditum, ut nostræ postea sic electionis motioni aut obtemperare, aut refragari, sed illam efficaciter afficiendo*. Hujus Doctrinæ consentiunt omnes ejus Discipuli. *Kemnitius* exam. Concilii *Trid.* sess. 6. Can. 4. & 5. *Paræus* lib. 1. de grat. & liber. arbitr. lib. 2. *Ferrius Orthodox.* cap. 13. Ita affinis est *Quesnellii* doctrina erroribus aliàs ab Ecclesia execratis.

17. At si rationem hujus quis investigare velit, in promptu est: nam si, ut præceptum impleri posset, necessarium esset, quòd ipsemet Deus daret id, quod præcipit, & omnia solùm possibilia essent ei, cui omnia possibilia faceret, eadem operando in illo: ergo Deus justus, & bonus denegans gratiam illam efficacem, & effectricem immediatè in homine illius, quod præcipit, irrationabiliter aliquid præciperet. Nullus ad impossibile obligatur, nec alicui imputatur crimini, quòd tali impossibili præcepto non pareat. An reus erit culpæ, qui pedibus truncus accedere non potest, quò ipsi præcipitur? An & reus erit homo in tenebris positus, dum pervia non potest esse oculis ejus lux hæc materialis, quòd non videat, etsi imponeretur ipsi præceptum videndi? Absit, ut eam fingas in Deo injustitiam, quòd homines hoc inexorabilis necessitatis vinculo obligentur ad non obediendum. Ulterius: Deus denegans gratiam sufficientem, quâ possibilia fierent præcepta, fallax, & mendax esset in verbis suis. Numquid enim paratissimus dici potest cuicumque subvenire, ad ostium pulsare, excitare, pellicere, atque terrere, largiùs auxilia sufficientia, quibus à peccato resurgere possint, hominibus offerre, denegando ipsis gratiam illam sufficientem, quâ proxima, integra, & omnino expedita ad ejus adimpletionem constituitur potestas? Hoc sanè est ab infinita sua pietate perquàm alienum. Nulla esset Dei pietas, & misericordia; sola hominibus esset desolatio, & desperatio, quibus deesset gratia illa sufficiens, quâ possibilia fiant præcepta. Quarè absolutè de fide tenendum, Deum omnibus hominibus justis auxilia sufficientia dare, quibus præcepta possibilia ipsis sint, ut toties Scriptura clamat Deuteronomii cap. 30. *Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est, neque procul positum; nec in Cœlo situm, ut possis dicere: quis nostrum valet ad Cœlum ascendere, ut deferat illud ad nos, & audiamus, atque opere compleamus? Neque trans mare positum, ut causeris, & dicas: quis ex nobis poterit transfretare mare, & illud ad nos usque deferre: ut possimus audire, & facere, quod præceptum est? Sed juxta te est sermo valdè in ore tuo, & in corde tuo*. Et Ecclesiast. cap. 31. v. 10. *Qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit*. Et Proverb. cap. 4. v. 11. *Viam sapientiæ monstrabo tibi; ducam te per semitas æquitatis: quas cum ingressus fueris, non arctabuntur pedes tui, & currens non habebis offendiculum*. Et *Matth.* cap. 10. v. 18. *Jugum meum suave est, & onus meum leve*.

Et tandem ad Corinth. cap. 5. v. 4. *Mandata ejus gravia non sunt*: & cap. 10. v. 13. *Tentatio vos non apprehendat nisi humana, fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum, ut possitis substinere*. In quibus manifestè exprimitur gratia illa sufficiens, quibus & fiunt præcepta possibilia, & quòd Deus in vanum non præcipit, etiamsi non det, quod præcipit, operando in illo. Sed cùm hæc debeant esse inter Catholicos certissima, refractarii satis luminis habent: unde & nos ad sequentes propositiones transeamus.

18. Novus & perniciosissimus error insurgit in propositione quinta, nempè quòd quando Deus non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ suæ, exhortationes, & gratiæ exteriores non inserviunt, nisi ad illud magis obdurandum. Hic nullam cum *Jansenio* agnoscit gratiam cor hominis emollientem, nisi efficacem; illam nempè, de qua dixit *August*. de Præd. SS. cap. 8. *Quòd à nullo duro corde respuitur, ideo quippe tribuitur, ut cordis duritia primitùs auferatur*: ergo quibus deficit illa efficacissima gratia, non solùm præcepta impossibilia sunt; sed quod magis est, mediis exhortationibus, & gratiis exterioribus redditur magis obduratus, quod sanè blasphemiam sapit. Frequenter enim visitat Deus, vocat, & peccatores ad se trahit infundendo in cordibus eorum delectationes, & voluptates spiritâles, ut his inspirationibus, & incredibilibus misericordiæ suæ blanditiis eos ad pœnitentiam moveat. Etiam corroborat voluntates eorum adversùs tentationes exhortationibus, & prædicatione; cùm peccatores ad conversionem moveantur, si congrua suis mentibus vel audiant verba, vel signa inspiciant; habet namque prædicatio ex singulari Dei providentia internam motionem. Ergo si Deus hâc efficaci unctione interiùs cor solum emollit, sequitur, quòd tot promissiones, exhortationes, & gratiæ exteriores, quas Deus olim per *Prophetas*, per Filium suum, & *Apostolos* impertivit, non inservierint nisi ad majorem obdurationem. Impia, ac blasphema in Deum assertio. Quid enim magis adversum bonitati Dei, quàm quòd exhortationes, & gratiæ exteriores non inserviant, nisi ad illud magis obdurandum? Ac si forsan idem esset, gratias istas exteriores suo carere effectu, ac solùm inservire ad obdurationem, & mentis cæcitatem perpetuò obfirmandam. Numquid tot, tantaque *Christi* amoris erga *Judam* argumenta: illius ad pedes prostratus lavare ipsum, eumque suo corpore, & sanguine pascere, fuerunt majoris obdurationis augmentum, & non amoris signum? An lex, Incarnatio, Sacramenta, exempla *Christi*, & Sanctorum, verbum Dei scriptum, & traditum, omnia fidei nostræ documenta, exhortationes, totque aliæ gratiæ exteriores inserviunt magis ad indurandum cor hominis, præstantque indurationem, quoties interior efficax gratia illis conjuncta non fuerit? Hoc maximè adversatur Scripturæ dicenti Psal. 18. v. 8. *Lex Domini immaculata convertens animas: testimonium Domini fidele, sapientiam præstans parvulis. Justitiæ Domini rectæ lætificantes corda, præceptum Domini lucidum illuminans oculos*. Et *Isai*. 28. *Sola vexatio intellectum dabit auditui*. Et

Jer.

Jer. cap. 23. v.28. *Propheta, qui habet somnium, narret somnium: & qui habet sermonem meum, loquatur sermonem meum verè: quid paleis ad triticum dicit Dominus? Numquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus, & quasi malleus conterens petram?* Et Proverb. cap. 6. v. 23. *Quia mandatum lucerna est, & lex lux, & via vitæ increpatio disciplinæ.* Et *Matth.* cap.5. v.16. *Sic luceat lux vestr a coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in Cœlis est.* Et cap.18. v.15. *Si autem peccaverit in te Frater tuus, vade, & corripe eum inter te, & ipsum solum; si te audierit, lucratus eris Fratrem tuum.* Et *Paulus* ad *Rom.*7. v.7. *Quid ergo dicemus? Lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cognovi, nisi per legem: nam concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret: non concupisces.* Et v. 12. & 13. *Itaque lex quidem sancta, & mandatum Sanctum, & justum, & bonum: Quod ergo bonum est, mihi factum est mors? Absit.* Et 2. ad *Timoth.* cap.3. v.16. *Omnis Scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia: ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus.* En qualiter Deus tot exterioribus auxiliis, exhortationibus, Sanctorum exemplis, flagellis à Deo inflictis, aliisque externis gratiis excitat homines ad resipiscendum, ac salutariter operandum.

19. Sexcenta & alia poterant adduci Sacræ Scripturæ testimonia; sed placet iterùm Deum loquentem audire per *Ezechielem* cap.33. v.7. *Et tu, Fili hominis, speculatorem dedi te domui Israel, audiens ergo ex ore meo sermonem, annunciabis ei ex me Si me dicente ad impium: morte morieris, non fueris locutus, ut se custodiat impius à via sua, ipse impius in iniquitate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram. Si autem annunciante te ad impium, ut à viis suis convertatur, non fuerit conversus à via sua, ipse in iniquitate sua morietur: porrò tu animam tuam liberasti.* Quis credet, quòd hæc Prophetæ prædicatio, quòd hæc exterior gratia nata sit, ut impius non convertatur à viis suis, sed ut in iniquitate sua moriatur; quòd Deus ad ejus conversionem utatur medio, quod sine gratia illa efficaci, seu interiori unctione animæ, solùm est conducens ad indurandum, & ut magis à præceptis Dei discedat? Hoc sanè impium, erroneum, & blasphemum est, duritiam peccatoris Deo affingens, ipsiusque causam Deum constituens. Quis ergo credet, quòd obcœcatio, & induratio, seu quòd motus animi humani inhærentis malo, & aversi à divino lumine, sint effectus gratiarum exteriorum, quarum Deus est causa; cùm solùm peccatum sit causa obcœcationis, ut docet D. *Thomas* 1. 2. quæst. 79. art. 3. Et super *Joann.* 12. lect. 7. An peccator justè conqueri poterit de Deo, quia nempè Deus mediis his gratiis exterioribus est causa suæ obdurationis? An Prædicatoribus ipsum à via iniquitatis removere conantibus adscribi potest major peccatoris impietas? An errat, & reus erit majoris indurationis proximus, qui adimplens præceptum correptionis fraternæ, corripit proximum? An vanum erit hujusmodi præceptum, si quis nesciat, Fratrem, quem corripit, esse divinæ efficacis gratiæ unctione

 un-

unctum? Nihil sanè magis scandalosum, & pias Catholicorum aures offendens. Ergo sicut vitari debent occasiones peccandi, & proximorum scandali, sic & fideles à prædicatione desistere tenerentur; & gratiá efficaci carentes fugere deberent exhortationes, & gratias omnes exteriores; abstinere deberent à concionibus, à lectione piorum librorum, à sacrificio Missæ, à visitationibus Ecclesiarum, à pietatis colloquiis, & bonorum exemplis: uno verbo; ab omni virtutis exteriori adminiculo, cùm nihil, nisi ad illud magis obdurandum inserviret. Quo sanè nihil magis horrendum, magis Dei bonitati derogans, nihilque ad peccatorum duritiem obfirmandam aptiùs excogitari potuit.

20. Non difficile, & operosum est errorem propositionis auctoritate SS.PP. clarissimè ostendere. Audiendus inter omnes Divus *Bernardus* serm. de multipl. utilit. verb. Dei, exponens illud: *Beati qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud*, sic loquens: *Vultis nosse, quàm beati? Primùm quidem sonans in auribus animæ, vox Divina conturbat, terret, dijudicatque: sed continuò, si benè adverteris, vivificat, liquefacit, illuminat, mundat. Denique & cibus noster est, & gladius, & medicina, & confirmatio, & requies, resurrectio, & consumatio nostra. Nec mireris, quòd Verbum Dei inveniatur, omnia in omnibus esse, quantùm spectat ad justificationem: siquidem, & futurum est omnia in omnibus ad clarificationem. Audiat & illud peccator, & conturbabitur venter ejus à voce illa, carnalis anima contremiscet, omnia namque secreta cordis rimatur, atque dijudicat sermo vivus, et efficax cordium, atque cogitationum perscrutator. Undè, & licèt mortuus in peccato, si audieris vocem Filii Dei vives; sermo enim, quem loquitur, spiritus, & vita est. Si cor tuum induratum est, memento Scripturæ dicentis, Psal. 147. Et emittet verbum suum, & liquefaciet ea: & item Cantic. 5. Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est; si tepidus es, & evomi jam formidas, non discedas ab eloquio Domini, & inflammabit te, quia eloquium ejus ignitum valdè: quòd si tenebras ignorantiæ plangis, diligenter audi, quid loquatur in te Dominus Deus, & erit lucerna pedibus tuis verbum Domini, & lumen semitis tuis. At fortassis tantò ampliùs doles, quantò clariùs peccata etiam minima illuminatus agnoscis, sed sanctificabit te Pater in veritate, quæ est utique sermo ejus, ut inter Apostolos audire merearis Joann. 15. Jam vos mundi estis propter sermonem, quem loquutus sum vobis .... Si consistunt adversus te castra, & prælium tentationis insurgit, arripe gladium Spiritus, quod est verbum Dei, & in eo facilè triumphabis; quod si fortè (ut est certaminis consuetudo) contigerit aliquando vulnerari, mittet Verbum suum, & sanabit te, & eripiet te de interitionibus tuis, ut in te quoque impleatur, quod ait Centurio, cujus fides tam manifestè commendatur Matth. 8. Domine, inquit, dic tantùm Verbum, & sanabitur Puer meus; sed etsi titubas, adhuc confitere, & clama, Psal. 16. Mei autem moti sunt pedes, penè effusi sunt gressus mei, & in verbis suis confirmabit te, ut experimento discas, quoniam verbo Domini Cœli firmati sunt, & spiritu oris ejus omnis virtus eorum*. En qualiter gratia exterior, seu

seu verbum Dei sonans in auribus animæ, vivificat, liquefacit, & illuminat. En quomodò est gladius, & medicina, confirmatio, & requies. En quomodò mortuus in peccato audiens verbum Dei vivit, ignorantiæ tenebras plangit. Quis ergo dicat, hanc esse majorem peccatoris indurationem? Constans, & perpetua est hæc omnium SS. Patrum sententia. Videndi S. *Anselmus* super Epist. ad *Rom*. cap. 6. S. *Cyrillus Alexandrinus* super *Joann*. lib. 9. cap. 23. D. *Gregorius* Pastor. part. 3. cap. 28. & lib. Moral. cap. 33. D. *Hieronymus* super Epist. ad *Galat*. lib. 2. cap. 14. D. *Chrysostomus* super Epist. ad *Roman*. cap. 7. & ad *Galat*. cap. 4. Et super *Joann*. cap. 10. Homil. 60. Et super 21. *Matth*. Homil. 40. Divus *Ambrosius* super *Luc*. lib. 3. cap. 3. super Epist. ad *Rom*. cap. 1. & ad *Corinth*. Epist. 2. cap. 4. super Psal. 118. v. 93. D. *Gregorius Nazianzenus* Disc. 1.

21. Sic Scripturas, & SS. Patrum doctrinam evertit *Quesnellius* suis perversis thesibus; necnon & egregiam doctrinam SS. *Augustini*, & *Thomæ*. Hanc exterioris gratiæ ad animarum salutem utilitatem ostendit *Augustinus* de grat. *Christi* cap. 8. dicens: *Et hæc ostendatur legis utilitas, quoniam quos facit prævaricationis reos, cogit confugere ad gratiam liberandos, & ut concupiscentias malas superent adjuvandos*. Et infrà expressè asserit, quòd *Lex adjuvat*: *Inquantùm tamen etiam lex adjuvet, adjungit, & dicit* (Apostolus) *sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus. Itaque lex, inquit, Pedagogus noster fuit in Christo Jesu ad Galat. 3.* Si ergo Pedagogus noster est in *Christo Jesu*, minimè inservit ad magis indurandum. Quod & iterùm exprimit cap. 13. his verbis: *Hæc gratia, si doctrina dicenda est, certè sic dicatur, ut altiùs, & interiùs eam Deus cum ineffabili suavitate credatur infundere, non solùm per eos, qui plantant, & rigant extrinsecus, sed etiam per se ipsum, qui incrementum suum ministrat occultus, ita ut non ostendat tantummodò veritatem, verùm etiam impertiat charitatem*. Notentur illa verba *non solùm per eos*, quibus clarissimè exprimit, quantùm prædicatio juvet ad animarum salutem. Etiam eodem lib. de gratia *Christi*, loquens de lege, quæ est gratia exterior, asserit: *Ad hoc adjuvat lex, ut gratia requiratur*: si adjuvat, ut interior requiratur gratia: ergo non inservit ad indurationem.

22. Rursus lib. 1. de diversis quæstionibus ad *Simplicianum* num. 9. in hæc verba *Apostoli*: *Si autem quod nolo, hoc facio, consentio legi, quoniam bona est*, ad *Rom*. 7 vers. 16. *Augustini* verba sunt: *Hoc enim non vult, quod & lex: nam hoc vetat lex: consentit ergo legi, non inquantùm facit, quod illa prohibet, sed inquantùm non vult, quod facit. Vincitur enim nondum per gratiam liberatus, quamvis jam per legem & noverit se malè facere, & nolit. Quod verò sequitur, & dicit: Nunc autem ego jam non operor illud, sed id, quod in me habitat peccatum; non ideò dicit, quia non consentit ad faciendum peccatum, quamvis legi consentiat ad hoc improbandum. Loquitur enim adhuc ex persona hominis sub lege constituti, nondum sub gratia, qui profectò trahitur ad malè*

ope-

operandum, concupiscentiâ dominante, atque fallente dulcedine peccati prohibiti, quamvis ex parte notitiæ legis hoc improbet. Hæc *Augustinus*: non ergo lex obscurationem facit, & peccatum, sed notificat. Non gratiæ exteriores, & exhortationes peccatum causant, sed ostendunt, dum Deum monent quærere adjutorem internum. Non inserviunt, ut obdurationem per se producant, quod impium & scandalosum esse, suprà diximus.

23. Tandem audiendus est idem S. Doctor lib. de corrept. & grat. cap. 5. *Quod enim vult pro se fieri, qui corripi non vult, & dicit: Ora potiùs pro me, ideò corripiendus est, ut faciat etiam ipse pro se. Dolor quippè ille, quo sibi displicet, quando sentit correptionis aculeum, excitat eum in majoris orationis affectum: ut Deo miserante, incremento charitatis adjutus, desinat agere pudenda, & dolenda, & agat laudanda, atque gratanda.* Et cap. 6. *Corripiatur ergo origo damnabilis, ut ex dolore correptionis voluntas regenerationis oriatur... Qui si correptione compunctus salubriter ingemit, & ad similia bona opera, vel etiam meliora revertitur: nempè hìc apertissimè utilitas correptionis apparet.* En correptionis utilitas, quæ non ad indurationem tendit, sed salubriter adhibetur, & proficit, ut peccati sui quemque pœniteat. Idem docet *Augustinus* serm. 26. super Psal. 118. & super Psal. 57. & 59. & super Psal. 154.

24. Nec nobis opponant S. *Augustinum* dicentem de spirit.& litter. cap. 19. *Nemo ergo Christianorum aberret ab hac fide, quæ sola Christiana est, ne quisquam cùm verecundatus fuerit dicere, per nos ipsos fieri nos justos, non hoc in nobis operante gratiâ Dei, quia videt hoc à fidelibus, & piis ferri non posse, cùm dicitur; ad hoc se convertat, ut dicat ideò sine operatione gratiæ Dei nos justos esse non posse, quia legem dedit, quia doctrinam instituit, quia bona præcepta mandavit. Illa enim sine adjuvante spiritu proculdubio est littera occidens; cùm verò adest vivificans spiritus, hoc ipsum intus conscriptum facit diligi, quod foris scriptum lex faciebat timeri.* Et ibidem cap. 28. *Nec istam inscriptionem, quæ justificatio est, poterat efficere in Judæis lex in tabulis scripta, sed solùm prævaricationem.* Et idem *Augustinus* serm. 163. de verbis *Apostoli*: *Nam vis videre, quid valeat sine spiritu adjuvante littera jubens? Virtus autem peccati lex: quia subintravit, inquit, lex ut abundaret delictum. Quid est, ut abundaret delictum? Quia ubi gratia non erat, auxit prohibitio desiderium: & cùm quasi de propria præsumitur virtute, factum est grande vitium.* Et contra Adversarium legis, & Prophetarum lib. 2. cap. 11. *Ipse est enim & Prophetarum Deus, qui mandata sancta, & justa, & bona, superbis tamen non de ipsius gratia, sed de sua virtute fidentibus, non quibus viverent, sed quibus mererentur, ut convincerentur, dedit.* Et Epist. 217. ad *Vitalem* cap. 3. num. 11. *Opus est hoc gratiæ, quam qui accipiunt, doctrinæ salutari Scripturarum Sanctarum, etsi fuerint inimici, fiunt amici, non opus ejusdem doctrinæ, quam qui audiunt, & legunt sine gratia Dei pejores ejus efficiuntur inimici.* Et de gratia *Christi* cap. 8. *Hinc itaque apparet, hanc eum*

eum gratiam confiteri, quâ demonstrat, & revelat Deus, quid agere debeamus, non qua donat, atque adjuvat, ut agamus: cùm ad hoc potiùs valeat legis agnitio, si gratiæ desit opitulatio, ut fiat mandati prævaricatio: ubi enim non est lex, ait Apostolus, nec prævaricatio: & concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret, non concupisces: ac per hoc usque adeò aliud est lex, aliud est gratia, ut lex non solùm nihil prosit, verùm etiam plurimùm obsit, nisi adjuvet gratia. Et lib.83. quæstionum q.66. *Ubi ergo non est gratia liberatoris, auget peccati desiderium prohibitio peccatorum.*

25. Hæc enim, & alia Sancti Doctoris testimonia labore inutili ad finem à *Quesnellio* intentum studiosè congeruntur; similes namque expressiones S. Doctoris suum habent sensum proprium; debent enim figuratè intelligi, ut sensus sit, quòd lex non facit, sed notificat, non se habet per se, & ut causa indurationis, sed ut occasio; quòd lex non est data ad mortem, vel propter transgressiones faciendas, sed propter ostendendas. Ita quidem est, quòd lex sine gratia nihil prodest, sed non ad damnationem: quòd peccatori plurimum obest, non quia in obdurationem influat, sed quia reum malitiæ ipsum arguit, & probat. Littera occidit, non sic quòd occisio sit per legem, magis obdurando, sed methonymicè incursam occisionem aperiendo. Sic seipsum explicat *Augustinus* exponens phrasim *Apostoli* ad *Rom*.4. *Lex iram operatur, ubi enim non est lex, nec prævaricatio*, quam sic interpretatur, *Hoc autem dixit, quia ira Dei major est in prævaricatore, qui per legem cognoscit peccatum, & tamen facit.* Sic lib. de gratia, & libero arbitrio cap. 10. Illud quod dixit *Apostolus* 1. ad *Corinth*. 15. *Virtus peccati lex.* Sic lib. 6. Oper. imperfect. contra *Julianum* cap.41. explicat: *Ecce quomodò est virtus peccati lex; minùs enim operabatur peccatum, quando prævaricationem nondum operabatur, quia lex nondum data erat: ubi enim lex non erat, nec prævaricatio.* Et tandem illud ad *Rom*.7. *Peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam, ipsemet Apostolus explicat versic.* 13. *dicens: Quod ergo bonum est, mihi factum est mors? Absit. Sed peccatum, ut appareat peccatum, per bonum operatum est mihi mortem, ut fiat supra modum peccans per mandatum.* Quod sanè probat, non legem, non gratiam exteriorem, non præceptum sanctum, & justum, non exhortationes bonas, cæteraque opera pietatis inservire ad magis obdurandum, sed propriam peccatoris malitiam, obdurationem, & iram Dei operari; illa verò solùm notificare.

26. Sed audiamus S. *Augustinum* à calumnia eadem sibi per Pelagianos illata se ipsum purgantem lib. 3. contra duas Epist. Pelag. cap.2. num.2. *Legem veteris Testamenti nos*, ajunt, *dicere, non ob hoc datam fuisse, ut justificaret obedientes, sed ut gravioris fieret causa peccati. Prorsus non intelligunt quid de lege dicamus, quia id quod dicit Apostolus, quem non intelligunt, dicimus. Quis enim non dicat, non justificari eos, qui sunt legi obedientes; quando nisi justificarentur, non possent esse obedientes? Sed dicimus lege fieri, ut Deus quid fieri velit, audiatur: gratiâ verò fieri, ut legi obediatur. Non enim auditores legis, ait Apostolus,*

stolus, justi sunt apud Deum, sed factores legis justificabuntur. Lex ergo auditores justitiæ facit, gratia factores .... Nec littera malum est, quia occidit; sed malos prævaricatores convincit. Sit iterum Sanctus Doctor sui Interpres, dum dixit, quòd littera sine adjuvante spiritu est littera occidens, prævaricationem efficiens, quòd lex subintravit, ut abundaret delictum; quòd prohibitio desiderium auxit, quòd ipsâ pejores efficiuntur homines: eo enim solùm sensu dixit hæc omnia, ut ostenderet, quòd homo ex innata pravitate, & ad malum pronitate nititur in vetitum, non tamen ex defectu legis, ut expressè pronunciat de spiritu, & littera cap. 4. num. 6. his verbis: *Ideò elegit Apostolus generale quiddam, quo cuncta complexus est, tanquam hæc esset vox legis ab omni peccato prohibentis, quod ait, non concupisces: neque enim ullum peccatum nisi concupiscendo committitur: proindè quæ hoc præcipit, bona, & laudabilis lex est. Sed ubi Sanctus non adjuvat Spiritus, inspirans pro concupiscentia mala, concupiscentiam bonam, hoc est charitatem diffundens in cordibus nostris, profectò illa lex quamvis bona, auget prohibendo desiderium malum; sicut aquæ impetus, si eam partem non cesset influere, vehementior fit obice opposito, cujus molem cùm vicerit, majore cumulo præcipitatus vehementius per prona provolvitur. Nescio quo enim modo hoc ipsum quod concupiscitur, fit jucundius, dum vetatur*. Rursus ibidem cap. 6. num. 9. *Demonstranda enim fuerat homini fæditas languoris ejus, cui contra iniquitatem suam nec præceptum sanctum, & bonum profuit, quo magis aucta est iniquitas, quam minuta, quandoquidem lex subintravit, ut abundaret delictum, ut eo modo convictus, atque confusus, videret non tantùm Doctorem sibi esse necessarium, verùm etiam adjutorem Deum, à quo ejus itinera dirigantur, ne dominetur ei iniquitas, & confugiendo ad opem Divinæ misericordiæ sanetur: atque ita ubi abundavit delictum, superabundavit gratia, non peccantis merito, sed subvenientis auxilio*. Incassum ergo Hæterodoxi in suas trahere partes S. Doctorem moliuntur. Pudeat illos, quòd hanc *Augustino* affingere sententiam, seu potiùs contumeliam irrogare non erubescant, qui egregiè dicti sui rationes explanat. Etenim cùm omnis terra corruperat viam suam, necessaria fuit lex, quæ peccati, & turpitudinem, & finem malum, atque perditionem, ad deterrendos homines à flagitio edoceret: quæ tamen in se optima erat: licèt per accidens esset occasio peccati, inquantùm homines per eam instruendi, non habebant ampliùs excusationem à peccatis.

27. At si vis totius hujus Augustinianæ doctrinæ compendium, audi *D. Thomam* 1. 2. q. 98. art. 1. ad 2. *Dicendum, quòd lex dicitur occidisse, non quidèm effectivè, sed occasionaliter ex sua imperfectione, in quantùm scilicet gratiam non conferebat, per quam homines implere possent, quod mandabat, vel vitare, quod vetabat; & sic occasio ista non erat data, sed sumpta ab hominibus: unde & Apostolus ibidem dicit: Occasione accepta peccatum per mandatum seduxit me, & per illud occidit. Ex hac etiam ratione dicitur, quòd lex subintravit, ut abundaret delictum, ut ly* ut, *teneatur consecutivè, non causaliter, in quan-*

quantùm scilicet homines accipientes occasionem à lege, abundantius peccaverunt, tum quia gravius fuit peccatum post legis prohibitionem, tum etiam quia concupiscentia crevit. Magis enim concupiscimus, quod nobis prohibetur. Quod iterum explicat art. 2. *Respondeo dicendum, quòd lex vetus à bono Deo data est, qui est Pater Domini nostri Jesu Christi. Lex enim vetus homines ordinabat ad Christum dupliciter. Uno quidem modo testimonium Christo perhibendo: unde ipse dicit Luc. ultim. Oportet impleri omnia, quæ scripta sunt in lege, & in Psalmis, & in Prophetis de me. Et Joann. 5. Si crederetis Moysi, crederetis forsitan & mihi: de me enim ille scripsit. Alio modo per modum cujusdam dispositionis, dum retrahens homines à cultu idololatriæ, concludebat eos sub cultu unius Dei, à quo salvandum erat humanum genus per Christum: unde Apostolus dicit ad Galat. 3. priusquam veniret fides, sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem, quæ revelanda erat. Manifestum est autem, quòd ejusdem est disponere ad finem, & ad finem perducere, & dico, ejusdem, per se, vel per suos subditos. Non enim Diabolus legem tulisset, per quam homines adducerentur ad Christum, per quem erat ejiciendus, secundùm illud Matth. 12. Si Satanas Satanam ejicit, divisum est regnum ejus. Et ideo ab eodem Deo, à quo facta est salus hominum per gratiam Christi, lex vetus data est.* En doctrina *Augustini* ab Angelico Magistro, mutuò accepta, delibata, & comprobata, quæ cum *Apost.* ad *Rom.* 10. 4. 5. Deum legis veteris auctorem esse testatur; quæ dicitur occidens, quia sine gratiâ homines in peccatis perseverabant.

28. Sed iterum S. Doctorem audiamus 1. 2. q. 98. art. 2. ad 4. *Dicendum, quòd quamvis lex vetus non sufficeret ad salvandum hominem, tamen aderat aliud auxilium, à Deo hominibus simul cum lege, per quod salvari poterant: scilicet fides mediatoris, per quam justificati sunt antiqui Patres, sicut etiam nos justificamur: & sic Deus non deficiebat hominibus, quin daret eis salutis auxilia.* Et q. 99. art. 2. ad 3. *Dicendum, quòd sicuti Augustinus probat in lib de spirit. & litt. etiam littera legis quantum ad præcepta moralia, occidere dicitur occasionaliter, in quantùm scilicet præcipit, quod bonum est, non præbens auxilium gratiæ ad implendum.* Hæc *D. Thomas Augustinum* secutus: quibus docet, quòd lex, idemque de exterioribus gratiis, non per se, & effectivè, sed occasionaliter ad damnationem concurrunt; non occasione, quæ fit ab Ipsa lege, sed solùm ex malitia hominis, Diabolo, & concupiscentiâ Instigante, & in occasionem criminis detorquente ipsam legem. Ita sanè est, quòd non esset peccatum, si non esset lex, nec major induratio peccatoris, si deficerent gratiæ exteriores: sed numquid ex eo deduci potest: ergo lex est causa peccati, & obdurationem causant exteriores gratiæ? Hæc proculdubio consequentia reprehensibilis est, quæ multoties instari in adversum potest. Non esset peccatum, si non existeret Deus, quem creatura offenderet; nec peccatum imputabile ad culpam in statu naturæ lapsæ, sicut nec Angelis malis, deficientibus auxiliis sufficientibus: non ulterius peccaret ho-

mo, si Deus ipsum non crearet; nec induratus perseveraret homo in peccatis, si Deus non conservaret ipsum: ergo existentia Dei, gratia sufficiens, creatio hominis, ejus conservatio, sunt causa peccati, & ejus obdurationis? Absit hoc. Sunt enim hæc maxima Dei dona, & beneficia utilia, & proficua, quæ nusquam dici possunt causa peccati. Rursus *D. Thomas* in cap. 3. ad *Galatas* lect. 7. exponens illud Apostoli: *Propter transgressiones posita est: id est*, inquit, *ad transgressiones cohibendas; & de hoc habetur* 1. *Timoth. Justo lex non est posita; sed injustis. Homines malè dispositi indigent retrahi à peccatis per pœnas; & ideo quantùm ad istos fuit necessaria legis dispositio, quæ habet coarctivam virtutem.* Si ergo ita utilis est lex, non deservit ad cor magis obdurandum.

29. Hoc Catholico sensu referta sunt omnia S. Doctoris volumina. Idem docet 1. 2. q. 100. art. 12. q. 107. art. 1. sed præcipuè videndus serm. Dominic. de *Pass. Domini*, loquens de verbo Dei, cujus 8. utilitates refert; quarum prima est, quòd ab omni morbo sanat, Sap. 16. *Non herba, neque malagma, sed sermo tuus, Domine, qui sanat omnia. Et Psal.* 106. *Misit verbum suum, & sanavit eos*. Secunda, quia animum mundat ab omnibus inquinamentis, *Joann.* 11. *Jam vos mundi estis propter sermonem, quem loquutus sum vobis*. Tertia, quia mentem lætificat, *Jerem.* 15. *Factum est verbum Domini in gaudium, & lætitiam cordis mei*. Quarta est: *Quia tota Trinitas in corde hominis inhabitat, Joann.* 14. *Siquis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus*. Quia illuminat Psalm. 118. *Declaratio sermonum tuorum illuminat*. Sexta in bono conservat, Sap. 16. *Sermo tuus, Domine, eos, qui in te confidunt, conservat*. Septima, liberat à morte æterna, *Joann.* 8. *Siquis sermonem meum servaverit, non videbit mortem in æternum*. Octava perducit ad æternam vitam, & gloriam, *Joann.* 6. *Domine, ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes, & nos credimus, & cognovimus, quia tu es Christus filius Dei vivi*. Quid hoc S. Doctoris testimonio dilucidius, quàm exhortationes, & verbum Dei non esse obdurationem peccatoris, sed quòd Deus his exterioribus gratiis erudit hominem, ipsum cogitatione veritatis illuminans, & amoris ejus delectatione succendens, ut mens erigatur, & reformetur? At hoc non vidit *Quesnellius*. Quid manifestius in Scriptura, vel magis in SS.PP. conspicuum? At hoc non vident ejus Assectæ; adhuc eos fugit, etsi omnem industriam, & ingenii acumen ad defensionem *Quesnellii* per tot annos applicent, volentes magis adversus Scripturam, PP. *Augustinum*, & *Thomam*, sentire cum *Luthero* ad *Galat.* cap. 5. & in præfation. veter. testamenti; & cum *Calvino* lib. 2. instit. cap. 5. §. 4. & cap. 7. & §. 2. 6. & 10. idipsum propugnantibus; vel cum Jansenistis, quorum doctrina huic *Quesnelli* propositioni maximè affinis damnata fuit ab *Alexandro VIII. Gratia sufficiens est perniciosa, adeo ut possit quilibet petere: à gratia sufficiente libera nos, Domine*; cùm ex illa propositione ad præsentem *Quesnellii* sit consequentia. O magnitudo erroris! O malitiæ turpitudo!

30. In

30. In tribus sequentibus propositionibus absurdissimum, & maximum inconveniens legitur. Id satis deducitur ex tribus aliis *Quesnelli* damnatis propositionibus, nempe ex 6. *Discrimen inter fœdus Judaicum, & Christianum est, quòd in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in sua impotentia, in isto verò Deus peccatori dat, quod jubet, illum sua gratia purificando.* Hìc non obscurè significat, defuisse Judæis in antiquo Testamento auxilia, ut facerent, quod possent; peterent, quod non possent; & ut adjuvarentur, ut possent. E contra verò in novo Testamento per omnem gratiam hujus, Deum dare quod jubet; in quo sensu omnis gratia, quâ præceptum fit possibile, est efficax. Hoc eodem temerario ausu profert sequentem prop. 7. *Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit propriæ infirmitati imponendo ipsi suam legem? Quæ verò felicitas non est admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quod petit à nobis?* Hìc in eadem perversitate perseverat; quòd in veteri fœdere nullum esset datum auxilium ad legem homini impositam implendam; in novo tamen per gratiam hujus fœderis, Deum donare nobis, quod petit à nobis; ac per consequens, quòd omnis gratia est efficax. Continuatur idem virus prop. 8. *Nos non pertinemus ad novum fœdus, nisi in quantum participes sumus ipsius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit.* Novam gratiam vocat ille, quia noviter in novo fœdere data sit; ac si gratia Redemptoris futuri in veteri fœdere data non fuisset per *Christum* ad vitæ agendæ servanda præcepta; hancque gratiam describit ille, dicens, esse illam, *quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit*, quæ juxta ipsum, & omnes Theologos, est efficax. Reviviscit iterum *Jansenii* error, dum de Judæis, & fidelibus loquens, hoc statuit discrimen inter fœdus Judaicum, & Christianum, quòd in illo *Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in sua impotentia, in isto verò peccatori Deus dat, quod jubet, illum gratia sua purificando.* In quibus manifestum est, quòd juxta *Quesnellum* exigebat Deus fugam peccati, & implementum legis à peccatore, quod ex defectu auxiliorum sufficentium erat illi absolutè impossibile; quæ est prima, & tertia *Jansenii* propositio: nullumque aliud *Quesnellium* inter utrumque fœdus agnoscere discrimen, nisi quòd in isto peccatori Deus dat, quod jubet, illum gratia sua purificando; & cùm ista in ejus principiis sit gratia efficax; è medio tollitur denuò gratia sufficiens. Quin etiam subdescendens, hoc ipsum non solùm, sed quid deformius in septima prosequitur: non enim ut in sexta loquitur solùm de peccatoribus, sed universim de justis, & peccatoribus veteris legis, quos esse absque aliqua gratia propriæ impotentiæ relictos affirmat, dicens: *Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati, imponendo ipsi suam legem?*

31. Sed ut videatur, quàm longè in dictis propositionibus à recto veritatis tramite devius, & remotus discedat; & quænam odiosa, erronea, ac hæretica ex dicta propositione deducantur, hìc præsuppo-

 nen-

nenda est doctrina *D. Thomæ* 1. 2. q. 98. art. 1. quòd lex vetus bona est, cùm data fuerit ad propriam Judæorum virtutem, sicut & proprius effectus cujuscumque legis est bonos facere eos, quibus datur: undè, inquit *D. Thomas* supra q. 92. art. 1. *Manifestum est, quòd hoc sit proprium legis, inducere subjectos ad propriam ipsorum virtutem. Cùm igitur virtus sit, quæ facit bonum habentem, sequitur, quòd proprius effectus legis sit bonos facere eos, quibus datur, vel simpliciter, vel secundùm quid.* Est ergo fide certum, legem veterem esse bonam. Quod testatur Scriptura ad *Rom. 7. Lex quidem sancta, & mandatum sanctum, & justum, & bonum.* Et rursus: *Consentio legi, quoniam bona est.* Et 1. ad *Thimoh. Scimus, quoniam bona est lex*, & Psalm. 18. *Lex Domini immaculata*: quibus Propheta Regius, non solùm legem populo Judæorum à Deo datam sanctam dicit; sed eam velut singularem Dei prærogativam extollit Psal. 147. *Non fecit taliter omni nationi, & judicia sua non manifestavit eis.* Erat namque rectæ rationi consona, prohibens concupiscentiam, & ea peccata, quæ contra rationem sunt; ut docet *D. Thomas* dict. q. 98. art. 1. *Dicendum, quòd absque omni dubio lex vetus bona fuit. Sicut enim doctrina ostenditur esse vera ex hoc, quòd consonat rationi rectæ; ita etiam lex aliqua ostenditur esse bona ex hoc, quod consonat rationi. Lex autem vetus rationi consonabat, quia concupiscentiam reprimebat, quæ rationi adversatur, ut patet in illo mandato: non concupisces rem Proximi tui, quod ponitur Ex. 20. Ipsa etiam omnia peccata prohibebat, quæ sunt contra rationem: undè manifestum est, quòd bona erat. Et hæc est ratio Apost. ad Rom. 7. Consentio legi, quoniam bona est.* At non tantùm bona erat, sed etiam utilis fuit Populo, cui data fuit; valebat enim, ut se peccatores agnoscerent, dicente *Paulo* ad *Rom. Per legem cognitio peccati.* Et cap. 7. *Peccatum non cognovi nisi per legem: nam concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret, non concupisces.* Erat utilis, ut intelligerent opus sibi esse Salvatore, & ut ad ejus adventûs desiderium ardenter excitarentur: sicut plures Patres veteris Testamenti desiderasse leguntur. *Voluit & Deus talem legem dare, quam suis viribus homines implere non possent: ut sic dum homines præsumentes de se, peccatores se invenirent, humiliati recurrerent ad auxilium gratiæ*, ut dixit *D. Thomas* art. 2. ad 3. Erat tandem utilis, ut Populus ille contineretur in officio saltem metu pœnarum, & disponeretur ad altiorem doctrinam, juxta illud Deut 19. *Ut audientes cæteri morem habeant, & nequaquam talia audeant facere*; & ut per eam maximè venirent in cognitionem legis Evangelicæ, & *Christi*, undè ad *Colofs.* 2. dicitur: *Quæ sunt umbra futurorum, Corpus autem Christi.* Et ad *Hæbr.* 10. *Umbram habens lex futurorum bonorum.*

32. At cùm bonorum aliud perfectum sit, & aliud imperfectum; etenim perfecta bonitas est in his, quæ ad finem ordinantur; undè perfectum bonum erit, quod per se est sufficiens inducere ad finem: sicut & imperfectum bonum erit, quod operatur aliquid ad hoc, quòd perveniatur ad finem, non tamen sufficit ad hoc, quòd ad finem perducat; hinc fit, quòd licèt lex vetus utilis maximè sit, est imperfecta. Cujus ra-

rationem assignat *D. Thomas* dict. q. 98. art. 1. dicens: *Finis autem legis Divinæ est perducere hominem ad finem felicitatis æternæ: qui quidem finis impeditur per quodcumque peccatum, & non solùm per actus exteriores, sed etiam per interiores: & ideo illud, quod sufficit ad perfectionem legis humanæ, ut scilicet peccata prohibeat, & pœnam apponat, non sufficit ad perfectionem legis Divinæ, sed oportet, quòd hominem totaliter faciat idoneum ad participationem felicitatis æternæ, quod quidem fieri non potest, nisi per gratiam Spiritus Sancti, per quam diffunditur charitas in cordibus nostris, quæ legem adimplet. Gratia enim Dei vita æterna, ut dicitur ad Rom. 6. hanc autem gratiam lex vetus conferre non potuit, reservabatur enim hoc Christo: quia ut dicitur Joann. 1. Lex per Moysem data est: gratia, & veritas per Jesum Christum facta est; & inde est, quòd lex vetus bona quidem est, sed imperfecta, secundùm illud ad Hæbr. 7. nihil ad perfectum adduxit lex.* Quarè oppositum fuit error *Simonis Magi*, *Marcionitarum*, *Manichæorum*, & aliorum Hæreticorum non agnoscentium bonitatem legis: à quibus maximè distat veritas Catholica, quæ legem bonam profitetur, licèt legis novæ non haberet perfectionem. Etenim sacramenta ipsius significabant solùm gratiam; nostra verò & significant, & continent, & dignè suscipientibus illam conferunt. Quarè lex vetus in se perfecta est, licèt comparatione ad novam, minus perfecta sit: cùm opera Dei non sint æqualis perfectionis; quæ singulis dat ad mensuram, distribuens quod vult, & prout vult. Undè dixit *Augustinus*. *Fecit Deus omnia bona valde, sed distinctions gradibus ordinata, ut sit aliud, alio melius, atque ita omni genere bonorum universitas ista compleatur, quæ quibusdam perfectis, quibusdam imperfectis, tota perfecta est.*

33. Est verò & aliud animadvertendum, quid diversissimum esse, quòd lex *Moysis* non liberaverit Judæos ab illa impotentia, in qua erant, observandi legem, præbendo nempè ex vi sua, vel ex opere operato effectum justificationis; aliud verò, quòd Deus exigeret ab ipsis fugam peccati, & observantiam præceptorum, relinquendo illos in illa impotentia: primum absolutè verum est; cùm reverà lex vetus fuerit infirma ad effectum justificationis conferendum ex vi sua; cùm nec ex vi legis essent debitæ gratiæ interiores, quibus data fuit potestas ad observantiam legis; sed ex misericordia Dei, & intuitu meritorum *Christi* Domini: quarè nemini alio modo poterat conferri justitia. Undè dixit *Apostolus*: *Nihil ad perfectum adduxit lex*: hoc est, lex nullum virtute suâ adduxit ad justificationem. At secundum est omnino falsum, cùm collata fuerit eis gratia ad observantiam legis, juxta illud *S. Augustini* lib. de spirit. & litter. cap. 19. *Lex data est, ut gratia quæreretur; gratia data est, ut lex impleretur.* Et *D. Thomas* dicto art. 2. ad 4. *Dicendum, quòd quamvis lex vetus non sufficeret ad salvandum homines, tamen aderat aliud auxilium à Deo hominibus simul cum lege, per quod salvari poterant, scilicet fides mediatoris, per quam justificati sunt antiqui Patres, sicut etiam nos justificamur: & sic Deus non defi-*

cie-

ciebat hominibus, quin daret eis salutis auxilia. Quod antea dixerat art. 1. ad 2. *Jugum legis servari non poterat sine gratia adjuvante, quam lex non dabat: dicitur enim; non est volentis, neque currentis, scilicet velle, & currere in præceptis Dei: unde in Psal. dicitur: Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum, scilicet per donum gratiæ & charitatis*: ergo si hæc dilatatio cordis fit per donum gratiæ, & charitatis, & exigitur, ut jugum legis servari possit, non potuit jugum legis servari sine gratia adjuvante.

34. Hoc luculenter, & urgentissimè confirmari potest ex causa impositionis legis Populo Judaico; & ex fine legis impositæ. Decebat namque, ut Populus, ex quo *Christus* erat nasciturus, quâdam singulari prærogativâ sanctificationis polleret præ reliquis gentibus, ac Deo magis consecraretur; juxta illud Exod. 19. *Eritis mihi in peculium de cunctis Populis*. Quod eleganter docet *D. Thomas* art. 4. dictæ quæstionis 98. *Deus igitur, & legem, & alia beneficia specialia illi Populo exhibuit propter promissionem eorum Patribus factam, ut ex eis Christus nasceretur. Decebat enim, ut ille Populus, ex quo Christus nasciturus erat, quadam speciali sanctificatione polleret, secundùm illud, quod dicitur Levit. 19. Sancti eritis, quia ego Sanctus sum*. Et iterum: *Ad primum ergo dicendum, quòd quamvis salus futura per Christum esset omnibus gentibus præparata: tamen oportebat, ex uno Populo Christum nasci, qui propter hoc præ aliis prærogativam habuit secundùm illud Rom. 9. quorum, scilicet Judæorum, est adoptio Filiorum Dei, & testamentum, & legislatio, quorum Patres, ex quibus Christus est secundùm carnem*. Idemque repetit art. 5. seq. *Lex vetus, sicut dictum est, data est Populo Judæorum, ut quamdam prærogativam Sanctitatis obtineret propter reverentiam Christi, qui ex illo Populo nasciturus erat*. Et ad secundum: *Dicendum, quòd homo quantò Deo magis conjungitur, tantò efficitur melioris conditionis: & ideo quantò Populus Judæorum erat astrictus magis ad divinum cultum, dignior aliis Populis erat: undè dicitur Deuteron. 4. Quæ est alia gens sic inclita, ut habeat cæremonias, justaque judicia, & universam legem?* Si ergo Populus Judæorum dignior erat aliis populis, quantò magis ad divinum cultum, & universæ legis observantiam erat astrictus: si lex statuta fuit ad ejus specialem sanctificationem, quomodò credibile est, quòd salutare gratiæ sufficientis beneficium, quod ex Dei misericordia non deficit hominibus, ipsi deficeret? An legem posuit, ut Judæos à veritatis via subverteret, & non ut subversos revocaret ad Dei agnitionem, & revocando ad vitam converteret? An Deus Judæis mandatum tribuit, per quod ad perfectionem transirent, cujus adimpletio esset impossibilis? An ipsis jucunda, decoraque esset laudatio, quòd in ea impotentia essent à Deo relicti, ad fugam peccati, & implementum præcepti? Hoc sanè ab omni veritate alienissimum est. Et maximè inspecto fine legis, qui fuit sanctificatio Populi Judaici, ut expressè affirmat *D. Thomas* 1. 2. q. 107. art. 2. his verbis: *In veteri autem lege duo possunt considerari, scilicet finis, & præcepta contenta in lege. Finis*

nis verò cujuslibet legis est, ut homines efficiantur justi, & virtuosi; ut supra dictum est: unde & finis veteris legis erat justificatio hominum, quam quidem lex efficere non poterat. Cujus & egregium habetur testimonium Deuteron. 4. v. 1. 5. 6. 7. *Et nunc Israel audi praecepta, & judicia, quae ego doceo te, ut faciens ea, vivas.... Scitis quòd docuerim vos praecepta, atque justitias sicut mandavit mihi Dominus Deus meus: sic facietis ea in terra, quam possessuri estis, & observabitis, & implebitis opere. Haec est enim vestra sapientia, & intellectus coram populis, ut audientes universa praecepta haec, dicant: En populus sapiens, & intelligens, gens magna. Non est alia Natio tam grandis, quae habet Deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis observationibus nostris*: ergo cùm factores legis fuerint electi, & praedestinati in peculium Domini; totque sint salvati servando legem, ut *Josue*, *David*, *Zacharias*, *Elisabeth*, ut Sacra Scriptura testatur, qui crediderunt in *Christum* venturum, & servando legem salvati sunt: incredibile est, ipsis defuisse gratiam necessariam ad consecutionem finis à Deo intenti: quod ita certum, & exploratum credidit M. *Medina ut* 1. 2. q. 98. art. 2. ut dixerit: *Haec conclusio est certa secundùm Fidem Catholicam*.

35. Ut certum ergo debet in praesenti supponi, fuisse gratiam sufficientem tempore legis datam ex fide *Christi*, vires exhibentem, ut praecepta essent possibilia: quò suppositò, statim ruit propositio *Quesnelli*, quae hunc pessimum errorem fovet, supponens, nullam ex veteri foedere hominibus fuisse utilitatem, sed potiùs in plena impotentia esse relictos, & quòd tam infelix fuerit Populi electi conditio. Hic etenim est verus, & germanus sensus propositionis damnatae. Non enim propositio loquitur de Spiritu ipso veteris foederis proprio, quòd nempè Judaei se ipsis, & ex conditione legis veteris infirmi, & impotentes, divinam gratiam, legisque implendae potestatem, virtute, & & efficacia ipsius antiqui foederis non acceperint: sed expressè loquitur de eo, quod erat in veteri foedere, scilicet de eo, quod Deus exigebat in illo, nempè fugam peccati, adimpletionem praeceptorum, in sensu composito impotentiae, & defectûs potestatis ad illorum observantiam. Quare in propositione septima exclamat: *Quae utilitas pro homine in veteri foedere, in quo Deus illum reliquit ejus propriae infirmitati; imponendo ipsi suam legem?* Quae illatio ex ejus errore exactissima est. Etenim quae utilitas in illo foedere, in quo Deus impossibilia jubet, impotensque est homo ad ei obediendum? Quae utilitas pro homine, dum in toto illo foedere ipsi deerant auxilia, ut faceret, & ut peteret, quod non poterat, & ut adjuvaretur, ut posset? Quae utilitas in illo foedere, in quo Judaei praeceptis obedire non poterant, & in quo Deus non poterat dici Salvator? Haec est infelicis hujus propositionis miserabilis impotentia. Haec *Quesnellii* mens, quâ apertè contradicit *Apostolo* ad *Romanos*. Cùm enim sibi sequens proposuisset argumentum, *Quid ergo Judaeo est?* Ac si diceret, quid praecipuum habet populus ille, quem Deus toties suum peculiariter populum, partem suam, haereditatem suam,

suam, vineam suam electam vocat? Aut quæ utilitas fuit Circumcisionis à Deo institutæ? Respondet: *Multum per omnem modum*. Ampliora enim beneficia Judæis à Deo collata sunt; Oracula divina, lex, Prophetiæ, *Messias* fuit illis specialiter promissus, & ex eorum genere natus, qui apud ipsos prædicavit, eisque primùm verbum salutis per *Apostolos* suos misit. Fuit ergo in illis gratia sufficiens ad salutem, ne injustitiæ accusari posset Deus: alias non *multum per omnem modum*, sed melius eis fuisset legem, & mandata non recipere, quàm in sua impotentia relictos, æternis pœnis affligi.

36. Rejicienda ergo venit hæc doctrina *Quesnelli* ex Sacra Scriptura dicente *Isaiæ* cap. 1. *Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum .... Si fuerint peccata vestra, ut coccinum, quasi nix dealbabuntur*. Et cap. 5. *Quid est, quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci ei? An quod expectavi, ut faceret uvas, & fecit labruscas?* Et cap. 65. *Expandi manus meas tota die ad populum non credentem, & contradicentem*. Et Oseæ cap. 13. v. 9. *Perditio tua Israel: tantummodò in me auxilium tuum*. Et *Ezech.* 18. *Numquid voluntatis meæ est mors impii, dicit Dominus Deus, & non ut convertatur à via sua, & vivat? .... Quare moriemini domus Israel? Quia nolo mortem morientis, dicit Dominus: revertimini, & vivite*. Et cap. 33. *Vivo ego dicit Dominus Deus, nolo mortem impii, sed ut convertatur à via sua, & vivat, convertimini, convertimini*. Et *Matth.* 13. v. 37. *Jerusalem, Jerusalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas eos, qui ad te missi sunt, quoties volui congregare Filios tuos, quemadmodum Gallina congregat Pullos suos sub alas, & noluisti?* Et *Luc.* 18. v. 21. *Hæc omnia custodivi à juventute mea*. Et Act. 7. v. 51. *Dura cervice, & incircumcisis cordibus, & auribus vos semper Spiritui Sancto resistitis, sicut Patres vestri, ita & vos*. In quibus omnibus Scriptura testatur, in fœdere judaico & Deum exegisse à Judæis implementum legis, & præparasse auxilia sufficientia; quibus plures restiterunt. Non potuit Deus plus facere in beneficium vineæ electæ. Nolens ipsius mortem, sed conversionem, expandit manum ad populum non credentem. An hoc est populum in sua impotentia reliquisse quoad fugam peccati, & implementum legis? Hoc sanè totum falsò, & contra manifestam Scripturæ vocem clamat *Quesnellus*. Ipsum convincit errantem in ista lethifera, Judæisque insuperabili conversionis impotentia Concilium *Milevitanum* II. *Quapropter si & ante tempus legis, & tempore ipsi legis justos Patres ex fide viventes non possibilitas naturæ infirmæ, & indignæ, ac vitiatæ, & sub peccato venundatæ, sed Dei gratia per fidem justificabat, & nunc eadem in apertum jam veniens revelata justificat: anathematizet ergo Pelagius scripta sua, ubi contra eam, etsi non per contumaciam, tamen per ignorantiam disputat*. Et *Arausicanum* II. Can. 25. *Secundùm suprascriptas Sanctarum Scripturarum sententias, vel antiquorum Patrum definitiones, hoc Deo propitiante, & prædicare debemus, quòd per peccatum primi hominis inclinatum, & attenuatum fuerit liberum arbitrium, ut nullus*

lus postea aut diligere Deum, sicut oportuit, aut credere in Deum, aut operari propter Deum, quod bonum est, possit, nisi gratia eum, & misericordia divina prævenerit. Unde in Abel justum, & Noë, & Abraham, & Isaac, & Jacob, & omnem antiquorum Sanctorum multitudinem, illam præclaram fidem, quam in ipsorum laudem prædicat Apostolus Paulus, non per bonum naturæ, quod prius in Adam datum fuerat, sed per gratiam Dei credimus fuisse collatam. Et *Tridentinum* sess. 6. cap. 11. *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet & facere quod possis, & adjuvat, ut possis: cujùs mandata gravia non sunt, cujus jugum suave est, & onus leve.*

37. At cùm Novatores isti ingens erroris sui sibi præsidium imaginentur in Sanctorum *Augustini*, & *Thomæ* doctrina; ut certissimè constet, quàm invictè utriusque S. Doctoris lumine pertinax eorum error vincatur, audiendus *D. Augustinus* lib. 3. ad *Bonifac.* cap. 4. n. 6. *Quibus ita se habentibus, ex his etiam illa, quæ deinceps nobis objiciunt, referuntur. Quis enim Catholicus dicat, quod nos dicere jactitant, Spiritum Sanctum adjutorem virtutis in veteri Testamento non fuisse?* Et num. 11. *Eadem igitur fides est, & in illis, qui nondum nomine, sed re ipsa fuerunt antea Christiani, & in istis, qui non solùm sunt, verum etiam vocantur, & in utrisque eadem gratia per Spiritum Sanctum: unde dicit Apostolus: Habentes autem eumdem Spiritum fidei, secundùm quod scriptum est, credidi, propter quod locutus sum, & nos credimus propter quod loquimur.* Et num. 13. ad Pelagianos objicientes, Spiritum Sanctum adjutorem virtutis in veteri Testamento non fuisse, respondet: *Tempore veteris Testamenti Spiritum Sanctum in eis, qui etiam tunc secundùm Isaac promissionis Filii erant, non solùm adjutorem, quod isti suo dogmati sufficere existimant, verum etiam largitorem dicimus fuisse virtutis, quod isti negant, libero eam potius arbitrio tribuentes, contradicentibus illis Patribus, qui sciebant ad Deum veraci pietate clamare, Diligam te Domine virtus mea.* Idem repetit tract. 3. in *Joann.* *Quis dedit legem? Ille dedit legem, qui dedit & gratiam. Sed legem per servum misit, cum gratia ipse descendit. Et unde facti erant homines sub lege? Non implendo legem. Qui enim legem implet, non est sub lege, sed cum lege: qui autem sub lege est, non sublevatur, sed premitur à lege: omnes itaque homines sub lege constitutos, reos facit lex, & ad hoc illis super caput est, ut ostendat illis peccata, & non tollat, lex ergo jubet, dator legis miseretur in eo, quod jubet lex. Conantes homines implere viribus suis, quod à lege præceptum est, ipsa sua temeraria, & præcipiti præsumptione ceciderunt. Et quoniam suis viribus legem implere non poterant, facti rei sub lege imploraverunt liberatoris auxilium, veniat Medicus, & sanet ægrotos. Medicus quis? Dominus Noster Jesus Christus.*

38. Hoc iterum expressè docet lib. 1. ad *Simplicianum* q. 1. num. 10. *Noluit ergo Esau, & non cucurrit; sed si voluisset, & cucurrisset, Dei adjutorio pervenisset, qui ei etiam velle, & currere vocando præstaret, nisi vocatione contemptâ reprobus fieret:* ergo fuit in potestate *Esau* vo-

cem Dei vocantis audire, & non contemnere; & consequenter non ex impotentia, sed ex ejus despectu reprobus factus est. Consimili voce loquitur contra *Faustum* lib.19. cap.18. discrimen inter Sacramenta veteris legis, & præcepta Decalogi his verbis statuens: *Hæc præcepta sunt morum; illa sacramenta sunt promissorum: hæc implentur per adjuvantem gratiam; illa per redditam veritatem: utraque per Christum, & illam semper gratiam donantem, nunc etiam revelantem; & hanc veritatem tunc promittentem, nunc exhibentem.* En per *Christum* legem impletam; quia implet promissa, cùm lex facta est veritas à *Christo* exhibita; implet præcepta, cùm lex à *Christo* facta est gratia in novo Testamento revelata, sed semper à *Christo* donata: ergo à *Christo* fuit etiam donata gratia in veteri Testamento. Non ergo spectantes ad fœdus Judaicum fuerunt relicti in sua impotentia, & omni gratiâ interiori destituti.

39. Sed mens D. *Augustini* evidentiori lumine cernitur in illo libro 3. jam laudato ad *Bonifacium* contra duas Epistolas Pelagianorum cap.4. ubi acriter insurgit contra calumniantes ipsum, quòd in ea fuerit aliquando sententia, Deum in fœdere Judaico exegisse fugam peccati, & implementum legis, relinquendo Judæos in sua impotentia. Quare sic clamat: *Quis Catholicus dicat, quod nos dicere jactitant, Spiritum Sanctum adjutorem virtutis in veteri Testamento non fuisse?* Ubi manifestè declarat, se nunquam objectum tenuisse, & docuisse. Et reverà ita est; cùm semper immobilis fuerit in hac doctrina; quare dicit serm.148. de temp. *Spiritu opus est, ut lex possit impleri.* Et lib.1. de peccat. mer. & remiss. cap.11. *Hoc Regnum mortis sola in quolibet homine gratia destruxit Salvatoris, quæ operata est etiam in antiquis Sanctis quicumque, antequam in carne Christus veniret; ad ejus tamen adjuvantem gratiam, non ad legis litteram, quæ jubere tantùm, non adjuvare poterat, pertinebant.* Et de Spirit. & litter. cap.26. exponens illud *Apostoli*: *Non auditores, sed factores legis justificabuntur*, ita loquitur: *Sic intelligendum est, factores legis justificabuntur, ut sciamus, aliter eos non esse factores legis, nisi justificentur: ut non justificatio factoribus accedat, sed ut factores legis faciat*: ergo falsum, & absonum est *Quesnellii* positum discrimen inter fœdus Judaicum, & Christianum, quòd in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in sua impotentia; in isto verò Deus peccatori dat, quòd jubet, illum suâ gratiâ purificando. Quis enim credet, Judæos non credidisse, quia credere non poterant? Hoc potiùs verissimum est, quòd non credentes, ideo non crediderunt, quia credere noluerunt: ergo fuit in ipsis vera Dei gratia hoc posse largiens; sicut intulit *Augustinus* lib. 2. de Actis cum *Felice* cap. 5. adversùs Manichæos negantes liberum arbitrium. Dicebant illi, legem à Deo datam servare noluisse: ex quo insurgit *Augustinus*, & arguit, fuisse in ipsis veram potestatem ad implementum legis, his verbis: *Qui enim servare legem non vult, in potestate ejus est, si velit. Non enim dixit, non potuerunt, sed noluerunt: hoc ergo, quod in eorum voluntate est,*

ut

ut nolint, peccatum est certè sine ulla necessitate: ergo & eadem irreprehensibilis potest contra *Quesnellium* efformari consequentia; qui cùm negare non possit, quòd in fœdere Judaico resistentes Spiritui Sancto credere noluerunt, ex hoc ipso fit evidens, in eis fuisse veram gratiam, quâ in potestate eorum esset credere, si voluissent.

40. Discrepat hæc infanda *Quesnellii* assertio à doctrina Angelici Præceptoris 1. 2. q. 98. art. 1. ad 3. Et art. 2. supra citatis n. 29. In quem S. Doctoris locum ita notat Glossa marginalis P. *Joannis Nicolai*: *Heccine illa gratia impediens, quam Jansenius lib. 3. de grat. Salvatoris cap. 8. datam Judæis fuisse vult. Vah monstrum!* Rem etiam clarissimè illustrat D. *Thomas* ad *Rom.* 4. lect. 2. apertè ostendens, quòd per Incarnationem, Passionem, & Mortem *Christi* gratia quidèm uberior derivata sit, & communicata Sacramentis, reverà tamen fuisse datam gratiam Judæis ad fugam peccati, & implementum legis, his verbis: *Et ideò melius dicendum est, quòd circumcisio ex ipso opere operato non habet virtutem effectivam, nec quantùm ad remotionem culpæ, neque quantùm ad operationem justitiæ, sed erat solùm justitiæ signum, ut hic Apostolus dicit; sed per fidem Christi, cujus circumcisio signum erat, auferebatur peccatum originale, & conferebatur auxilium gratiæ ad rectè agendum.*

41. Hoc & iterum signanter docet in aliis locis 3. p. q. 70. art. 4. explicans, quomodò, etsi lex non dabat gratiam adjuvantem, compossibilis erat cum gratia. Sic enim habet in corpore articuli: *In Circumcisione gratia conferebatur, non ex virtute Circumcisionis, sed ex virtute Passionis Christi, cujus signum erat Circumcisio.* Sicut igitur gratia justificans erat cum Circumcisione, non ex, seu vi, & virtute Circumcisionis, ita gratia actualis erat cum lege, non ex lege, seu vi, & virtute legis. Et explicans illud *Apostoli* cap. 3. ad Galat. *Quoniam in lege nemo justificatur*, ait: *id est, per legem: aliqui tamen spiritualiter vivebant in lege, sed hoc non erat ex ea, sed ex fide mediatoris.* Ex quibus omnibus certum, & inconcussum fit argumentum, esse de mente Divi *Thomæ*, Judæos accepisse gratiam sufficientem, & in ipsis non fuisse voluntatem nudam, & inermem absque omni gratia sufficiente, in sua impotentia relictam, cujus Angelici Magistri doctrinam sequuti omnes ejus discipuli. Eminentissimus *Cajetanus* dicens: *Conditio tertia hinc consequens est, quòd homo sub lege relinquebatur sibi ipsi, utpotè non adjutus interno dono divinæ gratiæ. Nec per hæc intelligas, novitie, quòd Judæi ante Christi adventum sub lege existentes, caruerint gratiâ, quoniam hoc non dicimus; sed intellige, quod ex illo statu non habebant gratiam, sed habebant gratiam, qui illam habebant, ex participatione status novi revelandi per Christum. Participabant autem statum novi Testamenti fide, & devotione ad mediatorem Dei, & hominum Messiam.* Et M. *Alvarez* disp. 17. de auxiliis n. 3. de Judæis loquendo, ait: *Habuerunt gratiam verè sufficientem, per quam converti potuerunt, & fructus dignos pœnitentiæ facere, alias non reprehendisset Dominus, quòd uvas non produxerint.* Consentiunt & alii Thomistæ, qui limpi-

dissimâ Angelici Magistri doctrinâ venenum hujus propositionis destruunt, atque proscribunt. Videantur M. *Lemos* lib.4.p.1.cap.9. *Araujo* de necess. grat. art.10. *Bolivar* de grat. Dei dub.12. Eminentissimus *Aguirre* dissert.123. sect.5. M. *Ferre* de grat. Dei q.6. sect.2. Illustrissimus *Godoy* disp.44. PP. Salmanticenses disp.2. de necess. grat. dub.6. *Bancel* tract.4. q.4. art.25. obj.5. & art.3. §.6. obj.1. diffusè admodùm, atque nervosè in universali hoc propugnans. *Cornexo* tom. 1. tract. 2. disp.2. dub.8. arg.2. Qui omnes constanter propugnant, quòd licèt in fœdere veteri gratia sufficiens non fuerit ex vi, ac virtute legis, fuit tamen tempore legis cum ea, & donata ex fide *Christi*. Nihil ergo magis remotum à sensu utriusque S. Doctoris; nihil alienius à mente Discipulorum ejus, & communi Theologorum sententia: sed & nihil magis repugnans SS. PP. doctrinæ, quæ legem sanctam, & mandatum sanctum, & bonum prædicat; per quod nempè reconciliaretur homo Deo, reformaret se ipsum, rationabiliter viveret, custodiretur à culpa, acquireret meritum, habilitaretur ad gratiam, per modum cujusdam dispositionis, dum retrahens homines à cultu idololatriæ, concluderet eos sub cultu unius Dei, à quo salvandum erat genus humanum per *Christum*. Consultò brevitatis causâ eos omitto. Videndi tamen S. *Anselmus* super Epist. ad *Rom.* cap.6. S. *Cyrillus Alexandrinus* super Evang. *Joann.* lib.9. cap.23. D. *Hieronymus* Epist. ad *Galat.* l.2. cap.14. D. *Gregorius* Pastor. p.3. cap.28. & lib. moral. cap.37.

42. At tenuis fuit *Quesnello* tot SS. PP. auctoritas. Partes amplecti maluit *Jansenii*, doctrinam propositionis expressè tradentis lib.1. de grat. Salvat. cap.11. *Consilium Dei reformando Judæorum populo saluberrimum in danda lege fuit, non ut per gratiam sufficientem, quæ adesset ipsis, eam observando rectè viverent, quòd eos nondum posse præsciebat, sed ut multitudine præceptorum, quæ per legem implere non poterant, eorum superbia frangeretur. Qui scopus Dei tantùm abest, ut sufficientem gratiam observandæ legis Judæis affuisse supponat, ut potius è contrario convincat, nullo modo eis adfuisse*. Id incunctanter pronuntiat lib. 3. de grat. *Christi* Salvat. cap.5. *Ex his sufficienter demonstrari puto, esse quemdam sub lege statum, sub quo generaliter, paucis exceptis, Judaica natio ante Salvatoris adventum fuit, in quo non solùm non dabatur gratia sufficiens implendi id, quod jubebatur, multò minus gratia sufficiens ad salutem; sed è contrario talis gratia rationi legis, ac scopo Dei capitaliter repugnabat*. Et in fine Capitis: *Hæc gratia verò sufficiens, quamvis per Salvatoris adventum jam revelata sit, multis tamen deest etiam in nova lege Christianis, sed sub veteri Testamento, quò tegebatur, penè toti Judaicæ Nationi, paucis exceptis, defuit*. Rursùs cap. 7. 8. & 9. adversùs legem debacchatur. Hæc enim est Capitis 8. titulus: *Status veteris Testamenti figurativus & propheticus non afferebat Judæis gratiam sufficientem, sed potiùs impedientem. Quanta fuerit Judæis servitus & ignorantia gratiæ, & auctoris ejus*. Hæc & cap. 9. inscriptio: *Status veteris Testamenti, ut talis non erat justitiæ & salutis, sed potius peccati, & mortis. Paucissimi*

simi justi sub illo testamento, & gratia sufficienti muniti. Gratia illa sub natura, & lege continetur. Hoc approbat, & clariùs exprimit dicto lib. 1. cap. 8., quod inscripsit: *Secundus effectus legis, reddere præcepti observationem difficiliorem sine gratia, propter incrementum concupiscentiæ.* Inscriptumque similiter legitur Caput nonum his verbis: *Tertius effectus legis, graviorem ruinam afferre, arctiùsque concludere hominem sub peccato.* Cui doctrinæ ita immobiliter adhæret, ut oppositum quoddam fabulæ genus judicet ibidem lib. 3. cap. 6. dicens: *Profectò nihil aliud fuisse testamentum illud perspicuum est, nisi magnam quamdam quasi comædiam, quæ non tam propter se ipsam, quàm propter id, cui præfigurando serviebat.* Quò nihil magis horrendum, erroneum, & scandalosum dici potest. Sed quid mirum, cùm doctrinam hanc hauserit ille ex impio Hæreticorum puteo? Tradita fuit priùs ab Hæreticis, ut videre est *in contra Remonstr.* in specim. Amstelodamensi art. 57. dicentibus: *Judæi, quibus Christus prædicabat, non poterant se convertere, aut credere; nunquam etiam ipsis sufficiens gratia data est, quâ ad conversionem, aut salutem pertingerent. Lutherus* in Epist. ad *Galat.* cap. 5. *Nunquam etiam ipsis sufficiens gratia data est. Quò plus conantur homines satisfacere legi, hoc magis transgrediuntur.* Et tom. 3. præfat. in vetus Testamentum affirmat: *Legem datam esse; scilicet ad revelandas, & augendas spirituales transgressiones.* In eodem est errore *Calvinus* lib. 2. instit. cap. 5. §. 4. cap. 7. §. 2. 6. & 10. Fuit hæc doctrina damnata ab *Alexandro* VIII. propositione 5. *Pagani, & Judæi nullum omninò accipiunt à Jesu Christo influxum, adeoque hinc rectè inferes, in illis esse voluntatem nudam, & inermem sine omni gratia sufficiente.* Est hæresis ista ipsamet propositio, quam damnarunt Summi Pontifices S. *Pius* V., & *Gregorius* XIII. definitivâ hâc sententiâ: *Deum homini nihil impossibile præcepisse, falsò tribuitur Augustino; cùm sit Pelagii:* meritò ergo tot justissimis momentis ad tenebras deducta est *Quesnellii* propositio. *Quis enim* (ut exclamat *Augustinus* lib. 3. de liber. arbitr. cap. 16.) *Non clamat stultum esse, præcepta dare ei, cui liberum non est, quod præcipitur facere, & iniquum esse eum damnare, cui non fuit potestas jussa complere; & has injustitias, & iniquitates miseri non intelligunt Deo se adscribere.*

43. Nec minùs reprobus est octavæ propositionis sensus, in qua *Quesnellus* Jansenianæ hæresis involutus erroribus, in eodem promulgando errore suberrat: etenim non solùm rejicit ab antiquo fœdere potestatem obtinendæ salutis, sed & ipsam relegat à novo fœdere in omnibus non habentibus gratiam efficacem, dum asserit; *Nos non pertinemus ad novum fœdus, nisi in quantùm participes sumus ipsius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis, id quod Deus nobis præcipit.* Novam gratiam vocat ille, quia noviter in novo fœdere data sit; ac si gratia Redemptoris futuri in veteri fœdere data non fuisset per *Christum* ad vitæ agendæ servanda præcepta; hancque gratiam describit ille dicens, esse illam, quæ operatur in nobis id quod Deus nobis præcipit. Quarè unum certissimè supponit, gratiam bonorum operum effectricem ita esse novi fœ-

fœderis propriam, quòd nulli hujusmodi gratia toto antiqui fœderis tempore data fuerit. Ex quo nec *Moyses*, nec cœteri antiqui Patres, & Prophetæ acceperunt gratiam, per quam operaretur Deus in cordibus eorum mandatorum, & præceptorum obedientiam, quod sanè est penitus Hæreticum; cùm plurimi ex Judæis crediderint in *Christum* venturum, & servando legem salvati sint, ut Sacra Scriptura testatur de *Josue*, *David*, *Zacharia*; & pluribus aliis. Hinc meritò *Concilium Arausicanum* secundum declarat Can. 25. *Unde in Abel justum, & Noë, & Abraham, & Isaac, & Jacob, & omnem antiquorum Sanctorum multitudinem illam, præclaram fidem, quam in ipsorum laudem prædicat Apostolus Paulus, non per bonum naturæ, quod prius in Adam datum fuerat, sed per gratiam Dei credimus fuisse collatam.* Hoc pulchrè probat S. *Augustinus* lib. 1. de *peccat. merit. & remiss.* cap. 11. dicens: *Hoc Regnum mortis sola in quolibet homine gratia destruxit Salvatoris, quæ operata est etiam in antiquis Sanctis quicumque, antequam in carne Christus veniret; ad ejus tamen adjuvantem gratiam, non ad legis litteram, quæ jubere tantum, non adjuvare poterat, pertinebant.* Cui doctrinæ accinit D. *Thomas* 1.2. q.98. art.2. ad 4. *Dicendum, quòd quamvis lex vetus non sufficeret ad salvandum hominem, tamen aderat aliud auxilium, à Deo hominibus simul cum lege, per quod salvari poterant: scilicet fides mediatoris, per quam justificati sunt antiqui Patres, sicut etiam nos justificamur: & sic Deus non deficiebat hominibus, quin daret eis salutis auxilia.* Quid clarius, quid apertius dici potest?

44. Ulteriùs, positivè affirmat, quod exprimit ipsa propositio, nos non pertinere ad novum fœdus, nisi in quantùm participes sumus tantùm ipsius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit; quæ propositio æquivalet huic: *Ratione hujus novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit, pertinemus ad novum fœdus: & quia datur in nobis hæc gratia, ad novum fœdus pertinemus.* Prima pars Catholica veritas est, quam D. *Thomas* explicat 1.2. q. 106. toto art. 1. & art.2. in corp. dicens: *Quòd sicut dictum est ad legem Evangelii duo pertinent: Unum quidem principaliter, scilicet ipsa gratia Spiritus Sancti interius data: & quantùm ad hoc nova lex justificat: Unde Augustinus dicit in lib. de spirit. & litter. ibi, scilicet in veteri testamento, lex extrinsecus est posita, qua injusti terrentur: hic, scilicet in novo testamento, intrinsecus data est, qua justificarentur. Aliud pertinet ad legem Evangelii secundariò, scilicet documenta fidei, & præcepta ordinantia affectum humanum, & humanos actus. Et quantùm ad hoc lex nova non justificat. Unde Apostolus dicit 2. ad Corinth.3. Littera occidit, spiritus autem vivificat. Et Augustinus exponit in lib. de spirit. & litt. quòd per litteram intelligitur qualibet scriptura extra homines existens etiam moralium præceptorum, qualia continentur in Evangelio. Unde etiam littera Evangelii occideret, nisi adesset interius gratia fidei sanans.* Et sub eisdem terminis, quibus utitur propositio id ostendit: *Ad 3. dicendum, quòd legem novam, & ve-*

veterem unus Deus dedit, sed aliter, & aliter. Nam legem veterem dedit scriptam in tabulis lapideis, legem autem novam dedit scriptam in tabulis cordis carnalibus, ut Apostolus dicit 2. ad Corint. 3. Proinde sicut Augustinus dicit in lib. de spirit., & litter. litteram istam extra hominem scriptam, & ministrationem mortis, & ministrationem damnationis Apostolus appellat; hanc autem scilicet novi testamenti legem ministrationem spiritus, & ministrationem justitiæ dicit, quia per donum spiritus operamur justitiam, & à prævaricationis damnatione liberamur.

45. At pars secunda, quòd nempe solùm ratione talis gratiæ simus participes novi fœderis, & non alterius gratiæ, hoc est penitus falsum. Falsitatis arguit ipsum D. *Thomas* 1. 2. q. 106. art. 1. ad 3. docens, ad novum fœdus per fidem pertinere homines his verbis: *Per fidem Christi pertinet homo ad novum Testamentum*: ergo non per solam gratiam efficacem, quâ Deus operatur in ipso, quod jubet: aliàs peccatores, qui neque fidem, nec spem amiserunt, si tamen gratiâ efficaci destituti, non faciant, quod Deus præcipit, non pertinerent ad novum fœdus, nec essent Ecclesiæ membra, quæ ex illis coalescit, ut dicit S. *Augustinus* tract. 6. in *Joan. Fatemur, in Ecclesia Catholica & bonos, & malos esse, sed tanquam grana, & paleas*; juxta illud *Matthæi* cap. 3. v. 12. ubi Ecclesia *Christi* comparatur *Areæ*, in qua palea simul existit cum tritico. Quem errorem S. *Augustinus* refert, ac refellit de *Hæresibus* ad *Quodvultdeum*: *In id etiam*, inquit, *progrediuntur, ut dicant, vitam justorum in hoc seculo nullum habere peccatum, & ex his Ecclesiam Christi in hac mortalitate perfici, ut sit omnino sine macula, & ruga: quasi non sit Christi Ecclesia, quæ in toto terrarum clamat ad Deum: Dimitte nobis debita nostra.* Est etiam contra D. *Thomam* eadem q. art. 2. ad 2. *Gratia novi testamenti etsi adjuvet hominem ad non peccandum, non tamen ita confirmat in bono, ut homo peccare non possit; hoc enim pertinet ad statum gloriæ. Et ideo si quis post acceptam gratiam novi testamenti peccaverit, majori pœna est dignus, tanquam majoribus beneficiis ingratus, & auxilio sibi dato non utens. Nec tamen propterea dicitur, quòd lex nova iram operatur, quia quantùm est de se sufficiens auxilium dat ad non peccandum. Quid autem*, (ut rectè observat Glossa in margine) *nisi actualis gratia ei data, qui tamen peccat?* Nam si habitualis tantùm intelligatur, illusoria esset ratiocinatio S. *Thomæ*, qui sine actuali habitualem non sufficere docet infrà. In quo explicat *Angelicus Magister* excellentiam, & prærogativam novæ legis supra veterem: quòd posterior nihil ex se ipsa gratiæ contulit, prior verò gratiam omnibus tribuit in pluribus efficacem, in omnibus sufficientem, quibus ad novum fœdus pertinent; etsi cœlestibus auxiliis Divinæ gratiæ bonorum operum effectricis non occupentur.

46. Hinc ineluctabili, & exactâ consequentiâ infertur, quòd peccatores, efficaci gratiâ destitutos, penitus à novo fœdere rescindit *Quesnellius*, & ad fœdus Judaicum, relinquendo illos in sua observandæ legis impotentia, remittit; cùm tamen adsit gratia sufficiens, spes remissio-

ſionis peccatorum, pœnitentia, quibus participes fiunt novi fœderis; & in Symbolo Apoſtolorum credere jubeamur remiſſionem peccatorum. Non ſufficit ipſis fides, *quæ per peccatum non extinguitur*, ut docet *Tridentinum* ſeſſ. 6. cap. 15. Can. 28. ut ad novum fœdus pertineant: non præcepta, non documenta, non Sacramenta, ut novi fœderis ſint participes, contra Divum *Thomam* dictâ q. art. 1. ad 3. *Dicendum, quòd nullus unquam habuit gratiam Spiritus Sancti, niſi per fidem Chriſti explicitam, vel implicitam. Per fidem autem Chriſti pertinet homo ad novum teſtamentum: unde quibuſcumque fuit lex gratiæ indita, ſecundùm hoc ad novum teſtamentum pertinebant.* Et expreſſiùs ad primum: *Dicendum, quòd in Scriptura Evangelii non continentur, niſi ea, quæ pertinent ad gratiam Spiritus Sancti, vel ſicut diſpoſitiva, vel ſicut ordinativa ad uſum hujus gratiæ: ſicut diſpoſitiva quidèm, quantùm ad intellectum per fidem, per quam datur Spiritus Sancti gratia, continentur in Evangelio ea, quæ pertinent ad manifeſtandum Divinitatem, vel Humanitatem Chriſti. Secundùm effectum verò continentur in Evangelio ea, quæ pertinent ad contemptum Mundi, per quem homo fit capax Spiritus Sancti gratiæ. Mundus enim, id eſt, amatores Mundi, non poteſt capere Spiritum Sanctum, ut habetur Joann. 14. Uſus verò ſpiritualis gratiæ eſt in operibus virtutum, ad quæ multipliciter Scriptura novi teſtamenti homines exhortatur.* Quid ergo magis injurioſum fidei, Sacramento Baptiſmatis, præceptis, exhortationibus, & articulo fidei remiſſionis peccatorum excogitari potuit, quàm *Queſnelli* error?

47. Ulteriùs: Infantes participes novi fœderis agnoſcit Eccleſia, etſi capaces non ſint novæ illius gratiæ, quæ in nobis operatur, quod præcipit Deus; at & iſti excluſi à novo fœdere juxta *Queſnellum*, cùm non faciant, quod Deus præcipit. Synodus generalis *Conſtantienſis* ſeſſ. 8. damnavit hunc articulum 25. *Joannis Vvicleff*: *Nullus eſt Epiſcopus, dum eſt in peccato mortali*. At Catholicum credit *Queſnellus* hoc deterius, & execrabilius dogma, quòd non ſolùm dignitatem Epiſcopalem amittant, ſed & quòd ejiciendi ſunt à novo Eccleſiæ fœdere, cùm in illo ſtatu peccati careant gratiâ, quâ Deus operatur in nobis. In quo ſanè in errorem incidit Pelagianorum, peccatores ab Eccleſiæ ſocietate eliminantium, ut refert S. *Auguſtinus* lib. de Hæreſibus *ad Quodvult Deum*, ubi errorem iſtum ſequentibus verbis refert, ac refellit: *In id etiam progrediuntur, ut dicant, vitam juſtorum in hoc ſæculo nullum omnino habere peccatum, & ex his Eccleſiam Chriſti in hac mortalitate perfici, ut ſit omninò ſine macula, & ruga: quaſi non ſit Chriſti Eccleſia, quæ in toto terrarum Orbe clamat ad Deum, demitte nobis debita noſtra.* Quarè S. Doctor non à novo fœdere excludit omnes, in quibus Deus non operatur quod præcipit, ſed Hæreticos, & Schiſmaticos, qui ſe ab Eccleſia ſegregant, ut conſtat ex ſerm. 3. de *Agar*, & *Iſmaël*, ubi ipſos expreſſè à novo fœdere excludit, & Eccleſia, dicens: *Ejice Hæreſes, & filios earum: non enim hæredes erunt Hæretici cum Catholicis. Sed quarè non erunt hæredes? Nonne de ſemine Abraham nati? Et quomodo Baptiſmum Eccleſiæ habent? Baptiſmum habent: hæredem face-*

faceret semen Abrahæ, nisi ab hæreditate superbia excluderet. Eodem verbo nasceris, eodem Sacramento, sed ad eamdem hæreditatem vitæ æternæ non pervenis, nisi ad Ecclesiam Catholicam reversus fueris. Ex semine Abrahæ nasceris, sed filius ancillæ foris propter superbiam &c.

48. Horrendæ sanè sunt consequentiæ illæ, quas fides reprobat, & quas intellectus in sensu plano hujus propositionis, prout jacet, consequitur. Sed iterum apparet occultum venenum præcipui, & solemnis *Jansenii* dogmatis, quod pro virili studet *Quesnellus* effutire. Exclusâ in propositionibus antecedentibus à veteri fœdere gratiâ sufficiente, cùm non obscurè significet defuisse Judæis in antiquo testamento auxilia, ut facerent, quod possent; peterent quod non possent; & ut adjuvarentur, ut possent: hanc gratiam sufficientem ista 8. propositione relegat à novo fœdere: in quo eam dumtaxat agnoscit gratiam, quâ Deus dat nobis quod jubet aut petit à nobis, in quo sensu omnis gratia est efficax: ut sit penitus eliminata, & de medio sublata gratia sufficiens pro omni fœdere; verumque similiter sit, quod in utroque fœdere ad merendum, & demerendum omnis sit adempta libertas; ut deficiente auxilio efficaci præcepta fiant absolutè impossibilia. In quo hæreticum *Jansenii* dogma, iterum in anathema Ecclesiæ recidit: *Quoniam quantalibet arte fallaciæ spiritus perditionis armetur, sancto gladio spiritus principalis, & detegitur, & necatur*: ut dixit *Gelasius* III.: quod magis perspicuum fiet sequentibus propositionibus.

§. III.

Aliæ examinantur Quesnellii assertiones.

1. *Quid aliud remanet animæ, quæ Deum, atque ipsius gratiam amisit, nisi peccatum, & peccati consecutiones, superba paupertas, & segnis indigentia, hoc est generalis impotentia ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum?*

26. *Nullæ dantur gratiæ, nisi per fidem.*

27. *Fides est prima gratia, & fons omnium aliarum.*

28. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, est peccatorum remissio.*

29. *Extra Ecclesiam nulla conceditur gratia.*

30. *Omnes quos Deus vult salvare per Christum, salvantur infallibiliter.*

31. *Desideria Christi semper habent suum effectum; pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat.*

32. *Jesus Christus se morti tradidit ad liberandum pro semper suo sanguine primogenitos, id est electos, de manu Angeli exterminatoris.*

33. *Proh! Quantùm oportet bonis terrenis, & sibimetipsi renunciasse, ad hoc ut quis fiduciam habeat sibi, ut ita dicam, appropriandi Christum Jesum, ejus amorem, mortem, & mysteria, ut facit S. Pau-*

S. Paulus dicens: qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.

38. *Peccator non est liber, nisi ad malum, sine gratia liberatoris.*

39. *Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis nisi ad aberrandum; ardoris, nisi ad se præcipitandum, virium, nisi ad se vulnerandum; est capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.*

40. *Sine gratia nihil amare possumus, nisi ad nostram condemnationem.*

41. *Omnis cognitio Dei etiam naturalis, etiam in Philosophis Ethnicis, non potest venire nisi à Deo: & sine gratia non producit, nisi præsumptionem, vanitatem, & oppositionem ad ipsum Deum, loco affectuum adorationis, gratitudinis, & amoris.*

42. *Sola gratia Christi reddit hominem aptum ad sacrificium fidei; sine hoc nihil, nisi impuritas, nihil nisi indignitas.*

48. *Quid aliud esse possumus, nisi tenebræ, nisi aberratio, & nisi peccatum sine fidei lumine, sine Christo, & sine charitate?*

49. FAcile est, insubsistentiam, & falsitatem harum propositionum detegere, cùm omnes sint inter se connexæ, idemque sub diversis terminis sonent, & eumdem ad animarum perniciem nutriant errorem: ex quo & eadem odiosa, & hæretica sequuntur confectaria, toties ex propositionibus *Jansenii* deducta. Negat in omnibus illis *Quesnellus* in statu naturæ lapsæ verum adjutorium *sine quo non* distinctum ab efficaci, constituens potentiam proximè, adæquatè, & integrè potentem ad actus supernaturales Deo adjuvante eliciendos: ex quo ineluctabili consequentiâ sequitur, non solùm quòd peccator non est liber, nisi ad malum, sine gratia Salvatoris, sed quòd sine tali adjutorio nihil remanet animæ, quæ Deum, atque ipsius gratiam amisit, nisi generalis impotentia ad laborem, & omne opus bonum supernaturale, ut omnis operis boni potestate spoliata manens, pœnitere non possit, relinquendaque sit in illo miserabili statu, ut portet, & sentiat confusione suâ onus peccati, ipsius servam necessariò se agnoscens, nullamque in ipsa esse potestatem ad bonum, sed solùm ad omne scelus fatali necessitate perficiendum. Quomodò enim homo humilis convertetur ad Dominum, si in ipso tantùm remanet superba potestas? Quomodò Deum quæret, si omnis cognitio Dei, etiam naturalis, sine gratia non producit, nisi præsumptionem, vanitatem, & oppositionem ad ipsum Deum, loco affectuum orationis, gratitudinis, & amoris? Quomodò Deum orabit, qui gratiâ carens efficaci fingitur orare non posse? Quomodò adimplere præcepta poterit, dum absque gratia efficaci divinorum præceptorum possibilis obedientia hipocrysis est, & falsa justitia? Quomodò Deum quæret, qui absque gratia efficaci ad nihil potest, nisi ad suam condemnationem? Uno verbo: Quomodò poterit aliquod bonum, dum voluntas, quam gratia efficax non prævenit, nihil habet luminis, nisi ad aberrandum; ardoris, nisi ad se præcipitandum; virium, nisi ad se vulnerandum; dum est capax omnis mali, & incapax ad omne bonum, dum nullum est opus bonum sine amore Dei, nec quid aliud esse possumus, nisi tenebræ, nisi aberratio, nisi peccatum, sine fidei lumine, sine *Chri-*

Christo, & sine charitate: cùm absque gratia efficaci nihil sit homo, nisi impuritas?

50. Hoc est hæreticum *Quesnelli* dogma in his propositionibus præcontentum, meritò fidelium mentes confundens, affligens, & sauclans, damnatamque tam *Jansenii*, quàm *Baii* perniciem iterum ad lucem revocans. Et quidem primò, si peccator non est liber, nisi ad malum sine gratia Salvatoris efficaci, quam solùm agnoscit *Quesnellius*, & eâ deficiente nihil aliud remanet, nisi generalis impotentia ad omne opus supernaturale, primò, inquam, homo justus à justitia mortaliter decidens nedum amittit charitatem, sed etiam fidem, ac spem; ac perconsequens, nec actus fidei, spei, & dilectionis saltem inchoatæ potest elicere, qui requiruntur ad gratiam, & amicitiam Dei recuperandam. Secundò, omissio actûs præcepti non esset imputabilis ad culpam homini hanc efficacem gratiam non habenti; nam omitteret carens omni potestate ad actum præceptum, & consequenter necessaria esset omissio: sicut & necessaria esset adimpletio præcepti: cùm gratia efficax esset necessitans, inferens actum, absque omni potestate proxima, & expedita ad actum oppositum: quod damnatum fuit à Summis Pontificibus *Pio* V., & *Gregorio* XIII. in *Michaële Bajo* propos. 66. *Sola violentia repugnat libertati hominis naturali*. Et propos. 67. *Homo peccat etiam damnabiliter in eo, quod necessariò facit*. Ulteriùs: Observantia illa præcepti, ex defectu potestatis non esset dirigibilis per legem; cùm lex solùm dirigat, & modum imponat agenti, ut operetur; sed dum agens est ad unum determinatum, absque potestate proxima, & immediata ad actum oppositum, inutilis, & vana est hujusmodi directio: ergo adimpletio nequit esse prudenter dirigibilis per legem. Quomodò ergo credi potest omissio illa peccaminosa? Videantur, quæ suprà diximus Disp. 1. Dub. 2. per totum, nè frequenter Lectorem fatiget repetitio.

51. Sed dices, quòd hæc impotentia non est antecedens, sed consequens, & voluntaria, saltem in causa, nempè in peccato originali, ut docere videtur D. *Thomas* 2. 2. quæst.6. art.5. ad 1. dicens: *Auxilium quibuscumque datur, misericorditer datur; quibus autem non datur, ex justitia non datur in pœnam præcedentis peccati, saltem originalis, ut dicit Augustinus lib. de corrept. & grat.* Nempè cap. 11. Nam hæc est vana, & frigida responsio, quæ occluditur omnibus argumentis suprà positis Disp. 6. Dub.5. §. 3. Etenim peccatum actuale debet esse sic liberum, quòd vitari possit: undè impotentia, quæ homini non est voluntaria in causa, ex voluntate propria, non est absolutè consequens, sed omninò antecedens; & minimè imputabilis ad culpam; sed impotentia orta ex negatione auxiliorum sufficientium in pœnam peccati originalis, non esset ex propria personali voluntate: ergo æstimari debet impotentia antecedens. Secundò, quia licèt hoc effugium subsisteret in casu non remissionis peccati originalis, minimè tamen in his, in quibus peccatum præsupponitur remissum: ergo remissô peccatô originali, impotentia ex defectu auxiliorum sufficientium constituentium potestatem proximè, & immediatè expeditam, esset antecedens, & non

merè consequens. Quarè meritò proscripta est prima *Jansenii* propositio. Hæc est mens D. *Thomæ* loco suprà citato: Nusquam enim, nec ibi, nec alibi docuit, esse imputabilem ad culpam homini carenti auxiliis sufficientibus omissionem actùs præcepti; sed semper est constans in eo, quòd ad peccatum personale requiritur potestas personalis; quarè in casu denegationis auxiliorum sufficientium propter peccatum originale, denegatio potestatis antecedentis haberet rationem pœnæ, non culpæ; ut expressè docet 2. 2. q. 10. art. 1. in corp. & ad 1. his verbis: *In illis, qui nihil audierunt de fide, infidelitas non habet rationem peccati, sed magis pœnæ: quia talis ignorantia Divinorum ex peccato primi Parentis consequuta est.*

52. Sed revertamur ad sensum obvium propositionum, quæ in unum collimant finem, nempè in negationem gratiæ sufficientis, quæ manifestissimè apparet reflectendo super ipsas; quæ sanè ineluctabili consecutione inferuntur ex negatione gratiæ sufficientis. Etenim si Deus hominibus confert, aut præparat auxilia sufficientia voluntate illâ generali, & antecedenti, quâ vult omnes homines salvos fieri; evidens est, quòd datur gratia, quæ non est ex fide, & quòd fides non est prima gratia, & fons omnium gratiarum, quod negat 27. propositio, contra id quod S. *Augustinus* Epist. 105. scribit: *Spiritus ubi vult, spirat: sed quod fatendum est, aliter adjuvat nondum inhabitans aliter inhabitans. Nam nondum inhabitans adjuvat ut sint Fideles, inhabitans adjuvat jam Fideles.* Sicut & quòd prima gratia, quam Deus concedit peccatori, non est peccatorum remissio, ut intendit propositio 28. Est similiter evidens, quòd extra Ecclesiam est aliqua gratia, quod negat propositio 29. & tandem, quòd homo non est in illa generali impotentia faciendi omne opus bonum: ergo, cùm hæc consequentia negentur ab ipso in omnibus prædictis propositionibus, ex negatione consequentis arguendo ad negationem antecedentis, evidens est, quòd nullam agnoscit in illis *Quesnellus* gratiam sufficientem, quæ conferatur à Deo, vel infidelibus, vel aliis, sive hæreticis, sive peccatoribus. Vel aliter: Si Fides est prima gratia, & fons omnium aliarum: ergo cùm extra Ecclesiam vera Fides non detur, nec vera Dei gratia conceditur: ex quo consequenter ad errorem suum omnem gratiam sufficientem ab infidelibus eliminat: undè merito infallibili Summi Pontifici judicio damnatæ sunt propositiones illæ.

53. Hoc compertissimum fiet, observando, quòd *Quesnellus* in propositionibus 38. & 40. loquitur de gratia actuali supernaturali; cùm sermo sit de gratia præveniente omnem liberi arbitrii dispositionem, quam non prævenit gratia habitualis, quæ mediis dispositionibus hominis adulti recipitur in anima: & quia loquitur in illis de gratia, quæ est in peccatoribus, aut in peccato existentibus, quæ sanè non est gratia habitualis, quæ non est in illis. Etiam hæc actualis gratia, de qua loquitur, est simpliciter supernaturalis: quia loquitur de gratia Salvatoris, & de gratia *Christi*, quæ indubiè supernaturales sunt. Quarè propositione 44. asserit: *Non sunt nisi duo amores, unde volitiones, & actiones omnes*

omnes nostræ nascuntur; amor Dei, qui omnia agit propter Deum, quemque Deus remuneratur, & amor, quo nos ipsos, ac Mundum diligimus, qui, quod ad Deum referendum est, non refert, & propter hoc ipsum fit malus. Et propositione 46. *Cupiditas, aut charitas usum sensuum bonum, vel malum faciunt*. Et propos. 47. *Obedientia legis profluere debet ex fonte; & hic fons est charitas*: sed in his propositionibus certissimum est, loqui de gratia supernaturali, & de actibus, quibus homo tendit in Deum Auctorem supernaturalem, qui supernaturales sunt; ergo & de eadem gratia supernaturali actuali loquitur in omnibus præcitatis propositionibus; quòd nempè illâ deficiente, quod remanet animæ, est generalis impotentia ad omne opus bonum; quòd extra Ecclesiam nulla conceditur; quòd peccator non est liber nisi ad malum sine illa; & quòd nihil aliud esse possumus, nisi tenebræ, nisi aberratio, & nisi peccatum.

54. En quomodò duplici Catholico dogmati resistit in omnibus his propositionibus. Non solùm negat, quòd *Christus* fuerit mortuus pro omnibus hominibus; sed & asserit, quòd Pagani, Judæi, & Hæretici nullam ex meritis *Christi* receperint gratiam. *Etenim nulla est gratia nisi per fidem, fidesque est prima gratia, & fons omnium aliarum*, ut statuit propositio 26. & 27. ergo quibus non est fides concessa, nec altera actualis conceditur gratia; sed in Paganis, Judæis, & Hæreticis nulla est fides: ergo nec ex meritis *Christi* aliqua gratia supernaturalis eis oblata, vel concessa. Quod si Pagani, Judæi, & Hæretici aliquem influxum, aut gratiam à *Jesu Christo* recipiunt, jam essent fideles & justi; cùm juxta *Quesnellium* Fides sit prima gratia; nullæque dantur gratiæ nisi per Fidem. Quod damnatum fuit ab *Alexandro* VIII. anno 1690. propos. 4. *Dedit semetipsum pro nobis oblationem Deo non pro solis electis, sed pro omnibus, & solis fidelibus*. Et propositione 5. *Pagani, Judæi, Hæretici, aliique hujus generis nullum omninò accipiunt à Jesu Christo influxum, adeoque hinc rectè inferes, in illis esse voluntatem nudam, & inermem sine omni gratia sufficiente*.

55. Sed non solùm Paganis, Judæis, & Hæreticis omnem gratiam sufficientem negat, sed & omnibus peccatoribus; *nam prima gratia, quam Deus concedit peccatori, est peccatorum remissio*, ut asserit propositione 28. & propositione 48. dum dixit: *Quid aliud esse possumus nisi tenebræ, nisi aberratio, & nisi peccatum sine fidei lumine*: ergo pro priori ad peccatoris justificationem nulla ei conceditur gratia; & consequenter nec gratia sufficiens; quod sanè hæreticum est; cùm juxta fidem adulti non justificentur nisi mediis dispositionibus præcedentibus remissionem peccati, & ad gratiam suscipiendam requiratur conversio animæ ad Deum juxta illud *Zachar.* 1. *Convertimini ad me, & ego convertar ad vos*. Vid. *Trid.* sess. 6. de justif.

56. Maximè hoc ipsum apparet ex 1. & 4. prop. in quibus negat omnibus carentibus gratiâ habituali auxilia sufficientia, ut redire possint ad viam salutis; non enim essent in hujusmodi impotentia, si instructi essent auxiliis sufficientibus: ergo peccatoribus nullus relinquitur pœnitentiæ lo-

locus, nec ut resipiscant, & pœnitentiam agant: frustraque dixit Deus *Ez.* 18. *Convertimini ad me, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis ad ruinam iniquitas*. Et *Luc.* 13. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis*. Hoc enim est maximum clementiæ, & misericordiæ Dei argumentum, quòd si culpâ offenditur, pœnitentiâ placatur. Quare *D. Joannes* hortabatur Discipulos *Jo.* 1. 2. dicens: *Filioli mei hæc scribo vobis, ut non peccetis, sed & si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum justum, & ipse est propitiatio pro peccatis nostris*. Quomodò ergo fideles si post gratiam acceptam lapsi sunt, iterum poterunt à peccato revocari, & ad Deum reverti, si in illis remanet generalis impotentia ad omne opus bonum? Ergo negatur peccatoribus locus pœnitentiæ, quod fuit hæresis Novatianorum, ut narrat *S. Augustinus* in lib. de hæres. *Ad Quodvultdeum* hæres. 31. tom. 6. fol. 41. vocans eos Catharos dicens: *Cathari, qui se ipsos isto nomine, quasi propter munditiam superbissimè, atque odiosissimè nominant, secundas nuptias non admittunt, pœnitentiam denegant: Novatum sectantes hæreticum; unde etiam Novatiani appellantur*. Nefas ergo est dicere, quod peccatores, & extra Ecclesiam se transferentes, & ab ovili *Christi* recedentes, nullam habeant gratiam ad pœnitendum.

57. Hoc sanè, quod magnum, validissimumque est argumentum, ampliùs confirmare placet. Etenim primum omnium hoc consideratione dignum est, respectu infidelium; si namque *nullæ dantur gratiæ nisi per fidem, & extra Ecclesiam nulla conceditur gratia*, ut dicitur propos. 26. & 29. ergo infidelibus, & Judæis impossibilis est Ecclesiæ ingressus; cùm ad ingressum requiratur gratia, & extra fidem nulla sit gratia. Ulteriùs: si verum est, quod dicitur propos. 40. sine gratia nihil amare possumus nisi ad nostram condemnationem: ergo infideles, & Judæi, quibus deficiente fide, deficit gratia, nihil nisi ad suam condemnationem facere possunt, & consequenter, omnia eorum opera sunt peccata. Quam doctrinam anathemizavit *Alexander VIII.* propos. 8. *Necesse est, infidelem in omni opere peccare*; & propos. 11. *Omne, quod non est ex fide Christiana supernaturali, quæ per dilectionem operatur peccatum est*. Quæ doctrina adversatur *D. Augustino* lib. 1. ad *Simplicianum* q. 2. probanti ex verbis Sacræ Scripturæ: *Quomodò enim credent ei, quem non audierunt? Et quomodò audient sine prædicante?* Vocationem Dei præcedere fidem, his verbis: *Nisi ergo vocando præcedat misericordia Dei, nec credere quisquam potest*. Et exponens verba Exod. cap. 33. *Miserebor, cui misertus ero, & misericordiam præstabo, cui misertus fuero*, hanc Catholicam veritatem patefacit, dicens: *Cui misertus erit Deus, ut eum vocet, misericors miserebitur. Ecce Dei misericordia, infidelem vocans, qui est extra Ecclesiam ad credendum, & gratiam sufficientem tribuens, ut credere possit*. Videndus *D. Thomas* 2. 2. q. 10. art. 4. illud luculenter explicans, quia infidelitatis peccatum, etsi tollat gratiam gratum facientem, non tamen totaliter corrumpit bonum naturæ. Unde in corpore articuli concludit;

dit; *Sicut enim habens fidem, potest aliquod opus committere in actu, quem non refert ad fidei finem, vel venialiter, vel etiam mortaliter peccando; ita etiam infidelis potest aliquem actum bonum facere in eo, quod non refert ad finem infidelitatis.* Et cùm sibi in contra objiceret illud ad *Rom.* 14. *Omne, quod non est ex fide, peccatum est*, & ibi Glossa: *Omnis infidelium vita est peccatum*, quod sanè est præcipuum *Quesnellii*, sicut fuit *Jansenii* fundamentum; respondet his verbis ad primum: *Quòd illud omne, quod non est ex fide, peccatum est, est intelligendum, vel quia vita fidelium non potest esse sine peccato, cùm peccata sine fide non tollantur. Vel quia quidquid agunt ex infidelitate peccatum est: unde ibidem subditur, quòd omnis infideliter vivens, vel agens vehementer peccat.* Nota illud, *infideliter vivens*, seu agere ex infidelitate; si namque operatur sine fide contrariè, seu ex fine contrario fidei, peccatum est: non tamen sine fide præcisivè, sub qua solùm asserimus, posse effici aliquod bonum opus. Etenim si fides dirigit intentionem respectu finis ultimi supernaturalis, lumen etiam rationis potest dirigere intentionem respectu alicujus boni connaturalis.

58. Et sanè quis unquam credet peccasse obstetrices Ægyptiorum liberando infantes masculos à morte? Quis peccasse *Cyrum* Persarum Regem reædificando suis sumptibus Templum Hierosolymis? Quis peccasse Regem *Assuerum* in tot bonis operibus gratiis, & beneficiis, quibus affecit Judæos? Quis peccasse *Raab* liberando legatos ex Populo Israel missos? Absit error iste, ad quem accedunt propositiones *Quesnellii* 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. & 59. In quo nihil immorandum nobis esse video, cùm sit perversum dogma, quod certè omnis sensus humanus quantulacumque ratione subnixus, maximèque Christianus abhorret.

59. Ulteriùs: si in illa generali impotentia remanet peccator carens omni auxilio supernaturali, quo constituatur proximè, & expeditè potens in ordine supernaturali; nihilque operari potest nisi ad suam condemnationem: *Ergo amore Dei in corde peccatorum non amplius regnante, necesse est, ut in eo carnalis regnet cupiditas, omnesque actiones ejus corrumpat*, quod est propositio 45. *Ergo nihil aliud esse possumus nisi tenebræ, nisi aberratio, & nisi peccatum, sine fidei lumine, sine Christo, & sine charitate*, ut legitur propos. 48. *Ergo frustra clamamus ad Deum, Pater mi: si Spiritus charitatis non est ille, qui clamat*, ut dicitur propos. 50. *Ergo totum deest peccatori, quando ei deest spes; & non est spes in Deo, ubi non est amor Dei*: ut dicitur propos. 57. *Ergo oratio impiorum est novum peccatum, & quod Deus illis concedit, est novum in eos judicium*, quòd affirmat propositio 59. Quæ omnia ipse concedit; at simul ea refero, ut manifesta fiat errorum ejus connexio, & ex contextura eorumdem crescat horror; quippe qui horrenda sunt dictu, piasque Catholicorum offendunt aures, & ex quorum positione nova incredibilia sequuntur absurda. Si enim *absque gratia* nihil remanet in homine peccatore nisi peccatum: ergo peccatum erunt dispositiones ad gratiam recipiendam, quod expresse damnatum est;

est à *Tridentino* sess. 6. Can. 7. his verbis: *Si quis dixerit, opera omnia, quæ ante justificationem fiunt, quacumque ratione facta sint; verè esse peccata, vel odium Dei mereri, aut quantò vehementius quis nititur se disponere ad gratiam, tantò eum gravius peccare, anathema sit.* Et meritò, cùm dispositiones ad gratiam, ut enumerantur à *D. Thoma* pluribus locis, sint motus fidei in Deum; motus timoris servilis, quamvis non serviliter, quo quis metu pœnæ à peccatis retrahitur, motus spei, quo quis, spe veniæ consequendæ, format emendandi propositum; quæ omnia esse peccata erroneum est.

60. Secundò, Si nihil remanet nisi impuritas: ergo impuritas erit fides, quæ in peccatore remanet, sicut & spes sine charitate; ut definitum est in *Tridentino* sess. 6. Can. 28. Quod est expresse contra *D. Petrum* Act. cap. 15. *Fide purificans corda eorum*; ut resolvit *D. Thomas* 2. 2. q. 7. art. 2. ubi inquirit: *Utrum purificatio cordis sit effectus fidei?* In corpore dicens, *Quòd impuritas uniuscujusque rei consistit in hoc, quòd rebus vilioribus immiscetur. Non enim dicitur, argentum esse impurum ex permixtione auri, per quam melius redditur; sed ex permixtione plumbi, vel stanni. Manifestum est autem, quòd rationalis creatura dignior est omnibus temporalibus, & corporalibus, creaturis. Et ideo impura redditur ex hoc, quòd temporalibus se subjicit per amorem. A qua quidem impuritate purificatur per contrarium motum: dum scilicit tendit in id, quod est supra se, scilicet Deum. In quo quidem motu primum principium est fides: accedentem enim ad Deum oportet credere, ut dicitur Hæbr. 12. Et ideo primum principium purificationis cordis est fides, quá purificatur impuritas erroris, quæ si perficiatur per charitatem formatam, perfectam purificationem causat.* Insuperque deducitur, quòd fides informis est indignitas, cùm tamen sit verum Dei donum, ut probat *D. Thomas* 2. 2. q. 24. art. 12. ad 5.

61. Et tandem: *Si peccator non est liber nisi ad malum sine gratia liberatoris, nec aliquid amare potest nisi ad suam condemnationem*, ut legitur propos. 38. & 49. nulla erit in ipso pòtestas expedita, & proxima ad bonum nedum meritorium, sed nec etiam morale, quod est damnatam *Lutheri*, *Calvini*, & *Baii* perniciem iterùm ad lucem revocare, quam anathematizarunt S. *Pius* V. & *Gregorius* XIII. in propositionibus 28. *Liberum arbitrium sine gratiæ Dei adjutorio nonnisi ad peccandum valet*. Et 29. *Pelagianus est error dicere, quòd liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum*. Et 35. *Omne, quod agit peccator, vel servus peccati, peccatum est*. Et 39. *In omnibus suis actibus peccator servit dominanti cupiditati*. Et quam damnavit *Alexander VIII.* propos. 8. *Necesse est, infidelem in omni opere peccare*. Et 11. *Omne, quod non est ex fide Christiana supernaturali, quæ per dilectionem operatur, peccatum est*. Et 12. *Quando in magnis peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam fides*.

62. En qualiter ex errore isto *Quesnellii* tam exotico oritur tanta hæresum eluvies; ecce effectus harum propositionum doctrinæ, supra

quam

quam meritò cecidit S. Matris Ecclesiæ maledictio; quæ non novum *Quesnellii* systema, sed potiùs *Jansenii* judicari debet, totam hanc doctrinam expressè tradentis lib. 3. de stat. natur. lapf. cap. 14. his verbis: *Indubitatum esse in doctrina Christi, & Ecclesiæ, nullum opus bonum ne quidem moraliter ab humano arbitrio posse fieri, nisi per gratiam, non quamlibet, sed fidem, liberetur: ac proinde ante fidem, non sit ei liberum, à peccato, dum hic, & nunc agere meditatur, abstinere: sed quocumque se verterit, quadam humanis viribus insolubili peccandi necessitate teneatur.* Et lib. 3. de grat. *Christi* Salvatoris cap. 11, *Fides prima est gratia, cum ante fidem in homine infideli, ne quidem esse possit ipsa prima cupiditas, seu voluntas boni; sed hæc per ipsam gratiam fidei inspirari debeat.* Quarè supervacaneum duco in his, quæ tam apertà turpidine laborant, tantâque facilitate redargui possunt, ampliùs immorari; unde ad id, quod damnatis hisce propositionibus cognatum est, convertamur.

63. Sed distinctiùs nonnullas ex adductis propositionibus ad examen revocemus. Et primò: error utriusque propositionis 26. *Nullæ dantur gratiæ; nisi per fidem*, & 27. *Fides est prima gratia, & fons omnium aliarum*; nedùm constat ex supradictis disp. 6. dub. 1. §. 3. verùm magis ostenditur ex inconvenientibus, quæ sequuntur ex adductis propositionibus. Si namque *nullæ dantur gratiæ, nisi per fidem*, & *fides est prima gratia, & fons omnium aliarum*: ergo cùm infidelibus, & hæreticis deficiat fides, deficit omnis gratia ad credendum; sicque peccatum, in infidelitate commissum, non est eis imputabile ad culpam: *Quis enim*, ut dicit *Augustinus*, *peccat in eo, quod caveri nullo modo potest? Peccatur autem? caveri igitur potest.* Si ergo in infidelitate peccant; ergo cùm illis non sit fides, aliàs hæretici, & infideles non essent, gratia datur ante fidem, quâ possint credere: *Nisi enim*, inquit *S. Augustinus* lib. 1. ad *Simplicianum*, *vocando præcedat misericordia, nè credere quisquam potest, ut ex hoc incipiat justificari, & accipiat facultatem benè operandi.* Datur ergo in infidelibus, & peccatoribus gratia illa, quam Deus omnibus offert juxta illud ad *Rom.* 10. *Tota die expandi manus meas ad Populum non credentem, & contradicentem.*

64. In eundem errorem incidit propositio 28. Si namque *prima gratia, quam Deus concedit peccatori, est peccatorum remissio.* Rogo modò, vel fides præcedit in peccatore, antequàm justificetur, vel non? Absit, quod dicatur secundum contra *Apostolum* ad *Hæbreos* 11. asserentem: *Sine fide impossibile est placere Deo.* Si dicatur primum: ergo fides per se ipsam formaliter justificat: quod est hæresis *Calvini*, damnata in *Tridentino* sess. 6. Can. 9. & 26. Nec quis reponat cum *Quesnellio*, quod *Lucæ* 8. v. 28. legitur, dixisse *Christum* Dominum mulieri, quæ accessit ad eum, virtutem ejus omnipotentem coram omni populo confitens, ac prædicans: *Filia fides tua te salvam fecit*; negari enim nequit, mulierem hanc gratiam accepisse, ut crederet; cùm Pelagianum sit dicere solis naturæ viribus posse credere: sed gratia illa

prævenieus sit opus solius Dei, credere autem Dei, & hominis; cùm nemo credat nisi libero consensu voluntatis, qui fit in illo ex præveniente Dei gratia: ergo luce meridianâ clarius est, quòd fides non est prima gratia, & fons aliarum. Nec minus adversatur Fidei Catholicæ propositio 28. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, est peccatorum remissio*; oppositum quippe definivit Concilium *Arausicanum* Can. 2. dicens: *Siquis, ut à peccato purgemur, voluntatem nostram Deum expectare contendit; non autem ut etiam purgari velimus per Sancti Spiritûs infusionem, & operationem in nos fieri confitetur; resistit ipsi Spiritui Sancto per Salomonem dicenti: Præparatur voluntas à Domino, & Apostolo salubriter prædicanti: Deus est, qui operatur in nobis velle, & perficere pro bona voluntate.* Quarè *Tridentinum* sess. 6. cap. 7. statuit, *justificationem non esse solam remissionem peccatorum, sed & sanctificationem, & renovationem interioris hominis.* Si ergo Deus non remittit peccata, nisi justificet, falsum est, quod prima gratia sit remissio peccatorum; cùm remissionem peccatorum præveniat gratia, quæ purgationem à peccatis præcedit.

65. Novò temerario ausu renovat *Quesnellius* propos. 30., & 31., impium, blasphemum, & contumeliosum Divinæ pietati *Jansenii* errorem, Deum nullò modò per *Christum* velle reprobos salvos facere. Si enim salvantur, ut inquit propos. 30., infallibiliter omnes, quos Deus vult salvos facere: ergo cùm reprobi non salventur, Deus noluit eos salvos facere. Si desideria *Christi* semper suum habent effectum, ut legitur propos. 31. ergo cùm non omnes salvi facti sint, non fuit voluntas, & desiderium in Deo salvandi omnes homines. Rursùs: Si pacem, seu salutem intimò cordium infert, quando illam optat, ut ibidem dicitur: ergo *Christus*, quod impium est asserere, nusquam *Judæ* optavit pacem, seu salutem; ac per consequens nec *Christus* desideravit, & exoptavit omnibus pacem, & salutem æternam, seu mortis suæ beneficium: quod quàm hæreticum sit, & Divinæ pietati derogans, suprà diximus disp. 5. dub. 2. Non est ergo, quòd in errore hoc rejiciendo ampliùs immoremur. Audiendus solùm Angel. Præceptor, exponens verba *Pauli* ad *Rom.* cap. 14. v. 15. *Noli cibô tuô illum perdere, pro quo Christus mortuus est*: quæ verba exponit S. Doctor in cap. 14. *Joann.* lect. 2. dicens: *Pro quo*, ait, *idest pro cujus salute Christus mortuus est*: quibus hortatur *Apostolus* fideles, nè præbeat quis occasionem, libertate vescendi quôvis cibò, perditionis, & ruinæ illi, pro quo *Christus* mortuus est, & cui mortis suæ fructum per Baptismum, aliaque Sacramenta applicavit. Quod sanè invictè probat *Christum* pro solis prædestinatis mortuum non esse; cùm illi perdi, & perire possint, pro quibus *Christus* mortuus est.

66. Ejusdem labii est Angel. Magister exponens verba illa *Apostoli* 1. ad *Cor.* 8. *Peribit infirmus in tua conscientia*. D. *Thomas* lect. 2. id est *in tua scientia frater, propter quem salvandum Christus mortuus est*. Monet hic *Apostolus*, ut caveat quis, qui ab hominibus habetur ut sapiens, Idolothyta comedere, ne culpâ suâ, pravô exemplo, & occasione

sione scientiæ tumidæ, & arrogantis pereat quis, pro cujus salute *Christus* mortuus est: ergo mortuus est *Christus* pro omnibus, & singulis hominibus, & pro illis, qui pereunt. Idem inculcat S. Doctor, exponens verba *Pauli* ad *Hebr.* cap. 2. *Videmus Jesum propter passionem mortis, gloriâ, & honore coronatum, ut gratia Dei pro omnibus gustaret mortem*. Quod *Apostoli* oraculum, & D. *Chrysostomi* sententiam aperit S. Doctor ibi lect. 3. his verbis: *Pro omnibus: ecce utilitas: pro omnibus autem dupliciter potest intelligi: vel ut sit distributio accommoda, scilicet pro omnibus prædestinatis, pro istis etiam tantùm habet efficaciam: vel absolutè pro omnibus, quantum ad sufficientiam. Sufficiens enim quantùm ad se omnibus est. 1. Timot. 4. Qui est Salvator omnium hominum, maximè autem fidelium. Chrysostomus: Pro omnibus hominibus generaliter mortuus est; quia omnibus pretium sufficit: etsi omnes non credunt, ipse tamen, quod suum est, implevit*: quibus clarissimè ostenditur, quòd gratuitâ Dei Patris bonitate, & infinitâ in homines Filii charitate factum est, ut pro omnibus, & singulis moreretur; quod implevit *Christus* quod suum est, orans pro omnibus, & singulis, omnibus salutem, & pacem æternam desiderans; licèt mortis ejus beneficium, sive pacem & salutem æternam malitiâ, & obstinatione suâ non obtinuerunt omnes.

67. Hæresim Propositionis 5. *Jansenii*, statuentis, *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse*, suscipit propositio 32. *Quesnellii*. *Jesus Christus se morti tradidit ad liberandum pro semper suo sanguine primogenitos; idest electos, de manu Angeli exterminatoris*. Hic asserit pro electis duntaxat *Christum* mortuum; & quamvis expressè non enuntiet, sic intelligenda est propositio; cùm ex *Quesnellii* doctrina nullam reprobis *Christus* largiatur gratiam ad æternam salutem consequendam. Omnem eis negat gratiam, tam sufficientem, quàm efficacem; in quo nedum propositio adversatur symbolo fidei, quo singulis fidelibus proponitur credendum *in unum Dominum Jesum Christum, qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cœlis, crucifixus etiam pro nobis*; verùm tot clarissimis Sacræ Scripturæ testimoniis, ac D. *Augustini*, quæ dedimus disp. 5. dub. 2. §. 1. Quibus satis ostensum est, *Jansenium* S. Doctori imputasse blasphemiam, quam ejus hostes eidem prius imposuerunt, ut constat ex S. *Prospero* in præfat. ad object. Vincentianas, qui inter multa mendacia splendida falsò ei imposita, illud refert: *Quod Dominus noster Jesus Christus non pro omnium salute, & redemptione sit passus*.

68. Prodit se iterum idem error propositione sequenti 33., quâ dicitur: *Proh! Quantum oportet bonis terrenis, & sibimetipsi renuntiasse, ad hoc, ut quis fiduciam habeat sibi, ut ita dicam, appropriandi Christum Jesum, ejus amorem, mortem, & mysteria, ut facit S. Paulus, dicens: Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me*. Hìc iterum negat, sicut in propositione præcedenti, *Christum* pro omnibus mortuum fuisse; cùm sentiat esse duntaxat mortuum pro eis; qui in

 gradu

gradu heroico mundo, & deliciis ejus, sibiquemetipsis, instar *Pauli*, renuntiarunt, & quòd isti (nempè electi) solùm fiduciam habere possint appropriandi sibi *Christum Jesum*, ejus amorem, mortem, & mysteria; cùm tamen Fides Catholica doceat, *Christum* se in mortem tradidisse, ut omnes à morte peccati, & damnationis æternæ redimeret, ac vitæ spirituali per gratiam suam restitutos ad vitam æternam perduceret: quæ est omnium SS. Patrum vox, & communis sententia. Audiendus S. *Augustinus* orat. de 5. hæref. cap. 6. nomine *Christi Ario* exprobrans: *Sanguinem meum fudi: animam meam posui, ut mihi conjungerem, & tu dividis me?* Etiam D. *Cyprianus* lib. de oper. & eleemos. Diabolum *Christo* in judicio exprobantem inducit; quòd sic reprobos ingratos dilexit, ut pro eis mortuus sit, qui tamen ipsi, nunquam pro eis passo, maluerunt, quàm *Christo* servire: *Ego*, inquit, *pro istis, quos mecum vides, nec alapas accepi, nec flagella sustinui*. Idem sentit D. *Bernardus* in Psal. *Qui habitat*, serm. 2. *Possunt omnia dicere, Creator meus es tu: possunt & animalia dicere, Pastor meus es tu: possunt omnes homines dicere, Redemptor meus es tu*: sic & possunt omnes homines cum D. *Paulo* dicere: *Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me*, sibique *Christum Jesum*, ac ejus mortem appropriare. Quarè omnibus congruit eadem sententia *Pauli*, ut præclarè, & egregiè textum hunc exponit S. *Chrysostomus* in hunc locum, dicens: QUI DILEXIT ME, ET TRADIDIT SEMETIPSUM PRO ME. *Quid facis, o Paule, dum communia propriè tibi vindicas, quæque pro toto terrarum Orbe facta sunt tibi facis peculiaria? Non enim dixisti, qui dilexit nos, sed*, QUI DILEXIT ME. *Atque Evangelista dicit Joann.* 3. SIC DEUS DILEXIT MUNDUM. *Quin & tu ipse dicis ad Rom.* 8. QUI PROPRIO FILIO SUO NON PEPERCIT, SED PRO NOBIS OMNIBUS TRADIDIT ILLUM. *Non igitur pro te, sed pro omnibus. Cùm consideraret Apostolus infirmitatem humanæ naturæ, & ineffabilem Dei sollicitudinem, tum quibus ipsum malis liberasset, quæ bona largitus esset, inflammatus illius desiderio hunc in modum loquitur. Quandoquidèm & Prophetæ non rarò communem omnium Deum sibi faciunt, hoc modò loquentes*: DEUS, DEUS MEUS. *Hoc præterea loquendi modò declarat Apostolus par esse, ut quisque nostrûm non minùs gratias agat Christo, quàm si ob ipsum solum advenisset. Neque enim recusaturus erat, vel ob unum tantam exhibere dispensationem, adeò singularem quemque hominem pari charitatis modò diligit, quò diligit Orbem universum.* ITAQUE VICTIMA QUIDEM PRO TOTA OBLATA EST NATURA, AC SUFFICIEBAT OMNIBUS SALVANDIS. CÆTERUM SOLI ILLI, QUI CREDIDERUNT, SUNT QUIBUS USUI FUIT BENEFICIUM. *Attamen non absterruit eum ab ejusmodi dispensatione, quòd non omnes accederent: sed quemadmodùm in Evangelio convivium quidèm omnibus paratum erat; verùm quoniam qui vocati erant, venire noluerunt, non propterea sustulit quæ erant parata, sed alios vocavit: itidem & hic fecit. Nam & ovis, quæ fuerat a nonaginta novem distracta, unica erat, nec hanc tamen contempsit. Ergo cùm ille sic te dilexit, ut semetipsum etiam tra-*

tradiderit, omniique salutis spe destitutum ad novam vitam adduxerit, tu post tot accepta bona ad veterem vitam denuò recurris? O ingrati animi vitium horrendum! Sed ò etiam insignem *Quesnellii* dementiam! O impium, blasphemum, contumeliosum, & divinæ pietati derogans assertum! quò verba *Pauli*, *Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me*, soli personæ *Pauli*, atque illis, qui excellentem, perfectamque vitam heroicam æmulantur, aptat; cùm tamen finis mortis *Christi* est, ut nos eum diligeremus, qui prior dilexit nos, & semetipsum tradidit pro nobis.

69. Turpiter etiam erravit *Quesnellius* prop.41.dicens: *Omnis cognitio Dei etiam naturalis, etiam in Philosophis Ethnicis non potest venire, nisi à Deo, & sine gratia non producit, nisi præsumptionem, vanitatem, & oppositionem ad ipsum Deum loco affectuum, adorationis, gratitudinis, & amoris*. Nequit enim fieri, ut homo seriò de Deo cogitet, quin sentiat impetum amoris, quò præveniatur voluntas, & excitari se sentiat, ut in Deo delectetur, & conquiescat: quod præclarè & egregiè dixit *Tertullianus* Apolog. cap.40. *Cæterùm si requisisset, sequebatur, ut recognosceret, & recognitum observaret, & observatum propitium magis experiretur, quàm iratum*. Et primò quidèm si cognitio Dei Auctoris naturalis, quam verissimè statuit *Quesnellius* non esse, nisi à Deo, non producit nisi præsumptionem, vanitatem, & oppositionem ad Deum: ergo cùm Deus sit Auctor, & causa principalis hujus cognitionis, pariter causa principalis erit præsumptionis, vanitatis, & oppositionis ad Deum; quod consequens erroneum est: ut enim inquit D. *Thomas* super illud ad *Rom.* cap. 1. *Quia cùm cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt; cognitio Dei, quantum est de se inducit hominem ad bonum*: & solùm depravata hominis voluntas *veritatem in injustitia detinens*, ut inquit idem *Apostolus* ibi vers. 18. eàdem cognitione Dei, ex se ipsa inducente ad Deum glorificandum, ad præsumptionem, vanitatem, & oppositionem ad Deum abutitur.

70. Præstat audire *Apostolum* ibi loquentem: *Revelatur enim*, inquit v.19., *ira Dei de Cælo super omnem impietatem, & injustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in injustitia detinent*. Hic notam facit vindictam Dei superventuram, & in omnes homines exercendam per *Christum* propter peccata, quæ adversùs cultum, & Religionem Dei committuntur; eò nempè quòd veram, quam de Deo assecuti sunt Philosophi notitiam, per pravitatem voluntatis suæ captivam tenuerunt; cùm tamen invisibiles Dei perfectiones, æternaque illius potentia ex rebus à Deo conditis perspicuè intelliguntur, teste eòdem *Apostolo* vers.20. dicente: *Invisibilia enim ipsius, a Creatura Mundi, per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur; sempiterna quoque ejus virtus, & Divinitas, ita ut sint inexcusabiles, quia cùm Deum cognovissent* (naturâ magistrâ, ut loquitur *Tertullianus*) *non sicut Deum glorificaverunt*. At cur inexcusabiles illi, quòd evanuerunt in cogitationibus suis, quòd obscuratum est incipiens cor eorum? Si talis cognitio non affert, juxta *Quesnellium*, nisi vanitatem, præsumptionem, & oppo-

poli-

positionem ad Deum? Si nulla eis concessa est gratia, quæ juxta eumdem semper est efficax: ergo præsumptio, & vanitas sensûs illorum, quâ alienati sunt à Deo, non fuit per voluntariam cœcitatem cordis ipsorum, sed defectu gratiæ; ac per consequens inevitabilis: sed ubi præsumptio est inevitabilis, non in pœnam, & culpam imputari debet: ergo excusabiles sunt, qui veram sapientiam, quam cognoverunt, respuerunt. Hic quis non videat affectatum *Quesnellii* errorem? Inexcusabiles illos declarat *Apostolus*; & eos *Quesnellius* vindicat, Deumque eos punientem condemnat. Poterunt illi, qui non sunt gratiæ efficacis participes, juxta pestiferum hujus propositionis virus, juste se excusare apud Deum, vanitatis, præsumptionis, & offensionis adversùs eum, ex impossibilitate ad oppositum ob gratiæ efficacis defectum; cùm nullus mereatur pœnam, nisi ob culpam commissam, quam erat in ejus potestate non committere. An non ergo hæc erit sufficiens excusatio apud Deum ex absentia gratiæ efficacis? At hæc est sufficiens, ut virus in propositione contentum cognoscatur.

§. IV.

Examinantur Propositiones, in quibus Quesnellus *nullam gratiam interiorem resistibilem à voluntate agnoscit, sed solùm irresistibilem verè necessitantem.*

9. *Gratia Christi est gratia suprema, sine qua confiteri Christum nunquam possumus, & cum qua nunquam illum abnegamus.*
10. *Gratia est operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire potest, aut retardare.*
11. *Gratia non est aliud, quàm voluntas omnipotentis Dei jubentis, & facientis, quod jubet.*
14. *Quantumcumque remotus à salute sit peccator obstinatus, quando Jesus se ei videndum exhibet lumine salutari suæ gratiæ, oportet, ut se dedat, accurrat, sese humiliet, & adoret Salvatorem suum.*
15. *Quando Deus mandatum suum, & suam externam locutionem comitatur unctione sui Spiritus, & interiori vi gratiæ suæ, operatur illa in corde obedientiam, quam petit.*
16. *Nullæ sunt illecebræ, quæ non cedant illecebris gratiæ, quia nihil resistit omnipotenti.*
17. *Gratia est vox illa Patris, quæ homines interiùs docet, ac eos venire facit ad Jesum Christum, quicumque ad eum non venit, postquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenùs est doctus à Patre.*
18. *Semen Verbi, quod manus Dei irrigat, semper affert fructum suum.*
19. *Dei gratia nihil aliud est, quàm ejus omnipotens voluntas: hæc est idea, quam Deus ipse nobis tradit in omnibus suis Scripturis.*

20. *Ve-*

20. *Vera gratiæ idea est, quòd Deus vult sibi à nobis obediri, & obeditur, imperat, & omnia fiunt; loquitur tanquam Dominus, & omnia sibi submissa sunt.*
21. *Gratia Jesu Christi est gratia fortis, potens, suprema, invincibilis, utpotè quæ est operatio voluntatis omnipotentis, sequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & resuscitantis Filium suum.*
22. *Concordia omnipotentis operationis Dei in corde hominis cum libero ipsius voluntatis consensu, demonstratur illicò nobis in Incarnatione, veluti in fonte, atque archetypo omnium aliarum operationum misericordiæ, & gratiæ, quæ omnes ita gratuitæ, atque ita dependentes à Deo sunt, sicut ipsa originalis operatio.*
23. *Deus ipse nobis ideam tradidit omnipotentis operationis suæ gratiæ, eam significans per illam, qua creaturas è nihilo producit, & mortuis reddit vitam.*
24. *Justa idea, quam Centurio habet de omnipotentia Dei, & Jesu Christi in sanandis corporibus solo nutu suæ voluntatis, est imago ideæ, quæ haberi debet de omnipotentia suæ gratiæ, in sanandis animabus à cupiditate.*
25. *Deus illuminat animam, & eam sanat æquè, ac corpus solâ suâ voluntate; jubet, & ipsi obtemperatur.*

71. Sub unica trutina examinandas suscipimus omnes istas propositiones, quia in omnibus patentissimè iterum se prodit virus idem lethiferum *Janseniani* systematis. Nullam in his agnoscit *Quesnellus* sufficientem gratiam, & resistibilem, distinctam ab efficaciter adjuvante. Omnem gratiam profitetur ab intrinseco efficacem, omnem irresistibilem, & fatalem voluntati inducentem necessitatem. Hanc generalem, & universalem gratiæ ideam clarissimâ voce prædicat; quòd nempè est gratia Dei suprema, quæ parit obedientiam, quam petit; quâ Deus vult sibi à nobis obediri, & obeditur; quòd gratia in sui formalissimo, & essentiali conceptu facit homines venire ad *Jesum Christum*; quòd nihil est aliud, quàm ejus omnipotens voluntas, quâ Deus imperat, & omnia fiunt; loquitur tanquam Dominus, & omnia sibi submissa sunt; ita ut quantumcumque remotus à salute sit peccator obstinatus, quando *Jesus* se ei videndum exhibet lumine salutari suæ gratiæ, oportet, ut se dedat, accurrat, sese humiliet, & adoret Salvatorem suum. Hæc est verissima (ut illi putant) idea gratiæ, quam nobis proponit propositionibus 9. 11. 14. 15. 17. 20. Et propos. 19. esse ideam illam gratiæ, quam Deus ipse nobis tradit in omnibus Scripturis suis. En quomodò in omnibus his propositionibus gratiam ab intrinseco efficacem agnoscens, aliam sufficientem effectu suo carentem excludit à vero, formalissimo, & essentiali conceptu gratiæ; cùm tamen tot gravissimis rationum momentis, auctoritate perspicuâ Sacræ Scripturæ, Conciliorum, & SS. Patrum fulcitis toto tractatu gratiam istam sufficientem esse veram *Christi* gratiam, etsi non cum effectu conjunctam demonstraverimus, doctrinamque hanc vulgatissimam esse inter Patres, & Concilia, in Scripturis evi-
den-

dentiſſimam, & ex fidei noſtræ elementis indubitatiſſimam. In hoc, ergo turpiter in his propoſitionibus deceptus eſt *Queſnellius*.

72. Et quidem in prima evidens eſt ejus hallucinatio. Non enim gratia ſufficiens eſt gratia ſuprema, cum qua nunquam *Chriſtum* abnegamus; ſed ſolùm gratia, ſine qua confiteri *Chriſtum* nunquam poſſumus. Ipſa eſt, quâ ſolùm conſtituitur potens proximè, expeditè, & immediatè, ut ſuprà explicavimus, operari in ordine ſupernaturali, non tamen eſſentialiter, & ſemper eſt cum ſuo effectu conjuncta, ut Scriptura clamat Proverb. 1. verſ. 20. *Vocavi, & renuiſtis: extendi manum meam; & non fuit, qui aſpiceret: deſpexiſtis omne conſilium meum, & increpationes meas neglexiſtis*. Et *Matth.* 22. verſ. 13. *Miſit vocare invitatos ad nuptias, & nolebant venire*. Undè *Apoſtolus* 2. ad *Corint.* cap. 6. verſ. 1. *Exhortamur vos, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.* Quodque apertiſſimè inculcat *Tridentinum* ſeſſ. 6. cap. 13. *In Dei auxilio firmiſſimam ſpem collocare, & reponere omnes debent. Deus enim, niſi ipſi illius gratiæ defuerint, ſicut cœpit opus bonum; ita perficiet, operans velle, & perficere*: ergo dum *Queſnellius* unicum Dei auxilium ſtatuit, ſine quo confiteri *Chriſtum* nunquàm poſſumus, & cum quo nunquam illum abnegamus, non agnoſcit veram *Chriſti* gratiam ab efficaci diſtinctam, quâ Deus potentiam veram agendi conferat, vocet, excitet, cuique, aut aſſentire, aut reſiſtere poſſimus.

73. In eumdem errorem labitur propoſ. 11. dum dicit: *Gratia non eſt aliud, quàm voluntas omnipotentis Dei jubentis, & facientis, quod jubet*; in qua rurſus veram gratiam ſufficientem diſtinctam ab efficaci rejicit; cùm gratia purè ſufficiens non faciat, quod Deus jubet, ſed adjuvat, ut poſſimus, ſicut loquitur *Tridentinum* ſeſſ. 6. cap. 5. Quod & luculenter docet M. P. *Auguſtinus* in Conc. 4. in Pſal. 188. exponens illud, *Utinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas juſtificationes tuas*, his verbis: *Præcepiſti quidem tu, ſed utinam, quod præcepiſti, fiat mihi. Ubi audis, utinam, vocem optantis agnoſcere, & agnitâ voce optantis depone ſuperbiam præſumentis. Quis enim ſe dicat optare, quod ſic habet in arbitrii poteſtate, ut nullo indigens adjumento id poſſit efficere? Ergo ſi optat homo, quod præcipit Deus, ut det ipſe, quod præcipit, rogandus eſt Deus*: quibus verbis egregiè Deum præcipientem, & jubentem, ab ipſo adjuvante, & dante poteſtatem, ut implere poſſimus, diſtinguit; etenim poſtquam donavit poſſe ad id, quod præcipit, iterum rogandus eſt Deus, ut det ipſe, quod præcipit: ergo falſum eſt, quòd gratia Dei nihil aliud ſit, quàm voluntas omnipotentis Dei jubentis, & facientis, quod jubet, & ſi in hoc conſiſtit ejus formaliſſimus conceptus, evidens eſt, quòd nullam ſufficientem gratiam agnoſcit *Queſnellius* ab efficaci diſtinctam. Sed in multis hìc à vero aberrat *Queſnellius*; non enim ipſa gratia etiam ab intrinſeco efficax eſt voluntas omnipotentis Dei; cùm voluntas Dei, etiam ut immediatè terminata ad noſtrum velle, non ſit id, quo Deus voluntatem noſtram movet ad volendum, nec quo voluntas noſtra movetur ad agendum. Certum quippè eſt, quòd Deus, dum efficienter agit, ut agamus, dum movet effectivè,

ut

ut moveamur, quid creatum causat interiùs in principio, quod movet, ut moveatur, dicente D. *Thoma* 1. part. quæst. 51. art. 2. ad 1. *Agens inquantùm agens non recipit aliquid, sed inquantùm agit motum ab alio, sic recipit aliquid à movente*: quod ut certissimum tam in rebus Philosophicis, quàm Theologicis principium agnoscit D. *Thomas*, dictâ 1. part. quæst. 106. art. 5. & 1. 2. quæst. 109. art. 1. & quæst. 111. art. 2. ubi se refert ad art. 2. quæst. 110. de veritate quæst. 14. art. 5. Et super cap. 10. Epist. ad *Rom.* lect. 2. ergo aliquid creatum à Deo productum, intus in homine infusum debet esse id, quô voluntas humana movetur, dum agit, & ab actu primo transit ad actum secundum; in quo transitu se movet intrinsecè; sed voluntas Dei est quid extrinsecum voluntati creatæ: ergo gratia, quâ intrinsecè movetur, non est formalissimè voluntas Dei. Ulteriùs: cùm propos. 19. dixerit solùm, *Dei gratia nihil aliud est, quam ejus omnipotens voluntas*, non solùm affirmat propositio ista, quòd gratia sit voluntas omnipotentis Dei; sed quòd non est aliud, quàm voluntas omnipotentis Dei, jubentis, & facientis, quod jubet, quæ propositio in sensu obvio intellecta significat, non dari gratiam nisi ad opera præcepta; quod sanè hæreticum est; cùm ex eo inferatur, quòd nec ad consilia Evangelica, nec ad alia perfectionis opera non præcepta, & ad quascumque virtutes exercendas, dum homo præcepto non adstringitur, nulla sit gratia: cùm tamen omnis actus bonus salutaris, etsi non præceptus, omnis volitio, & cogitatio salutaris, quæ ad pietatem pertinet in nobis à Deo sit; & non esse nisi per *Jesum Christum*, hoc sine cunctatione credimus.

74. Eodem errore deceptus labitur *Quesnellius* proposit. 14. & 15. quibus asserit, quòd *quantumcumque remotus à salute sit peccator obstinatus, quando Jesus se ei videndum exhibet lumine salutari suæ gratiæ, oportet, ut se dedat, accurrat, sese humiliet, & adoret Salvatorem suum*, sicut & quòd *quando Deus mandatum suum, & suam externam locutionem comitatur unctione sui Spiritûs, & interiori vi gratiæ suæ, operatur illa in corde obedientiam, quam petit.* Hæ sanè propositiones intellectæ de gratia ab intrinseco efficaci Thomistarum verissimæ sunt: immò scientiæ mediæ defensores in hac parte nobiscum convenire, quis inficiabitur? Quâcumque enim ratione gratia Dei efficax agnoscitur, efficaciæ ejus motus accurrentis voluntatis in omnium sententia dignoscitur. Cùm certum sit, quòd si Deus suâ efficacissimâ gratiâ, quantumcumque rebelle, obstinatum, & à salute remotum cor tangat, obdurationem omnem expellit; & auferendo cor lapideum, & donando carneum, illud trahit ad se: ut dixit *Augustinus* lib. de corrept. & gratia cap. 14. *Non est itaque dubitandum, voluntati Dei, qui in Cœlo, & in Terra omnia quæcumque voluit, fecit, humanas voluntates non posse resistere, quominùs faciat ipse quod vult: quandoquidem de ipsis hominum voluntatibus quod vult, cùm vult, facit: habens sine dubio humanorum cordium, quò placuerit inclinandorum, omnipotentissimam potestatem.* Et subdit iterùm: *Si ergo, cùm voluerit Deus Reges in terra constituere, magis habet in potestate sua voluntates hominum, quàm ipsi*

ipsi suas: quis alius facit, ut salubris sit correptio, & fiat in correpti corde correctio; quibus verbis ostendit S. *Augustinus*, non purè omnipotentem, sed omnipotentissimam esse Dei potestatem, ad inclinanda, quò ipse voluerit, hominum corda mediâ efficacissimâ suâ gratiâ. De quo plura diximus agendo de efficacia intrinseca gratiæ. At in sensu *Quesnellii* universalis, & illimitata locutio propositionem utramque hæreticam reddit; non enim ad cujuscumque hominis salutaris divinæ gratiæ fulgorem obstinatus peccator, semper accurrit, (id enim *Quesnellio* est, *oportet*) sese humiliat, & adorat Salvatorem suum; cùm ultra lumen ab intrinseco efficax, detur etiam aliud ab ipso distinctum inefficax, & sufficiens, cui peccator resistit, & non se humiliat, persistit in tenebris, & non accurrit, secundùm carnem sapit, & non adorat Salvatorem suum: cujus suppeditant nobis tam Scriptura, quàm Patres probationes complurimas, ex quibus evincitur interiori huic sufficienti lumini hominum resistentia. Etenim Deus, quando comitatur mandatum suum interiori gratiâ, ut dicitur *Isaiæ* 5. expectat, ut faciamus uvas, & facimus labruscas. Et Psalm. 94. *Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra*; quibus verbis ostendit *Psalmista Regius*, quòd licèt Deus se videndum exhibeat lumine salutari gratiæ suæ interioris, vocati renuimus, & inspirationem ejus abjicimus. Audiendus super hæc verba *Augustinus* in expositione hujus Psalm. 94. *Ergo hodie, si vocem ejus audieritis, ò plebs mea, ò plebs Dei. Alloquitur plebem suam Deus, non solùm illam plebem suam, quam non repellit, sed etiam omnem plebem suam. Loquitur enim in angulo utrique parieti, id est, in Christo Prophetia loquitur, & Populo Judæorum, & Populo Gentium. Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra. Aliquando enim audistis vocem illius per Moysen, & obdurastis corda vestra. Per Præconem locutus est, quando obdurastis corda vestra. Per se nunc loquitur, mollescant corda vestra. Qui Præcones ante se mittebat, ipse venire dignatus est. Ore suo hic loquitur, qui loquebatur per ora Prophetarum. Hodie ergo, si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra.* En qualiter Deus omnes vocat, ad omnium gentium aures intonat; tam externis auribus corporis, quàm internis mentis sua eloquia ingerit; internâ gratiâ omnes docet, & vocat; cui tamen multi, avertentes se à salute, cujus via, quantùm est ex parte Dei, est omnibus aperta, resistunt.

75. Hanc interiori divino lumini resistentiam explicat Concilium *Colon.* anno 1536. part. 7. cap. 32. *Quumquam nemo convertatur ad Dominum, nisi tractus per Patrem: attamen nemo hic excusationem prætexat, quòd non trahatur; quòd ille semper stet ante ostium pulsans, nimirùm, per internum, & externum verbum commonens, ut convertamur à via nostra pessima*. Consentiunt SS. Patres D. *Chrysostomus* homil. 7. in *Joann. Illumi[nat] omnem hominem ..... illuminat profectò, quantùm in ipso est, si qui [au]tem spontè sua mentis oculos aciem dirigere noluerunt, non ex lumin[is] natura in tenebris præstiterunt, sed ex malitia sua, qui spontè tun[c] se dono indignos reddiderunt*. D. *Augustinus* lib. 2.

lib. 2. de peccator. merit. cap. 17. *Cum voluntate humana, gratia adjuvante divina, sine peccato in hac vita homines possint esse, cur non sint, possem facilè, ac verissimè respondere: quia homines nolunt.* Et lib. de Gen. contra *Manich.* cap. 3. *Illud autem lumen non irrationabilium animalium oculos pascit, sed pura corda eorum, qui Deo credunt, & ab amore visibilium, & temporalium se ad ejus præcepta servanda convertunt: quod omnes homines possunt, si velint; quia illud lumen omnem hominem illuminat venientem in hunc Mundum.* Consimili voce loquitur Auctor libri secundi de vocatione Gentium cap. 29. *Universitati hominum ita multiplex, atque ineffabilis bonitas Dei consuluit semper, & consulit, ut neque ulli pereuntium excusatio suppetat de abnegato sibi lumine veritatis, neque cuiquam sit liberum de sua justitia gloriari.* Quibus verbis apertissimè docent, dari aliud lumen interius sufficiens distinctum ab illo efficacissimo lumine, quod non est tantæ efficacitatis, ut peccator ejus viribus cedere oporteat, quod cùm neget *Quesnellius*, in *Jansenii* errorem collapsus est.

76. In propositione 17. omisso qualiter sibi contradicit *Quesnellius*; dum gratiam esse vocem illam Patris statuit, qui priùs prop. 11. dixerat, nihil aliud esse, quàm voluntas Omnipotentis Dei: si enim vox: ergo non est ipsa voluntas Dei Omnipotentis: hoc, inquam, omisso idem error manifestiùs apparet. Pro cujus intelligentia maximè observandum, quòd Deus in nobis existens loquitur ad cor, & ad mentem; utrumque suâ voce interiori docens; hanc illuminando, illud adjuvando, ut eleganter explicat Divus *Thomas*, exponens illud *Joann.* cap. 6. *Paraclitus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia*, his verbis lect. 6., ut ostendat quomodò Deus homines faciat participes Divinæ Sapientiæ, & cognitores veritatis: *Filius ergo tradit nobis doctrinam, cùm sit verbum; sed Spiritus Sanctus doctrinæ ejus nos capaces facit. Dicit ergo (ille vos docebit omnia) quia quæcumque homo doceat extra, nisi Spiritus Sanctus interiùs det intelligentiam, frustra laborat; quia nisi Spiritus adsit cordi audientis, otiosus erit sermo Doctoris (Job. 31.) inspiratio omnipotentis dat intelligentiam: & in tantùm, quòd etiam ipse Filius, organo humanitatis loquens, non valet, nisi ipsummet interiùs operetur per Spiritum Sanctum. Sed attende, quod (supra 6.) dicit: Omnis, qui audivit à Patre, & didicit. Hic expendit, quid sit, quia non discit, non docente Spiritu Sancto, quasi ille, qui recipit Spiritum Sanctum à Patre, & Filio, ille Patrem cognovit, & Filium, & ad eos venit. Facit autem nos scire omnia, interiùs inspirando, dirigendo, & ad spiritualia elevando. Sicut enim, qui habet gustum infectum, non habet veram cognitionem de saporibus, ita & qui infectus est amore Mundi, non potest gustare Divina, secundùm illud (1. ad Corinth. 2.) animalis homo non percipit.* Hæc disertè D. *Thomas* internam, & externam locutionem explicans, & quòd non sufficit vox Filii extra pulsans ad aures, nisi ipsemet interiùs operetur per Spiritum Sanctum.

77. At cùm Deus operans intùs in hominum cordibus non solùm

trahat ad *Christum* efficaciter homines, sed etiam ultra efficaciam sufficienter moveat, excitet, vocet; utraque motio necessariò agnoscenda est: efficax, quâ homines accedunt ad *Christum*, & interior sufficiens ab illa efficaci distincta, ut constituatur intrinsecè potens accedere, ut resolvit D. *Thomas* super *Joan.* cap. 6. lect. 5. *Dicendum quòd verè nullus potest venire nisi tractus à Patre. Nam sicut grave per naturam non potest per se sursum ferri, nisi trahatur ab alio; ita cor humanum, ex se ad inferiora tendens, non potest sursum elevari, nisi tractum. Si verò non elevatur, non est defectus ex parte trahentis, qui, quantùm in se est, nulli deficit; sed propter impedimentum ejus, qui non trahitur. Aliter autem, quantùm ad hoc pertinet, possumus loqui de hominibus in statu naturæ integræ, & aliter in statu naturæ corruptæ. Nam in natura integra non erat aliquod impedimentum prohibens ab hac tractione. Unde tunc omnes homines hujus tractionis poterant esse participes. Sed in natura corrupta omnes per impedimentum æqualiter prohibentur ab hac tractione, & ideo omnes indigent trahi. Deus autem omnibus ad trahendum manum porrigit, quantum in se est: & quod plus est, non solùm attrahit manum recipientis, sed etiam aversos à se convertit, secundùm illud, Thren. ult. Converte nos Domine, & convertemur. Et (in Psal. 84.) secundùm aliam litteram: Deus tu convertens vivificabis nos. Ex quo ergo Deus paratus est dare omnibus gratiam, & ad se trahere, non imputatur ei, si aliquis non accipiat, sed ei, qui non accipit.* En Deus paratus dare omnibus gratiam, & ad se trahere. En tractio sufficiens, quâ sursum elevatur homo, ut possit accedere ad *Christum*. Trahere Dei semper adest; qui nemini hanc sufficientem gratiam negat; cui si homo non deficiat, efficax gratia præstò adest: trahi verò ex parte hominum multoties deficit; quia Deo sufficienter juvanti, vocanti, excitanti resistunt. Unde meritò concludit D. *Thomas*, quod fides docet; id est, quòd hominibus venire nolentibus imputatur ad culpam. Sed expressius id ipsum repetit, exponens illud *Joan.* 6. *Omne, quod dat mihi Pater, ad me veniet, & eum, qui venit ad me, non ejiciam foras*: ibi D. *Thomas* lect. 4. *Sciendum est, quòd ipsum credere nostrum est nobis ex dono Dei (Ephes. 2.) Gratiâ enim estis salvati per fidem, & non ex vobis, Dei enim donum est. (Philipp. 1.) Vobis datum est, ut non solùm in illum credatis, &c. Dicitur autem, quandoque Deus Pater dare Filio homines credentes, sicut hic: omne, quod dat mihi Pater. &c. Quandoque Filius dat Patri, sicut illud (1. Cor. 15.) cum tradiderit regnum Deo, & Patri. Ex quo intelligimus, quòd sicut Pater dans non adimit sibi regnum, ità nec Filius. Pater autem Filio dat, inquantùm facit hominem verbo suo adhærere (1. Cor. 1.) Per quem, scilicet Patrem, vocati estis in societatem Filii ejus. Filius verò tradit Patri, in quantùm verbum est manifestativum ipsius Patris (infra 17.) Pater manifestavi nomen tuum hominibus. Sic ergo dicit: Omne, quod dat mihi Pater, ad me veniet: id est, qui in me credunt, quos Pater mihi facit adhærere ex dono suo. Sed dicet fortè aliquis, quòd non necessarium est, quòd aliquis dono Dei utatur: multi enim respuunt do-*

num

num Dei, qui non utuntur eo. Quomodò ergo dicit: Omne, quod dat mihi Pater &c.? Ad quod dicendum est, quòd in datione ista, non solùm intelligitur habitus, qui est fides, & hujusmodi, sed etiam interior instinctus ad credendum. Quidquid autem facit ad salutem, totum est ex dono Dei. Sed restat quæstio; quia si omne, quod dat Pater Christo, ad eum vadit, ut ipse dicit, illi soli ad eum vadunt, quos Pater dat ei; non ergo debet imputari illis, qui non vadunt, cum non dentur ei. Ad quod dicendum, quòd non imputatur eis, si absque auxilio Dei ad fidem venire non possunt, sed hoc ei imputatur, qui non venit, quia impedimentum præstat, quòd non veniat, avertens se à salute, cujus via, quantùm in se est, omnibus est aperta. Est ergo evidens juxta D. *Thomam*, quòd illi, qui nullatenus esset doctus à Patre, carens utique omni internâ gratiâ docente, & vocante, non venire minimè imputaretur ad culpam, quia Deus impossibilia non jubet; & nullus damnabiliter peccat in eo, quod necessariò facit, ut est de fide certum contra *Lutherum, Calvinum, Bajum*, & *Jansenium*.

78. Quod cùm ita sit, jure optimo damnata, & proscripta est *Quesnelli* propositio; non eâ parte, quâ asserit, quòd gratia est vox illa Patris, quæ homines interius docet, ac eos venire facit ad *Jesum Christum*; quæ in sensu Thomistico, loquendo solùm de intrinseca efficacia Divinæ tractionis, verissima est, & cujus veritatem ostendit D. *Thomas*, exponens verba illa *Joannis*: *Omnis, qui audivit à Patre, & didicit, venit ad me*: dicit enim loco citato lect. 5. *Attractio autem Patris efficacissima est, quia omnis, qui audivit à Patre, & didicit, venit ad me. Ubi duo ponit, unum scilicet, quod pertinet ad donum Dei, cum dicit, audivit: scilicet à Deo revelante: aliud, quod pertinet ad liberum arbitrium, cum dicit: & didicit, scilicet per assensum, & ista duo necessaria sunt in omni doctrina fidei. Omnis, qui audivit à Patre docente, & manifestante, & didicit, præbendo assensum, venit ad me. Venit, inquam, tripliciter; per cognitionem veritatis, per amoris affectum; & per operis imitationem. Et in quolibet oportet, quòd audiat, & discat. Nam qui venit per cognitionem veritatis, oportet eum audire, Deo inspirante, secundùm illud (Psal. 84.) Audiam quid loquatur in me Dominus Deus: & addiscere per affectum, ut dictum est. Qui verò venit per amorem, & desiderium, ut dicitur (infra 7.) Si quis sitit, veniat ad me, & bibat: & hunc oportet audire verbum Patris, & capere illud, ad hoc, ut addiscatur, & afficiatur. Ille enim discit verbum, qui capit illud, secundùm rationem dicentis. Verbum autem Dei Patris est spirans amorem; qui ergo capit illud cum fervore amoris, discit (Sap. 7.) In animas sanctas se transfert, Prophetas, & amicos Dei constituit. Per operis autem imitationem itur ad Christum, secundùm illud (Matth. 11.) Venite ad me omnes, qui laboratis. Et hoc etiam modo, quicumque discit, venit ad Christum. Nam sicut Conclusio se habet in scibilibus, ita & operatio in operabilibus. In scientiis autem, quicumque perfectè discit, venit ad conclusionem; ergo in operabilibus, qui perfectè verba discit, venit ad rectam operationem (Isai. 50.)* Do-

Dominus aperuit mihi aurem; ego autem non contradico. En mirabilis, & efficacissima Patris attractio, quæ est connexa cum actu, ita ut, qui perfectè interiori efficaci gratiâ discit, ad credendum venit: Domino auxilio efficaci aperiente aurem, cui non contradicit homo, & faciente ipsum adhærere vocanti ex dono suo. Quod manifestè etiam traditur ab *Augustino* de grat. *Christi* cap. 13. *Sic docet eos Deus, qui secundùm propositum vocati sunt, simul donans, & quid agant, scire; & quod sciunt, agere*. Et de prædest. Sanctor. cap. 8. *Quando Pater intus auditur, & docet, ut veniatur ad filium, aufert cor lapideum, & dat cor carneum. Sic quippe facit filios promissionis, & vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam*. Et lib. 2. oper. imperf. cap. 157. *Cùm verbis doctor plantat & rigat, fortè credit auditor: cùm verò dat incrementum Deus sine dubio credit & proficit*. En Deus efficaciter docens, & qui ita doctus est, veniens ad *Christum*; & habens ipsum credere.

79. At si intelligatur propositio universaliter de omni gratia, meritò damnata est, cùm neget omnem gratiam sufficientem ab efficaci distinctam, solùmque admittat gratiam intrinsecè efficacem, docentem, & facientem venire ad *Christum*. Quod apertissimè pronunciat in secunda parte propositionis, dicens; *Quicumque ad eum non venit, postquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenus est doctus à Patre*. Quibus negat gratiam interiorem ab efficaci distinctam, quæ interius doceat, etsi non faciat venire ad *Christum*, nempe credendo: ut dixit *Augustinus* tract. 26. in *Joan*. cap. 6. *Si non credit, nec venit. Non enim ad Christum ambulando currimus, sed credendo: nec motu corporis, sed voluntate cordis accedimus*. Quarè dixit, *doctus est*, mutans vocem latinam *didicit*, in hanc *doctus est*: ut simulatè ac insidiosè argueret; quod qui non venit ad Patrem, non accepit gratiam quâ doceretur à Patre; ad ulterius fallacissimè inferendum, omnem gratiam esse efficaciter cum suo effectu essentialiter connexam: hæc namque locutio, qui non venit ad Patrem, non audivit, nec didicit, nihil aliud sonat; nisi quòd ille qui non venit ad *Christum*, cum gratia recepta, liberè ei dissentiendo, non profecit: ut constat ex verbis modo datis S. *Doctoris*, quod ad eum *currimus, credendo; voluntate cordis accedimus*. Patet ergo error secundæ partis propositionis negantis gratiam interiorem non efficacem, quâ sit adjutus, qui non venit, ut possit venire; cùm certissimum sit, quòd aliqui ad *Christum* non accedunt, qui sunt adjuti interiori gratiâ, ut expressè docet D. *Augustinus* de grat. *Christi* cap. 14. dicens: *Non est autem consequens, ut qui potest venire, etiam veniat, nisi id voluerit, atque fecerit*: Si ergo non est consequens, ut qui potest venire, veniat: ergo stat, adjuvari gratiâ interiori, sine qua non datur posse venire, & non venire. Poterit ergo esse adjutus illo Divino docendi modo, etsi inefficaci, quatenus est adjutorium possibilitatis, licèt non sit adjutus illo, quatenus est adjutorium operationis. Idem docuit *Augustinus* de natur. & grat. cap. 7. distinguens inter posse, & esse, dicens: *Hanc distinctionem esse veram, nemo ambigit, consequens enim est, ut quod est, esse potuerit; non est autem consequens, ut quod esse po-*

potest, etiam sit: quia enim Dominus Lazarum suscitavit, sine dubio potuit; quia verò Judam non susci avit, numquid dicendum est, non potuit? Potuit ergo, sed noluit. Nam si voluisset, eâdem etiam hâc potestate fecisset, quia & filius, quos vult, vivificat: Ergo stat, quòd qui est doctus à Patre non veniat; ergo agnoscitur in ipso vera gratia interior, quâ doctus est à Patre, ut possit venire; & quia hanc negat *Quesnellus*, ideo justè damnatur hæc pars secunda: *Quicumque non venit, postquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenus est doctus à Patre*.

80. Secundò eidem orbitæ insistimus, fallitatem aliarum propositionum patefacere, & declarare conantes; quia nempè eodem labente, fallenteque vestigiò, erravit *Quesnellius* negando gratiam resistibilem à voluntate, dum dixit prop. 16. *Nullæ sunt illecebræ, quæ non cedant illecebris gratiæ; quia nihil resistit Omnipotenti*. Hic generatim, & universaliter loquens, agnoscit esse prorsus necesse, omnis gratiæ illecebris humanam cedere voluntatem; quod sanè falsissimum est. Quoties enim *Christum* lumine gratiæ conspicimus invitantem, sed illecebris Mundi, Diaboli, Carnis irretiti, illecebras gratiæ malitiâ repellimus? Hoc apertissimum est in Sacris Litteris. Etenim illecebris gratiæ Dei per *Christum* illuminati, *divitias bonitatis ejus* contemnimus ad *Rom*. cap. 5. & 2. ad *Thessal*. 2. *Charitatem veritatis non receperunt, ut salvi fierent, ideò mittet illis Deus operationem erroris*: quia cùm gratiam haberent, ut charitatem veritatis reciperent, hanc vitio suo recipere noluerunt. Quod agnoscens *D. Augustinus* contra resistentes lumini Divinæ gratiæ, quâ illuminantur, sic lib. 2. de liber. arbitr. arguit: *Væ, qui derelinquunt te ducem, & oberrant in vestigiis tuis, qui nutus tuos pro te amant, & obliviscuntur, quid innuas*. Et infrà: *Væ, qui se avertunt à lumine tuo, & obscuritati suæ dulciter inhærent. Tanquam enim dorsum ad te ponentes, in carnali opere, velut in umbra sua defiguntur, & tamen etiam ibi; quod eos delectat, adhuc habent de circumfulgentia lucis tuæ. Sed umbra, dum amatur, languidiorem facit oculum animi, & invalidiorem ad perferendum conspectum tuum. Propterea magis, magisque homo tenebratur, dum sectatur libentius, quidquid infirmiorem tollerabiliùs excipit*. Idipsum manifestissimè pronunciat *D. Thomas* lect. 4. in cap. 5. ad *Galat*. exponens illud Apostoli: *Dico autem in Christo, spiritu ambulate, & desideria carnis non perfeceritis: caro enim concupiscit adversùs Spiritum, & Spiritus adversùs carnem*, sic Angelicus Magister alloquitur: *Spiritu ambulate, id est per Spiritum Sanctum regentem, & docentem, quem sequi debemus, sicut demonstrantem viam. Et ideò Spiritu ambulandum est, quia liberat à corruptione carnis: unde sequitur: & desideria carnis non perficietis, id est, delectationes carnis, quas caro suggerit*. Et infrà: *Sed si caro concupiscit adversùs eum? In hoc scilicet, quod concupiscentia carnis impedit concupiscentiam spiritûs. Cum enim delectabilia carnis sunt bona, quæ sunt infra nos, delectabilia verò spiritûs bona, quæ sunt supra nos: contingit quòd cum anima circa inferiora, quæ sunt carnis, occupatur, retrahitur à superioribus, quæ*

sunt

sunt spiritûs. Sed videtur etiam dubium de hoc, quod dicit, scilicet, quòd spiritus concupiscit adversùs carnem. Si enim accipiamus hìc spiritum pro Spiritu Sancto; concupiscentia autem Spiritus Sancti sit contra mala, consequens videtur, quòd caro adversùs quam concupiscit spiritus, sit mala: & sic sequitur error Manichæi. Respondeo: dicendum est, quòd spiritus non concupiscit adversùs naturam carnis, sed adversùs ejus desideria, quæ scilicet sunt ad superfluitatem. Unde & supradictum est: desideria carnis, scilicet superflua non perficietis. In necessariis enim spiritus non contradicit carni, quia ut dicitur Ephes.5. Nemo carnem suam odio habuit. Consequenter, cum dicit: hæc enim sibi invicem adversantur: ponit signum compugnationis, quasi dicat: experimento patet, quòd contra se invicem pugnant, & adversantur; in tantùm ut non quæcumque vultis, bona scilicet, vel mala, illa faciatis, id est facere permittamini (Rom. 7.) Non quod volo bonum, hoc ago, sed quod &c. Non tamen tollitur libertas arbitrii. Cum enim liberum arbitrium sit ex hoc, quòd habet electionem, in illis est libertas arbitrii, quæ electioni subsunt. Hæc *D. Thomas*, quibus præclarè explicat dari gratiam, quâ valeat humana voluntas, & illecebris inferioris appetitûs resistere, & ejusdem oblectamenta deprimere, quâ tamen aliquando adjuta voluntas cedit illecebris concupiscentiæ.

81. Nec minus præclarè lect. 3. ad *Hebr*. cap.12. *Gratia Dei nulli deest, sed omnibus quantùm in se est se communicat: sicut nec Sol deest oculis cæcis. Dicit ergo, contemplantes ne quis desit gratiæ Dei. Sed contra: quia si gratia non datur ex operibus, sed tamen ex hoc, quòd aliquis non ponit obstaculum; ergo habere gratiam dependet ex solo libero arbitrio, & non ex electione Dei, quod est error Pelagii. Respondeo: dicendum est, quòd hoc ipsum, quod aliquis non ponit obstaculum, ex gratia procedit; unde si aliquis ponat, & tamen moveatur cor ejus ad removendum illud, hoc est ex dono gratiæ Dei vocantis per misericordiam suam (Galat. 1.) Cum autem placuit ei, qui me segregavit ex utero matris meæ, & vocavit per gratiam suam &c. Hoc autem donum gratiæ non est gratum faciens. Quod ergo à quibusdam removetur istud obstaculum, hoc est ex misericordia Dei; quod autem non removetur, hoc est ex justitia ejus.* Sic præsuppositâ omnibus collatione auxilii sufficientis, ut possint vincere illecebras carnis, quantum est, ex misericordia Dei, monet, ne ex hominis vitio cedant illecebræ gratiæ peccatorum illecebris, dicens: *Dicit ergo (Apostolus) ne qua radix amaritudinis &c. Illud igitur amarum, quod non potest gustari, nisi cum offensa. Conversatio ergo alicujus dicitur amara, quando non potest esse sine offensa eorum, cum quibus conversatur. Quod contra dicitur de Sapientia (Sap.8.) Non habet amaritudinem conversatio illius, nec tædium convictus ejus, sed lætitiam, & gaudium. Qui ergo in Sapientia scit conversari, non est amaræ conversationis; quod fit, quando non habet dura verba, vel facta. Et ideo dicit: contemplantes ne qua radix amaritudinis: id est, amaritudo paulatim incohata, & in corde radicata, sursum germinans impediat pacem, & per consequens gratiam,*

tiam, & visionem (*Deu.* 29.) *Ne sit inter vos radix germinans fel & amaritudinem* (*Osea* 12.) *ad iracundiam provocavit me Ephraim in amaritudinibus suis*: ergo in hoc certamine illecebrarum carnis adversus illecebras gratiæ, & voluntatis, non semper illecebris gratiæ voluntas superat illecebras carnis.

82. Non ergo damnatur *Quesnellus*, quia prædicat Dei potentiam, divitias, & illecebras gratiæ ab intrinseco efficacis; quâ in arbitrio, & potestate Dei omnipotentis est convertere peccatorem, quantumcumque induratum; cùm nullius peccatoris tanta sit perversitas, nullius rebellis animi tanta sit obstinatio, quam inflectere Deus non possit, & quæ statim viribus gratiæ efficacis cedere non debeat; sed quia gratiam omnem hominibus concessam ejusdem roboris, & efficaciæ agnoscit, ut conversionem certissimè, invictè, & virtute maxima operetur; quem *Quesnellii* sensum repræsentant clarè, & nitidè verba propositionis 10. *Gratia est operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire potest, aut retardare*, propos. 20. *Vera gratiæ idea est, quòd Deus vult sibi à nobis obediri, & obeditur; imperat, & omnia fiunt; loquitur tanquam Dominus, & omnia sibi submissa sunt*. Et propos. 21. *Gratia Jesu Christi est gratia fortis, potens, suprema, invincibilis*: ac si omnis gratiæ idea in hoc esset posita, nec alia esset distincta ab ista ab intrinseco efficaci gratia, arbitrium confortans, posse, & sufficientiam adæquatam, & integram exhibens, cùm sufficientia nostra ex Deo sit; & ut ait *Paulus* ad *Philipp.* 1. *Omnia possum in eo, qui me confortat*. Non dixit omnia facio, sed *omnia possum*. Non itaque est hæc gratia sufficiens invincibilis, fortis, & suprema, quia exhortamur, nè in vacuum gratiam Dei recipiamus ad *Philipp.* 4. Et contemplemur, *ne quis desit gratiæ Dei*. Quare gloriatur *Paulus*, quòd *gratia Dei in ipso vacua non fuit*. Et tandem, non omnis gratiæ idea est, quam nihil impedire potest, aut retardare; cùm non semper dum Deus vult salvare animam, effectus indubitabilis sequatur voluntatem Dei; aliàs non quereretur Deus, dicens *Matth.* cap. 23. *Jerusalem, Jerusalem quoties volui congregare filios tuos sub alas, & noluisti?* quibus verbis non omnem cœlestem lucem in hominis etiam obduratissimi animam ita efficacem esse declarat, quòd gratiæ illi resistere quidem voluntas non possit. Etenim, ut dixit *Augustinus* in Enchir. cap. 32. *Deus hominis voluntatem & præparat, & adjuvat præparatam*. Unde & gratiâ adjuvans non est sine prævio munere gratiæ excitantis: & gratiâ adjuvante perficimus id, ad quod vocante, & excitante gratiâ initiamur: ergo cum gratia illa invincibili, quâ efficaciter adjuvatur voluntas, & perficit Deus id, ad quod vocante, & excitante gratiâ invitamur, compatitur alia, cujus effectus non retardatur tantummodò, sed ex pervicacia hominum, Divina beneficia contemnentium, penitus impeditur.

83. At ut futilibus, & parum eruditis aliquorum suspicionibus, qui à recto veritatis tramite, & ab illa, quam tutatus est *Augustinus*, doctrina exorbitare asserunt propugnantem, gratiæ ab intrinseco efficacis irresistibilitatem, satisfaciamus; duo quædam advertenda magno-

pere nobis videntur; alterum, quòd etsi gratia ab intrinseco efficax irresistibilis, & insuperabilis sit, sic Deum voluntatem determinare, ut voluntas sese ipsam moveat, & deliberatione suâ sese determinet ad agendum hoc, vel illud, ideo jurè dicitur libera; & libera est. Non enim idem est resistere non posse prædermination, ac non posse dissentire, ut eleganter explicat *Reginaldus* p. 1. cap. 55. dicens: *Hic adversarii causam se lucratos arbitrantur, quasi nos, qui virtutem gratiæ tuemur, velimus liberum arbitrium motum à Deo, ac consequenter cooperans, non posse dissentire, cum tamen nihil magis alienum sit à nostra sententia. Asserimus enim, liberum arbitrium motum à Deo ita cooperari, ut etiam quatenus est sic motum cooperando, & assentiendo, possit dissentire: quia videlicet motio illa Divina eodem plane momento, quo in libero arbitrio recipitur, sic facit ipsum operans, sive cooperans, & assentiens, ut sicut ipsa operantis actio non tollit potentiam ejus ad oppositum, immo verò firmat, atque corroborat, ex modo quo agit; ita motio illa Dei, operationi liberi arbitrii semper conjuncta, non aufert ab ipso potentiam dissentiendi, immo magis roboret, ac stabiliat, quatenus nedum causa est, quòd liberum arbitrium moveatur, & operetur, sed etiam quòd liberè moveatur, & operetur. Quare cum liberè moveri, & operari non possit, nisi operando, simul & semel retineat potentiam ad oppositum, consequens est, ut motio, quæ præstat voluntati, ut liberè operetur, præstet etiam eidem, ut operetur cum potentia ad oppositum. Hoc igitur sensu manifestè loquitur Sancta Synodus: cum apertè dicat liberum arbitrium motum à Deo cooperari, & posse dissentire si velit, hoc est liberum arbitrium, etiam dum movetur à Deo, & dum cooperatur, habere potentiam ad dissentiendum Deo vocanti.* In quo nihil est, quòd amplius immoremur, cùm doctrina ista jam satis superque probata maneat.

84. Alterum verò est observatione dignum; quòd cùm *Quesnellius* duo asserat, & quòd gratia efficax est irresistibilis, & invincibilis, & quòd non datur aliqua gratia interior præter efficacem; Summus Pontifex has propositiones damnans, non definit, quòd gratia ab intrinseco efficax sit resistibilis, sed quòd datur alia gratia ab ipsa distincta, nempè sufficiens resistibilis: (sicut Ecclesia non damnavit *Eutychianos*, quòd agnoscerent naturam Divinam in *Christo*; sed quia nostram in *Christo* negando naturam, unam dumtaxat profitebantur.) Quod sanè probandum non erat; neque enim res est adeo indubium apud doctos homines, seu nostræ, sive alterius Scholæ deducibilis, ut aut nostro, aut alterius indigeat suffragio. Igitur, ut qui minus sapiunt comprehendant, liceat aliquantò his exerceri. Nec contemnenda est Dialecticæ nota Regula, juxta quam propositio indefinita in materia doctrinali æquivalet universali: ergo cùm omnes propositiones istæ sint indefinitæ in materia doctrinali, æquivalent universali; sed Summus Pontifex damnans propositionem universalem, non definit contrariam esse de fide; cùm duæ contrariæ possint esse falsæ: ergo solùm definit contradictoriam esse veram; sed contradictoria est aliqua propositio particularis nempè ista,

Ali-

Aliqua gratia non est invincibilis, & irresistibilis: ergo solùm hæc propositio definita est de fide. Sed ex ista non potest fieri argumentum ad omnem gratiam interiorem; cùm hæc sit mala consequentia, *aliqua gratia interior est resistibilis: ergo omnis gratia est resistibilis*, cùm arguatur à particulari ad universalem; ergo non definit Summus Pontifex, quòd omnis gratia interior sit resistibilis. Secundò, quia Summus Pontifex *Clemens XI.* in sua Constitutione: *Pastoralis officii*, declarat: *minimè damnari sententias, atque doctrinas, quas insignes Catholicorum Scholæ absque ulla Censura hactenus tenuerunt, ac tradiderunt*; sed gratiam ab intrinseco efficacem esse irresistibilem hactenus docuit, ac tradidit Schola Thomistarum: ergo ex vi hujus Constitutionis non definitur, gratiam ab intrinseco efficacem esse resistibilem.

85. Hæc namque est gratiæ physicè prædeterminantis efficacissima utique, & invictissima simul potestas. Hanc sonant illa *Augustini* verba de corrept. & grat. cap. 2. *Subventum est igitur infirmitati voluntatis humanæ, ut diviná gratiá indeclinabiliter, atque insuperabiliter ageretur*. Et infrà: *Fortissimo quippe dimisit, atque permisit facere quod vellet; infirmis servavit, ut ipso donante invictissimè, quod bonum est, vellent, & hoc deserere invictissimè nollent*. En illud indeclinabile, & insuperabile adjutorium, quo Deus voluntatem præmovet. Quod magis explicat cap. 14. S. Doctor dicens: *Non est itaque dubitandum, voluntati Dei, qui in Cælo, & in Terra omnia quæcumque voluit, fecit, humanas voluntates non posse resistere, quominus faciat ipse quod vult: quandoquidem etiam de ipsis hominum voluntatibus quod vult, cum vult, facit, habens sine dubio humanorum cordium, quò placuerit, inclinandorum omnipotentissimam potestatem*: quæ certè potestas omnipotens non esset, si ipsi posset humana voluntas resistere. Hæc *Augustinus*, cujus auctoritas, quacumque aliâ privatâ major haberi debet; cùm copiosiori Spiritûs Sancti, & cœlestis luminis dono abundaverit, quàm cæteri omnes Theologi, qui non eamdem necessitatem defendendi Dei gratiam habuerunt, quam ipse habuit. Sed non est, ut in his amplius immoremur. Videantur quæ cum toto Scholæ nostræ primi nominis Theologorum agmine diximus disp. 12. dub. 3. §. 111. quæ certè, ni fallor ego, hoc evidenter convincunt, nec oppositum ullo unquam certo poterit argumento probari. Dicant enim, amabò, an pro priori ad existentiam prædeterminationis physicæ, sit adæquatè, integrè, & completè constituta libertas? Hoc cùm à Thomista negari non possit; ergo & pro signo, & priori libertatis, datur illa Dei gratia, respectu cujus sit liberi arbitrii potestas resistendi, vel non resistendi; cùm resistentia formalis, & strictè talis sensum compositum faciat; sed pro illo priori libertatis, non existit gratia ab intrinseco efficax: ergo non constituitur libertas potestate resistendi prædeterminationi. Secundò; & iterùm rogo: An possibilis in re sit casus, in quo aliquâ adversariâ vi, aut potestate voluntatis, frustrabilis sit gratia ab intrinseco efficax, & infallibiliter connexa cum actu? An & illam frustrabilem intelligant per liberum creaturæ arbitrium? An in illo casu efficacia ejus ab intrinseco talis su-

 spen-

spensa erit ab assensu, vel dissensu liberi arbitrii? Hoc utique in principiis Scholæ nostræ neutiquam affirmari potest: ergo absolutè concedendum, quòd gratia ab intrinseco efficax irresistibilis est, & quòd ipsam suo effectu privare non potest liberi arbitrii potestas. Tertiò; actu resistere prædeterminationi, non solùm non datur, sed, ut loco citato diximus, actualis resistentia impossibilis est; sed potestas ad actum in re impossibilem chimærica est: ergo & potestas resistendi prædeterminationi. Quid, rogo, magis evidens? An non irridendus esset ille, qui assereret, quòd homo sine gratia non eliciet actum supernaturalem, attamen sine illa elicere potest? Quod sine alis non volabit, sed potest volare? Illuderent sanè illi: quia ubi actus impossibilis est, & impossibilis est potentia ad illum: ergo si actu resistere prædeterminationi est impossibile, & impossibilis erit potentia ad talem actum. Modò sic: impossibilis est potentia resistendi prædeterminationi: ergo hujuscemodi potestas libertatem non constituit: quomodo namque veram libertatem constituet potentia chimærica, & impossibilis? Et tandem, quia hujus propositionis modalis, *Possibile est Prædeterminationi resistere*, veritas cognoscitur ex officiante, ut suprà diximus disp. 6. dub. 1. n. 53. sed officians est impossibilis: ergo & ipsa modalis. Minor certissima est, cùm hæc sit falsa: *Prædeterminatus ad consentiendum dissentit, est propositio possibilis*: ergo fit evidens, quòd nec actu resistere, nec posse resistere prædeterminationi libero arbitrio convenit.

86. Hoc ergo apud Thomistas receptissimum principium est, quòd resistere formaliter sumptum, est Deo excitanti, seu vocationi, non tamen gratiæ efficaciter moventi, cui non assentitur, sed cooperatur voluntas. Assensus enim correspondet vocationi, non motioni; quia homo assentitur vocationi. Sicut è converso homo non dissentit motioni efficaci, sed vocationi, quæ per efficacem gratiam efficax redderetur, nisi per ipsum stetisset. Hoc nos docet Scriptura dicens: *Vocavi, & renuistis*, & sexcentis aliis testimoniis. Hoc apertè dicit *Augustinus* de Spirit, & litter. cap. 31. *Visorum suasionibus agit Deus, ut velimus, & credamus &c. Ipsum velle credere Deus operatur in homine; consentire autem vocationi Dei, vel ab ea dissentire, propriæ voluntatis est*. Et lib. 1. ad *Simplicianum* q. 2. *Nemo credit non vocatus, sed non omnis credit vocatus. Noluit Esau, & non cucurrit, cucurrisset, nisi vocatione contemptâ, reprobus fieret*. Etiam in hanc rem opportunè D. *Thomas* in 4. dist. 17. q. 1. art. 1. qq. 2. *Vocatio est duplex: quædam exterior.. quædam verò interior & hæc quandoque quidem non pertingit ad finem suum, ex vocati defectu: & hæc vocatio nihil aliud est, quàm instinctus, vel motus ad bonum, à Deo immissus. Quandoque autem pertingit ad finem, quando scilicet quis audit vocantem, & venit ad Christum*. Hoc ipsum suprà vidimus ex Sapientissimo M. *Lemos*, hoc ex *Reginaldo*, hoc ex PP. Salmanticensibus, omniumque Theologorum antiquorum hæc est manifesta sententia. Unum solum in hujus veritatis confirmationem adducam *Alphonsum à Castro* Ordinis Minorum Concilii *Tridentini* Theologum, qui & adversus omnes hære-

rc-

reses scripsit, acriùs tamen, sæpiùsque adversus *Lutherum* decertavit. Hic verbo *gratia* sic scribit. *Quarta assertio Catholica: postquam Deus voluntatem nostram excitavit ad bonum, est in ipsa hominis voluntate hæc potestas, ut Deo monenti, & inspiranti consentiat, aut dissentiat. Quinta assertio Catholica: postquam voluntas nostra cum Dei adjutorio cœpit agere aliquod bonum, non potest sine ejusdem Dei speciali adjutorio bonum inceptum prosequi, & in eo perseverare. Ex his quinque assertionibus patet, quanta sit liberi nostri arbitrii potestas, quanta divinæ gratiæ necessitas.* Hoc idem non multò post declarat vir iste doctissimus: *Objiciunt, nullus peccat in eo, quod vitare non potest; si ergo non est homini liberum præcepta omnia adimplere, & peccata omnia vitare; cum non vitat, non peccat. Respondemus, hanc esse arbitrii nostri potestatem, ut Deo monenti consentiat, & Deo operanti cooperetur. Deus autem nunquam se ipsum nobis negat, immo semper paratus est, ut nos excitet, & adjuvet.* Sed de his jam plura diximus loco citato. Certè in Hispania nostra, quam Deus singularissimo misericordiæ suæ beneficio ab omni errore *Lutheri, Calvini, Baii, Jansenii, Quesnellii* (etsi qui sunt hujus farinæ alii) præservavit, quotidiè in libris editur, quotidiè in Scholis auditur hæc irresistibilitas, prout illam à majoribus accepimus; nec ulli unquam in mentem venit aliquid huic sententiæ prorsus gravissimæ cum erroribus commune, neque aliquis somniavit (nisi fortè sciolus aliquis, quod me latet) quidquam præjudicii illi ex Constitutione *Unigenitus* fuisse illatum. Nempe doctissimi illi homines, sive nostræ, sive alterius Scholæ à fraudibus Novatorum longè habitant, unde, quo gaudent, sapientiæ lumen nullis eorum tenebris offuscatur. Quare ab eisdem supersedeo, ut ad *Quesnellii* mentem revertar.

87. Comparatione factâ in propositionibus 21. 22. 23. 24. & 25. exemplorum Incarnationis, creationis, suscitationis mortuorum, curationis ægrorum, & sanationis corporum, clarissimè exprimit indeclinabilem efficaciam omnis gratiæ interioris, quâ ita constricta, & necessitata antecedenter in unum extremum manet libertas, ut nulla remaneat potestas proxima, integra, & adæquata in actum oppositum. At cui, nisi *Quesnellio*, venisset unquam in mentem interpretandi, seu comparandi motionem liberi arbitrii, sive auxilium, & adjutorium, quò voluntas invictè, & infallibiliter applicatur ad agendum, cum his exemplis, quæ inepta omninò sunt, & in hæresim apertam inducunt? Est ne justa, & verissima imago ideæ, quæ haberi debet de omnipotentia Dei in sanandis animis, & ut explicetur concordia omnipotentis Dei, cum libero ipsius voluntatis consensu? Quis hìc apertè non videt, nullam ab ipso admitti gratiam interiorem resistibilem, sed ineluctabilem, atque ita necessitantem, & liberum arbitrium deprimentem, ut merè passivè se habeat; absque omni potestate proxima, & expedita ad oppositum, sicut humana natura in *Christo* se Verbo Dei eam sibi ad unionem hypostaticam assumenti negare non potuit; nec potuere creaturæ ex nihilo factæ Creatoris imperio resistere, nec suscitati mortui negare

se

se omnipotentiæ Dei vitam restituentis; nec tandem restituta infirmis corporibus sanitas se subducere omnipotentis medici jussui. Non est hæc idea gratiæ Dei, & hujus concordiæ cum libertate creata. *Deus adjutor noster dicitur*, inquit *Augustinus* de peccat merit. lib.2. cap.5. *Nec adjuvari potest, nisi qui aliquid spontè conatur; quia non sicut in lapidibus insensatis, aut sicut in eis, in quorum natura rationem, voluntatemque non condidit, salutem nostram Deus operatur in nobis*. Et cap.19. *Et nos vigilanter conemur, & ipsum deprecemur ardenter, simul intelligentes, & quod sic conamur, & quod sic deprecamur, donô illius nos habere*. Et de verbis *Apostoli* serm.13. *Quotquot Spiritu Dei aguntur, hi sunt Filii Dei. Dicit mihi aliquis; ergo agimur, non agimus. Respondeo immo & agis, & ageris, & tunc benè agis, si a bono agaris. Spiritus enim Dei, qui te agit, agentibus adjutor est. Ipsum nomen adjutoris præscribit tibi, quia & tu ipse aliquid agis*. Et in Psal. 143. *Si enim per te impleres totum, non esset necessarius adjutor: rursum si tu ipse tuâ voluntate nihil ageres, non vocaretur adjutor. Adjutor enim aliquid agentem adjuvat*. Et in Deuter. q.16. *Operatur ille, cooperamur nos; non enim aufert, sed adjuvat bonæ voluntatis arbitrium*. Et in Psal.78. *Cùm verò adjuvari nos vult, nec ingratus est gratiæ, nec tollit liberum arbitrium. Qui enim adjuvatur etiam per se ipsum aliquid agit*. Non ergo rapitur voluntas ad opus insuperabili potestate absque omni sufficientia completa ad oppositum. Hoccine enim est cooperari gratiæ Dei, si voluntas ita indeclinabiliter rapitur, ut merè passivè se habeat, sicut passivè se habet natura in aliis ideis, & figuris, quas adinvenit Auctor pro explicanda concordia? Hoccine erit Deo vocanti cooperari nos, si sequamur imperium inevitabile motionis divinæ, ita quòd in potestate hominis, secundùm spiritum mortui, nulla sit potestas proxima, & adæquata ad extremum oppositum? Quid durius audiri potest piis Catholicorum auribus? Cui Catholico horrorem non incutit comparatio facta? In quibus omnibus omnem liberi arbitrii cum gratia cooperationem rejicit. In quo enim creatura possibilis ad sui productionem è nihilo cooperari potest? Quæ etiam hominis mortui cooperatio ad sui revocationem ad vitam? Si corpora solô nutu voluntatis Dei sanantur, quænam illorum voluntati Dei, & Sanctorum cooperatio? Si cum sanatione animæ convenit corporis miraculosa sanatio, cùm corpus sanetur sine ulla sua cooperatione, etiam sanabitur anima, absque ulla cum gratia Dei cooperatione.

88. Præterea: omissô, quod est manifestè falsum, omnem gratiam *Christi*, ex quo fit, ut reverà est, sequela Incarnationis, & resurrectionis *Christi*, esse omnipotentem, irresistibilem, semperque suum sortiri effectum: cùm etiam omnia Sacramenta novi fœderis sint sequela eorumdem mysteriorum, quæ tamen in anima non semper, ex prava cordis dispositione, causant effectum, ad quem sunt instituta: hoc, inquam, omissô, si gratia *Christi*, quæ est imperfecta imitatio utriusque mysterii, cùm ad eumdem finem, Dei nempe gloriam, & salutem animarum referatur, habet eumdem operandi modum Incarnationis,

nis, & Resurrectionis; verum erit dicere, quòd sicut humanitas *Christi* merè passivè se habuit ad unionem; ita & merè passivè absque omni sua cooperatione se habeat liberum arbitrium ad consensum salutarem; contra id, quod expresè docet *Augustinus* in Psal.102. *Sanabit te, Deus, opus est, ut sanari velis. Sanat omninò ille quemlibet languidum, non sanat invitum. Quid autem te beatius, quàm ut tanquam in manu tua sic habeas in voluntate sanitatem tuam?* Per gratiam nempè prævenientem, & cooperantem. Quod definitum legimus à *Tridentino* sess.6. can.4. dicente: *Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti, atque vocanti, quò ad obtinendam justificationis gratiam se disponat, ac præparet, neque posse dissentire, si velit, sed veluti inanime quoddam nihil omninò agere, mereque passivè se habere, anathema sit.* Sed non est quòd prolixiora dicam, ut convictus maneat error harum propositionum; & justitia, & veritas damnationis factæ, sine aliqua obumbratione comprobetur: *Augustino* neglectò, despectòque D. *Thomæ* lumine Angelicò, hæreticò spiritu concordiam libertatis exposuit *Quesnellius*.

89. Error *Quesnellii* negantis gratiam sufficientem elucescit multò luculentiùs in reliquis propositionibus, in quibus correlativè ad errorem antecedentem, eumdem in istis ob oculos ponit, loquens de voluntate *Christi* Domini, quòd desideria *Christi* semper habeant effectum suum; & cùm iste non habeatur in omnibus, certà consecutione deducitur, *Christum* non omnibus hominibus desideralle media ad salutem conducentia. Nihil certius, quàm quòd in *Christo* fuit voluntas, non solùm consequens de salute eorum, qui infallibiliter eam consequuntur, sed etiam antecedens eorum, qui damnantur, ut expresè docet Divus *Thomas* in *Joann.* cap.17. lect.6. explicans illa verba: *Pater, quos dedisti mihi, volo, ut ubi ego sum, & illic sint mecum*, dicens, *Voluntas Christi duplex est, scilicet misericordiæ, & justitiæ: sed misericordiæ quidèm primò, & per se est ipsius: quia miserationes ejus super omnia opera ejus (Psalm.144.) Et (1.Timoth.2.) Vult omnes homines salvos fieri; sed voluntas justitiæ punientis est ejus, non primò, sed præsuppositò peccatò. Deus enim non delectatur in perditione hominum (Ezech.18.) Nolo mortem peccatoris, verum secundùm se, sed tamen ex consequenti vult eam propter peccatum. Sunt ergo omnes homines dati Filio: dedisti ei potestatem omnis carnis; id est omnis hominis, ut scilicet faciat de eis suam voluntatem: vel misericordiæ ad salvandum, vel justitiæ ad puniendum.* Et supra cap.6. ostendit, quòd *Christus* ex sua bonitate erga omnes, & singulos homines, habeat voluntatem antecedentem misericordiæ ad salvandum; etsi non omnes infallibiliter ad salutem perveniant. Quod præclarè, & disertè scribit ibi lect.4. exponens illud *Joannis: Eum, qui venit ad me, non ejiciam foras*, his sapientissimis verbis: *Secundùm Chrysostomum verò sic. Ideo non ejicio foras eum, qui venit ad me; quia ad hoc veni, ut impleam voluntatem Patris de salute hominum. Si ergo pro salute hominum incarnatus sum, quomodò debeo eos ejicere? Et hoc est, quod dicit: ideo non ejicio: quia de-*

descendi de Cœlo, non ut faciam voluntatem meam, scilicet humanam, ut proprium mihi acquiram, sed voluntatem ejus, qui misit me, Patris, qui vult omnes homines salvos fieri, ut dicitur (1. *Timoth*. 2.) *Et ideo quantum est ex me, nullum ejicio*. En luculenter expressa voluntas antecedens *Christi* Domini salvandi omnes homines; quorum si aliqui non salvantur, non est ex eo, quòd *Christus* sincerè non vult, ut ubi ipse est, sint & illi: sed quia nolunt esse in æterna salute cum illo. *Ipse namque fuit propitiatio pro peccatis nostris: pro aliquibus efficaciter*, ut dicit D. *Thomas* 1. ad *Timoth*. cap. 2. lect. 1. *Sed pro omnibus sufficienter; quia pretium sanguinis ejus est sufficiens ad salutem omnium. Sed non habet efficaciam, nisi in electis, propter impedimentum &c.* En desideria *Christi* pro omnibus sufficienter, pro electis efficaciter; quæ si in omnibus hunc non fortiuntur effectum, est *propter impedimentum*, seu ex defectu eorum; nam pro omnibus rogavit *Christus*, cujus oratio est interpres sui desiderii; ut iterum pronunciat D. *Thomas* in *Joann*. cap. 17. lect. 2. *Christus, quantum est ex se* (nempè ex vi sui desiderii) *pro omnibus oravit, quia oratio sua, quantum est de se, efficax est, ut valeat toti mundo: Sed tamen non in omnibus sortitur effectum, nisi in Sanctis, & Electis Dei: & hoc propter impedimentum mundanorum*.

90. Est veritas ista expresse revelata *Matth*. cap. 25. *Esurivi, & non dedistis mihi manducare &c.* In quibus effectus desideratos non fuit consecutus. Et dum in Cruce pendens exclamavit, *sitio*, quod verbum exponit D. *Thomas Joann*. cap. 19. lect. 5. sic: *Per hoc verò, quod dicit, sitio, ostenditur ejus ardens desiderium de salute generis humani* (1. *ad Timoth*. 2.) *Vult omnes homines salvos fieri* (*Luc*. 19.) *Venit Filius hominis quærere, & salvum facere, quod perierat*. Concinit *Augustinus* Psal. 68. in *Christi* persona loquens: *Sitiebam, & acetum accepi, id est fidem illorum desideravi, & vetustatem inveni*. Quod supra explicat dicens: *Meritò de vetere homine propinarunt; quia novi esse noluerunt*: ergo cùm prædictæ propositiones directè, & immediatè adversentur veritati illi, justissimè damnatæ, ac proscriptæ sunt.

§. V.

Examinantur propositiones circa efficaciam Divinæ voluntatis.

12. *Quando Deus vult salvare animam, quocumque tempore, quocumque loco effectus indubitabilis sequitur voluntatem Dei*.
13. *Quando Deus vult animam salvam facere, & eam tangit interiori gratiæ suæ manu, nulla voluntas humana ei resistit*.
30. *Omnes, quos Deus vult salvare per Christum, salvantur infallibiliter*.

91. UT error *Quesnellii* in his propositionibus anathematizatus, clarissimâ luce omnium oculis præsens sit, hìc iterum in memoriam revocandum, quod supra diximus disp. 6. dub. 1. §. 1. Duplicem distin-

ſinguli in Deo voluntatem, aliam efficacem, actum nempè, quo Deus vult efficaciter aliquid, & ex vi cujus manet omninò determinatus ad ejus exiſtentiam, ad quem proinde infallibiliter ſequitur effectus. Aliam, quâ Deus verè, & ſinceriter vult exiſtentiam alicujus objecti, poteſt tamen conjungi cum non exiſtentia ejus; unde non ſemper impletur. Ut dicitur *Ezech.* 34. *Volui te mundare, & non es mundata*. Hoc ſuppoſitò, ſenſum harum propoſitionum, ſi ad rationem voluntatis abſolutæ, efficacis, & conſequentis, qualis à Thomiſtis propugnatur, dirigas, veriſſimæ ſunt; ſi verò extendas ad omnem Dei voluntatem, ita ut nulla ſit alia in Deo voluntas, niſi voluntas hæc conſequens, hæreticæ ſunt. Utrumque ſuò ordine probandum relinquitur.

92. Primum efficaciſſimè probatur ex immutabilitate Dei, qui ab eo, quod ſemel voluit, & decrevit, non poteſt recedere; ut conſtat ex illo *Iſaiæ* 14. *Dominus Exercituum decrevit, & quis poterit infirmare?* Et 46. *Conſilium meum ſtabit, & omnis voluntas mea fiet*. Eſt enim Deus omnium exiſtentium cauſa, rebus omnibus conferens eſſe, conſervationem, & perfectionem in ultimo fine largiens. Divinæ Providentiæ Ordo res omnes complectitur; cùm ipſe in providendo ſuæ ſapientiæ præmeditatione ſempiternâ omnia ordinet, quantumcumque minima videantur; cauſæ omnes ei obtemperando miniſtrant ad ordinem providentiæ ab æterno, ut ita dicam, excogitatum explicandum in rebus. Impoſſibile eſt, quòd aliquod agens Divinæ providentiæ executionem impediat, ipſi contrarium agendo. Non eſt etiam poſſibile, Divinam providentiam impediri per defectum alicujus agentis, vel patientis; cùm omnis virtus activa, & paſſiva ſit in rebus ſecundùm Divinam diſpoſitionem cauſata. Impoſſibile eſt etiam, quòd impediatur Divinæ providentiæ executio per providentis Dei mutationem: quod totum profundiſſimè explicat D. *Thomas* 3. contra Gentes cap. 94. Ergo invictè relinquitur, quòd quando Deus vult voluntate abſolutâ, & efficaci ſalvare animam, quocumque tempore, quocumque loco effectus indubitabilis ſequitur voluntatem Dei.

93. Secundò: Quia effectus correſpondens efficaci illi Dei voluntati, eſt effectus mirabilis, & infallibilis illius vocationis ſpecialis, dum largiori munere, potentiori virtute intendit voluntas Dei ſalvare animam, quæ vinci, vel impediri minimè poteſt, ut legitur in Epiſtola Synodica Epiſcoporum *Afrorum* in *Sardinia* exulum c. 14. *Omnes autem prædeſtinati ipſi ſunt, quos Deus vult ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, qui propterea omnes dicuntur, qui in utroque ſexu ex omnium hominum genere, gradu, ætate, & conditione, ſalvantur. Semper quidem voluntas Dei omnipotentis impletur, quia poteſtas ejus nullatenùs vincitur, invicta namque ſemper eſt Dei voluntas: vinceretur autem, ſi non inveniret quid de contemptoribus faceret aut illo modo evadere poſſint, quod de illis conſtituit*: Sed ſi Dei voluntas, & illa ſpecialis Dei virtus vinci non poteſt à libero arbitrio, impoſſibile eſt, quòd ſi Deus vult voluntate conſequenti ſalvare animam, effectus non ſequatur quocumque tempore, & quòcumque loco voluntatem Dei: ergo ita ſequitur.

94. Tertiò: Quia certus est Prædestinatorum numerus, qui nec augeri, nec minui potest, ut inquit M. P. *Augustinus* tract. 12. explicans illud *Joan.* 3. *Non misit Deus Filium suum, ut judicet Mundum, sed ut salvetur Mundus per ipsum*, cùm dicit: *Nondum apparuit judicium, sed jam factum est judicium. Novit Dominus, qui sunt ejus, novit, qui permaneant ad coronam, qui permaneant ad flammam.* Sed si quando Deus vult efficaciter salvare animam, quocumque tempore effectus indubitabilis non sequeretur efficacem voluntatem Dei, numerus Electorum non esset certus, vel saltem esset præter judicium, & dictamen Divinum, quod est absurdum: ergo Deus Prædestinatos eligendo, ut sint domestici sui, & cohæredes *Christi*, quocumque tempore, quocumque loco effectus indubitabilis sequitur voluntatem Dei.

95. Testes hujus veritatis irrefragabiles habemus SS.PP. & primùm Divum *Augustinum* in Enchir. cap. 98. *Quis*, ait, *tam impiè desipiat, ut dicat, Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere?* Et lib. de fide contra *Manich.* cap. 28. 41. & 49. *Nullam*, ait, *necessitatem patitur Deus, neque necessitate facit, quæ facit, sed summâ, & ineffabili voluntate, ac potestate: decet enim, omnipotentem facere, quod voluerit.* Deus namque applicat voluntatem, eâque, ut libet, utitur, ut dicit idem *Augustinus* Psalm. 24. v. 3. Ergo quidquid vult, facit de anima nostra, cùm in manu ejus sit, & utatur eâ, quemadmodum vult. Nulla est cordis obduratio, quæ ab ipso quolibet tempore vinci non possit, ut expressit lib. 1. ad *Simplicianum* quæst. 2. ubi loquens de vocatione Divina effectrice bonæ voluntatis, sic habet. *Quis audeat dicere, defuisse Deo modum vocandi, quo etiam Esau ad eam fidem mentem applicaret, voluntatemque suam conjungeret; in quo Jacob justificatus est?* Ubi non dixit *Augustinus*, Deo defuisse modum vocandi, quo etiam mentem suam applicaret, voluntatemque suam conjungeret; sed absolutè pronuntiat, quòd Deus poterat ipsius *Esau* mentem applicare, ejusque voluntatem cum actu conjungere; Deus namque, ut inquit ipse de dono perseverantiæ cap. 6. *Potens est & à malo in bonum flectere voluntates, & in lapsum pronas convertere, & dirigere in sibi placitum gressum*: ergo verum est, quòd quando Deus efficaciter vult salvare animam, effectus indubitabilis sequitur, quando, & quo tempore ipse voluerit. In eodem sensu, in eademque sententia, & in eodem dogmate stat Sanctus *Prosper* cap. 15 in Carmine *de Ingratis*, sequentibus elegantibus versibus:

At verò Omnipotens hominem cum gratia salvat,
Ipsa suum consummat opus: cui tempus agendi
Semper adest, quæ gesta velit: non moribus illi
Fit mora, non causis anceps suspenditur ullis.

96. Hic gratiæ efficaciam explicat, & exponit Sanctus Doctor ita connexam cum consensu libero, ut semper, & quovis tempore ipsum possit obtinere. Non utique efficaciam exponit esse à Deo, suâ scientiâ explorante tempus, & occasiones, quibus vult assentiri voluntas. Hæc ex

ex suis intrinsecis suum consummat opus, nec moribus hominum retardatur, aut retardari potest ejus maxima intrinseca efficacia, & potestas. Ipsi tempus agendi semper adest, nec causis anceps suspenditur ullis: ergo quocumque tempore, quocumque loco effectus indubitabilis sequitur. Explicat luculentissimè D. *Thomas* hanc infallibilem connexionem inter motionem Dei efficaciter moventis, & operationem voluntatis motæ, 1. 2. quæst. 10. art. 4. ad 3. dicens: *Si Deus movet voluntatem ad aliquid, impossibile est, quòd voluntas ad illud non moveatur*. Et 2. 2. quæst. 24. art. 11. *Impossibile est, hæc duo simul esse vera, quòd Spirtus Sanctus velit movere aliquem ad actum charitatis, & quòd ipse charitatem amittat, peccando*: ergo & impossibile erit, quòd, si Deus vult voluntate efficaci, seu consequenti salvare animam, effectus indubitabilis quocumque tempore, quocumque loco non sequatur voluntatem Dei. Hæc est vera Thomistarum doctrina, in qua nihil non castum, sanctum, & Apostolicam redolens doctrinam, invenitur.

97. At quantùm à veritate ista aberrat *Quesnellius*. ut animum, & mentem suam ad *Jansenii* voluntatem conformet! Damnatur hic, non quia voluntatem præcisè agnovit consequentem, ad quam quocumque loco, quocumque tempore effectus indubitabilis sequatur: hoc quippè certum; sed quia hoc unum agnovit velle, nullum autem, quo Deus vellet omnes, & singulos salvos facere; voluntatem antecedentem sordidissimè confundens cum voluntate consequenti; ac si diceret, omnes, & soli salvantur, quos salvare vult Deus. Hic est verus, & germanus (si vel sic dici potest) propos. 12. sensus ab Ecclesia proscriptus, & qui justissimè ab Ecclesia damnatur, cùm tot ex ipsa propositionis doctrina ineluctabili consequentia sequantur absurda. Etenim nulla penitùs reprobis gratia à Deo per *Christi* Domini Sanguinem conferretur; quippè qui non solùm efficacem illis, sed & sufficientem denegare minimè reformidet: undè solùm esset datum, vel oblatum auxilium prædestinatis, & certissimè perseveraturis, quo in accepta justitia perseverare possint. Remanerent ergo non prędestinati omni gratiâ destituti, quâ ad Beatitudinem pervenire possent. Cujus ratio est, quia procedit gratiæ sufficientis concessio à Divina voluntate effectum sincerè cupiente; sed tunc, in casu nulla esset voluntas ipsis sincerè cupiens consecutionem salutis: ergo deficeret omnis gratia, quâ ad Beatitudinem pervenire possent. Consequentia est evidens apud *Quesnellium*, cùm affirmet, gratiam efficacem ita esse necessariam, quòd *sine ista nihil fit, nec fieri potest*: ergo cùm deficeret in Deo voluntas productiva gratiæ efficacis, nullus esset effectus verè à Deo volitus: undè remanerent ultimo saltem vitæ momento gratiâ destituti, quâ possent ad Deum accedere. Ulteriùs: Si quando Deus vult salvare animam, quocumque tempore, quocumque loco effectus indubitabilis sequitur voluntatem Dei: ergo cùm voluntas Dei respectu cujuscumque alterius voliti sit æquè efficax & omnipotens, quando Deus aliquid præcipit, quocumque tempore, quocumque loco, effectus indubitabilis sequitur voluntatem Dei; & consequenter nulla est obedientia à Deo volita, nisi quæ est in re cum effectu

 con-

conjuncta; & illa, quæ non est cum effectu conjuncta, non volita fuit à Deo. Ex quo similiter dici poterit, quòd nulla ab hominibus culpabiliter omissa sit obedientia præcepti, quam Deus vellet: vel si Deus sincerè vult obedientiam omissam præcepti, cùm ex vi talis voluntatis nulla conferantur auxilia sufficientia, quibus constituatur integrè potens in ordine supernaturali, manifestè deducitur, quòd aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus, & conantibus juxta præsentes, quas habent, vires, essent impossibilia, & quòd deesset illis gratia, quâ possibilia fiant. Ad hæc: Si effectus indubitabilis sequitur semper omnem voluntatem Dei, cùm omnis effectus cujuslibet gratiæ interioris sit à Deo volitus, nulla erit gratia interior, cui possit humana voluntas resistere, vel obtemperare. Et tandem cùm, juxta *Quesnellium*, Deus non velit salutem ullius in justitia non perseverantis, & voluntas *Christi* fuerit in omnibus voluntati Patris perfectissimè conformis, dicente ipso *Joann.* cap. 5. *Non quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me*; salvandorum tantummodò *Christus* salutem voluit, nec pro æterna ullius alterius incolumitate passus, & mortuus est: ergo cùm ex hujusmodi *Quesnellii* positione reviviscant tot *Jansenii* proscripti errores, justissimè damnatæ sunt propositiones 12. & 13. in eo sensu acceptæ, quem magis denotat, & menti primùm imprimit earum litteralis significatio.

§. VI.

Expenduntur Quesnellii *Propositiones aliæ.*

59. *Oratio Impiorum est novum peccatum, & quod Deus illis concedit, est novum in eos judicium.*

60. *Si solus supplicii timor animat pœnitentiam, quò hæc magis est violenta, eò magis ducit ad desperationem.*

61. *Timor nonnisi manum cohibet, cor autem tandiù peccato addicitur, quandiù ab amore justitiæ non ducitur.*

62. *Qui à malo non abstinet, nisi timore pœnæ, illud committit in corde suo, & jam est reus coram Deo.*

98. QUantum falsitatis, & erroris præ se ferant hujusmodi Propositiones, cogitando solùm infinitam Dei bonitatem, & misericordiam, luculenter percipitur. Quid enim magis injuriosum Deo, quàm quod enuntiat propositio 59. *Oratio Impiorum est novum peccatum, & quod Deus illis concedit, est novum in eos judicium.* Hìc primò tendit *Quesnellius*, ut renovet pessimum *Jansenii* errorem, eliminantem à peccatoribus gratiam sufficientem, quâ possint se ad Deum convertere; & quòd ab oratione tamquam à peccato abhorreant, adversus id, quod in Sacrificio Missæ clamat Ecclesia: *Præceptis salutaribus moniti, & Divinâ institutione formati, audemus dicere, Pater noster,*

ster, quod fideles omnes, tam justos, quàm peccatores comprehendit. Resistit insuper tot Sacræ Scripturæ testimoniis, quibus Deus vocat peccatores, movet, excitat, suadet, & inducit ad pœnitentiam. An Deus sic movens, hortans, jubens petere, quærere, pulsare, movet, ut novum sibi quærant peccatum? Numquid non audivit orationem *Cornelii* Gentilis, nondum Baptizati, nondum fidelis; falsumque est quod legitur Act. cap. 10. *Erat enim deprecans Deum semper. Cui Angelus: Orationes tuæ ascenderunt in conspectu Dei?* Annè etiam falsum est, quod expressè legitur 3. Reg. cap. 8. vers. 38. *Siquis cognoverit plagam cordis sui, & expanderit manus suas in domo hac, tu exaudies in Cælo, & propitiaberis?* Annè falsò laudavit *Bernardus* Serm. de quat. mod. orandi *Magdalenæ* obsecrationem, veniam quærentis pro delictis præteritis, dum dixit: *Securus accedit, qui sibi conscius fuerit pro delictis præteritis, veniam quærens, & oratione utens, velut Maria Magdalena, quæ non veretur accedere, quòd omninò jam proposuerat in corde suo à peccato deinceps abstinere?* Absit tam injuriosa de Deo cogitatio, quòd orantem non audiat; quòd peccatorem moneat, & præcipiat orare, ut novum peccatum committat. Hoc quantum à veritate abhorreat docet clariùs *Augustinus*, quàm ut eam ad rem fusiùs explicandam prolixiùs sint verba producenda: sic ille de pecc. merit. & remiss. lib. 2. cap. 2. *Quàm sit autem noxium, & saluti nostræ, quæ in Christo est, perniciosum, atque contrarium, ipsique Religioni, quâ imbuti sumus, & pietate, quâ Deum colimus, quàm vehementer adversum, ut pro adipiscendo beneficio Deum non rogemus, atque in ipsa oratione Dominica, ne nos inferas in tentationem, frustrà positum existimemus, verbis explicare non possumus.*

99. Secundò, propositio hæc eadem est, cum propositione damnata à Synodo *Constantiensi* sess. 8. *Joannis Wicleff*: *Oratio Præsciti nulli valet*: nisi eâ fortè impietatis parte illam superet, quòd iste asserit solùm, nulli valere orationem impii; at in ista *Quesnellius* orationem peccatoribus omnibus exitialem pronuntiat, esseque novum peccatum sic inhumanus profectò sibi, & aliis peccatoribus remedium peccati interdicit, omnemque sibi spem consequendæ salutis amputat. Quo certè nihil infeliciùs dici potest, ut dixit *Innocentius* I. Epist. 6. Inter Aug. 99. *Qui enim omnem vitæ spem respuit, atque contempsit; inimicâ, damnabilique cor suum disputatione confundens, credit nihil esse, quod à Deo accipiat, nec aliquid superesse, quod petat ad sanandum se. Qui sibi hoc abstulit, ulteriùs quid reliquit?*

100. Tertiò, hìc consequenter *Quesnellius* loquitur ad propositiones 44. 45. 46. & 47. quibus statuit, omnia sine charitate patrata opera, esse peccata, ac per consequens, & orationem charitatis expertem. Si de se ipso loqueretur, tempore quo resistit audacter definitionibus Ecclesiæ, & secundùm suum desiderium, ut alii in eadem damnabili perversitate persistant, quà sacratissimam capitis Ecclesiæ firmitatem violare intentant, hæresimque manifestam propugnare, verissimè loqueretur; scimus enim ex Divo *Thoma* 2. 2. quæst. 83. artic. 15. ad 2. dari ora-

orationem impii, quæ novum peccatum fit, *puta, si petat complementum alicujus peccati*. Cujus doctrina nititur *Ecclesiast.* cap.31.vers.21. & 23. *Immolantis ex iniquo oblatio est maculata, et non sunt beneplacitæ subsannationes injustorum .... Dona iniquorum non probat Altissimus. Nec respicit in oblationes iniquorum*. Hoc & habet *August.* serm. 16. dicens: *Si oras mala tuis, oratio tua fiet in peccatum*; & ad rem nostram Psalm.108. *Oratio ejus fiet in peccatum illi, quia non fit per Christum; quem noluit sequi, sed persequi*; quod de *Juda* traditore dixit Sanctus Doctor. Et cap.5. idem repetit de his, qui resistunt Ecclesiæ, his verbis: *Hæc omnia multò congruentiùs de illis dicuntur, qui contra Ecclesiam Dei, toto, sicut promissum est, Orbe diffusam, altare sui Schismatis erexerunt, quod eos sacrilegium omnes involvit, & quilibet ubilibet offert Sacrificium tali corde, vel factis, hæc ut audire meretur, perniciem sibi infert*. Quid ergo mirùm, quòd illi Ecclesiæ resistenti oratio sit novum peccatum, & quòd nihil ex illa obtineat, nisi novum Dei judicium? Errat ergo, dum non discernit *Quesnellius*, quæ sunt opera lucis, & quæ sunt opera tenebrarum; dum non separat actus lucis à tenebris, quòd eximiè præstat D. *Thomas* 2. 2. quæst. 83. art. 16. ubi inquirit: *Utrùm peccatores orando, aliquid impetrent à Deo?* Cui respondet: *Si ergo orando peccator aliquid petat in quantùm peccator, id est, secundùm desiderium peccati, in hoc à Deo non auditur ex misericordia, sed quandoque auditur ad vindictam; orationem verò peccatoris ex bono naturæ desiderio procedentem Deus audit, non quasi ex justitia; quia peccator hoc non meretur, sed ex pura Dei misericordia: observatis tamen quatuor conditionibus: ut scilicet pro se petat, necessaria ad salutem, piè, & perseveranter*. Hæc est doctrina, quam Fides Catholica docet, quam communiter SS. PP. docent. Audiendus D. *Gregorius Magnus* lib. 2. in Evang. Hom. 27. num. 7. *Pensate, quæso, petitiones vestras: videte, si nomine Jesu petitis, id est, si gaudia salutis æternæ postulatis. In domo enim Jesu Jesum non quæritis, si in æternitatis templo importunè pro temporalibus oratis. Ecce alius in oratione quærit uxorem, alius petit villam, alius postulat vestem, alius dari sibi deprecatur alimentum .... Et hæc itaque à Jesu petere non est errare, si tamen non nimiè petantur. Sed adhuc, quod est graviùs, alius postulat mortem inimici, eumque; quem gladio non potest persequi, persequitur oratione .... quisquis itaque sic orat, in ipsis suis precibus contra Conditorem pugnat*. Si ergo accedit peccator ad Deum, postulans postulanda, oratio accepta est Deo. At *Quesnellius*, etiam his quatuor adimpletis conditionibus, peccatoris orationem esse peccatum asserit; quippe quia à charitate non manat oratio; cui doctrinæ 34. *Baii* propositio: *Omne, quod agit peccator, sive servus peccati, peccatum est*, consentit. En quàm justitiæ, ac æquitatis plena est censura, ac damnatio hujus propositionis. Sed ad propositiones alias accedamus.

101. Frequenter etiam visitat Deus, & vocat objiciendo peccatorum oculis enormitatem criminum, brevitatem præsentis vitæ, æternitatem futuræ, justitiæ suæ timores, ut se à peccatis contineant, & ad pœni-

pœnitentiam convertantur. Hoc probat *Ninivitarum* exemplum, quò utitur *Tridentinum*, ut probet, pœnitentiam rectè à timore incipere: *Hoc enim timore utiliter concussi Ninivitæ, ad Jonæ prædicationem plenam terroribus pœnitentiam egerunt, & misericordiam à Domino impetrarunt*. Constat ex illo *Matth.* 10. v.26. *Timete eum, qui potest animam, & corpus mittere in gehennam*. De quo Dei timore dixit *Augustinus* super *Psal.* 127. *Ille timor nondum castus præsentiam Domini, & pœnas timet, timore facit quidquid boni facit, non timore amittendi bonum illud, sed timore patiendi illud malum; non timet, ne perdat amplexus pulcherrimi Sponsi, sed timet, ne mittatur in gehennam: bonus est & iste timor, utilis est*. Et *Psal.* 150. *Nisi timore incipit homo Deo credere, non perveniet ad amorem*. En timor nedùm utilis, sed bonus, qui cùm castus non sit, servilis est, pœnas metuens peccantibus imminentes, per quem timorem quis se continet à peccato, & est diversus ab alio turpiter servili, scilicet mundano, qui ex fine & objecto suo, malus & perversus est; de quo sæpius loquens *Augustinus*, asserit esse inimicum legis, intus reum esse, liberum non esse, neque alienum à voluntate peccandi, non timentem peccare, sed ardere, qui metuens gehennam à peccato abstinet: quos timores *Quesnellius*, seu ignoranter, seu malitiosè confundit; quos tamen clarissimè *Augustinus* distinguit. Quod firmant SS. Patres. *Clemens Alexandrinus* lib. 2. Stromat. ait. *Deducit ergo talis metus ad pœnitentiam, & spem*. Divus *Ambrosius* lib.2.de vocat. gent. cap.9. *Gratia Dei in omnibus justificationibus principaliter præeminet, suadendo exhortationibus, monendo exemplis, terrendo periculis*. S. *Joann. Chrys.* Homil.15. *Nisi bonus esset timor, non multos Christus impendisset sermones, & longos de illa pœna, & supplicio loquens*. D.*Thomas* 2. 2. q.17. art.8. *Aliquis introducitur ad amandum Deum per hoc, quod timens ab ipso puniri cessat à peccato*. Quarè damnatur *Quesnellus* prop. 60. dicens: *Si solus supplicii timor animat pœnitentiam, quò hæc magis est violenta, eò magis ducit ad desperationem*. Contra id, quod expresfè contra *Lutherum* definivit *Tridentinum* asserentem, timorem accendere magis cupiditatem, erigere mentem hominis contra Dei præcepta; facereque hominem magis peccatorem per acriora desideria interiora, etsi foris componeret *manum*, componeretque hominem ad quamdam apparentem sanctitatem, sive hypocrisim: quem errorem damnat sess. 5. de justific. can.8. *Si quis dixerit, gehennæ metum .... peccatum esse, aut peccatores pejores facere, anathema sit*; & sess. 14.cap.4. statuens, *donum Dei esse, & Spiritûs Sancti impulsum non adhuc quidem inhabitantis, sed tantùm moventis; quò pœnitens adjutus viam sibi ad justitiam parat*. Similisque est propositio illa propositioni 15. ab *Alexandro* VIII. damnatæ, asserenti, quòd *attritio ex gehennæ, & pœnarum metu concepta non est bonus motus, ac supernaturalis*. Quomodò enim esset bonus motus, ac supernaturalis, & non pejores peccatores faceret timor ille, qui eos in desperationem duceret? Meritò ergo damnatur *Quesnellius*, qui, ut ex infra dicendis constabit, timorem ex Theologica non

cr-

ortum charitate rejicit, ut ad desperationem ducentem; quidquid sit de sententia gravissimorum Theologorum, qui hanc, non ex Theologico justitiæ amore, sed ex honesti, rectique formâ exortum requirunt.

102. Eidem *Tridentini* Concilii oraculo non minus repugnat propositio sequens 61. quâ *Quesnellus* asserit: *Timor nonnisi manum cohibet, cor autem tamdiu peccato addicitur, quandiu ab amore justitiæ non ducitur*. Hic loquitur *Quesnellius* de timore Dei, cùm in propositione immediatâ expressè loquatur de timore illius, qui potest animam mittere in gehennam: quasi timor excludere solùm posset peccatum externum, non tamen affectum peccandi; cùm insinuet Concilium, timorem dari posse, per quem à peccatis abstinemus, juxta verissimam Sacræ Scripturæ sententiam *Ecclesi.* 1. v. 17. *Timor Domini expellit peccatum*. Et cap. 12. v. 13. *Deum time, mandata ejus observa, hoc est enim omnis homo*. Et *Isaiæ* 26. juxta 70. dicitur: *A timore tuo concepimus, & peperimus spiritum salutis*. In quo etiam adversatur *Quesnellius* certissimè utriusque S. Doctoris *Augustini*, & *Thomæ* sententiæ: dicit enim *Augustinus* serm. 13. cap. 13. *Timor est servus charitatis: ne possideat Diabolus cor tuum, præcedat servus*. Non dixit, ne possideat Diabolus manum tuam, sed cor tuum. Et serm. 45. *Timor hominum forte corpus potest ab immunditia temperare; animam autem non nisi timor Dei*. Et tract. 9. in Epist. *Joann. Opus est, ut intret timor primò, per quem veniat charitas*. Cui suffragatur expressè Divus *Thomas* in 3. dist. 1. q. 1. art. 2. dicens: *Æterna pœna non tantùm manum, sed etiam animum cohibet*. Etiam D. *Bonaventura* opusc. de *gratia sanctificante* cap. 4. *Timor servilis donum Spiritus Sancti est; nec tamen est cum Spiritu Sancto: sicut aurora est à Sole, nec tamen cum Sole est: Timor servilis Spiritui Sancto locum præparat, & eum sicut seta introducit: Timor servilis duo facit: primum est, quòd viam præparat charitati; secundum, quòd retrahit à peccato metu pœnæ tantùm*.

103. Eamdem falsitatem, idemque virus præcontinet prop. 62. *Qui à malo non abstinet, nisi timore pœnæ, illud committit in corde suo, & jam est reus coram Deo*. Quæ sanè propositio æquè virulenta, ac noxia, maximèque devitanda est. Si namque peccata externa timore gehennæ peccator omittens, illa in corde suo committit, & apud Deum se reum constituit, non sanè animus timore supplicii à peccatis revocatur: contra id, quod expressè docet *Catechismus Romanus* part. 2. cap. 5. nec non D. *Augustinus* serm. 18. cap. 12. *Adhuc enim*, inquit, *iste timor, ille servilis est, custosque malorum; ut abstineant se à malis, & abstinendo digni sint, ad se admittere charitatem*. At, quod magis est, in maximam Dei blasphemiam pronunciare potuit ejus temeritas, quod legitur prop. 66. *Qui vult Deo appropinquare, nec debet ad ipsum venire cum brutalibus passionibus, neque adduci per instinctum naturalem, aut per timorem, sicut bestiæ, sed per fidem, & per amorem, sicuti filii*. En qualiter timorem, quem ex Deo esse docet D. *Thomas* 3. p. q. 85. art. 5. ad 3. dicens; *Motus timoris procedit ex actu Dei convertentis cor*, *Quesnellius* esse passionem brutalem firmat. Et quod execrandum magis, Deum in-

infundentem timorem non repræsentat, nisi Dominum durum, imperiosum, injustum, intractabilem. Sic expressè prop. 67. *Timor servilis non sibi repræsentat Deum, nisi ut Dominum durum, imperiosum, injustum, intractabilem;* cùm tamen timor servilis, qui non est aliud, quàm timor pœnæ, secundùm suam substantiam bonus sit, teste D. *Thoma* 2.2. q.29. art.4. ubi inquirit: *Utrum timor servilis sit bonus?* Cui affirmativè respondet: nec non art.6. id explicat dicens: *Alio modo timor pœnæ distinguitur quidem secundùm substantiam à timore casto; quia scilicet homo timet malum pœnale, non ratione separationis à Deo; sed in quantum est nocivum proprii boni; nec tamen in illo bono constituitur ejus finis, unde neque illud malum formidatur tamquam principale malum*, quibus constat, quòd ejus servilitas solùm mala sit; ut expressè resolvit S. *Doctor* citat. art.4. his verbis: *Sic ergo timor servilis, in quantum servilis est, contrariatur charitati:* etsi enim quis non impleat opere vitium, quod tamen amore prosequitur, mallet, si fieri posset, non esse quod timet, ut liberè faceret, quod occultè desiderat. Vel malus est, quia quis pœnam timet, ut summum malum; atque adeò plus quàm ipsum peccatum; quod solùm provenit ex inordinato amore, quò quis proprium bonum plus diligit, quàm Deum, sivè bonum divinum, quod D. *Thomas* servilitatem dicit, quæ contrariatur charitati: at servilitas hæc non est de ratione, seu essentia timoris; sicut nec informitas est de ratione fidei, ut ibi docet D. *Thomas*. Quantùm ergo insaniæ, quantùm sacrilegæ impietatis habeant propositiones istæ, nullus est, qui facilè non animadvertat; cùm nonnisi per insigne opprobrium pietatis, & misericordiæ Dei hoc affirmari valeat.

§. VII.

Examini subjiciuntur, & ad trutinam revocantur sequentes Quesnellii *propositiones.*

34. *Gratia Adami non producebat nisi merita humana.*
35. *Gratia Adami est sequela creationis, & erat debita naturæ sanæ, & integræ.*
36. *Differentia essentialis inter gratiam Adami, & status innocentiæ, ac gratiam Christianam est, quòd primam unusquisque in propria persona recepisset; ista vero non recipitur, nisi in persona Christi, cui uniti sumus.*
37. *Gratia Adami sanctificando illum in semetipso, erat illi proportionata; gratia Christiana nos sanctificando in Jesu Christo, est omnipotens, & digna Filio Dei.*

104. Veniant primò in medium propositiones 34. & 35. quas quisquis æquò animi judiciò à partium studiis alieno consideràrit, pessimum earum dogma agnoscet perspicuè. Quis enim non stupeat, gra-

gratiam *Adami* non producere nisi merita humana; esse creationis sequelam, & debitam naturæ sanæ, & integræ: quod perinde est ac si diceret, gratiam naturalem, naturalemque supernaturalitatem? quô nihil absurdiùs, nihilque magis rationi adversum. Non tam nova est *Quesnellii* à Catholicæ veritatis luce hallucinatio, quàm veteris erroris olim, nunc, & in æternum damnatissimi revocatio. Docuit hoc hæreticum dogma *Lutherus* in 3. cap. comment. Gen.: *Statuamus justitiam non fuisse quoddam donum, quod ab extra accederet separatum à natura hominis; sed fuisse vere naturalem: ita ut natura Adæ esset. Diligere Deum*, inquit ille, *credere Deo tam naturalia fuerunt in Adamo, quàm naturale est, quòd oculi videant*. Eumdem errorem propugnat *Bajus* prop. 7. *Primi hominis integri merita fuerunt primæ creationis munera, sed juxta modum loquendi Scripturæ Sacræ non rectè vocantur gratiæ; quo fit, ut tantùm merita, non gratia debeant nuncupari*. In eadem est sententia prop. 21. *Humanæ naturæ sublimatio, & exaltatio in consortium Divinæ naturæ, debita fuit integritati primæ conditionis, & proinde naturalis dicenda est, & non supernaturalis*. Quod iterum exprimit prop. 26. *Integritas primæ conditionis non fuit indebita naturæ humanæ exaltatio, sed naturalis ejus conditio*. Fuit namque apud *Bajum* certissimum principium, merita *Adami* fuisse nonnisi humana, & non Dei dona: & quòd nec Angeli; nec primi hominis adhuc integri, merita rectè vocantur gratia: & quòd bonis Angelis, & primo homini, si in illo statu perseverassent usque ad ultimum vitæ, felicitas esset merces, non gratia. Quam convenienter cum illis in eundem errorem conspiret *Jansenius*, constat ex lib. 2. de grat. *Christi* cap. 9. *Verissimè, propriissimèque justitia hominis, justitia humana, meritum humanum phrasibus Augustini nuncupari debet*. Et cap. 15. *Ad merita Adami, & Angelorum concurrisse gratiam habitualem extra controversiam est, imò & actualem influxum apertissimè, certissimèque Augustinus docet: & tamen illa fuisse merita humana, non data, fuisse merita liberi arbitrii, non dona Dei, tradit*. En ex quibus pestiferis fontibus dimanat detestabilis *Quesnellii* error, quorum vestigia secutus est; ut ne à *Baji* & *Jansenii* in minimo recederet sententia, qui constanter negant possibilem esse statum naturæ puræ. Sic expressè *Jansenius* lib. 2. cap. 14. dicens: *Nullo modo à Deo creante puram naturam conferri posse creaturæ: statumque illum esse Deo injuriosum, & impossibilem*. Quarè ejusdem erroribus involutus *Quesnellius* concludit, Dei gratiam sequi naturam in sua creatione, sicut proprietas sequitur essentiam: & esse illi debitam, sicut dona connaturalia sunt debita naturæ.

105. Verùm, ut justissimam utriusque propositionis damnationis pœnam, Lector Christiane, agnoscas, observa primò non asserere *Quesnellium*, gratiam naturæ sanæ, & integræ debitam, fuisse naturalem eo sensu, quod ei convenit à principio conditionis, in quo sensu aliquid naturale potest dici, teste D. *Thoma* 3. part. q. 2. art. 12. dicente: *Naturale posse dici, quod à principio sui esse convenit alicui, esto non sit ortum à principio intrinseco: quâ de causâ dicitur: Eramus natura Filii iræ.*

In

In quo vero sensu gratia unionis dici potest naturalis *Christo* Domino ut homini, quia nempe in ipso exordio, quò natura esse cœpit, fuit Verbo Dei copulata, ac proinde gratiâ substantiali exornata; hinc gratia unionis quodammodò naturalis, non autem absolutè dicitur ab *Augustino* in Enchir. cap. 40. *Ac sic in natura humana fieret quodammodo ipsa gratia illi homini naturalis*. In quo etiam sensu lib. 2. de Gen. ad litter. vocatur ab *Augustino* gratia concessa *Adamo* naturalis, dum dixit, *Adamum per peccatum amisisse posse, naturam, & possibilitatem ad bonum*. At *Quesnellius* loquitur de gratia verè & propriè naturali, quæ secuta est creationem, tamquàm debita naturæ; quæ erat ipsi propria, & ex ejus intrinsecis dimanans, quæ non producebat nisi merita humana. En horrendum paradoxum, novum humani ingenii commentum, SS. Patribus, Theologisque in universum omnibus incognitum, confundens gratiam Dei propriè talem cum natura. Si enim gratia *Adami* sequebatur creationem, & erat naturæ sanæ, & integræ debita: ergo non est gratia. Consequentia est S. *Augustini* lib. de dono persev. cap. 8. dicentis: *Nulli enim daretur gratuitò, si naturæ debita redderetur*. Quod iterum firmat lib. 2. de pecc. orig. dicens: *Non enim gratia Dei, gratia erit ullo modo, nisi gratuita fuerit omnimodo*: sed quod debetur, licèt non ex meritis, secundùm tamen conditionem naturæ, non est omnimodo gratuitum; cùm non omnino detur gratis, quin potiùs debitum, quod tale est secundùm conditionem naturæ, majus est debito secundùm rationem meriti; illud enim est physicum, hoc morale; aliquam conditionem ex parte præmiantis requirens: ergo ex terminis repugnat, quòd gratia *Adami* sit gratia, si est debita naturæ integræ, & innocenti secundùm conditionem naturæ.

106. Hic namque est juxta omnes Theologos conceptus formalissimus gratiæ adversùs *Pelagium*: qui non formidabat vocem *gratia*, sed gratiam confundebat cum natura, & naturam, quæ opus est creationis, appellabat gratiam creationis: quem egregiè explicat D. *Thomas* 1.2. q. 109. art. 2. dicens; *Virtute gratuitâ superadditâ virtuti naturæ, indiget homo in statu naturæ integræ, quantum ad unum, idest, ad operandum, & volendum bonum supernaturale; sed in statu naturæ corruptæ, quantum ad duo, scilicet ut sanetur, & ulteriùs, ut bonum supernaturalis virtutis operetur, quod est meritorium: ulterius autem in utroque statu indiget homo auxilio Divinô, ut ab ipso moveatur ad benè agendum*. Et prosequitur: *Manifestum est*, inquit, *quòd illa subjectio corporis ad animam, & inferiorum virium ad rationem non erat naturalis; alioquin post peccatum mansisset; cùm etiam in Dæmonibus data naturalia post peccatum permanserint: ut Dionysius dicit cap. 4. de Divin. nomin.* Quod repetit S. Doctor q. 111. art. 1. ad 2. ibi rem hanc clarissimè exponens: *Dicendum, quòd gratia, secundùm quòd gratis datur, excludit rationem debiti. Potest autem intelligi duplex debitum unum quidèm ex merito proveniens ... secundùm illud ad Rom. 4. Ei autem, qui operatur, merces non imputatur secundùm gratiam, sed secundùm debitum. Aliud est debitum secundùm conditionem naturæ, ut si di-*

si dicamus, debitum esse homini, quod habeat rationem, & alia, quæ ad humanam pertinent naturam .... Dona igitur naturalia carent primò debitò, non autem carent secundò debito: sed dona supernaturalia utròque debitò carent, & ideò specialius sibi nomen gratiæ vendicant: quibus apertissimè docet, gratiam nedùm excludere debitum meriti, sed etiam debitum secundùm conditionem naturæ. In qua doctrina perpetuus, & constans est S. Doctor, ut videre est opusc. 1. cap. 214. ubi eandem doctrinam subjicit dicens: *Duplex gratia distingui solet: una scilicet, quæ solùm gratis est data; alia, quæ etiam gratum facit. Gratis autem dari dicitur, quod nequaquam est debitum. Dupliciter autem aliquid debitum existit: unò quidèm modò secundùm naturam; aliò modò secundùm operationem. Secundùm naturam quidèm debitum est rei, quòd ordo naturalis rei illius exposcit; sicuti debitum est homini, quod habeat rationem, manus, & pedes. Secundùm operationem autem, sicut merces operanti debetur. Quia ergo dona sunt hominibus divinitùs gratis data, quæ & ordinem naturæ excedunt, & meritis non acquiruntur; quædam verò dona hominem Deo gratum reddunt, & ei conjungunt; & hujusmodi dona non solùm gratiæ dicuntur ex eo, quòd gratis dantur, sed etiam ex eo, quòd hominem faciunt Deo gratum:* quibus verbis duplex distinguit debitum; illud nempè, quod debetur secundùm conditionem naturæ, ut sunt dona naturalia, quæ exigentiam, & proportionem naturæ non excedunt, ut sunt facultates animæ, intellectus, voluntas, recta ratio, bona indoles &c., quæ passim vocantur nomine gratiæ: & debitum, quod debetur secundùm operationem, ut sunt dona supernaturalia, exigentiam, & proportionem naturæ excedentia, quæ nec debentur ex meritis, nec secundùm conditionem naturæ: ergo vel neganda est gratia, quæ hominem in statu naturæ integræ Deo gratum reddat, vel illa non est debita secundùm conditionem naturæ.

107. Secundò ex isto antecedenti tot partibus vitioso, quæ non horrendæ eliciuntur consequentiæ? Primò sequitur, quòd si gratia *Adami* erat gratia sequens creationem, & ex vi ejusdem debita naturæ integræ, sicut creatio naturalis est, & gratia *Adamo* collata fuit naturalis: quod falsissimum est, & expressè adversatur Concilio *Arausicano* II. definienti can. 19. *Natura humana, etiamsi in illa integritate, in qua est condita, permaneret, nullò modò se ipsam, Creatore suò non adjuvante, servaret. Unde cùm sine gratia Dei salutem non posset custodire, quam accepit; quomodò sine Dei gratia poterit reparare, quod perdidit?* Quod & rejicit *Augustinus* in Enchir. cap. 105. loquens de natura integra, his verbis: *Quamvis sine gratia, nec tunc ullum meritum esse potuisset; quia etsi peccatum in solo libero arbitrio erat constitutum; non tamen justitiæ retinendæ sufficiebat liberum arbitrium, nisi participatione immutabilis boni Divinum adjutorium præberetur.* In quibus tàm *Arausicanum* Concil. quàm S. Doctor loquuntur de gratia supernaturali naturæ humanæ indebita, & merita supernaturalia producente: quæ duo testimonia præsenti rei statuendæ, ac demonstrandæ videntur abundè suffi-

sufficientia. Non ergo donum hoc supernaturale, ab extrinseca Divina largitate præveniente, fuit, aut potuit esse creationis sequela.

108. Secundò sequeretur, quòd si debita fuit gratia naturæ integræ, & debita fuisset visio beata; cui enim naturaliter debetur consortium, & participatio alicujus naturæ, debentur etiam operationes propriæ talis naturæ; sed videre Deum est operatio propria naturæ Divinæ: ergo si naturæ integræ esset debita participatio Deitatis, ratione gratiæ, pariter esset debita visio beata: quod nequit esse, nisi quis fingere velit in statu naturæ integræ hominem esse Deum; ut concludit D. *Thomas* 1. par. q. 12. art. 4. in corpore his verbis: *Relinquitur ergo, quòd cognoscere ipsum esse subsistens, sit connaturale soli intellectui Divino; & quod sit supra facultatem naturalem cujuslibet intellectûs creati; quia nulla creatura est suum esse, sed habet esse participatum. Non igitur potest intellectus creatus Deum per essentiam videre, nisi inquantùm Deus per suam gratiam se intellectui creato conjungit, ut intelligibilem ab ipso*. Et art. 5. ad 3. *Dispositio ad formam ignis non potest esse naturalis non habenti formam ignis: unde lumen gloriæ non potest esse naturale, nisi creatura esset natura Divinæ, quod est impossibile*.

109. Tertiò sequeretur, quòd debita esset naturæ integræ sublimatio, & exaltatio ad statum adoptionis filiorum Dei; quæ provenit à gratia, juxta illud *Apost.* ad *Rom.* 8. v. 25. *Non accepistis spiritum servitutis, sed spiritum adoptionis filiorum Dei*: quibus ostendit gratiâ, & charitate in cordibus diffusâ, homines effici Dei filios adoptivos. Quarè illud *Apostoli* ad *Rom.* 5. *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis*, in quo charitatem tàm habitualem, quàm actualem esse donum a creatione distinctum affirmat *Apostolus*, præclarè, ac luculenter ad statum naturæ Angelorum pertinere docet *Augustinus* lib. 12. de Civit. Dei cap. 9. dicens: *Confitendum est igitur cum debita laude Creatoris, non ad solos sanctos homines pertinere, verùm etiam de sanctis Angelis posse dici, quòd charitas Dei diffusa est in cordibus nostris*. An ne ergo hæc elevatio, & sublimatio naturæ integræ ad honorem adoptionis, quæ fit mediâ communicatione Spiritûs Sancti, potest dici debita naturæ integræ secundùm conditionem naturæ, cùm non fuerit debita naturæ Angelicæ, sitque donum à creatione distinctum? Absit error ille proscriptus in *Bajo* dicente: *A vanis, & otiosis hominibus secundùm insipientiam Philosophorum excogitata est sententia, hominem ab initio sic constitutum, ut per dona naturæ superaddita fuerit largitate Conditoris sublimatus, & in Dei filium adoptatus*. Item: *Integritas primæ creationis non fuit indebita humanæ naturæ exaltatio, sed naturalis ejus conditio*: qui error justissimè damnatus est ab Ecclesia; si enim homo gratiâ sibi naturaliter debitâ esset filius adoptivus, non gratuitò, & ex libera Dei voluntate assumptus esset in adoptionem filiorum Dei, quod falsissimum esse probat S. *Augustinus* lib. 3. contra *Maximinum* cap. 15. dicens: *Homo ad Dei similitudinem factus est: tamen quia non est unius, ejusdemque substantiæ, non est verus filius; & ideo fit gratiâ filius, quia non est naturâ*.

110. Tan-

110. Tandem rejicienda venit positio *Quesnellii*, quæ falsissimè asserit, gratiam in natura integra fuisse sequelam creationis; solùm quippe sequela creationis dicitur perfectio illa, quæ per se consequitur ad terminum illius, sive quæ ad ejus complementum in esse talis requiritur: quod verificari nequit de gratia sanctificante, quæ nec per se consequitur ad naturam, nec illius pars erat, nec ad ejus complementum requiritur eâ ratione, quâ est terminus actionis creativæ: cùm non dabatur ad perficiendam naturam in naturalibus; sed, ut suprà diximus, ut per illam elevetur ad naturam ordinis superioris, & in novo, atque divino esse essentiæ, naturæque collocetur: ergo falsum est dicere, quòd gratia fuerit statui integritatis naturalis, & debita, creationem sequens, & quæ non produxisset nisi merita humana: quæ sanè ita constant, quàm quod aliquid purioris lucis apud Lectorem, suæ mentis compotem, desiderari possit.

111. Non agit *Quesnellius* in prop. 36. de aliqua differentia accidentali, sed de differentia essentiali, quæ datur inter gratiam statûs innocentiæ, & gratiam statûs naturæ lapsæ; statuens, quòd si peseverasset innocentia, gratiam unusquisque in propria persona recepisset, quæ tamen non recipitur in hominibus lapsis, sed tantùm in persona *Jesu Christi resuscitati*. Quarè sensus obvius, & germanus hujus propositionis est, quòd *Adamus* gratiam recepit in persona propria, nos tamen eam non recipere in propria persona; cùm gratiam recipiamus nonnisi in persona *Christi*. En primus error, qui sub oculos confutandus apparet, quem rejicit Tridentin. sess. 6. Can. 11. damnans *Lutheri* sententiam: *Si quis dixerit, homines justificari vel sola imputatione justitiæ Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusâ gratiâ, & charitate, quæ in cordibus eorum per Spiritum Sanctum diffundatur, atque in illis inhæreat, aut etiam gratiam, quâ justificamur, esse tantùm favorem Dei, anathema sit*. Quibus constat, quòd gratia per Spiritum Sanctum diffunditur, atque nobis inhæret; sicque in propria persona unusquisque eam recipit. Quod idem luce clariùs, patet ex his, quæ habet eadem sess. 6. cap. 2. *Verè justi nominamur, & sumus justitiam in nobis recipientes unusquisque suam, secundùm mensuram, quam Spiritus Sanctus partitur singulis, prout vult, & secundùm propriam cujusque dispositionem, & cooperationem per Spiritum Sanctum; charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui justificantur, atque in ipsis inhæret*: quòd sanè clarissimum *Tridentini* testimonium, nullos nec cavillorum fumos, nec aliquas verborum depravationes patitur. Quarè Summi Pontifices *Pius V.*, *Gregorius XIII.*, & *Urbanus VIII.* damnârunt sequentem *Baii* propositionem: *Justitia, quâ justificatur per fidem impius, consistit formaliter in obedientia mandatorum, quæ est operum justitia, non autem in gratia aliqua animæ infusa, quâ adoptatur homo in filium Dei, & secundùm interiorem hominem renovatur, ac Divinæ naturæ consors efficitur, ut sic per Spiritum Sanctum renovatus, deinceps benè vivere, & Dei mandatis obedire possit*.

112. Hunc *Quesnellii* errorem rejicit *S. Augustinus* ad *Bonifac.* lib.

lib. 1. cap. 3. dicens: *Non potest homo boni aliquid velle, nisi adjuvetur ab eo, qui malum non potest velle, hoc est, gratiâ Dei per Jesum Christum Dominum nostrum.* Hanc recipi in propria persona docet, subdens: *Nemo igitur potest habere voluntatem justam, nisi nullis præcedentibus meritis acceperit veram, hoc est, gratuitam desuper gratiam.* Quid est accipere veram desuper gratuitam gratiam, si gratia, quæ infunditur humano arbitrio lapso, & infirmo, in eo non recipitur? Quomodò namque gratia acciperetur, & reciperetur ad volendum, si in propria operantis persona non esset, ut operetur, accepta? Idem docet, ac profitetur *D. Thomas* 1. 2. q. 109. art. 10. ad 3. *Dicendum, quòd sicut Augustinus dicit* (in lib. de natura, & grat.) *homo in primo statu accepit donum, per quod perseverare posset, non autem accepit, ut perseveraret: nunc autem per gratiam Christi multi accipiunt, & donum gratiæ, quo perseverare possunt, & ulterius eis datur, quòd perseverent.* An nè expressiùs docere potuit Angelicus Magister donum gratiæ in utroque statu fuisse in propria persona acceptum ad perseverandum in bono? Cùm hoc solùm discrimine, quòd in primo statu fuit recepta in *Adamo*, in præsenti verò quicumque perseverat, eam in propria persona recipit. Et sanè, si pro statu innocentiæ rectus, & justus non erat *Adamus*, nisi per justitiam in ipso intrinsecè receptam, etiam datô, at numquam concessô, quòd contendit *Quesnellius*, illius rectitudinem, & integritatem fuisse juxta conditionem naturæ integræ: quomodò in statu naturæ lapsæ homo infirmus, & intrinsecè vulneratus sanabitur absque forma intrinsecè recepta, qui in statu innocentiæ justus numquam fuisset per rectitudinem, & justitiam ei extrinsecam, sive quâ Deus rectus, & justus est?

113. Hujus assertionis argumentum efficacissimum, aliis pluribus locis omissis, proponit *D. Thomas* in 2. sent. dist. 1. q. 1. art. 2. quæstiunc. 1. ad 1. dicens: *Gratia, & virtutes sanant formaliter, sicut sanitas: sed Sacramenta quodammodò effectivè, sicut medicina quædam.* Si gratia formaliter sanat, & homo per ipsam sanus formaliter est: ergo intrinsecè habet formam sanitatis; nemo enim verè sanatur, si forma sanans est ei extrinseca, & in alio recepta. Eo nempè quòd Medicus Divinus sanans donat nobis sanitatem, & tribuit mercedem, ut inquit *Augustinus* de verb. Apost. serm. 13. *Medicus noster & sanitatem nobis donat, & mercedem insuper largitur.* Dat ergo Deus pro hoc statu gratiam sanantem, & mercedem beatificantem: si ergo non beatificamur per mercedem in *Christo* receptam, sed in nobis; nec sanamur per sanitatem, quæ tantùm sit in ipso Medico *Christo* recepta, & non in nobisinetipsis.

114. Hoc urgetur magis, attento conceptu formalissimo gratiæ, quo in statu naturæ lapsæ regeneramur in filios Dei, ut inquit *Apostolus* ad *Romanos* 8. v. 16. *Ipse enim Spiritus testimonium reddit Spiritui nostro, quod simus Filii Dei. Si autem Filii, & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Christi*: quòd luculenter explicat *D. Thomas* in 3. sent. dist. 10. art. 2. q. 1. in corp. *Adoptio requirit*, ait S. Doctor,

ut adoptato jus acquiratur in hæreditatem adoptantis. Hæreditas autem ipsius Dei est ipsa sua beatitudo, cujus non est capax, nisi ipsa rationalis creatura; nec ipsi acquiritur ex ipsa creatione, sed ex dono Spiritûs Sancti. Quòd quidem accipimus dicente Apostolo: *Ut adoptionem filiorum reciperemus.* Quem modum recipiendi exponit Angelicus Magister ad *Galat.* cap. 2. lect. 3. dicens: *Modus autem adipiscendi illud donum, est per missionem Spiritus Filii Dei in corda vestra.* Ex quibus sequens elicitur argumentum: In statu naturæ lapsæ homo non est adoptatus in filium Dei, nisi ab ipso accipiat per participationem formam Divinitatis, quæ est gratia: ergo gratia debet esse intrinsecè recepta in propria persona; si enim in naturalibus filius hominis quis non dicitur, nisi in se recipiat formam humanitatis: nec filius adoptivus Dei vocari quis potest, si forma constitutiva filiorum Dei in eo accepta non fuerit. Quarè dixit *S. Dionysius Areopagita* de Eccl. Hier. p. 1. cap. 2. *Si enim Divinus status Divino ortu, &, ut ita dicam, generatione efficitur, profectò, qui statum Divinum non accepit, is nihil unquam eorum, quæ à Deo tradita sunt, sciet, & operabitur.* Sed non est, quòd in his probandis ampliùs immoremur, dicente *Apostolo* ad *Rom.* cap. 5. v. 19. *Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: ita & per unius obeditionem justi constituentur multi.* Si ergo per unius transgressionem, scilicet *Adami*, omnes ex eo geniti constituti sunt peccatores, non extrinsecâ, sed intrinsecùs adhærente contagione peccati, quam nascendo contraxerunt; ita per unius *Christi* obedientiam justi constituentur multi, non extrinsecùs tantùm imputatâ *Christi* justitiâ, sed interiùs in propria persona inhærente.

115. Nec quis reponat *Quesnellium* non loqui de gratia sanctificante, quâ justi constituuntur filii adoptivi Dei, sed de gratia actuali propria hujus statûs naturæ lapsæ; tum quia, ut suprà diximus, gratia etiam actualis necessaria ad operandum, debet esse intrinsecè in operante recepta; tum quia, loquendo etiam de gratia actuali, falsum est dicere, quòd non recipitur nisi in persona *Christi resuscitati, cui nos uniti sumus.* Ut enim probatum suprà manet, Deus infidelibus largitur gratiam, ut possint credere; quam tamen non accipiunt in persona *Christi*; cui nondum sunt uniti per fidem, & charitatem: ergo debet esse in ipsis intrinsecè, seu in persona propria recepta; aliàs conversio esset eis impossibilis, & ad hoc impossibile vocarentur à Deo.

116. Sed ita sit, quòd hæc propositio, juxta *Quesnellii* mentem non tendat ad suscitandum præfatum *Lutheri, Calvini, & Baii* errorem, tot Conciliorum, & Summorum Pontificum fulminibus profligatum; an non hic primò errorem *Pelagii* transfert ad illum felicissimum innocentiæ statum? Nullam agnoscit ille in statu innocentiæ gratiam, nisi humanam, quam in propositionibus antecedentibus expressit naturæ *Adami* debitam; & propositione sequenti 37. vocat *proportionatam*, ac si esset naturali conditioni debita: ex quo in præsenti propositione addit: quòd si perseverasset status innocentiæ, *primam unusquisque in propria persona*

sona recepisset; quod satis ostendit esse naturalem, & humanam; humana enim maximè personalis est: ergo in illo felicissimo statu gratiâ solùm naturali proportionatâ conditioni naturali *Adamus* perseverare potuisset.

117. Rursus innovat propositione istâ *Jansenii* errorem, eliminantis à statu naturæ lapsæ gratiam sufficientem, non agnoscens aliam, nisi efficacem, cui voluntas non potest resistere. Quarè proposit. sequ. 37. vocat illam *omnipotentem*, & in ista gratiam *Christi resuscitati*; relativè nempè ad id, quod dixerat propos. 21. *Gratia Jesu Christi est gratia fortis, potens, suprema, invincibilis, utpotè quæ est operatio voluntatis Omnipotentis, sequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & resuscitantis Filium suum*: in qua, ut suprà ostendimus, gratiam irresistibilem solùm in statu naturæ lapsæ admittit. Ex quo in eodem errore constans iterùm eamdem irresistibilitatem stabilit in modo gratiam recipiendi pro hoc statu, nempè in *persona propria Christi resuscitati*, cui resistentia nequit adscribi.

118. Tandem digna severiori animadversione videtur illa, quam superaddit unionem hominis justificati cum *Christo, cui nos uniti sumus*: in quibus verbis novum modum sanctificandi justos in persona *Christi* format; ac si justi perditam peccato *Adami* justitiam per *Christum* recuperantes, unirentur *Christo* unione personali. Et insuper, ut affirmat propositio 37., sanctificarentur per gratiam *Christi omnipotentem, & dignam Filio Dei*. Hæc gratia omnipotens, & digna Filio Dei, est gratia substantialis unionis, & Divinitas unita humanitati. Quarè si *Quesnellio* credimus justi in *Christo* substantialiter justificantur, quod absque errore maximo asseri nequit. Hæc sufficiant, ut evidentissimè appareat justissimè fuisse à Sede Apostolica Constitutione *Unigenitus* proscriptos errores *Quesnellii*, in supradictis propositionibus expressos.

§. VIII.

Conclusio Operis.

119. QUid ergo ex tot positis, ac statutis principiis colligi potest? Quorsum hæc spectat operis elaboratio? Nisi ut iterùm ad vos oculos convertam, qui damnata *Jansenii*, & *Quesnellii* dogmata ejurare, & Catholicam Ecclesiæ amplecti doctrinam recusatis; qui infirmas, atque ineruditas animas erroribus vestris, velut vinctas trahitis, firmas autem, & in fide Ecclesiæ stabiles ipsâ contentione fatigatis. An non hæc impia, & scandalosa contradictio in manifestam Ecclesiæ Dei scissuram, & omnis Ecclesiastici Principatûs tendit? Quodnam telum potentiùs ad pacem Ecclesiæ convellendam excogitari potest, quàm sectarum in fide disparitas, & discordantium opinionum conflictus, dum quis & suarum opinionum affectu movetur, & alienarum implacabili odio incenditur? Si amplissima Orbis Imperia per Religionum di-

diversarum pugnas, per Sectarum sese collidentium incendia turbata, & concussa trepidarunt; itaut dilaniatis per tot Sectarum scissiones visceribus, infeliciter hostibus in prædam data fuerint; si & nullum potest diù concors vigere Regnum, cùm de Religione disceptatur, quia subditi exortis dissidiis inter semetipsos dividuntur; quomodò nimiâ istâ credendi libertate non violabitur quies, & tranquillitas Ecclesiæ, ubi stat arbitrio cujusque sibi Religionem excitare, credendorum seriem dirigere, asserere damnanda, damnare asserenda, leges Ecclesiæ projicere, potestatemque Pontificis Summi opprimere? An concors erit Catholica Religio, dum de Religione inter se dissident Fideles; dum se à visibili Ecclesiæ capite divellunt; & dum Romanæ Sedi occultum, quod melius diceremmanifestum bellum, indicere conantur, & per importunas quæstiones in Catholicæ unitatis perniciem dissentionum semina spargunt, ut rectè pronunciavit S. *Cyprianus* lib. 1. Epist. 3. dicens: *Nec enim aliunde Hæreses obortæ sunt, aut natæ schismata, quàm inde, quòd Sacerdoti Dei non obtemperatur: nec ullus in Ecclesia ad tempus Sacerdos, & ad tempus Judex cogitatur?*

120. Quod hujusce rei magis evidens argumentum, quàm quod firmat *Quesnellius* propos. 100. qui Pastores Ecclesiæ, aut Excœcatos propriâ passione, aut abreptos alienâ dicit, eò quòd nihil velint examinare? Quòd credunt sacrificare Deo impium, & sacrificant Diabolo Dei servum? Hoc dixit de supremis Ecclesiæ Pastoribus, consequenter ad id, quod temerè dixerat propos. 99. *Pervicacia, præventio, obstinatio in nolendo, aut aliquid examinare, aut agnoscere, se esse deceptum, mutant quotidiè quoad multos, in odorem mortis id, quod Deus in sua Ecclesia posuit, ut in ea esset odor vitæ: v. g. bonos libros, instructiones, sancta exempla &c.* Intolerabilis sanè audacia, & quod solùm hæretica arrogans procacitas scribere potuit. Vos miseros excœcavit, & adhuc excœcat nefaria propriæ mentis cœcitati adhæsio, resistentes verbo *Apostoli* ad *Hebræos* 13. v. 17. *Obedite propositis vestris, & subjacete eis*: necnon *Christo* Domino *Lucæ* cap. 10. vers. 16. dicenti: *Qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit*; cùm Summum Pontificem *Christus* in Ecclesia instituerit, ut ei omnes Fideles promptâ obedientiâ, & sine contradictione se submittere tenerentur. Nec enim cuiquam mortalium licitum est in Sanctæ Sedis decisiones insurgere, eas oppugnare, vel eis resistere.

121. An non Concilia *Oecumenica* audierunt, & secuta sunt vocem Summi Pontificis docentis? Non alia definivit Concilium *Ephesinum*, quàm ante *Cœlestinus*; non alia *Chalcedonense*, quàm ante *Leo*; non alia sexta *Synodus*, quàm ante *Agatho*; non alia septima, quàm ante *Adrianus I.* non alia octava, quàm ante *Nicolaus I.* & *Adrianus II.* Per litteras *Cœlestini* se urgeri, per eas sibi certam sententiam, regulamque præscribi, se nonnisi *Romæ* definita perficere, scribunt Patres *Ephesini*. Lectâ *Leonis* Epistolâ in *Synodo Chalcedonensi*, Reverendissimi Episcopi clamaverunt: *Hæc Patrum fides, hæc Apostolorum fides, anathema, qui ita non credit: Petrus per Leonem locutus est, suspectis*

sub-

subscribant Epistolæ Leonis, qui non ei subscribit, hæreticus est. Agathonis litteras, tamquam à *Spiritu Sancto* dictatas, tamquam à summo *Apostolorum* vertice divinitùs perscriptas expansis manibus amplexi sunt Patres sextæ *Synodi*: *Charta*, inquiunt, *& atramentum videbatur, & per Agathonem Petrus loquebatur*. *Adriani I.* litteræ in septima *Synodo* habitæ sunt, veluti *divinus Orthodoxiæ terminus*. *Nicolai I. & Adriani II. sententiam*, inquiunt Patres octavæ *Synodi*, *nequaquam possumus immutare: quæcumque Nicolaus decrevit, & confirmavit Adrianus, illa in hac Synodo promulgarunt, & executi sunt*. Hanc Summi Pontificis in definiendo infallibilitatem traditione firmatam, in Sacris Litteris, & Sanctis Patribus expressam, & à Theologis antiquis unanimi consensu stabilitam diximus Disp. 2. præsentis Tractatûs; quam & D. *Thomas*, nedum argumentis suprà positis, verbis luce meridianâ clarioribus firmat. Audiendus iterùm S. Doctor eam ineluctabiliter probans 2.2. q. 1. art. 10.: primò ex Canon. sanc. cap. *Majores* de Baptism. *Majores Ecclesiæ causas, præsertim circa articulos fidei contingentes, ad B. Petri Sedem referendas intelligit, qui novit, Dominum pro eo exorasse, ut non deficeret fide ejus*, nempè in Sede illius. Ad quid enim essent referendæ, si in ferendo de fide, moribusque judicio Papa errori esset obnoxius? Rursus indeficientiam Summi Pontificis probat Divus *Thomas* ex fusa à *Christo* Domino oratione: *Quæ venerabilis, & efficax oratio*, ut scripsit *Leo* IX. Epist. 5. ad *Petrum* Patriarcham Antiochenum, *obtinuit, quòd hactenus fides Petri non defecerit, nec defutura creditur in Throno ejus in sæculum sæculi, sed confirmabit corda Fratrum*. Quod repetit Epist. 1. ad *Michaëlem* Patriarcham Constantinopolitanum, dicens: *Fuit ergo quisquam tantæ dementiæ, qui orationem illius, cujus velle est posse, audeat in aliquo vacuam putare? Nonnè à Sede Principis Apostolorum, tam per eumdem Petrum, quàm per Successores suos reprobata, & convicta, atque expugnata sunt omnium Hæreticorum commenta; & fratrum corda in fide Petri, quæ hactenus nec defecit, neque usque in finem deficiet, sunt confirmata?* Hæc namque *Christi* oratio fuit nedum pro fide *Petri*, sed pro omnibus Successoribus, ut privilegium *Petro* in illis perstiteret inconcussum, ut exprimunt verba illa, *Petro dixit, quem Summum Pontificem constituit*; quod ideo dixit, ut textus intelligeretur, & de *Petro*, & Summo Pontifice; cùm pro *Petro* Summo Pontifice rogaverit *Christus*. Hoc tandem invicto argumento demonstrat: *Et hujus ratio est: quia una fides debet esse totius Ecclesiæ*: quâ vel solâ ratione peremptoriè concluditur Summi Pontificis infallibilitas. Si namque in ferendo de fide, moribusque judicio errare posset, falsum statuere, decernere, & definire, dum Ecclesiam docet, instruit, & informat, non omnium una esset fides; cùm nulla prorsus Ecclesiastica quæstio solvi, nullumque dogma concludi posset, si cuiquam liceret de ejus judicare judicio. Quarè *Petro* dixit *Christus*, *Et tu aliquando conversus confirma Fratres tuos*, ut infallibilitatis privilegium agnoscentes, constanter, & immobiliter essent ejus definitioni adhærentes, ut scripsit *Innocentius* III. Epist. 209.

ad *Patriarcham Constantinopolitanum*, dicens: *Pro Petro Dominus se orasse fatetur; & ex hoc innuens manifestè, quòd Successores ipsius à Fide Catholica nullo unquam tempore deviarent, sed revocarent magis alios, & confirmarent etiam hæsitantes; per hoc sic confirmandi alios potestatem indulgens, ut aliis necessitatem imponeret obsequendi*. Si ergo *Augustinus*, & *Thomas*, omnesque horum veri discipuli ex *Christi* Domini oratione, & pollicitatione, hanc in fide constantiam, firmitatem, & soliditatem Summi Pontificis agnoscunt; cur, quæso, & vos, qui horum magisterio gloriamini, hoc idem infallibilitatis privilegium Summis Pontificibus non adscribitis?

122. At non solùm SS. Doctores hanc in ferendo de fide judicio infallibilitatem Summi Pontificis agnoscunt, probant, & defendunt; sed etiam ipse *Jansenius* Episcopus Iprensis, cujus estis jurati discipuli, in eamdem conspirat sententiam, antiquam, & vetustam Summis Pontificibus, eorumque decretis reverentiam deferens. Audiendus ille super illud *Matthæi* 16. vers. 18. *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*: quæ verba, juxta *sensum antiquorum*, ut testatur ipse, exponit, dicens: *Dum Christus Petro dixit super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, illud* HANC *non refert, neque referre potest sine aperta absurditate, vel Christum, vel Fidem, sed id quod præcessit, Petrum, seu petram. Christus enim Syriacè loquebatur, ubi Petrus, & petra eodem omninò modo vocantur Cepha, seu Cipho*. Ex quo idem *Jansenius* infert: *Hæc ergo Christi verba statuunt Petrum petram, hoc est, fundamentum, non primarium, non per se, ac propriâ auctoritate, quod est Christus solus, sed secundarium, & ex communione, respectu totius Ecclesiæ, ac ministerii Ecclesiastici*. Addit ulteriùs: *Quòd ergo nonnulli Patres fidem Petri, seu confessionem Petri dicunt esse Petram, super quam ædificata sit Ecclesia, verum est locutione causali, non formali, nempè, quia confessio ista causa fuit meritoria, cur formaliter super Petrum Ecclesia ædificaretur, quomodò dicit Hieronymus Epist.61. circa finem, super aquas non Petri corpus ambulasse, sed fidem*; quia nempè *Petrus* fide suâ promeruit, ut corpus ejus super aquas ambularet. Etiam super eadem *Matthæi* laudata verba, inquit ille: *Sed quia Christus de viro loquebatur, masculinè loqui maluit, deindè verò fœmininè, & usitatiùs super hanc petram, ut nimirùm sic istâ repetitione, & mutatione vocabuli, & verbis adjunctis, ædificabo Ecclesiam meam, explicaret metaphoram, & mysterium nomine Petri contentum: quod videlicet eum ita vocaverit..... propter immobilem firmitatem, quâ instar rupis Divinâ virtute solidandus erat, ut molem tantam super ædificandam posset sustinere*. Si ergo *Petrus*, quia *Christi* electione futurus erat supremus Ecclesiæ vice *Christi* Pontifex, & Rector, fundamentum Ecclesiæ dicitur: ergo & omnis Summus Pontifex tanquàm legitimus S. *Petri* in Ecclesiæ regimine Successor, debet esse fundamentum, super quò Ecclesia à *Christo* ædificata consistit, ad quem Inferorum perfidia accessum habere non possit.

123. Idem evincitur ex his, quæ idem *Cornelius Jansenius* scribit super

super illud *Lucæ* 22. v.32. *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando conversus confirma Fratres tuos*, sic ille; *Quia confirmare Fratres ad officium Pastoris pertinet, & proinde perpetuum esse debet: hinc juxta sensum antiquorum impetravit Christus ei* (*Petro*) *& illud privilegium* (præter personale) *ad Successores propagandum, ut videlicet tanquam Caput Ecclesiæ nunquam nec ipse, nec Successores ejus in docenda vera fide deficerent*. Quod idem statuit exponens verba *Joannis* cap.21. v. 15. 16. & 17. ubi *Christus* trinâ interrogatione præmissâ, utrum *Petrus* se *Christum* plus cæteris Apostolis diligeret, accepto responso affirmativo à *Petro*, dicit eidem: *Pasce agnos meos, pasce agnos meos, pasce oves meas. Per agnos bis repetitos*, inquit ille, *significantur duo Populi, Judaicus, & Gentilis: per oves verò Episcopi, & Pastores, tanquàm matres agnorum*. En ubi Pastor Ecclesiæ tam filiorum, quàm Patrum, tam fidelium, quàm omnium Pastorum, ac Episcoporum constituitur *Petrus*. *Quod officium*, adjungit ibi *Jansenius*, *cum sit ordinarium, ac tandiu necessarium, quam erit ovile; profectò iisdem verbis eandem potestatem omnibus Petri legitimis Successoribus* (Romanis scilicet Pontificibus) *tribuit Christus*. Et meritò sanè debuit hoc privilegium ad Successores *Petri* extendi, quibus eadem incumbit cura pascendi verbo doctrinæ; ne grex ad infecta veneno pascua ab errante Pontifice deduceretur.

124. En quàm altè, quàmque favorabiliter de Romanæ Sedis infallibilitate sentit *Jansenius*. Sic agnoscit Summum Pontificem insuperabili fidei robore solidatum, firmitate donatum, ut à fide nusquam possit excidere. Quod non solùm verbis, sed & operè docuit, dum omnia Opera sua Apostolicæ Sedis auctoritati submisit, & supposuit corrigenda, ut probat copia testamenti ab ipso dictati ante mortem tenoris sequentis: *Ego Cornelius Dei, & Apostolicæ Sedis gratiâ Episcopus Iprensis de mea libera voluntate do, & dono omnia mea scripta ad explicationem S. Augustini spectantia Cappellano meo Reginaldo Lamæo, partim quia magno labore ea scripsit, vel dictavit, partim quia sine Originali Copia corrigi non potest. Hâc tamen mente hanc donationem facio, ut cum doctissimis Viris Magnifico Domino Liberto Fromondo, & Rev. D. Henrico Caleno Canonico Mechliniensi conferat, & disponat de editione quàm fidelissimè. Sentio enim, aliquid difficulter mutari posse. Si tamen Romana Sedes aliquid mutare velit, sum obediens filius, & illius Ecclesiæ, in qua semper vixi usque ad hunc lectum mortis obediens sum. Ita mea postrema voluntas est. Actum* 6. *Maii* 1638. Si ergo ita apertè sentit *Jansenius* de infallibilitate Summi Pontificis in ferendo de Fide judicio; si tantam ejus decretis reverentiam exhibet, cùm vobis fidele sit ejus testimonium, & probatissimum vobis debet esse, Summum Pontificem in eodem Fidei judicio ferendo nec fallere, nec falli posse; ne à vestro doctissimo Magistro in puncto hoc gravissimo dissentientes sitis. Puto, quòd non usque adeò in vobis cordis prævalet surditas, ut vos hanc inconsequentiam, quæ non parum vos accusat, erubescere non permittat.

125. Quæ enim modò ratio à vobis ad scandalosam contradictionem istam fovendam adduci potest? Si rationum pondere, & argumentis vos agere prætenditis, jam ruinosa illa, & nullis fundamentis nixa, quæ in medium adferebatis, momenta, si mea non me fallit opinio, passim in Opere isto diruta, & concussa sunt. Hic est communis Hæreticorum recursus, teste S. *Augustino* lib. 32. *contra Faustum* cap. 17. dicente: *Numquid est Hæresis, quæ non veritatem se nominet? Et quantò est perfectior, tantò magis se etiam perfectam nominat veritatem:* At eorum rejicitur impudens, & arrogans procacitas; ex quo judicium Pontificium in Ecclesia postremum sit; idquè præcipuum habeat, quòd falsum illi subesse non possit. Hoc sufficit, ut eorum propterea coerceantur ingenia. Ubi enim non est nisi una veritas, quisquis ab hac discedit, falsitate condemnatur; nequit enim, ubi fides non est, esse justitia. Ergo solùm est excusatio studiosè quæsita; cùm tot eruditissimi viri scripserint, hæc errorum monstra debellantes, vel potius ista schismatum iniqua molimina, pari facilitate, ac eruditione solventes. At talis est in pluribus in errore firmitas, ac pertinacia, quòd *si apparuerit eis Aurora* (veritatis) ut dixit *Job*, *arbitrantur umbram mortis*: quoniam insanis Magistris scandalum est, & cœcis Doctoribus fit caligo, quod lumen est. Liberam SS. *Augustini*, & *Thomæ* doctrinam postulatis, ne eos erroris arguat aliquis, per quos tanquam limpidissimò flumine pura veritas ad nostra sæcula dimanat; sed hoc longè futilius est, cùm de falsitate calumniosæ hujus accusationis ad fideles omnes convincendos plusquam sufficere debeat *Clementis* XI. Constitutio, quæ incipit *Pastoralis officii*, quâ *Clemens* damnat excessum eorum, qui invidiosam illam Jansenismi calumniam tot viris Catholicis temerè irrogarunt. Id invictè probat Breve *Benedicti* XIII. 4. Novemb. anno 1724. ad omnes Ordinis Fratrum Prædicatorum Professores directum, quod incipit *Demissas preces*, ubi suam ea de re mentem aperit, dicens: *Bonis, rectisque corde satis constare, ipsosque calumniatores, nisi dolum loqui velint, satis perspicere SS. Augustini, & Thomæ inconcussa, tutissimaque dogmata nullis prorsus antedictæ Constitutionis Unigenitus censuris esse perstricta ... Et, Ne quis imposterum eo nomine calumnias struere, & dissentiones serere audeat, sub Canonicis pœnis districtè inhibemus*. Et tandem Decretum Sacræ Congregationis datum die 18. Junii anni 1729. quô reprobatur quorumdam Doctorum *Duacensium* censura contra nonnullos Theologos Thomistas per similem calumniam lata.

126. At novum ego, & efficacissimum momentum vobis offero ad probandum, quòd solùm pro extirpandis, evellendis, & eliminandis his quotidie succrescentibus *Jansenianæ* Hæreseos venenatis germinibus, ne prava illius damnata dogmata serpant, ac propagentur, hoc animò, & consilio fuerit à Sanctissimo Domino gloriosæ memoriæ *Clemente XI.* edita præfata Apostolica *Constitutio*: cujus mens, etsi non esset tot argumentis suprà relatis cognita, atque perspecta, constaret satis ex litteris, quibus mentis suæ sensum apertissimè explicat. Rescripsit

psit *Clemens Francisco Archiepiscopo Lugdunensi* sub die 29. Aprilis 1725. vehementer hortans eum, ut *Janseniana* Hæresis mala germina succrescentia radicitùs extirpare studeret, his verbis: *Venerabilis Frater salutem &c. Uberem solatii materiem Nobis attulerunt litteræ Fraternitatis tuæ die 16. nuper elapsi mensis Martii ad Nos datæ, ex quibus te, & Constitutioni nostræ, cujus initium est, Unigenitus Dei Filius, promptô animô debitam obedientiam præstitisse, & strenuam navare operam, ut ipsa Constitutio in ampla tua Diœcesi diligenter observetur, abundè cognovimus. Hinc itaque firmam in spem adducimur fore, ut propriò compulsus zelô, quin etiam ipsô Majorum tuorum, qui de orthodoxa Religione, & Ecclesia præclarè meruerunt, exemplô incitatus, non tantùm sedulò excubes, ac fortiter Pastorale pectus objicias, ne pravæ doctrinæ, præsertim verò toties damnata Jansenistarum dogmata isthic latiùs serpant, ac propagentur: verùm etiam quæcumque noxia eorum semina, quæ hominum malitia falsæ potissimùm pietatis tecta velamine hactenus spargere potuisset, Pastoralis auctoritatis arreptô sarculô, ac iis, quæ memoratâ Constitutione præscribuntur, adhibitis pœnis, evellere, atque radicitùs extirpare omni ope contendas.*

127. Etiam rescripsit *Clemens Capitulo, & Canonicis Metropolitanæ Ecclesiæ Hispalensis*, laudans eximium sanæ doctrinæ tuendæ studium, & præstitam obedientiam Pontificiis Constitutionibus ad evellenda *Janseniana Hæresis* mala germina promulgatis, his verbis: *Inprimis autem perlibenter audivimus, vos binis Constitutionibus, quas ad evellenda Janseniana Hæresis mala germina promulgavimus, debitam obedientiam alacri, promptôque animô præstitisse; paratosque esse Pontificiam auctoritatem, sanamque doctrinam omni conatu, ac ope, usque ad sanguinis effusionem asserere* Ex quibus satis colligitur virus, quò damnatæ propositiones aspersæ sunt, simulque qui sint impuri fontes, unde fluxêre.

128. Hujus etiam nobis irrefragabile testimonium præbet historia de vita, & rebus gestis *Clementis XI.* in qua leguntur sequentia lib. 4. num. 37. *E tot confixis Quesnelli pronuntiatis, nonnulla, quæ ad divinam gratiam pertinent, notissimo Jansenii sensu proscripsit, qui Dei gratiam necessitantem, ut Theologi in Scholis vocant, invexit. Integrâ, ac prorsùs illæsâ permanente doctrinâ de divina gratia se ipsâ efficaci, & ad Beatorum gloriam prædestinatione gratuitâ, quam à damnatis nuper erroribus immani tutam discrimine, potissimùm Schola Thomistica, aliæque celeberrimæ in Orbe Catholico Academiæ, frequentesque Theologi, ducibus SS. Augustinô, & Angelicô Doctore, propugnant. Quorum doctrinæ erroris notam hujusmodi ab se inustam Constitutione Quesnelliana studentes causæ per summam injuriam calumniatos esse, Clemens celeberrimis litteris ordientibus Pastoralis officii, quas ad universos Christifideles Kalendis Septembris duodevigesimô hujus sæculi annô scripsit, meritò questus est, falsamque criminationem depulit. Neque defuerunt, qui tametsi Quesnellianis, ut Catholicos decebat*

bo-

homines, essent adversi, & Clementinæ Sanctioni obsequerentur, licentiâ nihilominùs pari illustres utriusque Sanctissimi Doctoris Scholas criminabantur: sua alia de causa interesse rati, id calumniæ genus vulgo alere. At horum hoc item Pontificium diploma tempestivè compressit audaciam. Hæc sanè demonstrant, quàm vana sit persuasio eorum, qui improbissimò abusu hujus Sacræ Constitutionis voces ausi sunt contorquere ad suarum interpretamenta cogitationum.

129. Quod namque magis invictum argumentum desiderari potest? Cùm certissimum sit in jure, quòd *scire leges, non est verba callere, sed vim, & potestatem*. L. *Scire* 17. ff. de *legibus*. Et ut eleganter probat textus in l. *Scire* 13. §. 2. ff. de *excus. Tutor.* dicens: *Sed etsi maximè verba legis hunc habeant intellectum, tamen mens Legislatoris aliud vult*. Non enim, ut legitur cap. 2. *Requiris* 41. de *appel. debet intentio verbis, sed verba intentioni deservire. Unde in fraudem legis facere dicitur, qui salvis verbis legis mentem ejus circumvenit*, lege *contra legem* 19. ff. de *regul. jur.* in 6. *Certum est, quòd is committat in legem, qui legis verba complectens contra legis nititur voluntatem*: ergo menti Summi Pontificis definientis standum, cui soli *Constitutionem* dogmaticam condere concessum est; sicut & eam interpretari solâ Apostolicâ auctoritate dignum esse oportet, dum declarat per *Constitutionem* editam prava solùm Janseniana, & Quesnelliana dogmata damnari, ne hujusmodi erroribus universi *Christi* fideles imbui, ac à via veritatis abduci possint. An hoc firmum, & inconcussum Summi Pontificis judicium impetere, seu quoquò modò convellere, vel mentem Pontificis in dubium revocare præsumitis? An & illum in hac ferenda solemni declaratione errasse vultis; & quòd restet adhuc ad plenarium Ecclesiæ universæ Concilium appellatio, ut hæc ejus solemnis declaratio solvatur? Nihil sanè restat adhuc impudentiæ vestræ, quàm ut plenarium Ecclesiæ Concilium petatis, ut *Clementis*, aliorumque Summorum Pontificum rescindatur declaratio.

130. Desistite ergo vanis studiosè superinductis, ac potius ad rem involvendam malignè confictis intelligentiis cavillari, id ipsum sapiamus omnes, simusque perfecti in eodem sensu, atque doctrina. Deus pacis, & omnium Conditor, ac Redemptor mentis vestræ tenebras lucis suæ veritatis radio illustret; eas ab invio præservet erroris, & det vobis, quòd ubi damnationem meruistis, tandem indulgentiam consequamini; atque in corde vestro ea observantia, Deo inspirante, permaneat, quâ *Constitutiones* Apostolicas divinitus roboratas, & ad soliditatem fidei pertinentes, vero, & sincero animo recipiatis; quas quicumque non recipit, habet solùm cum illis consortium, quorum secutus est errorem; quoniam fides, quæ nonnisi una est, in nullo potest esse sibi dissimilis. Hæc est, & fuit Majorum traditio, hæc constans Galliæ, necnon cæterarum totius Orbis Ecclesiarum Regula; Fidem suam ideò firmam, ratamque esse, quòd definitioni Romani Pontificis consentiret, ut *Antistites Galliæ* Sancto *Leoni* Papæ his scripsêre verbis: *Doctrinæ post Deum vestræ debet quisque Fidelis, ut constanter teneat, quod*

quod credebat: debet etiam Infidelis, ut a perfidia sua, agnitâ veritate discedat, & Apostolicæ institutionis luce perfusus, erroris sui tenebras derelinquat: quod vobis in memoriam revocare sufficiat, ut Sedi Apostolicæ, unde Sacerdotalis unitas exorta est, humili adhæsione consentiatis; & quam à vobis integram exigit obedientiam, plenò animò præstetis; ne diutiùs contradictio vestra Hæreticis gaudio sit, *Christifidelibus* scandalo, ipsaque vobis ipsis in æternum, non utilitati, sed luctui sit.

131. Valeant etiam omnes illi, qui dissensionibus à fraterna charitate desilientes, vel potius, qui conjurationis suæ contra Sedem Apostolicam, & Scholam *D. Thomæ* venena retinentes, falsis suasionibus mentium simplicitatem pervertere moliuntur; nec non maximum tenebrarum in Scholis faciunt oriri globum, ut omnis confundatur veritas, ut minus scientes falsâ opinione seducant, dum Thomistas hæretico *Jansenistarum* nomine, ipsorumque doctrinam cum propositionibus *Jansenii* inviolabili, ac indissolubili nexu conjunctam insectantur. Hæc aliquando fuit *Semipelagianorum* calliditas, astutia, & impudentia Hæreticorum nomine designantium omnes illos Orthodoxos, qui cum *Sancto Augustino* gratiam Dei cum libero hominis arbitrio, post *Adami* peccatum ita conciliabant, ut liberum ipsius arbitrium peccato fauciatum, negarent, posse quidquam boni supernaturalis, vel agere, vel conari, nisi gratiæ supernaturalis virtute præventum, & adjutum, quam Deus vel ex spontanea misericordia peccatori largiretur, vel ex justitia sua denegaret. Quia *Semipelagiani* erroneè credebant, gratiam, & prædestinationem Augustinianam nequaquam stare posse cum arbitrii libertate, sed inducere fatalem quamdam, sive ad bonum, sive ad malum necessitatem. Insuper invidiosè Catholicis falsa quædam, quasi *Augustini* sententiis consentanea, affingebant, eosque velut hæreticos insectabantur. (putant aliqui sub nomine Prædestinatianorum: & probant verbis *Flori Diaconi*, nomine ac mandato universæ Ecclesiæ *Lugdunensis* scribentis contra *Joannem Scotum* cap. 4....) *Non potest inveniri toto tempore, quod fuit inter Augustinum, & nos, aliquam talem hæresim in Ecclesia extitisse, nisi quòd vel ipsum, vel nos, qui eum sectamur, istius erroris accusant.* Quidquid sit de hoc multoties *Augustino* fuit objectum, quòd negaret liberum arbitrium. Illum *Pelagiani* ut Manichæum, fati assertorem, & hæreticum non verebantur calumniari. *Semipelagiani* exorti eisdem accusationibus *Augustinum* impetiêre. Hâc simili industriâ *Eutyches S. Leonem* infamavit de Nestorianæ hæresis patrocinio, ut ipsum removeret à postulanda Synodi præsidentia. *S. Cyrillum* Archiepiscopum Alexandrinum *Joannes Antiochenus*, & *Theodoretus* Episcopus Cyri, aut animi alienatione à *Cyrillo*, aut minus rectâ librorum ejus intelligentiâ, suspicati, aut calumniati sunt, ita *Nestorium* exagitasse, ut in *Apollinaris* vesaniam contrariam ipsam delaberetur. Desinant ergo Novatores, turbulenti, ac pertinaces tranquillitatis Ecclesiæ perturbatores ab his calumniis. Mirum quantùm tam injusto, tamque imprudenti Concilio detraha-

trahatur Apostolicæ Sedis Constitutionibus; quantumque juventur refractarii. Quarè Sacra Congregatio Decreto dato die 18. Junii, anno 1729. quorumdam Doctorum *Duacensium* reprobavit censuram, contra nonnullos Thomistas per similem calumniam latam. Sapientibus, & Prudentibus veritas est evidens, & manifesta. Depositum hoc, ut alibi dixi, nobis est creditum, non à nobis inventum; quod accepimus, non quod excogitavimus; cujus nos custodes, sectatores sumus, non duces primarii: quibus tamen ex proprio munere incumbit, calumniis, falsisque affectuum præjudiciis spretis, verbo, & scriptis, pro veritate tuenda, quæ credimus vera in materia de gratia tradere, tueri, ac defendere. *Dicatur ergo verum*, inquit *Augustinus* de dono persever. cap. 16. *maximè ubi aliqua quæstio, ut dicatur, impellit, & capiant, qui possunt: ne fortè, cum tacetur propter eos, qui capere non possunt, non solùm veritate fraudentur, verùm etiam falsitate capiantur, qui verum capere, quo caveatur falsitas, possunt: Facile est enim, immo & utile, ut taceatur aliquod verum propter incapaces.... Sed alia est ratio verum tacendi, alia verum dicendi necessitas. Causas verum tacendi longum est omnes quærere, vel inserere.... Cum autem res vera ita se habet, ut fiat pejor, nobis eam dicentibus, ille, qui capere non potest: nobis autem tacentibus ille, qui potest, quid putamus esse faciendum? Nonne potiùs dicendum est verum, ut qui potest capere, capiat, quàm tacendum, ut non solùm id ambo non capiant, verùm etiam qui est intelligentior, ipse sit pejor? Qui si audiret, & caperet, per illum etiam plures discerent. Quò enim est capacior, ut discat, eò magis est idoneus, ut alios doceat. Instat inimicus gratiæ, atque urget modis omnibus, ut credatur secundùm merita nostra dari, ac sic gratia jam non sit gratia. Et nos nolumus dicere, quod teste Scriptura possumus dicere: timemus enim, videlicet, ne loquentibus nobis offendatur, qui veritatem non potest capere, & non timemus, ne tacentibus nobis, qui veritatem potest capere, falsitate capiatur?*

132. Hæc disputatio, si quæstioni solvendæ sufficit, sufficiat: hanc tamen, totumque hoc nostrum qualecumque opus absolvere liceat cum *Augustino* libro de *Spiritu, & littera*, convertendo sermonem adversùs istos, qui tenaciter, & præsumptuosè sensus suos Catholicæ Romanæ Ecclesiæ traditioni præponunt, & Sedis Apostolicæ judicio. Nam Catholici, licèt opinione differamus, sub Romanæ Sedis magisteriò sumus, atque, quod docuerit, amplecti paratissimi sumus, nec plus sapere, quàm oporteat, præsumimus. *Concludamus igitur*, inquit S. Parens, *librum aliquando, cujus tantâ prolixitate, utrum aliquid egerimus, nescio: non apud te, cujus fidem scio; sed apud animos eorum, propter quos me scribere voluisti: qui non contra nostram, sed (ut mitius loquar, & non dicam illius, qui in suis Apostolis est locutus) certè contra tanti Apostoli non unam sententiam, sed tam vehementem, tam intentam, vigilemque conflictationem malunt suam defensitare sententiam; quàm eum audire ad Rom. 12. v. 1. obsecrantem per misericordiam Dei, & dicentem, per gratiam Dei, quæ data est illi,* non

non plus sapere, præterquam oportet sapere, sed sapere ad temperantiam, unicuique sicut Deus partitus est mensuram Fidei. Sed parum est, quòd nos loquamur, quæ decent sanam doctrinam; neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, nisi Deus incrementum dederit. Sapientibus, immo etiam ipsis Angelis bonis operantibus, nemo rectè discit, quæ pertinent ad vivendum cum Deo, nisi fiat à Deo docilis Deo; etenim, ut dixit *Augustinus* de doctrina Christiana lib. 4. *Adjumenta doctrinæ tunc prosunt animæ adhibita per hominem, cum Deus operatur, ut prosint*; quarè non satis fuit Sapienti scientia, sed ait cap. 8. v. 21. *Adii dominum, & deprecatus sum illum*: nam plus cogitando, & orando proficimus, quàm legendo, & audiendo. Orandus ergo Deus, ut discamus, quid oportet, & quemadmodum oportet, cùm in manu ejus simus, & nostri sint intellectus, qui Divino suo illustrati lumine, veraciter intelligenda conspiciunt; nec alia melior est ad capiendam, & obtinendam veritatem via, quàm quæ munita est ab illo, qui gressuum nostrorum, tanquam Deus, videt infirmitatem. Ab ipso est omne datum optimum; quarè & ipsi sit laus, & gloria in sæcula. Hæc est vera, hæc perfecta scientia, hæc sola religio, cui fideliter inhærendo, opus hoc correctioni Sanctæ Matris Ecclesiæ Catholicæ, Apostolicæ, & Romanæ, ut Catholicum decet, humiliter submitto.

Finis Tomi V.

INDEX RERUM NOTABILIUM,

Quæ in hoc Quinto Tomo præcontinentur.

A

Du-

D

E

F

Idem

G

M

N

Sum-

Q

Extra

T

V

FINIS.

ERRATA *sic* CORRIGE.

Pagina 12.	*linea* 28.	pertinet	pertinent
43.	32.	1727.	1724.